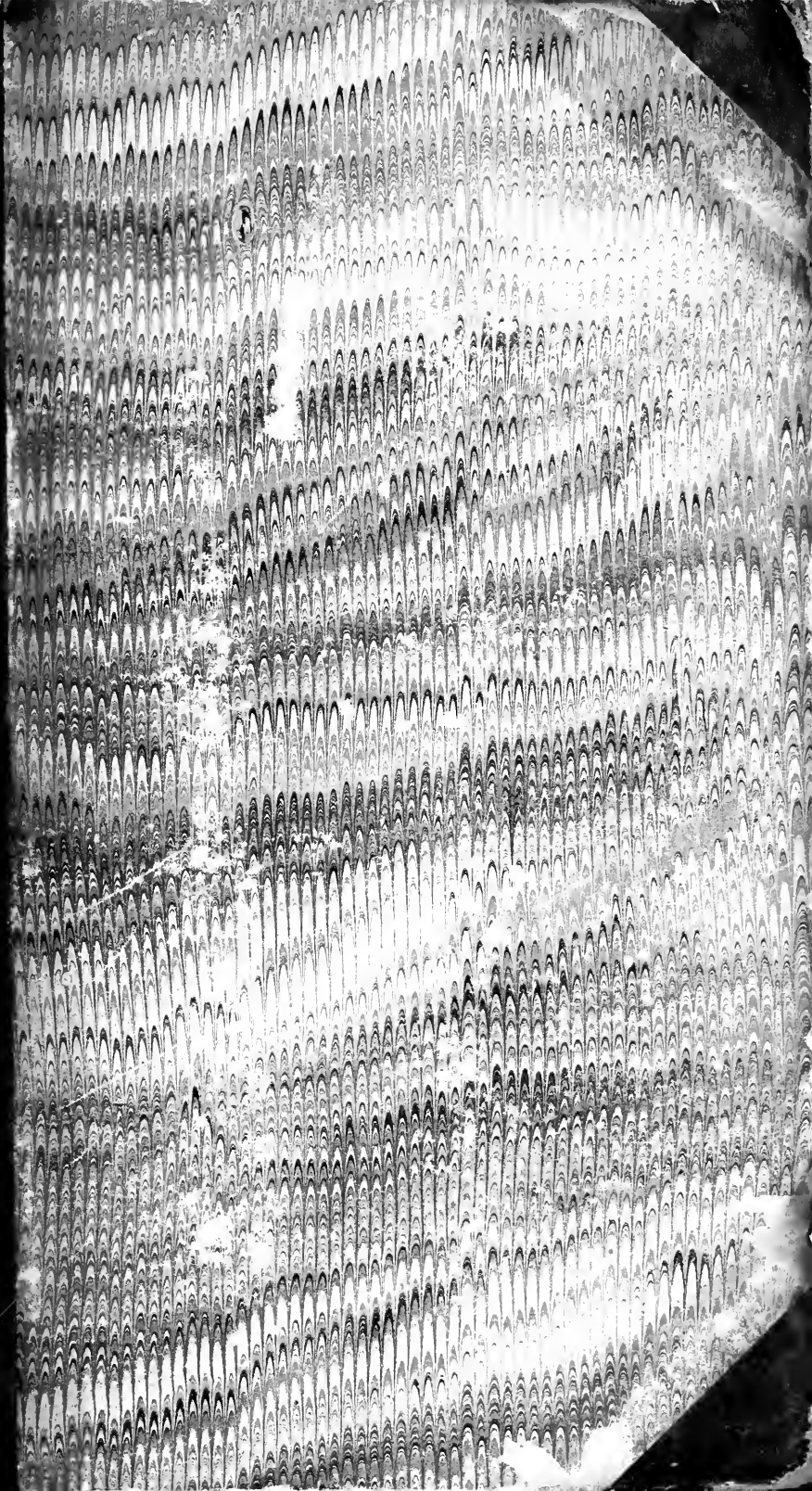

AA0004048989

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

RESERVE LIBRARY

UNIVERSITY OF CALIFORNIA

RECEIVED Mar. 27 1963

50795

PA
6105
V24
V. 123

**Southern Branch
of the
University of California
Los Angeles**

Form L 1

PA
6105
V. 24
V. 123

This book is DUE on the last date stamped below

Form L-9-15m-8,'26

Digitized by the Internet Archive
in 2008 with funding from
Microsoft Corporation

PHÆDR I

AUGUSTI LIBERTI

FABULÆ ÆSOPIÆ.

VOL. I.

1001 - H-1

011 1001

1001 1001

1001 1001

1001 1001

1001 1001

1001 1001

1001 1001

1001 1001

1001

1001

1001 1001

1001

PHÆDRÆ

AUGUSTI LIBERTI

FABULÆ ÆSOPIÆ

EX EDITIONE J. G. S. SCHWABII

CUM NOTIS ET INTERPRETATIONE

IN USUM DELPHINI

VARIIS LECTIONIBUS

NOTIS VARIORUM

RECENSU CODICUM ET EDITIONUM

ET

INDICE LOCUPLETISSIMO

ACCURATE RECENSITÆ.

75944

VOLUMEN PRIMUM.

F

LONDINI:

CURANTE ET IMPRIMENTE A. J. VALPY, A. M.

1822.

APPENDIX TO VIND
MAY 1958

APPENDIX

INDEX

1958

50795

Year	Volume	Page
1958	1	1-10
1959	1	11-20
1960	1	21-30
1961	1	31-40
1962	1	41-50
1963	1	51-60
1964	1	61-70
1965	1	71-80
1966	1	81-90
1967	1	91-100
1968	1	101-110
1969	1	111-120
1970	1	121-130
1971	1	131-140
1972	1	141-150
1973	1	151-160
1974	1	161-170
1975	1	171-180
1976	1	181-190
1977	1	191-200
1978	1	201-210
1979	1	211-220
1980	1	221-230
1981	1	231-240
1982	1	241-250
1983	1	251-260
1984	1	261-270
1985	1	271-280
1986	1	281-290
1987	1	291-300
1988	1	301-310
1989	1	311-320
1990	1	321-330
1991	1	331-340
1992	1	341-350
1993	1	351-360
1994	1	361-370
1995	1	371-380
1996	1	381-390
1997	1	391-400
1998	1	401-410
1999	1	411-420
2000	1	421-430
2001	1	431-440
2002	1	441-450
2003	1	451-460
2004	1	461-470
2005	1	471-480
2006	1	481-490
2007	1	491-500
2008	1	501-510
2009	1	511-520
2010	1	521-530
2011	1	531-540
2012	1	541-550
2013	1	551-560
2014	1	561-570
2015	1	571-580
2016	1	581-590
2017	1	591-600
2018	1	601-610
2019	1	611-620
2020	1	621-630
2021	1	631-640
2022	1	641-650
2023	1	651-660
2024	1	661-670
2025	1	671-680
2026	1	681-690
2027	1	691-700
2028	1	701-710
2029	1	711-720
2030	1	721-730
2031	1	731-740
2032	1	741-750
2033	1	751-760
2034	1	761-770
2035	1	771-780
2036	1	781-790
2037	1	791-800
2038	1	801-810
2039	1	811-820
2040	1	821-830
2041	1	831-840
2042	1	841-850
2043	1	851-860
2044	1	861-870
2045	1	871-880
2046	1	881-890
2047	1	891-900
2048	1	901-910
2049	1	911-920
2050	1	921-930
2051	1	931-940
2052	1	941-950
2053	1	951-960
2054	1	961-970
2055	1	971-980
2056	1	981-990
2057	1	991-1000

CONSPECTUS
EORUM QUÆ HAC EDITIONE
CONTINENTUR.

	Pag.
PETRI DANET Epistola Serenissimo Delphino	1
Præfatio J. G. S. Schwabii	5
Vita Phædri ex Phædro, auctore J. G. S. Schwabio	11
Judicia et Testimonia de Phædro	30
Phædri Fabularum Æsopiarum Lib. I.—Prologus	39
Fab. I. Lupus et Agnus	41
II. Ranæ Regem petentes	43
III. Graculus superbus et Pavo	47
IV. Canis per fluvium carnem ferens	50
V. Vacca et Capella, Ovis et Leo	51
VI. Ranæ ad Solem	54
VII. Vulpis ad personam tragicam	55
VIII. Lupus et Gruis	56
IX. Passer et Lepus	59
X. Lupus et Vulpis, judice Simio	61
XI. Asinus et Leo venantes	62
XII. Cervus ad fontem	66
XIII. Vulpis et Corvus	68
XIV. Ex Sutore Medicus	72
XV. Asinus ad senem Pastorem	75
XVI. Cervus et Ovis	77
XVII. Ovis, Canis, et Lupus	79

	Pag.
Fab. XVIII. Mulier parturiens	81
XIX. Canis parturiens	82
XX. Canes famelici	83
XXI. Leo senex, Aper, Taurus, et Asinus	84
XXII. Mustela et Homo	86
XXIII. Canis fidelis	88
XXIV. Rana rupta et Bos	90
XXV. Canis et Corcodilus	91
XXVI. Vulpis et Ciconia	94
XXVII. Canis, et Thesaurus, et Vulturius .	96
XXVIII. Vulpis et Aquila	97
XXIX. Asinus irridens Aprum	99
XXX. Ranæ metuentes Taurorum prælia	101
XXXI. Milvus et Columba	103
Phædri Fabularum Æsopiarum Lib. II.—Auctor .	105
Fab. 1. Juvencus, Leo, et Prædator	108
II. Anus diligens Virum mediæ ætatis, item Puella	109
III. Homo et Canis	112
IV. Aquila, Felis, Aper	113
V. Cæsar ad Atriensem	116
VI. Aquila, Cornix, et Testudo	120
VII. Muli et Latrones	123
VIII. Cervus et Boves	125
Epilogus	128
Phædri Fabularum Æsopiarum Lib. III.—Prologus ad Eutychem	133
Fab. 1. Anus ad Amphoram	142
II. Panthera et Pastores	144
III. Æsopus et Rusticus	146
IV. Simii caput	148
V. Æsopus et Petulans	149
VI. Musca et Mula	150
VII. Canis et Lupus	153
VIII. Frater et Soror	156
IX. Socrates ad Amicos	158

	Pag.
Fab. X. Poëta de Credere et Non credere . . .	159
XI. Eunuchus ad Improbum	166
XII. Pullus ad Margaritam	167
XIII. Apes et Fuci, Vespa judice	169
XIV. Æsopus ludens	171
XV. Canis ad Agnum	172
XVI. Cicada et Noctua	176
XVII. Arbores in Deorum tutela	179
XVIII. Pavo ad Junonem	182
XIX. Æsopus ad Garrulum	184
Epilogus	186
Phædri Fabularum Æsopiarum Lib. IV.—Prologus ad Particulonem	191
Fab. I. Asinus et Galli—Fab. II. adjecta, De Mustela et Muribus	197
III. Vulpis et Uva	201
IV. Equus et Aper	202
V. Poëta	203
VI. Pugna Murium et Mustelarum	207
VII. Poëta	209
VIII. Vipera et Lima	212
IX. Vulpis et Hircus	213
X. De vitiis Hominum	215
XI. Fur aram compilans	ibid.
XII. Malas esse divitias.—Hercules et Plutus	217
XIII. Leo regnans	219
XIV. Prometheus	220
XV. Capellæ et Hirci	221
XVI. Gubernator et Nautæ	222
XVII. Canum Legati ad Jovem	223
XVIII. Homo et Colubra	229
XIX. Vulpis et Draco	230
XX. Phædrus	233
XXI. Naufragium Simonidis	234
XXII. Mons parturiens	237

	Pag.
Fab. XXIII. Formica et Musca	238
XXIV. Simonides a Diis servatus	241
Epilogus	247
Phædri Fabularum Æsopiarum Lib. v.—Prologus	248
Fab. I. Demetrius et Menander	250
II. Viatores et Latro	253
III. Calvus et Musca	255
IV. Homo et Asinus	257
V. Scurra et Rusticus	259
VI. Duo Calvi	263
VII. Princeps tibicen	264
VIII. Occasio depicta	270
IX. Taurus et Vitulus	271
X. Venator et Canis	272
Appendix Fabularum Æsopiarum XXXIV. e Mss. Divionensi, Anonymo et Romulo Nilantii, et aliis	277
Repertorium ad Fabulas Romuli Divionensis, Phæ- dri, Romuli Nilanti, et Anonymi Nilanti. Auctore Gotth. Ephraim Lessing	309
NOTÆ VARIORUM in Lib. I.	313
Lib. II.	426
Lib. III.	468
Lib. IV.	557
Lib. V.	659
NOTITIA LITERARIA de Phædro	703
Recensus Editionum	708
Notitiæ Literariæ et Recensui Editionum Bi- pontino Additamentum	750
INDEX	i

SERENISSIMO

DELPHINO.

Si quis hoc opus solo ex nomine, vel auctorem operis ex una fortuna aestimabit, SERENISSIME PRINCEPS, putabit fortasse me vel sapientiæ tuæ non meminisse, vel dignitatis, qui Fabulas offeram Tibi, et velim Te in summa altitudine gloriæ collocatum cum liberto fabulari. Si tamen vel de his Fabellis, vel de Scriptore Fabellarum judicabis, non ex illorum sensu, parum sano et integro, sed ex illo gustu acutissimo, qui Tibi est innatus ac ingenitus, sic opus ipsum suscipies, sic auctorem ipsum complecteris, ut putes nec operis tenuitatem tuæ sapientiæ, nec auctoris humilitatem dignitati tuæ posse quicquam officere.

Non dubitabis profecto, SERENISSIME PRINCEPS, cum eo liberto confabulari, cui ad Augustum Imperatorem erat aditus perfacilis, cuique sua virtus, non libertatem modo, sed opes, honores, et summorum Principum amicitiam conciliavit; qui non minus habuit fiduciae ut mores dissolutos carperet Optimatum, quam artis, ne exulceraret animos; qui ita fuit accommodatus ad erudiendam plebem propter simplicem et quasi nudam Apologorum venustatem, ut dignissimus fuerit Imperatorum amicitia et consuetudine propter excelsam quandam et politioem, tum vitæ, tum sententiarum elegantiam.

Sic age cum Phædro, ut Athenienses et Romani terrarum domini solebant agere cum servis, quibus inter Saturnalia dabant aliquam ludendi secum, epulandi, colloquendi, imperandi potestatem. Neque vero, quanquam ille est Fabularum artifex, habebis comitem indignum Tui. Quot enim edidit Fabulas, tot satyræ sunt, in quibus vel abstrusioris Philosophiæ utilissima capita jucundissime tractavit, vel callide adumbravit ætatis suæ corruptissima tempora, et conatus est, sermone belluis attributo, homines emendare. Provocavit eos ad ipsum naturæ tribunal, ut quod in se mali aut boni nolebant agnoscere, id in feris contemplati fugerent aut optarent. Nam quis in cane, fidem; in agno, lenitatem; in formica, laboris assiduitatem commendari audiat; nec in homine damnet continuo perfidiam, crudelitatem, ignaviam? Aut quis accuset in lupo, rapacitatem; dolos, in vulpe; in leone, sævitiam; nec ista omnia in unum sæpe hominem confluisse indignetur?

Quod si referre volueris animum, SERENISSIME PRINCEPS, ad illas rerum imagines, cognosces totam de moribus disciplinam, totam civilem scientiam iis contineri, quarum altera vitam debet omnium informare, utraque tuam. Cogita enim, et ipse tecum reputa, quot et quantis virtutibus instructum esse Te oporteat, ut teneas Regni Christianissimi clavum, et Parentis tui sedem tanta æquitate stabilitam, tot victoriis conspicuam, tot auctam Provinciis. Debes Te Gallis, quorum ut summus est in suos Reges amor, summa veneratio, ita summam necesse est esse Regum in regendis illis pietatem, integritatem, æquitatem. Sedebis in luce Europæ, in oculis clarissimi Imperii, atque in auribus universarum late gentium ac nationum positus. Intuebitur in Te incredibilis civium et populorum, cum sociorum, tum etiam hostium multitudo. Convertent se tuos ad nutus infinitæ urbes, innumerabiles Provinciæ, ac virtutes omnes tuas tanquam ex edito quodam Theatro suspicient.

Accedit ad hanc difficultatem, SERENISSIME DELPHINE, sustinenda Tibi Ludovici, bello et pace Maximi, fama,

tantarum et tot virtutum splendore collecta. Vides quam sit ejus longe lateque diffusum nomen; vides quo vultu, quo supercilio Gentes omnes, Civitates, Principes, Imperatores, Europam denique totam solus convertit et commovet; quanta armorum suorum felicitate modo suos tegit, modo lacessit improbos, modo se et Regnum lacessitus ulciscitur; quam facile inconstantiam fortunæ consiliorum prudentia moderatur, et victoriæ jura per sua castra, quorum numero terras et maria occupat, sic dividit et partitur, ut uni Ludovico victoria videatur ubique laborare. Aspicias qua fortitudine contra exteros, qua fide pro sociis, qua humanitate cum suis omnia gerere consuevit.

Hanc Tibi viam, SERENISSIME PRINCEPS, Ludovicus aperuit. Te ad has laudes, quasi quadrigis volantem admiramur. Tuum est illud curriculum, in quo insistere, ut summopere gloriosum est, ita arduum atque difficile. In hac autem dignitate quos alios auctores agendi et regnandi sapientius consulas, quos sequare tutius, quam qui, licet mortui, Principes tamen etiamnum admonent, neque possunt adulando decipere. Sunt enimvero in aula Regum versuti innumeri homines, diurna consuetudine ad servilem assentationem exercitati, qui Principi, non ex animo, sed sui commodi gratia, famulantur. Norunt illi solas fortunæ vias, nihilque ejus causa prætermittunt; et quoniam eorum cupiditati veritas adversatur, solent illam ab accessu Principum procul amandare.

Ne committe, SERENISSIME PRINCEPS, huic hominum generi partem ullam existimationis tuæ. Monitores adhibe potius, quos olim Socrates Regibus offerebat. Antiquos intelligo scriptores, qui Principibus præferunt facem; qui dubitantes confirmant, errantes revocant; et adeo non adulantur, ut egregia fidelitate et acerbitate salutari impune plerumque sæviant. Jam vero cum multi sunt ejusmodi scriptores, tum nullus fere est utilior Tibi quam Phædrus. Fabellas habet cum philosophiæ præceptis miro quodam artificio conjunctas, in quibus natus rerum depictarum lepos ad excellentem morum disciplinam sic

accessit, ut nec præceptorum severitas elegantiae fabularum, nec fabularum exilitas præceptorum majestati detrahat quicquam.

Has ergo fabulas, SERENISSIME PRINCEPS, diurna manu, has nocturna versabis; eoque diliges vehementius, quod non tam mea, quam Illustrissimi Ducis MONTAUSERII manus offerat. Ille vires mihi, ille suppeditavit animos, ille impulit ut auderem hac in parte studiorum tuorum Tibi prodesse quodammodo. Tu fave novo huic labori, quem et eo jubente suscepi, et te annuente confeci. Erit hæc meorum votorum summa, si videbor obsequio te non inani coluisse, sed contulisse aliquid ad excolendum tanti Principis ingenium, in quo fortunam Imperii Christianissimi, spem maximi Regis, Gallorum vota, totius Orbis expectationem Deus Optimus Maximus felicissime deposuit.

Tibi Devotissimus

PETRUS DANET.

PRÆFATIO.

CUM ante hos viginti et quatuor annos Editionem Phædri, cum selectis Variorum Notis, quibus meas adjeceram Observationes, in lucem emissem; ego quidem vehementer gaudebam, animadvertens, opellam meam qualemcumque Viris doctis non displicuisse, immo vero a plurimis magnos huic impertitos esse plausus. Neque etiam subsequenti tempore defuerunt elegantiae et doctrinae laude conspicui viri, qui meam Phædri Editionem reliquis utilitate superare censerent.^a Ego vero, ut ingenue fatear, et usu edoctus, et Virorum doctorum suffragiis monitus, mox intelligere cœpi, non pauca in hocce opusculo esse vel manca, vel non satis accurate exposita, quo maxime referendi Codicum Mss. nec non Editionum et Versionum Indices; quædam quæ, etsi utilia,^b interpretando tamen Phædro parum inservire viderentur; nonnulla etiam, quæ essent aut male digesta, aut non satis lucide explicata; nonnulla denique textus loca, parum emendate edita. Maxime erat optandum, ut Notæ criticae a reliquis separatae comparuissent. Nunc demum enim intelligebam, tali Notarum permixtione usum libri redditum esse difficiliorem et molestiorem. Hoc igitur erat in votis, ut, si quando nova

NOTÆ

^a Vid. Eschenburgii V. Cl. Hand-
buch der klassischen Literatur p. 248. Zeit. ann. 1785. t. II. p. 195. Lange
in præf. ad Phædrum p. xv.
Edit. 2. Censor doctus in Allg. Litt.

Phædri Editio, me curante, in vulgus ederetur, ea quidem hisce occurreret omnibus, et, si fieri posset, novis aucta incrementis prodiret. Quibus votis an nova Editio, quam linguæ Latinæ et Literaturæ antiquæ, nec non historiæ literariæ cupidis, maxime Scholarum magistris offero, respondeat, de eo quidem doctrina præstantes et æquorum æstimatores nunc judicent.

Maximam curam in eo posui, ut textum darem, quantum fieri poterat, castigatum et purum. Etsi enim recensio Burmanniana, adhuc a multis recepta, laudis palmam præripere videbatur reliquis; tamen mihi erat persuasum, Burmannum, qui toties vulgatam lectionem contra novas Richardi Bentleii et Francisci Harii conjecturas recte tuitus erat, non raro sine necessitate eandem neglexisse,^b aliasque Lectiones, passim etiam elegantiores,^c substituisse. At vero cum existimem, a vulgata librorum scriptorum Lectione non, nisi urgente necessitate, esse recedendum; et Criticorum esse, textum auctoris, non ipsum auctorem emendare; vulgatam Lectionem, ubicumque a Burmano sine causa videretur esse neglecta, reposui: quo in genere passim recentiores Editores præiverant. Accedebant Lectiones Codicis Perotti, qui, a Dorvillio in Italia repertus, in manus demum veniebat Burmanni, Editione hujus majori cum novo Commentario jamjam impressa,^d ita quidem, ut viro docto non liceret, meliores dicti Codicis Lectiones in suos vertere usus. Ista igitur Lectiones, quas jam olim me recepisse constat, quasque ex parte alii post me erant amplexi, istas et in hac Phædri Editione recepi. Atque etiam Anonymum Nilantii, quem dicunt, denuo diligenter excutiendum esse putabam. Non paucae enim bonæ notæ Lectiones fabulis illius confirmantur,^e et passim habet Lectiones, a multis

NOTE

^b Vid. e. c. lib. 1. fab. 4. 6. fab. 6. 13. lib. iv. fab. 5. 41. et alibi. 6. 3. fab. 13. 10. fab. 23. 2. &c.

^d Leidæ 1727. 4.

^c Vid. lib. 1. fab. 18. 5. lib. 11.

^e Sic etiam in fab. 3. Anonymi

neglectas, sed paulo penitius inspiciendas et ponderandas, quo referendus, ne desit exemplum, locus lib. 1. fab. 2. 16. ut taceam de aliis. Neque silentio prætermittendus est Romulus Divionensis, cujus fabulas cum textu Phædri diligenter contuli; nec sine fructu. Hunc enim et firmandis melioribus Phædri lectionibus, et passim emendando poëtae inservire posse intellexi. Porro inspexi, pro eo ac debui, Editiones Phædri criticas, post meam Editionem juris factas publici, Brotierii, Desbillonii, Bipontinam, quos Phædrum e sua ipsorum recensione edidisse constat. Hasce Editiones maxime, quibus adjungenda est Tzschuckiana, in textu denuo recognoscendo magno mihi usui fuisse, fateor; etsi non unam earum lectionem rejiciendam duxerim. Legi præterea non paucos Criticorum illustriorum libros, quorum videndorum ante hos XXIV. annos in adornanda Phædri Editione mihi non data fuerat potestas; legi etiam Virorum doctorum Observationes, post hæc tempora scriptas, et quicquid textui Phædri vel emendando, vel illustrando inservire posset, excerpti. Jam vero Lectiones Varias cum Codicum Mss. veterumque Editionum, tum conjecturas Virorum doctissimorum enumeravi, non paucis tamen omissis, quas memorare et refellere non erat tanti. Singularem autem in eo collocavi operam, ut, si fieri posset, rei criticæ amantes notitiam Lectionum Codd. Mss. haberent certam: qua in causa præter Notas Heinsii, Gudii, Schefferi, Rigaltii, Burmanni, non parum mihi profuerunt Editiones Brotierii et Desbillonii, quorum alter Codicem Pithœi nuper denuo contulit; alter non una Collectione Variarum e Codd. Mss. Lectionum usus est.... Non raro addidi rationes, ex quibus Lectiones vel defendendas vel rejiciendas putarem, optimorum Criticorum opera usus, quorum unicuique τὸ suum reddere studui, non paucis adjectis de meo. Nulli autem temere obsecutus sum; nec

NOTE

legitur *fauce improba*, coll. Phædri lib. præteream alia.
1. fab. 1. 3. ubi vide V. L. ut silentio

quicquam in textu Burmanni mutavi sine rationibus idoneis; nil sine auctoritate librorum scriptorum; nil denique e conjectura, nisi ubi Codd. Mss. plane essent corrupti atque interpolati. Innumerabilem ac pæne incredibilem conjecturarum multitudinem novis augere non ausus sum, etsi vel hoc in genere quaecumque periculum facere poteram, si quorundam Criticorum audaciam imitari libuisset. Nam puto, post tot virorum doctorum ausus, in tanta librorum scriptorum inopia, hodie innovationem omnem in textu Phædri e conjectura, periculi et dubitationis habere plurimum, nisi lux afferatur conjecturis e Codicibus Mss. a viris doctis nondum collatis, sed aliquando in lucem proferendis; id quod nunc sperare vix ausim. Quod reliquum est, fabulam alias 25. Libri IV. cum Brotierio et Biontinis Epilogum fieri jussi Libri III. cujus Prologo ad Eutychem optime respondet; pariterque, ne Libri V. Prologus esset duplex, Libri IV. nullus, illius prologum priorem huic reddidi suumque Epilogum, qui Libri V. Fab. 5. et 6. vulgo interpositus legitur. Sic quidem L. IV. totum Particuloni, Librum V. Phileto sacrum esse volui.^f Sed fabula alias 20. Libri III. non sine ratione facta est Libri IV. prima.

* * * * *

Huic Editioni præfixi *Vitam Phædri ex Phædro*. Cum enim omnia, quæ pertinent ad vitam et fata Phædri, lateant crassis occultata et circumfusa tenebris; ipsæ fabulæ unicus fons putandæ sunt, ex quo vitam ejus hauriamus. In ea autem conscribenda ea potissimum utilitati mihi fuerunt, quæ Schefferus, Funccius, Fabricius, Crusius, *Anglus*, Desbillonius de poëta nostro memoriæ prædiderunt, ita ut placita eorum sub examen vocarem, novasque passim conjecturas proponerem, fultus argumentis, ut ego quidem arbitror, non ineptis.

* * * * *

NOTE

^f Cf. Biontinorum Not. liter. de Phædro p. xxxiii. 8q.

Restat, ut Viris Illustribus, Excellentissimis, Clarissimis, Eruditissimis, Fautoribus atque amicis æternum colendis, qui pro suo in bonas literas amore, et pro sua in me voluntate et humanitate, non pauca, quæ ad rem meam facere viderentur, suppeditaverunt, publice gratum significem animum. Laudibus ornandi hoc nomine sunt: Bröttigerus, Sacri Supremi Senatus a Consiliis, et Gymnasii illustris Wimariensis Director, multis variisque modis de Phædro promeritus; Brüggemannus, Sacri Senatus a Consiliis et Concionator Aulicus apud Stettinenses, qui, blando hortatu cel. Schützi excitatus, Schedulas suas, ad rem literariam Phædri spectantes, humanissime mihi transmisit, e quibus Notitia literaria de Phædro, maxime si rationem habeas Literaturæ Anglorum et Italarum, ampla cepit incrementa; Dassdorffius, Bibliothecæ Electoralis Dresdensis Præfectus; Henr. Carol. Abr. Eichstädt, Ser. Ducis Saxo-Meiningensis a Consiliis Aulæ, Professor Jenensis et Societatis Latinæ Director; Geisslerus, Ser. Ducis Gothani a Consiliis Aulæ et Bibliothecæ Præfectus, cui terra levis sit; Heynius, Magnæ Britanniæ Regis a Consiliis intimis justitiæ et Professor Göttingensis; Fridericus Jacobs, Gymn. ill. Gothani Professor; Langerus, Ser. Ducis Brunsvicensis a Consiliis Aulæ et Bibliothecæ Guelferbytanæ Præfectus, a quo e Bibliothecæ Guelferbytanæ cimeliis mutuum accepi Codicem Fabularum Romuli Divionensem, nunc primum editum, nec non Editionem fabularum ejusdem Romuli Ulmensem, quam cum dicto Codice contuli, Variis Lectionibus textui subjunctis; Schützius, Ser. Ducis Saxo-Wimariensis a Consiliis Aulæ et Professor Jenensis; E. A. Schmidius, Bibliothecæ Ducalis Wimariensis ab Epistolis; Vulpius, Bibliothecæ Wimariensis ab Epistolis alter; Wagnerus, Gymnasii Merseburgensis Corrector. Qui omnes summi amicissimique Viri sive ex publicis, quibus præfecti essent, biliothecis, sive e lauta sua supellectile præstantissimorum et rarissimorum librorum benignissime mihi copiam fecerunt, pro quo viris præstantissimis hoc loco

gratias ago quas debeo maximas, habebo autem immortales.

Tu vero, benevole Lector, vale et conatui nostro fave!
Scrpsi Wimarix, ipsis Kalendis Maii MDCCCCLII.

J. G. S. SCHWABE,

Gymnasii illustris Wimariensis Corrector,
Soc. Lat. Duc. quæ Jenæ floret Sodalis.

VITA PHÆDRI

EX PHÆDRO,¹

AUCTORE

J. G. S. SCHWABE.

PHÆDRUM fuisse Thracem, non pauci virorum doctissimorum sunt, qui, duce Pithœo, statuunt.^a Provocant enim ad ipsa Phædri verba:^b

Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi,
Fœcunda novies, artium peperit chorum, &c.

et ad locum alium:^c

Ego, literatæ qui sum propior Græciæ,
Cur somno inerti deseram patriæ decus?
Threissa cum gens numeret auctores suos,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orptheo.

Quibus addunt locum Strabonis:^d Ἀπὸ δὲ τοῦ μέλους, καὶ τοῦ

NOTÆ

¹ In enarranda vita Phædri ea potissimum in usus meos verti, quæ viri docti, Funccius, Joannes Schefferus, Jo. Alb. Fabricius, F. Jos. Desbillionius, Crusius, Anglus, de hocce poëta memoriæ prodiderunt; ita quidem, ut placita eorum disquisitioni subjicerem, novasque passim auderem conjecturas, sustentatus argumentis

ad probandum idoneis.

^a Schefferus in Vita Phædri: Fabricius in B. L. t. II. p. 25. Ed. Ernest. Funccius de Senect. L. L. c. 3. §. 8. alii.

^b Prol. lib. III. 17-19.

^c Prol. lib. III. 54-57.

^d Geograph. lib. X. p. 722. Edit. Amstel. 1707. f.

ῥυθμοῦ, καὶ τῶν ὀργάνων, καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ Ἀσιᾶτις
 νενομίσται· δῆλον δ' ἔκ τε τῶν τόπων, ἐν οἷς αἱ Μοῦσαι τετίμηνται.
 Πιερία γάρ, καὶ Ὀλυμπος, καὶ Πίμπλα, καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν
 Θράκεια χωρία καὶ ὄρη, &c. ex quo probare student, Pieriam
 montemque Pierium olim fuisse regionem montemque Thra-
 ciae. At rectius Phædrus Macedonia ortus fuisse creditur.
 Etsi enim priscis temporibus (τὸ παλαιὸν) mons Pierius
 Thraciae fuit ascriptus; subsequenti tamen tempore incole-
 batur a Macedonibus, teste eodem illo Strabone, qui verbis
 paulo ante citatis hæc subjungit, νῦν δὲ ἔχουσι Μακεδόνες, quæ
 quidem verba Schefferus reticuit. Atque etiam cum Pau-
 sanias^e commemoret, fuisse olim Pieri, Macedonis, nomen
 uni e Macedoniae montibus inditum; Plinius autem^f et
 Mela^g Pieriam appellant Macedoniae^h regionem; cum de-
 nique omnes antiqui Geographiae scriptores Macedonia a
 Thracia distinguant: dubitari nequit, jugum Pierium, de
 quo Phædrus verba facit, situm fuisse in Macedonia, et
 Phædrum Macedonem, non Thracem, esse appellandum.ⁱ
 At enim Phædrus loco, supra memorato,^j se ipse 'Thracem'
 vocat. Et ego hæc verba minime id significare contendo,

NOTÆ

^e Descript. Græc. lib. ix. cap. 29.
 t. III. p. 88. ex Edit. Cl. Facii. Χρόνος
 δὲ ὑπερόν φασὶ Πέρον Μακεδὸνα, ἀφ' οὗ
 καὶ Μακεδόνων ὀνόμασται τὸ ὄρος, τοῦτον
 ἐλθόντα ἐς Θεσπιάς, ἐννέα τε Μούσας κα-
 ταστήσασθαι, καὶ τὰ ὄνόματα τὰ νῦν με-
 ταθέσθαι σφίσι.

^f Hist. Nat. lib. iv. 10.

^g De Situ Orb. lib. II. 3. 'Hic' (in
 Macedonia) 'Musarum pareus do-
 musque Pieria.'

^h Plinius H. N. lib. iv. 8. coll. not.
 f. refert montem Pierium ad Thessa-
 liam. Dicit enim: 'Pheræ, quarum
 a tergo Pierus ad Macedoniam pro-
 tenditur.' Auctoribus Mela l. c. et
 Cellario Orb. Ant. t. I. p. 836. coll.
 Mapp. Geogr. p. 828. Pieria fuit
 provincia Macedoniae; mons au-
 tem Pierus situs erat in confiniis
 Macedoniae et Thessaliae. Facile

igitur fieri potuit, ut iste mons ab
 aliis Thessaliae, ab aliis Macedoniae
 ascriberetur. Sed jugum Pierium, de
 quo loquitur Phædrus, accipiendum
 pro ea montis illius parte, quæ ad
 Macedoniae pertinebat. Scribit en-
 nim, se literatæ propiore esse Græ-
 ciae. Per consequens fuisset Græ-
 cius, si in altera, quæ Thessaliae erat,
 natus esset: cf. Desbillon. Præf. p. v.

ⁱ Lege de hac re erudite disputan-
 tem Desbillonium, in Disp. I. de
 Vita Phædri p. IV. sq. præfix. Ej.
 Editioni Phædri. Thracem fuisse
 Phædrum, jam ante Desbillonium ne-
 gavit Deniseus, qui Gallicis versibus
 Phædri fabulas reddidit. V. infra
 Vers. Gall. ann. 1708. et 'Memoir de
 Trevoux' d. a. p. 790.

^j Prol. lib. III. 54-57.

quod volunt, qui secus sentiunt. Nam recte vidit Desbillionius,^k ea ita esse interpretanda: Ego decus patriæ meæ, quæ literatæ Græciæ propior est, nolo per inertiam deserrere, cum Threissa gens, quamvis a Græcia sit multo remotior, suos tamen auctores, Linum et Orphea, numeret. Neque etiam, judicante eodem viro docto, temporibus Lini et Orphei Macedoniam Thraciæ partem fuisse credidit Diodorus Siculus. Is enim,^l Macedonem, a patre suo Osiride huic regioni præpositum, Macedoniae, ante Lini et Orphei tempora, nomen dedisse, memoriæ prodidit, scribens: καὶ Μακεδόνα μὲν τὸν υἱὸν ἀπολιπεῖν βασιλέα τῆς ἀπ' ἐκείνου προσαγορευθείσης Μακεδονίας. Quæ cum ita sint, Phædrus fuit Macedo, neque magis, quam Pindarus, Thebis natus, propterea Thrax dici potest, quod Strabo^m scriptis suis tradidit, Thracæ olim tenuisse Bœotiam.

Fuerunt, qui verba: 'Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,' improprie et poëtice a Phædro dici putarent.ⁿ Sed jam olim animadvertit Funccius,^o hæc ita intellecta non apte cohærere cum sequentibus. Cum enim Phædrus, se 'in ipsa schola natum' esse, dicat;^p Musæ autem, artium omnium et literarum Deæ, in monte Picro crederentur esse genitæ; facile vides, Pagenstecherum et viros doctos, qui eum sequuntur, non esse audiendos. Istam Pagenstecheri sententiam cl. Jacobs in dissertatione peculiari de fabulatoribus Latinis (Vide Nachträge zu Sulzers Theorie, T. VI. P. I. p. 34.) sic confutat: 'Diejenigen, welche diesen Worten (Prol. III. 17.) einen metaphorischen Sinn unterlegen, haben den Zusammenhang nicht gehörig erwogen. Phædrus führt die Gründe, die seine Ansprüche auf den Namen eines Dichters begünstigen, der Reihe nach an. Seinen

NOTÆ

^k Vid. l. c. p. v.

^l T. I. 20. p. 23. Edit. Wesseling.

^m Loc. cit. Τὸν τε Ἑλικῶνα καθιέρωσαν ταῖς Μούσαις Θράκες οἱ τὴν Βοιωτίαν ἐποικήσαντες.

ⁿ Pagenstecher in Vit. Phædri, laudans Persii Sat. Prol. v. 1. Ursi-

mus in Indice ad Edit. Phædri, voc. Pierius C. H. Schmid. in Not. I. ad Crusii Vitt. Poët. Rom. t. I. p. 342. vers. Germ.

^o De imminenti L. L. Senect. c. 3. §. 8.

^p Prol. lib. III. 20

Geburtsort, ein poetisches, durch die Gegenwart der Musen begünstigtes Land, stellt er an die Spitze. Zunächst kömmt er auf seine Erziehung, ‘in ipsa natus pæne schola;’ auf seinen Charakter, der keinen von den Flecken hat, die mit den Musenkünsten unverträglich sind. Man gebe dem ersten Satze eine metaphorische Bedeutung, und die ganze Anordnung der Gedanken ist zerstört.’

Quo anno, quibus parentibus natus sit Phædrus; utrum casu, an sorte nascendi factus sit servus, definire non audeo: verumtamen conjecturam virorum doctissimorum silentio prætermittere non licet. Cum enim Suetonius^q narret, C. Octavium, Augusti patrem, Macedoniae Præto-rem, Bessos ac Thraces magno fudisse prælio: conjiciunt hinc, potuisse evenire, ut Phædrus cum aliis captivis Romanam duceretur.^r Hisce autem positis, Phædrum putant paucis ante annis natum esse, quam Jul. Cæsar summa potiretur imperii.^s Eodem enim anno, quo Thraces fusi sunt, Q. Cicero fuit Proconsul Asiae, Cæsar autem Romæ gessit consulatum.^t Quæ quidem conjectura veri non est similis, recte observante Fabricio;^u quoniam inter Caligulae imperium et illud tempus, quo C. Octavius Thraces fudit, intercedunt plus, quam LXX. anni. Quid? quod Phædrus regnante Claudio adhuc vixisse, et aliquot fabularum libros composuisse videtur, ut e sequentibus constabit. Neque dissentit a nobis Desbillonius, cujus placita non alienum videtur hoc loco commemorare:^x ‘Etenim hoc pacto,’

NOTE

^q Aug. cap. 3.

^r V. Schefferus in Vit. Phædri: Schumannus in Diss. de Vit. et Script. Phædri, edit. in Nov. Acerr. Philolog. Hal. 1715. 8. p. 170. sq. Müllerus in Einleit. zur Kenntniss der alten Lat. Schriftstell. t. v. p. 8. Crusius l. c. p. 343. Jo. Fabricius in Hist. Bibl. Fabric. P. vi. p. 319.

^s Crusius in Vit. Phædri, quæ extat. l. c. p. 342. Müllerus l. c. t. v. p. 6.

^t Crusius l. c. p. 343. Sueton. Oct. cap. 3.

^u Bibl. Lat. t. II. p. 25. Edit. Ernest.

^x Disp. I. de Vit. Phædri cit. p. VI. Mea quidem sententia locus, quem mox affert Desbillonius, non tempore Sejani sed Caligulae scriptus est. Nam Fab. alias 25. lib. IV. cum Brotierio et Bipontinis Editor. epilogum feri jussi lib. III. cujus prologo ad Eutychem bene respondet.

inquit, 'Phædrum tempore Sejani, quo se scripsisse testatur, septuagenario majorem fuisse oportuerit; quod veri simile non videtur. Ipse enim Lib. iv. Epil. 16. (Epil. L. III. 16. 17. nostræ Edit.) de se loquens, sic unum e suis patronis admonet:

Olim senio debilem

Frustra adjuvare bonitas nitetur tua.

Tunc ergo non erat neque senex, neque senio proximus. Præterea si abductus eo tempore in servitutum fuisset, captum esse cum victis vel Thracibus vel Bessis dicendum foret, qui barbari longe ab Auctoris nostri patria (Macedonia) erant ad septemtrionem remoti.[†]

Phædrus, ætate puerili captus, nescio quo casu, Romam deportatus Augusto imperatori mancipatus est, qui eum, ob morum probitatem atque ingenii elegantiam, bonis literis curavit instituendum, et manumissum libertate donavit.[‡] Literis autem Latinis Romæ imbutum fuisse Phædrum, vel ex Epil. L. III. 33. sq. (alias Lib. iv. 25. 33. 34.) potest intelligi, quo loco ex Ennii Telepho versum memorat, quem se puerum quondam legisse testatur, hujus sententiæ:

Palam mutire plebeio piaculum est.

Jam vero si perpendamus, scripsisse poetam fabulas Latine, i. e. sermone terso atque polito, eundemque usum esse genere dicendi simplici et faceto, veterem urbanitatem redolente; vix credibile est, aliquem ad talem sermonis Latini peritiam alicubi pervenire potuisse, nisi Romæ, et longo quidem ab ineunte pueritia usu.[§] Quomodo servus factus sit Augusti, fateor me nescire. Sed dubium potest esse nullum, Octavium Augustum nostrum, cum perpolvisset literis ingenium, asseruisse libertati, atque adeo Phædrum Octavii Augusti fuisse libertum. In libris enim fabularum Mss. expressis verbis Augusti vocatur libertus.[¶]

NOTE

- † Harlesii Notit. Literat. Rom. p. 435. Crusius l. c. p. 360.
 § Desbillonii Disp. cit. p. vi. sq.
 ‡ In Cod. Pithæi scriptum est:
- 'Phædri Aug. Lib. secundus incipit.'
 V. Gud. In Ms. Rem. post. l. v. fab.
 10. 'Phædri Aug. liberti liber quintus
 explicuit feliciter.' Vid. Brot.

Sed Octavium Augustum intelligendum esse, testis est ipse Phædrus, memorans litem, a Divo Augusto adjudicatam, addens :

Narrabo, memoria quod factum est mea.^z

Non pauci tamen sunt, qui Phædrum libertatem Tiberio Augusto debere existiment ;^a a quibus recte dissentit Desbillonius,^b qui præter argumenta, et a me paulo ante notata, hoc in medium protulit : ‘ Mihi,’ inquit, ‘ conjectura de Octavio longe probabilior videtur. Etenim manumitti Phædrum oportuit ob elegantiam ingenii, sermonisque Latini peritiam : quas artes et profuisse nemini apud Tiberium, horum temporum historia satis ostendit, et aliquo vix in honore fuisse illo regnante, versibus, Sejano adhuc superstite compositis, ipse indicat :^c ubi fatetur, quamvis insigniter in arte sua se exercuerit, fastidiose tamen in Musarum coetum recipi.’

Phædrus igitur tempore Cæsaris Octavii Augusti, cujus memoria et recordatio ei erat jucundissima, vixit rebusque secundis usus est. Post Augusti obitum, Tiberio imperium administrante, in magnam incidit calamitatem, odio maxime Sejani, qui pro arbitrio cuncta gerebat sub Tiberio, et nostrum, fictis accusatum criminibus, damnaverat. Conqueritur enim Prol. Lib. III. 40—43.

Quodsi accusator alius Sejano foret,
Si testis alius, judex alius denique ;
Dignum faterer esse me tantis malis.

Qui factum sit, ut in odium Sejani incurreret, pro certo affirmari non potest. Conjicit Schefferus, Phædrum, ab Augusto libertate donatum, primo Augustum, et mox eo defuncto posteros illius amasse et coluisse : quos inter cum extiterit primum Agrippa, deinde Germanicus, non potuisse

NOTE

^z Lib. III. fab. 10. S. 39.

^a Schefferus in Vit. Phædri. Ol. Borrichius de Poët. p. 55. Lipsius ad Senec. Consol. Polyb. cap. 27. Buchnerus Orat. t. II. Or. 2. coll. Fabri Thes. v. Phædrus ; et A. Schotti ob-

serv. I. II. c. 19. ut omittam alios. Morhof. de Patavin. Livii p. 157. hæret ambiguus, Phædrum Libertum Augusti vel Tiberii appellans.

^b Disp. cit. p. VII.

^c Prol. lib. III. 41. 23.

desse rationem Sejano, criminandi Phædrum apud invidentem atque suspicacem principem Tiberium. Sed hæc non magnam veri speciem habere et longe petita mihi videntur. Immo vero Phædrus auctorem calamitatis suæ se ipse fatetur,^d scribens :

Servitus obnoxia

Quia, quæ volebat, non audebat dicere,

Affectus proprios in fabellas transtulit,

Calumniamque fictis elusit jocis.

Ego illius pro semita feci viam,

Et cogitavi plura, quam reliquerat,

In calamitatem deligens quædam meam.

Quibus e verbis colligi potest, scripsisse Phædrum fabulas, quibus Sejani aliorumque iras concitaret; etsi simularet, sibi non mentem esse notare singulos; Prol. III. 40-50. Verba enim,

In calamitatem deligens quædam meam,

non interpretanda sunt: Nonnulla applicans ad mala, quæ passus sum, quod, præter alios, vult Crusius, Anglus;^e sed ita: Unde mihi per calumniam inimicorum postea calamitas fuit conflata. Idem hoc Phædrus fabula de Cane et Venatore^f ad Philetum significare videtur. Canis enim ille venaticus, fortis olim adversus omnes feras, nunc annis ingravantibus languens, quem adumbrat alium, quam ipsum fabulæ auctorem?^g Quanquam hæc fabula etiam alio modo explicari potest, uti suo loco monstrabitur. Ac mea quidem sententia Phædrus post Tiberii secessum in Capreas insulam, vivo Sejano et florente, duos priores fabularum libros in lucem emisit. Non enim unam alteramve fabulam sibi amicisque tantum composuisse mihi videtur, traditam deinde in manus multitudinis, quæ est Desbillonii sententia.^h Namque non una ratione inducor ad credendum, Phædrum

NOTE

^d Prol. lib. III. 34-40.

^f Lib. v. fab. 10.

^e Vit. Phædri, quæ extat. l. c. T. I.

^g Hanc sententiam tuetur Desbillonius Disp. cit. p. XI. ubi vide.

p. 344. vers. Germ. cf. Jacobs l. c. p. 35. not. o.

^h Disp. cit. p. x.

scripsisse omnibus, non singulis, ut luculenter docebunt sequentia. Contra facile admitto conjecturam Brotierii, maxime Desbillonii, qui non sine causa statuunt, Libri primi fabulam 6. de Sole et Ranis ad invidiam Sejano faciendam pertinuisse; quod Liviam, sive Livillam, Drusi Neronis Germanici filiam, Caio, Augusti nepoti, mox Druso, Tiberii filio, nuptam, ausus esset uxorem sibi postulare,ⁱ et ista ambitione tam insolenti vulgi rumore, odium procerum, Tiberii ipsius suspiciones excitasset. Quam sententiam hac video niti interpretatione:^k ‘Liviam adulterio corruerat Sejanus, perpuleratque, ut Drusum maritum, Tiberii filium,^l veneno tolli sineret: atque ambo speraverant, moram omnem fuisse hoc scelere sublatam, quo minus celebres fierent nuptiæ: at ranæ, id est, universæ familiæ Romanæ, quarum Sol, Sejanus, omnes lacus, id est, omnes domos exhauriebat, Jovem, i. e. Tiberium efficaci tandem querela commoverunt, ut nefarium inceptum disturbaret.’ Qua fabula lecta, excanduit Sejanus in ultionem; cumque intellexisset, Phædrum fabula Lib. 1. 2. de Ranis regem petentibus, ipsum carpere Tiberium, forte cupide arripuerit istam occasionem ulciscendi injuriam, ex altera fabella nuper acceptam; et accusator, testis, ac iudex læsæ majestatis reum^m Phædrum damnare tentavit. Atque hic observat Desbillonius,ⁿ potuisse Tiberium parvo illo tigillo, quod Ranæ inquinant omni contumelia, non inepte designari: Romanos enim ac præ ceteris duces exercituum militesque, et multo etiam magis socias gentes his potissimum temporibus aspernari eum cœpisse; quod imperii clavum deserere videretur, et ignavus ‘Caprearum angusta in rupe sederet,’^o atque otia retur, tutore Sejano. Tunc etiam, auc-

NOTE

ⁱ Tacit. Annal. iv. 39. 40.^k Desbillonius l. c. p. x.^l Tac. l. c. cap. 3. 8. coll. cap. 9-11.^m Tac. Annal. i. 72. de Tiberio lo-

quens: ‘Legem,’ inquit, ‘majestatis reduxerat.’ Coll. Desbillon. Disp. de vita Phædri, p. x. sq.

ⁿ Disp. de vita Phædri, p. xi.^o Juvenalis Sat. x. 93.

tore Tacito,^p ‘contumeliæ in eum dictæ; et fluxa senio mens et continuo abscessu velut exilium aliquanto post a Fulcinio Trione objecta.’ Non tamen crediderim, Phædrum, omissa crudelitate, solum ignaviam atque inutilitatem Tiberii fabula memorata deridere voluisse, quod volunt Desbillonius et Tristanus (*Histoir. des Empereurs*, loco mox citando). Crudelis enim esse non destitit: non igitur alium per hydrum notavisse videtur poëta, quam huncce Imperatorem,[†] nisi quis malit intelligere Sejanum, instrumentum crudelitatis suæ. Neque objici potest a cl. Jacobs in erudita dissertatione de Fabulatoribus Latinis, (v. *Nachträge zu Sulzers Theorie T. VI. P. I. p. 34.*) hydrum istum de Caligula non posse intelligi, quia fabula de ranis Græcæ sit originis. Quæ enim si vera essent, vix liceret contendere, Tiberium a Phædro per hydrum notatum fuisse. Sed quis possit dubitare, poëtam fabulas, ab Æsopo inventas, et a se versibus senariis politas, genio sæculi accommodavisse, eundemque sub antiquis illis fabulis res sua memoria gestas voluisse adumbrare? cum ei mens esset, ut ipse testatur Prol. III. 50. ‘vitam et mores hominum ostendere.’

Præter Sejanum subsequenti tempore non pauci erant potentes, qui Phædri fabulis se læsos putarent, iramque evomerent in auctorem,^q quos hic tamen nominare non audet; id quod luculenter apparet ex Epil. Lib. III. 29. sqq.^r

Sed difficulter continetur spiritus,
 Integritatis qui sinceræ conscius
 A noxiorum premitur insolentiis.
 Qui sint requires: apparebunt tempore.
 Ego quondam legi quam puer sententiam,

NOTÆ

^p *Annual.* iv. 42. et vi. 38.

[†] Jam olim Heusingerus vidit, Tiberium, non Caligulam, significari per hydrum. Vide *Addenda ad Edit. Heusinger.* ann. 1772. Not. K. et ad

lib. i. fab. 2. 24.

^q Desbillon. l. c. p. ix. Prol. III. 45-47. coll. Epil. III. 29. sqq.

^r *Alias* lib. iv. fab. 25. 29. sqq.

Palam mutire plebeio piaculum est,

Dum sanitas constabit, pulchre meminero.

Qui locus probat, Phædrum, invidiæ calumniæque machinationibus oppressum, fictarum causarum reum esse factum. Ac primum quidem Sejanum accusatorem, simulque testem ac judicem habuit.³ Hoc deinde extincto, alii, sive a Sejano incepta persecuturi Phædrumque ultioni mactaturi, sive propria simultate inflammati, omnem moverunt lapidem, ut affligerent nostrum et perderent. Ii sunt, contra quos supplex et reus, etsi integritatis conscius, implorat misericordiam Eutycki, patroni sui,⁴ hocce tempore forte judicum numero habendi,⁵ scribens :

Stultum admovere tibi preces existimo,

Proclivis ultro cum sit misericordia.

Sæpe impetravit veniam confessus reus,

Quanto innocenti justius debet dari ?

Tuæ sunt partes ; fuerunt aliorum prius :

Dein simili gyro venient aliorum vices.

Decerne quod religio, quod patitur fides, &c.

Sed tota res jacet in tenebris, et vix sperare licet, hæc unquam in lucem evocatum iri.

Non Ælium Sejanum, eundem, qui sub Tiberio suam latissime potentiam exercebat, Phædrum perstringere, censet Cannegieterus,⁶ sed potius hominem, moribus ejus non dissimilem. ‘ Nam si,’ inquit, ‘ ipsum Sejanum intelligas, qui, quæso, ausus est homo libertinus cum, sub sævissimo principe crudeliter dominantem, tam acerbe perstringere in carmine publico ? aut si hoc est Phædrus ausus, vitæ suæ

NOTE

³ Prol. lib. III. 41. 42.

⁴ Epil. lib. III. 20-26. coll. Desbillonii Disp. de Vita Phædri, p. IX.

⁵ Versus enim, ‘ decerne quod religio, quod patitur fides,’ intelligendus, observante Desbillonio, de religione judiciorum et fide jurisjurandi, quo se Romanorum judices astringebant, lites sese et controversias ex

æquo et bono præscriptisque legum esse dijudicatos. Cf. Desbillonii Disp. cit. p. VIII. Non tamen vero simile videtur Burmanno ad loc. Phædri cit. Eutychem, liberti nomen gerentem, judiciis præfuisse.

⁶ In Diss. de Æt. et Stylo Aviani p. 270. sq. inserta Ej. Edit. Aviani.

prodigus, qui, quæso, factum, ut tantam linguæ licentiam impunitam tulerit? tulisse autem videtur, quod interposito tempore reliqui fabularum libri prodierunt. Nam non omnes simul esse editos, facile largior Hario, auctori Epistolæ criticæ. At vero nequaquam in eo assentior, quod eodem in loco ad Prol. Lib. III. monet, Sejano jam damnato cum librum esse scriptum.* Nam si post damnationem, etiam post mortem scriptus est; eodem enim die damnatus in Senatu et ad supplicium raptus est Sejanus, Dion. LVIII. p. 628. At vero vixisse illum Phædri Sejanum, ac magna auctoritate et potentia præditum fuisse, cum illa scriberet poëta, hæc verba vincunt:

Quodsi accusator alius Sejano foret,
Si testis alius, iudex alius denique.

Quomodo 'foret' Sejano mortuo conveniet?

Cujus quidem argumenti, speciosi profecto, vis facile infringi potest, si fingas, Prologum Libri III. vivo quidem Sejano literis consignatum, sed demum post Phædri mortem juris factum esse publici. Quam sententiam sustentari posse censeo loco Phædri, Prol. Lib. III. vs. 29-32.

Librum exarabo tertium Æsopi stylo,
Honori et meritis dedicans illum tuis.

Quem si leges, lætabor: sin autem minus,
Habebunt certe, quo se oblectent posteri.

Cum enim Phædrus verba tantum faciat de Eutycho et posteris, quorum ad manus fabulæ Libri III. transmittendæ sint; suspicari possis, poëtam noluisse, ut ab aliis, tunc viventibus, legerentur, cum e fabulis Libri I. et II. antehac editis, magna cepisset incommoda. Itaque, suo ipsius damno edoctus, providisse putandus est, ne scripta sua in posterum se vivo in publicum emitterentur.† Quæ si admittantur, facile intelligitur, Phædrum, vivo adhuc Sejano, scribere potuisse ad Eutychem, 'Quodsi accusator alius

NOTE

* Librum III. post Sejani statim
ruinam exaratum esse, statuebat Ha-
rius, probante Burmanno, quem vide

ad Phædri lib. I. fab. 2. 24.

† Conf. Desbillonius ad Prol. lib. III.
32.

Sejano foret;’ ita quidem, ut non esset, quod metueret hominem crudelitate barbarum.

Contra Librum fabularum I. et II. quibus poëta Sejanum et alios ad iram provocavit maximam, ut ego quidem arbitror, vivo Sejano et florente in vulgus edidit; etsi Desbillonius, ut supra dictum est, aliter sentiat. Namque, recte notante Cannegietero,² ‘ Prologus Libri I. et multa alia arguunt, non paucis scripsisse fabulas suas Phædrum, sed omnibus; neque tantum ad privatum dolorem leniendum, sed et ad famam publice aucupandam. Quorsum enim sollicitæ illæ προφάσεις ad lectorem, non initio solum et fine, sed et in mediis libris, quibus nil opus ad amicos? Quid? cum in Prologo Libri III. 23. fastidiose se in cœtum recipi queratur; et in Epilogo Lib. IV. 5. 6. Particulonis nomen dicat chartis victurum suis,

Latinis dum manebit pretium literis :³

ex tacitis amicorum laudibus hanc gloriæ immortalitatem cum sperasse vix putandus est, immo vero ex publicis virorum doctissimorum suffragiis. Porro qui illa convenient ex Prologo Libri III. 45-50.

Suspicione si quis errabit sua,

Et rapiet ad se, quod erit commune omnium,

Stulte nudabit animi conscientiam.

Huic excusatum me velim nihilominus :

Neque enim notare singulos mens est mihi,

Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere,

nisi omnium manibus versatos hos Phædri libellos existimamus?’ Quæ Cannegieteri conjectura confirmatur iudiciis variis, quæ de fabulis suis facta esse ipse Phædrus fatetur, et quæ comprobant, non singulis, sed omnibus compositas et publicatas esse fabulas. Scribit enim Prol. IV. 17. 18.

Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui

Vestras in chartas verba transfertis mea.

NOTÆ

² Diss. de Ætat. et stylo Aviani, p. 270.

³ Alias lib. v. fab. 5. 43. 44.

Nec defuere hisce temporibus, qui Phædri fabulas bona quædam habere non diffiterentur, sed ea ex Æsopo mutua accepta; cetera ut excogitata sint a Phædro, ita mala et inepta esse.^b Alii, cum nil possent aliud, brevitatem et obscuritatem fabularum accusabant.^c Fuerunt denique, qui fabulas componere non auderent, sed vindicarent sibi, quod inventum erat a Phædro. Hoc enim voluit Lib. III. fab. 13.^d fortasse etiam Libri I. fab. 3.

Cujuscumque generis calamitas fuerit, in quam odio et persecutione Sejani Phædrus fuit præcipitatus,^e certum est, divitias neutiquam eum reddidisse calamitosum. Cum enim videret, pecunias hisce temporibus multis esse perniciosi, opum parandarum studium omne ex animo delevit, seu, ut ait Prol. III. 21. curam habendi penitus corde erasit. Id quod innuit Lib. v. fab. 4. 7. 8. ubi scribit post enarratam fabulam de Asino, detrectante hordei comedere reliquias, quo saginatus porcus Herculi deinde immolatus fuit:

Hujus respectu fabulæ deterritus

Periculosum semper reputavi lucrum.

Et profecto tunc opulentissimum quemque a Tiberio variis criminationibus circumveniri solitum, præter alios, Suetonius^f et Tacitus^g docent, teste Scheffero.^h Neque etiam dubium est, Phædrum, calamitatem magno ferentem animo, remedium adversus eam petiisse e literis, et ad molliendum dolorem scripsisse reliquos fabularum libros.ⁱ

Scripsit Phædrus versibus senariis fabularum Æsopiarum Libros v. Sed de ætate qua vixit, et de tempore quo exaravit fabulas, non una est virorum doctissimorum sententia. Gudius ætatem ejus ad Tiberii principatum refe-

NOTÆ

^b Lib. IV. fab. 20. 1-5. coll. Scheffero in Vit. Phædri.

^c Lib. III. fab. 10. 59. 60.

^d Vid. Schefferus in Vita Phædri.

^e Capitis periculum vitæque discrimen subiisse, conjicit Desbillonius Disp. cit. p. VIII. ex Epil. III. 20-26. (Alias lib. IV. fab. 25. 20-26.) In

vincula publica Phædrum conjectum fuisse, forte colligi potest e lib. III. fab. 9. 34. coll. Epil. III. 15. sqq.

^f Tiber. cap. 49.

^g Annal. lib. VI. c. 19.

^h Vid. Ej. Vita Phædri.

ⁱ Prol. lib. III. 41-44.

rendam, ipsumque Valerio Maximo aliisque ejus ævi scriptoribus æqualem fuisse censebat.^k Existimabat autem, has fabellas demum post Tiberii mortem publici juris factas;^l cum non vero simile videatur, illum ausum fuisse, fabulis suis viventem imperatorem immiscere, quod quam periculosæ aleæ opus esset, alia ejus temporis monumenta ei probare videbantur; deinde quod fabulam de Ranis regem petentibus, et a Jove hydrum consecutis, Caligulæ tempora respicere putabat: nam Tiberium de Caligula, successore suo, dicere solitum, ‘exitio suo omniumque Caium vivere: et se natricem populo Romano, Phaëton-tem orbi terrarum, educare, teste Suetonio.’^m Speciem habent argumenta Gudii; sed tamen certum est, quid respondeam. Namque, ut supra ostendi, Phædrus diserte dicit, fabulas suas esse fontem, ex quo tot mala, quæ fuerit perpeusus, fluxerint. Conqueritur de Sejano, accusatore, teste, et judice suo. Alium igitur atque alium fabularum librum, Tiberio et Sejano viventibus, ediderit necesse est. Deinde habeo persuasissimum, Libri 1. fab. 2. Tiberium notari, non Caligulam. Etenim ad Tiberium, post secessum in Capreas insulam vitam degentem inertem atque desidiosam, et per Sejanum insatiabilem explentem crudelitatem, cum parvum tigillum, tum hydrum non inepte accommodaveris; ad Caligulam non item. (Vide supra notata.) At enim periculosum erat, viventem imperatorem immiscere fabulis.—Imprudenter id fecit Phædrus, fateor; at non fecit impune; etsi nesciamus, quis Deus ex machina eum, si vitæ adiit discrimen, liberaverit.—Burmanno Phædrus Tiberii ætate vixisse videbatur, quamvis, cum provectæ admodum ætatis has fabulas compesuisse putaret, ut e

NOTE

^k Burmannus in Præf. ad Edit. Phædri ann. 1698. et 1718.

^l Sic quoque visum Rigaltio et Fabricio.

^m Calig. cap. 11. Per hydrum a Phædro C. Caligulam notari, contendit etiam Tristan. Hist. des Empe-

reurs, t. II. p. 303. v. Fabricius I. cit. t. II. p. 26. Nec desunt, qui Phædrum ‘parvi tigilli’ nomine Tiberium, nomine ‘hydri’ Caligulam intellexisse censeant. v. Desbillon. Præf. Disp. I. p. VII. coll. Tristan. l. c.

Libri III. Epil. et Lib. v. fab. 10. appareat, quo tempore potissimum scripserit, definiri vix posse contenderet. Etsi vero poëta Epil. Lib. III. 10. (alias Lib. IV. fab. 25. 10.) scribit: 'vita morti propior est quotidie;' et mox: 'languentis ævi dum sunt aliquæ reliquiæ;' idem tamen addit vs. 16. 17. 'olim senio debilem frustra adjuvare bonitas nitetur tua.' Ex quo recte potest colligi, Phædrum tum, cum Epilogum Lib. III. literis mandaret, neque senem fuisse, neque senio proximum. Itaque τὸ 'languens ævum' vs. 15. dicti Epilog. non de senectute, sed vita Phædri, a noxiorum insolentiis pressa (vs. 31.) et mœrore confecta, intelligi posse videtur: de quo suo loco plura dicentur. Fac etiam, Lib. v. fab. 10. de fabulis Phædri, summa senectute compositis, esse capiendam; etsi alio quoque modo explicari possit: vix tamen poëta fabulas ad unam omnes ætate decrepita literis consignasse existimandus est. Neque etiam e Lib. III. fab. 1. hoc tuto effici posse censet cl. Jacobs in disputatione de Fabulatoribus Latinis, supra citata, ubi laudat Funccii Apologiam pro Phædro, etsi Phædrum, ætate provectum, si non omnes fabulas, certe partem, scripsisse putet.

Sub Claudio scripsisse, et sub Sejani nomine Narcissum perstringere, conjectura est Cannegieteri.^o Non enim opportuniorem licentiæ, quam sibi sumsit Phædrus, locum fuisse, quam sub imperatore Claudio, cujus stoliditate et patientia plures, in locis etiam publicis atque in foro, sint abusi re pariter ac verbis injurii:^p fabulam de tigillo rege, contumeliis inquinato, huic imperatori esse aptissimam; convenire etiam tempori huic libertinorum potentiam. Nam Euty-chum, Particulonem, Philetum, quos amicos suos non inhonoratos laudet Phædrus, libertinos arbitratur fuisse, id quod servilia nomina ei indicare videntur. At vero si Claudio imperante licentiæ locus fuit; si in locis publicis

NOTE

^o Diss. cit. de Ætate et Stylo Aviani, p. 270. sq.

^p Exempla dabit Suetonius in Claud. cap. 15.

atque in foro licuit injurium esse ; qui, quæso, fieri potuit, ut licentia, quam sibi sumserat Phædrus, vitio ei verteret, isque magnum inde caperet detrimentum ? Sed tamen, Particulonem atque Philetum Claudii fuisse libertos, non magis negaverim, quam Librum IV. et V. fabularum hoc regnante a Phædro conscriptos fuisse.

Cel. Saxius, ut argumento tituli Prolog. III. ad Euty-
chum, eundem fortassis qui potentissimus Caligulæ liber-
tus fuit, teste Josepho,^q simul ut loco Senecæ^r quodam-
modo satisfaceret, medio Phædrum Claudii principatus
tempore posuit A. C. 48.^s Sejano, jam extincto, nostrum
fabulas suas opposuisse, conjectura est Jo. Fabricii.^t Sunt
denique qui poëtam imperante Augusto vixisse, sed fabu-
las, in quibus nomen Sejani legitur, demum sub Claudio
juris publici fecisse affirmant.^u

Si quis iis assentiri velit, quæ supra disputavi, nixus
argumentis non penitus contemnendis, nulla potest esse
dubitatio, Phædrum jamjam vixisse regnante Octavio Au-
gusto. Is enim eum vindicaverat in libertatem, et facit
Phædrus honorificam nominis ejus mentionem. Auræ
tamen ætatis scriptoribus poëta propterea non annumeran-
dus est ; cum demum sub Tiberio artis poëticæ laude
florere et fabulas scribere cœperit. Mortuo enim Augusto,
cum Tiberius anno imperii XII. Roma excessisset, nun-
quam eam revisurus ; et petiisset Capreas insulam, ubi in
otio turpique inertia vivebat, de imperio parum sollicitus ;
edidit Phædrus post annum Christi XXVI. duos priores
fabularum libros, in quibus conjectura probabili Tiberium,
Sejanum, aliosque Romanorum potentes notaverat. Quo
cum in acerbissimum venisset odium, et conflictaretur cum
fortuna adversa, cautior deinde factus, fabulas, scriptas ad

NOTE

^q Ant. Jud. lib. XIX. c. 4. p. 942.
Edit. Havercamp.

^r Consol. ad Polyb. cap. 27.

^s Vid. Saxii Onomast. tom. I. p.
241.

^t In Hist. Biblioth. Fabrician. P. VI.
p. 319.

^u Jo. Pet. Millerus in Præf. ad
Edit. Phædri. Berol. 1753. in lucem
emissam.

leniendum dolorem, juris publici non fecit. Sic composuit, ut videtur, *Librum III.* dedicavitque, ut ipse ait, honori et meritis Eutychi. Qui si idem est cum Eutycho, opibus et gratia florente in aula Caligulæ,^x tertius fabularum liber ad hujus imperatoris tempora referendus est; etsi, Prologum et aliam atque aliam hujus libri fabulam e. g. *Lib. III. fab. 2.* Phædrum, vivis adhuc Tiberio et Sejano, scripsisse, non negaverim. Verumtamen poëta voluisse videtur, ut præter Eutychem a nullo alio legerentur Fabulæ, et demum post ipsius mortem in vulgus ederentur; quemadmodum supra vidimus e *Prol. Lib. III. 29-32.* præeunte Desbillionio. Duos posteriores fabularum libros, quos dedicavit Phædrus Particuloni et Philetto, fuisse sub Claudio scriptos, facile crediderim. Convenit enim huic tempori, ut ait Cannegieterus, libertorum potentia. Videntur autem cum Particulo, tum Philetus, cujus meminit *Lib. v. fab. 10. 10.* Claudii fuisse liberti. Namque apud Gruterum^y occurrit ‘*Tib. Claud. Philetus,*’ et alio loco^z ‘*Philetus libertus*’ in lapide Brixienti; Veletris autem in pavimento Ecclesiæ Cathedralis legitur ‘*Tib. Cl. Philetus Lib.*’^a Sed vix dubitandum, libros memoratos non nisi post Phædri exitum lucem aspexisse. Accepta enim tanta e fabulis calamitate, an credibile est, Phædrum, tot ærumnas perpassum, de fabulis denuo edendis cogitavisse? Immo vero, omni liberatus periculo, nihil prius habuerit, nihil antiquius, quam ut in dulci consenesceret otio.^b

Quando vita excesserit Phædrus, non liquet. Qui vero etsi ad summam senectutem vixisse videtur, ut e nonnullis fabularum locis, in quibus senectutis suæ mentionem facit,^c non obscure colligi potest; ad Vespasiani, tamen, aut Do-

NOTE

^x Josephus l. c. Christian. Wase lib. de Senario, p. 32. Fabricii B. L. tom. II. p. 24. et 26.

^y Corp. Inscriptt. p. DCLXXVII. 2.

^z Lib. cit. p. CCCLII. 4.

^a Vid. Not. Gudii ad Phædri lib. v.

fab. 10. 10.

^b Desbillionii Disp. de Vita Phædri, p. XII.

^c Huc maxime referunt viri docti lib. v. fab. 10.

mitiani tempora in vivis fuisse, quod Pagenstecherus contendit, vix est credibile.

Naturam habuisse Phædrum probitatis atque honestatis amantem, tot egregiæ ostendunt sententiæ, quæ in ejus fabularum opusculo leguntur. Id ipsum probitatis animosque hominum a vitiis ad virtutem traducendi studium, non malus animus, eum ad scribendas fabulas excitasse videtur; quemadmodum e multis opusculi sui locis luculenter apparet. Sic scribit Prol. Lib. II. 2. 3.

Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium.

Sed Prol. Lib. I. 3. 4.

Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quod prudenti vitam consilio monet.

Quibus adjungo locum Prol. III. 49. 50.

Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere.

Huc quoque referendum, quod habet Lib. II. fab. 5. 5. de ardelionum natione, multa agendo nihil agente:

Hanc emendare, si tamen possum, volo.

In quo tamen studio, mores hominum corrigendi, justo audacior et parum cautus providusque fuisse, et urbem principesque nimio sale defricuisse putandus est.^d Quæ cum ita sint, equidem nolim contendere cum Scheffero, primam scribendarum fabularum causam fuisse calamitatem, in quam odio et persecutione Sejani inciderit Phædrus; qui, cum ei non licuerit aperte, ob adversarium potentem, occulte saltem et sub involucris fabularum fortunam exponere, depingendoque mores ejus et flagitia, velut ultionem sumere de ipso, seque consolari sic susceperit. Ita enim intelligit locum Prol. Lib. III. 34-40. Sed antecedentia docent, vero esse simillimum, Phædrum demum, duobus prioribus fabularum libris in vulgus emissis, in odium venisse Sejani, auctoris calamitatis suæ; adeoque

NOTE

^d Desbillonius l. c. p. XIII.

primam fabularum conscribendarum causam non fuisse calamitatem, immo vero homines emendandi desiderium. Ad quod accedebat laudis et gloriæ cupiditas, illius maxime, quæ est ex literis, et immortalitatis desiderium, quo inflammatum fuisse poëtam, haud unus testatur fabularum locus. Namque Prol. Lib. III. 60. 61.

Ergo, (inquit,) hinc abesto, livor, ne frustra gemas :

Quoniam mihi solennis debetur gloria.

Sic Epil. IV. 5. 6.

Particulo, chartis nomen victurum meis,

Latinis dum manebit pretium literis.

Quæ docent, tam præclare de se sensisse Phædrum, ut et aliis famam nominis et immortalitatem dare posse scriptis suis crederet:^e ut omittam loca, quæ nostrum prædicari de se, et nominari a posteritate voluisse, manifesto probant.^f

NOTÆ

^e Hoc nomine perstringitur noster ab Adriano Baillet, in Jugemens des Savans, tom. IV. p. 148. Sed vide ad Epil. IV. 5. 6. Desbilloniam in Disp. I. de Vita Phædri p. xiv. qui non ita benigne spurcam æque ac indoctam narrationem de Canum legatis ad Jo-

vem, vel impudicam obscœnitatem, ejus vestigia in fabellis ejus supersunt, excusari posse credit. Sed indulgendum genio sæculi, ut mihi quidem videtur.

^f Vide e. c. Prol. III. 32.

JUDICIA ET TESTIMONIA

DE PHÆDRO.

Joannes Cardinal. Bona in Notitia Auctorum.

PHÆDRUS Thrax, Augusti Cæsaris libertus, fabularum, quas, ut ipse ait lib. v. auctoritatis gratia Æsopias nuncupavit, libros quinque conscripsit Iambicis versibus cultissimis et elegantissimis.

Thomas Reinesius Eponymol. inedit.

Phædrus Thrax, Augusti Lib. fabulas Æsopi pulcherri-
mis versibus Latinis reddidit.

Jacobus Bidermannus e Soc. Jesu Utopiæ lib. 1. pag. 3.

Phædrum horis subsecivis per proximos priores dies legi, Tiberii principis libertum, doctum cetera scriptorem et fabulatorem sane non inficetum; quique probioris aliquantum indolis, quam hodie pleraque fabularum commenta; aut verius ævi nostri dedecora: in quibus legendis præter bonas horas, morum quoque animorumque dispendium est.

Jo. Pricæus notis in Apuleii Apologiam pag. 18.

Phædrus lepidissimus Fabularum Scriptor.

Caspar Barthius Adversar. lib. xxx. cap. 22.

Ingenuas Phædri fabulas a prima pueritia in deliciis

habui. Et immortalī amore prudentiam, in tam suavis verbis et fabulis abditam, dignam esse quis neget?

Idem Adversar. l. xxxv. c. 21.

De Phædri fabulis ita judicant doctorum plerique, esse ingenuæ Latinitatis, neque mentiri ævum Tiberii. In quorum ego prorsus opinione sum, licet unam et alteram subditiam et insitiam esse jam olim notarim.

Augustus Buchnerus in libris de commutata ratione dicendi.

Phædrus elegantissimus Fabularum Æsopicarum poëta.

Idem Oration. Tom. 11. Orat. 2.

Phædrus elegantissimus Fabularum Æsopicarum poëta, libertus Tiberii Cæsaris doctissimus.

Idem Epist. Tom. 11. Ep. 71. ad Janum Gruterum.

Phædri elegantes et purissimæ Latinitatis, sic Barthius censet, Fabulas tenere semper amavi. Et quidni? cum illas nemini non eruditorum hactenus in deliciis esse viderem.

F. Vavassor de ludicra dictione pag. 205.

Phædrum igitur habemus, Augusti libertum, sive Octaviani sive Tiberii, qui et nomine ipso hilaritatem præ se fert, et profitetur libelli sui dotem alteram e duabus esse, ut risum moveat, et fictis fabulis jocetur. Idem quam proprie de communibus et quotidianis rebus, quas alii tractarunt scriptores nulli, loquitur! quam sincere et ab omni peregrinitate atque insolentia remote! quam presse, nec moleste tamen! quam solute, nec licenter! quam emendate literateque, ac bene, ut verbo dicam, Latine! In quo genere quid posset, et agnovit ipse, et æquales, qui ætate vivebant eadem, cum ejus verba in suas chartas transferrent, satis declararunt. Memini equidem Jacobum Sirmondum narrare mihi solitum, cum Petrus Pithœus hos Phædri Æso-

piarum fabularum quinque libros Lutetiæ edidisset primum, et ad se Romam pro veteri amicitia muneri misisset; percussos illico Romanos novitate voluminis, atque, ut gens est 'emunctæ naris,'

Natura nunquam verba cui potuit dare, suspicari cœpisse num quidnam partus iste recens ac supposititius esset, qui tanto intervallo appareret, tamque delituisse diu: verumtamen libro perlecto toto, neminem dubitasse, quin ætatem redoleret Augusti, ac summam illam facilitatem styli et scripturæ, et beatam copiam repræsentaret; tuncque vixisset auctor, cum laus bene loquendi temporum potius, quam hominum fuit; ibique etiam apud Cæsarem servisset, ubi sedem ac domicilium eruditio collocasse videretur; qua in domo filiæ et neptes, intimi et familiares, servi et liberti literas egregie didicissent. Etenim memoria sua Phædrus rem memorabilem ait delatam ad centumviros, de qua divus Augustus ab iis ascitus iudex, quod ipsi satis verum non dispicerent, judicavit. Alio quodam loco Sejanum male nescio quid de se meritum significat. Unde colligitur hunc Octavii temporibus extitisse et Tiberii. Cujus etiam, quantum subodorari licet, improbos mores passim expressit, libidinem, sumtus, avaritiam, rapinas, vulpinam vafritiem, cum leonina feritate et violentia conjunctam. Quare miror vehementer, cur affirmarit Seneca, Æsopios logos esse intentatum Romanis ingeniis opus: cum Phædrum hunc haberet, quem opponere posset toti Græciæ. Nam quod clarissima lumina superioris sæculi duo, Petrus Pithœus et Justus Lipsius, prodiderunt, vere id a Seneca dictum; quia Phædrus non genere aut ortu Romanus, sed Thrax, sicut ipse testatum reliquit, esset: minus ea probabilis videtur expositio Senecæ. Quasi vero Romanis ingeniis opus intentatum, sit quicquam aliud, quam literis nondum illustratum nec elaboratum opus: aut comœdia fuerit carmen intactum Romanis, quamvis id solus natione Afer Terentius tractasset: aut si percenseret Seneca, qui philosophiam scriptores Latine explicassent; de eo se numero eximeret ipse; prop-

terea quod natione foret Hispanus, patria Cordubensis. At non exemit Quintilianus, qui, quo loco de philosophis egit Latinis, his illum potissimum annumeravit; cum inter oratores, et poëtas, et alios diversi generis scriptores potuisset referre. Citius dixerim Senecam vel parum hic attendisse, quid scriberet: vel istud, ut alia, oblitum prorsus, memoriæ vitio peccasse. Nam maligne ab eo et invidie præteritum Phædrum, quasi pro nihilo putaret, aut in honore ac pretio nollet esse, a cujus munditia et nitore abesset tam procul; etsi non alienum videtur crimine, quod ei Quintilianus, et Suetonius, ac Tacitus etiam inferunt; nolim tamen facile, ac nulla ratione manifesta, de tanto viro credi. Illud verisimilius, iniquissimis Tiberii, Caligulæ, Claudii, Neronis temporibus, cum scripta edictis abolerentur et senatusconsultis, si cui Poëtæ aut historico verbum excidisset opportunum delationi et calumniæ; cum ne liberæ quidem relictæ cogitationes; et opinio tacita de principe, sicunde vel ex vultu argui posset, majestatis rea fieret; libellum fabularem, cujus in apologis plerisque mera illius sæculi tyrannis notaretur, suppressum fuisse continuo, ac evanuisse tandem, et ignoratum a Seneca, et reliquæ posteritatis oculo subductum. Ita fuit tanto thesauro fatale, ut usque ad ætatem nostram defossus lateret: aut, quemadmodum de se auctor futurum præsensit, ut in sterquilinio, sic tanquam margarita pretiosissima, jaceret; non quia non intellexeretur, sed quod ne compareret quidem.

Olaus Borrichius in Dissertationibus de Poëtis.

Phædrus Thrax ævo Tiberii inclaruit, notissimus ob exquisitos illos iambos, quibus fabulas Æsopicas illigavit, libere in mores sæculi sui, sed tecte invectus. Hunc qui Oct. Augusti Libertum credunt, non advertunt satis, artes Sejani ab eo attactas, quas utique Tiberii imperium aperuit, non Octaviani. Dictio ejus pura est, et emendata, nec indigna quam imitentur Linguæ Latinæ candidati.

Idem de variis Linguae Latinae aetatibus.

Subrogati Atlantes alii, et ipsi fortes fidiq̄ue, qui antiquam gloriam ita sustinuerunt, ut in illis vel nihil, vel parum aut peregrinitatis aut inveni senii internoscas: Paterculum designo, Curtium, Celsum, Phædrum, &c.

Daniel Georgius Morhofius in libro de Patav. Livian.
pag. 158.

Phædrus Augusti vel Tiberii libertus, gente Thrax, Æsopi Fabulas Latinis versiculis descripsit adeo nitidis et limatis, ut nil Romanus dici scribique possit.

Idem Polyhistor. part. II. pag. 61.

Ne fabulas quidem ipsas hic excipimus, estque eo in genere nihil Phædri fabulis elegantius.

Joann. Petr. Titius Manuduction. ad excerptum.

Esse sane Phædri Fabulas maximi pretii, vel ex eo intelligi potest, quod tam multi tanti nominis viri illustrare eas superiori et nostra aetate dignati sunt.

Christ. Wagenselius in Pera librorum Juvenilium.

Hæsi nonnihil ambiguus, quo maxime antiquo et ingenio libro Filium puerum Latinitati initiarem. Cumque nec severitas Epistolarum Ciceronis, nec alius Auctor prolixus, ac in rerum verborumque amplitudinem diffusus, videretur tantillo captui convenire, Quintiliani consilio locum dandum esse mecum statui, qui aetati nondum Rhetorem capienti, Æsopi fabellas, sermone puro, et nihil se supra modum extollente, narrare, ac nutricularum fabulis substituere suadet. Quamobrem Phædrum, quo nemo Æsopi Apologos magis scite magisque diserte elocutus est, Præceptorem filio exponere, et elegantiores expressiones ediscendas committere jussi. Simul occasionem semper captabam, monendi puerum, quid Æsopus per fabellas quæsi-
verit, et quantum ad errores mortalium corrigendos eæ

faciant; ut sic mature virtutis et probitatis præceptis teneram mentem imbuerem.

Christoph. Cellarius in *Curis posterioribus de Barbarismis, &c.*

Phædrus, Augusti Libertus, Tiberio remp. administrante, Sejani odio, fortuna adversa conflictatus, scripsit politissimas Fabulas tum ultioni sui, tum etiam solatio, quod utrumque ex procemio Lib. III. apparet. Scioppii judicium, qui *Infam.* pag. 69. in Phædro nescio quid barbari subodoratur, non magis se doctis probavit, quam illius, qui in Livio deprehendit Patavinitatem. Principem ergo locum in hoc sæculo et proximum Poëtis Augusteis, non tantum temporis ratione, quo vixit, sed etiam styli ornatu, quem Fabulis expressit, jure ipsi meritoque assignamus.

Jo. Albertus Fabricius in *Bibliotheca Latina.*

Phædrus Thrax, Augusti Imperatoris Libertus, sub Tiberio Imperatore versibus senariis suavissimis expressit libros quinque Fabularum Æsopiarum.

Paulus Colomnesius in *Animadversionibus ad Gyraldi Dial. VII. de poëtis, p. 402.*

Tersissimus ille Fabularum Æsopiarum imitator Phædrus.

Phædrus ipse de se lib. v. fab. 6. 42.

— chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Particulo, aliique, de quibus Phædrus Prol. lib. v.
Vestras in chartas verba transfertis mea.

Martialis III. Epig. 20. de Canio.

An æmulatur improbi jocos Phædri?

Avienus in præfat. fabularum suarum.

Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos resolvit.

Septi. Florens Christianus in Carm. ad Pithœum de
Phædro loquens.

— de stylo atque tempore,
Par proximusve Laberio vel Publio.

Rittershusius in epist. dedicatoria Phædri.

Fabellas continet opusculum expositas sermone Latino et puro atque genuino, in quo multas antiquæ elegantiæ notas impressas cernere est, multas legere sententias, ad quaslibet vitæ partes utilissimas.

Idem in Epist. ad Camerarium, ubi et de Camerarii
Bongarsiique judicio, hoc modo.

De hoc libello idem ego tecum, et cum politissimo viro, Jacobo Bongarsio, sentio, elegantem esse cumprimis, et florente etiam, ac pura lingua Latina scriptum, ac supparem esse judico hunc Phædrum Laberio ac Publio Syro Mimographo.

Lipsius ad Senec. Consol. Polyb. c. 27.

Phædrus, Tiberii Libertus, jam condiderat (logos Æsopi) et pulcherrimis versibus Latinos fecerat, qui extant.

Rigaltius in dedic. ad Thuanum.

Hæc ratio fabulares liberti jocos, vernula urbanitate amabiles argutias, placere tibi posse persuasit.

Idem paulo post.

Habe igitur imperatorium libertum, quem inter rustican-
dum suaviter fabulantem, imo graviter, et quidem paucis
philosophantem admireris.

Laur. Pignorius epist. 13.

Etiam ego venire possim in literarum plausum, velut loquitur elegantissimus fabulator Phædrus.

Schottus Observ. Humanar. II. c. 19.

Adjicio, pereruditos extitisse liberos Tiberii, Phædrum, Æsopiarum lepidum scriptorem, &c.

Schoppius in Paradox. liter.

Similiter apud Phædrum, cultissimum fabularum scriptorem, legimus.

Idem in Infamia Famiani, p. 86.

Eum tamen scriptorem (Phædrum) velut domo barbarum, et sermone non parum sæpe plebeium, non nisi cum discrimine ac delectu imitandum intelligo.

Idem in Consultatione II.

Phædrum tamen et Hyginum velut elegantiae minus studiosos plebeia plusculum usurpasse apparet.

Demsterus ad Rosinum.

Phædrus Thrax, Tiberii libertus, fabularum luculentus scriptor.

Tanaquillus Faber in Præf. ad Notas Phædr.

De dicendi genere si roges quid sentiam, dicam equidem, et quasi me censor rogaret, ex animi sententia. Neminem arbitror a felici illa Terentii simplicitate propius abesse. Et mox: Nemo e veteribus ingenio fuisse videtur ad illam Terentii semper lenitatem magis facto, quam Phædrus: quod et necesse fuerat; ea enim est apologorum, atque adeo fabellarum omnium natura, ut sermone non debeant, nisi facili placidoque, tractari.

Multorum aliorum judicia collegit eruditissimus Axenius, quæ videre apud ipsum potes. Addo unicum, nimis discrepans a ceteris, sed tamen dignum legi, ut liqueat, nil tam bene dici, ut non inveniat adversarium.

Scrivenerius ad III. Ep. Martial. 20. ubi poëta: An æmulatur improbi jocos Phædri.

Possuntne magis decoquere de judicio, ac magis ludere de otio suo viri docti, qui existimant, fabulatorem Phædrum a Cl. Pithœo editum, et cujus Avienus quidam in præfatione fabularum suarum Æsopiarum ad Theodosium meminit, hunc eundem esse, de quo loquitur Martialis? Volunt nos credere scilicet, Libertum illum Augusti Cæsaris fuisse, stylo atque tempore parem proximumve Laberio vel Publio Mimo, et quidem, quantum conjiciunt, sub Tiberio vixisse, atque adeo post Sejanum damnatum. Nugæ. Certe, nisi vehementer fallor, ævo illo dignus censi minime potest scriptor iste, cuicui tandem ille alapas et libertatem debeat. Parco argumenta sigillatim apponere, quæ me movent, et cogunt scorsum sentire, foetumque alienissimum pronuntiare impellunt a jocis Phædri, cujus hic Martialis meminit. Ostendam fortasse alias plene, ubi otium erit, et animus istæc frivola pertractandi. Interim considera mihi, quæ olim Perottus, Pontifex Scipontinus in Commentariis suis ad librum I. Martialis consignavit ad hunc locum: ‘ Quid possunt hederæ Bacchi dare,’ &c. Allusit, inquit, ad fabulam, quam nos ex Avieno in Fabellas nostras adolescentes iambico carmine transtulimus, .

Olim quas vellent esse in tutela sua:.

et quæ sequuntur ibi totis duodecim versibus, et finiunt,

Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria :

quæ ipsissima Phædri illius sunt a Pithœo primum, et post a Rittershusio, Rigaltio, atque aliis editi, notisque et scholiis illustrati. Extant lib. III. fab. 18.

P H Æ D R I

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER I.

PROLOGUS.

ÆSOPUS auctor quam materiam reperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.

Ego reddidi versibus iambis sex pedum illam materiam quam auctor Æsopus ex-

//////////

** Omnes VV. LL. præter quas uncinis inclusimus, ex Schwabii Editione desumsimus.

† *Æsopiarum*. Omisit Brotierius *Æsopiarum*, quod redundet, nec reperitur in Mss. Pith. et Rem. sed retinco vulgatum, ob Prol. lib. iv. 10. 11.—1 *Reperit*. Mss. Pith. et Rem. *repperit*. Sed vide Desbillon. Hoc enim et alia ejusmodi vocabula primam syllabam ancipitem habent: quæ si producat, proxima litera consonans neutiquam geminanda est; id quod optimi Codd.

NOTÆ

1 *Æsopus auctor*] Multi ante Æsopum finxere fabulas, ut Homerus, Hesiodus, et Archilochus, sed alias longe a fabulis Æsopicis. Æsopus enim e Phrygia fabulator ceteris materiam præbuit, vel quod inprimis id tractavit, vel quod creditur *ἄριστα πάντων συγγράφαι τοὺς μύθους*: *optime omnium scripsisse fabulas*. Unde ait Quintil. 'Illæ quoque fabulæ, quæ etiamsi originem non ab Æsopo acce-

perant (nam videtur earum primus auctor Hesiodus), nomine tamen Æsopi maxime celebrantur.'

2 *Polivi*] Dedi novam faciem his fabulis, quas Græce conscriptas verti in Latinas. Revera enim versus ornat quod incultum est per se in oratione pedestri; et quod scabrum et hiulcum in sermone, lævigat.

Versibus senariis] Iambicis senariis. Sunt enim iambici dimetri, id est,

Duplex libelli dos est: quod risum movet,

Et quod prudenti vitam consilio monet.

Calumniari si quis autem voluerit,

5

Quod arbores loquantur, non tantum feræ;

Fictis jocari nos meminerit fabulis.

cogitavit. Est gemina utilitas hujusce libri: quia concitat risum; et quia instruit vitam sapientibus monitis. Si quis vero reprehendat maligne quoniam arbores loquantur, non solum belluæ, recordetur nos ludere fictionibus poetæis.

//////////

Mss. et Inscriptiones antiquæ satis ostendunt.—3 *Dos*. In prima Rigaltii Editione legitur: *Duplex libellis os est*. Ita et Neveletus; qua lectione nihil est durius. Ms. Pith. *Duplex libelli mos est*. Sic priores Editt. Pith. Rittersh. aliorum, ut *mos* sit indoles, qualitas. Hanc lectionem tuetur Gebhard. Crepund. II. et Præschio placebat; ita tamen, ut vocem *mos* acciperet pro *lege*. Gronov. *Duplex fabellis os est*, i. e. duplicem habent faciem, sive personam; alteram, quæ ridicula apparet; alteram, quæ sapere docet. Vid. Not. Scheff. Sed veram lectionem, quæ est elegantior reliquis, *Duplex libelli dos est*, habet Cod. Rem. cui obsequuntur Rigaltius in Ed. 2. Faber, Freinsh. c. Scheffero, et optimi interpretes. Lectionem *dos*, utpote Latinissimam et Ms. auctoritate firmatam, probat etiam Claud. Civilis, i. e. Withofius, (Vid. Schraderum in Emendatt. libro p. 85.) in Obs. Misc. Nov. Vol. 1. T. 1. p. 114.—4 *Prudenti*. Sic reperit Heinsius in V. C. Pithæi, ut videtur. Teste Brotierio in Mss. Pith. et Rem. et Vett. Editt. est *prudentis*. Alterutra lectio est a manu secunda. Placuit recentioribus *prudenti*, quod tuentur Gebh. Crep. II. 6. et Burm. Quæ enim, inquit, superbia Phædri foret, si prudentem monere sibi numeret? At recte Brotier. ‘hac ratione minime moveor. Verum cum et *prudenti* diei possit, et sit receptum, nihil mutavi.’ Grunero in Spicileg. Observatt. ad Ph. *prudens* est perspicax, qui sententiam fabularum assequi valet. Et hoc sensu defendit *prudentis*, quam lectionem quoque præferunt Gail. et Lang. *monet*. Heinsius *foret*, quod insolens videtur Burm. Heumannus in Censur. Phædri Walch. (N. B. P. xxvii. p. 605.) mallet *regit*, quod, cum *rita* pro hominibus dicatur, non est necesse; deinde, si *regit* scripsisset Phædrus, qui *monet* potuisset irrepere?—6 Bentleius: *Quod et arbores l. n. t. f.* Sed Harius ostendit, hoc minime necessarium esse. Omittunt enim poetæ particulas *et*, *etiam*, ut apud Ovid. A. A. lib. 1. 384. ‘Corpore, non tantum sedulitate, placet.’ Vid. Burmann.

NOTÆ

quatuor pedum; et iambici tetrametri, id est, octo pedum; et iambici trimetri, id est, sex pedum, quales sunt versus fabularum Phædri, iique maxime usitati. Nam tetrametri sunt comicorum.

3 *Libelli dos*] Metaphora: nam *dos* proprie dicitur quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea *dos* pro eo quod alicui datum est, vel a natura, vel ab hominibus; unde *dotēs* animi dicuntur, et etiam librorum,

et aliarum rerum quæ utilitatem afferunt.

7 *Fictis fabulis*] Nec inepte vox illa *fictis* additur. Maluit proprie loqui Phædr. ut Cic. in Miloniana. Fabula enim ex earum vocum numero est, quæ verum et falsum significat. Unde infra legitur ‘vera Fabella.’ Lib. II. fab. 5. Et apud Græcos *μῦθος* pro Fabula falsa, et vera, usurpatur. Et apud Hom. pro sermone vero sumitur.

FABULA I.

LUPUS ET AGNUS.

AD rivum eundem Lupus et Agnus venerant,
Siti compulsi : superior stabat Lupus,
Longeque inferior Agnus. Tunc fauce improba
Latro incitatus, jurgii causam intulit.

Lupus et Agnus pressi siti accesserant ad eundem rivulum. Lupus erat superius; et Agnus multo inferius. Tunc Lupus prædo, compulsus gula crudeli, movit materi-

3 *Fauce improba.* In Cod. Pith. est *face improba*. Hinc Pithæus, Nevelet. Ursin. Prasch. et olim etiam Rigaltius, alii, cum quibus facit Barth. Adv. lib. XLVII. c. 10. ediderunt *face improba*, per *facem* iram intelligentes; sed quod Burmannus capi posse putat pro rabie ventris. Hanc lectionem, qua, iudicantibus Barthio et Gudio, nihil est venustius et Latinius, recte rejiciunt Heinsius et Faber. In vetustissimis enim membranis non raro *u* omittitur, et pro *faucibus* legitur *facibus*. Vid. Gebhard. Crepund. lib. II. cap. 6. p. 76. Rittershusius, quem sequitur Bentlei. legit, *fame improba*, quod non ideo improbat Burmannus, quia de siti præcessit; sine dubio enim, agni quoque carne famem sedare, arsisse lupum; sed quia contra Codices omnes scriptos et editos non libenter admittit novas conjecturas. Deinde si *fame* scripsisset Phædrus, nullus librarius mutasset obvium et facile verbum; cum contra *ποικιλωτέρου* et durius visum τὸ *fauce* facile ad mutandum sciolos inducere potuisset. Neque etiam Æsopus F. 230. Ed. Hauptm. Ignatius, vulgo *Gabrias*, F. 35. et Anon. Nil. F. 3. famis mentionem faciunt. Veram lectionem, *fauce improba*, habet Cod. Rem. Sic ediderunt Rigaltius et Faber. Cui lectioni, quæ ad poëticam rationem propius accedit reliquis, favet præter Cod. Rem. Romulus, (quem vid. infra lib. I. fab. 2.) et locus Virg. Æn. II. 355. sq. qui 'improbam ventris rabiem' et 'fauces siccas' in lupis commemorat. *fauce improba* defendit etiam Cland. Civilis in Obs. Misc. N. V. I. T. I. p. 114. it. Cuperus lib. II. Obs. cap. 20. et loca, a Gudio, Burmanno, ceteris adducta, firmant certissime eam lectionem. Scioppius legebat e conjectura *voce improba*, et jungebat cum iis, quæ sequuntur, *jurgii c. i.* quam lectionem deinde Jac. Tollius invenit apud Vincentium Bellovac. in Spec. Doctrin. cap. 114. Vid. supra Notit. Litt. de Vincent. Bellovacens. coll. Excurs. II. ad vs. 3. 4. —4 Editio Didoti stereotypa h. v. ita exhibet: *Latro incitatus jurgi causam huic intulit. Latro.* Scioppius reponit *Lucro*, inepte; judicante Burmanno, cum et 'Latrones' lupos vocet antiquus Scholiastes Statii lib. v. 167. et eadem

NOTE

1 *Lupus et Agnus*] Unde Hor. Ep. titito obtigit, Tecum mihi discordia
od. IV. 'Lupis et agnis quanta sor- est.'

Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi 5
 Istam bibenti? Laniger contra timens:
 Qui possum, quaeso, facere, quod quereris, Lupe?
 A te decurrit ad meos haustus liquor.
 Repulsus ille veritatis viribus,
 Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi. 10
 Respondit Agnus: Equidem natus non eram.
 Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.

am rixæ. Quare, ait, reddidisti aquam turbidam mihi potanti? Agnus metuens ex adverso respondit: Quomodo, obsecro, Lupe, valeo efficere quod expostulas? Aqua defluit a te ad meos potus. Ille, confutatus vi veritatis, dixit: Sed conviciatus es mihi sex abhinc mensibus. Agnus reponit: Certe ego non eram procreatus. Per herculem tuus parens, ait, me incessit maledictis. Et sic invasit et discersit morte

ratione venatorem dicat 'latrouem' Virg. Æn. XII. 7.—5, 6 Libri scripti et Editt. principes: Cur, inquit, turbulentam mihi fecisti aquam Istam bibenti? quod mutarunt varie. Bentlei. Cur, inquit, turbulentam mihi fecisti aquam Obstantis bibenti? Sic Bipontini, nisi quod vs. 6. *instans* legant, quod ad veterem scripturam propius accedit. [Observat Anton. *instans* legi posse et neglecto et addito commate ante *bibenti*. Dicit etiam: 'Possit forte legi *instans bibendo*, qui bibere, non desinis: vel, *istic bibenti*.'] Sed jam olim Harius et Burm. rejecerunt Bentleii *Obstantis*. Longe enim a lupo distabat agnus, nec impedire lupum poterat, quo minus biberet. Neque, observante Burmanno, verba Græci, πνευ αὐτὸν μὴ ἐῶντα, capi possunt de agno obstante, (aut instante;) sed quod turbulentam faciens aquam, non sineret illum bibere, ut prætexebat, aquam puram. Scheffer. Lallemand. Brotier. Desbillon. alii, c. i. t. f. m. *Aquam bibenti*. Sed malunt critici retinere *Istam*, et subintelligere *aquam*. Cuningham. legit: Cur, inquit, t. mihi fecisti aquam *Isthic bibenti*?—7 *Possum*. Heins. *possim*.—8 *Quereris*. Al. *querere*, quod etiam satisfacit metro. In scriptis libris est *queris*.—10 Antea legebatur: *Ante hos sex menses, ait, maledixisti mihi*. Sic Nevelet. Sed quia *ait*, ut est in vulgata lectione, non potest esse monosyllabon, excogitavit Gudius Tnesin, qua utitur Phædrus l. 1. fab. 27. 8. et quæ apud alios frequens est. Exempla congesserunt Hoogstratan. et Gud. Nonnulli ediderunt: *Ante hos sex menses at maledixisti mihi*; mutato *ait*, quod est in Mss. Rem. et Pith. in *at*, cum versus *ait* respueret. Sic Lallemand. Brotier. Desbillon. alii. Meursius hanc versum sic restitui posse putabat: *Ante hos sex menses maledixisti, ait, mihi*, quod recepit Ursinus. Non male. Sed Marcellus ad Hor. Ep. 1. 3. p. 119. Edit. Par. 1604. f. Phædrum τὸ *ait* non exprimi, sed intelligi voluisse existimat.—11 [Hic tum necessario requiritur, quod, quum in arsi sit ponendum, *tn* videtur pronuntiandum, ut in Andria Ter. 1. 1. 82. Anton. Vult Bentleius *Respondet*. In textum accipit Anton. sed tacite.]—12 *Hercule*. Codices *hercle*; versus gratia *hercule* reposuit Rigaltius. Neveletus edidit: *Pater hercle t. i. m. m.* Meursius sic restituere conabatur: *Pater tuus, inquit, hercle maledixit mihi*. Sic dedit Ursinus. At Bentleius: *Pater hercle tun tuus i. m. m.* Harius: *At pater hercle tuus*. Sine causa uterque, ut docet Burm. Cf. V. L.

NOTÆ

12 *Hercule*] Adverbium est juran- Herculem jurare hominibus minime
 tis per Herculem. Cum autem per esset consuetum, primus id instituit

Atque ita correptum lacerat, injusta nece.

Hæc propter illos scripta est homines fabula,

Qui fictis causis innocentes opprimunt.

15

immerita. Hæc fabula excogitata est propter illos qui obruunt insontes falsis rationibus.

ad lib. III. fab. 17. 8.—13 Bentl. existimabat, male Latine dici *lacerat injusta nece*; legebat igitur, *mactat i. n.* Sed Harius notat, id æque insolenter dici. Hic vero corrigit, *lacerans injuste necat*, quod superfluum videtur Burmanno. Nam quis dubitet, lupum lacerasse agnum, nec insecutam fuisse necem, nisi hoc adderetur?

NOTE

Nestor, iisque, qui ad Trojam erant, 15 *Fictis causis*] Subauditur *de*, et tradidit; ut Vinitor apud Philostratum in Heroicis ait. est ellipsis.

FABULA II.

RANÆ REGEM PETENTES.

ATHENÆ cum florent æquis legibus,

Procax libertas civitatem miscuit,

Frænumque solvit pristinum licentia.

Hinc conspiratis factionum partibus,

Cum Athenæ clarescerent justis institutis, libertas petulans divisit civium multitudinem, et licentia abruptit vinculum antiquum. Inde partibus inter se divisus per

3 *Licentia.* Heinsius et Ouvering. mallent *licentiæ*.—4 *Hinc.* Heins. *Hic.*

NOTE

Describit ibi ferum Caligulæ ingenium, de quo olim affirmavit Nero, ut refert Suet. 'Exitio suo, omniumque, Caium Caligulam vivere; et se Natricem (serpentis genus) populo Romano, Phaëtonem orbi terrarum educare.'

1 *Athenæ*] Urbs erat Græciæ spectatissima et magni nominis, utpote quæ erat sedes potentissimæ Reipublicæ, ac præstantissimarum quarumque artium parens.

Æquis legibus] A Solone sapiente latis, quibus cives erant æquales, et

Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
 Cum tristem servitatem flerent Attici,
 Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
 Omne insuetis onus, et cœpissent queri;
 Æsopus talem tum fabellam retulit.

5

Rana, vagantes liberis paludibus,
 Clamore magno regem petiere a Jove,

10

factiones, Tyrannus Pisistratus invasit arcem urbis. Cum Athenienses deplorarent molestum servitium, et cœpissent expostulare, non quod Pisistratus esset sævus, verum quod servitus est omnino pondus durum iis qui non consueverunt ferre; Æsopus proposuit hunc apologum. Rana, subsultantes in paludibus apertis, postu-

//////////

Sic enim invenerat in margine Cod. Pith. Hunc sequitur Bentley. nec Gudio hæc lectio displicet. Eleganter autem *Hic* ponitur pro, tunc. *conspiratis factionum* p. Gronov. mallet: *Hinc conspirate factionis partibus*. Cf. Not. Scheff.—7, 8 Codd. Mss. *gravis Omnino insucti sonus est*. Vid. Gud. Hinc vulgo legitur *Omnino*; quod vel ad *grave*, vel ad *insuetis* trahit Gronov. Retinuit etiam cum Lallemano Brotier. et arridet lectio Langio, quem vide ad h. l. Sed recte emendavit Heinsius *Omne*, quod Burmannus tuetur; quia non erat *omnino* et sine exceptione grave onus tyrannis Pisistrati, sed re ipsa leve per ejus elementiam et humanitatem; sed libertati assuetis *omne* onus, etiam leve, videbatur grave.—11 Scioppius legi jubet, *petierunt Jovem*; quod viris doctis non videtur Latinum; sed tuetur Burmann. Latinitatem hujus formulæ ad Ovid. Met. vii. 290. Neque tamen admittendam putat Scioppii lectionem, quia dubiam sententiam faceret, quasi ipsum Jovem voluissent sibi habere ranæ. Ursinus transposite, *petierunt regem a Jove*. Marcell. ad Hor. Ep. l. 3. p. 119. Ed. Par. 1601. F. *Clamore magno regem a Jove petiverunt*. Edit. Rigaltii ii. *Clamore magno regem petiere a Jove*, quod placuit plurimis.

NOTÆ

æquali jure continebantur, ut in Democratia solet.

5 *Arcem occupat Pisistratus*] Hujus historiam ita paucis refert Justin. 'Pisistratus, quasi sibi, non patriæ vicisset, tyrannidem per dolum occupat: quippe voluntariis verberibus domi affectus, laceratoque corpore, in publicum progreditur. Advocata concione, vulnera populo ostendit: de crudelitate principum, a quibus hæc se passum simulabat, queritur: adduntur vocibus lacrymæ. Obtinet ad custodiam corporis sui satellitum auxilium, per quos occupata tyrannide, per annos triginta tres regnavit.'

Tyrannus] In bonam partem quan-

doque vox illa usurpata est, pro Rege qui figebat leges, et populis juste præerat. Nunc vero ad illos principes refertur, qui libidine dominandi duro imperio subditos tenent; ut in hoc loco Phædri.

7 *Non quia crudelis ille*] Licet Pisistratum tyrannum vocet, tamen non sæviebat in illos, nec crudeliter imperabat. Ita enim Solou de Pisistrato loquitur: *καὶ σὲ φημὶ πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστον*: *Illum esse omnium tyrannorum optimum*. Legas præterea testimonium Val. Max. lib. v. c. 1. et etiam Senecæ, lib. iii. De ira.

10 *Liberis paludibus*] Ellipsis præpositionis *in*.

Qui dissolutos mores vi compesceret.
 Pater Deorum risit, atque illis dedit
 Parvum tigillum, missum quod subito vadi
 Motu sonoque terruit pavidum genus.

15

larunt magna voce Regem a Jove, qui coërceret sua auctoritate mores depravatos. Pater Deorum risit, et eis præfecit parvum tigillum, quod delapsum repente in aquam territavit motu et strepitu animalia timida. Cum hoc mersum cæno hæreret

ab Jove dederunt Lallemand. Brotier. Cuningh. Desbillon. Sic etiam volebat Heinsius.—12 Vi. In Mss. Pith. et Rem. legitur ut *compesceret*, teste Gudno Not. ad lib. I. fab. 11. Sic edidit Nevelet. qui tamen Cod. Pith. vi habuisse contendit in Not. ad h. l. Sic Rigaltius in Edit. I. Sed recte reposuerunt viri docti vi. Sæpius enim vi cum ut permutasse librarios, nota res. Cf. Burm. ad h. l. et Gudius l. c. At Ulit. ad Grat. Cyneget. vs. 240. p. 196. e Cod. Pith. legi jubet: *Qui dissolutos mores ut compesceret*. Marcell. vero ad Hor. Epp. I. 3. conjicit, *mores iis compesceret*. Ceterum Rigaltius in Edit. I. hunc versum loco suo movit, et post vs. 22. inseruit, improbane Meursio et aliis, laudante vero Bartliio lib. XLVII. Adv. cap. 10. et in ipsa Editione sua collocante Hoogstratano. Sed ostendunt Nevel. et Burmannus, summo jure locum suum tueri posse. Quæ confirmantur verbis Anonymi Nilant. fab. XXI. et Romuli lib. II. fab. I. Apud illum enim legitur: *Rana vagantes in liberis paludibus, clamore regem petierunt a Jove, qui dissolutos mores earum compesceret; apud hunc: petierunt sibi rectorem, qui errantes corrigeret*. Sed ipse Rigaltius in Edit. II. versum inseruit post vs. 11. Heinsius more suo conjicit: *Sibi dissolutos mores ut (vel qui) compesceret*. Frustra.—14 *Missum*. Rittershus. *immissum*. Male. cf. Rutgers. Ouwens Noct. Hagan. p. 77. *vadi*. Nevel. Rigalt. Ed. II. Cuningh. Ursin. Lallemand. Brot. Desbil. ediderunt *vadis*. Sic quoque Bentlei. nescio ex quo Codice, forsitan Pith. laudans Hor. Od. lib. I. 2. 1. 2. Sed non opus est, ut *vadis* addatur τῆ missum, quia *missum* hic ponitur, ut lib. V. fab. 7. 23. et quia sæpius fulmina et similia missa dicuntur, licet non addatur *terris*, ut recte monet Burm. In Cod. Rem. est *vadi*, quam scripturam res ipsa vindicat. Non enim *tigilli* motus significatur, quod immotum jacuit, (ἀκίνητον ἦν τὸ ξύλον,) sed *vadi*. Cf. Heusinger.—15 *Motu sonoque*. Meursius: *Totum sonore*; Gebhard. Crep. I. III. c. 10. *Motus sonore*; Heinsius: *vadi Moti sonore*; Idem in Adversar. p. 726. legebat: *missum quod subito vadis Motu sonoro t. p. g.* Richterius in Animadvers. crit. p. 63. *missum quod subito levi Motu sonoque*. Valde mihi arridet hæc lectio, nec displicebat Hario. Anonymus enim Nilantii, qui fere verbo tenus, paucis tantum mutatis, hanc fabulam expressit, habet: *tigillum quod subito missum levi motu sonoque t. p. g.* Deinde *levis* motus sonusque respondet τῆ parvum tigillum. Parvum enim tigillum levem reddit sonum, etiamsi Jupiter sit, qui mittat. Commodum denique sensum habet hæc lectio: etiamsi motus et sonus, inde ortus, levis esset; pavidum tamen ranarum genus terrebat. Objicit quidem Burmannus: si *levis* motus fuisset, non addi opus erat *sonoque*, quod idem sit ac motu sonoro, sc. maximo, qui levis esse non possit. Ego vero non video, quare τῆ levi motu non potuerit addi, *sonoque*; cum negari non possit, sonum, etsi levis esset, ortum esse motu. Neque opus est, motum sonorum explicare *maximum*; etsi probe sciam, de grave sonantibus sæpe usurpari. Nihil vero secius in lectione

NOTE

14 *Parvum tigillum*] Ut rem minorem faceret, addidit parvum. Ita Terentius, 'minutos' dicit 'pisciculos.'

Hoc mersum limo cum lateret diutius,
 Forte una tacite profert e stagno caput,
 Et, explorato rege, cunctas evocat.

Illæ, timore posito, certatim annatant,
 Lignumque supra turba petulans insilit:

20

Quod cum inquinassent omni contumelia,
 Alium rogantes regem misere ad Jovem;
 Inutilis quoniam esset, qui fuerat datus.

Tum misit illis hydrum, qui dente aspero
 Corripere cœpit singulas: frustra necem
 Fugitant inertes: vocem præcludit metus.

25

per longius tempus, una forsitan effert caput tacite e stagno, et observato rege excivit socias, quæ abjecto metu enatant certatim, et insiliunt petulanter supra lignum. Cum hoc conspurcassent sordibus omnibus, delegarunt ad Jovem postulantes alium regem, quia ille erat prorsus inutilis qui fuerat præpositus. Tunc Jupiter dedit illis hydrum, qui cœpit discerpere quasque dente immitti. Nequicquam imbelles fugiunt mortem, timor impedit vocem. Ergo submitunt clanculum

Cod. Rem. acquiesco.—16 Vulgo legitur: *Hoc mersum limo cum jaceret diutius*. Heinsius putans, lignum mergi non potuisse, legebat: *Consparsum limo*, vel *Obsparsum*, vel *Obsessum limo*. Bentleius: *Immersæ limo cum laterent diutius*. Comprehendere enim non poterat, quomodo lignum, aqua levius, mergi potuerit, aut cur non semel mersum infra permanserit, aut cur e stagno caput protulerit tum rana. Quæ Bentleii conjectura, quam sibi valde blandiri diffiteri nolebat Burmannus, firmatur Anonymo Nilantii, qui habet: *mersæ limo cum laterent diutius, forte una tacite profert ante caput*. Recte vidit Bentleius; quem, si a paucis discesseris, sequuntur Bipontini, qui receperunt: *Mersæ laterent cum limo diutius*, addicente Cl. Jakob. Cuninghamus: *Hæ mersæ l. c. laterent diutius*. Sed cum a vulgata lectione, quæ Latina est et egregium habet sensum, non nisi urgente necessitate putem esse recedendum; nihil enim in veteribus integrum maneret, si invalesceret illa emendandi licentia, recte observante Brotierio: vulgatum retineo, ita tamen, ut levi mutatione *lateret*, verbum utique aptius, reponam, pro *jaceret*, præeunte Anonymo. Sic et olim conjecerat Heinsinger. Qui vero *Hoc mersum* de tigillo intelligere vellet, *mergere* capere debet pro *eintauchen*, ita ut inferior tigilli pars leviter limo immersa esset, superior emerret. Non enim ita immersum limo latuisse putandum est tigillum, ut non extra aquam conspici posset, quia exploratum mox insilliebant rana: v. Burm. Sic cepit Langius. Ita Sattler. *Lang lag er eingetaucht in Schlamm*. Paulo aliter ad difficultates, a Bentleio motas, respondet Cl. de Schirach, in *Clav. P. r. p. 223*.—17 *Stagno*. Præschius mallet hic *limo* et 16. *stagno*. Perperam, ut jam olim Scheffer. notavit.—18 Male Romulus et Anonymus Nilant. *adeocat*.—20 *Lignum*. Gudius et Heinsius e conjectura *Tignum*, quia paulo ante ‘*tigillum*’ dixerat poëta. Sed Cod. Pith. et Rem. it. Romulus *Lignum* habent; Græcus *ξύλον*. Nil igitur mutandum, *supra Ms. super Gud.*—22 Bentlei. *Alium* rogatum *r. m. a. J....misere*. Cuningham. *rcnere ad J.*—23 *Quoniam*. Heinsius more suo *quianam*, quando, vel *quod*.—26 *Fugitant*. Ms. *Fugiant*. Gud. *inertes*. Mallet Gudius *inermes*, ut lib. i. fab. 31. 6. sed rectius hic *inertes*, quia ignaviam ranarum tangit. Vid. Burmann. *præcludit*. Heinsius *voce præclusa metu*,

Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
 Afflictis ut succurrat. Tunc contra Deus:
 Quia nolulistis vestrum ferre, inquit, bonum;
 Malum perferte. Vos quoque, o cives, ait, 30
 Hoc sustinete, majus ne veniat, malum.

Mercurium ad Jovem, ut subveniat miseris: Tum contra Jupiter edixit: Sustinete hoc malum, quia recusastis frui vestro bono. Sic quoque, o Cives, perferte istud malum, ne vobis accidat pejus.

//////////

Cuningham. *percludit*; conjectura uterque.—30 *O cives*. Sic legit cum Rittersh. et V. C. Heinsius. Alii omittunt *τὸ ο*. Marcil. l. c. melius legi censet: *vos etiam, cives, ait*.—31 *Veniat. Hoogstrat. eveniat*. Sic emendaverat Heinsius; sed idem ad Ovid. Ep. iv. 113. docuit, *venire* etiam mala, pœnas et similia eleganter dici, teste Burm. Nulla ergo mutandi ratio.

NOTÆ

27 *Mercurio*] Is Jovis et Maiæ filius fuit, Deorum legatus. Recte ergo Ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.

30 *Malum perferte*] Rigaltius non existimavit dici posse Latine ferre bonum suum et ferre malum; idcirco per malum intelligit *δύσκολον*, principem truculentum. Sed locus Plauti

non venit ipsi in mentem: ‘Hem, ista virtus est, quando usu’ est qui malum fert fortiter.’

31 *Majus ne veniat, malum*] Hanc mentem habuit et Horatius; ‘Ætas parentum, pejor avis, tulit Nos nequiores, mox daturos Progeniem vitiosiore.’

FABULA III.

GRACULUS SUPERBUS ET PAVO.

NE gloriari libeat alienis bonis,
 Suoque potius habitu vitam degere,

Ne quis velit superbire bonis aliorum, et agere potius vitam in sua veste, Æsopus

//////////

2 *Suoque*. Meursius, emendabat: *Suo quin*, quem sequuntur Bentleius et

NOTÆ

2 *Suo habitu*] In ea nempe conditione in qua nati sumus. Est autem habitus quicquid vel a natura, vel a fortuna, cultus ornamentique possi-

Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.

Tumens inani Graculus superbia,
 Pennas, Pavoni quæ deciderant, sustulit,
 Seque exornavit: deinde contemnens suos
 Formoso se Pavonum immiscuit gregi.
 Illi impudenti pennas eripiunt avi,
 Fugantque rostris. Male mulcatus Graculus

5

reliquit nobis illud exemplum. Graculus, inflatus vano tumore, collegit plumas, quæ exciderant Pavoni, iisque se vestivit. Dein spernens suos, aggregavit se formosæ turbæ Pavonum. Qui erimunt plumas huic volucris inverecundo, et abigunt rostris.

Cunninghamus; nec sine ratione. Habet enim Anonymus Nilantii fab. xxvi. *ne libeat gloriari quenquam bonis alienis, suis quin potius vivere malle.* Sed hac emendatione non erat opus, quia post negativam particulam *ne, nec, vel non* passim sequitur *et, s. que;* id quod probavit Burm. ad Ovid. Met. iii. 492.—5. 6 Pavoni. Anonymus Nilantii pavonum quæ deciderant; Vincent. *Pennas pavonum quæ ceciderant;* sed quia hoc sequitur, et Romulus habet *sumens pavonis pennas, quæ ceciderant,* rectius retinetur pavoni.—6 Anonymus: *seque exinde ornavit,* unde Burm. conjici posse putat, Phædrum scripsisse, *seque inde ornavit;* cui lectioni favet Vincentius, qui habet, *et inde se ornavit,* ut inde ponatur pro pronomine. Mallet tamen Burm. hic legere *Seque exornavit: inde contemnens suos,* ut inde sit deinde; vel *ideo,* quia jam ornatus melior et major sibi videbatur et suos contemnebat. Grunerus in Spicil. Observatt. ad Phædrum p. 9. *Seque exornavit: exin (ex illo tempore) c. s. Bipontini: Seque exornavit: dein c. s.—7 Scripti libri: Immiscuit se formoso pavonum gregi.* Tum vero immiscuit debet esse trisyllabon. Hanc lectionem tuentur Rigalt. in Edit. 2. Nevel. Faber, Wasius de Scnar. p. 125. Barth. Adv. lib. xlvii. c. 10. Heinsius, Harius, Desbillon. al. *Se immiscuit pavonum f. g.* Marcell. ad Hor. Ep. 1. 3. p. 119. *Immiscet se f. p. g.* Sic Bentlei. et Cunninghamus. Brotier. et Lallemant. *Immiscet se p. f. g.* Buchnerus et Rittershus. *Immiscuit* retinent, sed τὸ se censent delendum, e vs. 6. repetendum, quod recte durum videtur Tzschluckio. Wakefield. ad Lucret. iii. 501. pronomen *se* vult elidi et locum sic legi: *Immiscuit pavonum formoso gregi,* ut *immiscuit* ponatur pro *immiscuit se,* cujusmodi intransitivis Lucretius sæpe usus sit, et Virg. Æn. ix. 372. Scioppius et Schefferus metri causa *pavum* substituunt, pro, *pavonum.* Frustra. Burmanno placet: *Se miscuit pavonum f. g.* Non male. Romulus enim et ex hoc Vincent. *miscuit se gregi pavonum,* et Hor. Od. 1. 1. ‘Me hederæ Dis miscent superis;’ Anonymus autem Nil. *miscuit se Pavonum formoso gregi.* Quam dedimus lectionem Gudinus fecit, addicente Burmanno. Sic enim non tantum numerus constat, sed auribus etiam rotunda suavitate gratior est.—9 *Fugantque.* Heins. *Figuntque* curis secundis ad Ovid. Amor. ii. 5. 24. atque ita Marcell. ad Hor. d. l. jam correxerat; sed non probat Burm.

NOTE

demus.

4 *Tumens inani Graculus superbia*] Descripsit hoc Corniculæ infortunium his versibus Horat. ‘Moveat Cornicula risum Furtivis nudata coloribus.’

7 *Formoso se Pavonum immiscuit gregi*] [*I. se P. f. g.*] Vox illa *immiscuit* hoc loco est τρῶς ἄλλεβος. Ita Virgil. ‘Misceruntque herbas et non innoxia verba.’

Redire mœrens cœpit ad proprium genus : 10
 A quo repulsus tristem sustinuit notam.
 Tum quidam ex illis, quos prius despexerat :
 Contentus nostris si fuisses sedibus,
 Et, quod natura dederat, voluisses pati,
 Nec illam expertus esses contumeliam, 15
 Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

Graculus exceptus pessime cœpit reverti mœstus ad suum genus: a quo rejectus pertulit molestum convicium. Quidam ex iis, quos ante contemserat, dixit: Si fuisses contentus nostro loco, et voluisses ferre quod natura largita fuerat, neque passus esses illud probrum, neque tuum infortunium subiret hanc repulsam.

//////////

Agitur enim de sedibus novis, in quas graculus, suis desertis, irrepere volebat; primo igitur eripiunt pennas, et tunc nudum fugant. Vid. etiam Burm. Syll. Epp. T. v. p. 83. *mulcatus*. Sic optime Cod. Rem. Alii, ut Ursin. Scheff. Nevel. Lallemand. Anon. Nilant. Didot. in Edit. stereotypa, Brotier. *multatus*, quod frustra defendit Tollius.—11 *Repulsus*. Tollius: *repulsæ tristem s. n. i. e. ignominiam repulsæ*; quod receperunt Hoogstratan. et Lallemand. probante Schulzio. Cuninghamus: *repulsæ tristis s. n.* Sed his non accedendum. Nam Codd. Mss. Rem. et Pith. Vett. Edit. nec non Anonymus Nilant. habent *repulsus*, atque etiam *nota* absolute potest poni, quod ex Prop. lib. I. 18. 8. Ovid. Trist. II. 466. aliisque locis probat Burmannus.—13 *Sedibus*. Heinsio *cætibus*, vel *dotibus*; Neveleto *vestibus* placet. Romulus enim Ulm. *si has vestes, quas natura dedit, amasses*; etiam Romulus Divion. et Vincent. *vestes tuas amasses*. Sed nil mutandum. Codd. enim Mss. Rem. et Pith. item Anon. Nil. habent *sedibus*, quæ lectio est sana et elegans. Natura enim unicuique animalium generi sedes, stationes et receptacula dedit. Laudat Burm. Hor. Od. I. 2. 10. 'Nota quæ sedes fuerat columbis.' Senec. Herc. Œt. 1632. 'sedibus pulsæ suis volucres.' Sic Phædrus lib. IV. fab. 23. 20. formicæ receptaculum vocat 'copiosam domum,' et lib. II. fab. 6. 5. testudinis 'corneam domum.' Ita lib. I. fab. 30. 7. 'statio.' Plura de hac re dabunt Notæ Burmanni. Cf. etiam Gud.—14 *Voluisses*. Heinsius *potuisses*, quod non probat Burmann. Superbiæ enim voluntariæ dat pœnas graculus. Habet etiam Anonymus Nilant. *voluisses pati*.

FABULA IV.

CANIS PER FLUVIUM CARNEM FERENS.

AMITTIT merito proprium, qui alienum appetit.

Canis per flumen, carnem dum ferret, natans,
 Lympharum in speculo vidit simulacrum suum:
 Aliamque prædam ab alio ferri putans,
 Eripere voluit: verum decepta aviditas,
 Et, quem tenebat ore, dimisit cibum,

5

Qui concupiscit alienum, deperdit jure suum. Intereadum Canis nando per amnem gestaret carnem, vidit in speculo aquarum suum imaginem, et ratus ferri aliam prædam ab alio cane, voluit ipsi auferre: sed voracitas fuit frustrata.

2 *Dum.* Scheffer. recte conjicit, *cum*, quod habet Anonymus, et placet Burmanno; præfert etiam in hoc nexu Cl. Tzschuckius. Vid. V. L. ad lib. 1. fab. 15. 10. et ad l. III. fab. 10. 13.—3 *Lympharum.* Anon. Nil. *Nympharum speculo*, omisso *in*; permutatione solenni.—4 Quia in hoc versu syllaba deficit, versionem laboranti conjectura alius alia subvenit. Marcil. ad Hor. Ep. 1. 3. p. 119. *deferri putans*; ita edidit Philippus. Danetus, secutus Editionem Meursii, *perferri putans*. Sic et Ursin. et Laurentius, nec non Didot. in Edit. stereotypa. Bentleius, *Aliamque prædam ab alio cune ferri putans*, probante Hario. Cuninghamus: *Aliamque prædam ab altero ferri putans*; cui lectioni, quæ recipi posset, et quæ placet Philippo, in Del. Var. Lectt. p. 37. favet Anonymus, apud quem legitur: *Alteramque prædam ab altero ferri putans*; nec displicet Tzschuckio. Heinsius: *A. p. a. alio se f. p.* id est, ab alio ac ipse erat; vel ab alio ac se; Gudius *offerri*; Bipontini cum Marcellio, *deferri putans*. Cl. Schulze *ferrier putans*. Plurimi, confugiunt ad *m* non elidendum, ut Wasius in Senar. p. 68. Barth. Adv. lib. XLVII. c. 10. Burmann. Desbillonius, al. Quæ litera quia sæpius a Phædro aliisque poetis non eliditur, recte retinetur vulgatum. Cf. Burmann. Bothius malit: *Aliamque prædam ab alio quo ferri putans*.—6 *Dimisit*. Sic Mss. Pith. Rem. Anon. Nilantii et Romulus Ulm. Sic Editt. Vett. Merito igitur reposui. Habent etiam Editt. Bentl. Brotier. Bipontinor. Desbillonii. Burmannus post Ursin. et Scheffer. *demisit*,

NOTE

4 *Aliamque prædam ab alio*] Litera rum. Ita Lucret. 'Semina sequen-
 na non eliditur hoc loco, more vete- simul cum eo commiscuit ignis.'

Nec, quem petebat, adeo potuit attingere.

Nam sicut cadere escam quam portabat gula, neque potuit adeo assequi cibum cui inhiabat.

quod est, deorsum mittere.—7 Varia tentant viri docti, quia versui metri ratio non constat, nisi vel *adeo*, vel *potuit* dissyllabum sit. Barthius Adv. XLVII. 10. *potuit*; Hoogstratan. *adeo* in duas syllabas contrahunt. Rigalt. in Edit. 2. et Ursinus, quos sequuntur Bentlei. Cuningham. Brotier. Desbillion. transponunt *potuit adeo*: alii legunt *tangere*, quod legitur apud Anonymum Nilantii: recte igitur placet Cl. Tzschuckio. Freinshem. *Nec quem petebat eo potuit attingere*, ut eo referatur ad *ore*. Gruner. l. c. p. 10. conjicit: *Nec quem petebat potuit adeo attingere*. Cf. lib. II. fab. 8. 11. Sed judicante Burmanno, cui obsecuti sunt Bipontini, locus relinquendus, ut in scriptis et editis adhuc lectus est. Præstat enim exhiberi corruptum, quam incertis conjecturis interpolatum. Censor doctus tamen in Ephem. liter. Gothan. ann. 1799. Partic. 62. p. 535. legi jubet, vel, *potuit adeo a. vel, adeo a. p.*

NOTÆ

7 *Nec adeo*] Freinshemius commiseratione nescio qua ductus emendat *adeo*, et reponit *eo*, referendo ad vocem supra, 'ore.' Tanaquillus Faber vult retineri voculam *adeo*, ut concinne et eleganter usurpatam a Phæ-

dro genuinæ Latinitatis scientissimo. Quam lectionem secutus sum quoque, utpote meliorem. *Nec adeo potuit verteres Gallice, avec tout cela il ne put.*

FABULA V.

VACCA ET CAPELLA, OVIS ET LEO.

NUNQUAM est fidelis cum potente societas:
Testatur hæc fabella propositum meum.

Consociatio cum potente nunquam est fida: hæc fabula confirmat meam sen-

1 *Nunquam*. Heins. *Nusquam...potente*. Fr. Harius, *potenti*, ne tot syllabæ breves concurrant. Sed vide Burmann. cui *potente* blandius ad aures accidit, quam *potenti*. [Possit legi *cum potente est societas*, ut evitetur concursus tot syllabarum brevium. Anton.]—2 *Testatur*. Heins. *Testetur*, e conjectura.

Vacca et Capella, et patiens Ovis injuriæ,
Socii fuere cum Leone in saltibus.

Hi cum cepissent cervum vasti corporis,

5

Sic est locutus, partibus factis, Leo :

Ego primam tollo, nominor quia Leo ;

tentium. Vacca et Capella, et Ovis tolerans injuriarum, extitere socii Leonis in sylvis. Cum hi cepissent cervum immuni corpore, Leo sic dixit, factis partibus: Ego sumo mihi primam partem, quia vocor Leo: concedetis mihi et alteram, quia

//////////

—4 *Socii.* Heinsius legit : *Sociati iere, vel, ivere*; citra necessitatem. Biontini interpungunt : *Socii fuere cum leone.* In saltibus *Hi cum cepissent c. v. c.* Vincent. Bellov. fuerunt sociæ simul cum leone. At in Romulo, quem exscripsit, est *socii.*—5 *Hi.* Meursius : *Qui cum cepissent, vel, Ibi c. c.* Conjiciebat quoque *Hic cum,* ut *Hic* referatur ad 'saltibus;' quod propter asperiores illam literæ *c* geminationem non admittit Burmannus, nisi legatur *Hic quam.* *Qui cum* non displicet, et est elegantius. Sed in Mss. Rem. Pith. nec non Anon. Nil. et Ed. vet. est *Hi cum.* Nil igitur muta.—7 *Nominor quia Leo.* In hac, quæ vulgarior est, lectione, ultima vocis *quia* producenda est : quo offensi editores pro suo quisque ingenio conjecturis indulgent. Gudius, invitis Codd. Mss. *nominor quia Creon*; vel, *quia rex leo.* Sane docta et speciosa sunt, quæ profert Gudius ad adstruendam emendationem, *nominor quia Creon,* quæ placuit Broukhousio et Hoogstratano, qui recepit in Edit. Amstel. 1711. 12. excusa. Sed Burmannus observat hæc : ' *Creon* si idem notare possit, ut vult Gudius, quod *Rex,* pariter frigida et languida esset ratio, sive dicas, *nominor quia Leo,* sive *Creon.* Si vero proprii nominis vicem fungatur, insolens certe, nomen hominis tribuere animali, ideoque, ut *Creon* sic dictus fuerit absolute post regnum acceptum, licet antea habuerit aliud nomen, ita quoque Leones (non hunc, vel illum, sed omne genus Leonum) *Creontes* vocare. Cujus rei an exemplum alibi extet, vehementer dubito. Nam eodem jure tunc vulpem liceret *Ulixem* (aquilam vero *Creusam* v. Desbillon. Præf. p. xxix.) vocare.' Docte et egregie rationes singulas Gudii excussit Wolfius ad h. l. p. 96. sqq. Henmannus transpositione versus subvenit : *Ego primam tollo, quia nominor Leo.* Vid. N. B. P. xxvii. p. 605. quod rejicit Burm. quia, si ultima in *Ego* producatur, tres primæ voces absolvent pedes singulos et sine ulla cæsura versus infiectum. Deinde meliores poetæ, ut et Phædrus, ultimam in *Ego* corripuerunt. Richterus et Harius : *quoniam nominor leo,* quod præ ceteris arridet Heusingero et Cl. Onwens, cum nihil notius sit, quam tum facillime errare librariorum, si quando similes in propinquo sint voces. Bentleins, ejus Notæ in Phædrum criticæ mirum in modum displicent eidem Viro docto, edidit : *nomine hoc, quia sum leo,* scabra elisione et sono, judicante Burmanno, et intrusis duabus vocalibus. Ipse Burmannus mallet : *Ego primam tollo partem, quia dominor leo;* quam conjecturam illustrat doctissime; nihilo vero secius vulgaræ acquiescit. At vero displicet Santoroco lectio Burmanni, quia sic in quarta et quinta regione Dactylus et Anapaustus invicem se exciperent; quod repugnaret metro Senariorum. Hinc mallet in quarta regione spondeum ponere loco dactyli, ita ut *quia* sit monosyllabum, hoc modo : *Ego tol | lo pri | mam par | tem, quia | dominor |*

NOTÆ

Ad hanc fabulam pertinet et alia semper est vicinitas Vitanda tenui-
de ollâ ænea et fetili, ex qua sic oribus.
concluserit Faërus : 'Potentiorum

Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi;
 Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia;
 Malo afficietur, si quis quartam tetigerit.
 Sic totam prædam sola improbitas abstulit.

10

sum animosus: quin mihi et tertia obtinget, quia præsto robore: si quis vestrum abstulerit quartam, mactabitur infortunio. Ita sola iniquitate potitus est omni præda.

Leo. Contrahi posse *quia* in unam syllabam, e Terentiano Mauro probant Wasius in Senar. cap. 16. et Barth. lib. xv. Adv. 2. Mea quidem sententia vulgatum ferri potest. Habet enim Anonymus Nil. qui non raro Phædri fabulas verbo tenuis expressit. Deinde ostendunt Desbillon. et Grunerus l. c. p. 10. Plantum Bacchid. iv. 4. 29. et Ansonium Profess. viii. 7. ultimam vocis *quia* produxisse. Vid. Wasius in Senar. p. 228. coll. Not. Præschii. Cuninghamus tamen, Brotier. et Bipontini legi jubent: *nominor quoniam leo.* Rutger. Ouwens V. Cl. l. c. voce *partem* cum Burmanno ex Anonymo inserta, putat legi posse: *Ego primam tollo partem, nomen quia leo, vel leo est.* Qua emendatione vix opus est, cum *partem* facile ex 'partibus factis' repeti possit. Neque etiam insistit Vir doctus. Tuendam enim censet vulgatam lectionem cum vitiosa quantitate, donec afferatur conjectura, quæ probare se doctis merito queat.—8 *Fortis.* Withofius, *ταυτολογία* ferri posse negans, conjicit: *Secundam, quia sum socius, tribuetis mihi*; id quod me docuit per literas Cl. Herbell. Cui conjecturæ, ex mente Withofii, favet Ignatii, s. Gabriæ fab. 9. in Nevelet. Mythol. Æsop. p. 368. Sed *ταυτολογία* non potest esse ratio emendandi.—10 *Malo afficietur.* Bentl. *Male accipietur s. q. t.* putabat enim frustra apud bonos scriptores quæri. Gudius, itidem dubitans, an *malo affici* Latine dicatur, legit, *affigetur.* Gudius sequitur Hoogstratanus. Sed locutionem vulgatam vindicarunt Gronov. ad Senec. de Ira I. cap. 16. et Burmann. Laudat etiam Desbillonius Senec. Benef. lib. vi. c. 37. 'Satius erat, duos iniquo malo affici, quam omnes publico.' Si denique Phædrus lib. II. fab. 11. 10. dixit: 'Leonis affliguntur horrendo impetu,' num ideo hic *affigetur* scripsisse putandus est? Ita vero millies emendare solent critici.

FABULA VI.

RANÆ AD SOLEM.

VICINI furis celebres vidit nuptias

Æsopus, et continuo narrare incipit :

Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.

Convicio permotus quærit Jupiter

5

Causam querelæ. Quædam tum stagni incola,
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,

Æsopus, conspiciens nuptias famosas latronis finitimi, cæpit statim referre: Cum Sol vellet olim accipere conjugem, Ranæ emiserunt suas querimonias ad cælum. Jupiter, commotus hac vociferatione, rogat causam questus. Tum quædam inquilina lacus dixit: Unus cum sit, exsiccet nunc nostra stagna, et adigit ad

1. 2 Bentl. Vicini ut furis c. v. n. Æsopus sic c. n. i. qua emendatione non erat opus. Phædrus enim, bene observante Burmanno, non semper amat eodem modo loqui: modo particulam addit, ut lib. I. fab. 21. 8. lib. III. fab. 16. 8. modo omittit, ut lib. I. fab. 7. 2. et fab. 13. 5. Sic alii, ut idem vir doctus fuse monstrat. Etiam Hario displicet ista Bentleii conjectura; Cuninghamus edidit: *V. f. c. nuptias videns Æsopus sic c. n. i.* Heinsius legit *en! pro et.* [*Æsopus, ita legit Anton.*]—3 *Sol cum.* Sic Mss. Rem. et prima manus in Pith. Sed secunda et imperita manu emendatum est in Ms. Pith. *solem*; cuius rei testem habeo Broticrium. Itaque *sol cum* reponendum putavi, quod præter Meurs. Heins. Rigalt. Ursin. recte retinent Bentlei. Brot. Bipontini, Desbillonius, Cuningham. ut omittam alios. Burmannus, obsecutus Rittershusio, legit: *solem velle*, quod pendet a *clamorem sustulere.* At *sol cum vellet* emendavit quoque sua manu Taubmannus in notis, margini Editionis Rittershusii ascriptis, quam possidet Bibliotheca Electoral. Dresdensis splendida. Et jure placere potest hæc lectio; videtur enim elegantior.—

NOTÆ

5 Convicio] Convicium, quasi convocium dictum, ideo secundam habet longam. Hæc vox non a vitiiis dici-

tur, sed a collatione vocum. Neque significat hoc loco maledictum aut contumeliam.

Cogitque miseram arida sede emori:
Quidnam futurum est, si creavit liberos?

mortem inopes, arefactis paludibus. Quid vero tum eveniet, si susceperit filios?

8 *Cogitque*. Heinsius: *Cogetque miseram aridæ sedi immori*. *Coget* habet Cod. Pith. ut notavit Neveletus ad marginem p. 393. Mythol. Æsop. Et defendi potest e Virg. Ecl. II. 7. et Theocr. III. 9. Sed quia *Cogit* ab omnibus receptum est, non ausus sum quicquam mutare. *emori*. Ita Mss. Alii *mori*. —9 *Creavit*; Cod. Pith. *crearet*, teste Neveleto; Anonymus Nil. et Romul. Divion. *creaverit*; at Ulmens. *procreaverit*.

FABULA VII.

VULPIS AD PERSONAM TRAGICAM.

PERSONAM tragicam forte vulpis viderat:
O quanta species, inquit, cerebrum non habet!

• *Vulpes, videns fortuito larvam scenicam, exclamat: O quanta forma, non habet*

1 *Vulpis*. Ita legendum esse, non *vulpes*, quod sæpe mutatum fuerit a librariis imperitis, erudite monstrat Burm. quem vide; sed utroque modo verteris locuti sunt, et per *es* vel per *is* istius modi vocabula extulerunt. Vide Notas Tollii P. III. p. 145. Phædri. Sic *vulpes* facit, vulpecula. *vulpes* et *vulpis* in nominativo inveniri, ait quoque Gesner. in Thes. L. L. h. v. Adde Bongars. in Lection. Var. ad Justin. lib. XII. quem præter alios laudat Santorocus. Barth. ad Stat. Theb. p. 441. et Adv. lib. XXVII. c. 4. Rigaltius in Edit. 2. et Neveletus habent *vulpes*. Bentleius: *forte ut rulpis viderat*. Sed v. V. L. ad fab. præc. vs. 1, 2.—2 *Habet*. Jan. Broukhuis. teste Hoogstratano ad lib. III. 12. legebat, *O q. s. i. c. n. habes*. v. Burm. *habes* etiam placebat Scheffero, quod arripuit Bentlei. Sed *habet* retinendum. Nam et Romulus Divion. eodem, quo Phædrus, modo hæc expressit: *O quanta species, ait, et*

NOTÆ

1 *Personam tragicam*] Erat larva, put obtegebant, ut sic melius personam qua personæ in scena vultum et ca- nam quamlibet sustinerent.

Hoc illis dictum est, quibus honorem et gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

cerebrum! Hæc verba spectant illos quibus fortuna dedit decus et claritatem, negavit autem sensum communem.

//////////

cerebrum non habet! Vid. Fabb. Romuli lib. II. fab. 13. Legitur etiam in Græca fabula: ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Heinsius: O quanta species! at cerebrum non habet.

NOTÆ

4 *Sensum communem*] Ita Horat. Fortasse ex Phædro, quem scimus
Sat. I. 'Communi sensu plane caret.' illa tempestate lectitari solitum Mar-
Et Juven. Sat. VIII. 'Rarus enim fer- tialis testimonio.
me sensus communis in illa Fortuna.'

FABULA VIII.

LUPUS ET GRUIS.

QUI pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat: primum, quoniam indignos adjuvat;
Impune abire deinde quia jam non potest.

Qui expetit mercedem beneficii a malis, incidit in duplicem culpam: primo quia auxiliatur improbis, deinde quia non potest se expedire ab illis citra periculum.

//////////

2 *Indignos.* Cod. Pith. *dignos.* v. Nevel. Absorptum enim τὸ in a præcedenti quoniam.—3 *Quia jam non potest.* Barth. in Adv. lib. XLVII. 10. monet legendum, *jam nunc potest,* vel concinnius *jam tunc,* quod tamen, teste Bur-

NOTE

Hanc fabulam integram finxit etiam si, capite injecto, os e gutture sibi
Æsopus, 'Lupus, gutturi osse infixo, extraheret,' &c
mercedem Grui se præbitarum dixit,

Os devoratum fauce cum hæeret Lupi,
 Magno dolore victus, cœpit singulos 5
 Illicere pretio, ut illud extraherent malum.
 Tandem persuasa est jurejurando Gruis,
 Gulæque credens colli longitudinem,
 Periculosam fecit medicinam Lupo.
 Pro quo cum pactum flagitaret præmium ; 10

Cum os devoratum adhæreret gutturi Lupi, superatus summo dolore cœpit inducere præmio cuncta animalia, ut auferrent hoc incommodum. Tandem Grus, adducta juramento, aggressa est curationem Lupi plenum alæ, committens longam cervicem

manno, nemini adhuc persuadere potuit. Putabat autem peccati vocem hic ambiguae significationis esse, et priore loco culpam, posteriore errorem designare; errorem vero in eo consistere, quod deinde in societatem mali veniens et liber dimissus, non videt, se satis magnum beneficium accepisse, quod a perfidi hominis consortio integer et inviolatus redire potuit. Hoc ex Lupi ad Grnem verbis in fine hujus fabulæ recte effici censet; v. Burmann. Heinsius margini ascripserat, *quianam non potest*; Gebh. Crepund. lib. III. c. 10. conjicit, *Impune abire deinde inanis non potest, ut inanis sit, qui in opera fuit gratuita. Brotier. qui jam vix potest*; quæ omnia vix placebunt. —4 Bentleius mallet legi: *Os devoratum fauce cui hærebat, Lupus*. Censebat enim, in lectione vulgata deesse ad constructionem *is*, vel *ille*. Sed Harius ostendit, hoc omitti posse, quia τὸ *victus* de alio, quam de Lupo, accipi nequeat, aptissimum ex lib. v. fab. 3. subjiciens exemplum. Quot etiam locis, observante Burmanno, medicina temeraria esset facienda, si particulas illas, *is, ille, qui*, quæ deficientes ἀνακόλουθον videntur efficere, ubique intrudere vellemus? ut omittam, in emendatione Bentleii metrum vix constare, de quo fuse disputantem lege Burmannum. Ceterum ipse Bentleius non multum huic conjecturæ tribuisse videtur, cum et alteram lectionem proferat, quam recepit, *Os devoratum fauce cum hæeret Lupo*; citra necessitatem, cum et *lupi* et *lupo* Latine dici possit; ut lib. III. fab. 7. 16. ubi nonnulli legunt *cani*. Cuninghamus: *O. devoranti f. c. h. Lupo*.—5 Hunc v. Anonymus Nil. expressit integrum. Cuninghamus: *Magno is dolore v.* sed vid. V. L. ad vs. 4.—6 Post hunc versum aliquot versus excidisse, suspicatur Meursius in Animadv. ad Phædri Fabb. Sed quæ supplere conatus est, a brevitate studioso poeta rectius omittuntur.—8 *Gulæque*. Faber in Edit. III. *Gulæ quæ credens*.—9 *Periculosam*. Cuningham. *Periculose*.—10 *Pro quo cum pactum*.

NOTÆ

7 *Gruis*] Antiquè pro *Grus*; sic apud Ennium *mentis pro mens*.

8 *Colli longitudinem*] Longum collum, Hellenismus, cujus apud Poëtas Latinos sunt exempla non pauca. Ut inf. ‘Corvi stupor’ pro Corvo stupido, Fab. XIII. ‘Doctorum corda virorum,’ pro doctis viris. ‘Olli respondit suavis sonus Egeriai,’ apud Ennium: i. e. Suave loquens Egeria re-

spondit.

9 *Periculosam fecit medicinam Lupo*] Ambiguitas in hac voce *periculosam*; nec enim periculosa erat Lupo talis medicina, sed potius ipsi Gruï, cui erat periculum ne devoraretur a Lupo. Addit enim Lupus, ‘Ingrata es, ore quæ nostro caput Incolume abstuleris.’

Ingrata es, inquit, ore quæ nostro caput
Incolume abstuleris, et mercedem postules.

ipsius faucibus. *Exposcenti vero pretium pro tui merito, Lupus respondit: Im-
memor es quæ eduxeris tuum collum salvum e mea gula, et pctis præmium.*

In Ms. Rem. corrupte legitur: *Pro quo cum factum*. v. Gud. In Cod. Pi-
thæano, *facto*. Antea legebatur *Pro quo cum facto*. Sic Edit. Pith. Nevel.
Ursin. Sed quia *pactum* vitio librariorum sæpe transiit in *factum*, ut probant
Heins. ad Ovid. Ep. III. 112. et Græv. ad Flor. 1. 15. recte emendavit Gud-
dius: *Pro quo cum pactum flagitaret p.* Lupus enim singulos illexerat pretio,
et tandem convenerat cum grue; præmium ergo erat pactum. Quam Gudii
emendationem deinde confirmavit Anonymus Nilantii, qui Phædrum exscrip-
sisse recte creditur, apud quem extat *a quo cum pactum flagitaret præmium*.
Illud Anonymi *a quo* recepit Bentlei. quia *Pro quo* præcedenti non satis re-
spondere putabat; improbante tamen Burmanno, qui recepit certissimam,
ut ait, Gudii emendationem. Contra Bentleii lectio placet Heusingero;
nec mihi displicet, cum auctoritate nitatur Anonymi. *Pro qua* ediderunt
Brotier. et Desbillon. ut referatur ad 'medicinam' vs. 9. Sed ista emen-
datione non est opus, cum Latinis scriptoribus hæcce generis mutatio fami-
liaris sit, teste Gifan. in Indic. Lucret. in *sanguis et generis mutatio*. Vide
quos laudat Burmannus.—11 *Ore quæ nostro*. Bentlei. *ore quæ e nostro*, sed
v. Burm. et Epist. crit. Harii p. 15. Anon. Nil. *ori nostro quod caput incolume
extuleris*, cui lectioni favet locus Virg. Æn. IV. 698. qui Burmanno debetur,
quem vide. Cuninghamus perperam duas intrudit particulas, legens, *qua
cum ore e nostro caput*.—12 *Postules*. Sic recte reposuerunt Rittersh. Faber.
Ursin. Hoogstrat. Bentlei. Heusinger. quos et ego in priori editione secutus
sum. Ita et Desbillonius, Didotus in Editione stereotypa, Bipontini. *Pos-
tulat enim orationis contextus, ut legatur postules*. Non enim dicit lupus *in-
grata es et postulas*, quod volunt Scheffer. et Burm. sed *ingrata es, quæ (i. e.
cum) caput incolume abstuleris, et postules*. Causam reddit cur ingratam dicat.
Vid. Heusinger. et Harlesii Progr. Brotier. tamen retinuit *postulas*.

FABULA IX.

PASSER ET LEPUS.

SIBI non cavere, et aliis consilium dare,
Stultum esse, paucis ostendamus versibus.

Oppressum ab Aquila, fletus edentem graves,
Leporem objurgabat Passer: Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa est? quid ita cessarunt pedes? 5
Dum loquitur, ipsum Accipiter nec opinum rapit,
Questuque vano clamitantem interficit.
Lepus semianimus mortis in solatio:

Demonstremus paucis versiculis esse ineptum consulere aliis, et sibi non providere. Passerculus increpabat Leporem captum ab Aquila dantem acerbos gemitus. Ubi, inquit, est ista velocitas cognita? Quid pedes sic pigri fuere? Dum diceret hæc, Accipiter ipsum arripit incautum et occidit edentem querimonius inutiles. Lepus

//////////

2 *Paucis ostendamus.* Cuningh. *paucis his ostendam.* Tollius: *ostendemus.*—3 Bentlei. et Cuningh. *Oppressum ab aquila ac f. e. g.* sed monet Burm. ista emendatione fieri ex versu bene incedente duplicata elisione horridiorem; deinde non raro adjectiva cumulari ommissa copula. Anon. Nil. habet *et fletus dantem*; sed *edere* recte.—8 *Semianimus.* Bntl. *semianimis*, quod est usitatius. *in solatio.* Varie tentatus locus. Codd. Pith. Rem. et vet. Edit. *in solatio*, quod præter Gronov. Perizon. et Barth. recte probant Rigalt. Bntl. Hoogstrat. Burmann. Heusinger. Brot. Desbillonius. Hanc lectionem etiam tnetur, etsi paulo alio sensu, Cannegieter. ad Avian. p. 301. qui multa profert exempla, quibus hæc Phædri scriptura confirmetur, et quæ probare contendit, solennem esse in usu præpositionis *in* casuum accusativi et ablativi permutationem. Ita Justinus lib. xviii. 1. 3. ‘duobus parvulis filiis, Alexandro et Heleno, *in solatio* longinquæ secum expeditionis adductis,’ et lib. xvii. 2. ‘cujus sororem Lysimachus *in matrimonium* habuerat.’ In his tamen locis et aliis lectio nondum satis certa esse videtur. Legunt enim alii, ut Bipontini, in locis memoratis *in solatia*, *in matrimonio*. Alii alia tentarunt. Jam olim *solatio* suspectum habebat Scioppius. Etiam

NOTE

5 *Quid ita*] Locutio elliptica, pro, *tium* reponunt Meursius et Faber, *in*
ob quid ita? vel, quam ob causam? *solatio* mendum arbitrantes; nec in-
8 *Mortis in solatio*] *Mortis in sola-* *juriam*: vult præterea Faber Phæ-

Qui modo securus nostra irridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

10

semivivus in consolationem mortis ait: Tu passercule, qui janjam sine cura deridebas meum infortunium, defles pari questu tuam sortem.

Meursius reponit *in solatium*, cui deinde obsecutus est Cuper. Obs. lib. II. 20. ut sit dictum, sicuti *in specem*, *in contumeliam*. Frustra autem putabat, hic aliquid deesse. Vid. Barthii Adv. XLVII. 10. Nam solent crebro omittere verbum *inquit*. Meursii emendationem vel probant, vel retinent Faber, Praseh. Danet. Salmas. ad marginem libri, Jördens. nisi quod Faber censeat, pro *solatium*, Phædrum antique scripsisse *solutiom*, pro quo negligens exscriptor scripserit *solutio*. Heinsius satis ingeniose: *Lepus semianimus: mortis en solatia!* ut sint verba leporis. Quæ conjectura placet Hario. Simili modo Sanadon. et Philipp., quos sequitur Lallem. *en solatium*; quod magis, quam Heinsii conjectura, recedit a scriptura Codd. Mss. v. Brotier. Freinsh. vulgatam putat posse ferri, nec hiulcam esse orationem. Gebhard. Crepund. III. 17. legit *mortis cit*, vel *init*, *solatium*, quod non ferendum esse recte existimat Burmann. Wopkensius in Misc. Obs. Nov. tom. x. p. 169. conjicit, ut fere Faber, *mortis in solatia*; sic enim propius accedit ad veterem scripturam, ut sensus sit: tum lepus semianimus hoc dicto se in morte sua solatur. Non tamen plane repudiat *in solatio*. Cl. Jakob. edidit *in solatia*. (Accedant sequentia e Schwabii Supplendis: '*mortis in solatio* vulgo, cujus lectionis germanitatem Burmannus (Epist. crit. de his Bentleyi notis) cum plerisque doctis addubitans, correxit, Heinsio præeunte: *mortis en solatia*, vel *solutium*. Bothe. Quod Vir cl. scribit de Burmanno, intelligendum de Hario. Harius enim auctor est Epistolæ criticæ de Notis Bentleyi in Phædrum, non Burmannus. Vid. Epist. cit. ad calcem Editionis Burmannianæ p. 15. Etenim Burmannus edidit *in solatio*, quam lectionem tuetur loco Ovidii. M. V. 191. et Lucani VIII. 314. addens, Heinsii conjecturam *en solatia*, quæ placeat viro doctissimo (Hario), tolerabiliorem esse, quam Gebhardi lectionem, non ferendam, *mortis cit solatium*. Edidit Bothius *mortis en solatium*, etsi *en solatia* scriptioni propius accedat. V. Not. Burmanni in novo commentario.)—10. *Deploras*. Harius mallet, *nunc ploras*, quia præcessit *modo*, et certe lib. v. fab. 2. 8. 10. post '*adjuvisses modo*' sequitur, '*nunc conde ferrum*.' Sed cum Phædrus vix cogi possit eodem semper modo loqui; cum etiam Anonymus Nil. *deploras* habeat, retineo vulgatum. Aliter contra Anglum disputat Burmann. Cannegieter. ad Avian. p. 27. *deplora*. Barthio Adv. XLVII. 10. versus 10. signum interrogandi videbatur subdendum, ut sarcasmo quodam lepus passerem roget, ecquid simili querela uti didicisset.

NOTÆ

drum scripsisse, *mortis in solatium*, tigia supersunt, sed scilicet aliquem
more veterum, cujus hodieque apud exscriptorem *solutio* scripsisse, omit-
Plaut. Terent. Lucret. et Catull. ves- tendo m.

FABULA X.

LUPUS ET VULPIS JUDICE SIMIO.

QUICUNQUE turpi fraude semel innotuit,

Etiamsi verum dicit, amittit fidem.

Hoc attestatur brevis Æsopi fabula.

Lupus arguebat Vulpem furti crimine:

Negabat illa, se esse culpæ proximam :

5

Tunc judex inter illos sedit Simius.

Uterque causam cum perorassent suam,

Dixisse fertur Simius sententiam :

Tu non videris perdidisse, quod petis ;

Te credo surripuisse, quod pulchre negas.

10

Quisquis manifestus fuit semel mendacii inhonesti, ei denegatur fides, etiam dicenti vera. Brevis fabula Æsopi probat illud. Lupus insimulabat furti Vulpem: hæc contendeat se non esse affinem hujus criminis. Tunc Simius consedit arbiter inter hos. Et cum uterque dixisset pro se, ferunt Simium protulisse tale judicium: Tu non videris, o Lupe, amisisse quod postulas; et arbitrator, o Vulpes, te furatam esse, quod bene pernegas.

//////////

2 *Etiamsi verum dicit.* Anonym. Nil. *etiamsi verum dicat.* Romulus Div. *etsi verum dicat.*—3 *Hoc attestatur.* Scheff. mallet, *Hoc et testatur.* Cuningham. emendandi prurigne captus: *Id hæc testatur.*—4 *Furti.* Ms. Pith. *forti.*—5: *Culpæ proximam.* Heins. et Gudius rescribi jubent, *culpæ obnoxiam.* Sed defendi potest vulgatum. Bentleius: *Negabat illa, se esse culpæ huic proximam.* Perperam. Certum enim est lectori, de qua culpa agatur. v. Burmann.—8 *Sententiam.* Cod. Pith. *sentiam,* e compendio. Heinsius *sententiam hanc,* quod recte displicet Burmanno, cum non dubium sit, de qua sententia sermo sit. Bentlei. *Dixisse hanc fertur S. s.* Cuninghamus: *Hanc dixit fertur S. s.*—10 *Surripuisse.* Ita quoque Anon. Nil. et Romulus. Heinsius tamen, ut sit mitior numerus, mallet *surripuisse,* exemplo Catulli et Horatii. Vid. Heins. ad Ovid. Met. iv. 556.

NOTE

2 *Etiamsi verum dicit, amittit fidem]* sit probare aliquid per juramentum, Id enim jure cautum est, ne quis pos- ubi turpi fraude semel innotuit.

FABULA XI.

ASINUS ET LEO VENANTES.

VIRTUTIS expers, verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis est derisui.

Venari Asello comite cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, et admonuit simul,
Ut insueta voce terreret feras,

5

Expers fortitudinis, se extollens verbis, decipit ignotos, et se præbet deridendum notis. Cum Leo vellet venari socio Asino, illum occultavit in vepribus, et præterea monuit, ut terreret animalia cantu insolito, dum ipse illa caperet in fuga. Asinus

//////////

1. 2 Bentleius edidit: *Virtutis expers verbis jactans gloria*; laudans lib. 1. fab. 4. 5. et fab. 12. 12. Idem igitur esset, ac si Phædrus scripsisset: gloriosus, virtutis expers, verbis jactans. Sed nunc quæritur, quid jactet gloria? An forte res gestas? quæ esset Ellipsis inaudita. Lege Burmannum, qui fuse contra Anglum vulgatum tuetur. Brotier. *verbis captans gloriam*. Etsi vero 'nulla mihi captatur gloria' Ovid. *Trist. v. 1. 75.* dixit; tamen, quia vulgata lectio satis defendi potest, recte retinetur. *Ignotos*. Barth. *Adv. lib. XLVII. 10. Ignotus fallit, notus est derisui*, quod displicet, quia *notis et ignotis* est in omnibus Codd. Confer tamen Ejusdem Barthii *Adv. lib. XXXIX. 7.* In nonnullis Fabri Editionibus est, *Ignaros*. Male. v. Gud.—5 Cl. Jakob. ut occurreret objectioni Lessingianæ, edidit: *Ut in specu voce terreret feras*. Quæ emendatio est admodum dura, et facit versum claudicantem et una syllaba brevior. Vid. *Ephem. Gotting. ann. 1785. Partic. 164. Allg. Litt. Zeit. ann. 1785. 11. 281.* Quodsi poeta exprimere voluisset, quæ sunt in fabula Græca, alio modo et luculentius expressurus fuisset. Recte igitur Censor eruditus in *Ephem. Lit. Gothan. ann. 1785. p. 411. so hingeworfen und unvorbereitet schreibt kein guter Schriftsteller.* Displicet etiam ista emendatio

NOTÆ

Æsopus et hanc fabulam attigit, licet non eodem modo, ubi dicit Asinum pelle Leonis indutum perterruisse feras omnes præter Vulpem, quæ, audita voce Asini, ait ad ipsum: 'Ego te pariter timuissem, nisi rudentem audivissem.'

1 *Virtutis expers*] Vox æquivoca,

quæ ad virtutem animi, et ad fortitudinem significandam assumitur. Ibi vero usurpatur pro robore et fortitudine.

2 *Ignotos*] Hic active vox ista accipitur de iis, qui non noscunt aliquid.

Fugientes ipse exciperet. Hic Auritulus

Langio Prolegg. ad Phædr. p. 19. sq. qui præter alia objicit, *et specu*, si admittatur conjectura, capiendum esse in plurali, cum non probabile sit, omnes bestias in una fuisse specum. Frustra. Nam et in fabula Græca una tantum memoratur specus, in qua erant capræ sylvestres.—6 *Fugientes ipse exciperet*. Locus varie tentatus! Ms. Rem. *ut ipse exciperet*; Cod. Pith. *ipse ut exciperet*. *Hic aurículas*; quam Ms. Pith. lectionem dederunt Nevel. Rigalt. in Edit. 2. Ursinus; sed quæ viris doctis metro iambico resultare videtur. Redundat enim *ut*, et longiorem una syllaba versum efficit. cf. Brotier. Hinc Wasius de Senar. p. 151. *Fugientes ipse ut exciperet*: *hic aurículas*. Gadius, *Fugientes vi ipse exciperet*, qui in defendenda hac lectione longus est; sed notat Burm. *vi* non intrudendum esse, propter locum Cic. Cat. III. 4. 'præsto esset ille, qui et fugientes exciperet.' Heinsius cum V. C. Daniel. *ut* putat delendum. Grunerus l. c. p. 13. conjicit, *Fugientes ipse ut excipere*, ut subintelligatur *posset*. Heusingerus recte opinatur hoc dici: *Admonuit asinum, ut insueta voce et in venatu nunquam audita, terreret feras, quas fugientes ipse, leo, exciperet*. An vero verbis, quæ adsunt, id quod auctor voluit, significetur, dubitat, miraturque, cur plana hæc facere nemo voluerit. Nam leo asinum admonuit, ut *terreret feras*: se vero ipsum fugientes *excepturum* dixit. Ergo *exciperet ipse* probum esse negat. Putat vero, particulas *simul ut*, non dividendas, sed hoc modo copulandas: *Contexit illum frutice, et admonuit, simul Ut insueta voce terreret feras*. Hoc est: Admonuit asinum, simul ac insueta ille voce terreret feras, fugientes sese excipere, vel excepturum esse. Itaque vs. 6. legendus ei videtur: *Fugientes ipsum excipere se*; vel *ipsum excepturum*. Non *ipse*, sed *ipsum* scriptum fuisse, illud etiam indicio esse, quod Neveletus et alii *ipse ut legant*. *Simul ut* pro, simul ac, Ciceroni usitatum esse, notante Hor. Turcellino, cui addit locum Val. Flacci lib. v. 549. *excipere* pro, excepturum esse, aliorum exempla vindicare, quæ ipse attulerit ad Vechneri Hellenolex. p. 246. Si tamen hoc minus placeat, nihil obstat, quo minus legatur *excepturum*, quod breviatum mutari potuerit in *exciperet*. Quæ emendatio, etsi sensui accommodata, et erudite illustrata, paulo durior et a veteri scriptura-nimis longe recedere mihi videtur. Hoc enim modo multa in priscis scriptoribus loca facili negotio sanare possimus. Mea quidem sententia *et simul* rectius jungitur cum *admonuit*. Leo enim contexit asinum frutice, et *simul* admonuit, ut insueta voce terreret feras. Quare si nihil novandum est, statuendum cum Funccio et Auctore Epistolæ ad Amic. p. 5., et *terreret et exciperet* ab una eademque particula *ut* regi; *exciperet* vero explicandum, *excipere posset*, quæ conjunctivi notio centies occurrit; etsi nec sic locus mihi satisfaciât. Quodsi vero mutatio sit necessaria, Auctor Ep. ad Amic. putat legendum, *fugientes ipse ut exciperet*. *Auritulus* cet. ita ut ad Lectionem Cod. Pith. ut inseratur, *hic* vero omittatur. Sed nollem invitis libris deleri *hic*, quod eleganter jungit narrata, maxime cum ut absit in Cod. Dan.—*Auritulus*. Teste Brotierio, in Ms. Pith. est: *Hic aurículas Clamorem et subito tollit totis viribus*. Excerpta Rigalt. et Cod. Dan. habent *auriculus*. Hinc locum vario modo sollicitatum constat. Meursius edidit *auriculans*, quasi qui motaret aures, ut luna *corniculans* apud Ammian. Marcellin. xx. 3. quæ lectio metro adversatur. Neveletus, Rittersh. et Rigalt. in Ed. 2. cum Walch. et Gebhard. Crep. III. 10. nec non Schirach. V. D. in Clav. P. 1. p. 30. legunt *aurículas* et vs. sq. *Clamore subito*, nisi quod Schirachius, strenue de-

NOTÆ

6 *Hic Auritulus Clamorem subito totis tollit viribus*] *Hic aurículas clamore subito tollit* retinimus; non displicebit

tamen si quis ope veterum exemplarium scribere malit, *Hic auritulus Clamorem subito tollit totis viribus*.

Clamorem subito totis tollit viribus,
Novoque turbat bestias miraculo.

Quæ dum paventes exitus notos petunt,

Leonis affliguntur horrendo impetu.

10

Qui postquam cæde fessus est, Asinum evocat,

erectis statim auriculis cæpit rudere quam maxime, et terrere feras hac arte insolita. Quæ exterrite dum quærunt effugium sibi nota, opprimuntur impressione horrenda Leonis. Qui postquam defatigatus est tanta strage, vocat ad se Asinum et

~~~~~

sendens auriculas, malit, *Clamorem subitum*, omissa copula et. Quæ lectio non potest admitti. Docent enim Faber et Burmann. dubium esse, an *tollere auriculas*, pro erigere, vel arrigere, Latine dicere liceat. Deinde duplex ablativus illepide videtur dictus, nec venustatem, sed obscuritatem affert sensui. Denique hæc lectio vim facit versui. Secundam enim syllabam *auricula* habet brevem. Itaque cum in Cod. Dan. sit *auriculus*; Rigalt. Edit. 3. Faber, Heins. Hoogstratan. alii reposuerunt *auritulus*; etsi hæc vox apud Phædrum solum inveniatur. Sed habet Ovid. Fast. vi. 469. et Amor. ii. El. 7. 15. 'auritus,' pro asino, adeo ut eadem forma dici possit *auritulus*, qua centies Cicero, Catullus, alii dixerunt *barbutulus*, *nusutulus*, *eruditulus*, *politulus*; et *auritulus* unice verum esse videatur. Nihil vero secius Brotier. tuetur *auriculas*, et vs. sq. *clamorem et subito*. Putat enim, vel Phædrum produxisse secundam syllabam in *auriculas*, ut et produxerit in 'quotidie' lib. ii. fab. 4. 8. quod etiam Scheffero non displicet; vel geminasse litteram c, ut lib. iii. fab. 18. 15. id *reccidat*; vel demum maluisse trochæum pro spondaeo ponere. Sed fac, produci posse syllabam secundam in *auriculas*; Phædrus tamen peritus Latini sermonis non fuisset, si scripsisset, *tollit auriculas* pro, erigit, arrigit. Ex quo intelligitur, quid statuendum sit de emendatione Desbillonii, qui omnes voces Cod. Pith. retineri, et salvo metro, salva et Latinitate, sic legi posse iudicat: *Fugientes ipse exciperet. Auriculas hic et Clamorem subito tollit totis viribus*. Nam voculam *hic* ante vocalem recte corrigi statuit, ut Virg. Æn. vi. 792. Ne dicam, lectionem *hic auritulus* esse elegantiore, et ad poëticam rationem accedere propius.—7 *Clamorem subito*. Cod. Ms. Rem. quem Meursius sequitur, *Clamorem subito*: Ms. Pith. *Clamorem et subito*, quia præcesserat *auriculus*; Cod. Dan. *Clamorem subitum t. t. v.* Hinc ediderunt varie. Nevelet. Rigalt. 2. Walch. Ursin. *Clamore subito*; Faber, Hoogstrat. *Clamorem subitum*, quod probant Scheffer. qui antea legi iubebat *Clamores subito*, et Cl. Schirach. in Clav. P. i. p. 30. recepit etiam Didot. Heins. *Clamores subitos*. Sed recte placuit lectio Cod. Rem. Sic lib. iv. fab. 5. 29. lib. i. fab. 12. 7. fab. 15. 5. lib. ii. fab. 7. 7.—10 *Affliguntur*. Olim legebatur *afficiuntur*, quod est in Mss. Pith. et Rem. Edit. Rigalt. 2. Nevelet. Ursin. Sic quoque Barth. Adv. iii. 19. qui frustra *afficere* explicat, vexare. Nam *affliguntur* habet Cod. Dan. quam lectionem genuinam omnes fere Critici secuti sunt.—11 *Qui*. Pithæus, cui et Brotier. obsequitur, *Hic*. Atque etiam Heinsius *Hic*, vel *Hinc*, vel *Ibi* conijcit. Sed melius in Mss. Pith. et Rem. legitur *Qui—est*. Deest in Mss. Pith. et Rem. Itaque Gudius *m* in *asinum* non putat esse elidendum, ut constat versus; vel legi posse *defessus*, absorpta syllaba *de a cæde*, quod

NOTÆ

10 *Leonis affliguntur* [*afficiuntur* tior verior videtur, quanquam priusnam horrendo impetu] Sic legitur in quodam exemplari, *affliguntur*; quæ lectio non obscurat.

Jubetque vocem premere. Tunc ille insolens :
 Qualis videtur opera tibi vocis meæ ?
 Insignis, inquit, sic, ut nisi nossem tuum
 Animum genusque, simili fugissem metu.

15

præcipit, contineat vocem. Tunc Asinus insolescens: Quale tibi videtur beneficium meæ vocis? Insigne, ait, et ita ut ipse fugissem timore pari, nisi mihi fuisset respectus tuus animus et tua progenies.

præcedit. Hoogstratan. Gudium secutus, delet est.—12 Gudius: Jubetque vocem premere: ea re ille insolens. Contendit enim, in Cod. quo usus sit, i. e. Pith. deesse tunc, a Pithæo nimis audacter excogitatum. Multis autem disputat de usu vocularum ea re, pro ideo, ea de causa. Plurimi tamen tunc retinent; sed Cuninghamus edidit contra ille insolens; Brotier. tunc iste insolens.—13 opera. Nevelet. Ursin. ediderunt: Qualis tibi videtur opera hæc v. m. Desbillon. Qualis videtur tibi opera hæc v. m. Sed in Mss. hæc abest, V. Gud. In Cod. Dan. est, Qualis tibi vocis meæ videtur opera, teste Rigaltio. Recte reponunt Gud. et Salmas. ad oram libri lectionem, quam dedimus. [Anton. legit: Qualis videtur vocis opera tibi meæ.]—15 simili fugissem metu. In Mss. Pith. Rem. et Vett. Editt. ut Rittershus. Nevel. Rigalt. 2. simili fuisset in metu. Sed recte placuit viris doctis lectio Codicis Danielis simili fuisset metu. Præcedit enim 'fugientes ipse exciperet;' item 'exitus notos petunt.' Fuit et fugit in Mss. sæpe confusa fuisse, apparet ex Not. Heinsii ad Ovid. Ep. xvii. 192. i. Amor. xi. 15. Faber, ut succurreret metro in vulgato fuisset, scribebat fuisset, sicut Plautus fuverim, et Lucilius adfuisset, ab antiquo fuo, extulere. Cf. Fabri Notas.

NOTÆ

15 *Simili fugissem* [*Simili fuisset in*] *metu*] Quod exemplar Danielis habet, et sensui Phædri meo judicio accommodatius. Videtur Fabro ratio carminis postulare *fuisset similiter*, eum legatur apud Plaut. in Pæn. ⁶ Quo genere gnata, qui parentes fu-

verint,' pro fuerint. Idque a verbo *fuo*, quod nec Virgil. ipse in Æn. refugit: 'Tros Rutulusve fuat.' Format autem ex sese, *fuvi*, ad eundem ferme modum quo dicebatur *pluo*, *pluvi*.

FABULA XII.

CERVUS AD FONTEM.

LAUDATIS utiliora, quæ contemseris,
Sæpe inveniri, hæc exerit narratio.

Ad fontem Cervus, cum bibisset, restitit,
Et in liquore vidit effigiem suam.

Ibi dum ramosa mirans laudat cornua,

Crurumque nimiam tenuitatem vituperat;

Venantum subito vocibus conterritus,

Per campum fugere cœpit, et cursu levi

5

Hæc fabula ostendit illa quæ speravimus esse utiliora quam quæ laudavimus. Cum Cervus potasset ad rivum, substitit, et intuitus est suum simulacrum in aquis. Ibi stupens dum laudat cornua arborea, et damnat nimiam gracilitatem tiliarum, turbatus repente clamoribus venantum capit aufugere per agros, et fefellit canes

1. 2 In Cod. Dan. hi versus ita exhibentur: *Sæpe esse utiliora, quæ contemseris, Ejusce rei testis hæc narratio est*; pro quo Heinsius legi jubet: *Sæpe esse factu utilia, quæ contemseris, Ejusce rei testis hæc narratio est*; vel ad vestigia libri scripti melius: *Sæpe esse utilia, more quæ contemseris, Ejusce rei t. h. n. e. ut more sit aut de more, quo sensu passim occurrit, aut positum pro stulte, ut lib. III. Prol. 47. quæ posterior explicatio, iudice Burmanno, omni veri specie caret. Itaque hic rejicit emendationem, utpote minime necessariam. Ferri tamen posse putat ex Codice quod profertur, Sæpe inveniri, testis est narratio. Bentlei. edidit, Sæpe inveniri, testis hæc narratio est; Cuninghamus, testis hæc narratio; Neveletus, Laudatis utiliora quæ temseris Sæpe inveniri, hæc erit narratio. Nam Cod. Rem. vs. 2. habet hæc erit narratio. Scaliger ad oram Editionis Rigalt. qua utebatur, ascripserat, sibi hos priores versus non videri esse a Phædro profectos, quos etiam Philipp. omisit. Sed Burmannus nondum potest induci, ut hæc a librariis profecta credat. Pithæus edidit, *exerit*, ut vero est simile, ex Codice. [*exerit non convenit h. l. asserit, quod Heins. proponit, facilius possit ferri. Anton.*]—3 *Ad fontem. Romulus de fonte.*—4 *Effigiem. Cod. Dan. fagiem. Hinc conjicit Heins. Et in liquore vidit ut faciem suam.*—7 *Subito. Gudius, subitis.*—8 *Levi. Schefferus mallet levis, quod non damnat Burman-**

NOTÆ

2 *Exerit*] Prodit et notum facit. tantum' pro 'natantium.'

7 *Venantium*] Ut Virgil. sæpe 'na-

Canes elusit. Sylva tum excepit ferum,
 In qua retentis impeditus cornibus, 10
 Lacerari cœpit morsibus sævis canum.
 Tunc moriens vocem hanc edidisse dicitur :
 O me infelicem ! qui nunc demum intelligo,
 Utilia mihi quam fuerint, quæ despexeram,
 Et, quæ laudaram, quantum luctus habuerint. 15

celeri cursu. Tum subiit saltus, in quibus retentus cornibus ramosis cœpit discerpi diris dentibus canum. Tunc fertur moriens misisse hanc vocem: O me miserum, qui nunc tandem video quam ea me iuverint quæ contemseram; et quam ea, quæ laudaveram, mihi fuerint pernicioſa!

nus, sed tamen vulgatam lectionem retinet, quia *cursu leri* magis poëticum est, ut lib. III. fab. 2. 10. 'veloci saltu,' et in vulgata lectione magis mos Phædri et aliorum poëtarum servatur. Cuninghamus, *gyro leri*.—9 *Excepit*. Anon. Nil. et Romulus Divion. *suscepit*.—10 Schefferus dubitat, an rectius sit *retentus impeditis*, ut impedita cornua sint ramis implicatis devincta. Ego, cum similes locutiones utroque modo enuntiatae defendi possint, vulgatam retinendam esse censeo: nam cornua feri inter densos arborum ramos hæserunt, et his quasi vinculis ipse impeditus fuit cervus. Sic Sallust. Jug. 53. 'elephantū impediti ramis arborum.' *Burmamus*. Gud. pro *retentis* conjicit *retensis*, i. e. repandis.—12 *Edidisse*. Cod. Dan. *dedisse vocem hanc*, pro quo Heinsius legit: *edidisse vocem hanc*. Sed nil mutandum.—13 *Intelligo*. Heins. *intelligam*.—14 Mss. Pith. et Rem. *Ut illa mihi quam profuerint*. Itaque multæ editiones: *Ut illa mihi profuerint, q. d.* Sic Pithæus, Rigalt. 2. Nevel. Ursin. prima Burm. Funcc. Lallein. Scheff. Brot. Didot. omisso τῆ quam, quod videtur esse e-glossa. *Ut* autem hic est, quantum, et habet vim intendendi. Sed in Cod. Dan. est, *Utilia mihi quam fuerint*, quod respondet principio fabulæ. Habet etiam Romulus: *quæ mihi utilia erant, vituperavi*. Recte igitur viris doctis placuit altera Cod. Dan. lectio.—15 Hic versus Heinsio immerito videtur delendus.

NOTÆ

9 *Elusit*] Elegantissime dictum de illis flexibus, circuitibusque implicatis, et in se redeuntibus, quibus feræ insequentes eludunt. Vulgo, *les mettent en défaut*.

Ferum] Ferus pro fera usurpatur, ut Virgil. 'In latus inque feri curvam compagibus alvum.' Atque etiam Phædr. 'Tum gaudens ferus Bobus quietis cœpit agere gratias.'

FABULA XIII.

VULPIS ET CORVUS.

QUI se laudari gaudent verbis subdolis,
Sera dant pœnas turpes pœnitentia.

Qui lætatur se laudari sermonibus fraudulentis, solvit ferme semper pœnas pœni-

~~~~~

1. 2 Mss. Pith. et Rem. *Qui se laudari gaudet verbis subdolis, Fere dat pœnas turpi pœnitentia.* Vid. Brotier. Contra in Cod. Dan. quem etiam vocant *schedas regias*, s. *Vossianum*, reperit Rigaltius, *Qui se laudari gaudent verbis subdolis, Sera dant pœnas turpeis pœnitentia*, quod Scheffero longe videbatur rectius. Vid. Gud. et Guyeti Notas. Ita factum est, ut locis vario modo sollicitaretur. Pithæus, Rittershus. Nevel. Meurs. Freinshem. Rigalt. Ed. 2. Ursin. Schiracl. (Clav. P. 1. p. 88.) Brotier. Bipont. Desbillon. Mûchler. alii, lectionem Codd. Mss. Rem. et Pith. secuti, ediderunt: *Q. s. l. gaudet v. s. Fere dat pœnas turpi pœnitentia; ut fere sit plerumque, quo sensu occurrit apud Ter. Phorm. 11. 3. 16. 'ruri fere se continebat.'* Cf. Desb. ad h. l. Neque tamen lectio *turpi pœnitentia* potest admitti, quia non est turpe commissorum pœnitentiam agere. Gadius quidem pœnitentiam dici *turpem* putat, quia decipiat, qui verbis subdolis laudetur, sed male. Nam qui decipitur, pœnas dat turpes, non pœnitentiam agit turpem. In Cod. Voss. scriptum erat, teste Heinsio, *Seræ dant pœnas turpes pœnitentia.* Sed Cod. Voss. non alius est, quam Cod. Danielis, (Vid. supra de Codd. Mss. N. 3.) in quo paulo ante dixi legi, *Seræ dant pœnas turpeis pœnitentia.* Videtur igitur lectio, *Seræ dant pœnas t. pœnitentia*, esse a manu secunda, cum sine dubio a manu prima sit lectio, quam paulo ante protuli. Diversæ enim unius ejusdemque Codicis lectiones probant, Codicem Danielis s. Voss. pluribus in locis a scriptore fuisse correctum. Cf. Schirachii Clav. P. 1. p. 88. *Seræ d. p. t. pœnitentia* receperunt Hoogstratan. Santoroc. Funec. Burmann. Buchner, et tuetur hanc lectionem cl. Lang. in Prolegg. ad Edit. Phædri p. 20. quæ tamen displicet Bentleio et Heusingero. Fortasse tamen lectio *seræ pœnitentia* ferri potest, si ita explicetur, ut non sit pœna ob pœnitentiam, sed pœna, quæ consistit in sera pœnitentia, quem ad modum dicunt *pana capitis*. Bentleius legit, *Fere dant pœnas turpi pœnitentia; Salmasius; Sero dant pœnas turpi pœnitentia*, vel *Sere*, pro *sero*; Cuninghamus; *verbis gaudet subdolis, Sera d. p. torpens pœnitentia; Lallemand. gaudet v. s. Sera dat pœnas turpes pœnitentia.* Lectio a me recepta, quæ præter Heusingerum etiam placet Tzschuckio, firmatur auctoritate Cod. Danielis. Versum autem 1. in plurali esse efferendum, docent cum Romulus Divionensis (lib. 1. fab. 14.) tunc

NOTÆ

Ad hanc fab. Horatius: 'Plerumque recoctus Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem.'

2 *Seræ dant pœnas turpes [...gaudet... Fere dat p. turpi] pœnitentia*] Non abs re quibusdam rectius videtur,

Cum de fenestra Corvus raptum caseum
 Comesse vellet, celsa residens arbore ;
 Hunc vidit Vulpis, deinde sic cœpit loqui : 5
 O qui tuarum, Corve, pennarum est nitor !
 Quantum decoris corpore et vultu geris !
 Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
 At ille stultus, dum vult vocem ostendere,

tudine indecora. Cum Corvus sedens in arbore alta vellet comedere caseum raptum de fenestra; Vulpes hunc videns incipit loqui ita: O Corve, quanta est elegantia tuarum pennarum! Quantus te ore et corpore refers! Si tibi vox esset, fores prima ex alitibus! Verum hic malesanus, volens ostendere vocem, demisit rostro caseum,

Ulmensis, tum Anonymus Nil. in quibus omnibus iste versus sic exhibetur: qui se laudari gaudent verbis subdolis, vel, qui se laudari verbis subdolis gaudent. De hoc loco v. quoque J. F. Gruneri Observ. in Phædrum. Jen. 1745.—3 Fenestra. Heins. conjicit *canistro*, quam emendationem satis probabilem existimat Burm. In canistris enim panis, edulia, et cœnarum reliquiæ reponebantur. Vide, quæ citat, loca Hor. Sat. II. 6. 105. Virg. Æn. I. 701. &c. Sed non satis constat, hic agi de reliquiis cœnæ; sed de caseo, qui forte venalis expositus erat in tabernæ cujusdam fenestra.—5 Ms. Rem. *Vulpis hunc vidit, dehinc s. c. l.* Ms. Wissenb. *Vulpis hunc vidit, deinde s. c. l.* Illud deinde, præterquam quod metrum id postulet, vera est atque huic loco conveniens lectio. V. Gudius. Cod. Dan. teste Rigaltio, *Vulpes ut vidit, dehinc s. c. l.* Ms. Voss. i. e. Cod. Dan. *Vulpes ut vidit, deinde s. c. l.* alterutrum esse videtur a manu secunda. Heinsius mallet: *Vulpes adiecit, deinde s. c. l.* Sed recte hanc emendationem rejicit Burmann. *vidit* enim, non movendum. Æsop. fab. 208. ἀλώπηξ δὲ τοῦτον θεασαμένη; et ita Aphthonius. Salmasius. *Vulpes ut vidit, sic dehinc c. l.* Burmannus probat *deinde sic cœpit*, quod etiam placet Bentlejo et Hario. At non paucæ Editiones habent, *dehinc sic occœpit*, ut Rittersh. Rigalt. 2. Ursin. Santoroc. Hoogstrat. prima Burm. al. Sed Nevellet. edidit, *Hunc vidit vulpes, dehinc sic cœpit loqui.*—6 Cod. Dan. *O quis pennarum.* Anon. Nil. *O quis t. c. p. vigor est.*—7 *Decoris.* Cod. Dan. *decorem*, quod præfert Salmas. ad marginem libri, teste Gudio.—9 Heinsius notat ad h. v. ‘Mss. habent *latiorem dum, et dum etiam.* Lege igitur: *Ad illa, latum, dum vult vocem intendere, Emisit ore caseum. lutum caseum, i. e. qui fertur.* At Bentleius: ‘Codex alter sic locum exhibet: *At ille, dum etiam vult vocem ostendere latiorem, Emisit ore caseum.*’ Sed nescio, in quibus libris viri docti istas lectiones invenerint. Namque in Mss. Pith. Rem. et vet. Edit. est: *At ille stultus dum vult vocem, &c.* teste Brotierio. Neque etiam Gud. et Rigaltius eas inter lectiones Cod. Danielis memorant. Contra Anonymus Niantii habet: *ille dum vult ostendere vocem latiorem* (quod Burmannus ex altiorem, Bentlei. ex *elatiorem* depravatum credunt) *emisit caseum.* Unde *dum etiam* sit, nescio, quod tamen receperunt Bentlei. Cuningh. Sana-don, Philipp. Lalle. hoc modo: *At ille dum vult etiam vocem ostendere;*

NOTE

quod exemplar Danielis suggerit: *Sera dunt pœnas turpeis pœnitentia.*

3 *Cum de fenestra Corvus*] Huc pertinet Horatianum illud Epist. I. II. ‘Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet Plus dapis, et rixæ multo

minus invidiæque.’

8 *Nulla ules*] Usitatior est ales apud Poëtas masculino genere; aliquando tamen et fœminino legitur, ut in hoc loco.

Emisit ore caseum; quem celeriter 10
 Dolosa Vulpis avidis rapuit dentibus.
 Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor.

* * * *

Hac re probatur, ingenium quantum valet,

quem Vulpes versipellis statim arripuit dente avido. Tunc stupidus Corvus delusus dedit genitum. Hæc fabula probat quid possit ingenium, et sapientiam semper præstare virtuti.

nisi quod Bentlei. ediderit: *At ille dum etiam v. vult ostendere. Frustra. Tueri enim potest stultus locum suum, probante Burmanno. Mox enim respondet τῷ corvi stupor; et Phædrus similiter loquitur lib. 1. fab. 15. 7. 'at ille stultus.'* Cum etiam in libris scriptis inveniatur hæc vox, mihi quidem non temere ejicienda videtur. Neque opus est emendatione Heinsii, *vocem intendere*; nam, ex mente Bentleii atque Burmanni, non corvus voluisse tollere totis viribus vocem putandus est. Sufficiebat, si modo aperiret os; etsi dicat Grævus: *μεγάλα ἔκραγεν*. Multo minus Gebhardi *voce ostendere* placere potest. Vid. E. J. Crepund. lib. III. 10.—10 *Emisit*. Sic legitur in Codd. Mss. Pith. Rem. Anon. Nil. Editt. Vett. multisque aliis. Alii, ut Lalleu. *Dimisit*; Salmas. *Demisit*. At Burmannus, quem sequitur Cl. Schulze, legi jubet *Amisit*; nam *emittere* usurpavit dicit, ubi volentes et consilii facti nostri, aliquid aut e manu, aut ex ore, ut vocem, aut oculis, ut lacrymas mittimus, sed *amittere*, ubi quasi imprudentibus et insciis, et invitis aut negligentibus aliquid elabatur; *emittere* vero hic esse removendum, quia non sponte credendum sit corvum emisisse caseum, qui decepto et imprudenti elapsus sit. Sed cum in altera fabula Græca sit *βαλὼν τὸ κρέας, μεγάλα ἔκραγεν*; in altera *ρίψας τὸ κρέας μεγάλως ἐκεκράγει*; apud Aphthonium vero *τὸν τυρὸν ἐβαλὼν, ἀνέκραγε*; atque etiam Romulus habeat, *ore patefacto oblitus caseum dejecit*; corvus dedita opera caseum abjecisse putandus est, quo melius vocem posset ostendere. Dixit autem Phædrus *emittere ore caseum*, ut Cæs. de B. G. 1. 25. 'scutum manu emittere, et nudo corpore pugnare,' quo loco *emittere* est abjicere. Itaque recentiores Editores recte retinent vulgatum *Emisit*, ut Brotier. Bip. Desbillonius, Langius. Aptius etiam putat Cl. Tzschuck. propter sequens *ore*, et impetum motæ vocis. At vero recte etiam dicitur *amisisti ore caseum*, ut Plant. Mil. Gl. II. 5. 47. 'amisisti manibus prædam.'—12 *Tum demum*. Mss. *Tunc*. v. Heinsius; Anon. Nil. *tunc demum*; sed Romulus, *nunc corvus ingemuit*.—13. 14 In Codd. Pith. et Rem. scriptum est: *Hac re probatur, quantum ingenium valet*; in Cod. vero Pith. τὸ et vs. 14. abest, ita ut legatur *Virtute semper prævalet sapientia*. Hos duos versus delendos et spurios notavit ad marginem Heinsius, quia Phædrus, quo fabule pertineant, sæpe aut ipsam narrationem, raro post narratum prodit fabulam, non vero utroque simul loco. Heinsii sententiam jam olim probabant Bentleius et Harius, quos deinde alii secuti sunt, ut Sanadon, et Philippus, qui illos versus expunxerunt; Kohlins in Comment. crit. Pentadec. 1. Loc. 49. p. 116. ejiciens non solum vs. 13. 14. sed etiam antepenultimum, nullo profecto jure; Hensingerus, qui vs. 13. 14. uncis

NOTÆ

12 <i>Tum Corvi deceptus stupor</i>] Tunc Corvus stupidus deceptus ingemuit. Sic Catull. 'Talis iste meus stupor, nihil videt, nihil audit.' Hic loquendi modus usitatissimus est apud anti-	<p>quos, ut diximus ad fab. 2.
 13 <i>Ingenium quantum valet</i>] [Q. i. v.] Hic non <i>m</i> necat more antiquo.
 14 <i>Virtute</i>] Id est, vi et fortitudine.</p> |
|---|--|

Virtute et semper praevalet sapientia.

inclusit; Lessingius, Tzschuckius, ut omittam alios. Burmannus, etsi ei non multum placeant li versus, tantum sibi tamen non permittit; sed cum Neveleto transpositione mederi aliquantum versui primo credebat (*ingenium quantum valet*), secundum versum facile abire patiebatur. Gudius, cui olim accedebam, versum 13. utpote a glossatore additam, ejiciens, vs. 14. corvo tribuit. Legit autem, cum *et* in Cod. Pith. desit: *Virtuti semper praevalet sapientia*. Nam vs. 13. putabat esse irrepticium, formatum ex Ausonii disticho in Severum Pertinacem (vid. not. Gnd. ad h. l.); in Cod. fabularum Æsopiarnm Wissenburgensi ne volam quidem hujus versus extare; suave et elegans esse in Phædro, si quid amplius præter προμύθιον et ἐπιμύθιον lectorem e fabula monere velit, id plerumque uno γλωσσικῶν versiculo ad finem fabulæ aliis disserendum committere, ut lib. I. fab. 26. 12. III. 7. 27. III. 17. 12. III. 11. 7. 'ingemnit' autem idem valere, ac cum gemitu dicere; id quod exemplis firmare studet. Cl. Schirachio Clav. Poët. P. I. p. 291. Gudius optime judicasse videtur. Ista enim emendatione elegantiam fabulæ natam esse contendit; elumbem reddi sententiam, si inter vs. 12. et 14. interpouatur vs. 13. secundum hanc Gudii lectionem sensum fabulæ etiam bene sibi constare, ob ipsam sententiam, quam ei præposuerit Phædrus; neque enim corvum sibi virtutem, sapientiam vulpi tribuere, quemadmodum Benteleus interpretatus sit; sed queri, sibi, quamvis præstanti et voce et ceteris fere rebus omnibus, ut putat, tamen hic defuisse sapientiam. Duce Gudio Hoogstratanus vs. 13. e sua editione ejecit, atque etiam Richterius suspectum habet. Ursinus, præeunte Rittershusio, edidit, *virtuti praevalet*, probante Salmasio ad Æl. Spart. p. 97. et ad oram libri: it. in Exercit. Plin. p. 6. At Barthius ex Cod. Pith. legi jubet; *Virtute semper praevalet sapientia*. Adv. lib. xv. cap. 2. et ad Gratii Cyneg. p. 36. et ad Theb. IV. 662. Explicat autem *Virtute* per robur, vires; quemadmodum et alii interpretati sunt, ut Salmasius locis paulo ante citatis. Alii alia tentarunt. Buchnerus *Virtutem et semper p. s.* suspicatur; Grænerus, Obs. in Phædr. p. 14. legit et interpungit: *Hac re probatur, ingenium quantum valet. Virtute at semper p. s.* ut Phædri meus sit: quamvis hæc fabula doceat, multum sæpius valere ingenium, i. e. calliditatem, qua vulpes caseum acceperat: tamen sapientia plus semper virtute, quam calliditas dolis efficere potest. Bipontini vs. 13. et 14. a reliquis separatos ediderunt; sic tamen interpungunt: *Hac re probatur ingenium: quantum valet Virtute, ita semper praevalet sapientia*. Desbillonius, retinens vs. 13. tantummodo vs. 14. spurium habere videtur. Sed etiam sunt, qui istos versus genuinos judicent, ut Brotier. Jakob. Lallemand. Legit autem et interpungit Brotier. *H. r. p. i. q. valet. Virtute s. p. s.* Ita et Lallemand. nisi quod hic ediderit *quantum ingenium*, ut *m* non elidatur, quemadmodum volunt Faber, Prasch. Rittershus. Fungcius. Si quid ego judico, versus 13. et 14. recte a viris doctis Phædro indigni et insititii habentur. Ut enim taceam, neque in Romulo Div. neque Ulm. neque apud Romulum et Anonymum Nilantii istorum versuum ullum extare vestigium, (quibus quoad vs. 13. adungere possis Codicem Wissenburgensem,) in quo ultima pars fabulæ sic redditur: 'Tunc vero corvus ingemuit, stupore deceptus: multi quod viribus non possunt, sapientia explicant;' omisso v. 13. non pauca sane impediunt, quo minus statuamus, versus memoratos a Phædro esse profectos. *Virtuti* enim quis aptus hic locus sit, vix potest intelligi; nam eam frustra in corvo quæras. Deinde τὸ *valet* vs. 13. et *praevalet* vs. 14. sine efficacitate repetitum, offendit aures. Porro nunquam in una eademque fabula reperitur et Promythium et Epimythium. Sed jam in prologo fabulæ vim vere exposuerat Phædrus. Neque etiam *quantum valet* hoc nexu Latine dici potest; dicendum erat *quantum valeat*. Denique cum *sapientia* sic ad calliditatem et astutiam pertineat, recte dubitat Cl. Tzschuck. an ita dicere liceat. Quodsi vero proprie intelligatur, et *sapientia* et *virtus* a fabula sunt aliena. Cf. Burm. et Tzschucke.

FABULA XIV.

EX SUTORE MEDICUS.

MALUS cum Sutor, inopia deperditus,
 Medicinam ignoto facere cœpisset loco,
 Et venditaret falso antidotum nomine ;
 Verbosis acquisivit sibi famam strophis.
 Hic cum jaceret morbo confectus gravi

5

Cum Cerdo imperitus, oppressus paupertate, incepisset exercere medicinam in loco ubi non erat notus, atque venderet medicamentum pro vero antidoto, comparavit sibi nomen præstigiis verborum. Cum hic decumberet affectus morbo gravi, Rex

1 *Deperditus*. Bentley. *proterritus*. Sed *proterrere* est, injecto terrore in fugam dare, quod hic nullum locum habet, notantibus Hario et Burmanno. Sutor enim, videns se, imperitia suæ artis nobilem, quæstus amplius facere non posse, sponte deserit patriam, sperans, se ignoto loco medicum posse agere, et rem facere. Cf. Burm. Schefferus mallet *inopiaque perditus*, citra necessitatem, eum *deperditus* probum sit. Bothius: 'Cum *perditus*, immo etiam *deperditus* egestate, amore, luxu, bene dicatur, de antem significationem simplicis verbis tantum angeat, Burmannus vulgatam retinet, cui astipulor.' —4. 5 Lessingius Zur Gesch. der Æsop. Fab. p. 245. hos versus supposititiis annumerat. Sed jam olim Kohlius, Comment. crit. Pentadec. i. Loc. 49. vs. 5. spurium judicavit; etsi veniam det quarto. Cum enim iste, salvo et incolumi sensu contextus, non tantum abesse queat, sed etiam, si recipiatur, sensum alioqui bonum satis et commodum disturbet; cur, inquit, nobis religio sit, eum exturbare? Kohlio assentit Cl. Jakob. qui vs. 5. putat delendum, nec sine ratione; probantibus Censoribus eruditus. Vid. A. L. Z. ann. 1785. II. 281. Coll. Ephemer. Gothan. ann. 1785. p. 411. Etsi vero hic versus salvo sensu contextus et salva fabulæ vi abesse potest; ego tamen tantum mihi non permitto, ut duos Phædri versus ejiciendos censeam; etsi probe sciam, vs. 5. non carere difficultate. Quodsi enim omnes versus in prisca scriptoribus, maxime in Phædro, vel spurii et supposititii, vel interpolati judicandi essent, qui aut rectius possunt exprimi, aut superflui ineptive videntur, quot quæso essent vel emendandi, vel ejiciendi! At vera artis cri-

NOTÆ

2 *Ignoto loco*] Peregrino in loco ubi eum nemo novcrat.

4 *Verbosis strophis*] Id est, laqueis

verborum. Metaph. Strophæ enim proprie laquei sunt decipiendis et captandis feris aptæ, α στρέφω, *verto*.

Rex urbis, ejus experiendi gratia
 Scyphum poposcit: fusa dein simulans aqua
 Antidoto miscere illius se toxicum,
 Combibere jussit ipsum, posito præmio.
 Timore mortis ille tum confessus est,
 Non artis ulla medicæ se prudentia,
 Verum stupore vulgi factum nobilem.
 Rex advocata concione hæc edidit:

10

*civitatis, exploraturus illius scientiam, petit calicem, in quem infundens aquam
 fixit se miscere venenum, cum antidoto; deinde jussit exhaurire, proposita mer-
 cede. Tum Sutor fessus est metu mortis se non evasisse medicum ulla arte et
 exercitatione, sed sibi acquisivisse hanc famam inscitia vulgi. Rex vocatis civibus*

ticæ ratio postulat, ut textum, non ipsum auctorem emendemus. Si vs. 5. exturbetur, narratio claudicat. Male enim ista cohærent: 'Verbosis acquisivit sibi famam strophis...Rex urbis ejus experiendi gratia Scyphum poposcit.' Itaque si quid ejiciendum est, non vs. 5. solus, etiam 4. debet ejici, quod volebat Lessingius. Sed retineo utrumque. Nec desunt, qui malint Phædrum oscitantia arguere, quam temere duos ejicere versus.—9 *Combibere*. In Codd. Mss. est: *Bibere jussit ipsum posito præmio*, quæ varie supplere conati sunt viri docti. Vulgatum est *Hoc bibere*, quod est in Editione Pithæi. Neveletus edidit *Bibere j. i. p. p.* mallet tamen *Hoc bibere*. Heinsius *Obbibere*; sed nondum satis tuta est hujus verbi Latinitas; neque etiam verosimile videbatur Gronovio, ex integra voce priorem syllabam evanuisse. Richterius in Spec. Obs. crit. et in sua Phædri editione ingeniose profecto conjicit *Ebibere*. Dicit enim, librarios plerumque literas versuum initiales omisisse, ut videlicet eas minio pingerent. Quæ conjectura ita placuit Bentleio, Brotierio, Lallein. Desbillon. ut reciperent in contextum. Sed recte observat Burmannus, Phædri fabulas olim non per versus dispositas, sed continuo sermone conscriptas fuisse a monachis, ut e Nilautii, Romuli, et aliorum fabulis appareat, quas varie etiam interpolarent. Atque etiam Brotierius, qui Cod. Ms. Pithæi in manibus habuit, testatur, Phædri fabulas, ut prosam, non ut versus, a librariis descriptos fuisse. Gronovius docet, ultimam syllabam in *toxicum* potuisse absorbere sequentis vocis primam, unde ille facit, *Tum bibere*; quod rejicit Burmannus. Quæ enim esset scabrities, deinde *simulans*, cet. *Tum bibere jussit*, et mox sq. iterum *versu ille tum confessus est?* Quare mollius judicat *toxicum Combibere jussit*, laudans Hor. Od. i. 37. 28. Ovid. Met. vii. 287. Nihilo vero secius vulgatum servari posse putat, quia *jubere bibere*, *dare bibere* fere solennes sunt locutiones. Equidem *Combibere jussit* recepi cum Bipontinis, nec immerito.—11 *Medicæ*. Mss. Pith. et Rem. *medicum*; sed *medicæ* est ex emendatione Heinsii et Gronov. Vulgatum tamen præter Nevelet. Rigalt. 2. Ursin. al. retinent Lallein. Brot. Desbill.—13 *Edidit*. Ita pro *addidit* primus Gronov. legi vult, quæ conjectura etiam in mentem venit Heinsio, quibus deinde obsecuti sunt alii, maxime Burmann. Brotier. Bipontini, al. Gudius et Wolf. tuentur *addidit* sc. iis, quæ advocata in concione sutor ipse fatebatur: putat enim

NOTÆ

6 *Rex urbis*] Qui summam tenet, et vocabantur singularum urbium rectores. Atque sic antiquitus

Quantæ putatis esse vos dementiae,
 Qui capita vestra non dubitatis credere, 15
 Cui calceandos nemo commisit pedes?
 Hoc pertinere vere ad illos dixerim,
 Quorum stultitia quæstus impudentiæ est.

sic argubat: Quantæ existimatis vos esse stultitiæ qui non timetis committere illi vitam vestram, cui nullus credidit pedes calceis inducendos? Affirmaverim vere hoc spectare illos quorum audacia facit rem ex fatuitate multitudinis.

//////////

Wolfius, procul dubio regem prius coegisse ipsum sutorem publice confiteri, quæ privatim regi fuerat confessus, vel ipsum ea concioni exposuisse: non extra veri speciem, iudicante Burmanno; non enim Phædrum solere omnia exequi, et illa verba edere et addere solemniter librariorum confudisse. Mihi tamen, si *addidit* retineatur, et paulo ante memorata supplenda sint, narratio paulisper claudicare videtur. Alia res esset, si Phædrus dixisset: Concione advocata combere jussit ipsum eet. Rex hæc addidit. Desbillonius paruit lectioni vulgatæ, *addidit*.—15 *Dubitatis*. Heinsius *dubitetis* e conjectura, quod non est spernendum.—16 *Commisit*. Sic vulgo legitur ex Cod. Pith. recte; metro id postulante. Meursius et Faber mallent *commissit*, quod per archaismum est pro *commissit*, ut *pugnassit*, pro *pugnaverit*. In Editione Pithæi et Rittersh. est *commissit*: sed Freinshem. Scheff. alii recte probant vulgatum *commissit*, ut sensus sit: vos nunc ei committitis capita vestra, cui nemo antehac commisit pedes, sen, ut ait Gronov. voluit locare calceos faciendos. Heins. conjicit *committit*.—17 *Hoc pertinere vere*. Sic vulgo legitur. Burmannus, cui vocalis repetitio ingrata videbatur, edidit: *Hoc pertinere ad illos vere dixerim, ut vere cum τῶ dixerim* conjugatur. Cui nonnulli obsequuntur; sed retineo vulgatum cum Lallemand. Brotier. Bipontinis, Desbillonio; quod defendit Burmann. e Ter. Andr. V. 3. 14. 'eodem die istuc verbum vere in te accidit; nisi quis velit vere in loco Phædri jungere cum *dixerim*.—18 In Mss. Pith. Rem. et vet. Edit. hic versus ita exhibetur: *Quorum stultitiæ quæstus impudentia est*. Hoc testatur Brotier. At Gadius in Ms. Cod. qui non alius est quam Pithæi, ait se reperisse *imprudentia*, quam lectionem tuetur e vs. 11. hujus fabulæ, it. e lib. 11. fab. 3. 6. lib. 14. fab. 5. 48. An forte alterutra lectio est a manu secunda? Neveletus edidit: *Quorum stultitiæ quæstus imprudentia est*. Sic quoque prima Rigaltii; quæ lectio Fabro non displicet. Gronovius et Harius *stultitia* nominativo casu positum credunt, hoc sensu, ut ipsa stultitia et imperitia sit quæstus, i. e. quæstum præbeat impudentibus. Sed ipsi diffidunt huic expositioni; hinc malunt *quæstui*. Sic Freinshemius, legi jubens, *Quorum stultitiæ quæstui impudentiæ est*. Quæstui autem dicuntur homines esse, ex quibus alii quæstum

NOTÆ

15 *Capita vestra*] Cum caput sit præcipua corporis pars, usitatissimum est apud Cic. ut vox illa usurpetur pro vita. Elegantissime autem hoc loco usurpatur propter sequentem vocem, *pedes*, auctque dicti acrimoniani, ex oppositione. Capiti

enim opponit pedes.

18 *Quorum stultitiæ quæstus impudentiæ est*] Id est, qui ita fatui sunt, ut quæstus ad impudentes devolet; vel, ut iis sit quæstus, qui gnaviter impudentes sunt: ita Georg. Grævius.

capiunt. Liv. lib. iv. 30. de sacrificulis ‘ quibus quæstui sunt capti superstitionibus animi.’ *Quæstui*, quod multis aliis placet, præfert Richterus et in contextum recepit, approbante Heumanno; hæc ita explicant: quorum stultitia impudentes homines utuntur ad quæstum suum. Vid. N. B. P. xxvii. p. 606. Bipontini ediderunt: *Quorum stultitia quæstui imprudentia est.* Sed durns videtur Burmanno duorum dativorum concursus, qui *stultitia* ablativum esse putat, i. e. per quorum stultitiam. Deinde vis fabulæ significat, præferendum esse *impudentia*. Fac enim, in libris scriptis legi *imprudentia*, pro *impudentia*; quid ad rem? Constat inter omnes, hæc voces sæpe confundi. Itaque Ursin. Burmann. Lallemand. Brotier. Desbillon. alii recte ediderunt: *Quorum stultitia quæstus impudentia est.* Hanc lectionem etiam probant Faber, Grævius, Scheffer. Cl. Tzschuck. Rittershus. legit: *Quorum stultitiæ quæstus impudentia est*, ut sensus sit, qui per impudentiam suam quæstum et lucrum faciunt apud homines stultos et imperitos. Sed recte non satis Latinum videtur Scheffero *quæstum stultitiæ* interpretari, quæstum apud stultos. Est enim quæstus stultitiæ, quem facit stultitia, quo sensu repugnat antecedentibus. Heinsius conjicit, *Quorum e stultitia quæstus impudentiæ est*, quæ conjectura firmatur a Liv. xxv. 1. Cf. Burmanni Notas ad h. v.

FABULA XV.

ASINUS AD SENEM PASTOREM.

IN principatu commutando civium
 Nil præter domini nomen mutant pauperes.

In mutatione imperii, inopes mutant sæpius nihil aliud nisi nomen sui domini.

1. 2 *Civium.* Rittersh. Nevelet. Rigaltii 3. Faber, Ursin. Brotier. al. habent *sæpius*. In Codice enim Pith. erat, *commutando civium sæpius*; alterum a glossatore ascriptum. *sæpius* autem spectat ad sequens *mutant*, ferrique potest; esse etiam in Cod. Rem. testatur Brotier. Sed placuit viris doctis *civium*.—2 *Præter domini nomen.* Neveletus edidit *præter domini mores*, quod est in Codd. Pith. et Rem. Ita quoque Ursin. et Brotier. qui tuctur *mores*; quia Romani Augustum et Tiberium experti fuerint diversis sane moribus; diversi quoque fuerint Caligula et Claudius, alter insanus, alter hebes.

NOTÆ

1 *In principatu commutando*] Ele- dicit Augustum, licet mutato impe-
 gans in hanc fabulam exemplum poli- rio, eadem magistratum vocabula
 ticum legere est apud Tacitum, ubi retinuisse, ‘ Ne dimissis,’ inquit,

Id esse verum, parva hæc fabella indicat.

Asellum in prato timidus pascebat Senex.

Is, hostium clamore subito territus,

5

Suadebat Asino fugere, ne possent capi.

At ille lentus: Quæso, num binas mihi

Clitellas impositurum victorem putas?

Senex negavit. Ergo quid refert mea,

Cui serviam, clitellas dum portem meas?

10

Hæc parva fabula exerit illud esse certum. Senex pavidus pascebat Asinum in prato. Ille conterritus adventu repentino hostium hortabatur Asinum ad fugam, ne caperentur. Verum hic gradiens lente: Dic, amabo, num credis victorem mihi daturum binas clitellas? Senex negavit id facturum. Quid mea igitur interest cuius sim, cum debeam semper ferre meas clitellas?

Sed hanc lectionem rejicit Censor eruditus in Ephem. Gotting. ann. 1784. Partic. 67. cum aberret longius a mente poetæ. Rigaltii 2. Axen. Freinsh. Walch. *propter domini mores*. quæ lectio Scheffero placet, hoc sensu: nil mutant propter domini mores; cum sint iidem, et illius qui decedit, et illius qui subsequitur. At vero *propter* non est in libris scriptis. Heinsius *mores* mutat in *sortem*. Nomen primus edidit Bongarsius, testibus Scheffero et Ursino, cui recte viri docti obsecuti sunt, quia nullus sensus esset, si legeretur *Nil præter domini mores m. p.* cum pauperes possint suos mores, non domini mutare; sed dominorum novorum mores possunt facile mutatos deprehendere. Vid. Burmann. et Wolf. Vindic. Gnd. p. 86. sq. Conjiciebat etiam Heins. *Nil præter dominum more mutant pauperes*.—4 *Timidus*. Meursius *timidus*, i. e. impotenter dominans, ultra necessitatem et contra mentem Phædri. Recte enim *timidus*, propter ea, quæ sequuntur, de consilio fugæ asino dato. Cf. Fabri et Schefferi Not. Bentleius, emendandi prurigne captus, libris invitis, legit, pro *timidus, quidam*, quod recepit Brotier. '*timidus pascebat senex*. Cum nullum aptius sit seni epitheton, nescio quid in mentem venerit viris doctis, vel *timidus*, vel *quidam* supponere, de quo Phædrus nunquam cogitavit. Non tamen ideo repudiari debet, quia *quidam* semper a Phædro adjectivo, non substantivo jungitur. Quid enim est, quæso, *senex*, nisi adjectivum? æque ac *maritus, garrulus, petulans*, quibus omnibus *vir, aut homo* subest.' Burmann.—6 *Asino*. Burmanno persuasum est, Phædrum scripsisse, *Suadebat asinum fugere*, de quo docte disputat; sed tamen a vulgatis mutandis abstinere. Mittamus hæc; legant Notas Burmanni, quorum interest, coll. Tzschuck. qui nescit, an Burm. vere velit *asinum...possent*. Bentl. *possent*, invito Burmanno, quem vide.—10 *Dum portem*. Cl. van Bergen. Obs. crit. C. xxvi. p. 56. putat legendum vel, *dum porto*; quia *dum* indicativum amat, si pro *quandiu*, vel *donec* ponitur, vel *cum portem*, quod mallet, laudans Burmannum ad lib. III. fab. 10. 13. ubi hic docet, particulas *cum* et *dum* sæpe esse permutatas. Sic

NOTE

'quidem finem esse militiæ, sed apud vexillum retentos, alio vocabulo, eosdem labores perferre.'

8 *Clitellas*] Clitellæ sunt instrumenta lignea in quibus colligatæ sarcinæ imponuntur asinis.

lib. III. fab. 10. 13. olim legebatur *dum*; et lib. I. fab. 4. 2. nonnulli præferunt *cum*, ut suo loco iudicavi. Pari modo hic legi posset *cum portem c. m.* quod habet sensum commodiorem maxime si quis ponderare velit, quæ observ. Drakenb. ad Liv. I. 40. fin.

FABULA XVI.

CERVUS ET OVIS.

FRAUDATOR hominem cum vocat sponsum improbum,
Non rem expedire, sed malum dare expetit.

Cum fraudator se obstringit malo præde, cupit facere malum, non absolvere nego-

1. 2 Nullus vexatior variis conjecturis locus toto in Phædro. Codex Pithœi hos versus ita exhibet: *Fraudator homines cum avocat sponsore improbo, Non rem expedire, sed mala videre expedit.* Sic edidit Neveletus, nisi quod altero versu *expetit* legat. Contra in Cod. Dan. *Fraudator nomen cum locat sponsore improbo*: quæ varie emendare ausi sunt Critici. Vulgo legitur: *Fraudator nomen cum locat sponso improbo, Non rem expedire, sed mala videre expetit.* *sponso improbo* est e conjectura Rittershusii. Ex interpretatione Gronovii, Hartmanni, aliorum, *rd nomen locare* adhibetur de debitore, qui accepto mutuo vel merce alteri obligatur, qui suum tamquam debitoris nomen locat, et patitur apud alium esse in tabulis, in quas referimus, si cui mutuum aut vendimus in diem; quod appellatur 'nomina facere' apud Cic. Off. III. 14. Sed et *nomen facere* dicitur creditor, qui credit alteri pecuniam vel mercem, ejusque nomen in libro suo notat, quod in tabulis suis expungit creditor, quando alter, quod debet, solvit. Unde 'nomen expungere' apud Plaut. in Cist. I. 3. 40. sq. 'nomen expedire' Suet. de ill. Gramm. C. 11. 'nomen explicare' Cic. ad Att. XIII. 29. est, debitum solvere. Sic Cicero dicit 'exigere nomina,' pro, ad dissolutionem cogere; 'habere in nominibus,' cet. Vid. Clav. Ernesti in *nomen* et *expedire*. *sponso improbus* idem est, quod sponsor malæ fidei. Abstractum pro concreto. *rem expedire* Pithœus, Gronov. aliique viri docti explicant, pecuniam mutuo acceptam solvere et reddere. *mala videre* si retineatur, exponi debet per, procurare, de

NOTE

1 *Fraudator*] Qui in fraudem creditorum et eorum fraudandorum causa quid fecit gessitve, fraudator dicitur.

Sponso improbum] Sponsorem non locupletem, qui non est solvendo.

2 *Non rem expedire, sed malum dare*

Ovem rogabat Cervus modium tritici,

tium. Cervus petebat ab Ove modium frumenti sponso lupi: sed hæc, prætimens

qua verbi significatione, apud Ciceronem, Terentium, alios non raro obvia, Burmannus laudat Heins. ad Ovid. A. A. 1. vs. 587. et Victor. ad Cic. Att. v. Ep. 1. Hunc in usum adduci quoque solet ex Tusc. Quæst. III. 'aliquid videamus cibi,' ubi in recentioribus Editionibus est *proideamus*. Sed de lectionis vulgaris veritate merito viri docti dubitant. *nomen locare* hoc sensu insolitum. Sponsoris enim potius est, quam veri debitoris. Vix alias invenitur de debitore; est enim pro alio nomen suum profiteri; deinde *mala videre* recte suspectum, nec satis Latinum videri potest. Quare tutius videbatur Kohlio, locum ita explicare: *cum fraudator locat (commodat) nomen suum (alteri, mutuum aliquid sumpturo) sponso improbo (sponsione fraudulenta,) non rem expedire, (debitum a debitore non solum dependere fidemque suam liberare,) sed mala videre expetit (ex alterius, creditoris, incommodum suum comparare vel commodum, vel gaudium studet)*. Quam interpretationem illustrat verbis Cic. in Verr. IV. 42. 'nomen suum alieni commodare ad translationem criminis,' (cines andern Verbrechen auf sich nehmen). Etiam Cl. Tzschuck. vulgatam lectionem ferri posse putat, si ita explicetur, ut fraudator sit non debitor, cervus, sed sponsor, i. e. lupus, qui cervo locabat nomen suum improba sponsione. Tzschuckius conjicit: *Fraudator nomen cum vocat sponsum improbum, ita, ut improbum conjugatur cum vocat, et nomen cum sponsum*. Sed sic constructio nimis turbatur, recte observante Censore docto, (Vid. A. L. Z. ann. 1791. 1. 87.) qui huic loco sic studet mederi, ut retineat vulgatam, nisi quod vs. 2. in fine legat *expedit*, quod est in Cod. Pith. pro *expetit*, hoc sensu: *Wenn ein Betrüger Geld aufnehmen will, und einen betrügerischen Bürgen stellt, dann wäre es sehr unklug, sein Geld hinzuzahlen; klug vielmehr ist es, den Betrug zu merken, sich vor Schaden und Gefahr zu hüten*. Jam olim Gudius vs. 2. ad creditorem trahebat, legens *expedit*, pro *expetit*, quasi creditori non utile esset, expedire pecuniam, i. e. dare mutuum fraudatori, sponso improbo. Sed non sine causa accedo viris doctis, Burmanno et Beckio V. C. (De Interpret. Vet. p. 86.) quibus displicet ingrata illa verbi *expedit* repetitio. Ineleganter profecto dixisset Phædrus, *rem expedire non expedit*; etsi Gudius in nativa hujus verbi significatione Insisse videbatur. Placuit tamen hæc lectio Bipontinis, qui hunc locum ita constituent: *Fraudator homines cum aditat sponso improbo, Non rem expedire, sed mala videre expedit*. Cui lectioni etsi favent libri scripti, verba tamen, *homines cum aditat*, sensum duriuscule et subobscurè exprimere mihi videntur. Mihi quidem conjectura Burmanni, quam recepi, in primis placet; cum satis prope ad primæ scripturæ vestigia accedat, et ista lectione sensus Phædri constare videatur. Eandem adoptavit Bentleius, et Heusingerus eam reliquis Criticorum præfert conjecturis. Sic fere Desbillonius, qui recepit: *Fraudator homines cum advocat sponsum improbos, Non rem expedire, sed mala videre expetit*. Contra Brotierius edidit: *Fraudator homines cum advocat sponso improbo* et. — *mala videre*, pro, mala videre, mallet Schæfferns; vide Burmanni Syll. Epp. T. V. p. 10. pro quo Censor doctus (Vid. A. L. Z. ann. 1785. II. 281. coll. Not. Burm.) legi jubet, *mala ridere*. Quæ lectio ingeniosa non displicet. Grævius e Schedis Dan. legendum existimat: *mala dare expetit*.

NOTE

[*mala videre*] *expetit*] Sensus istius enim est: Non sincere agere, sed versus est subobscurus; aliud enim aliquod architectari malum vult. significat quam verba sonant. Talis

Lupo sponsore : at illa præmetuens dolum :
 Rapere atque abire semper adsuevit Lupus ; 5
 Tu de conspectu fugere veloci impetu :
 Ubi vos requiram, cum dies advenerit ?

fraudem, dixit : Lupus solet semper subripere et secedere ; tu vero, o Cerve, soles abire ex oculis summa velocitate : ubi vos quæram cum dies aderit præstituta solutioni ?

(Vid. Burmanni Syllog. Epp. iv. 42.) At Cl. Jördens. legit *male videre, videre explicans, providere*. Alii alia tentarunt. Vid. e. c. Præf. Cl. Jakob. ad Phædr. p. xvi. sqq. coll. Ephem. Liter. Gothan. ann. 1785. p. 411. Cuninghamus conjicit : *Veterator nummos cum rogat s. i. et vs. 2. malum edere ; Ursinus : Fraudator, nomen sponsore locat cum improbo, N. r. e. sed mala videre expetit. Cannegieter. ad Avianum p. 24. Non rem expedire, at se mala fide expetit. Salmasius : Acarus nomen dum locat sponso, vel sponso improbo. Legant, quorum interest, lectores Notas Burmanni, c. Notis reliquorum Interpretum in Eiusdem Edit. c. N. Varr. maxime Schefferi, Heinsii et Gudii. [Anton. legit homines cum vocat sponsum improbos, Non rem expedire, sed mala addere expetit.] —4 *Dolum*. Pro vulgato *dolum*, quod est in Mss. Pith. et Rem. et æque Latinum est, Burmannus ex Heinsii conjectura edidit *doli*. V. Heins. ad Ovid. i. Met. 323. ‘metuens pericli’ dixit Virg. Æn. lib. v. 716. Grænerus tamen l. c. hanc emendationem non putat esse necessariam. Cui recte suffragantur Brotier. Bipont. Desbillon. Langius, quem vide.*

FABULA XVII.

OVIS, CANIS, ET LUPUS.

SOLENT mendaces luere pœnas malefici.

Calumniator ab Ove cum peteret Canis,

Fraudulenti solent dare pœnas menducii. Cum Canis sycophanta repeteret ab

1 *Malefici*. Sic plurimæ Editiones, etiam Brot. Bipont. Didot. Desbillon. recte legunt, e conjectura Heinsii, pro, *maleficii*. At Bentleius *mendaces maleficos* intelligere videtur. Nonnullæ Editt. ut Nevelet. Ursin. *maleficii* retinent ; sed illud metro accommodatius.—2. 3 Cuninghamus hunc locum ita constituit : *C. panem ab ove c. p. Canis q. c. se contenderet.—commendasse*. Sic

Quem commendasse panem se contenderet;

Lupus, citatus testis, non unum modo

Debere dixit, verum affirmavit decem.

5

Ovis, damnata falso testimonio,

Quod non debebat, solvit: post paucos dies

Bidens jacentem in fovea prospexit Lupum:

Hæc, inquit, merces fraudis a Superis datur.

Ove panem quem affirmabat se illi dedisse servandum, Lupus vocatus in testem asseveravit non deberi solum unum panem, verum decem. Ovis, condemnata hac affirmatione mendaci, repræsentavit quod non debebat. Aliquot interjectis diebus, Ovis vidit Lupum prostratum in fovea. Dii, inquit, rependunt hoc præmium maleficii.

habent Mss. Pith. et Rem. nec non vet. Edit. quæ lectio placet Neveleto, Rigalt. in Ed. 2. Gronov. Gnd. Albino, Gallico interpreti, Schirachio Clav. P. I. p. 67. multisque aliis. Eam recepere Funcc. Brotier. Bipont. Desbill. Sed in Cod. Dan. est *commodasse*, quod cum Rigaltio in Ed. 3. Heinsio, Fabio, Ursino, aliis retinuit Burmann. Nam non servandos se dedisse panes calumniatum lupum, sed mutuos dedisse credebat. Sic olim conjecit Rittersh. Sic Salmasius ad marginem, Bentlei. Lallemand. Jördens. Didot. Cui lectioni favent præter Ms. Dan. Anonymus Nilantii fab. 5. apud quem leguntur hæc: *debes mihi reddere panem, quem dederam mutuo*, et mox: *scio panem commodatum ovi*. Sic fere Romulus Nil. fab. 4. Nam apud Romulum Div. hæc fabula non legitur. Præterea sequentia *debere* et *solvit* postulare videntur *commodare*. Vid. Cl. Tzschuck. coll. Not. Guyet. Nihilo vero secius *commendare* præferendum putavi. Vero enim est similis, *commodare* esse a librario, qui verbum *commendare*, paulo difficilius hoc sensu, non intellexit. Atque etiam ovis, cui canis servandum tradiderat panem, utique dici potest *debere* cani? *contenderet*. Scheff. et Heins. mallent *contenderat—se*. In Ms. Pith. et Edit. Pith. est *sese*; sed corrigi Salmasius *se*. V. Gud.—5 *Debere*. Mss. Pith. Rem. et Vett. Editt. *Deberi*. Sed in Ms. Dan. s. Voss. (est enim unus idemque Codex) *Debere* legitur. Sic ediderunt Ursin. Bipontini, Jördens. Facile autem irrepere poterat *Deberi*, propter sequens *dixit*. Heinsius, quem sequuntur Sanadou et Philipp. conjicit: *non unum modo panem debere, verum cet. v. Brotier*. Etiam Burmannus, quem *dixit* et *affirmavit* in uno versu offendit, ex sententia Heinsii legi jubet: *Panem debere, verum affirmavit decem*; etsi receperit vulgatum *Deberi*, quod placet Cl. Gail. Desbillonio, aliis. Tum vero, si legatur *Debere*, subintelligendum *ovis*.—8 *Bidens*. In Ms. fragmento Petav. i. e. Cod. Dan. *Videns jacentem prospexit in fovea lupum*. Vid. Not. Schefferi. Unde Heinsius emendavit *bidens*, cui igitur egregia hujus loci restitutio debetur. Permutatio enim literarum *b* et *v* solennis. N. Scheff. et Burm. Mss. Pith. Rem. et priscae Editt. etiam Ursin. habent *ovis*, inconcinna repetitione. Male Bentl. h. v. ita expressit: *Fortè ut jacentem in fovea conspexit lupum*. Nam in Cod. Pith. est *conspexit*; at in Rem. et Ms. Daniel. *prospexit*, quod rectius retinetur. *conspexit* tamen ediderunt Rigalt. in Edit. 2. Nevelet. Ursin. Funcc. Desbillonius, Petsch. Didotus. At Cuninghamus: *ut fovea conspexit l. Bothins: Ovis ut jacentem in fov. consp. L.* [Anton. legit: *Bidens jacentem in fovea ut conspexit L.*]—9 Cuninghamus: *Hæc i. fraudi m. ab S. d.*

FABULA XVIII.

MULIER PARTURIENS.

NEMO libenter recolit, qui læsit, locum.

Instante partu, mulier, actis mensibus,

Humi jacebat, flebiles gemitus ciens.

Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,

Onus naturæ melius quo deponeret.

5

Minime, inquit, illo posse confido loco

Malum finiri, quo conceptum est initio.

Nullus revisit lubens locum qui nocuit. Mulier parturiens exacto suo tempore recumbebat humi edens graves gemitus. Maritus ipsam monuit ut reponeret corpus cubili, quo abjiceret commodius pondus naturæ. Nullatenus, inquit, existimo malum posse auferri ibi, ubi primo contractum est.

//////////

2 *Actis*. Ms. Pith. *peractis*, sed illud *per* ex ultima syllaba τοῦ mulier Burmanno videtur provenisse. Hinc jam olim Meursius reposuit *actis*, cum *peractis* repugnet versui. V. Meursii Animadv. ad Phædrum p. 198. *peractis* ediderunt Rittersh. Wasius in Senar. p. 29. Nevelet. Neque *actis* facile mutandum in *exactis*, etsi et hoc in hac re proprie dicatur, quod multis probat Burmannus; e cujus sententia, si quis hoc verbum præferat, legere posset: *Instante partu, exactis mulier mensibus.*—3 *Humi*. Sic legi jubet Heinsius. Ms. Pith. *Humo*, ut Nevel. Rigalt. Ed. 2. Rittershus. Freinsh. Gronov. Ursin. alii ediderunt, quod accipi potest per ellipsin præpositionis *pro*, in humo. De qua locutione docte disputat Munkerns ad Hygin. fab. cccxlvi. melius tamen Burmanno videtur *Humi*. Ita enim frequenter poëtæ et alii.—5 *Onus naturæ*. Sic Mss. Pith. Rem. et vett. Editt. quam lectionem probant, præter alios, Gronov. Hoogstratan. Eandem etiam recte receperunt recentiores Editores, Petsch. Brotier. Bipont. Desbill. etsi de fœtu dici nondum observatum sit. Sed Heins. substituit *Onus maturum*, notum poëtis, quod placet Bentleio et Burmanno, cujus eruditam de ista Heinsii conjectura, minime necessaria, disputationem, si placet, lege. [Legit Anton. melius ut dep.]—6 *Illo*. Ita Mss. Pith. Rem. et Vett. Editt. Sed Cod. Dan. habet *illa*, ut jungatur cum *inquit*. Ita volunt legi Salmas. et Gud. Hanc lectionem quoque receperunt Bentlei. et Philipp. Utrumque recte dici potest. Nam si hoc eligas, illud subintelligitur. *confido*. Bentlei. *confido hoc loco*, quod est in Cod. Dan. s. Voss. Sanadon et Philipp. legunt *confidam*.—7 *Initio*. Cod. Dan. i. e. Schedæ regiæ *initium*, unde Heins. colligebat *primulum*.

NOTE

2 *Actis mensibus*] Novem scilicet, 3 *Humi*] [*Humo*] Pro *humi*. Ita ad solutionem partus requisitis in Ovid. 'Sedit humo nuda.' muliere.

Delph. et Var. Clus.

Phædr.

F

FABULA XIX.

CANIS PARTURIENS.

HABENT insidias hominis blanditiæ mali :
Quas ut vitemus, versus subjecti monent.

Canis parturiens cum rogasset alteram,
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facile impetravit : dein reposcenti locum
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores catulos posset ducere.
Hoc quoque consumto, flagitare validius

5

Blanditiæ improbi hominis sunt plene insidiarum. Versus consequentes nos docent illas fugere. Cum canis instante partu petiisset ab alia, ut ederet catulos in ipsius casa, exoravit facile: deinde cum alia reposceret sedem, adhibuit preces, rogans breve tempus dum posset abigere catulos robustiores. Hoc etiam finito, capit

//////////

2 *Ut. Heins. qui.* Hunc versum integrum retinuit Romulus Divion. nisi quod omnes intrudat post *ut.*—3 *Rogasset alteram.* Anonymus Nilantii fab. LIV. *rogavit scrofum*; sed v. Lessingii l. c. pag. 246. Romulus Nil. fab. 9. *aliam Caniculum.* Romulus Div. lib. I. fab. 9. *rogabat alteram.* Pro alia quavis sumunt Scioppius et Schefferus. Sic Cic. de Off. III. 'de trahere alteri sui commodi causa:' et ita lib. I. fab. 4. 4. 'aliam prædam ab alio ferri putans.' Sed Burm. *alteram* proprie sumi jubet, quia agatur de duabus. Equidem mallem prius.—4 [Romulus et Anonymus Nil. *exponeret.*]—5 *Dein.* Ms. Pith. *deinde.*—7 *Catulos posset ducere.* Sic Mss. Pith. Rem. et Vett. Edit. ut Nevel. Rigaltii 2. Sed Ursin. Burmann. Bentlei. *posset catulos ducere,* levi, sed non necessaria, mutatione. Quare cum recentioribus Brotier. Bipont. Desbillon. retineo vulgatum. *ducere.* Cod. Dan. s. schedæ regiæ *deducere.* Inde Heinsius aliquot conjecturas ascripserat margini: *Dum firmiores posset caula educere*; vel, *Dum firmiores catulos post educeret*; vel etiam, *Tum firmiores catulos posse educere*; vel, *Dum firmiores catulos inde abduccret.* Sed omnia frustra. V. Schefferi et Burm. Notæ. *educere* tamen non displicet Cl. Schirach. Clav. P. I. p. 108.—8 Bentlei. ut clarius intelligatur, *utra duarum canum flagitare cœperit, corrigit: flagitari ut validius cubile capit: Si cet.* Sed cum hoc non possit esse dubium, ut justo fusius monstrat Burmannus, is quidem hanc emendationem repudiat. Atque etiam melius et Latinius diceretur *flagitari captum.* Exemplis, a Burmanno adductis, addi posset Nep. Timoth. 3. *validius.* Male Rittershus. et Heins. *validus,* quod idem est, sed contractis syllabis. [Bothius

Cubile cœpit. Si mihi et turbæ meæ
Par, inquit, esse potueris, cedam loco.

10

postulare vehementius tugurium. Cedam, inquit, tibi illud, si potueris esse par resistendo mihi et meis catulis.

//////////

legit, *consumto, ut fl. val.*]—9 Ms. Pith. et Dan. *Cubile cœpit, illa si cet.* Sic Editt. Pith. et Neveleti. Salmasius delet *rd illa*; sed Heins. legi volebat: *Cubile cœpit: Illa, mihi et turbæ meæ, Par si, inquit, esse potueris, cedam loco.*

FABULA XX.

CANES FAMELICI.

STULTUM consilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.

Corium depressum in fluvio viderunt Canes :
Id ut comesse extractum possent facilius,
Aquam cœpere ebibere : sed rupti prius

5

Susceptum ridiculum non modo est irritum, verum etiam ducit homines in ruinam. Canes aspexerunt in imo fluente corium demersum, et caperunt haurire aquam, ut illud eductum possent comedere facilius: sed disrupti perierunt priusquam perficerent quod conati erant.

//////////

5 *Ebibere.* Mss. Pith. Rem. et Vett. Editt. *Aquam cœpere bibere.* Sic Nevel. Rittersh. Rigalt. Ursin. Gronov. Richter. Maittar. Lallem. Brot. Desbillon. al. Sed Cod. Dan. *cœpere ebibere*, quod, ut ait Burmannus, conatum canum plenius exprimit. Nam certe ebibere sibi proposuerant, cujus nunc initium faciebant. Cum etiam in fabula Græca sit ἐπιπῶσι, recte placuit viris doctis *ebibere*, ut Neveleto, Heinsio, Burmanno, Bipontinis. Sed Bentlei. mutavit in *cæperunt bibere*. Qua mutatione, cum *cæperunt* et *cæpere* rectum sit, non est opus. Æque enim tribrachys ac dactylus probatur Phædro, observante Burmanno. Sanadon et Philipp. ediderunt *Ebibere aquam cæpere*. Anonymus Nil. *cæperunt lambere*, quod non displicet Bentleio et Burmanno. Ita enim

Periere, quam, quod petierant, contingerent.

fab. 25. 'quamlibet lambe otio.'—6 *Periere*. Cod. Pith. et Ed. Nevel. Rittersh. *ibi periere*; sed delet Salmasius *ibi*, quod et ahest a Cod. Dan.

NOTÆ

6 *Contingerent*] Id est, attingerent. gere gaudent.
Ut Virgil. 'Funemque manu contin-

FABULA XXI.

LEO SENEX, APER, TAURUS, ET ASINUS.

QUICUMQUE amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam jocus est in casu gravi.
Defectus annis, et desertus viribus

Qui dejectus est de veteri honore, est derisui in tanta calamitate, etiam inertibus. Cum Leo confectus atate, et destitutus robore, juceret expirans, Aper sævis denti-

2 Neveletus edidit: *Ignavis est etiam j. i. c. g.*—3 *Defectus*. Romulus Ulm. *annis decrepitis*, pro quo in Rom. Divion. corrupte *Deceptus*, e compendio. Scioppius male τὸ *Defectus* explicabat, cui anni deessent; emendabat igitur *Defessus*, quam lectionem recte rejiciunt Faber et Scheffer. quos vide. Vulgatum *Defectus* firmat quoque Anonymus Nilantii fab. 16. apud quem legitur: *defectus annis et desolatus viribus*. Istud *desolatus viribus* recepit Cuninghamus. Bentleius legit, *Confectus annis*, ut lib. I. fab. 14. 5. et III. 7. 2. *annis*. Ms. Rem. *armis*, quod frustra tuetur Gudius. *desertus*. Bentl. invitis libris et sine necessitate, *defectus viribus*, laudans præter alia Romuli Nilantii fab. 14. *annosum leonem viribus defectum*. Heumannus conjicit; *Defectus annis et defectus viribus*, quam lectionem strenue defendit in N. B. P. XXVII. p. 607. Repetitionem τὸῦ *defectus* ait facere elegantiam, et poetiæ rationi esse accommodatam; *defectus* et *desertus* facile potuisse confundi; *desertus viribus* non esse

NOTÆ

3 *Defectus annis*] Qui deficiebat *Desertus viribus*] Id est, a viribus. propter annos. Ellipsis præpositionis a.

Leo cum jaceret, spiritum extremum trahens,
 Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
 Et vindicavit ictu veterem injuriam :
 Infestis Taurus mox confodit cornibus
 Hostile corpus. Asinus, ut vidit, ferum
 Impune lædi, calcibus frontem extudit.

5

bus accurrit ad illum, et ultus est antiquas injurias plagis: quin et statim Taurus infensus transverberat illum suis cornibus. Ut Asinus conspexit vulnerari sine periculo Leonem, comminuit ipsi caput pedibus. At Leo trahens extremum spiritum:

Latinum; defectus viribus solennem esse loquendi formulam. Quæ aliquam profecto speciem habent, nisi quod putem, *desertus viribus*, Latine dici posse; adeo ut *desertus* non temere ejiciendum sit. Heumanni tamen conjectura defenditur in A. E. ad ann. 1718. p. 344. ex Phædri lib. v. fab. 6. 2. aliisque locis. Heumanno accedit El. Major. de Varianda Oratione c. 4. sect. 4. p. 451. Contra *desertus* defendit Thom. Wopkens. in Misc. Obs. vii. tom. 3. p. 380. ex Auct. Dial. de caus. corr. eloq. c. 1. 1. 'nostra ætas deserta et laude orbata.'—6 *Ictu*. Heins. *ita*, vel *sic*, sed v. Burm. qui probat, in lectione vulgata metrum constare, neque emendatione opus esse.—7 *Infestis*. Rigaltii, Nevelet. Rittershus. Ursini, Meurs. al. Editiones habent *Infestus*. Perperam. *Infestis* est in Cod. Dan. quod, quia est magis poëticum, recte placuit viris doctis. Anonymus Nilantii *infestans*. Vid. Notas Nilant.—9 *Extudit*. Recepti lectionem Ms. Rem. et Cod. Dan. Sic quoque ediderunt Gronovius, qui tamen *exterit* tuetur ad Senec. Brev. Vit. c. 13. teste Burmanno; Funccius, Santoroc. Richter. prima Burmanni, Petsch. Brotier. Desbillon. Sic etiam legi jubet Gudius; statuit enim, a vetustissimorum librorum auctoritate non temere esse recedendum; atque etiam, si ita legatur, convenire tempora, quæ ceteroquin discrepent. Laudat autem Suet. Vesp. 2. 'ea demum extudit magis convicio, quam precibus, vel auctoritate; in quo tamen loco *desertus* de violenta et sæpius repetita percussione vix capi potest. Lectionem *extudit* quodammodo confirmat Romulus Ulmensis, apud quem legitur *contudit*. Codex Pith. antiquitus habuisse videtur *extudit*, teste Brotierio; sed recenti manu emendatum *extorxit*, non *exterit*, quod vult Heinsius. Inde Pithæus emendavit *exterit*, i. e. calcitrando confringit. Cui lectioni favet locus Statii Theb. lib. x. 473. 'gravis exterit artus Ungula,' ad quem locum, a Scheffero adductum, Burmannus laudat Barthium. Recepti eandem jam olim Neveletus, atque etiam post Ursinum præfert Burmannus, cui non verisimile videtur, librarium hoc verbum vulgari *extudit* supposuisse. Cui accederem, si *exterit* esset in libro scripto, in quo tamen legitur *extorxit*, quod est a manu secunda, non prima; unde Pithæus fecit *exterit*, quod falso Bentleius contendit esse in Cod. Ms. An forte rudis librarius, qui verbum primæ manus non intelligebat, emendandi pruriginè abreptus, emendavit *extorxit*, cum scribere debuisset *extorsit*? Bipontini legunt *excudit*, quod in simili re passim occurrit in priscis scriptoribus; sic *excudere dentem, cerebrum, oculum*. Prope etiam accedit ad scripturam verbi *extudit*. Recepti hanc

NOTE

5 *Fulmineis dentibus*] Qui instar bent acres in aduncis dentibus apri.
 fulminis sternunt et proterunt obvia Et: 'Fulmineo celeres dissipat ore
 quæque. Unde Ovid. 'Fulmen ha- canes.'

At ille expirans : Fortes indigne tuli 10
 Mihi insultare : te, naturæ dedecus,
 Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

Indignatus sum, ait, feras generosas mihi intulisse contumeliam : quod autem cogor te sustinere, opprobrium naturæ, sane videor bis perire.

lectionem Cl. Jördens.—10 *Tuli*. Cod. Dan. i. e. Schedæ regiæ *fero*. V. Scheff.—12 *Quod ferre certe cogor*. Sic Mss. Pith. Rem. Alii ediderunt : *Quod ferre cogor, certe bis videor mori*, ut Meursius, Ursin. Freinshem. Funcc. Cuningham. Lallein. Didot. al. Burmannus legi posse putabat, *Quod ferre inertem cogor*, ut *iners* opponatur fortibus ; sed ipse vult nil moveri. Cl. Jakob. conjicit, *Quod ferre morte cogor*, suffragante Langio ; sed v. A. L. Z. 1785. II. 281.

NOTÆ

12 *Bis videor mori*] Semel apri dentibus, et iterum per infamiam. Cum bona fama sit veluti altera vita, infame quid est vinci ab ignavo, gloriosum vero a forti : unde Virgil.

‘ Æneæ magni dextra cadis.’ Et Ovid. ‘ Quisquis es, o juvenis, dixit, solamen habeto Mortis, ab Æmonio quod sis jugulatus Achille’

FABULA XXII.

MUSTELA ET HOMO.

MUSTELA, ab Homine presa, cum instantem necem
 Effugere vellet : Parce, quæso, inquit, mihi,

Cum Mustela capta ab homine vellet vitare mortem imminetentem : Te oro, ait,

2 *Parce, quæso, inquit*. In Mss. Pith. et Rem. *quæso, inquit, parce mihi*, quod metro repugnat. Sic tamen Neveletus et Didotus in Edit. stereotypa ; nec displicet Cl. Gail. Pithæus emendaverat : *quæso, inquit, parcus mihi*. Maluit enim sic mutare, quam transferre. Ita legunt non paucae Editiones, ut Ursin. Rittershus. Rigaltii 2. Maittar. Funcc. Philipp. Lalleinant. Richter. alia. Burmannus obscutus est viris doctis, rescribentibus, *quæso parce, inquit, mihi*. Equidem recepi Bentleii lectionem : *parce, quæso, inquit, mihi*.

Quæ tibi molestis muribus purgo domum.

Respondit ille: Faceres si causa mea,

Gratum esset, et dedissem veniam supplici: 5

Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,

Quas sunt rosuri, simul et ipsos devores,

Noli imputare vanum beneficium mihi.

Atque ita locutus improbam leto dedit.

Hoc in se dictum debent illi agnoscere, 10

Quorum privata servit utilitas sibi,

ignoscas mihi quæ libero tuas ædes muribus tibi incommodis. Ille retulit: Si præstares id mea causa, hoc gratiæ apponerem tibi, et exorares quod a me petis suppliciter: verum quia insequeris mures quo rodas quæ sunt rosuri, et quo simul eos vores, noli mihi expensum ferre falsum officium. Et sic fatus dedit neci hanc malignam. Hi debent fateri illam fabulam sibi scriptam, qui, dum student propriæ

//////////

Sic quoque ediderunt Brotier. Bipont. Desbillon. Jördens. Anou. Nil. *rogo parce mihi. At Romulus Div. rogo, inquit, ut parcas; Rom. Ulmens. rogo, inquit, parcas mihi.*—4 *Faceres si causa mea.* Antea legebatur, *facerem si.* Ita Cod. Pith. Rigalt. Nevelet. Rittersh. al. Sed *faceres* legendum esse, docet Romulus Div. *non causa mea facis; necnon Anonymus Nil. Non causa mea facis, nam si pro me fecisses, gratum haberem et darem tibi veniam.* Emendavit etiam Bongarsius *fuceres*, probantibus Salmasio et Heinsio.—5 *Et dedissem.* Mss. Pith. Rem. et non agnoscunt. Sic igitur litera *m* non elidi debet. Sed Pithæus emendavit et *dedissem*, cui obsecuti sunt plurimi; Brotier. tamen recepit lectionem librorum scriptorum. Sed defendi potest et ex Anonymo Nil. *gratum haberem et darem tibi veniam supplici.* Rittershus. conjicit *supplicii*, pro *supplicii*. Perperam.—6, 7 *Reliquiis, Quas.* Sic Ms. Rem. et recentiores Editiones. In Cod. Pith. et Vett. Editt. ut Nevel. Rigalt. 2. est *Quæ.* Qui sic legunt, *reliquia* in neutro genere usurpari putant, referuntque ad peculiare Phædri dictiones. Provocant autem ad Plaut. Mil. r. 1. 54. ‘at pedites tibi reliquia erant, si viverent.’ Sed Gronov. et Bipontini legunt *reliquiæ.* Nondum igitur certum auctorem hæc forma habet, quicquid Scheffer. Rittersh. Faber de ea disputent. Cf. Gesner. Habent etiam Romulus Div. *mures necas, ut comedas reliquias; Anonymus Nil. reliquias nostras totas devoras;* ipse Phædrus aliquoties hac voce usus est. Heinsius legit *relicuis Quas; Gud. reliquis*, ut vel scribatur *relliquis*, vel ut *reliquis* sit quadrisyllabum. *sunt rosuri.* Harius mallet *sint.*—9 *Atque ita.* Alii *ista; perperam. ita enim*

NOTÆ

3 *Molestis muribus purgo domum]* Ita Palladius de Mustela: ‘Mordaces morsu solitus consumere mures, Invisum et domibus perdere dente genus.’

6 *Reliquiis Quas [Quæ] sunt rosuri]* *Reliquium*, et in plurali *reliquia*, etiam neutro genere a Latinis dicuntur; ut *alimonium, deliquium.* Plautus *reli-*

quia in neutro usurpavit in Milite Glorioso: ‘At pedites tibi reliquia erant, si viverent.’

8 *Imputare beneficium]* Non est hoc loco, acceptum referre beneficium, sed collatum alicui. Phrasis Senecæ et Plinio, potius quam Ciceroni, usitata.

Et meritum inane jactant imprudentibus.

utilitati, imputant vanum beneficium incautis et minime advertentibus.

//////////

est in libris scriptis; deinde *Atque ita* Phædri genuinum est.—12 *Jactant.* Alii *jactat*, quod est a Rittershusio. Sic Bipontini, Hoogstratan. Gronov. prima Burmanni, Richter. nec displicet Scheffero. Sed *jactant* non pendet a *privata utilitas*, sed ab *illi qui*. Cf. Hensinger. et Burmann. *imprudentibus.* Græv. Ep. 306. ad Nic. Heins. t. iv. Syll. Epp. Burm. p. 481. legi vult: *Et meritum inane jactant impudentius.* ‘Hinc,’ inquit, ‘et mustelam vocat improbam, i. e. impudentem. Nam fabula non ad illos pertinet, qui imprudentibus venditant se, et inania imputant beneficia, qui horum jactatorum artes non intelligunt et ab iis decipiuntur; nam mustelæ vanam ostentationem statim deprehendebat ille, qui eam ceperat, hinc et pœnas dabat morte; sed in homines illos effrontes, qui audent merita sua magnifice prædicare, quibus tamen non tam aliis commodant, quam suæ utilitati serviunt, deprehensi autem spe sua frustrantur et ludibrio sunt.’ Quæ etsi placere possunt, tamen præstat, Phædrum oscitantæ arguere, quam contra librorum scriptorum fidem quicquam mutare.

NOTÆ

12 *Et meritum inane jactant imprudentibus*] Istuc ipsum est quod dicit Terent. ‘Ego, Charine, nentiquam officium liberi esse hominis puto, Cum is nil promereat, postulare id gratiæ apponi sibi.’ Id supra rotundissime dixit Phæd. ‘Vanum beneficium cuiquam imputare.’

FABULA XXIII.

CANIS FIDELIS.

REPENTE liberalis, stultis gratus est;
Verum peritis irritos tendit dolos.

Beneficus subito placet imprudentibus, sed struit inanes insidias prudentibus.

//////////

2 *Verum.* Sic Mss. Pith. Rem. et Vett. Editt. fide Brotierii. Ita etiam Nevel. Ursin. Scheff. Funec. Sed Bentley. et Burmannus suspicantur, Phædrum scripsisse *Rerum peritis*; quod sæpe occurrat, addito vel genitivo vel ablativo, ut lib. iii. fab. 3. ‘usu peritus.’ Quod etsi verum est, et ejecta

Nocturnus cum fur panem misisset Cani,
 Objecto tentans an cibo possit capi :
 Heus, inquit, linguam vis meam præcludere, 5
 Ne latrem pro re domini? multum falleris.
 Namque ista subita me jubet benignitas
 Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

*Cum fur nocturnus porrexisset panem Cani, volens experiri num posset capi oblata
 offa: Heus, ait Canis, vis mihi detinere linguam ne latrem pro bonis heri mei?
 Erras plurimum; namque tua liberalitas repentina me monet ut vigilem, ne facias
 tuam rem mea negligentia.*

particula *Verum* nihil nocetur sensui, et subintelligi potest, ut lib. i. fab. 26. 9. tamen invitis libris nolim quicquam mutari; maxime cum *peritus* absolute dici possit. Amat Phædrus etiam alibi istam particulam, ut lib. i. fab. 4. 5. Prol. iii. 50. Itaque cum Hario, Brotier. Bipontin. Desbillon. al. retinui vulgatum. 'Tzschuckio tamen τὸ *Verum* languere videtur. *tendit*. In Cod. Pith. erat *ostendit*, factum ex præcedenti irritos.—[3 *Fur* mihi necessario in arsi ponendum videtur. *Anton.*]—4 *Possit*. Reposui cum Bipontin. et Cl. Jördens. lectionem Mss. Pith. et Rem. nec non priorum Editt. Pith. et Rigalt. Non enim video, quare *possit*, quod ferri potest, contra Codd. Mss. ejici debeat. Rittershus. primum emendavit *posset*, cui plurimi obsecuti sunt, etiam Bentl. Burni. Brotier. Desbillon. [Forte: *Cibo ane possit tentans objecto capi*. *Anton.*]—5 *Heus, inquit*. Ita Ms. Rem. Pith. et Editt. Vett. Ita Nevelet. Sed cum sententia postulare videretur, *Heus si, inquit*; Heinsius adjecit *si*. Mollis sane conjectura! quia *si* ab ultima litera τὸῦ *Heus* et prima τὸῦ *inquit* potuit absorberi, judicantibus Hoogstratano et Burmanno. Sicque edidit Burmannus, qui præter alia affert locum Prop. ii. 18. 21. Bentleius id respuit et interrogationis notam ponit post vocem *domini*, laudans lib. ii. fab. 5. 21. et lib. iii. fab. 14. 6. quæ distinctio placere recte potest. Facile enim *an*, vel *num*, potest subintelligi, quod fieri aliquando, ipse Burmannus non negat. v. Curt. lib. v. c. 5. 13. Neque sic orationem obscuram reddi puto; immo vero clara sunt omnia. Accedit denique librorum scriptorum auctoritas. Neque etiam Anonymus Nilantii agnoscit τὸ *si*, et Romulus Nil. hæc expressit per interrogationem: *Sic gratisne mihi panem porrigis? an ut prodam dominum meum et domum et familiam ac pecuniam illius tibi?* Bentleio assentiuntur Heusingerus, Gruner. l. c. ii. de Schiracli. in Clav. P. i. p. 296. Lang. in Edit. Phædri. Alii sine τὸ *si* etiam negligunt illam Bentleii distinctionem, qui tunc supplent per particulam *sed*, et ita capiunt: *Intelligo, quid velis; vis ut ne latrem, sed multum falleris.* v. Burm. Nec sic male. Ita Bipontini, Brotier. Desbillon. al. post Nevelet. Rigaltii Ed. 2. Ursin. Lallem. [Both. et Anton. legunt *Heus, inquit ille, ling. vis pr.*—8 Forte leg. *Vigilare, culpa lucrum ne facias mea.* *Anton.*]

NOTÆ

6 *Pro re domini*] Rei appellatio generalis est, et extenditur ad omnia bona quæ quis possidet. Sic Terent. 'Ad rem nostram sumus attentiores.'

FABULA XXIV.

RANA RUPTA ET BOS.

INOPS, potentem dum vult imitari, perit.

In prato quondam Rana conspexit Bovem,
 Et, tacta invidia tantæ magnitudinis,
 Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
 Interrogavit, an Bove esset latior. 5
 Illi negarunt. Rursus intendit cutem
 Majore nisu; et simili quæsivit modo,
 Quis major esset. Illi dixerunt, Bovem.

Dum pauper studet imitari divitem, perit. Rana vidit aliquando Bovem in aliquo prato, et, mota invidia ob tantam ipsius magnitudinem, distendit cutem rugosam. Tum petiit a natis suis, num esset major Bove. Hi negarunt. Inflavit iterum pellem conatu validiori, et similiter interrogavit quisnam esset amplior.

//////////

2 *Quondam.* In libris scriptis Pith. et Rem. nec non Editt. Vett. *quondam.* Sic præter Ursin. Nev. Vincent. edidit Desbillon. pro quo Heins. reposuit *quondam*, ut lib. i. fab. 6. 3. lib. i. fab. 28. 3. quod plurimis placuit. Idem Heinsius ascripserat libro suo: *In prato eodem*, ut lib. i. fab. 1. 1. lib. iv. fab. 8. 5. quod se probavit Broukhusio et Hoogstratano. v. Burm. Gadius *mallet quædam.* Sic Romulus Divion. Anonymus Nil. *In prato conspexit rana bovem pascere.* Nil. amplius.—4 *Inflavit.* Anonym. Nil. et Vincent. *implevit.*—5 *Latior.* Anonymus Nilantii, *si esset altior bove*, ut Schefferus conjiciebat. Idem Anonymus mox, *Bos te superior est.* ‘Alta pectora’ dixit Val. Flacc. v. 595. ubi alii *lata*; ubi v. Notas et ad Sil. Ital. iv. 294. Burm.—6 *Intendit.* Anon. Nil. *extendit* non male, judicante Burm. quem vid. ad Petron. c. 46.—8 Hunc versum tanquam spurium ejici jubet Bentlei. qui uncis inclusit, quod non recte *Quis major* dicatur pro, *Uter major*, et sententia ipsa sit sine nervis, sine venere. Sed et alibi Phædrus ‘quis,’ pro, *uter* dixit lib. iii. fab. 13. 14. et lib. iv. fab. 23. 2. quæ loca cum aliis Harius notavit. Cf. Heusinger. Itaque hunc versum ejicere, Burmannus opus periculi plenum

NOTE

Hanc attigit fabulam Horat. Sat. Major dimidio. Num tanto? eum magis atque Se magis inflaret: Non, si tandem, se inflans, sic magna fuisset? te ruperis, inquit, Par eris.’

Novissime indignata, dum vult validius
Inflare sese, rupto jacuit corpore.

10

Responderunt, Bovem. Tandem succensens, dum conatur se magis ac magis intendere, disrupta periit.

recte judicat.—9 *Validius*. Heins. *valdius*. Vid. V. L. ad lib. i. fab. 19. 8.—
10 *Rupto jacuit*. Anonymus Nil. *rupta interiit*, pro quo Bentlei. conjiciebat :
rupto interiit corpore. Perperam.

FABULA XXV.

CANIS ET CORCODILUS.

CONSILIA qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, et deridentur turpiter.

Canes currentes bibere in Nilo flumine,

Qui dant perversa consilia viris prudentibus, et abutuntur operam, et se præbent ridiculos. Ferunt Canes in fluvio Nilo bibere currendo, ne devorentur a Crocodilis.

3 *In Nilo*. Sic libri scripti. Sed Bentlei. cum Rittershus. *e Nilo*: quia Ælianus habeat, ἐκ τοῦ ποταμοῦ πίνουσι, et Anonymus Nil. *Canes currendo bibunt ex Nilo flumine*; et mox, *currens ex Nilo bibere cæpisset*. Lectionem *e Nilo* defendit etiam Harius, quia canes non sint, aut stent in Nilo, sed currentes ex Nilo bibant. Eandem præferunt Tolloius, Onvering, Cuninghamus. At vero Burmannus recte tuetur lectionem Codd. Mss. *in Nilo*. Etiam hoc loco prævaleat Mss. aucto-

NOTÆ

3 *Canes currentes bibere in Nilo*] Sic Plin. lib. VIII. 'Certum est,' inquit, 'juxta Nilum amnem Canes currentes lambere, ne Crocodilorum aviditati occasionem præbeant.' Unde natum Proverb. 'Tanquam Canis e Nilo.'

Nilo] Nilus fluvius Africæ maxi-

mus et notissimus. Credidere antiqui Nilum fuisse unum e brachiis Gchonis, ut legere est apud varios auctores, præsertim apud Lucanum lib. decimo, in quo sacerdotes Ægyptii inducuntur idipsum referentes inter epulas, precibus ipsius Cæsaris. Verum hodie compertum est, ut pa-

A Corcodilis ne rapiantur, traditum est.

Igitur cum currens bibere cœpisset Canis,

5

Sic Corcodilus: Quam libet lambe otio,

Noli vereri. At ille: Facerem mehercule,

Cum ergo Canis quidam cœpisset lambere currens, ita Crocodilus ad eum: Bibe quantumvis otiose, nihil time. At Canis: Facerem equidem, nisi nossem te esse avidum meæ carnis.

ritas!—4 *Corcodilis*. In Ms. Pith. est *Corcodrillis* Brotierio, at *Corcodrillis* Neveleto testibus. In Ms. Rem. *Corcodillis*; at Gudius attestatur, in hoc legi *Corcodilis*. Multæ tamen editiones habent *crocodillis*, s. *Crocodilis*. Lectionem vero *Corcodilis* esse veram et rectam, erudite probat Gudius. Nam vulgatam *Crocodilis* versus ratio respuit, cum prima in *Crocodilus* natura sua brevis sit. Constante enim Græci scribunt *Κροκόδειλος*, non *Κρωκόδειλος* et *Κροκόδειλος* promiscue, quod vult Faber, qui primam in *Crocodilus* producebat. ‘Testari possum,’ inquit Gudius, ‘in optimis et septingentorum et amplius annorum membranæ non tantum apud poëtas, iis in locis, ubi metri ratio id postulat, sed etiam in prosa apud oratores et philosophos reperiri *Corcodilus*. Neque his obstat, quod belluæ istius Niliacæ nomen a Græcis Latini acceperint, qui *Κροκόδειλος* scripserint. Sic enim sæpe vocabula, quæ a Græcis habent Latini, immutarunt. Sic *tardus* a *βραδύς*, &c. Eodem modo *Κάρπερος* et *Κράπερος*. Non negandum vero est, poëtas, quoties prima foret corripienda, ad imitationem Græcorum scripsisse *Crocodilus*. Sic Hor. Epod. XII. 11. Postea unice tandem obtinuit, ut scriberetur *Crocodilus*.’—6. 7 In utroque Codice et Pith. et Rem. corrupte hæc ita leguntur, teste Desbillonio: *quamlibet lambe ocyus pota accede Noli timere scdulo ait at noli vereri inquit ut ille facere mehercule*. Heinsius tamen docet, in Veteri Codice, i. e. Pith. inveniri pro *ocyus, otio*; cuius modi diversitatem scripturæ in eodem Codice supra aliquoties vidimus. Tò *otio* autem videtur esse a manu prima, *ocyus* a secunda. Phædrum hic esse interpolatum additionibus librariorum, qui explanatione τοῦ lambe otio sensui consulere vellent, vero est simillimum. Sic, teste Brotierio, lib. I. fab. 22. 7. post verba, ‘et ipsos devores,’ Ms. Pith. habet: ‘Hic intellige soricem esse generis masculini.’ Pitheus post vs. 6. unum versum addidit: *Accede, pota leniter, et noli dolos, Inquit, vereri. A. i. f. m.* qui deinde a multis, ut Nevelet. Rigalt. Ed. 2. Freinshem. Funccio, etiam Burmanno, receptus est. Sed non pauci sunt, qui versum: *Accede, pota leniter, et noli dolos*, penitus omittant; versu autem sq. pro *inquit* præferant *noli*. Sic Rigaltii Editio postrema, et Maittarii Danetique Editiones. Atque etiam

NOTÆ

tet ex historia Africae de Marmol. et dissertatione Isaaci Vossii de Nili origine, hunc oriri ex duobus fontibus in Æthiopia superiori, et in regno Abassenorum, in terra Sachala, inter montes excelsos, qui siti sunt ultra Tropicum Caneri, duodecim circiter gradibus citra Æquatorem. Augetur vero Nilus solutis nivibus, et imbribus assiduus qui multi sunt in Æthiopia mense Maio: non exundat

tamen nisi decimo quinto Junii, propter longum iter, quod excurrere debent illæ aquæ antequam ad Ægyptum usque perveniant, testimonio Abassenorum.

4 *Corcodilis*] *Crocodilus* Ægypti animal quadrupes. Nascitur ex ovo magnitudinis citra anserini. Cetera quæ de ipso narratur, sunt passim obvia.

Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

Bentleius h. v. uncis inclusit legens vs. 6. *qua lubet lambe otio*, i. e. ubicumque lubet. Bipontini vero cum Philippo, Lallemand, Schirach. V. D. Clav. P. 1. p. 258. Brotierio, penitus ejiciunt. Hisce ego obsecutus sum; etsi improbet Gudius, nec desint, qui hunc versum, in libris scriptis parum expressum, ex ejus tamen vestigiis utcumque restitutum, retinere satius ducunt. In his Burmannus et Heusinger. Maxime moveor Anonymo Nilantii, qui h. l. sic expressit: *dixit ei Crocodillus: Quod libet labio tuo, noli vereri*; in quo loco τὸ *labio tuo* ex *lambe otio* natum esse, acutissimo Bentleio recte videtur. Vides igitur, apud Anonymum Nilantii hujus versus plane nullum extare vestigium. Quærit etiam Bentleius: quis ferre potest illud *inquit*, a capite sententiæ tam longe remotum? quod leve est. Sed majoris momenti est ratio adjecta, quod locutiones *lambe otio et pota, noli timere et noli vereri* parum differant. Vix igitur dubitari potest, locum additamentis librariorum esse corruptum. Contra si versus ejiciatur, meo quidem sensu, oratio redditur concinnior, et brevitati Phædri accommodatior. Gudius totum hunc locum, quem erudite, ut solet, illustrat, ita constituit: *Sic Corcodilus: quam libet lambe, otio* [i. e. sensim, leniter] *Pota, ac accede Nilo temere* [audacter, sine periculi metu] *de dolo Noli vereri*. Gudium sequuntur Gronov. et Hoogstratan. nisi quod hic lenius habeat, *atque accede*. Sed rejicit Burmannus hanc conjecturam, quia *accedo* cum dativo in ea significatione non satis Latinum sit; dicendum fuisse vel *ad Nilum*, vel *Nilum*. Quamvis enim exempla produci possent cum dativo, frequentius tamen tunc poni pro, addi, adjungi; sed pro, adire, aut prope venire, accusativum vel solum, vel cum præpositione amare, ut 'accedere ad lectum' l. III. fab. 10. 26. 'ad præsepe' l. II. fab. 8. 22. Si quid ego judico, emendatio Gudii dura, nec facile propter hiatus admittenda. Heumannus legit: *Sic Corcodilus: aquam bibere libet, o Canis, Accede, pota leniter, et noli dolos, Inquit, vereri*. Sed Richtero displicet illud *inquit*, postquam sic præcessit. Ipse vero legit: *Sic Corcodilus: quamlibet lambe et dolos Noli vereri*, ejecto versu; in editione sua tamen Burmannianam lectionem sequitur. Sed τὸ *inquit*, observante Burmanno, hic in fine poni, non magis nos ad emendandum deberet inducere, quam ubi in longiori periodo repetitur. Desbillionius h. l. ita emendat: *Sic Corcodilus: quam libet lambe: ocyus Potare noli: accede; quid times? dolos Noli vereri*. Ingeniose profecto! At vero offendit aures, fateor, verbum *noli*, bis in eadem sententia positum. Deinde languida oratio videri possit, *quid times?* et mox, *dolos noli vereri*. Notandum denique; in nonnullis Editionibus pro *otio* vs. 6. inveniri *ocyus*, quod alii, ut Schefferus, referunt ad *accede*, a quo commate divulsit Rittershusius; alii ad *lambe*. Praschius mallet, *otium est*. De hoc loco vexato v. Burmanni aliorumque Interpretum, etiam Freinshemii Notas. Bothius hunc locum ita constituit: *Sic Corcodilus: qua lubet, inquit, otio Accede, lambe, pota sedulo, ac dolum Noli vereri*, probantibus Censoribus doctis, in Leipz. A. L. Z. ann. 1803. Partic. 46. et in Hall. A. L. Z. ann. 1805. n. 258. p. 642. Quibus ut accedam, nondum ego possum induci. *potare sedulo* opponitur τῷ *lambere* in cursu, vel celeriter. *Both*. [Anton. legit: *Sic C.: qua libet, lambe otio, Potansque accede nobis temere, sed dolum Noli vereri.*]

FABULA XXVI.

VULPIS ET CICONIA.

NULLI nocendum; si quis vero læserit,
Mulctandum simili jure, fabella admonet.

Ad cœnam Vulpis dicitur Ciconiam
Prior invitasse, et illi in patena liquidam
Posuisse sorbitionem, quam nullo modo

Nemo lædendus: si quis vero nocuerit alicui, fabula docet puniendum parè modo. Ferunt Vulpem prius vocasse Ciconiam ad prandium, et ipsi apposuisse sorbitiunculam fluidam in vase, quam Ciconia fumelica nequiverit gustare ullatenus. Hæc

2 *Mulctandum.* Heinsius legi jubet *Mulctandum*. Perperam; quia, observante Burmanno, pulsatio, ictus, et verbera hic longe absunt. Heinsio tamen obsequuntur Dispontiu. Maittar. Hoogstratan. alii. Bentleius edidit, improbante tamen Hario, *Mactandum simili vice*, quod Latine dici vix potest. De utraque emendatione cf. Burm. *jure*. Cuninghamus: *more hæc fabella admonet*. [Mihî quidem totum promythium displicet, utpote superfluum. *Both.*] —3 *Ad cœnam Vulpis.* In Mss. Pith. et Rem. est, *Vulpis ad cœnam*. Ita vulgo legitur; sed cum Brotier. Bipontin. Desbillon. edidit, *Ad cœnam Vulpis*. metro postulante hunc verborum ordinem. Alii *Vulpes ad cœnam*. v. Brotier. —4 *Invitasse.* Nescio, cur hæc vox Burmanno suspecta videatur, qui mallet *rocasse*, propter *revocasse* vs. 7. At *invitavit* habent etiam Romulus et Anonymus Nil. et ‘*invitare ad cœnam*’ dixit Cic. ad Div. XII. 4. et de Off. III. 58. *et illi in patena liquidam*. Hæc est lectio Heinsii et Burmanni. Mss. Pith. et Rem. habent, *et ei liquidam in patena*, teste Desbillonio. Sed Brotier. et Bentlei. in utroque Codice inveniri scribunt, *et illi liquidam in patena*; pro quo male Pithœus emendaverit, *et ei*. Etiam Romulus, *et posuit illi in cutino sorbitionem liquidam*; Anonymus Nil. *et posuit illi in scutella*. Qui ediderunt, *et ei liquidam in patena*, ut Nevel. Rittersh. Ursin. vim fecerunt versui, quam remoturus Jac. Gronovius legit: *et ei in patena liquidam*; sed v. Burm. Desbillon. *et ei in patella liquidam*; quia *patella* pœtis longe usitatior fuerit, quam *patena*, aut *patina*. Lallemand. Funcc. Brot. ediderunt: *et illi in patina liquidam*; Bipontini: *et illi liquidam in patena. liquidam*. Bentl. conjicit parum probabili conjectura, *fictili*, quia *liquidam* produci non posse putabat. *patinam fictilem* habet ter quaterque Plinius, notante Bentleio. [Anton. legit *et liq.*

NOTÆ

2 *Mulctandum simili jure*] Id est, pernebatur idem jus dici sibi, quod pœna talionis. Unde Cic. ‘*Quis as- ipse aliis dixit, vel dici effecit?*’

Gustare esuriens potuerit Ciconia.

Quæ Vulpem cum revocasset, intrito cibo

Plenam lagonam posuit: huic rostrum inserens

Satiatur ipsa, et torquet convivam fame.

Quæ cum lagonæ collum frustra lamberet,

10

Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:

Sua quisque exempla debet æquo animo pati.

cum invitasset vicissim Vulpem ad cenam, ipsi anteposuit lagenam refertam cibo comminuto, in quam immittens collum, repletur ipsa, et cruciat convivam fame. Quæ cum lingeret incassum oras amphoræ, cognovimus advenam avem sic locutam: Quilibet debet repræsentare libenter in se exemplum quod dedit.

in patina fictili.]—8 Lagonam. Sic libri scripti et Edit. Vet. ita legitur et in aliis vetustis Codd. v. Gud. et Brotier. Al. lagenam, ut Romulus et Anonymus Nilantii.—9 Satiatur ipsa et torquet. Sic vulgo legitur. Cuninghamus, Se satiat. Scioppius, at torquet, quod recepit Funccius. Heinsius τὸ et jubet omitti, cui obsecutus est Burmann, qui de particula sed eleganter omissa agit ad Quintil. Declam. xiv. 6. Equidem cum Ursin. Brot. Bipont. Desbillon. reposui vulgatum.—10 Collum frustra lamberet. Retinui lectionem librorum scriptorum. Sic ediderunt quoque Ursin. Brotier. et Bipontini. Sed Nevelet. Burmann. Desbillonius, frustra collum lamberet.

NOTÆ

8 *Plenam lagonam posuit*] Lagena usitate dicitur. Tamen in veteri marmore legitur Laguna: 'M. Ulpio Aug. lib. Phædimo. Divi Trajani Aug. a potione et laguna.' Rigaltius vult legi in veteribus libris, *Lagona*. Sed id factum est, ut in aliis

nominibus Græcis, in quibus ὀ vertitur in ο. Ita ex ὀβῆ, nox.

11 *Peregrinam volucrem*] Sic vocat Ciconiam, quæ, teste Petronio, est hospita avis, exul hyemis, titulus tepidi temporis.

FABULA XXVII.

CANIS, ET THESAURUS, ET VULTURIUS.

HÆC res avaris esse conveniens potest,
Et qui humiles nati, dici locupletes student.

Humana effodiens ossa, thesaurum Canis
Invenit, et violarat quia Manes Deos,
Injecta est illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut sanctæ religioni penderet.

5

Hoc argumentum potest esse congruens avaris, et illis qui, editi licet humili fortuna, ambiunt tamen nominari divites. Canis, effodiendo cadaver humanum, reperit thesaurum. Et quia offendit Deos Manes, immissa est ipsi fames auri, ut

//////////

1. 2 Duos hos priores versus ineptos et spurios judicat Bentleius. Namque inficete dici putat *hæc res*, pro, *hæc fabula*; eundem his versibus patrem esse, qui et illis lib. 1. fab. 13. 13. Epimythii locum supplere Vulturii verba vs. 9-11. 'o Canis, merito jaces,' &c. Etiam Bipontini, dura certe sententia, uncis incluserunt hoc promythium, quod erudite tuetur Burmannus. Inter alia quærit, cur non potius promythium præcedentis fabulæ ejectum fuerit a Bentleio, quam illud 'mactandum simili vice' obtrusum, cum Ciconiæ vox, 'Sua quisque exempla debet æquo animo pati,' egregie ejus vices implere possit. *conveniens*. Gebhard. Crepund. III. 10. obtrudit *continens*, sine ullo exemplo. Vid. Burm.—3 *Thesaurum*. Cod. Pith. *thesaurum*, de qua lectione v. Gnd.—4 *Violarat*. Ita Ms. Rem. Sic quoque antiquitus habuit Ms. Pith. Sed recentiore manu emendatum est *violat*, quod Burmannus conjicit scriptum fuisse, pro *violarat*. Pithæus edidit *violavit*, quod habent multæ Editiones. cf. Brotier. Schefferus conjicit, *at violavit*; Bipontini et

NOTE

4 *Violarat quia Manes Deos*] Dii Manes erant Dii inferorum, (ut quidam existimant,) quibus fiebant sacra ne nocerent. Alii putant hoc nomine appellatas fuisse animas separatas a corpore. Unde videmus vetusta sepulcrorum monumenta Diis Manibus esse inscripta. Sunt etiam qui dicant eosdem esse quos Vetustas genios ap-

pellavit, qui ne ipsa quidem mortua corpora deserant, sepulcrisque inhabitent. Piaculum erat antiquitus vim inferre Manibus mortuorum.

6 *Pœnas ut sanctæ religioni penderet*] Id est, violatæ religioni sepulcrorum. Antiquitus enim grande erat piaculum violare religionem sepulcrorum, et sævire in mortuos. Ita

Itaque aurum dum custodit, oblītus cibi,
 Fame est consumtus; quem stans Vulturius super
 Fertur locutus: O Canis, merito jaces,
 Qui concupisti subito regales opes, 10
 Trivio conceptus, et educatus stercore.

lueret pœnas sanctæ religioni violatæ. Dum ergo incubat auro, immemor ciborum, enectus est fame. Super quem Vultur sedens dicitur protulisse hæc verba: Juste periisti, o Canis, qui natus in compitis, et nutritus sordibus, appetivisti derepente divitias regum.

Jördens. ediderunt, at violarat.—9 *Locutus.* Heins. *jocatus.* Vid. lib. II. fab. 5. 23. lib. III. fab. 20. 9.—11 *Et educatus.* Bentlei. quem sequitur Cuninghamus, rejicit τὸ et, quod habent libri scripti et editi. Etiam Anonymus Nil. et in stercorebus educatus, ut apud Val. Max. IV. 4. 1. ‘in hac pecunia nutritus.’ v. Burm.

NOTÆ

Cic. de legibus, ‘Deorum Manium parce sepulto; Parce pias scelerare jura sancta sunt.’ Et Virgil. Æn. III. manus.’
 ‘Quid miserum, Ænea, laceras? jam

FABULA XXVIII.

VULPIS ET AQUILA.

QUAMVIS sublimes debent humiles metuere,
 Vindicta docili quia patet solertiæ.

Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit,
 Nidoque posuit pullis, escam ut carperent.

Quantumvis potentes debent extimescere abjectos, quia ultionis fit copia quibus est solertia docilis. Aquila rapuit quondam natos Vulpis, et abscondit cubili in

2 *Solertiæ.* Mss. Pith. et Rem. *solertia.* Sic Nevel. Ursin. Sed jam olim Prasch. conjecit, *solertiæ.*—4 In Editt. Philipp. Lalle. Brotier. Bipont. Mühler. hic versus ita exhibetur: *Nidoque imposuit, pulli escam ut carperent,* invitis libris scriptis. Quare cum Desbillonio vulgatum retinco. Bentlei.

Delph. et Var. Clas.

Phædr.

G

Hanc persecuta mater orare incipit,
 Ne tantum miseræ luctum importaret sibi.
 Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.
 Ab ara Vulpis rapuit ardentem facem,
 Totamque flammis arborem circumdedit,
 Hosti dolorem damno miscens sanguinis. 10

escam suorum catulorum. Vulpes genitrix hanc insecuta cepit precari ne inferret sibi infelici tantum dolorem. Aquila sprexit, secura quippe situ loci. Vulpes abstulit ab altari torrem accensum, et circumcinxit totam arborem ignibus, addens

Nidoque posuit, pullis escam ut conleret; sed v. Burm. Cuninghamus legi iubet: Nidoque posuit escam, ut pulli carperent. posuit: Heinsius malebat apposuit, et in nidum apposuit habet Anon. Nil. sed nil mutandum, iudicante Burmanno. Nam dapes æque bene positæ et appositæ dicuntur. 'Displicet Bentleyi conjectura, propter ταντολογίαν, quam infert sententiæ. Quid enim est condere, nisi reponere? Vid. Burmanni (Harrii) Epist. crit. de his Bentleyi annotationibus (p. 27.)' Both.—5 Persecuta. Romulus Divion. prosecuta.—6 Ita hic versus legitur in Mss. Pith. et Rem. et Ed. Vet. Philippus, quem sequitur Lallemant, frustra emendavit, tantum miseræ luctum importet s. v. Brot. Cuninghamus, Ne tantum luctus importet. s.—8 Ab ara Vulpis. Sic edidi cum recentioribus Brotier. Bipont. Desbillon. Vulgo legitur, Vulpes ab ara—ardentem. Heinsius ardentem; sed ardentem probam. Etiam Rom. Div. habet, faculam ardentem; et Virg. Æn. v. 637. 'Ar dentes dare visa faces.'—10 Bentleyus legit: Proprii dolorem damno ulciscens sanguinis, laudans Ovid. Rem. 60. in quo loco tamen legitur socii, non proprii. Deinde τὸ δὲ miscens, quod est in libris scriptis et editis, loco suo vix movendum est; cum etiam apud Anonymum Nil. legatur, damnis miscens sanguinem. Heinsius conjicit: Hosti dolose damnum sanguinis ciens; vel, Hosti dolorem damno ulciscens sanguinis, ascripto loco Ovidii paulo ante citato, nisi quod vitio memoriæ ascripserat Codici proprii, pro socii. Posteriorem Heinsii conjecturam non temerariam iudicat Burmannus, cum 'dolorem vindicare' dixerit Phædrus lib. III. fab. 10. et 'dolorem ulcisci' Val. Max. lib. II. c. 10. 2. et Ovid. Amor. II. 14. 32. Ipse vero Burmannus mallet transpositis vocibus legere, Dolorem hostilis damno ulciscens sanguinis, vel Hostis (i. e. hostilis) dolorem d. u. s. quam lectionem certe præferendam esse contendit lectioni Gronovii, Dolorem damno injiciens sanguinis, quæ longius accedit a scriptis et editis, propagata ex Heinsii ciens. Nec felicius eidem videtur conjectura immittens. Hensingero, cui erat persuasum, locum esse corruptum, placet: Hostis dolore damnum ulciscens sanguinis, ut ulciscens ponatur pro ultura; sed Cuninghamus, Dolorem et proprii damno ulciscens sanguinis. Prætelius rescripsit Hostis, ut sit, miscens dolorem hostis damno sanguinis sui, probantibus Guyeto, Burmanno, Brotierio; cl. Tzschneck. mittens, pro miscens, etsi ei non penitus placeat; ut omittam conjecturam Gruneri l. c. p. 126. Sed præstat, lectionem vulgatam, etsi

NOTE

8 *Ardentem facem*] Non est otiosum epithetum. Fax enim nihil aliud est quam fustis incisus, et ita comparatus ut flammam, si ita usus postularet, concipere possit. Sic Virgil.

'Ferroque faces inspicat acuto.'

10 *Damno sanguinis*] Id est, nato- rum periculo. Ita Venus apud Virgil. vocat Æneam, 'Sanguis meus.'

Aquila ut periclo mortis eriperet suos,
Incolumes natos supplex Vulpi tradidit.

dolori inimicæ periculum prolis amittendæ. Aquila supplex reddidit Vulpi natos salvos, ut liberaret suos catulos a periculo mortis.

non careat difficultate, retinere, quam dubias istas atque incertas conjecturas admittere. Eandem præter Fabrum, Ursinum, alios, receperunt Bipontini. Si quid vero mutandum est, emendationem Præschii præferendam arbitror esse reliquis. Etiam Schirachius, V. D. nihil mutandum in veteri lectione censet, Clav. P. r. p. 226.—12 *Incolumes*. Cod. Pith. et Anon. Nil. *Incolomes*. Gudianus conjicit *Involucres*, quia in Æsopi fabula ἀπὸ τῆς ἀγῆς; sed ibi sermo est de pullis aquilæ, non vulpis. *Tradidit*. Hæc est lectio Mss. et Editt. fere omnium. Sed *reddidit* habent Anonymus Nil. qui vs. 11. et 12. fere expressit integros, et Romulus Divion. Hinc Philipp. Lallem. et Brot. dederunt *reddidit*, quibus obsecuti sunt Bipontini; præferre etiam videtur Tzschuck. At Desbillonius vulgatum retinet et laudat. Hi duo versus Censori erudito in All. Lit. Zeit. additamentum monachi cujusdam esse videntur.

FABULA XXIX.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

PLERUMQUE stulti risum dum captant levem,
Gravi destringunt alios contumelia,
Et sibi nocivum concitant periculum.

Dum stolidi quærunt risum inanem, lædunt persæpe alios summa injuria, sibi que

2 *Destringunt*. Guyet. Funcc. Cl. Tzschuckius mallent *distringunt*. Vid. ad lib. iv. fab. 7. 1.—3 *Nocivum*. Cuninghamus satis ingeniose: *Et s. inopinum c. p.* Burmannus conjicit *nociturum*; Bentleius *vicissim*. Putabat enim, *nocivum* esse Epitheton iners et ineptum. Sed Phædrus more veterum passim adhibet Epitheta, quæ superflua videri possint. Ita lib. ii. fab. 4. ‘selesta malitia’ lib. i. fab. 30. 9. ‘secreta latibula.’ Cf. Jortini ‘Tracts Philological,’ &c. vol. ii. p. 297. Deinde *vicissim* Burmanno otiosum videtur,

Asellus Apro cum fuisset obvius,
 Salve, inquit, Frater. Ille indignans repudiat 5
 Officium, et quærit, cur sic mentiri velit.
 Asinus demisso pene: Similem si negas
 Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.
 Aper cum vellet facere generosum impetum,
 Repressit iram; et: Facilis vindicta est mihi; 10
 Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

*parant exitium nocivum. Cum Asellus occurrisset Apro, dixit: Ave, Frater. Hic succensens rejicit officium, petitque quare velit mentiri ita. * * Cum Sus nemoris cultor pararet illum afficere horrendo impetu, cohibuit iram, et dixit: Mihi facile est ulcisci, verum nolo contaminari sanguine vili et abjecto.*

cum alios et sibi id satis indicent.—4 Hunc versum integrum retinuit Anonymus Nilantii.—7, 8 *Demisso pene.* In Mss. Pith. et Rem. *dimisso pene.* Sic Rigalt. in Edit. 1. Nevel. Sed in Cod. Pith. recenti manu male emendatum erat *pede.* Hiuc Pithæus emendavit *dimissis pedibus.* v. Brot. Anon. Nil. *extenso pede ostendit unguam,* et mox, *hic rostro tuo similis.* Nonnullæ editiones habent *demissis pedibus,* ut Rittersh. Ursin. *similem si.* Ita Mss. Pith. et Rem. sed Pithæus edidit *si similem,* quod defendit Burmann. At recte retinetur lectio Codd. quam probat Gud. et quam sequuntur Nevel. Bentlei. Cuningham. Brot. Bipont. In locum vs. 7. et 8. Desbillonius substituit hos: *Garrere Asellus instatit nihilominus, Rostrumque aprugnum derisit procaciter.* Omisit etiam istos versus prudentior Anonymus Nevel. v. fab. 11. [*Bothius emisso.*]—9 Anon. Nil. *aper cum vellet se facere generosum impetu.*—10 *Et Facilis.* Cuperus lib. 11. Obs. c. 20. scribendum putat, *en facilis.* Etiam Heinsius libro suo ascripsit *en;* improbantibus Scheffero et Perizonio ad Sanctii Minerv. lib. iv. c. 5. p. m. 752. de Ellipsis, quos vide; coll. Burm. [*Et delendum erat: quanquam inquit post et poterat omitti, ista ellipsis tamen est dura; minus dura, si et omittitur. Anton.*]

FABULA XXX.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

HUMILES laborant, ubi potentes dissident.

Rana, in palude pugnam Taurorum intuens,

Heu, quanta nobis instat perniciēs! ait.

Interrogata ab alia, cur hoc diceret,

De principatu cum decertarent gregis,

5

Longeque ab illis degerent vitam boves:

Est statio separata, ac diversum genus;

Parvi sunt in periculo ubi Magnates decertant. Rana videns e palude certamen Taurorum, Heu, inquit, quanta nobis ruina paratur! Altera percontante quare loqueretur illud, cum illi contenderent inter se uter pecori imperaret, et boves viverent vitam longe aliam ab ipsis: Gens est, inquit, sejuncta a nobis, et genus sepa-

2 *In palude.* Bentlei. cui obsequitur Cuninghamus, e palude; qua emendatione non erat opus. Nam si legatur *in palude*, inde non potest colligi, quod metuūt Bentleius, ne quisquam suspicetur, pugnam taurorum *in palude* fuisse. Immo vero rana intueri poterat *in palude* pugnam, quæ pugnabatur in terra, haud procul a stagno, in quo erat rana. Neque tamen lectionem e palude puto esse ineptam. Nam *ex*, pro *in*, tunc inprimis poni solet, si in loco aliquo ita fiat aliquid, ut simul alius locus respiciatur. Nep. Paus. 4. 'locum fecerunt sub terra, ex quo posset audiri, si quis loqueretur cum Argilio.' —5. 6 In Mss. legitur: *De principatu cum illi certarent gregis, Longeque ab illis degerent vitam boves.* (Sic ediderunt Nevel. Scheff. Ursin.) Nicol. Heinsius removet a primo versu *illis*, et legi vult *decertarent*. Quam quidem emendationem omnes prope Editiones nunc exhibent. Sed per vocem *boves*, quæ subsequitur, cum vaccæ debeant intelligi; et vox *illi* tauros significet, qui de earum grege gubernando certabant, nihil in primo versu, ubi vox *illis* necessaria esse videtur, mutari debuit. At neque vox *illis* subsistere in altero versu potest, quia orationem prorsus invenustam efficiat, et sensum etiam perturbet. *ulvis* ergo reposuimus; quam vocem cum librarius parum intelligeret, mutare in *illis* facile potuerit. *Ulvæ* autem, quæ sunt herbæ palustres, ranarum stationem optime designant. *Desbillonius*. Hæc conjectura Censori erudito in A. L. Z. ann. 1786. v. 476. facilis videtur et apta, etsi contendat, per *boves* non vaccas, sed omnino armenta (*Rinder*) esse intelligendas. Equidem acquiesco in vulgato.—7 *Statio separata.* In Mss. Pith.

NOTÆ

1 *Humiles laborant ubi potentes dissident*] Ad id Horat. apposite: 'Quicquid delirant reges, plectuntur Achi-vi.'

Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
 Paludis in secreta veniet latibula,
 Et proculcatas obteret duro pede :
 Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

10

ratum: sed qui aufugerit ejectus imperio sylvarum, in latebras properabit paludis, et proterens nos opprimit pedibus duris. Sic eorum rabies spectat ad nostram salutem.

//////////

et Rem. scriptum est: *Est ratio separata, inquit, ac diversum genus.* Itaque mirum videri potest nemini, istum quoque locum varie esse sollicitatum. Gronovius tuetur lectionem Codicum, ut *ratio* sit, ratio vivendi; quod ab hoc loco est alienum. Sic ediderunt, præter Rittershusium, Nevelet. Ursin. Prasch. ita tamen, ut in Edit. Rittershusii sit: *Ratio est separata, ait, a. d. g.* Probat Rittershus. lectionem Cod. Pith. *Est ratio separata*; sed cum vel sic claudicet versus, τὸ *ait* removeri vult, ut ex glossa interpositum. Contra in Editione Neveleti legitur: *Est ratio separata, ait, a. d. g.*: Ursinus, *Est separata ratio a. d. g.* Alii legunt: *Natio, ait, separata ac diversum est genus.* Ita Rigalt. in Edit. 2. Scheff. Danet. Maittar. Walch. *Nationem* de animalibus dici, probant Scheff. Rigalt. Gud. quibus adde Gesner. in Thes. L. L. Festus: 'In pecoribus bonus proventus fœturæ bona natio dicitur. Virg. Æn. vii. 282. 'Illorum de gente,' de equis. Sic Græci; μελισσῶν, μυῶν ἔθνεα apud Homerum. Salmasius in ora libri: *Est natio separ, ait, a. d. g.* Τὸ *separ* excogitaverat Scioppius, legens: *Est ratio separ, ait a. d. g.* Sed recte viris doctis, Hoogstratano, Burmanno, multisque aliis, placuit emendatio Gudianii: *Est statio separata.* Unicuique enim animalium speciei sedes est et statio. Sicque optime respondet versus 7. duplici objectioni, vs. 5. et 6. factæ. Bipontini, Scioppii et Salmasii prementes vestigia, ediderunt: *Est statio separ, ait, a. d. g.* Hisce obsequitur cl. Mûchlerus. Lallemand. Desbillon. cum Brotierio; *Statio, ait, separata, ac diversum est genus.* Longius ab Bentlei. quem sequitur Cuninghamus: *Esto, inquit, dispar vitu ac d. g.* cujus emendationis Burmannus ne meminit quidem. [Anton. legit, *Est separata statio.*]—11 Bentlei. et Harius legunt: *Ita caput ad nostrum furor illorum pertinet,* numeris melioribus, ut putant; sed v. Burm.

NOTÆ

11 Ita] Hoc modo, hac ratione.

FABULA XXXI.

MILVUS ET COLUMBA.

QUI se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.

Columbæ sæpe cum fugissent Milvum,
Et celeritate pennæ vitassent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo :

Quare sollicitum potius ævum ducitis,
Quam regem me creatis icto foedere,

5

Qui se credit defendendum malo homini, dum inclamat open, reperit perniciem. Cum Columbæ sæpe vitassent Milvum, et se eripuisent a morte pernicitate alarum, rapax ille recurrit ad dolum, et circumvenit tali fallacia genus imbelles: Cur trahitis potius vitam anxiam, quam eligatis me in regem inito foedere, ut vos reddam securas

~~~~~

2 *Auxilia*. Ita vulgo legitur. Bentlei. *Auxilium*, fultus auctoritate Anonymi Nilantii, qui habet: *Auxilium cum quærit, exitium invenit*, ut respondeat τὸ *exitium*. Quam lectionem confirmat Romulus cum Divion. tum Ulmens. ubi hæc: *qui se tutandum dederit homini improbo, perdit male auxilium, dum quærit*. Neque etiam movet me Burmannus, statuens, *Auxilia* præstare, quia non ad unum milvum, sed ad omnes improbos referendum sit. Puto enim, æquæ bene dici posse *auxilium*, etiamsi ad omnes improbos, non ad unum, referatur. Sic Cic. pro Rabir. cap. 2. 'Ab Jove O. M. ceterisque Diis Deabusque immortalibus, quorum ope et auxilio multo magis hæc respublica, quam ratione nominum et consilio gubernatur, pacem ac veniam peto.' Ex quo loco luculenter apparet, *Auxilia* hic ad multos, non ad unum, referri; neque tamen Cicero dicit, quorum *auxiliis*: ut omittam alia. Itaque *auxilium* recte placere potest, quod præter Bentleium dederunt Cuninghamus et Brotier. Nihil vero secius retineo vulgatum.—3. 4 *Fugissent...vitassent*. Bentlei. edidit, *effugissent...evitassent*. Dicit enim: 'non omnes qui fugiunt, etiam effugiunt:' et mox, 'sæpe vitat, qui evitare non potest.' Sed quæ columbæ vs. 3. milvum fugisse dicuntur, eadem vitabant, i. e. evitabant necem vs. 4. *vitare* etiam significat *evitare*. Compara longam Burmanni ad h. l. disputationem, qui fuse tuetur suam hujus loci interpretationem, et de usu verborum *fugere, effugere, vitare*, multis disputat. *evitassent* conjiciunt quoque Heinsius, Tollius, Cuninghamus, alii. Anonymus Nilantii hæc ita expressit: *cum semper fugerent et celeritate pennarum mutassent necem*, e permutatione verborum *vitare* et *mutare* solenni.—6 *Genus inerme*. Apud Anonymum Nil. legitur, *genus incertum*, unde nonnulli fecerunt *inermum*. Sed v. Burman. τὸ *incertum*, judicante eodem viro docto, posset explicari, *incertum salutis*, et quid ageret dubium, ut deinde tutum et securum, non sollicitum ævum ducerent. Ovid. Tr. III. 3. 4. 'Incertusque meæ pæne salutis eram.' Nil tamen mutandum censet.—8 Sic edidi e Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet.

Qui vos ab omni tutas præstem injuria ?

Illæ credentes, tradunt sese Miluo :

10

Qui, regnum adeptus, cœpit vesci singulas,

Et exercere imperium sævis unguibus.

Tunc de reliquīs una : Merito plectimur.

ab omni contumelia? Hæ nimium credulæ sese dedunt Milvio, qui potitus regno cœpit pasci singulis, et exercere principatum diris unguibus. Tunc una superstes ait : Punimur juste.

//////////

quam lectionem, quæ sana est, plurimi recte secuti sunt. Ita Nevel. Ursin. Scheff. Funcc. e recentioribus Lallein. Brot. Bip. Desbillon. Didot. Burmannus, cui, ne litera *m* concurreret, transpositione opus esse videbatur, dedit : *Quam me creatis icto regem fœdere.* Sed et sic litera *m* concurrat. Præterea criticorum est, emendare textum, non auctorem. In Cod. Pithæi recentiore manu frustra emendatum erat, *juncto fœdere.* v. Brot.—13 *Tunc de reliquīs una.* Sic Mss. Pith. et Rem. neque aliter Pith. Rittershus. Nevelet. alii tum temporis edidere, quibus et ego libenter obsecutus sum. Sed Rigaltius, falso putans vitium inesse metro, contra fidem Codd. Mss. primus transposuit, *De reliquis tunc una,* ut *reliquis* esset trisyllabon, prima syllaba producta. Perperam. Non enim videbat, *reliquis* quatuor esse syllabarum. Sic enim apud veteres semper efferebatur hæc vox : id quod adeo observatum veteribus poetis ut, observante Bentleio, aurea ætate nemo trisyllabo eo usus fuerit. Quam enim vocem si Heroicum aut Elegiacum carmen admisisset, aurei ævi poetæ sine dubio ab obvia voce non abstinuissent. Postea *πρὸς ἄλλων* factum facile admittebatur. Vid. Martial. iv. 42. Juvenal. v. 153. quæ loca Bentleius memorat. Deinde Phædrus in aliis locis quadrisyllabum semper facit. Sic lib. iii. fab. 4. 2. ‘inter reliquas merces.’ Lib. iv. fab. 24. 12. ‘cum reliquum posceret.’ Inspice quoque loca, quæ Bentlei. et Desbillon. producunt e Lucretio, Terentio, et Plauto. Quæ docent omnia, nil esse mutandum, et infelicitur Neveletum atque etiam Heinsium ad lib. iii. fab. 4. 2. conjecisse, *de relictis*, improbantibus Gudio et Burmanno. Merito autem mirum videri possit, plurimos Criticos Rigaltium esse secutos, inter quos Desbillonius ; etsi hic dicat in Addend. ad Not. p. XLVII. ‘Rigaltium forte non satis prudenter cum aliis fere omnibus Criticis secuti sumus.’ Præter jam nominatos, *Tunc de reliquīs* ediderunt Ursinus, Bentlei. Cuninghamus, Wasius in Senar. p. 136. Salmasius, qui scribi vult, *Tunc de relicuis*, Didot. Etiam Burmannus favet huic lectioni, etsi ediderit, *De reliquis tunc*, quod etiam Bipontini retinent. De hoc loco conf. Not. Gudii, Bentleii et Burmanni.

NOTÆ

‘11 *Vesci singulas*] Pro *singulis*. Ita Virgil. ‘Quid puer Ascanius? Superatne et vescitur auras?’ Saltem ut in antiquissimis libris legitur, *singu-*

las, non omnes collective vox illa significat, sed quod Gallice dicimus, *les unes après les autres*. Id est, Liviano more, ‘alias post alias.’

EXPLICIT LIBER PRIMUS.

Solebant veteres in fine librorum scribere, ‘explicit,’ ut significarent librum absolutum. Unde Hieron. ad Marcell. ‘Solemus completis opus-

culis, ad distinctionem rei alterius sequentis, medium interponere, ‘explicit,’ aut, ‘felicitur explicit.’

P H Æ D R I

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER II.†

AUCTOR.‡

EXEMPLIS continetur Æsopi genus,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,

Ratio scribendi Æsopi constat exemplis, neque intenditur aliud quicquam per

//////////

† Cod. Pithœi hæc ita expressit: *Phædri Augusti Lib. secundus incipit.* v. Gud.—‡ *Auctor.* Sic Mss. Pith. Rem. et Edit. vet. Nonnulli omittunt *Auctor.*—1 *Æsopi genus* habent Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Male quidam, ut Lallemand. ediderunt, *Æsopi stylus.* Burmannus, ut suam hujus loci tueatur interpretationem, legendum proponit, *Æsopi hoc genus*; [quod probat Anton.] Heinsius vero Ep. 19. ad Scheff. *Æsopi id genus*, sc. fabularum;

NOTE

1 *Æsopi genus*] Perperam quidam intelligunt prosapiam Æsopi. Nihil enim aliud intelligit hoc loco Phædrus, nisi eam scribendi rationem qua usus est Æsopus in scribendis fabulis. Ita in Prologo lib. iv. Et etiam alio loco: 'Usus vetusto genere, sed rebus novis, Nunc fabularum cur sit

inventum genus.' Quemadmodum apud Terent. 'Olim isti fuit generi quondam quæstus apud sæclum prius.' Ceterum istud *continetur* nihil aliud est quam constat. Cic. 'Dii non venis, et nervis, et ossibus continentur,' id est, constant.

Quam corrigatur error ut mortalium,
 Acuatque sese diligens industria.
 Quicumque fuerit ergo narrantis jocus, 5
 Dum capiat aurem, et servet propositum suum,
 Re commendatur, non auctoris nomine.
 Equidem omni cura morem servabo senis,
 Sed si libuerit aliquid interponere,
 Dictorum sensus ut delectet varietas, 10
 Bonas in partes, Lector, accipias velim,

fabulus, nisi ut vitia hominum emendentur, et ut accurata diligentia excitetur. Quæcumque igitur occurrerit occasio narrandi, dum teneat aures, et sequatur suum consilium, æstimatur rebus ipsis, non nomine auctoris. Certe sequar omni industria consuetudinem scnis Æsopi: verum si mihi videbitur inserere aliquid jocorum, ut diversitas sensus magis placeat, velim, lector, æqui bonique consulas. Sic brevitatis

Tollius *hoc scripti genus* conjicit. Bentleius, gladio Gordium nodum resecaus, ut Burmanni verbis utar, eiecit Æsopi, et supponit, *Exemplis continetur humanum genus*. Sed ostendit Harius, hic non universim de exemplis, sed de solis Æsopi fabulis agi; nec ipse tamen se expedit, nisi totum infarciendo versum, quæ ratio auctores tractandi periculosa et temeraria recte videtur Burmanno. Meursius totum prologum censet mutilum varieque trajectum, quem restituere conatur. Frustra; nam omnia bene coherent.—5 *Narrantis jocus*. Mss. Pith. Rem. et Ed. Vet. *narrandi locus*. Sic Nevelet. Rigalt. Ed. 2. Meurs. Ursin. e recentioribus vero Maittair. Brotier. Bipont. Desbillon. *Sed narrandi locus* est ansa, occasio (*Veranlassung*) narrandi, quod dicitur, ut ‘locus gaudendi,’ ‘locus resecaudæ libidinis’ apud Ciceronem, non ipsum narrationis argumentum, *le sujet de la fable*, quemadmodum interpretatur Brotier. Si probari posset, vocem *locus* hoc significare posse, libentissime lectionem Codicem sequerer, quam viri docti rejiciunt, quia sequitur *capiat aurem*, quod de *joco* recte, de loco perperam dicitur. Vid. Burm. et Tzschuck. Itaque jam olim Rittershusius conjiciebat *jocus*. Cum Æsopi logorum a Platone fiat mentio, Guyeto legendum videtur, *narrandus logus*. Alii, ut Tollius, *narranti locus*; Sanadon, Philipp. Lallemand. *Quodcumque fuerit ergo narrandi genus*; Bentleius, cui paret Cuninghamus, *narrandus jocus*. Optime illi, qui vel legunt, *quicumque fuerit narrantis jocus*, ut Græv. quem vid. ad Cic. ad Div. xvi. 21. coll. Burm. Syllog. Epp. tom. iv. p. 585. 42. 195. Heinsius; v. Syll. Epp. tom. iv. p. 41. Hoogstratan. Funec. Walchius; vel *narranti jocus*, ut Burmann. Sic jam olim conjecerat Gndius. In Cod. Rem. enim, in eadem voce, *i* sæpe mutatur in *l*. Ita lib. 1. fab. 21. ‘ignavis etiam locus est,’ ubi aperte scribendum, *jocus*.—7 Heinsius et Bentleius rescribi jubent *commendetur*, quod præfert etiam Græv. Vid. Burm. Syllog. Epp. tom. iv. p. 585. Hanc emendationem amplectuntur Philipp. Lallemand. Brotier. sine ulla necessitate, observante Burmanno; est enim oratio confidentis et affirmantis. Refragantur etiam libri scripti et editi.—9. 11 Commodum et egregium hujus loci sensum esse, unusquisque videt: nihilo vero secius varie viri docti vexarunt. Rittershus. Nevelet. Rigalt. Edit. 2. Ursin. Faber, Desbillon. Heinsius vs. 9. mallet legere, *Sed ubi libuerit*, i. e. quotiescumque, quod nihil fere addit aut aufert sensui, notante Burmanno. Quia per compendium in Cod. Rem. et Pith. erat *situerit*, inde Gronovius conjicit, *Sed si fuerit aliquid interponere*, quia *est* cum infinitivo aliquando pro, licet, occurrit. Sed ita hic etiam loqui cogetur Phædrus durissime et præter morem suum. In qua

Ita, si rependet illam brevitās gratiam :
Cujus verbosa ne sit commendatio,

compensabit hanc gratiam, cujus ne sit laus verbosior, vide cur debeas denegare

*****

correctione Gronovius quoque cogitur in *aliquid* secundam productam pronuntiare, sine ullo exemplo, aut ratione. Vid. Burmanni et Hoogstratani Notas. Bentleius reponit : *Sed si libuerit aliquid interponere Diversum, sensus ut delectet varietas.* Sed τὸν *diversum* nulla vestigia in editis et scriptis. Cum etiam *aliquid* non semper requirat adjunctum sibi adjectivum, hac emendatione non erat opus. Burmannus jubet legi ; *Sed si l. a. i. Factorum* vel *Actorum sensus, ut, &c.* nec sine ratione, quod fuse monstrat vir doctus. Facta enim opponuntur fabulis a Petron. cap. 76. Ovid. Fast. vi. 3. Cic. Off. iii. 9. et 26. *dictorum* autem et *factorum* a librariis facile poterant confundi : *aliquid* denique cum genitivo construi notum. Sed quia in vulgata lectione nihil est, quod lectorem morari possit, rectius retinet. TOLLII in locum τὸν *aliquid* substituit *aliud*. Bentleio obsequuntur Brotier. et Desbillonius.— 12. 13 Brotierio teste in Mss. Pith. et Rem. hic locus ita erat expressus : *Ita sic rependet illi brevitās gratiam.* (Gudius tamen in utroque Codice contendit inveniri : *Ita sic rependit illi b. g.*) *Cujus verbosa nescit commendatio.* Sic Editt. Pithæi, Rittershus. Nevelet. Ursini, prima Burmanni, aliæ ; nisi quod Ursin. habeat, *Cui verbosa nescit commendatio*, et Rittershusius *Cujus verbosa nescit commentatio*, nimirum rependere gratiam, censeat reponendum, probante Meursio. Cum vero particulæ *ita sic* locum obscurum et intricatum reddere viderentur, alii tentarunt alia. Pithæus, quem nonnulli sequuntur, (v. Brotier.) emendavit : *Ita sit, rependet illi brevitās gratiam.* At recte reponebat Heinsius : *Ita, si pro, ita sic ; ne sit, pro, nescit ; illam, pro, illi,* quod ad scripturam antiquam propius accedit, quam *ista, istam, ipsa.* Editiones Rigaltii 2. Maïttar. Walch. Hoogstratan. Danet. habent : *Sic ista tibi rependet brevitās gratiam.* Gudius, præter alia, conjicit : *Studio rependet illi b. g.* id est, voluntati illi et benevolentia erga me. Ex *stu* monachum descriptorem ait formasse *Ita*, atque *dio* in *sic* convertisse. Quæ vix placebunt. Sanadon satis temere legi jubet : *Saltem rependet ipsa brevitās gratiam.* Bentleius, ex parte obsecutus Heinsio, conjicit : *accipiat velim : Ita, si rependit illi brevitās gratiam : Cujus v. n. s. c. Attende, &c.* in qua emendatione Burmannus vellet post *ita etiam* distinctionem duorum punctorum poni, ut Ovid. Trist. v. 3. 53. ‘ Idque ita : si vestrum merui candore favorem ; ’ et Met. i. 377. Atque etiam idem vir doctus quærit, si cum Bentleio legamus, *accipiat*, quod videtur sequens *illi* poscere, quomodo deinde iterum converti oratio possit ad lectorem : *Attende, &c.* Refingit igitur, ut omnia cohæreant melius : *Ita ; si rependet ipsa brevitās gratiam.* Bentleii *accipiat* recte quoque rejicit Bothius. Barth. Ablegm. Crit. ii. c. 23. mallet : *Ita, si rependet illi brevitās gratiam, Cuius verbosa nescit commentatio.* Gudius enim testatur in Ms. (Pith.) esse *Cui jus.* Perizonius in Animadv. Hist. cap. 2. p. 64. *Sic istam tibi rependet brevitās gratiam, Cujus v. n. s. c. Attende, &c.* Ita ediderunt Philipp. et Lallemand. Grævius Ep. 519. ad Nic. Heins. in Burmanni Syllog. Epp. tom. iv. p. 584. *Ita* non refert ad vs. 12. sed præcedentes : Bonas in partes accipias velim, si quid interposuero dictorum. *Ita* sc. fiat. *Sic rependet istam brevitās gratiam.* Desbillonius totum locum sic construit : *Sed si libuerit, aliquid interponere Dictorum, sensus ut delectet varietas, Bonus in partes lector accipiat velim : Sic ea rependet illi brevitās gratiam, Cujus verbosa nec sit commendatio.* id est, quæ verbose etiam non commendetur. A versus autem 14. et 15. incipit Desbillonius Fabulam I. hujus libri. At hi versus loco suo non movendi, quod nonnullis visum est, post Pithæum. Fuerunt adeo, qui continuo copularent fabulam I. cum Prologo, omissis verbis inscriptionis, *Juvenicus,*

Attende, cur negare cupidis debeas ;
Modestis etiam offerre, quod non petierint.

15

avidis, et dare ultro modestis quod non postulaverint.

//////////

Leo, et Prædator. Id quod factum a Fabro in Editione Phædri. Bipontini ediderunt: *Lector accipias velim Ita, si rependet illi brevis gratiam.* Brotier. qui vs. 11. legit *accipiat*, tuetur vulgatam, *Ita sic rependet illi brevis gratiam*, laudans Liv. lib. 11. c. 10. 'Ita sic armatus in pontem desiluit.' Brotierio paret Didot. in Edit. stereotypa. Hisce addo, quæ scribit Schirachius, V. D. in Clav. P. 1. p. 321. 'Hunc difficilem locum non dubitamus, consentientibus vetustis libris, ita scribere: *Ita sic rependit illi brevis gratiam, &c.* Non ineptum videtur, servare lectionem constantem in Codicibus, vs. 12. et legere, *Ita sic*, quod, nec sine exemplo, dici affirmat Gronovius in Emendationibus in Prædrum, atque plane pleonasmus est germanus, cum dicimus: *Auf diese Art also.* Ita enim pro, itaque atque, hoc modo explicandum. Agmen claudat conjectura Cannegicteri, in Misc. Obs. vol. VI. p. 603. rescribentis versu 13. *Cui vis verbosa nescit commendari, ut vis verbosa sit, multitudo verborum.*

=====

FABULA I.

JUVENCUS, LEO, ET PRÆDATOR.

SUPER juvenicum stabat dejectum Leo.

Prædator intervenit, partem postulans :

Darem, inquit, nisi soleres per te sumere :

Et improbum rejecit. Forte innoxius

Viator est deductus in eundem locum,

5

Feroque viso retulit retro pedem.

Leo sedebat super Juvencum jacentem. Prædo supervenit petens partem. Concederem, ait, ni consuerisses rapere, et repulit hunc malum hominem. Fortuito vero innocens viator venit eodem, et, viso Leone, regressus est. Cui mitis ille dixit :

//////////

1 Bentley. more suo emendat, *juvenicum, ut stabat*, quod rejicit Burm. ob soni insuavitatem et duritiam elisionis, *cum, ut.* Cunninghamus: *S. j. dum stat.*—2 Heinsius: *Prædo intervenit postulans partem lupus*, quia supra lib. 1. fab. 1. 'Latro' dictus lupus. Improbatur Burmannus, cum de lupo hic agi nul-

Cui placidus ille: Non est, quod timeas, ait,
 Et, quæ debetur pars tuæ modestiæ,
 Audacter tolle. Tunc diviso tergore,
 Sylvas petivit, homini ut accessum daret. 10
 Exemplum egregium prorsus et laudabile;
 Verum est aviditas dives, et pauper pudor.

Nihil est quod reformides; sume confidenter partem debitam tuæ modestiæ. Tum separato tergore, Leo immisit se in sylvas, ut accessus pateret viatori. Exemplum illustre omnino, et dignum laude; sed aviditas habendi dat divitias: pudor vero et modestia, paupertatem.

lum sit indicium. [Anton. legit *Pr. ut int.*]—7 *Quod*. Mss. Pith. et Rem. *quid*, sed Pithæus correxit *quod*. Brotier. recepit lectionem librorum scriptorum.—8 *Et quæ*. Heinsio placet *En quæ*, probantibus Meursio, Onveringio, Freinshemio; Schefferus mallet *At quæ*; Guyet. *Est quæ debetur*.—9 *Tergore*. Guyetus corpore, reprehensus a Cupero lib. II. Obs. 20. Virgil. *Æn.* I. 210. sq. *Burm.*—12 Bentlei. *Verum hodie aviditas dives est, pauper pudor. laudabile post egregium frigere videtur Bothio, cui totum epimythium suspectum est. Hinc hos versus uncis inclusit.*

NOTE

6 *Retulit retro*] Pleonasmus. Poterat enim oratio carere ista vocula, *retro*, sed ejusmodi pleonasmii non-nihil habent elegantiae. Ita Terent. ‘Ante præscisse,’ ‘Ita subtristis aliquantum,’ &c.

FABULA II.

ANUS DILIGENS VIRUM MEDIÆ ÆTATIS,
ITEM PUELLA.

A FŒMINIS utcumque spoliari viros,

Docemur exemplis homines quomodocumque expilari a mulieribus, sive illum

1 *Utrumque*. Suspiciabatur Rittershus. Phædrum scripsisse *utringue*, i. e. utroque casu. *spoliari*. In Codd. Mss. inveniri *exspoliari*, testatur Gudius. At hujus lectionis, quod mirum videri possit, neque a Neveleto, neque a Rigaltio et Brotierio, qui Codicem Pith. denuo contulit, video factam esse

Ament, amentur, nempe exemplis discimus.

Ætatis mediæ quandam mulier non rudis

Tenebat, annos celans elegantia :

Animosque ejusdem pulchra juvenis ceperat.

5

ament, sive amentur ab illo. Quædam fœmina callida dissimulabat annos cuidam homini provecctæ atatis, tegens illos eleganti cultu. Illius etiam animus detine-

~~~~~

mentionem. Placet tamen Burmanno *exspoliari*, cum hoc verbum meretrici aptius conveniat ; ait enim esse, ita spoliare, ut nihil fere reliqui sit ; et ita convenire fini fabulæ, quæ funditus evulsos capillos narret.—2 *Exemplis discimus*. Bentley. *exemplo hoc discimus* ; qua lectione perit elegantia Phædri.—3. 4 *Quendam*. Sic recte legitur ex Cod. Rem. in quo erat *quẽdam*, lineola supra e a ijecta. V. Gud. Ms. Pith. *quãdam*, quod, quia sensus sic esset mutilus, Rigaltius propter sequens *tegebat* mutavit in *cuidam*, hoc sensu : mulier non rudis tegebat cuidam mediæ ætatis annos. Sed non probat Guyetus, verba *Ætatis mediæ* referri ad *cuidam* ; immo vero locum hoc ordine vult legi : *Ætatis mediæ* mulier non rudis tegebat annos cuidam. Perperam ; cum mulier vs. 10. ‘ anus’ dicatur. *cuidam tegebat* ediderunt Neveletus, Ursinus, Faber. *Tenebat*. In Mss. Pith. Rem. et Ed. Vet. legitur *Tegebat*, quod defendit Tollius ; sed propter sequens *celans* ferri non potest. Legendum *Tenebat*, e certissima Præschii conjectura, a Gudio et Burmanno probata, et deinde tot virorum doctissimorum suffragiis confirmata. Ex quo intelligitur, vix opus esse emendatione Cuperi Obs. II. cap. 20. *Ætatis m. cuidam mulier non rudis Degebat, a. c. e. ut degere alicui sit*, in alicujus obsequium ; e qua locutione docte disputat Cuperus. Schefferus præfert *regebat*. Lapsus enim librariorum erat facilissimus ; atque etiam hæc lectio nititur verbis Sueton. Galb. 14. ‘ regebatur trium arbitrio.’ Regere enim quandam mulier dicitur, quæ eum sibi habet obsequentem, et ad nutum suum facientem omnia. Schefferum sequitur Johnsonius, quia anus quidem amabat, sed non amabatur a viro, cujus animos ceperat pulchra juvenis. Sed quærit Burmannus : si non amabatur, quomodo *regere* virum dici potest, cujus verbi eadem est efficacia vere, quæ *roũ tenebat* ? et fuisse æque obnoxium vetulæ ac juveni patet, quia utrique caput suum spoliandum præbuit. Cl. Jakob. cui obsequitur cl. Lang. Proleg. ad Phædrum p. 24. tnetur vulgatum *Tegebat*, ut *tegere* idem sit, quod *latius tegere*, assectari, quo sensu legitur apud Statium Sylv. v. 1. 25. sq. Docere enim fabulam, viros spoliari a fœminis, sive eas ament, sive amentur ab illis ; sed si legatur *tenebat*, virum utramque et aum et pulchram juvenem amavisse putandum esse, quod repugnet scopo fabulæ. Cl. Jakob. assentit Censor doctus in A. L. Z. ann. 1785. II. p. 281. statuens, vero non esse simile, virum, eodem tempore, et puellæ juvenis et anus amore fuisse captum ; sed facile vetulam credi posse virum esse assectum (*nachgegangen*), sicque *ament, amentur*, accommodatius dici et intelligi melius. Equidem cum Burmanno credo ita capiendam fabulam : primum se anus, forte propter opes, vel aliam ob causam, virum hunc applicuisse, quæ, ut fere solent, eum tenebat, et imperiose in potestate habebat : postea animos ejus cepisse juvenem puellam ; ita ut respondeat fabula illis *ament, amentur* ; amabat puellam, amabatur ab ann, quam prius, ante puellam, amaverat, nunc vero minime. *annos*. In priori Editione Schefferus conjecerat *canos* ; quod etiam Heinsius margini ascripserat, teste Burmanno ; sed postea mutavit sententiam.—5 *Animos*. Sic bene Ms. Rem. et Edit. Vett. In Cod. Pith. est *Animus*. Sanadon, et Philipp. conjiciunt *Animum*. ‘ Meursius post vs. 4. asteriscos posuit, quasi lacuna esset et deesset aliquid, et idem suspicatur Faber. Sed licet viri docti ex orationis contextu ostenderint, recte omnia coherere ;

Ambæ, videri dum volunt illi pares,
 Capillos homini legere cœpere invicem.
 Cum se putaret fingi cura mulierum,
 Calvus repente factus est: nam funditus
 Canos puella, nigros anus evellerat.

10

batur amore pulchræ adolescentulæ. Dum ambæ mulieres affectant esse similes ipsi, cœperunt invicem seligere crines homini. Hic cum crederet se ornari studio mulierum, evasit calvus subito: nam puella exemerat omnes capillos albos, anus vero nigros.

tamen Christoph. Hauptius, Rector Scholæ Grimmens. in supplemento fabularum Phædri, quod jussit inseri Misc. Lips. tom. I. p. 258. talem versum neque necessarium, neque admodum elegantem interjecit, *A talibus fieri ut celeberrime solet; quales versus centum locis inserere liceret, et cui similem etiam obtrudit hujus libri epilogo.* Burmann.—8 *Cum.* Ursinus edidit *Qui*, post Neveletum; Toll. conjicit *Qui cum*, ita ut *rd se* subintelligatur. *fingi.* Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. *pingi*, quod ortum esse videtur a prima litera præcedentis verbi *putaret*; sed jam olim Scioppius et Heinsius legi jubebant *fingi*; nec displicet Scheffero, etsi ediderit *pingi*. Monet enim Heinsius, hominem *pingi* non potuisse, nisi velimus, unam mulierem illi canos pinxisse pro nigris capillis. Non pauci tamen, qui *pingi* legunt, ut Nevelet. Ursin. Rittersh. Faber, Rigalt. Gronov. Maittar. idem explicant *ornari*; qua significatione per translationem passim legitur. Sic Plaut. Stich. II. 3. 30. ‘pingere humum.’ Plura dabunt Lexica. Brotierius quoque, Desbillon. et cl. Both. receperunt *pingi*, quod etiam tuetur Gruter. ad Martial. VII. 83. teste Hoogstratano. Plurimis tamen, ut Burmanno, Gud. Bentlei. Lallem. Bipontinis, placuit *fingi*, quibus ego accedo; cum de cura capillorum *pingere* dicatur, quod usitatis esse videtur, quam *pingere*.

NOTÆ

6 *Videri dum volunt illi pares*] Ætate crepitæ ætatis indicia, anus vero nigris qui sibi non conveniebant.
 aut annis. Oderat enim juvenis capillos albos, utpote senescentis et de-

FABULA III.

HOMO ET CANIS.†

LACERATUS quidam morsu vehementis canis,
 Tinctum cruore panem misit malefico,
 Audierat esse quod remedium vulneris.
 Tunc sic Æsopus: Noli coram pluribus
 Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
 Cum scierint, esse tale culpæ præmium.
 Successus improborum plures allicit.

5

Quidam læsus dente Canis acris, projecit ipsi improbo panem mersum suo sanguine, quia acceperat id cedere pro remedio vulneris. Tum Æsopus locutus est sic: Noli facere hoc in conspectu multorum canum, ne nos discerpant vivos, cum viderint se donari tali præmio, ob culpam. Successus malorum attrahit multos.

//////////

† In Ms. Rem. Pith. et Edit. Vet. titulus hujus fabulæ est: *Æsopus ad quendam de successu improborum.* vid. Brotier. Sic edidit Ursinus post Neveletum.—1 *Vehementis.* Rittershus. Heinsius ad marginem, et Gronov. ad Senec. Consol. ad Marc. l. c. 5. legi jubent *vehementi*, quod, notante Burmanno, defendi potest, quia poetæ sæpe epitheta, personis aut animalibus propria, dant eorum armis, aut rebus, quibus utuntur. Ita lib. i. fab. 21. 12. ‘*Sævis unguibus.*’ lib. i. fab. 12. 11. ‘*morsus sævi.*’ lib. i. fab. 21. 7. ‘*infestis cornibus.*’ Quia tamen æque recte et proprie *vehemens* dicitur canis, præfert vulgatum.—2 *Misit.* Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. *immisit*, forte ex litera præcedentis vocis *panem*. Lectionem Codd. retinent Rittershus. Ursin. Scheffer. Nevelet. Rigalt. Ed. 1. Walch. Both., alii, atque etiam Gud. defendi posse putat, ut sit compositum pro simplici. Sed viri docti, præeuntibus Gudio et Gronovio, recte teneant *misit*, quo Phædrus in eadem re aliquoties utitur.—6 Bentleius, [quem sequitur Anton.] molliores numeros fore pronuntiat, si legatur, *Cum tale scierint.* Sed docet Burmannus, nihil inde molle accedere numeris, cui longe mollius videtur, *Cum scierint.* Solet enim sæpissime versum a dactylo incipere Phædrus, et bis in hac brevissima fabula, præter hunc versum. Bentleium sequitur Cuinghamus.

NOTE

1 *Vehementis]* Vox dissyllaba in et liquidus, puroque simillimus anni.
 hoc loco, ut ap. Horat. ‘*Vehemens* 6 *Scierint]* Pro *scierint.*

FABULA IV.

AQUILA, FELES, APER.

AQUILA in sublimi quercu nidum fecerat :
 Felcs cavernam nacta in media pepererat :
 Sus nemoricultrix fœtum ad imam posuerat.
 Tum fortuitum felcs contubernium
 Fraude et scelesta sic evertit malitia :
 Ad nidum scandit volucris : Pernicies, ait,

5

Aquila posuerat nidum in alta quercu. Feles, reperta caverna, partum ediderat in media quercu. Sus incola sylvarum pepererat ad radices arboris. Tum Feles turbavit hanc sodalitatem fortuitam dolo, et scelerata malignitate. Repit ad nidum

1 *Sublimi.* Bentlei. *suprema*; nam felem, quæ in media quercu, in sublimi fuisse nihilo minus. Sed *sublimi* eodem sensu dici potest (Vid. exempla in Not. Burm.) et est magis poëticum. Cf. Ephem. Gotting. 1780. p. 45. *sublimi* etiam contra Bentleium tuetur cl. Both. Cuningham. *suprema*, e conjectura.—2 *Nacta.* Cod. Pith. *nancta*. Ita Neveletus.—3 *Nemoricultrix.* Libri scripti et Edit. vet. Nevel. Rigalt. 2. *nemoris cultrix*, quos sequuntur alii; pro quo Rittershus. legendum proposuit *nemoricultrix*, quam conjecturam Faber, Gud. Prasch. Bentlei. Burmann. aliique permulti recte receperunt. Desbillonio tamen magis apposite dictum videtur *sus nemoris cultrix*, cum unum nemus hic intelligi debeat; *nemoricultrix* vero cultricem nemorum innuat. Cui paret Brotier. Sed hæc dicta puto subtilius, quam verius, nec sine probatione admittenda. Atque etiam Phædrus eodem jure dicere potuit *nemoricultrix*, quo Catullus ‘aper nemorivagus,’ et ‘cerva sylvicultrix.’ Vid. Gesner. in Th. L. L. v. *nemoricultrix*. Walchius tamen et Leonhard. tuentur vulgatum *nemoris cultrix* e Virg. *Æn.* xi. 557. ‘nemorum cultrix Lætônia virgo.’—4 *Fortuitum.* Faber *fortunatum*, indignante Burmanno, cum sensus sit: Forte ita acciderat, ut contubernaes essent tres diversi generis bestię; neque fortunatum fuisse, ex ipsa fabula apparet.—5 *Evertit.* Lalle-mant. et Brotier. *avertit*.—6 *Scandit.* Heinsius *escendit*, e conjectura, de qua vid. Burmann. ad lib. iv. fab. 21. 9. Cuninghamus edidit: *Ad volucris scandit*

NOTÆ

4 *Contubernium*] Vocabulum militare; manipulum enim militum significat, teste Vegetio, qui centurias in contubernia divisas fuisse scribit: ut decem militibus sub uno papilione

degentibus, unus quasi præset decanus, qui caput contubernii nominabatur. Unde commilitones et contubernaes dicuntur, a communibus tabernaculis.

Delph. et Var. Clus.

Phædr.

H

Tibi paratur, forsā et miserā mihi.
 Nam fodere terram quod vides quotidie
 Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
 Ut nostram in plano facile progeniem opprimat. 10
 Terrore offuso et perturbatis sensibus,
 Derepit ad cubile setosæ suis;
 Magno, inquit, in periculo sunt nati tui.
 Nam simul exieris pastum cum tenero grege,

Aquilæ: Tibi, inquit, struitur exitium; quin et forte mihi infelici; nam Aper dolosus, quem cernis quotidie fodere terram, vult cruere quercum ut devoret facile nostros catulos humi dejectos: ita immisso terrore, et commotis animis, scandit ad sedem suis setigeræ: Nati tui versantur grandi in discrimine. Nam simul atque

//////////

nidum et, perniciēs, ait.—8 Quotidie. Bentley. cotidie. Præiverant Nevelet. et Ursinus. quod. Sic libri scripti Pith. Rem. et edit. vet. At Brotier. edidit; Nam fodere terram quem vides quotidie, Aper insidiosus q. v. e. Sic quoque oliu Lallemand. Sed poterat locus Terentii, Scheffero memoratus, Broticrium docere, invitis libris ita legere non esse opus: 'Sane quod tibi nunc vir videatur esse hic, nebulo magnus est.'—9 Aprum insidiosum. Bentleyus distinguit post Aprum, legens deinde: insidiosus quercum vult evertere. Sed, judicante Burmanno, idem sensus exoritur, si non languidior. Cuninghamus suscipitur, Phædrum scripsisse, Aprum insidiosæ q. v. c. [Morem gerit Bentleyo Anton., sed propter aliam causam, sc. ut um ter positum vitetur].—11 Offuso. Mss. Pith. Rem. veteresque Editiones, ut Rigalt. 2. Nevelet. multæque aliæ effuso. Sed jam Rittershus, et Meursius conjiciebant, legendum esse offuso, frustra repugnante Scioppio, qui volebat effuso. Rittershusii conjecturam deinde omnes fere Critici admisērunt. Effundere enim et offundere in Codd. Mss. sæpe permutantur, id quod docet Burmannus in Not. ad h. l. laudans quoque Cuperi Obs. II. 6. Adde Not. Tollii ad h. l. in P. III. Phædri; Drakenb. ad Sil. x. 366. et Gronov. Obs. IV. c. 21. coll. Gesneri Thes. L. L. h. v. Harius sine necessitate legit: Terrore offuso huic et p. s. quod non sine causa Burmannus rejecit, cum manifestum sit, hæc respicere aquilam, et transitum sequenti demum versu fieri ad suem. Cuninghamus conjicit, Terrore huic offuso.—12 Derepit. Male tuentur Meursius et Schefferus Direpit, i. e. inde repit ab aquila; quod receperunt Nevelet. Rigalt. Ed. 2. Danet. Desbillon. At Rittershus. Christoph. Colerus, quibus assentiunt Heins. Guyet. Gud. Burm. recte defendunt Derepit. Sic degredi, pro descendere, est apud Sallust. Liv. Tac. teste Rittershusio. In Ms. Gud. i. c. Pith. erat

NOTÆ

8 *Quotidie*] Secunda syllaba in hac voce brevis est, aliquando etiamnum longa. Ita Terent. 'Vernum ubi videbit tantos sibi sumtus domi Quotidianos fieri, nec fieri modum.'

9 *Aprum insidiosum*] Difficultas esse potest cur dicit *aprum insidiosum*, et non *insidiosam* in fæminino, cum ser-

mo sit de sue fæminia. Certe error inest, nisi velis aprum esse ex eo genere animalium quod vocant epiceum.

10 *In plano*] Humi stratam nostram prolem, quercu eversa.

11 *Nam simul exieris*] Nam simul atque exieris.

Aquila est parata rapere porcellos tibi. 15
 Hunc quoque timore postquam complevit locum,
 Dolosa tuto condidit sese cavo :
 Inde evagata noctu suspenso pede,
 Ubi esca se replevit et prolem suam,
 Pavorem simulans prospicit toto die. 20
 Ruinam metuens aquila ramis desidet:
 Aper rapinam vitans non prodit foras.
 Quid multa ? inedia sunt consumti cum suis,
 Felique et catulis largam præbuerunt dapem.
 Quantum homo bilinguis sæpe concinnet mali, 25
 Documentum habere stulta credulitas potest.

*iveris ad pabulum cum turba tenella, Aquila in procinctu est ad tibi rapiendas succul-
 lus. Postquam ergo permiscuit terrore hunc locum, insidiosa abdidit sese caverna
 secure. Inde exiens noctu suspenso gradu, ubi se ingurgitavit cibus et suos catulos,
 fingens timorem, circumspicit toto die. Aquila, timens periculum, desidet arbore.
 Aper, fugiens perniciem, non se proripit foras. Quid plura ? perierunt fame cum
 suis, et dederunt magnum convivium natis Felis. Credulitas stolidam monetur hoc
 apologo quantum mali vir fallax inferat.*

diripit. Vid. Lambin. ad Hor. lib. i. Od. 9. 23.—17 *Tuto.* Ms. Gnd. *toto.*
 Ita Rigalt. Ed. 1. Ursin. et Hario, improbante Burmanno. Vix enim recte
 dici posse censet *toto cavo se condidit* pro, totum se condidit cavo ; mox etiam
 sequitur *toto die.* Denique accommodate dixit *tuto*, cum felis sciens nullum
 periculum instare, ut contubernalibus persuadere volebat, *tuto cavo se con-*
deret. Heinsius, Both. et Bentlei. *noto*, ut lib. i. fab. 9. 9. ‘ exitus noti ;’
 Nevelet. *tota.* At Rigalt. Ed. 2. edidit *tuto.*—21 *Ruinam.* Heinsius *Ruinæ.*—
 23. 24 Bentleius, quem sequitur Both., corrigit : *inedia sic consumti cum suis*
Feli atque catulis l. p. d. Non sine causa enim quærit : cur catulis tantum
 ac non matri quoque ? neutram tamen lectionem in textum recepit. At Bur-
 mannus, illepidam particula *sic*, quam intrudit Bentleius, repudiata, recte tue-
 tur *sunt*, laudans lib. III. fab. 3. 12. 13. Anglus Anonymus legendum esse
 monuit *Felique et catulis*, invito Burmanno. Quæ emendatio vero cum non
 paucis proba videatur, ut Desbillonio, Brotierio, Cuninghamo, Bipontinis,
 aliis ; non dubitavi eam præferri lectioni Codd. Mss. *Felisque catulis largam*
præbuerunt dapem, quam recipit Burmannus. Non sine causa enim Desbillo-
 nius : ‘ non soli catuli, sed ipsa quoque feles præda frui tam opima debuit.’
 Objicit tamen Burmannus quædam, non penitus contemnenda.—26 Hein-
 sius, [Anton.] et Bentleius conjiciunt, *Documentum habere hoc* (vel *hinc*) *stulta*
credulitas potest. Cui lectioni Bentleius non multum tribuisse videtur, cum
 non receperit. Cuninghamus legendum proponit : *Documentum hinc capere*
st. c. p.

NOTÆ

25 *Homo bilinguis*] Qui dolose et cat ‘ Tyrios bilingues,’ haud fidei ser-
 fraudulenter agit. Unde Virgil. vo- vantissimos.

FABULA V.

CÆSAR AD ATRIENSEM.

EST ardelionum quædam Romæ natio,
 Trepide concursans, occupata in otio,
 Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
 Sibi molesta et aliis odiosissima:
 Hanc emendare, si tamen possum, volo
 Vera fabella: pretium est operæ attendere.

5

Cæsar Tiberius cum petens Neapolim
 In Misensem villam venisset suam

Est Romæ genus ardelionum oberrans solícite, in quiete, anhelans incassum, plura faciendo faciens nihil, sibique importunum, et invisum ceteris. Mens est mihi hoc corrigere, modo tamen valeam, vera historia: operæ pretium est illam auscultare. Cum Tiberius Cæsar, profectus Neapolim, venisset in suam villam

.....

1 *Ardelionum.* Cod. Pith. *ardalionum*, teste Neveleto. Etiam Salmas. notavit *ardalionum*, a veteri ἄρδαλος, ἀρδαλύων. Vid. Gud. Nonio auctore dicti sint ab *ardendo*, quod pro festinando usurparunt veteres; de quo Schefferus consulendus.—8 *Misensem.* Gudius testatur, in libris scriptis inveniri *Misensensem.* Ita Gruterus p. 132. 6. *Mediolaniensem.* Cod. Pith. habet *Misnense*, auctore Neveleto, qui edidit *Misensem.* In eodem tamen Codice Pith. legi *Misnensi*, testis est Heinsius, qui legendum proponit, *In Misnensi ad villam venisset suam*, laudans Plin. xviii. 6. Quæ scripturæ varietas in eodem Codice sæpius a nobis observata est. At *Misnensem* videtur esse a manu

NOTÆ

1 *Ardelionum*] Hi vocantur homines qui se negotiis omnibus immiscunt, ab *ardendo* dicti, quod pro festinando veteres usurparunt. Quanquam melius ab *Ardea* avi dicti *Ardeliones*, quia aves hujus instar huc et illuc volitant et circumcursant, dum omnibus se student negotiis immiscere. Hoc genus hominum describit Martial. tali Epigrammate: 'Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle. Vis dicam qui sis? magnus es *Ardelio*.'

6 *Vera fabella*] Fabula enim ad verum vel falsum extenditur, ut supra ad lib. 1. fab. 1. annotavimus.

7 *Neapolim*] Urbs Campaniæ maritima regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clarissima: prius *Parthenope* dicta.

8 *Misensem villam*] Domus rustica. De hac villa *Misenensi* ita Tacitus: 'Mutatis sæpius locis (*Tiberius*) tandem apud Promontorium *Miseni* consedit, in villa cui *L. Lucullus* quon-

Quæ monte summo posita Luculli manu,
 Prospectat Siculum, et despicit Tuscum mare; 10
 Ex alticinctis unus Atriensibus,

Misenensem, quæ, ædificata a Lucullo in vertice montis, spectat mare Siculum et aspicit mare Tuscum, unus servorum atriensium altius cinctorum, cujus vestis col-

prima.—9 *Luculli*. Ms. *Lucili*. Gud.—10 *Prospectat...despicit*. Sunt qui de fronte et tergo Phædrum intelligant, et respicit præferant, ut Heinsius, Tullius, Gronovius. Quæ rejicit Burmannus, qui lectioni obsequitur vulgatæ: *Prospectat Siculum et prospicit T. m.* Cum in libris scriptis sit *perspicit*, hoc mutat Bentl. in *despicit*. Quod jam olim conjiciebat Guyetus (qui et legi posse putabat *præspicit*), et probant Cuningh. et Both. [Legit Anton. *Prospectat Sic., perspicit T. m.*] Jac. Gronovius *perspicit* præfert, ita, ut *Prospectat* de visu e longinquo, sed *perspicit* de visu e propinquo intelligat. Ipse tamen sibi diffidit, cum *prospectare* etiam propinqua et vicina spectare fateatur. Cui assentit Cl. Schirach. De lectione *perspicit* vid. Jac. Gronov. Emendatt. in Phædr. p. 144. sq. coll. Not. Burmanni, cui tamen accedendum non est affirmanti, villam Siculo mari propinquiorem fuisse, quam Tusco; immo vero Tusco propinquior fuisse putanda est. Chr. Crusius legit: *Respectat Siculum et prospicit Tuscum mare*. Grævius conjicit: *Prospicit infernum, respicit Tuscum mare*.—11 *Alticinctis*. Sunt qui hanc vocem raram divisim scribant *alte cinctis*, ut Salmasius, favente etiam hic metro. Sic apud Senec. Ep. 92. extr. Gloss. Stephani ‘*ἀνεσταλμένος alticinctus*’; at vero Heins. ad hunc Phædri locum conjicit *alticinctis*, quod placet Schirachio, l. c. P. I. p. 27. In Ms. Gudii erat, *alti cinctus*. Vid. Ferrar. de re Vest. III. 7. et

NOTÆ

dani dominus.’ Est autem vicinum illud Promontorium monti, Miseno dicto, a Miseno socio Æneæ ibi sepulto. De quo Virgil. Æneid. vi. ‘Monte sub aërio qui nunc Misenus ab illo Dicitur.’

9 *Luculli manu*] Quam posuerat Lucullus, Pompeii et Ciceronis æqualis, summus et fortunatissimus Romanorum legatus, qui duobus præliis vicit Mithridatem, et egit de illo Romæ triumphum. Postea abjecta rerum publicarum cura genio indulsit, et posuit superba Palatia, ædesque magnificas, inter quas fuit villa Misensis.

10 *Siculum*] Subintellige mare, quod a Sicilia Cretam usque excurrit.

Tuscum] Mare. Quod non solum Hetruriam, sed et Latium, et regnum Neapolitanum usque ad Fretum Siculum alluit.

11 *Ex alticinctis*] Alticinctos pueros vocat Horatius servos Nasidieni; id est, strenuos et industrios, qui demissam vestem non gerebant, ne inter agendum impedirentur.

Atriensibus] Qui stabant in atrio domus, limenque custodiebant. Ab atriorum tutela, Varrone teste, nomen habent servi Atrienses. Fulvius Ursinus suspicatur eosdem esse qui in inscriptionibus dicuntur, ‘*Servi a supellectili*’; quia nempe servaverint supellectilem convivalem, veteresque cœnarent in atrio, hoc est, prope culinam, ut videre est ex verbis Servii in Æneid. I. ‘*Vocemque per ampla volutant Atria*.’ Tangit Romanorum morem: nam, ut ait Cato, in Atrio, et duobus ferculis epulabantur anti-qui. Ibi etiam et pecunias habebant. Unde qui honoratiores servi erant, liminum custodes adhibebantur.’

Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
 Erat dstricta, cirris dependentibus,
 Perambulante læta Domino viridia
 Alveolo cœpit ligneo conspergere
 Humum æstuantem, come officium jactitans :
 Sed deridetur. Inde notis flexibus

15

ligebatur ab humeris linteo Pelusio, cirris defluentibus, ambulante hero per viridaria amœna, cœpit aspergere terram arescentum vasculo ligneo, ostentans hoc officium urbanum; verum irridetur. Postea præcrtit Cæsarem in aliud ambulacrum

//////////

Tzschuck. ad h. l.—13 *Dstricta*. Desbillonius post Gronovium *districta*.—14 *Lata viridia*. Codices ut Ms. Pith. et antiquæ Editt. exhibent hunc versum uno pede longiorem: *Perambulante læta domino viridiaria*. Hinc Heinsius reponit: *p. l. d. viridia*. *viridia* pro *viridarii* Latine dici, pluribus exemplis astrui potest. Sic Vitruv. lib. vi. 6. Vid. Heinsii Ep. ad Scheff. 79. in Burm. Syll. Epp. T. v. p. 87. 59. Heinsium deinde secuti sunt alii, ut Ursin. Freinshem. Buchner. Salmas. ad marginem, et ad Capitol. p. 268. Scheffer. Brotier. Bipont. *viridia* etiam tuetur Burmann. doctissime contra Jac. Gronov. disputans, qui strenue defendebat *viridaria* in Emendatt. in Phædr. p. 145. Jam olim autem Pithæus emendaverat: *P. l. d. viridaria*, sed nec sic constat metri ratio. Vid. Brotier. At commodius et Phædro dignius videbatur Desbillonio, si *domino* et *per* invicem transferret, ac *viridaria*, quæ vox latina non sit, mutaret in *viridaria* sic: *Domino ambulante læta per viridaria*, quæ emendatio non videtur necessaria Censori docto in A. L. Z. 1786. V. 476. Faber, qui male delet *læta*, quod vocabulum hic aptissimum est, legit *viridiaria*. Sic quoque legitur in Editt. Rigaltii; quo efficiuntur septem pedes in versu senario. Pro *læta* substituit Gudius *alta*; sed *læta* est elegantius et magis poëticum. Lege a Burmanno notata.—15 *Conspergere*. Nevelet. Ursin. *conspergere*; sic erat in Ms. Gud.—16 *Come officium jactitans*. In Ms. Pith. Rem. et Vett. Editt. quibus adjungenda Editio Didoti stereotypa, legitur: *jactans officium come*, quod est contra leges metri. Deinde *τὸ come* de servi officio offendit viros doctos, quia *comis* est superior in inferiorem, dominus in servum, v. Burmann. collato tamen Tzschuck. Nec defuerunt, quibus *jactitans* hoc sensu locutio non bene Latina videretur. Itaque locus mirum in modum tentatus est. Olim legebatur *officium comæ*, quam lectionem defendunt Praschius et Ursinus. Etiam Desbillonius agi credens de *come*, non de officio, vel comitate Atriensis, legi jubet *jactans opificium comæ*. Bentleius conjicit: *jactans officium leve*, quod displicet Burmanno, qui mallet legere, *domino officium jactitans*, ut lib. III. fab. 7. ‘domino officium præstare;’ sed quia modo præcedit *domino*, vix audet. Alia quoque tentat, quæ omitto. In Editione Jac. Gronovii est, *come officium jactans*, quod vix ferendum, observans Burmanno, cum spondaeus claudat versum iambicum. Heinsius perperam conjicit *jactans comem officiam*, ut apud Plaut. Most. 1. 3. 107. vel *come* retinet, sed transpositum loco, *come officium jactitans*. Harius delabitur in Wasii correctionem, *jactans officium comes*, quæ nescit Burmannus, annon absurdior sit reliquis omnibus. Alia quoque conjicit, h. l. prætermittenda. v. Burm. Istam tamen Wasii emendationem amplec-

NOTÆ

12 *Linteo Pelusio*] Pelusium erat cissima lini, ex quo conficiebantur ostium Nili et civitas Ægypti fera- lintea.

Præcurrit alium in xystum, sedans pulverem.

Agnoscit hominem Cæsar, remque intelligit.

Id ut putavit esse nescio quid boni :

20

Heus! inquit Dominus. Ille enimvero assilit,

Donationis alacer certæ gaudio.

Tum sic jocata est tanti majestas Ducis :

Non multum egisti, et opera nequicquam perit ;

divortiis notis compescens pulverem. Tiberius sentit hominem, et capit rem. Heus tu, ait Cæsar; hic statim accurrit. Tum princeps sic jocos: Alapæ non venduntur apud me tam vili pretio.

itur Both. Cuninghamus satis audacter legi jubet: *jactans officium suum*. Post Rigaltium omnes fere Critici substituerunt *come officium jactitans*. [Anton. legit *off. come juctitans*, aut *c. o. j.*]—18 *Alium*. Meursius, quem sequitur Funccius, *illum*; ut intelligat Tiberium. Sed *alium* est in Vet. Cod. quo usus est Rigalt.—20 *Id ut putavit*; *Id*, quod deest in Mss. Pith. et Rem. supplevit Pithæus. Rigalt. in Ed. 2. vs. 21. præponit versui 20. legitque, *Et id*. Sed in editione postrema vs. 20. 22. 24. satis temere omisit. Simili modo quoque vs. 20. omissus a Praschio. Burmannus conjicit *Inde*, i. e. ex vultu Cæsaris et sermone cum comitibus, *ut putavit*. Heinsius, Ep. xix. ad Scheffer. h. v. de Tiberio intelligens, legit: *Id ut putavit esse nescio quid doli*, i. e. ut putavit Tiberius, fieri callido consilio, ut libertatem consequeretur; quam ineptam sedulitatem commodo sensu *dolum* dici posse negat Burmannus. Desbillonius et Brotier. *Is ut putavit*, e conjectura; nam *is* non magis in Codd. Mss. est, quam *Id*; hoc sensu: ubi atriensis persuasum habere visus est, nuntiari sibi aliquid boni. *Id* enim Desbillonius sensum auctoris perturbare videtur, quod ego non video. Nam sensum commodum habet hæc vocula, et in verbo *putavit* facile *is*, vel *homo*, vel *atriensis* potest subintelligi. Cum etiam *Id* ut receptum sit, non audeo quicquam mutare. Biontini: *remque intelligit Ita, ut putavit is esse nescio quid boni*.—22 *Alacer certæ*. Sic habent omnes Codd. Mss. et Editt. at Gudius legi jubet: *Donationis, alapæ certe gaudio*, i. e. sperans se, si non pecuniam, certe, i. e. ad minimum, manumissionem consecuturum. Sed recte Harius vidit, hoc absonum esse: majus enim beneficium erat manumissio donatione: quare debuisset inverso ordine dixisse, *Alapæ, donationis certe gaudio*; sed tunc perit acuta emendandi ratio, ex repetitione syllabæ *cer* in vocibus junctis *alacer certæ*. Burmannus, qui doctissime probat contra Gudium, concursum syllabarum, quas litera canina quasi efferare videtur, non valere ad mutandum hunc versum. Gudii emendationem, quam etiam Hoogstratan. approbat, recte rejicit Desbillonius, Præf. Disp. III. p. 31. eodem usus argumento, quo Burmannus. Cuninghamus conjicit *alacris*. Hunc versum Rigalt. Fab. Prasch. alii perperam omiserunt, id quod merito queritur Burmannus.—23 *Jocata est*. Sic optime Mss. Pith. et Rem. Male emendavit Pithæus *locuta est*. Ita Nevelet. et probat Gudius. Sed Rigaltius recte reposuit *jocata est*. v. Brotier. *tanti*. Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. *tanta*. Sed viri docti præferunt *tanti*, quia *jocata* præcedit et rectius *majestas* interponitur *rois tanti Du-*

NOTÆ

18 *Xystum*] Locus erat deambulationi adornatus, consitis utrimque plantanis.

19 *Remque intelligit*] Mentem et consilium Ardelionis, qui ambiret libertatem

Multo majoris alapæ mecum veneunt.

25

.....

cis. Vid. Burm. Displicet tamen Brotierio. Etiam Desbillonius recepit *tanta*.—24 Rigalt. et Faber h. v. omittunt. Quibus assentit Kohl. Comment. crit. p. 122. scribens: 'multo concinnius atque argutius sine penultimo hoc versu clauditur.' Equidem Kohlium recte statuere putaverim; etsi verum abjicere non audeam. *Non multum.* Neveletus: *Nec multum...nequicquam.* In Ms. Pith. est *nequicquam*. Sic legi volunt Sciopp. Gud. Giph. in Ind. Lucret. *perit*. Al. *peritit*, quod ut dissyllabum legendum.—25 In Codice Pithæi legitur: *Multo majores alapæ mecum venerunt.* v. Gud. Atque etiam Raderus ad Martial. II. 6. legit *majores*, teste Burmanno. Rigaltius quoque *majoris* archaismum putat esse, pro, *majores...mecum*. Heumannus N. B. P. xxvii. p. 609. conjicit: *Multo majoris alapæ herorum veneunt*; cum *mecum* non satis recte explicari possit *apud me*. Hoc sensu enim potius dixisset *alapæ meæ*. Heinsius legebat, *mi cum veneant*; 'mi' pro, mihi, ipse habet Phædrus lib. III. fab. 18. 9. *venire* cum tertio casu usurpavit Cato de R. R. c. 144. 'aut cui olea venierit'; sed tamen Codici suo ascripsit, posse retineri *mecum*. Vid. Ej. Ep. 98. ad Scheffer. in Syll. Epp. T. V. p. 104. coll. Ep. XXI. p. 33.

NOTÆ

25 *Alapæ mecum veneunt*] Id est, libertas carius emitur. Apud Veteres enim, quando aliquem manumittent, alapa percussum circumagebant, et liberum confirmabant apud Prætozem. De modo manumittendi passim, neque quicquam protritum magis.

FABULA VI.

AQUILA, CORNIX, ET TESTUDO.

CONTRA potentes nemo est munitus satis;
Si vero accessit consiliator maleficus,
Vis et nequitia quicquid oppugnant, ruit.

Nullus est sat tectus adversus potentiores. Quicquid violentia et malignitas impugnant, id perit, si consiliarius malignus supervenit. Aquila tulit Testudinem in

.....

1-3 Tres priores hujus fabulæ versus in Codice Perotti desunt. *munitus*. Gadius testatur, in Cod. Pith. esse, *tutus est*. Romulus Divion. et Ulm. *munitus* et *tutus* simul exhibent: *qui tutus et munitus est, malo consiliatore cverti*

Aquila in sublime sustulit Testudinem :
 Quæ cum abdidisset cornea corpus domo, 5
 Nec ullo pacto lædi posset condita ;
 Venit per auras Cornix, et propter volans :
 Opimam sane prædam rapuisti unguibus,
 Sed, nisi monstraro, quid sit faciendum tibi,
 Gravi nequicquam te lassabit pondere. 10

altum ; quæ cum se abscondisset testa cornea, neque posset ullatenus vulnerari abdita, Cornix intervenit per aërem, et volitans prope : Sustulisti profecto escam opiparam tuis unguibus ; verum ni tibi ostendero quid oporteat te facere, fatigabis te frustra

(subverti) potest. Simili modo apud Romul. Nil. hæc fabula inscripta est : *docet subsequens fabula, quod multum muniti et ex omni parte tuti viri malis consiliatoribus subverti possunt. Ex quo fit verosimile, tutus esse a glossatore, qui arripuit e vs. 16. hujus fabulæ. Quod confirmatur verbis Romul. Div. apud quem in fine fabulæ legitur, et quam natura munierat, iniquo consilio periiit. Lectio, nemo tutus est satis, Bentleyo æque bona, Hario vero melior videtur ; sed Burmannus non censet movendam lectionem vulgatam, quam sequuntur Editiones plurimæ ; e recentioribus quoque Brotier. Desbillon. Bipontini. Nam si tutus scripsisset Phædrus, vix, putat vir doctus, librariis potuisse in mentem venire, vocem elegantiorē, et metaphoricō suo usu vulgo minus notam, ut eam supponerent, cum glossatorum mos solennis fuerit, translatas voces per magis simplices et apertas exponere. Deinde testudo cortice sua, ut mœnibus aut scuto munita recte dicitur, cum natura etiam animalibus imbellibus sua arma et munimenta contra eos, qui nocere illis sustinent, dederit. Vide Burmann. qui de usu verbi *munitre* in tali re et similibus exponit uberius. Defendit tamen Jac. Gronovius in Emendatt. in Phædr. alteram lectionem *tutus*, quod non ideo improbem, quia in locis, quos producit, nullus est, ubi *tutus contra aliquem* dicatur ; cum et Celsus dixerit lib. v. 23. de Mithridate, ‘adversus venenorum pericula tutum corpus suum reddidit ;’ etsi probe sciam, frequentius dici *tutus ab*, vel *ad*, ut Phædrus lib. i. fab. 31. ‘tutus ab injuria ;’ sed placet *munitus*, quia est elegantius, et quia Phædrus respectu testudinis rectius vs. 1. ‘munitus’ et vs. 16. ‘tutus’ dixisse putandus est. *ruit*. *Ouverting. ruunt*.—6 Alii transponunt voces *Pacto nec ullo*, ut secundum locum iambus teneat, et concinnitatis causa. Sic Bentley. et Cuningham. Sed complures in Phædro versus essent immutandi, si hæc esset mutandi ratio, recte observante Burmanno. Habet etiam Romulus Divion. *nec ullo pacto tangi potuit*.—7 *Propter volans*. Romul. Divion. *contra volat cornix*. Rom. Nil. *contra advolans*.—8 *Opimam*. Male Romulus Divion. Ulm. et Romulus Nilantii *optimam*, more librorum, qui voces rariores in vulgatas sæpius mutare solent. v. Burm. Codex Perotti habet : *Opimam, inquit, prædam*. Sed sane retinendum est, cum quia *rd inquit* sæpe omittit Phædrus, tum quod auget orationem cornicis. *Opimam sane* etiam legitur in aliis libris scriptis.—10 *Lassabit*. Sic recte e Mss. Gudii, i. e. Pith. reponendum judicat Jac. Gronov. ut ipsa testudo lassaret ferentem aquilam. [Sic et Anton.] In Editt. Neveleti, Ursin. Richt. Rigalt. Gronov. Rittershus. Scheff.*

NOTÆ

5 *Cornea domo*] Abusive ponitur 7 *Propter volans*] Id est, juxta ; ut
 pro testa cornea, qua testudines mu- ap. Terent. ‘propter dormire.’
 niantur.

Promissa parte, suadet, ut scopulum super
 Altis ab astris duram illidat corticem,
 Qua comminuta facile vescatur cibo.
 Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
 Simul et magistræ large divisit dapem. 15
 Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
 Impar duabus occidit tristi nece.

tanto onere. *Promissa parte, monet, ut frangat corneam domum missam ab alto caelo supra rupem, qua illisa, nutriatur esca absque negotio. Aquila, persuasa his verbis, obtemperavit monitori, et quoque partita est ample cibum suæ præceptorici. Ita Testudo, quæ munita fuerat beneficio naturæ, inferior duabus perit fato luctuoso.*

Freinshem. Bentlei. Didot. est *lassabis*, quod licet potest defendi, et se lassare, fatigare, sine reprehensione dici, ostendit Burmannus; hic tamen gaudet, se in Editione majori obsecutum fuisse Mss. cum deinde et jam in Cod. Per. *lassavit*, pro *lassabit*, legi videret.—11. 12 Hi versus in Cod. Per. ita exhibentur: *Promissa parte, vadens ut scopulos super Ab astris duram illidat, monet, corticem.*—13 *Facile*. Sic edidi e Mss. Pith. Rem. et Cod. Perott. Ita Nevelet. Ursin. Lalle. Brot. Bipont. Desbillon. Didot. alii. At Bentleins, quem et Burmannus sequitur [et Anton.], emendavit, *facili vescatur cibo*, quia sine hoc epitheto *cibo* otiosum videbatur. Nam si Phædrus dixisset, *facile rescatur*, abjecta voce *cibo*, sensus superesset, quia vesci absolute poni potest, quemadmodum Val. Max. II. 5. 4. dixit, 'in æde Jovis vesci' et Curt. lib. VIII. 6. 'stabat ad fores ædis ejus, in qua rex vescebatur.' Sed si poeta τὸ *cibo* addere volebat, addendum simul epitheton erat, unde qualis cibis sit pateret. Nec satisfacit Burmanno Schefferus, qui *cibo* per pleonasmum explicabat, cum in loco Ciceronis de N. D. lib. II. 23. 'nec iis escis, aut potionibus vescuntur, ut aut nimis acres, aut nimis concretos humores colligant,' nullus appareat pleonasmus, nec sensus tolerabilis remaneat, si tollas *escis* et *potionibus*. Displicet autem Hario lectio *facili cibo*, cum hæc locutio, pro hoc scribendi genere, nimis poetica sit. Quam male hoc dicitur ab Anglo, Burmannus docere potest lectores, quorum interest. Sic enim etiam locutiones *per auras*, *altis ab astris*, et multæ aliæ nimis poeticae videri debuissent, ut omittam alia, quæ vide in Notis Burmanni. Equidem conjecturam Bentleii ac Burmanni, etsi vulgata lectione sit elegantior, invitis libris omnibus non puto esse admittendam; cum pateat, *cibum* hic carnem significare posse, partem testudinis, cibo futuram, ut jam olim Heusingerus recte statuit. Vid. etiam cl. Lang. in Prolegg. ad Phædr. p. 24.—14 *Verbis... monitis*. Cuninghamus legi jubet, *Inducta his verbis*. J. F. Gronov. Diat. Stat. cap. 13. p. 73. pro *verbis* legit *veris*, et Heinsius *monito*. Utramque emendationem recepit Bentlei. sed *verbis* Burmanno præferendum videtur ex more Phædri, ut lib. I. fab. 11. 1. 'verbis jactans.' lib. IV. fab. 3. 5. 'verbis elevant.' Neque etiam opus est, legere *monito*, eum et alii poetae in plurali non raro uti soleant. Sic Virg. Æn. VIII. 504. 'monitis exterrita Divum.' Et sic alibi. v. Burmann.—15 *Large divisit dapem*. Ita Mss. Pith. Rem. Perott. et Ed. Vett. nisi quod Cod. Perotti habeat *dimisit*, pro *divisit*; quibus, præter alios, obsequuntur Ursin. Harius, Brotier. Bipontin. Desbillon. Etsi vero et *large* et *largam* recte dici potest, ut probant non pauca exempla, Burmanno notata; tamen *largam* præstare censent Bentlei. [Anton.] et Burni. ut Phædrus lib. II. fab. 4. dixit 'felisque catulis largam præbuerunt dapem.' *largam* etiam edidit Lalleman. Sanadon et Philipp. Sed hac in causa assentio Tzschuckio, scribenti: 'large melius, quam largam.

Non enim præda erat larga, sed ejus divisio, quod in adverbii crebra mutatione in adjectivum considerandum est.' Deinde si Phædrus l. c. *largam* posuit, an ideo hic quoque *largam* scripsisse putandus est?—16 In Cod. Perotti est: *Sic tuta quæ fuerat naturæ munere.*

FABULA VII.

MULI ET LATRONES.

MULI gravati sarcinis ibant duo :
 Unus ferebat fiscos cum pecunia ;
 Alter tumentes multo saccos hordeo.
 Ille, onere dives, celsa cervice eminent,
 Clarumque collo jactat tintinnabulum ;
 Comes quieto sequitur et placido gradu.

5

Duo Muli incedebant onusti oneribus : unus portabat corbes cum nummis, alter saccos repletos multo hordeo. Primus dives sua sarcina, supereminens elato capite, et agitans collo tintinnabulum argutum ; alius it comes lentis et tranquillis passibus.

3 *Tumentes multo.* Cod. Per. *tumentis multos.*—4. 5 Mss. Pitb. Rem. et Editt. Vett. habent *eminens, jactans.* Bentleius, quem sequitur Cuningham. [et Anton.] verbum deesse videns, legit: *Ille onere dives celsa it cervice eminent.* Sed hoc ex primo versu, ubi, 'muli ibant duo,' præcessit, subandiri posse censent Burmannus et Heusingerus. Quod cum mihi duriusculum videatur, et Cod. Perotti vs. 5. habeat *jactat*, pro *jactans*; suspicor, præcedente versu eundem legisse *eminent.* Jam olim Richterus ejectis participiis legebat: *cervice eminent Clarumque collo jactat tintinnabulum*, improbante Burmanno; quam tamen conjecturam lectio Codicis Perotti deinde confirmavit, quæ recte placet Hensingero in Addend. Reperunt etiam Lallemand. Brotier. Desbillon. et Both. Frustra Menrsius, ut solet, hic videt lacunam.—6 *Comes.* Quia ille præcessit, volebat Heins. Ep. XIX. ad Scheff. *Comes hic.* Sed non opus est construere, *hic sequitur comes*; sed intelligere simpliciter, alter mulus, qui comes erat. *Burm.—quieto.* Bentleius temere emendat *quietus*, quod recte rejiciunt Burmann. et Heusinger. Ille enim: 'non in poëtis solum,' inquit, 'sed et in prosa variantur hi casus nominativus et ablativus, ut *excellens forma*, vel *excellenti.* Vid. Gronov. ad Liv. I. 8. Sal-

NOTE

2 *Fiscos*] Fiscus corbis erat vimineus, in quo recondebant Romani pecuniam publicam et imperatoriam. Unde metaphoricè desumitur vox illa pro pecunia.

Subito Latrones ex insidiis advolant,
 Interque cædem ferro Mulum trusitant,
 Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
 Spoliatus igitur casus cum fletet suos,
 Equidem, inquit alter, me contemptum gaudeo.
 Nam nihil amisi, nec sum læsus vulnere.

10

Fures assiliunt derepente ex insidiis, et inter stragem vulnerant Mulum ense, rapiunt pecuniam, nec curant hordeum nullius pretii. Cum ergo expilatus doleret suum infortunium, alter dixit: Lator me neglectum, nihil enim perdidit, neque

//////////

Iust. Cat. 53. 'diversi moribus fuere,' vel *diversis*. vide Cort. ad Jug. 78. 'imparces magnitudine, pares, vel pari, natura.' v. et infra lib. III. fab. 8. 3. 'Tutius ergo sequi scriptos, et in talibus nil mutare.'—8 *Cadem*. Meursius scripsit *prædam*, quia nulla cædes facta sit, sed intra direptionem fisorum vis omnis constiterit. Sed viri docti, maxime Burmannus, jure vindicarunt vulgatam. Heinsius ascripsit margini vel, *Interque sepein*, vel *Uterque fæde*, et in Ep. XIX. ad Scheffer. *Interque se dum ferro mulum trusitant*. Ouvringius, Meursii vestigiis insistens, hunc versum transponit (citra necessitatem, cum omnia recte se habeant) in locum sequentis, pro *eadem* legens *prædam hunc*.—*trusitant*. In Mss. Pith. et Remens. est *trucidant*, quod repugnat et iambici versus metro, et veritati. Vid. vs. 12. Sic tamen edidit Rob. Prevost. Facile autem intelligitur, Phædrum h. l. usum esse verbo, quod responderet τῶν *læsus vulnere*, vs. 12. sed rariori et difficiliori, quod deinde a rudibus librariis varie mutatum est. Meursius conjicit, *multum tnsitant*, verbum nusquam alibi obvium; vel *tuditant*. Sic edidit Didotus. Rittershus. Nevelct. Ursin. Gronov. Walch. *tonsitant*, quod et placet Scheffero, etsi nullo exemplo affirmetur, hoc sensu fuisse in usu. Explicat autem, vulnerare in extrema cute. vid. Scheff. Pithæus emendaverat *tunditant*, teste Brotierio. *sauciant*, ex Heinsio excogitatum, placuit Bentlicio; quam conjecturam corroborat Codex Perotti; et receperunt Cuningham. Philipp. Lallemand. Brotier. Desbillon. At si scripsisset Phædrus *sauciant*, inde non ortum esset *trucidant*, quod est in libris scriptis. Cf. Ephem. Gotting. 1784. Part. 67. Itaque Tzschuckio τὸ *sauciant* ex glossa difficilioris vocis irrepsisse recte videtur. Burmannus conjicit *lancinant*, cui lectioni ipse non multum tribuit: placet tamen Bipontinis, qui receperunt. Plerique, præeunte Rigaltio, legunt *trusitant*, quod ad priscam Codd. Mss. scripturam accedit proxime; etsi nec sic omnis tollatur scrupulus. Heinsius denique legi posse putabat, *incursitant*; v. Notas Heinsii; at Salmasius *tusitant*, teste Gudio. [*trusitant* Anton.]—12 *Sum læsus vulnere*. Cod. Per. *sum passus vulnera*, quod receperunt Lallemand. et Brot. et probant Sanadon et Philipp. Ita passim poëta. v. Heusinger. Mss. Pith. Rem. et Edit. Vett.

NOTE

8 *Ferro trusitant*] Locus vexatissimus; vulgo legebatur *tonsitant*. Alii *trucidant*, unde *trusitant* posuit Rigaltius. Meursius maluit *tuditant*, ut sit a *tundendo*, quasi variis ictibus ferri tunderent cutem muli ne cum sarcina aufugeret. Certe *trusitant* nullibi legitur nisi in hoc Phædri loco. *Tudito*

vero est vox nota apud Festum, et significationem habet accommodatam ad locum Phædri. *Trusito* posset esse verbum frequentativum a verbo *trudo*; sed illius significatio non convenit clare sensui Phædri. Idcirco rejicio.

Hoc argumento tuta est hominum tenuitas :
Magnæ periclo sunt opes obnoxixæ.

accepi vulnus. Hoc exemplo egestas hominum segura est, ingentes vero divitiæ patent nullis discriminibus.

~~~~~  
*nec sum læsus vulnere.* v. Brotier.—14 *Magnæ.* Harius contra scriptos et editos libros, et sine ulla necessitate, legit *Magno*, quod in quibusdam editionibus etiam olim legebatur, ut Daneti; et a Johnsonio jam rejectum fuit: *periculum* enim etiam per se sufficit, etsi non addatur *magnum*. Deinde Phædrus alio loco dicit ‘*magnas opes.*’ Denique si alibi l. II. 8. 19. hoc Epitheton poëta adjunxit, an ideo semper cogendus, eodem modo loqui? De quibus omnibus et aliis Burmannus in re tam levi justo fusius contra Harium disputat. Hunc vers. habet Both, suspectum ob *ταυτολογίαν*, et deleri vult.

## NOTE

13 *Tuta est hominum tenuitas*] Unde damno.’ Et Juven. ‘*Cantabit vacuus Sallust. ‘Egestas habetur facile sine coram latrone viator.’*

---

---

 FABULA VIII.

## CERVUS ET BOVES.

CERVUS, nemorosis excitatus latibulis,  
Ut venatorum fugeret instantem necem,

*Cervus excitus latebris nemoris fugit in villam vicinam metu imprudenti, ut se*

~~~~~  
1 *Nemorosis.* Cod. Perott. *nemorum.*—2 *Ut venatorum.* Bentleius, cui ridiculum videbatur, *necem venatorum* dici, et quia *excitatus* dicitur cervus, nec additur a quo; legit: *excitatus latibulis A venatore, ut f. i. n.* Alii, qui itidem offenduntur lectione *venatorum instantem*, alia tentant. Harius corrigit *instantum necem*; Heinsius, *venatorem fugeret instantem neci*, vel, *venatores*

NOTE

2 *Ut venatorum fugeret necem*] *Sci-* *rum* active, non passive, sumitur hoc licet a venatoribus sibi inferendam. *loco.*
Ibi est ambiguitas, quia vox *venato-*

Cæco timore proximam villam petit,
 Et opportuno se bubuli condidit.
 Hic Bos latenti : Quidnam voluisti tibi, 5
 Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
 Hominumque tecto spiritum commiseris ?
 At ille supplex, Vos modo, inquit, parcite :
 Occasione rursus erumpam data.
 Spatium dici noctis excipiunt vices. 10
 Frondem bubulcus affert, nec ideo videt.
 Eunt subinde et redeunt omnes rustici,
 Nemo animadvertit : transit etiam villicus,

subduceret morti sibi imminente a venatoribus, et se occultavit in stabulo commodo. Bos dixit huic delitescenti : Quidnam proposuisti, miser, qui te objeceris ultro morti, et credideris vitam adibus hominum? Cui ille rogans, Vos, inquit, ne latidite : me proripiam iterum foras ubi se opportunitas obtulerit. Nox venit die exacto ; bubulcus apportat frondes bobus, neque tamen animadvertit. Deinde omnes rustici eunt redeuntque ; nullus videt. Quin et villicus venit, neque hic deprehendit quic-

//////////

instantes neci, vel, venatore fugeret instanti necem. Sed omnia vana, paulo fusius probante Burmanno ; cum dubium esse non possit, a quibus excitatus sit cervus, et lectio vulgata bene se habeat, defendique possit multis veterum auctorum exemplis. Vide enim quos laudat Burmannus. [Proponit Anton. A venatore instantem ut effugeret necem.] Deinde e verbis Romuli Divion. ut venatores evaderet, patet, mortem, a venatoribus instantem, esse intelligendam, quod jam olim notavit Burmannus. Denique cum verbum instare de proxime imminuentibus passim dicatur, hoc loco a necem non divelli et ad venatores referri potest.—4 Et opportuno. In Ms. Per. pro, Et opportuno, est, Et inter bubulos ruit.... et mox : Huic eo latenti, Quidnam. Ms. Pith. bovili ; sic edidit Neveletus ; Ms. Rem. bobili, quod Gud. et Burm. mutant in bubili. Recte. Teste enim Varrone de 44. VII. p. 117. Edit. Bip. a bove dicitur bubile, non bovine.—v. Brot. coll. Burmannu. et Desbillon. In Anonymo Nil. ovile legitur. Perperam, quia de bobus agitur.—6 Ad necem cucurreris. Heins. conjicit : qui neci occurreris, vel, qui necem incucurreris, quia Cicero sæpe dixit in morbos, in crimen, in perniciem, &c. incurrere.—7 Hominumque tecto. Non male Cod. Perotti Hominisque tecto, i. e. domino, quod probant Heusinger. in Addend. et Burm. Aliter sentit cl. Lang. in Prolegg. ad Phædr. 2. p. 24.—9 Cum apud Romulum Divionensem legatur : hæc cum loquitur, seu, ut habet Romulus Ulm. hæc cum dixisset, obscuro se condidit loco ; censet Neveletus, excidisse versus hunc, statim versui 9. subjiciendum : quod non est probabile, cum versu 4. jam dixisset Phædrus, cervum se condidisse bubuli, ubi apud Romulum est : conjecit se in stabulum.—10 Spatium diei. Ms. Per. Spatium dein.—11 Nec ideo. Heins. neque adeo. Salmas. nec adeo. Ms. Per. affertur, nihil videt. Both. neque is eum videt.—13 Nemo animadvertit. Ms. Per. Nemo

NOTÆ

- 3 Cæco timore] Quia facit nos cæcos, et imprudentes in rebus nostris. tatio Virgiliana : 'Eheu ! quid miseros volui mihi ?'
 5 Voluisti tibi] Malum parare. Imi-

Nec ille quicquam sentit. Tum gaudens ferus
 Bubus quietis agere cœpit gratias, 15
 Hospitium adverso quod præstiterint tempore.
 Respondit unus: Salvum te cupimus quidem,
 Sed ille, qui oculos centum habet, si venerit,
 Magno in periclo vita vertetur tua.
 Hæc inter ipse dominus a cœna redit: 20
 Et quia corruptos viderat nuper boves,
 Accedit ad præsepe: Cur frondis parum est?
 Stramenta desunt? Tollere hæc aranea

quam. Tum cervus exultans cœpit habere gratiam bobus tacitis, quod illum exceperint hospitio iniquo tempore. Unus dixit: Equidem te volumus incolumentem: sed si ille accesserit, cui sunt centum oculi, tua vita versabitur in summo discrimine. Dum hæc loqueretur, Herus venit a cœna, et quoniam aspexerat non ita pridem boves dejectos, subit bovine: Quare, ait, parum adeo frondium est? Paleæ non sufficiunt. Quantum operis est auferre has telas araneorum? Dum lustrat singula,

eum animadvertit, e compendio.—14 Ms. Per. Tum gaudens cervus. Rom. Divion. et Ulmens. gaudens fera. Anonymus Nilant. gaudens ferus.—15 Bubus quietis. Sic Mss. Rem. et Per. it. Anon. Nil. Ita quoque habuit Cod. Pit. sed altera manu emendatum Boves. Inde Pithæus emendavit Bobus; sicque edidit Nevelet. Burmann. Desbillon. al. Cf. Brotier. quietis. Bentleius reponit quietus et explicat, securus. Ita Cuninghamus. At melius retinetur quietis; indicatur enim gratiarum actarum causa. Cf. Tzschuck. agere cœpit gratias. Ursin. et Rittershus. cœpit agere gratias.—16 Quod præstiterint. Non male Cod. Perott. quia præstarent. Nondum enim exierat cervus.—17 Te cupimus quidem. Ms. Per. te volumus quidem. Anonymus Nil. salvum te volumus.—19 Versus hic deerat in Cod. Per. vertetur. Maittar. Richt. Hoogstrat. versatur.—22 [Vult Anton. fr. cur p. est?].—23 Desunt? in Editt. Danet. Maittar. Richter. Funcc. Hoogstratan. Lallemand. Desbillon. Brotier. abest signum interrogandi. Sed melius per interrogationem effertur, quia dominus paulo loquitur iratior, cui generi convenit interrogatio. Warum habt ihr nicht gestreut? Atque etiam vs. sq. oratio procedit per interrogatio-

NOTÆ

15 *Bubus quietis*] Qui eum non pro-

diderant latitantem in stabulo.
 16 *Hospitium adverso*] Ita ap. Cic. 'Amicus certus in re incerta cernitur.' Et Plautus eum amicum pronuntiat, qui in re dubia juvat. Unde Ovid. 'Donec eris dives, multos numerabis amicos; Tempora si fuerint nubila, solus eris.'

18 *Qui oculos centum habet*] Ne Famam, aut Argum, intellige, quibus Poëtæ tribuunt centum oculos. Ibi

est Periphrasis, ut heri curam et perspicaciam depingat. Dat enim centum oculos, ut indicet dominum esse oculatissimum. Unde Æschyl. Ὀμμα γὰρ δόμων νομίζω δεσπότητος παρουσίαν: Namque lumen ædium puto heri præsentiam.

21 *Corruptos*] Macilentos, macie perditos. Imitatio Græci sermonis.

23 *Aranea*] Adjective ibi sumitur; subauditur, texta.

Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
 Cervi quoque alta conspicatur cornua. 25
 Quem convocata jubet occidi familia,
 Prædamque tollit. Hæc significat fabula,
 Dominum videre plurimum in rebus suis.

vidit elata cornua Cervi, quem imperavit interficiendum accitis servis, et abstulit prædam. Ista fabula demonstrat dominum cernere multum in suis rebus.

nem. Cf. Scheff.—24 *Quantum*. Nec hoc placere potuit Heinsio, nec Bentleio, qui volunt, *Quanti est laboris*, licet ipse Phædrus lib. i. fab. 13. dixerit, ‘quantum decoris,’ et lib. ii. fab. 4. ‘quantum mali.’ Ovid. ii. Fast. 404. &c. At dicent: in illis exemplis est verbum aliud, hic vero substantivum sum: *quanti laboris est*, non, *quantum laboris faceretis*. Sed annon et Senec. Ep. LXIV. dixit, ‘quantum in illo, Dii boni! vigoris est? quantum animi?’ Quare relinquamus Phædro suas locutiones; et si scripsisset, *Quanti laboris est*, nefas putarem, et hoc mutare in *Quantum laboris*. Nam non nego, et hoc eleganter et Latine dici. Sic Senec. Ep. xxxi. ‘nonne vides, quanti laboris sit, fila disponere?’ Ita alii passim. *Burm.*—25 *Conspicatur*. Mss. Pith. Rem. et Editt. Vett. *est conspicatus*, quod non respondet præcedentibus; sed melius Cod. Perott. *conspicatur*, quod etiam receperunt Lallemand. Brotier. Bipontini.—27 *Tollit*. Heinsius legi jubet *tollit*, sed frustra; cum quia etiam Cod. Per. habet, *Prædamque tollit*; tum quia ipse tollere censetur, qui tollit per servos suos. v. *Burm.* Cod. Perotti h. v. ita exhibet: *Prædamque tollit, quam paraverat casus*. Reliqua deerant; sed finiebatur hoc versu fabula: *Tunc recte fieri omnia, cum per nos facimus*.

EPILOGUS.†

ÆSOPi ingenio statuam posuere Attici,

Athenienses erexerunt magnam statuam Æsopo, et posuerunt hunc servum in

† Al. *Auctor*.—1 *Æsopi ingenio*. In Mss. Pith. et Rem. corrupte fuit, *Æsopi ingentom*. Unde Pithæus emendavit: *Æsopi ingentem statuam*. Sed vulgo legitur, *Æsopo ingentem st*. Sic Nevelet. Ursin. priores Burmanni Editiones.

NOTÆ

1 *Æsopi ingenio statuam posuere Attici*] Statuæ hujus auctorem fuisse nobilissimum illum statuarium Lysippum discimus ex Epigrammate Agathiæ Scholastici, qui Justiniani Imperatoris ævo vixit: ex eodem quo-

Servumque collocarunt æterna in basi,
Patere honoris scirent ut cunctis viam,

basi semper mansura, ut innotesceret omnibus pandi iter ad gloriam, neque concedi

At Gadius ob locum Prol. III. 52. 53. *Æsopi ingenio statuam posuere Attici*, legendum esse putat, cui suffragantur Bentleius, Cunninghamus, Burmann. Lallemand. Brot. Bipontini, alii. Quam conjecturam deinde confirmavit Codex Perotti, in quo Epilogo Phædri præmissus erat titulus: *Ingenio et virtuti veram gloriam tribui*, primus autem versus diserte exhibebatur, ut Gadius conjecerat, *Æsopi ingenio statuam posuere Attici*. (Vid. Præf. Burmann. ad Edit. ann. 1727. sub fin.) Cui lectioni etiam favet Cod. Divionensis. Vid. Additamentum in isto Codice post lib. IV. fab. 21. quod inscribitur: 'Æsopus de statua sua ad Cives,' et Lessingii Romulum et Rimicium p. 52. sq. Voci enim *statuam* in Cod. Divion. non additur Epitheton; at legitur, *Æsopi ingenium*. Itaque lectio vulgata ob auctoritatem dictorum Codicum, et quia librarii non raro, pro *ingenio*, *ingentem* obtruserunt. (Vid. Acidalius ad Curt. lib. X. cap. 5. p. 786. Edit. Snakenburg.) rejicienda est. Deinde non est probabile, ut recte videtur Burmanno, statuam, Æsopo positam, magnitudine alias, viris claris et bene meritis erectas, superasse. Spanhemius ad Juliani Cæsares, p. 528. et Hoogstratanus itidem probant conjecturam Gadii. Sed Gronov. Perizonius, Torrenius, alii, reponunt *ingenui statuam*. Contra vulgatam *ingentem* tuentur, etsi frustra, Schirach. Clav. P. I. p. 11. Schefferus, Desbillonius ad h. l. atque etiam retinet Fabricius in B. G. vol. I. p. 623. Edit. Harles. ubi vide; admittunt denique non paucæ Editiones, ut Hoogstratan. Interpretatur autem Fabricius *ingentem*, splendidam et illustrem, quod vellet probasset Burmannus. Desbillonius dubitat, an bene Latina sit locutio, *Æsopi ingenio statuam ponere*, præeunte Franc. Hario, qui diserte dicit: '*ingenio alicujus statuam ponere* nullo, quod sciam, exemplo dicitur.'—2 *Servumque*. Neveletus edidit *Servulumque*.—*æterna in basi*. Guyetus legi jubet, *ænea in basi*, cui obsequitur Schirach. in Clav. P. I. pag. 11. Sed jam olim hanc Guyeti conjecturam Gadius rejecit. Recte enim quærit: 'quis unquam audivit statuam marmoream in ænea basi? immo vero contrarium faciebant veteres. Ita in Collectis meis signum æneum cum hypobasi marmorea.' Deinde lectionem *æterna in basi* firmat 'æterna crepido' Statii Sylv. lib. I. 1. 58. Accedit Codicis Perotti auctoritas, in quo legitur *æternæ basi*, adeo, ut dubium esse non possit, *æterna* unice veram esse lectionem, quam, præter alios, receperunt Brotier. Bipont. Desbillonius.—3 *Honoris*. Quia in Ms. Pith. est, *Patere homini*, varie h. l. tentant Interpretes. Praschius mallet: *P. h. scires ut cunctis viam*. Heinsius: *Patere scirent nomini ut cuncti viam*; Gadius e Ms. Pith. *Patere homini scirent ut cuncti viam*; et ita Salmasius ad oram libri; Cunninghamus: *Patere honoris homini scirent ut viam*; Bentleius, *Patere honoris scirent ut cuncti viam*. Sed observat Burmannus: 'aliud est, *honoris patet via*,

NOTÆ

que discimus, cum iidem Athenienses etiam septem sapientibus Græciæ singulis suas collocassent statuas, omnium maximum honorem eos habuisse Æsopo, ejusque statuam ordine primam esse voluisse. Sic igitur Agathias, Εὐγε ποιῶν, Λυσίππε γέρων, Σικκῶνι πλάστα, Δείκελον Δισώπου στήσαο

τοῦ Σαμίου: *Laudo te, Lysippe senex, Sicyoniæ sculptor, Æsopi effigiem quod statuis Samii, &c.*

Attici] Attica, regio Achaïæ seu Helladis, quæ et Mopsopia et Cecropia dicta est, in qua Athenæ urbs totius Græciæ caput. Hinc Atticus nomen gentis.

Nec generi tribui, sed virtuti, gloriam.

Quoniam occuparat alter, ne primus forem, 5

Ne solus esset, studui; quod superfuit.

Nec hæc invidia, verum est æmulatio.

Quodsi labori faverit Latium meo,

Plures habebit, quos opponat Græciæ.

Si livor obtrectare curam voluerit, 10

honores nobilitati, sed virtuti. Quia alius præripuerat ne essem primus, curavi ne foret unicus scriptor Fabularum. Id non est incidere, sed æmulari. Si vero Roma aspirarit meo labori, plures ipsi erunt auctores, quos conferat cum Græcis auctoribus. Si invidia voluerit carpere diligentiam, non ideo auferet tacitam

//////////

aliud honoris. Deinde *cunctis* mutare in *cuncti* est contra mentem Phædri. Vult enim poëta, non nobilitati, non generi, aut patriæ hunc honorem habitum, sed *ingenio Æsopi*, qui peregrinus et barbarus retulit honorem, solis civibus bene meritis tribui solitum. Exemplum igitur Æsopi docere poterat Athenienses, viam honoris patere *cunctis*, neque excludi servos, peregrinos, barbaros. Nihil vero secius non paucæ Editiones habent *cuncti*, ne desit nomen ad *scirent*. Sic Nevelet. Rigaltii 2. Scheffer. Ursin. Hoogstrat. Lalle. Brotier. Desbillou. Didot. Bothius legit *P. honoris s. ut cuncti v.* [Anton. idem ac nos legit.]—4 Post hunc versum in Editt. Rittershus. Meurs. Gronov. Neveleti asterisci, omissi versus alicujus signa, apparent. Sed nihil deesse, ex orationis contextu constat, observante jam olim Burmanno, in cujus sententiam recte discedit Heusinger. Dicit nempe Phædrus: Æsopus primus fuit inter Græcos, qui præter ceteros fabulis laudem sibi pareret; hinc meritis est ab Atheniensibus statuam. Quoniam igitur Æsopus prævenit me in fabulis inveniendis, sicque fecit, ne primus inter omnes essem fabularum scriptor: studui, quod solum mihi superfuit, ne solus Fabulator audiat Æsopus. Ideo non occulte innuit, se similem laudem et præmium a Latio sperare. Sic vs. 4. cum 5. bene cohæret. v. Burm. Contra major lacunæ suspicio est infra post vs. 11.—5. 6. In Ms. Pith. hic locus ita exhibitur: *Quoniam occuparat alter, ne primus foret, Nec solus esset, studii quod superfuit.* Sic Neveletus et primæ Editt. cui lectioni nullus prorsus sensus inest. Restituit locum Rittershusius, qui pro *foret* legit, *forem*; pro *nec, ne*; pro *studii, studui*. Ita fere Rigaltius, in Editione 1. hunc locum sic constituens: *Quod jam occuparat alter, ne primus forem; Ne solus esset, studui quod superfuit.* Sed Jac. Gronovio Rittershusii emendatio displicet, quæ sana est. Is autem conjicit: *Q. o. a. n. p. foret, Nec solus, ecce, studii quod superfuit.* Vid. Ej. Emendatt. in Phædro p. 149. Alia conjiciunt Bentleius, Salmasius, Richterus, vix digna, quæ memorentur.—7 *Nec hæc.* Lalle. Cuningham. Brot. Bipont. Jakob. [Anton.] habent *Neque hæc.*—8 *Faverit.* Cod. Pith. *faveret*, notante Neveleto.—10 *Si.* Quia si præcessit modo, Heins. Ep. XXI. ad Scheffer. malebat, *ut livor*, pro, utcumque. Posset faciliori manu *Sin* legi;

NOTE

8 *Latium*] Regio Italiæ notissima inter Hetruriam et Campaniam, a latendo dicta, quod ibi Saturnus latitavit.

9 *Plures habebit*] Qui meo exemplo

conscribent fabulas.

Quos opponat Græciæ] Id est, doctissimis viris e Græcia, qui multa opera reliquerunt posteritati.

Non tamen eripiet laudis conscientiam.
 Si nostrum studium ad aures pervenit tuas,
 Et arte fictas animus sentit fabulas,
 Omnem querelam summovet felicitas.
 Sin autem doctus illis occurrit labor,

15

cognitionem laudis mihi debita. Si noster labor devenit ad tuas aures, et si tua mens tangitur fabulis fictis industria, illud bonum praecidit omnem causam querimoniam: sin vero eruditum studium incidit in manus eorum, qui nati sunt invita

//////////

sed vix opus puto. Vid. Prol. III. 52. *Burmamn.* Sin placet Vrsino, Freinshem, Meurs. Scheff. Gud. Cuningh. Lallein. Brot. Tzschuckio, [Antono.] Benteleo. *obtrectare.* In Cod. Pith. est *libor et oblectare*, teste Gudio. Hinc conjicit *objectare*, ut et Salmasius ad oram libri legit. Frustra. In Ms. Pith. inveniri, *Si labor oblectare*, testatur Neveletus, quod est a manu secunda.—12 [Legi vult Anton. *pervinit ad a. t.*]—13 *Arte fictas.* Heinsius emendat *apte fictas.* Etsi vero *arte et apte* in Mss. saepe confunduntur; vulgatam tamen tuetur *Burmamnus.* Quae enim fabulae *arte* sunt fictae, etiam *apte* fictas nemo negabit. Deinde retinet *arte*, quia verbum *sentire* de operibus, arte factis, sumitur.—15 Mss. Pith. et Rem. Veteresque Editiones, ut Pithœi, Rittersh. Rigaltii r. Nevelet. hunc versum ita exhibent: *Sin autem ab illis doctus occurrit labor*, quae viris doctis corrupta videntur, adeo quidem, ut *Burmamnus* hæc se non intelligere ingenne fatetur. Hinc jam olim *Rittershusius* emendabat, *Sin autem illis d. o. l.* ut *rdm* non elidatur; vel, *Sin autem et illis d. o. l.* [quod et *Antonus*:] sed *Rigaltius*, cui non pauci obsequuntur, in Editione anni 1617. corrigit, *Sin autem doctus illis occurrit labor.* Rejicit tamen *Desbillonius* hanc emendationem, lectionem Mss. veterumque Editionum revocans. [Cuninghamus edidit: *Si autem et illis*; Cl. Jakob. *Sin autem et illis doctus occurret l.* Ursinus, *Sin autem; et illis*; Santorocus, *Sin autem ad illos doctus occurret labor.* Praschius, *Sin autem in illos d. incurrit l.* Heinsius conjicit: *Sin autem, ubi illis doctus occurret labor*; vel, *Sin autem doctus illis arguitur labor*; et in Ep. XXI. ad Scheff. *ab illis doctus arceatur labor*; quae omnia non sine causa displicent *Burmanno.* *Sanadon*, Philipp. Lalleinant mallent legere: *Sin autem et illos doctus offendet labor*; at *Benteleus* pro arbitrio rescribit: *Sin autem ab illis doctus obteritur labor*, sc. invidia, livore et obtrectatione, quod, observante *Burmanno*, sensui satisfacit, sed nihil melius atque *Heinsii arguitur*; lectionem *Benteleianam* tamen praefert *Censor* eruditus in *Ephem. liter.* Götting. ann. 1780. p. 44. sq. *Jac. Gronovius* legi jubet: *Sin autem asellis doctus occurret labor*, in quo praeverat *Rigaltius*, qui hanc lectionem defendit propter vs. 16. hujus Epil. coll. lib. I. fab. 21. 11. Hanc vero emendationem rejicit *Burmamnus*, quia ille *Phædri* mos non est, ita aperte conviciari; nec asellorum est proprium, meliores carpere, sed nasutorum, ut alibi dicit. De conjectura *Gronovii* patris, *Sin autem ad illos decurrit*, cf. eundem *Burmamnus.* *Heumannus* perperam mutat *ab* in *hic*; *Sin autem hic illos d. o. l.* vid. N. B. P. XXVII. p. 609. istud enim *hic* plane otiosum est. *Scioppius* mutat *rd ab*, quod est in Mss. in *ac*, probantibus *Gudio*, *Scheffero* et *Burmanno*, qui recipit, hoc sensu: *Sin autem*: i. e. si vero minus; sc. si

NOTE

14 *Omnem querelam summovet felicitas*] Ita mihi beatus videor, si moveris fabulis, nullum ut mihi querendi locum relictum esse putem.

15 *Doctus illis occurrit labor*] Id est, sit adversus labor: nam *occurrere* pro adversari hoc loco ponitur.

Sinistra quos in lucem natura extulit,
 Nec quicquam possunt, nisi meliores carpere;
 Fatale exitium corde durato feram,
 Donec fortunam criminis pudeat sui.

Minerva, neque quicquam valent, nisi obtrectare optimis quibuslibet; sustinebo firmato animo hoc exitiale infortunium, dummodo fortunam peniteat sui criminis.

mihî non contigit, ut tu legas et magni facias; si animus tuus non sentiet, arte fictas esse fabulas; ac doctus labor illis occurret, i. e. in eos iudices incidet, quos, &c. Quæ conjectura præter ceteras arridet. Cl. Tzschuck. quia nihil eos posse, nisi meliores carpere, post dicit Phædrus, vulgatam lectionem ita effingi posse existimat: *Sin autem ab illis doctis occurret labor.* Sed cum doctus labor locum suum tueatur ob Prol. III. 26. hanc conjecturam non puto esse admittendam. Bipontini denique hunc locum sic emendant: *Sin autem ab illis doctus occiderit labor.*—17 Hunc versus Bentleius (et Both. uncis eum inclusit) a mala manu esse censet; quia labore Syntaxi vitiosa et numeris absonis; neutrum videt Burmannus. Bipontini ediderunt, *Ne quicquam possint.* Citra necessitatem. [Antono videtur necessario legendum esse *ni pro nisi.*]—18 *Fatale exitium.* Cum exitium suspectum sit, quia mortem, perniciem, et quocumque modo res aliqua perit, notat, quod ab hoc loco est alienum; vario modo emendare ausi sunt Critici. Burmannus, unica modo litera mutata, conjicit, *Fatalem corde durato exitum feram*, ut sensus sit: quemcumque fata dederint exitum, feram, donec fortuna magis favens appareat, quemadmodum Cicero 'optatos exitus' dixit. Et Ovid. Met. XII. 522. 'Exitus in dubio est.' Pro conjectura Burmanni pugnat, quod hæc duo cognata significatiōnis ejusdemque originis nomina facile sunt permutata, id quod in optimis Sallustii et Val. Max. Mss. factum esse, testatur Gesner. in Thes. L. L. sub *Exitium.* Bentleius emendat, *Fatale eventum;* quærit enim: quo pacto patenter quis ferat *exitium*, qui ipse interiit et nullus est! At vix probabile, ex *eventum* factum esse *exitium.* Franc. Harius *talem exitum*, de qua lectione fuse disputat Burmannus. Gronovius legi jubet *vitium*, et exponit tale, quod non magis effugere licet, quam *fata.* v. Not. Schefferi ad h. l. Sic Tollins [et Antonus]. Cuninghamus, *Fatale editum;* Jakob. *Fatale exitium.* At nos obsequamur Censori erudito, in Eph. Goëtingens. ann. 1781. Partic. 53. scribenti: 'Beym Phædrus als einen Schriftsteller, auf dem noch so viel Dunkelheit ruhet, der wenigstens gewaltig interpolirt seyn muss, bey dem wir so wenig Licht durch Handschriften erhalten, erfordert die gesunde Kritik, Stellen und Ausdrücke, die weder mit der Sprachgewohnheit, noch mit der Analogie übereinkommen, lieber anzuzeichnen und bemerkbar zu machen, und die wahrscheinlichen Verbesserungen unter dem Text beyzubringen, als in den Text anzunehmen; oder auf der andern Seite weither aufgesuchte Vertheidigungen solcher ungewöhnlichen Redensarten zu schreiben, dergl. ist B. II. Epil. 18. *fatale exitium.*' At Both. dicit: 'Non plane obsolevit ille *roû exitium* significatus, quo idem valet atque *exitus*; nam sic Sallustius: 'dignum moribus factisque suis exitium vitæ invenit;' et ne quis librariorum culpet, faciunt nonnulli poetarum loci. Quare vulgatam servo.' Sunt multi, quibus Epilogus hujus libri ex parte videatur mutilatus: et alii alia de hac re contendunt et arguunt. Passim interpolatum esse, non negaverim; sed cum non adsint Codd. Mss. quibus locis corruptis lux affundi possit; vera artis critica ratio vult, ut potius intactum relinquamus locum, quam versus abjiciamus, suppleamus, sicque magis magisque interpolemus.

PHÆDR I

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER III.

PROLOGUS AD EUTYCHUM.†

PHÆDRI libellōs legere si desideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verum, inquis, tanti non est ingenium tuum,

Si cupis, Eutyche, evolvere libros Phædri, necesse est sis liber a negotiis, ut mens vacua sapiat elegantiam versus. Sed, ais, non polles tanto ingenio, ut perdam vel

† Ms. Pith. *Phædrus ad Eutychem*. v. Gud. Ita edidit Desbillonius.—4 *Inquis*. In Cod. Pith. est *inquit*, quod sæpe pro *inquis*, et *inquiant* etiam ponitur. v. Gronov. ad Liv. lib. xxxiv. cap. 3. tom. iv. p. 769. Drakenb. Subintelligitur enim *aliquis*; cf. Heusinger. *inquit* tuetur etiam Jac. Gronov. Emendat. in Phædr. p. 149. Sicque edidit Burm. in Editione majori. At Phædrus cum vs. 8. eodem modo dicat, 'fortasse dices,' et vs. 10. 'Legesne;' etiam, hic scripsisse videtur *inquis*, quod præter Rittershus. Rigalt. in Edit. 2.

NOTÆ

2 *Eutyche*] Non satis compertum tinerit. Vetus tamen inscriptio est quisnam fuerit ille Eutyclus, et Romæ legitur, EUTYCHUS AUG. LIB. qualem personam in aula Tiberii sus- NERONIANUS MEDICUS LUDI MATU-

Momentum ut horæ pereat officiis meis. 5
 Non ergo causa est, manibus id tangi tuis,
 Quod occupatis auribus non convenit.
 Fortasse dices: Aliquæ venient feriæ,
 Quæ me soluto pectore ad studium vocent.
 Legesne, quæso, potius viles nœnias, 10
 Impendas curam quam rei domesticæ,
 Reddas amicis tempora, uxori vaces,
 Animum relaxes, otium des corpori,
 Ut assuetam fortius præstes vicem?

punctum horæ mei muneris. Non est igitur ratio cur tractes id tuis manibus quod minime decet aures impeditas. Repones forte: Aliqui dies feriales aderunt, qui me revocabunt ad studia libero animo. Verum, amabo, dedasne te potius lectioni fabularum inutilium, quam des operum rei familiari, præstes amicis officia, servias uxori, remittas animum, procures quietem membris, ut recurras validius ad officium

Neu. Ursin. Maittar. Hoogstrat. Bentlei. alios, receperunt Lalleu. Brot. Bipont. Desbillon. Tzschuck. [Anton.]—5 *Officiis meis.* In libris scriptis legitur, *officii mei.* Ita ediderunt Rittershus. Rigalt. in Edit. 2. Nevel. Gronov. Hoogstratan. Maittar. Richter. Ursin. Freinshem. ingrata genitivorum cumulatione, etsi hæc in rem non desint exempla. Sic Nep. Att. 3. ‘Domicilium orbis terrarum imperii.’ Ad quam duorum genitivorum collisionem vitandam Heinsius emendavit, *officiis meis*, addicentibus Gronovio, Bentleio, Burmanno, et recentioribus Editoribus. Male enim conjungunt, *momentum horæ officii*, cum *momentum horæ* debuisset sufficere, ut vulgo dici solet. Hor. i. Sat. 1. 7. sq. ‘horæ Momento cita mors venit, aut victoria læta.’ Liv. lib. ix. 16. ‘momento unius horæ Samnis cæsus, Satricanus captus,’ quæ loca Burmannus affert. Etiam verbum *percat*, judicante Tzschuckio, desiderare videtur *officiis*.—10 *Viles nœnias.* More suo Heinsius conjicit, *Legesne potius aniles nœnias*.—14 In Cod. Pith. hic versus ita exhibetur: *Ut ad suetam fortius perstes vicem.* Ita edidit Nevelet. Sed *perstare ad vicem suetam* Rittershusio parum Latine dici videtur. Pithæus conjicit *præstet*; Neveletus ad marginem editionis suæ *præstes*. Heinsius Ep. xxi. ad Scheffer. malebat *perstet vicem* sc. corpus, cujus exemplum desiderat

NOTÆ

TINI. Ludus autem ille matutinus, arena matutina dicitur apud Martial. lib. x. Epigr. 25. Fit et mentio aliorum Eutychorum in inscriptionibus passim.

8 *Aliquæ venient feriæ*] Dies quibus nihil agere erat licitum. Unde Cic. de Legg. ii. ait: ‘Feriarum festorumque dierum ratio in liberis requietem habet litium et jurgiorum: in servis operum et laborum; quia compositio animi conferre debet, et

ad perfectionem operum rusticorum, et ad remissionem animorum.’ Erant autem feriæ publicæ, et aliæ familiarum propriæ. Publicæ erant stativæ, quæ statis et certis quibusdam diebus observabantur. Aliæ conceptivæ, quæ ordinabantur quotannis a sacerdotibus et magistratibus. Aliæ demum imperativæ, quas consules vel prætores pro arbitrio potestatis indicabant.

Mutandum tibi propositum est et vitæ genus, 15
 Intrare si Musarum limen cogitas.
 Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
 In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi,
 Fœcunda novies, artium peperit chorum;
 Quamvis in ipsa natus sim pæne schola, 20
 Curamque habendi penitus corde eraserim,
 Et laude multa vitam in hanc incubuerim,

solitum? Est tibi ineundum aliud consilium, et alia ratio vitæ, si vis subire penetralia Musarum. Ego, qui editus sum a mea parente in monte Parnassi, in quo veneranda Mnemosyne gravida novem vicibus dedit Jovi parentes artium; quanquam sim natus in ipso ferne loco, et eradicaverim penitus ex animo amorem rei faciendæ, neque adjunxerim ad hoc genus vitæ gloria reclamante, tamen admittor cum fasti-

Burm. — 15 *Et vitæ genus.* Mss. Pith. et Rem. *ut vitæ genus*; pro quo Pithæus emendavit, *et vitæ genus*; cui obsecuti sunt alii. Sed Gudius aut; vel, *propositum istud vitæ genus*; Heinsius, *Mutandum tibi proposita id est vitæ genus.* Uterque e conjectura.—20 *Natus sim pæne schola.* Ita libri scripti et olim editi. Sunt tamen, qui metri causa verborum ordinem invertant. Heinsius cui parent Hoogstrat. Maittar. Bentlei. Lalle. [Anton.] Brotier. Desbillon. Wakefield. in Sylv. Crit. P. i. p. 61. *pæne sim natus schola.* Bipont. *natus pæne sim schola.* Heumannus in N. B. P. xxvii. p. 610. *pæne natus sim schola.* Sed recte observantibus Burmanno et Heusingero ultima vocis *pæne* producitur positione, quia sequens *schola* a duplici consonante incipit. Hoc licitum et familiare poëtis esse, innumeris probari potest exemplis. Vid. quos Burm. citat, Pincier, Parerg. lib. iv. 12. Barth. ad Calpurn. Ecl. ii. 32. ut et Adv. xxi. 8. et xxiii. 4. ubi tamen e multis probat exemplis vir doctus, literas *sp, sc, st* non semper facere positionem præcedenti syllabæ; it. ad Stat. Theb. vi. 551. Nil igitur muta. Claud. Civilis, i. e. Withofius in Misc. Obs. Nov. vol. i. tom. i. p. 127. legit *Hellade*, pro *schola*, quod a manu Phædri discedit longissime.—22 *Et laude multa.* Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. habent, *Et laude invita in hanc vitam incubuerim.* Quia sic metrum non satis constat, Faber succurrere voluit *m* in *vitam* non elidendo; Rittershusius et Ursinus vero legendo *incubuerim*, ut supra lib. i. fab. 11. ‘fuvissem.’ Sed

NOTE

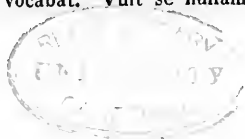
17 *Pierio jugo*] Pierius mons Thesaliæ, in Macedonia confinio, Musis sacer, quæ ex eo Pierides dictæ sunt.

18 *Mnemosyne*] Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem Musas. Vox Græca est, *Μνημοσύνη*, quæ memoriam significat. Poëta hanc Musarum matrem finxere, quia omnium scientiarum thesaurus beneficio memoriæ acquiritur et conservatur.

19 *Artium chorum*] Chorus proprie est cœvorum cantus et saltatio in

tragædiis aut comædiis. Accipitur vero improprie pro quovis personarum numero, et ibi pro novem Musis, quæ dicuntur artes adinvenisse. Vocabantur Clio, historiae parens; Melpomene, tragædiæ; Thalia, comædiæ; Euterpe, fistularum; Terpsichore, citharæ; Erato, lyræ; Calliope, versuum heroicorum; Urania, astrologiæ; et Polyhymnia, eloquentiæ.

22 *Laude multa*] [*invita*] Quæ me alio vocabat. Vult se nullam spec-

Fastidiose tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes

odio in earum numerum. Quid existimas illi eventurum qui studet omni cura ag-

huic incommodo medetur transpositio Præschii, *vitam in hanc*, addicente Bentleio. Superest tamen aliud ulcus; quid enim est *laude invita*? quod displicet multis; neque enim sensum habet commodum, nec repetitio ejusdem fere soni, *invita in vitam*, ferri potest. Hinc Gronovius substituit *laude nuda*, i. e. solo laudis amore, non ob aliud præmium; quam lectionem Burmannus multis suffulsit locis, sed tamen sensu, quo Gronovius cepit, non satis Latinum putat. Itaque *laude multa* Gudii ei rectius videtur, nisi gloriosius dictum videri possit. Sed passim Phædrus sibi more veterum laudem tribuit, et hoc loco æque dicere potuit *multa laude*, ac vs. 61. hujus Prologi, 'solennis mihi debetur gloria.' Deinde, observante Gudio, *invitu et multa* uno eodemque fere modo in vetustis membranis scribuntur; certe in et *m* dignosci non possunt, nisi e sensu; *l* et *i* etiam parum differunt. Itaque cum librarius illud *l* accepisset pro *i*, non potuit aliter, quam *invita* legere. Hanc Gudii conjecturam, quæ ad veterem scripturam proxime accedit, unice puto veram. Placet etiam Schirachio, Clav. P. I. p. 191. qui tamen *multa laude* explicat, feliciter, studiose: receperunt quoque in textum Richter. Walch. Hoogstratan. Petsch. [Anton.] Gulielm. Best. conjicit, præbente Burmanno, *Laude insueta*, scil. Latinis insueta, sed quæ adhuc apud Græcos manebat, ut apud Lucan. v. 163. 'insueto concepti pectore numen,' ubi tamen alii, ut Bipontini, legunt *invito*. Harius, *Et solam ob laudem*, ortum æ Gronovii conjectura: alia ejusdem viri docti emendatio, *Et laudis studio*, æque longe recedit, ac Bipontinorum *Nec laudis invidia*. Johnson. et Cannegieter. (Diss. de ætate et stylo Aviani. cap. 10. p. 272.) suspicantur, Phædrum scripsisse, *Laude invitatus*, sed ita possimus omnibus locis succurrere, monente Burmanno; Withofius, (Misc. Obs. Nov. vol. I. tom. I. p. 126.) *laude avita*; ex iis enim, quæ Phædrus vs. 55. sqq. huj. Prol. de Orpheo, Lino reliquisque Threissæ gentis auctoribus gloriatur, facile intelligi posse censet, cur hic *laude avita* scripserit. At cum Phædrus Macedo fuerit, non Thrax, ut inculerent patet e Vita Phædri; vero non est simile, poetam h. l. laudem *avitam* respexisse. Desbillonius satis ingeniose, *Et laude invicta*: Phædrum enim III. Epil. 3. 4. IV. Prol. 4. 5. II. Epil. 5. 6. satis indicare, nullum hucusque poetam Latinum in hanc vitam, sive in hoc scribendi genus incubuisse; suam ergo laudem jure dicere *invictam*. Wakefield. hunc locum ita constituit. (Sylv. Crit. P. I. Sect. XXXII. p. 64.) 'Et laudis avidus, hanc in vitam incubuerim; Fastidio si tamen in cœtum recipior, Quid credis illi accidere,' &c. Locum ita mutatum et interpunctum volubiliter excurrere statuit Criticus præstantissimus, cui accederem, nisi tamen *laudis avidus* nimis recederet a manu Phædri. Agmen claudat conjectura Heinsii, *Nec laude invita vitam in hanc incubuerim*, i. e. non sine laude; quam receperunt Lallemand. Brotier. Philipp., et quæ præ aliis placet Burmanno, qui tamen edidit, *Et laude invita*. Schefferus veterem retinet lectionem, sed interpretatio viri docti displicet. Phædrum enim velle putat, laudem se alio traxisse, cum in isthoc vitæ genere intelligeret, ipsum sibi non posse prodesse: se non magis spectavisse laudem glorianique in eligendo hoc vitæ genere literarum, quam divitias. Si enim illud voluisset,

NOTÆ

tasse laudem in eligendo hoc scribendi genere. Si enim id spectasset, debuerat aliud sequi studii genus quod magis laudatur. Gronov. legit, *laude nuda*, id est, ob solam laudem, et non ob aliud præmium.

Exaggerare quærit omni vigilia, 25
 Docto labori dulce præponens lucrum ?
 Sed jam, quodcumque fuerit (ut dixit Sinon,
 Ad regem cum Dardaniæ perductus foret)
 Librum exarabo tertium Æsopi stylo,
 Honori et meritis dedicans illum tuis. 30
 Quem si leges, lætabor ; sin autem minus,
 Habebunt certe, quo se oblectent posteri.
 Nunc fabularum cur sit inventum genus,
 Brevi docebo. Servitus obnoxia,
 Quia, quæ volebat, non audebat dicere, 35

gerere amplas divitias, præferens quæstum jucundum studiis eruditus? Sed jam quodcumque fuerit (ut Sinon dixit, cum traheretur ad regem Trojæ) conscribam tertium librum more Æsopi, illum consecrans tuæ dignitati, tuisque meritis. Si illum legis, gaudebo. Sin vero minus, erit certe delectationi posteris. Nunc aperiam paucis cur fabulæ excogitatæ sint. Servitus quæ non est sui juris, quia non

debuisset aliud sequi genus, quod vulgo magis laudatur. Simili modo Danetus explicat; sed hæc sunt contra mentem Phædri, quemadmodum docet orationis contextus. 'Ista quidem, laude invita, sentio cum Benteleo corrupta esse, quæ utcumque emendare studui. *Haud invite*, i. e. libenter, versari se in his studiis dicit, non reluctantæ animo, ut Eutychem illosque, qui divitias quærant.' *Both*. Displicet hæcce conjectura Censori Lips. l. c. Censet enim, languide dici *haud invite*, etsi hæc lectio sensum fulciat. Legendum proponit et *laude inventa*, quod certe menti Phædri et nexui orationis accommodatius est. *incubuerim*. Rittershus. *incubuerim* conjicit, addicente Ursino.—26 Rigaltius sequentes sex versus inserendos putat medios his duobus: *Nec his dolorem delenirem remediis*, vs. 44. et *Suspicionem si quis errabit sua*, vs. 45. Sed vs. 33-37. ponit post vs. 26. Præterea inter hos duos: *Calumniamque fictis elusit jocos* vs. 37. et *Ego illius pro semita feci viam*, vs. 38. fingit notas lacunæ.—34 *Brevi*. Heinsius malebat *Breviter*, quia *brevi* vulgo ponitur pro, intra breve tempus.—35 *Dicere*. Suidas in *Αἰώματα* multa dixit

NOTE

27 *Sinon*] Filius Sisyphi, neposque Autolyçi, Græcus versipellis, et veterator, qui obsessa Troja a Trojanis se capiendum obtulit, et, ad Priamum Regem deductus, ipsi persuasit abiisse Græcos, ac equum illum ingentem in urbem deducendum. Notissima historia.

28 *Regem Dardaniæ*] Priamum regem Trojanorum, qui vocati sunt Dardanii a Dardano filio Jovis et Electræ, qui regnum Trojanum con-

didit, et ipsa regio Dardania dicta est. Postea urbs Provinciæ caput dicta fuit Troja, et populi Trojani, a Troë atavo Priami regis.

34 *Servitus obnoxia*] Potestati et arbitrio aliorum subdita. Intelligit Æsopum, qui Xantho Philosopho servitum servisse dicitur. Servile quippe est non loqui quod sentias. Unde Plant. ait, 'Servum hominem habere oculos, manus et linguam continentem.'

Affectus proprios in fabellas transtulit,

Calumniamque fictis elusit jocis.

Ego illius pro semita feci viam,

Et cogitavi plura, quam reliquerat,

In calamitatem deligens quædam meam.

40

auderat effutire quæ vellet, velavit fabulis proprias cogitationes, et se subduxit calumniæ jocis effectis. Ego porro feci viam pro semita quam triverat, et adinveni plura quam tradiderat, seligens quædam in meum infortunium. Quod si alter dela-

~~~~~

huc facientia teste Neveleto. Heinsius corrigebat *hiscere*, ingeniose: ita apud Plant. Milit. 1. 1. 11. melioris notæ codices: 'Mars haut ausit hiscere,' pro vulgato *dicere*, et obvium hoc verbum eo sensu. *Burmam.* De usu verbi *hiscere* docte disputat Heinsius in Notis, quibus adde Gesneri Thes. L. L. h. v. —37 In V. C. i. e. Pithæi, Neveletus legi testatur, *Calumniam quæ fiet scelus et Iocis*; sed Heinsius in eodem se ait invenisse, *Calumniæque fiet scelus et Iocis*, pro quo conjicit, *Calumniæque fictis illusit jocis*, ut lib. v. 7. 33. vel *allusit*, ut III. 19. 12. Cf. V. L. ad Epil. III. 24. Sed Gudius, quia in Codice Ms. nescio quo, erat *scelusit*, hanc depravatam lectionem mutabat in *seclusit*; at non sine causa quærit *Burmam*: 'quid est, quæso, *secludere jocis calumniam*, i. e. separare a frequentia hominum?' Jac. Gronov. Emendatt. in Phædr. p. 149. emendavit, *fictis sic lusit jocis*. At *elusit* unice vera lectio.—38 Mss. Pith. Rem. *Ego illius porro semita feci viam*. Sic edidit Pith. Rittersh. Nevel. Rigalt. syllaba redundante. Sed quia in Cod. Rem. non *porro*, sed *pō* fuit, Gudius legit: *Ego illius pro semita f. v. probantibus Bentleio et Burmanno*, rejiciente vero Schirachio in Clav. P. 1. p. 342. ubi vulgata Codicem lectio defenditur, sive ob versum meliorem rationem, *Ego porro illius, &c.* At vero lectio, *semitam feci viam*, est a Scheffero, quam præter *Burmam*, cui tamen conjectura Gudii non displicet, dederunt *Bipontini*. Et placet *Guyeto*. Præter Gudii conjecturam, modo memoratam, alia est hujus viri docti: *Æsopi illius semita feci viam*, quam recepit *Hoogstratannus Richternus*, præeunte *Jac. Gronovio*, *Ego illius post semita feci viam*. Vid. Emendatt. in Phædr. p. 150. quem sequuntur *Wolf. Walch. Auctor Notarum Germanice scriptarum, Sanadon et Philipp.* Ceteroquin *Rigaltius*, [*Antou.*] et *Faber* frustra putant, aut hunc versum nonnullos excidisse. *Lallemant. Brotier. Desbillon.* edidere: *Ego porro illius semita feci viam*. Sic et olim ediderat *Ursinus*. Ego non dubitavi, e conjectura Gudii reponere: *Ego illius pro semita feci viam*. Sic edidit *Bentlei*, sicque non opus est, *rd semita*, quod est in libris scriptis, mutare in *semitam*. Sic servatur quoque prisens verborum ordo in Codd. Mss. *Ego illius cet. [Anton. E. porro ill. semitam f. v.]* —39 'Sicco pede hunc locum transeunt interpretes. Sed quid hoc est: *cogitavi plura quam reliquerat Æsopus?* Nihil profecto, quod huc faciat. Repone: *E. c. p. quæ reliquerat*. Frequentativum *cogitare* accipio pro simplici, cogere, prima et originali significatione.' *Both.* Probat hanc conjecturam *Censor Lipsiensis l. c.* At mihi videtur minime necessaria.—40 *Deligens.*

NOTÆ

38 *Illius pro semita feci viam]* *semita*, quam primus triveret, evaderet via. *Semita* enim fit via, cum a pluribus frequentatur, et sic vulgarur magis.

38 *Semita* est quid minus tritum quam via. Primus *Æsopus* materiam fabularum reperit, hanc ego polivi versibus senariis. Sic effeci ut illius

Quodsi accusator alius Sejano foret,
 Si testis alius, iudex alius denique,
 Dignum faterer esse me tantis malis,
 Nec his dolorem delenirem remediis.
 Suspicione si quis errabit sua, 45
 Et rapiet ad se, quod erit commune omnium;
 Stulte nudabit animi conscientiam.
 Huic excusatum me velim nihilominus:
 Neque enim notare singulos mens est mihi,
 Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere. 50
 Rem me professum dicet fors aliquis gravem.

tor a Sejano surget, si alter testis, si alter demum iudex, profiterer me mereri tot mala, neque levarem meam calamitatem his solatiis. Si quis ducatur in errorem sua suspicione, et imputabit sibi dictum quod dicitur omnibus, prodet imprudenter suam conscientiam. Attamen peto ut me habeat excusatum; nec enim est mihi in animo designare singulos, sed notare vitam et mores hominum. Fortasse aliquis

////////

Frustra hoc verbum sollicitat Heinsius (substituens *dirigens*, vel *eligens*, vel *inde eligens*;) est enim idem quod, ex magna materia eligens, ut 'deligere rosam' Ovid. Ep. iv. 30. 'uvam' Remed. 190. Eadem ratio in *delectu*, de militibus, unde 'delectores' Frontino iv. 1. 3. *Burm.*—42 *Judex*. Scioppius conjicit *index*, i. e. delator, improbantibus Heinsio et Scheffero, quos vide. Præcedit enim *accusator*, sequitur *testis*; non potest igitur post hunc *index*, immo vero *iudex* poni. Neque etiam *index* h. l. differt ab accusatore, et in Ausonii loco, quem citat, alii legunt, 'Judice me, nemo, sed neque teste perit.'—43 *Tantis*. Guyeto legendum videtur *cunctis*.—44 *Delenirem*. Rittersbus. Rigaltii 2. Nevelet. Ursin. Maittar. Freinshem. alii, *delinirem*; sed *delenirem* præferendum.—45 *Suspicione*. Gudius supponit *Suspectiōne*, quod recepit Maittarius, nec displicet Burmanno: quam emendationem ego quidem nequitiam puto esse necessariam.—47 *Nudabit*. Ms. Gud. i. e. Pithæi *nudavit*, quod ortum est ex confusione τὸν b et v, ut vidimus ad lib. i. 17. 8. Recte Burmannus, 'Si,' inquit, 'ita legendum esset, in superioribus etiam *erravit* et *rapuit* reponendum, quasi aliquem jam certum designasset, qui se fabulis illis tangi a Phædro doluerat. Sed melius est, vulgatis inhærere, et intelligere de illis, qui suspicantur in se scriptas fabulas, qui erant iis vitiis infecti et sibi conscii facinorum. Quos errare dicit, et tamen nudare illam conscientiam stulte, cum potius deberent dissimulare, quasi nihil ad se illæ pertinerent fabulæ.'—51 *Fors*. Ms. Pith. et editi, ut Rittersb. Rigalt. Nevel. Gronov. Freinsh. Walch. al. habent *forsan aliquis*, turbato metro. Sed jam olim Scioppius et Faber, quibus accedit Guyetus, emendabant *fors aliquis*, ut *fors* adverbialiter ponatur. Legitur hac forma apud Virg. *Æn.* ii. 139. et

NOTÆ

41 *Alius Sejano*] Id est, a Sejano, ut Horat. 'Alius Lysippo.' Sejanus pro arbitrio cuncta gessit sub Tiberio, suamque latissime exercuit potestatem, ut ait Tacit. *Ann.* lib. iv.

Ipse Phædrus incidit in odium Sejanum, a quo variis criminibus accusatus vix evasit incolumis; nam ille erat et accusator et iudex.

Si Phryx Æsopus potuit, si Anacharsis Scythia

Æternam famam condere ingenio suo:

Ego, literatæ qui sum propior Græciæ,

Cur somno inerti deseram patriæ decus?

55

Threissa cum gens numeret auctores suos,

Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,

reponet me suscepisse duram provinciam. Si Æsopus e Phrygia, si Anacharsis e Scythia oriundi, poterunt transmittere aternitati sua nomina ingenio, cur ego, qui sum vicinior erudita Græciæ, negabo addere honorem meæ patriæ otio desidi? Cum natio Thracum recenseat suos auctores: Apollo genuerit Linum, Musa Orpheum,

v. 232. alibi. Sed Scheffero, Heinsio, Bentleio placet, *forsan quis*. In Cod. Rem. est *forsitan*. At vitium voci potius *forsan* inesse videtur, quam pronomini *aliquis*. Quis enim non videt, utrumque *forsan* et *forsitan* esse interpretationem τῶν *fors*, non æque cogniti rudi librario? Cf. G. ad. Notaverat etiam *fors* Salmasius ad marginem libri.—52 Codd. Mss. corruptam lectionem habent: *Frige fuisse Æsopus Anacharsæ Scythæ*; vel *Frigem fuisse Æsopum, si Anacharsæ Scythæ*. Vid. Gud. et Nevel. Hinc factum, *Si Phryx Æsopus potuit, Anacharsis Scythia*: postremum *si* a Gronovio accessit. Vid. vs. 41. sq. Bentlei. edidit, [cui accedit Anton.] *Phrygibus si Æsopus potuit, si Anacharsis Scythis*; sed Harius mallet: *Phrygi licuit si Æsopo, si Anacharsi Scythæ*. De conjectura Jac. Gronovii et altera Harii lege Burmannum. Alterum *si* in nonnullis editionibus abest, ut Hoogstratani. Withofius in Misc. Obs. Nov. vol. 1. tom. 1. p. 127. sq. loco τῶν *Si Phryx*, legit, *Phryge teste*, i. e. fatente: τὸ *si* ante *Anacharsis* ejicit, et vs. 53. *suo* mutat in *sibi*.—54 *Propior*. Ms. Pith. *proprior*. Et ita Salmasius ad oram libri sui notavit.—55 *Deseram*. Heinsius *deteram*; quod etsi potest defendi ex Nep. Timol. 1. et Sil. Ital. VII. 246. sq. neque etiam ineptum habet sensum; *deseram* tamen locum suum tueri potest, docente Burmanno, quem vide.—56 *Suos*. Rittershusius conjicit *Deos*, nempe Apollinem et Musam (vs. 57.). Quod merito displicuit viris doctis. Burmannus mallet *duos*, ut jactet Phædrus, Thraciam solam habuisse

NOTÆ

52 *Phryx Æsopus*] In Phrygia natus, quæ est regio Asiæ minoris.

Anacharsis Scythia] Philosophus Scythicus multa sapientia et doctrina præditus, qui summa usus est libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclare dicta posteritati reliquit. Scythia provincia Asiæ Borealis gemina intra et extra Imaum montem.

56 *Threissa cum gens*] Thracia est regio Europæ ampla: indicat vero Phædrus de gente Thracem esse, ideoque Græciæ eruditionis parenti propiorem quam erat vel Æsopus Phryx, vel Anacharsis Scythia.

Numeret auctores suos] Linus et Or-

pheus primi literis excoluerunt Græciam, itaque auctores eos vocat. Porro hos auctores dicit noster Thraces numerare suos, hoc est dicere non esse Græcos, verum Thracicæ gentis homines. Jam cum Thraces fuerint illi qui Græciam instruxere literis, vult dicere: Cur ego non studeo servare hoc decus meæ patriæ, cum præsertim Apollo et Musæ Dii artium in Thracia mea habitent, ibique eos auctores literatæ Græciæ progenuerint?

57 *Lino*] Linus filius Apollinis et Terpsichoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii et Uraniæ. Fuit Musicus et Poëta Thebanus.

Qui saxa cantu movit, et domuit feras,
 Hebrique tenuit impetus dulci mora.
 Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas,
 Quoniam solennis mihi debetur gloria.

60

Induxi te ad legendum: sincerum mihi
 Candore noto reddas iudicium peto.

qui excitavit rupes lyra, delinivit feras, et moratus est fluctus Hebri dulci mora. Ergo hinc procul, invidia, ne doleas incassum: quia dignus sum honore publico. Compuli te ut legeres; postulo ut mihi cognitæ sinceritatis præbeas verum testimonium.

//////////

tot auctores, quot Phrygia et Scythia simul; quemadmodum vs. sq. jactet, Phrygiam et Scythiam non posse ostentare Diis genitos, ut Thracia, quæ Diis natos duos poëtas Orpheæ et Linum produxit. Censet etiam, verbum *numeret* hoc exigere videri.—58 *Et domuit*. Bentlei. aliquanto concinnius *edomuit*.—59 *Hebrique*. Libri scripti, item Rittershus. Neveleti, Meursii, Ursini Editiones habent *Erebique*, quasi ad fabulam Eurydices respiceret Phædrus. Sed Rigaltius in Edit. 2. reposuit *Hebri*, cujus emendationem alii deinde admiserunt. Hunc fluvium enim rapidum facit Senec. in *Thebaid.* 607. 'Rapidusque campos fertiles Hebrus secat.' Neque obstat, quod Hebrum nonnulli leni et placido flumine procedere tradunt; vid. Servius ad Virg. *Æn.* i. 317. Poëtarum enim non semper est in his summa subtilitas, observante Heynio ad loc. Virgili cit. qui laudat Burmannum ad Val. Flacc. v. 180. Veterem lectionem tuetur Desbillonius, in *Addend.* ad *Not.* p. 52.—61 *Varie*, sed sine necessitate, hunc versum sollicitarunt Critici. Bentlei. rescribit, *perennis*; alii, *similis illis*; Freinshemius: *Quod jam solennis detur mihi gloria*; Schefferus: *Quoniam mihi solennis dabitur gloria*; Guyetus, [Anton.] et Scaliger: *Quoniam solennis mihi debetur gloria*, cum antea legeretur: *Quoniam mihi solennis d. g.* Ita ediderunt Nevelet. Faber, Ursin. Danet. al. Cf. Burmann. ad *l.* v.—62. 63 Guyetus more suo hos duos versus ultimos suspectos habebat. Bentleius, meam deserens editionem, hæc verba, *Induxi te ad legendum*, interrogationis nota expressit, nescio quo sensu; nam *an induxi te?* videretur negandi vim habere, cum toto hoc prologo illud egerit, ut induceret Eutychem ad legendum, si modo otium illi esset: nunc cum fiducia finit: *induxi te*, (ita certe confidit,) hoc prologo ad legendum, et peto, ut iudicium mihi reddas. Nec Heinsii *Condixi te* hic habet locum. Sed ut lib. ii. 6. 14. 'inducta verbis;' ita hic *Induxi te* verbis hujus prologi ad legendum. *Condicere* aliquem an dicatur, commodo ad hunc locum sensu, vehementer dubito. *Burm.*

NOTE

Orpheo] Is fuit genere Thrax, filius Calliopes et Apollinis, quem a Mercurio, aut a patre Apolline, ferunt accepisse lyram, qua tantum valuit, ut illius cantu sylvas et saxa moverit, reduceritque uxorem suam Eurydi-

cen ab Inferis. Fuit occisus a Mænadibus juxta Hebrum fluvium.

59 *Hebrique tenuit impetus*] Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, ac in Ægæum mare exiens. Volvit aquas magno impetu.

FABULA I.

ANUS AD AMPHORAM.

ANUS jacere vidit epotam amphoram,
 Adhuc, Falerna fæce, e testa nobili
 Odorem quæ jucundum late spargeret.
 Hunc postquam totis avida traxit naribus:
 O suavis anima! quale in te dicam bonum

5

Anus vidit jacere lagenam vacuum quæ diffunderet longe suavem animam, redolente adhuc testa fæcem vini Falerni. Posteaquam flagrans illam hausit totis naribus: O dulcis odor, quantum te dicam fuisse bonum olim, cum habeas tales reli-

*****

2 *Et testa nobili.* Mss. Pith. Rem. veteresque Editiones, et *testa nobili*, quam lectionem tuetur Richter. in præf. et retinent Ursin. Scheff. in Edit. 3. Brot. Desbillon. Sed Gudius primum emendavit e *testa*. Facillime enim a librariis τῶ e additum est t, litera proxime sequens, quod sæpe perperam factum in Mss. Bentleius edidit: *Falerna e fæce et testa nobili*; quæ conjectura, judicante Burmanno, nihil fere a Gudiana differt, nisi transpositione præpositionis, sed commodior tamen erit sensus, quod amphora epota adhuc spargeret odorem ex fæce Falerna et testa nobili. Withofius in Misc. Obs. Nov. vol. 1. t. 1. p. 124. legit, *restanti sibi*. Contendit enim, *testa ferri non posse*, cum nihil aliud sit, quam ipsa amphora, et cum, nobilitas vacuæ testæ quid ad odorem faciat, nemo dicere possit. Quæ conjectura, levibus sane rationibus nixa, vix placebit. Heinsius, *Falernæ fæcis, testa e nobili, odorem*, e conjectura, quæ placet Burmanno. Nam odor proprie fuerat fragrantissimi vini, sed ejus reliquiæ adhuc erant in fæce, siccata jam amphora. Lallemand. *Adhuc Falerna fæce, testa nobili*; Cuninghamus, *Adhuc Falerna a fæce et e t. n.* [Nostræ lectioni accedit Anton.]—3 *Spargeret.* Ita Mss. Pith. Rem. et libri editi. Ms. Perott. *sparserat*.—4 *Avida traxit.* Heinsius, *avide attraxit*, e conjectura. Ms. Perott. *avita*.—5 *Quale in te dicam bonum.* In Mss. Pith. Rem. et non paucis Editionibus, ut Pith. Nevel. Ursini, Schefferi est, *qualem te dicam bonam*, quæ lectio merito offendit eruditas aures; et debuisse legi, *quam bonam*, recte animadvertit Rittershusius, cui tamen Phædrus de industria sic locutus esse videtur, ut τὸ πρέπον in annu ebriosa et temulenta, cui lingua in vino nataret et lapsaret, observasse videretur. At vero bene observat Praschius, talia a veteribus non captari, nec ulla nota Phædrum indicare, annum tunc fuisse temulentam. Schefferus inhæret veteri lectioni,

NOTE

1 *Amphoram*] Vinarium vas octo et quadraginta sextarios continens. ager erat Campaniæ: ager frumenti, mons vini generosissimi ferax.

2 *Falerna fæce*] Falernus mons et

Antehac fuisse, tales cum sint reliquæ!
Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.

quias! Cui notus sum, intelliget quo illud spectet.

quam ita explicat: *qualem te bonam*, quæ tam bona es, *dicam antehac fuisse!* Vid. Schefferi Ep. vii. ad Heins. coll. not. Burmanni. Sed rectius *τὸ* te ad amphoram refertur, quam ad animam. Nostra lectio, quæ præter ceteras mollis et sana est, et egregium habet sensum, Gndium auctorem habet, [et patronum Antonum,] ut *qualem* natum sit ex *quale* in. Nam satis constat, *m* et *in* centicis permutari a librariis, et hodie a typothesis. Vid. Burm. Faber conijcit, *qualem te dicam bona*, ut *bona* sit vox paululum miserantis aniculæ, solenni Latiniis et Græcis scriptoribus *προφωρῆσαι*, *o bone, o bona, ὦ γαθὲ*. Quod etsi saltem habet, et placuit Hario et Schirachio, tamen non sine causa rejicit Burmannus. Nam adducendum erat exemplum, quo, sermone ad rem inanimatam converso, usus istius vocis probaretur. Plerumque etiam ironice solet sumi; nec sine ratione Schefferus observat, istam exclamationem, cum præcesserit *O suavis anima*, superfluam videri. Bentleius pro *bona* substituit *amphora*, vel, *amfora*, ut ex ultima syllaba *τὸῦ dicam*, *am* prima amphoræ absorpta fuerit, et pro *fora*, *bona* a librario substitutum: de qua lectione consules notas Burmanni, qui hunc locum ita refingi posse censebat: *qualem dicam et quam bonam Antehac fuisse*, ut hic ellipsis statuatur non *τὸῦ te*, sed *τὸῦ eam*, quemadmodum fab. sq. vs. 17. *qualem* eam sc. animam *dicam* et *quam bonam*. Solenne vero esse in his exclamationibus post *qualem* addere vel *quam*, vel *quam* cum alio adjectivo, idem vir doctus probat ex Petron. c. 79. p. 392. Cic. de Or. i. 17. 'Quid censes, *qualem* illum, et *quantum* oratorem futurum?' Nihil vero secius in emendatione Gudii acquiescit. Praschius legit: *quam tete* (a *tute*) *dicam bonam*, quam lectionem damnat Schefferus, cum recedat a veteri scriptura, nec intelligi possit, cur *tete* hic poni debeat; Gronovius Obs. in Script. eccles. c. 15. p. 158. *quantum te dicam bonam*, i. e. *quam bonam!* Ita Sanadon, Philipp. Lallemand. Guyetus *quam te dico!* *quam bonam!* ut *qualem* sit glossema *τὸῦ quam*, et *quam* omissum sit. Quæ merito displicent. Olim non dubitabam lectionem Codicis Perotti, *quale te dicam bonum*, recipere, quæ placere jure potest, et ab Heinsio et J. F. Gronovio e conjectura erat reposita, probante Burmanno, et a Brotierio, Bothio, et Jördens. recepta. Sed nunc præfero lectionem Gudii, quam etiam sequuntur Desbillonius, Bipontini, Withofius in M. O. N. vol. i. t. 1. p. 124. Ceteroquin lectionem vulgatam Desbillonius vidit in margine veteris Editionis manu Gabrielis Cossartii emendatam eo modo, quo correxit Gudius. Itaque valde dubitat, an Gudio sit tribuenda; id quod in suspensio relinquimus. Hisce addenda sunt, quæ nuper Wakefieldius notavit in Sylv. Crit. P. I. Sect. xxxii. p. 65. ubi conijcit: *O suavis anima! Quam te prædicam bonam Antehac fuisse*. Vocem *anima* autem tam ad odorem, quam ad vinum epotum, refert Criticus ille acutissimus. Hinc enim pendere censet loci et proprietatem et elegantiam. Laudat vero Plaut. Amph. ii. 2. 41. 'Ni ego illi puto, si ocepso, animam omnem intertraxero.'

NOTÆ

6 *Tales cum sint reliquæ*] Ita Horat. 'Quo semel est imbuta recens, servabit odorem Testa diu.'

7 *Hoc quo pertineat*] Senectutem suam consolatur Phædrus. Vult ex

hoc ultimæ senectutis, quæ est quasi fæx vitæ, opusculo fabularum posse colligi qualis fuerit integra adhuc ætate.

FABULA II.

PANTHERA ET PASTORES.

SOLET a despectis par referri gratia.

Panthera imprudens olim in foveam decidit.

Videre agrestes: alii fustes congerunt,

Alii onerant saxis: quidam contra miseriti,

Perituræ quippe, quamvis nemo læderet, 5

Miscere panem, ut sustineret spiritum.

Nox insecuta est: abeunt securi domum,

Quasi inventuri mortuam postridie.

At illa, vires ut refecit languidas,

Veloci saltu fovea sese liberat, 10

Simile beneficium solet rependi a contentis. Panthera imprudens corrui aliquando in foveam. Rustici adverterunt. Alii conjiciunt fustes, alii obruunt lapidibus. Quidam e contra tacti misericordia dederunt panem, ut sustentaret vitam, quippe moritura, etsi nullus ipsi noceret. Nox successit; repetunt securi aedes, quasi reperturi extinctam postero die. Sed ut hæc reparavit vires debilitatas, exsilit a

//////////

1 Hic versus in Ms. Perotti deest.—3 [Anton. *ut agr. legit.*] *congerunt.* Bentley. Both. et Cuninghamus *ingerunt*, sed v. Burm.—4 *Alii onerant.* Versus insolentior, integer tamen. *Tzschuck.* Primus hic pes quatuor est syllabarum (älii öne), nisi *alii* dissyllabum sit: quorum alterum vix concessum, alterum sine exemplo est. Hinc Burmannus (cui utraque ratio displicet) mavult, *Illi onerant saxis.* Heusinger. *Alii onerant s. q. c. m.* habent libri omnes scripti et editi. Nihil quoque mutandum est, licet multi id tentavere, alii aliter. Sed Phædro dissyllabum fuit *alii*, ut et Catullo fuit Carm. LXVI. 28. de coma Berenices: 'quod non fortior aut sit alis' (*Bipontini ausit.*) 'Alid' quoque pro, aliud dixit Lucretius lib. I. 264. 'Quando alid ex alio refecit natura: nec ullam Rem gigni patitur, nisi morte adjunctam aliena.' Brotier. Richterius legere volebat transpositis vocibus: *Quidam onerant saxis, alii contra miseriti.* Henmannus: *Alii onerant saxis, contra alii miseriti.* V. Burm. ad h. l. et ad lib. I. fab. 30. vs. ult. Nil mutandum in veteri lectione.—6 Ms. Per. *panem, sustinentes spiritum.* [Anton. *ut sustinerent.*]—9 *Vires ut refecit.* Perottus, *vires vi refecit*, solenni permutatione. Romulus

NOTÆ

10 *Fovea sese liberat*] Pro, a fovea.

Et in cubile concito properat gradu.
 Paucis diebus interpositis, provolat,
 Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
 Et, cuncta vastans, sævit irato impetu.
 Tum sibi timentes, qui feræ pepercerant, 15
 Damnum haud recusant, tantum pro vita rogant.
 At illa: Memini, qui me saxo petierit,
 Quis panem dederit: vos timere absistite:
 Illis revertor hostis, qui me læserunt.

fovea magno saltu, et festinat in suum tectum cursu citato. Interjectis diebus aliquot, irrumpit, necat armentu, trucidat pastores, et diruens omnia furit sævo impetu. Tunc metuentes sibi qui miseriti fuerunt feræ, non detrectant stragem, deprecantur solum vitam. Sed illa dixit: Novi qui me læcesserint saxis, et qui miserint panem; vos desinite metuere. Redeo solum infensa his qui me offenderunt.

*****

Divion. vires suas ut refecit languidas.—13 Ipsos pastores. Ms. Per. ipsius pastores.—14 Et, cuncta vastans. Perott. Et, cuncta vertens.—irato. Heinsius conjicit iterato; quod loci perderet venustatem poetiæ. Deinde sævit irato impetu legitur in Mss. Pith. Rem. et Edit. vet. Sanadon, Philipp. Lallemand. emendaverunt imato impetu. v. Brot. Ms. Perott. irati impetu.—17 At illa. Sic est in Cod. Per. Et ita correxerant Heinsius et Scheffer. In Mss. Pith. Rem. et Vet. Editt. ut Nevelet. Rigalt. 2. Fab. al. est, Et illa: quod legit Both.—petierit. Vulgo legunt petierint, ex emendatione Pithœi. Sed cum in Ms. Perotti legatur petierit, et in Codd. Pith. Rem. petierat; cum etiam Romulus Divion. habeat, quis me saxo nocuit, Ulmensis vero, qui mihi saxo nocuit: credibile est, singulari, non plurali usum esse Phædrum. Itaque non sine causa reposui petierit, in quo jamjam præverat Salmasius. Secuti Tollius, Brotier. Desbillonius.—18 Quis panem dederit. Vulgo Qui panem dederint. Sed Quis dederit reposui e Mss. Pith. Rem. et Romulo Divion. qui habet Quis panem miserit. Ita legitur in vet. Edit. Nevelet. Rigalt. Ursin. Ita quoque ediderunt Brot. Bipont. Desbillonius, nisi quod hic habeat, Qui panem dederit.—timere. Gudius timore, e conjectura. Etsi vero Liv. xxiv. 20. et Sil. Ital. xvi. 224. dixerunt ‘absistere spe;’ nil tamen mutandum esse recte statuunt viri docti. Cf. Torrenius ad Val. Max. vii. 4. 5. quem laudat Burm.—19 Læserunt. Mss. Pith. Rem. et Edit. vet. [et Anton.] læserant, sed jam olim Gud. Guyet. cum Rittershus. conjiciebant læserunt, quam conjecturam deinde confirmavit Cod. Perotti, qui habet læserunt, quod non immerito olim a me receptum est. Corripit enim Phædrus interdum præterita in tertia persona pluralis. v. lib. iv. fab. 19. 16. lib. ii. f. 4. 24. lib. iv. f. 15. 2. Præcedit etiam revertor, quod requirit læserunt; læserant dicendum fuisset, si accessisset revertibar. Ms. Per. lectionem tuetur cl. van Bergen. Obs. crit. c. xxx. p. 64. qui tamen miratur, lectionem læserunt adhuc a nemine esse receptam. Sed ante me receperant Sanadon, Philipp. Lallemand. teste cl. Brotierio, qui inhæret vulgato. Huic obsequuntur Bipontini, cum Desbillonio.

NOTE

11 *Cubile*] Vox communis hominibus et feris, et etiam avibus, ut legere

FABULA III.

ÆSOPUS ET RUSTICUS.

USU peritus hariolo velocior
 Vulgo esse fertur; causa sed non dicitur:
 Notescet quæ nunc primum fabella mea.
 Habenti cuidam pecora pepererunt oves
 Agnos humano capite. Monstro exterritus, 5
 Ad consulendos currit mœrens hariolos.
 Hic pertinere ad domini respondet caput,
 Et avertendum victima periculum.
 Ille autem affirmat, conjugem esse adulteram,

Doctus experientia creditur vulgo verior conjectore, sed siletur ratio, quæ jam jam vulgabitur meo apologo. Oves enixæ sunt agnos capite hominis cuidam diviti pecoris. Territus prodigio properat tristis consulturus hariolos. Ille dicit hoc spectare vitam heri, et averruncandum infortunium hostia. Hic vero asseverat

~~~~~

1 *Velocior.* Pithæus et Rigaltius emendant *veracior*, et ita legit Both. invito Gronov. v. not. Scheff. Sed *velocior* est in Ms. Pith. et ita Editio princeps. Deinde non tam quod verum dixerit, sed quod *statim* flagitia pastorum deprehenderit Æsopus, hariolis præfertur, ut acute vidit Burmannus. Heinsius *sagacior*, aut *solertior*, e conjectura non necessaria, quemadmodum fuscus probat Burm. Æsopus enim *statim* causam intelligebat; sed *sagax*, *solers* potest post longam inquisitionem invenire. Ceterum promythium abest in Ms. Per. ut semper.—2 Ms. Pith. *Vulgo causa fertur, sed non dicitur.* Varia hic conjicit Heinsius.—3 [Malim *Notescet q. f. n. p. m.* ut disjuncto substantivo a pronomine soni similitudo evanescat. *Anton.*]—4 *Habenti.* Bentleius edidit *Alenti*, recte notatus a Burmanno.—5 *Exterritus.* Gudius conjiciebat *terrirus*, merito indignante Burmanno.—6 *Consulendos.* Ms. Per. *consultandos.*—7 *Respondet.* Ms. Pith. *respondit.* v. Gud.—8 *Perott.*

NOTE

6 *Hariolos*] Harioli futurorum conjectores dicebantur. Quasi *farioli*, a *fari* vel *fando*: ut, *hædus, fædus*.

7 *Caput*] Pro vita sæpissime usurpatur apud melioris notæ auctores.

8 *Avertendum victima periculum*]

Solebant enim prodigia hostiis procurari, idque ex consilio et angrum præscripto, quindecimque virorum qui libros Sibyllinos super hac re adhibebant et inspiciebant.

Et insitivos significari liberos : 10
 Sed expiari posse majori hostia.
 Quid multa ? variis dissident sententiis,
 Hominisque curam cura majore aggravant.
 Æsopus ibi stans, naris emunctæ senex,
 Natura nunquam verba cui potuit dare : 15
 Si procurare vis ostentum, Rustice,
 Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

uxorem esse adulteram, et notari natos esse adulterinos, sed procurari posse majori victima. Quid plura? distrahuntur diversis opinionibus, et adaugent anxietatem hominis majori anxietate. Æsopus hic aderat senex acutæ naris, quem natura non potuit unquam decipere: Si vis, inquit, o Ruricola, avertere tale portentum, junge conjuges tuis pastoribus.

Avertendum esse victima periculum.—10 Ms. Per. Et illegitimos significat libros.—significari. Harius minus eleganter substituit indicari, quæ vox hac in re proprie usurpari non solet. Vide Not. Burmanni.—11 Ms. Per. expiare posse majore h.—13 Hominisque. Bentleius edidit Hominique. Sed Hominis est in libris scriptis. Deinde etsi in ejusmodi dativis est quædam elegantia, a vulgari usu remotior, non tamen ubique talia intrudenda esse statuit Burmann. Vid. mox ad fab. VII. 16. majore aggravant. Perottus, majore augent. Perperam.—14. 15 Æsopus ibi stans. Ms. Pith. habet sibi stans; Heinsius cum Rittershusio legi vult ibi astans; Bentleius, quem sequuntur Sanadon et Philipp. edidit: Æsopus ibi tum n. e. s. de qua lectione legant, quorum interest, notas Burmanni. Ms. Perotti hos versus ita exhibet: Æsopus ibi stans narrare incipit Naturam nequaquam verba cuiquam dare. Hinc quia vulgata lectio Burmanno non sensum commodum habere videbatur, is quidem legendum putabat: Æsopus ibi stans, narisque emunctæ senex, Sciens, naturam verba nequaquam dare. Vid. Ej. Var. Lect. e Cœd. Perott. excerptas. Simili modo emendavit Sanadon: Gnarus naturam verba nequaquam dare. At vero cum in lectione vulgata omnia plana sint; et rō Sciens æque ac rō Gnarus a manu Phædri recedant longius, non facile quicquam mutandum arbitror. ‘Scripsimus obstans, i. e. obviam veniens, ut est Plaut. Stich. II. 1. 14. Amat antiqua Phædrus.’ Both. Laudat correctionem Censor Lipsiensis. [Nobis accedit Anton.]

NOTE

11 *Majori hostia*] Majorem hostiam pro maxima posuit, quod Poëtis non insolens. Maxima autem hostia apud veteres de ovibus dicebatur; ita enim Festus: ‘Maximam hostiam ovilis pecoris appellabant, non ab amplitu-

dine corporis, sed ab animo placidiore.’

16 *Procurare ostentum*] Solennis vox augurum; id est, avertere, et a cervicibus nostris depellere.

FABULA IV.

SIMII CAPUT.

PENDERE ad Lanium quidam vidit simium
 Inter reliquās merces atque opsonia :
 Quæsivit, quidnam saperet. Tum Lanius jocans,
 Quale, inquit, caput est, talis præstatur sapor.
 Ridicule magis hoc dictum, quam vere, æstimo. 5
 Quando et formosos sæpe inveni pessimos,
 Et turpi facie multos cognovi optimos.

Aliquis conspexit simium pendentem apud lanionem inter alias mercimonias et cibaria. Percunctatus est, quis esset sapor. Tum Lanius ludens, Quale, ait, caput est, talis est sapor. Puto hoc dici jocosius quam verius, cum vidi sæpe pulchros, nequissimos; et inveni plures deformes, honestissimos.

1 *Quidam vidit.* Heinsius, [Anton.] et Bentlei. *quidam ut vidit.*—2 *Reliquias.* Faber scribi vult *relicuas*; Heinsius, *relictas*, quod receperunt Walch. Lalle. Brot. Bipontini; sed v. ad lib. i. fab. 31. 13.—3 *Quidnam.* Rittershus. *quinam.*—5 In Mss. Pith. et Rem. verborum ordo inversus erat: *Ridicule hoc dictum magis quam vere æstimo.* Sed emendatius edidit Pithæus: *Ridicule magis hoc dictum, quam vere, æstimo.* Contra Bentleius, [quem sequitur Anton.] dubitans de Latinitate verbi *æstimo*, hac significatione, edidit: *Ridicule hoc dictum mage, quam vere, existimo.* Habet etiam Cod. Per. *æstimo.* Jac. Gronovius, qui præverat Bentleio, et de metro, quod nobis censet nos verius imaginari, quam intelligere, legit, *Ridicule dictum hoc mage quam vere æstimo*, ut τδ m in *dictum* non elidatur, ut aliis locis factum constat. Vid. Burm. et Gronovii Emendatt. in Phædr. p. 150. ‘Epimythium, quod et calumniatur scriptorem, et in narratione brevi et ad jocum tantum composita superfluum est, confodiendum censeo.’ Both. Bothio accedit Censor Phædri Paufler. in A. L. Z. edit. Halæ, ann. 1805. Sed cum omnibus Phædri fabulis addita sint vel promythia vel epimythia; equidem causam nullam video, cur hic epimythium abesse debeat.

NOTÆ

1 *Ad Lanium*] Id est, apud lanium. Plautum locis sexcentis adeas; ita: ‘Ad prætorem solvere,’ pro, apud prætorem, &c.

2 *Inter reliquās merces*] Hoc loco *reliquās* quatuor syllabarum est.

5 *Ridicule magis*] In gratiam Æsopi, qui, licet turpi facie, tamen optimis moribus erat præditus: unde Ovid. ‘Si mihi difficilis formam natura negavit, Ingenio formæ damna rependo iueæ.’

FABULA V.

ÆSOPUS ET PETULANS.

SUCCESSUS ad perniciem multos devocat.

Æsopo quidam petulans lapidem impegerat.
 Tanto, inquit, melior. Assem deinde illi dedit,
 Sic prosecutus: Plus non habeo mehercule,
 Sed unde accipere possis, monstrabo tibi. 5
 Venit ecce dives et potens; huic similiter
 Impinge lapidem, et dignum accipies præmium.
 Persuasus ille fecit, quod monitus fuit;
 Sed spes fefellit impudentem audaciam:
 Comprensus namque pœnas persolvit cruce. 10

Eventus felix trahit plurimos in ruinam. Quidam protervus congresserat saxum in Æsopum: Tanto, ait, melior; dein erogavit illi assem. Cum iterum illi impegisset lapidem: Per herculem nihil mihi est amplius, sed tibi ostendam unde possis habere. En nobilis et dives adest; impinge quoque illi lapidem, et referes mercedem debitam. His adductus verbis, parvit monenti: verum spes delusit temeritatem insolentem, captus etenim dedit pœnas patibulo.

1 *Multos. Benteius stultos, quasi vero tantum stulti corrumperentur successibus, non etiam alii. Burm. Ms. Pith. ad perniciem sæpe multos devocat. Vid. Gud. et Nevelet. Sed istud sæpe non sine veri specie Heinsio varia lectio τὸν multos esse videtur.—2 Bentei. more suo et hic voculam intrudit: Æsopo ut quidam petulans lapidem impegerat. Ms. Per. lapides.—6 Ecce. Ms. Pith. etiam.—9 Impudentem. Al. imprudentem. Vid. Edit. Petschii ad h. l.—10 Comprensus. Sic ediderunt, pro Comprehensus, Ursin. Maittar. Bentei. Desbillon. Bipont. et placet Scheffero et Tzschuckio. Comprehensus, si retineatur, in pronuntiando tribus syllabis efferendum est. persolvit cruce. Ms. Per. solvit sceleris.*

NOTE

3 *Tanto, inquit, melior]* Laudandi sed pro nummo æreo.
 atque approbandi apud veteres formula. Improbandi vero: *tanto nequior.* Ut est ap. Plautum. 10 *Cruce]* Supplicii genus quod in usu fuit ad tempora Constantini Imperatoris, qui illud abrogavit in honorem crucis J. C.

Assem] Non ibi sumitur pro libra;

FABULA VI.

MUSCA ET MULA.

MUSCA in temone sedit, et Mulam increpans :
 Quam tarda es ! inquit, non vis citius progredi ?
 Vide, ne dolone collum compungam tibi.

Musca stetit in temone, et arguens Mulam, Quam incedis lente ! ait, non placet incedere citatius ? Cave ne tibi feriam cervicem meo aculeo. Hæc reposuit: Ver-

//////////

2 *Tarda es.* Bentleius, cui paret Cuninghamus, *tarde is.* Cui lectioni favet Romuli *quam tarde ambulus?* Hancce tamen conjecturam merito repudiant Harius, [Anton.] et Burmannus, ut minime necessariam. Non increpat enim mulam, quod nunc modo tarde incederet, sed quod natura sua tarda esset. *non vis.* Ms. Pith. *et non vis;* Heinsius more suo suspicatur *non quis,* laudans Plaut. Trucul. 11. 3. 5. Edit. Bipont. at lectio recepta multo est efficacior.—3 Sic legunt omnes fere alii ante Burmanni Editionem majorem cum novo Commentario, e Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. ita ut ultima verbi *Vide* corripatur. Sic volebat Gndius. Quod etsi factum aliquando non negat Burmannus; Phædri ætate tamen minus receptum censet fuisse. Itaque hujus incommodi evitandi causa ordinem verborum sic mutavit: *Vide dolone ne collum pungam tibi,* composito verbo *compungam* simplex succedere jubens. Nam *pungo,* ait, habere Romulum, et illud *ne* propter ultimam syllabam *τοῦ dolone* excidisse et postea transpositam fuisse. Præter alios Burmanno obsecuti sunt Bipontini. At Desbillonius cum Lallemaut. et Brotier. inhæret vulgato. Ultimam enim in *vide* syllabam pariter corripuere Terent. Adelph. 1v. 2. 11. et Persius 1. 108. Quibus ego accedo; præstat enim, si hæc non placeant, poetam oscitantiam arguere, quam duram Burmanni emendationem admittere. Bentl. *Vide ne dolone hoc collum compungam tibi,* ut musca hoc dicens aculeum efferat. [Anton. legendum vult: *V. d. c. ne pung. t.*]—*Dolone.* Ms. Pith. *dolose:* Perott. *dolosa.*—6 Rejicit Burmannus interpretationem Schefferi, qui locutionem, *jugum temperare flagello,* eodem modo accipi posse putabat, quo apud Hor. Od. 1. 8. 7. ‘*Temperat ora frænis.*’ Neque ei satisfacit Johnsonius, hunc locum exponens: ‘*Solutius regit pro lubitu;*’ quæ interpretatio ei æque absurda videbatur, ac *τὸ temperare jugum.* Itaque, cum haberet persuasum, locum corruptum esse, legebat: *Tergum flagello temperat lento meum,* quam tamen lectionem deinde sibi vix placere fatebatur, etsi placuisset Bentleio, qui recepit. Nec displicet Schirachio et P. Burmanno Secundo, qui eam firmari censet loco Ovid. Am. lib. 111. 2. 11. et Stat. Theb. 1v. 523. Vid. ad Prop. 1v. 8. 21. Sed quia Romulus hic habet, *loris flectit iter flagello excusso,* Burmannus conjicit, *Iter* vel *Cursum flagello temperat lento meum,* i. e. aut citius, aut tar-

NOTE

3 *Dolone*] Dolon est lignum in quo nem vocat muscæ aculeum quo punctum gladiolus. Scite Phædrus dolo-

nem vocat muscæ aculeum quo punctum gladiolus. Scite Phædrus dolo-

Respondit illa : Verbis non moveor tuis ;
 Sed istum timeo, sella qui prima sedens 5
 Jugum flagello temperat lento meum,
 Et ora frænis continet spumantibus.
 Quapropter aufer frivolum insolentiam :
 Namque, ubi tricandum, et ubi currendum sit, scio.

ba tua non me tangunt, sed reformido hunc qui, sedens in sella anteriori, moderatur meum jugum verberè flexibili, et regit habenas frænis plenis spuma. Quare omitte ridiculum audaciam : novi enim quando oportet morari, et quando properare. Ille

dius me ingredi imperat. Non dubitandum, et probat Burmannus, veteres ita esse locutos ; sed si Phædrus ita scripsisset, quid opus erat addere : *Et ora frænis continet spumantibus?* *Cursum* tamen ediderunt Sanadon, Philipp. Lallemand. Wopkensis emendat, *Itum flagello temperat lento meum*, quod proxime accedit conjecturæ Burmanni. Vid. Arntzen. ad Arator. p. 6. Ms. Perott. h. v. ita exhibet : *Jugum flagellans temperat collo meum*, ad quæ Burmannus notat : ‘ hæc lectio fortasse non inepta videri posset, si modo *temperat jugum collo* possit significare, moderatur me, quæ impositum collo jugum gero, ut, quoties illud excutere tentem, flagello me coërceat.’ Sed nondum sibi satisfacit in hoc loco. Grævius in Lect. Hesiod. c. 19. p. 94. conjicit, *Jugum flagello temperat lentum meo* ; sed non videt Burmannus, qui *flagellum meum* mula possit dicere, et qua ratione *jugum* potius *lentum* dicatur, quam ipsum *flagellum*. Si quid ego judico, nil mutandum videtur. [Et ita videtur Antono.]—7 *Ora*. In aliis Editionibus, ut Nevel. Ursin. Schæff. Leonh. Desbillon. est *lora* ; sed *ora* e conjectura rescriptis Praschius, probantibus Gudio et Græv. Vid. Burmanni Syll. Epp. tom. iv. p. 42. coll. Græv. Lect. Hesiod. c. 19. p. 94. Quam conjecturam deinde confirmavit Cod. Per. et merito placuit viris doctis. Gudio tamen vulgatum *lora*, quod fuscæ tuetur, non displicet ; sed *lora continere*, pro, tenere, ut explicat Schefferus, nullo exemplo dici, recte putat Burmannus.—9 *Tricandum*. Sic edidi ex emendatione Bentleyi. Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. Pith. Rittershus. Meurs. Rigaltii in Edit. 1. Nevel. habent, *nam ubi tricandum, et ubi currendum est scio*, pro quo multi ediderunt : *Namque ubi strigandum est, et ubi currendum scio*. Etenim postquam Neveletus ann. c1010cx. notaverat, Gruterum legere *strigandum*, omnes fere facile assensere. Itaque Grutero hæc emendatio debetur, quem secutus est Salmasius, Excurs. Plin. p. 40. ubi tamen Salmasius *strigandum*, pro *tricandum*, se primum restituisse jactat. Sed v. Gud. Quid vero *striga*, quid *strigare* sit, explicavit Scaliger ad Catalecta Virg. p. 240. et in Castigatt. ad Propert. lib. iv. 8. 23. (Indignatur tamen Salmasius Exerc. Plin. l. c. verbum *strigare* in hunc versum Propertii intrudi. Pro *striga*, quod

NOTÆ

7 *Spumantibus*] Ita tenet ut spument : vult reddere rationem quare non possit citius progredi. Non tantum, ait, tenet, sed tenet tam valide, meque cohibet, ut et fræna spument, hoc est, spuma ex labore oppleantur : Imitatione Virgiliana : ‘ Stat sonipes, et fræna ferox spumantia mandit.’

9 *Ubi tricandum*] Legit Gruterus *strigandum*. Quid *striga*, quid *strigandum*, quia vulgo notum non est, Scaligeri verbis utar : ‘ Strigare dicuntur equi quoties interquiescunt ; dictum a *striga*, quæ erat spatium turmarum in quo equi stringebantur.’

Hac derideri fabula merito potest,
Qui sine virtute vanas exercet minas.

10

potest jure irrideri hoc argumento, qui jactat minas inanes sine animo.

//////////

Scaliger excogitavit, legi mallet *Syrica*. *Serica* dedit Burmannus Secundus ad Prop. loc. cit. præcunte Beroaldo. Secenti Bipontini.) Ad h. l. v. Fabrum, coll. quæ notat Salmasius Exerc. Plin. p. 40. Inprimis huc pertinet locus Plinii lib. XVIII. 19. quem laudat atque explicat Gesnerus in Thes. L. L. h. v. Verbum *strigare* Glossis quoque restituit Gebhardus, (Crepund. III. 16. cf. quoque Parei Lex. crit. p. 1185.) teste Burmanno, qui etiam laudat Gronovium ad Senec. Herc. Et. 1908. (quo loco pro *spiravit*, conjicit *strigavit*.) At vero istud verbum etsi mirifice placet viris doctis, orationis tamen contextus illud admitti vetat. *Tq̄ currendum* enim non recte opponitur *strigandum*, i. e. quiescendum; at recte opponitur verbum aliud, quod significare possit, leni passu incedere, tarde ire; cum in fabula sermo sit de lento et cito gressu, non de quiete. Musca enim oburgante mulam de tarditate, hæc non interquiescebat; revera progrediebatur, etsi non cito. Quare musca mox addit: 'non vis citius progredi?' Ad quæ cum respondisset, cursum temperari ab auriga, qui lento flagello jugum suum temperet, quoties currendum, et ora frænis contineat, quando tarde et otiose eundum sit, hortatur muscam, ut auferat frivolum insolentiam; se scire enim, ubi lento gressu incedendum, ubi cito progrediendum sit. Ex quo intelligitur, verbum *strigare* male opponi *τq̄ currere*, et a mente poetæ esse alienum. Tale quid jam olim odoratus est Bentleius, qui hac de causa vulgatum *tricandum* recipiebat. Cujus placita confirmata sunt Ms. Perotti, in quo legitur, *Ubi sit tardandum et ultro currendum scio*. Vides igitur, Perottum genuinum et probum verbum expulisse, et in ejus locum substituisse aliud ejusdem significationis, quam notionem oppositum *currendum* requirit, ut antecedia docent. Ex quo inculenter patet, *τδ strigandum* in Codice, quo utebatur Perottus, non fuisse. Alio modo h. v. restituere tentavit Wakefieldius ad Lucret. I. 411. ubi legi jubet: *Namque ubi pigrandum est et ubi currendum scio*, citans Philoxeni Glossar. in quo est, 'Pigro, *ὀκνέω*, *κατοκνέω*;' quam conjecturam probat vir doctus in A. L. Z. ann. 1799. Partic. 350. p. 301. At si Phædrus scripsisset *pigrandum*, qui fieri poterat, ut *tricandum*, verbum utique difficilius, in libros scriptos irreperet? Neque etiam placet Bipontinorum *stritandum*, quod recepit Jakob. cum hujus verbi usus nondum satis certus esse videatur. Vid. Gesner. in Thes. L. L. h. v. Quare nescio, annon tutius sit, retinere vulgatum, quod maluit Cuningham. et Brotier. etsi verbum *tricari*, quia in deteriorem partem accipiat semper, ubi quis moras malitia quadam injiciat, non admittendum censeant viri docti, maxime Harius et Burmannus. Fac enim, *tricandum* non esse a Phædro, præstat locum exhibere interpolatum, quam intrudere vel *strigandum*, vel *pigrandum*. Cum etiam sit absorptum esse videatur a *scio*, id quidem, pro vulgato *est*, cum Ursino et Bentleio reposui, addicente Heusingero. Vehementer gaudeo, Bothio placuisse vulgatum *tricandum*.—11 *Virtute*. Taubmannus in Not. Margin. ad Edit. Rittershusii, quam deheo humanitati cl. Dassdorf. legere mallet *viribus*. Sed fortasse nil mutandum.

FABULA VII.

CANIS ET LUPUS.†

QUAM dulcis sit libertas, breviter proloquar.

Canis perpasto macie confectus Lupus
 Forte occurrit: salutantes dein invicem
 Ut restiterunt: Unde sic, quæso, nites?
 Aut quo cibo fecisti tantum corporis?
 Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.

5

Dicam brevi quantum libertas sit grata. Lupus macilentus incidit forte in canem præpinguem: tum se salutantes mutuo ut steterunt: Unde, obsecro, sic nitidus es, et quibus escis factus es ita corpulentus? Ego, qui te præsto robore, encorro

† Al. *Lupus ad Canem*.—1 *Dulcis*. Quia Virg. dixit Ecl. III. 82. 'Dulce satis humor,' Bentley. edidit *dulce*, indignante Burmanno, cum et Anonymus Nilantii habeat, *quia dulcis est libertas*, et Romulus, *docet subsequens fabula, quam dulcis et jucunda libertas est*.—3 Recepti lectionem vulgatam, quæ ferri potest, et quæ sine causa varie mutata fuit a Criticis. Hi vero quid sibi indulserint, age nunc videamus! Inconcinni numeri Bentleyo suadent legere: *Forte occurrit. dein salutans, invicem Ut restiterunt, U. s. q. n.* Harius mavult: *occurrebat, dein salutant se invicem*, quod Burmanno mollins, sed non Latinum esse videtur, ideo cum Heinsio delenti *se* et legenti: *Forte occurrit: dein salutant invicem*, ut *dein* dissyllabum sit. Fide Gudii et Brotierii in Mss. Pith. et Rem. erat: *dein salutantes invicem*: sed in Ms. Perotti, teste Burmanno: *deinde salutati invicem*; Neveletus: *dein invicem salutantes*; Bipontini: *Occurrit forte: dein salutans, invicem Ut restiterunt*. Ita Mûchler. [et Anton.] Placuit autem viris doctis *Occurrit forte*, ut versus esset expeditior. v. Gud. qui mallet, *deinde salutantes*; Salmasius: *dein se salutant invicem*; Sanadon: *Forte occurrit: dein salutant invicem*; Jördens: *Occurrit forte: dein, salutantes invicem, Ut r. Vulgatum retinent, præter alios, Lallemand. Brotier. Desbill.*—4 *Ut restiterunt. Onveringius, Ut restitere: hic, &c. v. Not. Toll. in P. III. Phædri*

NOTÆ

Canis et Lupus] Similis ferme fabula legitur ap. Æsop. de asino sylvestri, qui beatum dicebat asinum domesticum, et propter bonam corporis habitudinem, et propter ciborum copiam. Sed cum illum vidisset ferentem onera, et agasonem ipsum baculum percutientem, abiit, et infelicem

existimavit. Mire Horat. Serni. II. Sat. 6. depingit quam libertas grata sit, fabula muris rustici et muris domestici, quam leges. Hos secutus est tanquam duces in hacce fabula Phædrus noster.

5 *Fecisti tantum corporis*] Nullus præter Phædrum videtur usurpasse

Canis simpliciter : Eadem est conditio tibi,
 Præstare domino si par officium potes.
 Quod ? inquit ille. Custos ut sis liminis,
 A furibus tuearis, et noctu, domum. 10
 Ego vero sum paratus : nunc patior nives
 Imbresque, in sylvis asperam vitam trahens.
 Quanto est facilius mihi, sub tecto vivere,
 Et otiosum largo satiari cibo ?
 Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit 15

esuritione. Canis respondit ingenue: Tibi erit fortuna similis, si valeas exhibere simile ministerium meo hero. Quodnam? ait ille. Ut custodias ostium, et serves ades per noctem tutas a latronibus. Ego vero præsto sum. Nunc tolero nives et pluviam, ducens atatem duram in nemoribus: quanto erit mihi melius morari in adibus, et me desidem replere multis cibus? Me igitur sequere. Dum eunt comites,

//////////

p. 163.—5 *Aut quo.* Cuningham. *Et quo.*—9 Ms. Per. h. v. ita exhibet: *Quale inquit ille? Custos si fueris liminis.* Cl. Lang. pro *liminis*, si quid ego iudico, duriter conjicit, *luminis*; ut *custos luminis* sit, *custos diurnus*, hoc sensu: ut non modo interdum, verum etiam noctu domum tuearis. Vid. Ej. Prolegg. ad Phædr. p. xxv. sq. Sed hac emendatione non erat opus. Verba enim, *custos ut sis liminis*, non aliter atque de custodia diurna possunt intelligi. Namque interdum canis alligatur (vs. 18.), excubias agens ad limen (*custos liminis*); crepusculo solvitur (vs. 19. 20.) ut vigilet et tueatur noctu domum a furibus. Sic vs. 9. recte opponitur decimo, nec amplius de tautologia cogitandum.—10 *Meusius* copulabat *furibus et noctu.* Quod quia ineptum videbatur, emendabat ita, ut mutaret *noctu* in *recti*, hoc sensu, ut tuearis domum a furibus et vecticulariis; quia vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus alienos parietes profodiunt, furandi gratia. Quæ emendatio etsi erudita videri potest, merito tamen rejecerunt Faber, Scheffer, Buchner. Idem enim esset, ac si poëta dixisset: a furibus domum tuearis et furibus.—11 *Nunc patior.* Bothius, *cur patiar.* Sic legi volebat Bentleius, si vs. 13. retineatur *facilius*.—13 *Facilius.* Bentlei. *utilius*; Cuningham. *placidius.* v. Burmann.—14 *Otiosum.* Sic legitur in Vet. Edit. [et Anton.] et apud Anonymum Nilantii; at Cuninghamus: *Et otioso large*; Heinsius et Bentlei. *otiose* legunt. *Schw.* An *otiose* legendum sit, an *otiosum*, non pugnabo; quamvis exempla suppetant accusativi in tali loquendi specie. Sic apud Val. Max. v. l. 4. ‘si tibi incolumem stare fas non erat;’ sed licet plerumque dativo utantur veteres, ut multis Heins. ad Ovid. Ep. xiv. 64. probat, ille tamen hic admitti non potest propter seq. *largo cibo*, quod cum *otioso* inconcinnam faceret orationem. Quare nihil superest, nisi vel retinere accusativum, vel

NOTE

hunc loquendi modum. Significat, pinguescere, et nitidum beneque curata cute fieri, ut ait Horatius. Legitur apud Lucretium verbum significationis oppositæ, ‘corpus amittere,’

id est, macrum fieri. Inveni tamen similes, et ferme germanas hujusc loquendi formulas: ut Cic. in Verr. ‘Maximam hoc anno pecuniam facere posset;’ et Quintil. ‘Vires faciamus.’

Lupus a catena collum detritum Cani.

Unde hoc, amice? Nihil est. Dic, quæso, tamen.

Quia videor acer, alligant me interdium,

Luce ut quiescam, et vigilem nox cum venerit :

Crepusculo solutus, qua visum est, vagor. 20

Affertur ultro panis ; de mensa sua

Dat ossa dominus ; frustra jactat familia,

Et, quod fastidit quisque, pulmentarium.

Sic sine labore venter impletur meus.

Age, si quo abire est animus, est licentia ? 25

Non plane est, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis.

Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

Lupus animadvertit collum Canis tritum a vinculis. Dic, sodes, unde istud? Nihil est. Dic tamen, amabo. Quoniam videor ferox, me constringunt, ut dormiam per diem, et ut vigilem nocte accedente. Sero liber discuro qua libitum est. Objicitur ultro panis, et herus largitur ossa de sua mensa: servi projiciunt frustra, et obsonium quod quisque respuit. Ita mea alvus satiatur sine labore. Age, si est animus aliquo ire, jam licet? Non est, ait, mihi. Utere, o Canis, iis quæ probas. Imperare nolo, ea lege ut non sim mei juris.

//////////

otiose legere. *Burm.*—16 *Canis*. Vulgatum *canis*; sed Heins. et Bentlei. mallent *cani*, ita enim veteres sæpe loquuntur. Et placere potest h. l. cum *cani* sit in Ms. Perott. et Anonymus Nil. habeat, *vidit Lupus cani collum catenatum*; Romulus Divion. Vero, *vidit lupus cani collum catena attritum*; etsi Burmannus doceat ad lib. III. fab. 3. non ubique talia intrudenda esse. *cani* jam olim recepi; et placet Tollo, Philipp. [Anton.] Lallemand. Jordens.—16 *Lupus a catena*. Tollius legi vult *Lupus catena*.—17 *Quæso*. Ms. Per. *dic sodes tamen*. Ita edidit Lallemand. post Philipp.—19 *Venerit*. Ms. Per. *nox cum venit*. Ursinus, *cum nox venerit*.—20 *Vagor*. Ms. Per. *vager*.—21 *Affertur*. Anonymus *Effertur*, ex domo scilicet, mihi sub cælo viventi. *Burm.*—22 *Familia*. Perott. *famuli*.—*jactat*. Nescit Burmannus, annon *jactant* legendum sit, quia Anonymus Nilantii habet, *projiciunt familia*. Habet etiam Romulus Divion. *amat me tota familia, projiciunt mihi*; et infra fab. x. 24. nonnulli legunt, ‘*concursant familia*.’ Sed nolim quicquam mutari.—23 *Pulmentarium*. Heinsius *pulmentarii*, e conjectura. Anonymus Nilantii: *quod fastidit ciborum mihi porrigitur*. Ita etiam Romulus Divion.—25 *Nevellet*. Rigaltii 2. al. habent *est abire*, sed emendavit Faber *abire est*, probantibus viris doctis. Guyetus conjicit: *Age si quo erit abire*; Heinsius: *Age abire quo fert animus*. Perottus: *si quo abire vis*.—26. 27 Interpolavit hæc Perottus: *Fruere his quæ laudas, Canis, Regnare nolo ni libertatem habeam*.

NOTÆ

20 *Crepusculo*] Crepusculum est lux dubia, quæ fit ante solis ortum et post occasum.

23 *Pulmentarium*] Proprie dicitur

puls, vel cibus in modum pultis factus. Quanquam et generalius pro quovis opsonio sumitur.

27 *Regnare nolo, liber ut non sim*]

NOTÆ

Ita mus rusticus ap. Horat. loco landato: 'Tum rusticus, Haud mihi vita Est opus hac, ait, et valeas: me sylva cavusque Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.'

FABULA VIII.

FRATER ET SOROR.

PRÆCEPTO monitus, sæpe te considera.

Habebat quidam filiam turpissimam,

Idemque insignem pulchra facie filium.

Hi speculum, in cathedra matris ut positum fuit,

Intuere te sæpe, admonitus præceptis. Erat cuidam filia maxime deformis, et eadem filius præclaro et eleganti vultu. Hi ludentes more puerorum se considerave-

//////////

1 *Præcepto.* Scheffer. et Bentley. *Præcepto hoc.* Cuninghamus: *Hoc dicto monitus.*—2 *Turpissimam.* Corrigit Heinsius *turpissima*, ut referatur ad sequentis versus τὸ *facie*. Sed quid opus hac mutatione, cum non tantum *facies turpis*, sed ipsæ *puellæ turpes* passim occurrant? *Burm.*—3 *Insignem pulchra facie.* Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. *insigni et pulchra facie.* Bentley. cum *insignis*, si in laude est, majus quid sit quam *pulchra*, et male priorem locum occupet, sententia decrecente, ab auctore credit hoc esse, *Itidemque ingenua et pulchra f. f.* improbante Burmanno, quia *ingenua facies* non est pulchra magis, quam honesta ac liberalis, quæ non semper est pulchra. Harius ex ingenio reponebat *insignem pulchru*, quæ emendatio felix et elegans postea confirmata est Codice Perotti, ex qua jam olim edidi *insignem pulchra facie filium*, probante Tzschuckio. Præiverant Philipp. et Lallemand. Secuti Brotierius, Bipontini, Jördens. alii. Desbillonius tamen vulgatum amplectitur. Vult Both. *Itidemq. insignem p. f. f.* [Sic et Anton.]—4 *Hi speculum.* In Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. ut Nevelet. Rigalt. 2. Rittershus. habetur, *His speculum*, ortum geminatione τὸῦ *s* in *Hi speculum*. In Ms. Per. *his deest. ut positum fuit.* Vulgo legitur, *in cathedra matris suppositum fuit*, quod est in Mss. Pith. Rem. et priscis Editt. ut Rittershus. Nevel. Ursini. Sed Faber primum ingeniose mutavit in *ut positum*. Sic etiam Salmasius emendaverat ad marginem libri, fide Gudii. *Suppositum* enim, notaute Fabro, ferri nequit, nisi putes, pueros insedissee speculo, aut eorum pedibus subjectum, aut positum fuisse sub cathedra, quod contra narrationem est. Neque etiam Latinitatis ratio fert, ut dicas *suppositum in cathedra*, pro *positum*. Sine dubio autem illud *sub* natum partim ex ultima litera τὸῦ *matris*, unde *s* geminata, partim ex *ut*, sequente *p*; litera *b* occupavit locum τὸῦ *t*. vid. Burmann. Vel ex hoc intelligi potest Cod. Perott. præstantia, in quo extat, *ut pos....* Itaque

Pueriliter ludentes, forte inspexerant. 5
 Hic se formosum jactat; illa irascitur,
 Nec glorientis sustinet fratris jocos,
 Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
 Ergo ad patrem decurrit, læsura invicem,
 Magnaque invidia criminatur filium, 10
 Vir natus quod rem fœminarum tetigerit.
 Amplexus ille utrumque, et carpens oscula,
 Dulcemque in ambos caritatem partiens,
 Quotidie, inquit, speculo vos uti volo :

rant fortuito in speculo posito in sedili genitricis: ille se jactitat pulchrum; hæc indignatur, neque fert cavillationes germani superbientis, interpretans etenim omnia in malam partem. Properat igitur ad parentem nocitura invicem, et accusat fratrem summa invidia, quod vir natus contrectaverit ornamenta mulierum. Parens complexus ambos et osculatus, sic dividens gratum amorem in utrumque, Impero, inquit, vos contemplari quotidie in speculo: tu, o fili, ne dedecores tuam pul-

non est, quod cum Scheffero et Schirachio Clav. P. I. p. 49. suspiceris, quod i. c. m. positum vel appositum fuit; aut cum Jac. Gronov. Emendat. in Phædr. p. 151. vulgatum retineas sic: *Hi speculum (in cathedra matris suppositum fuit).* Credebat autem Gronovius, in humiliore parte cathedræ fuisse speculum. Alii tentavere alia. Heinsius Ep. XXI. ad Scheffer. *ut cathedræ matris appositum, vel, oppositum fuit; vel, Qui speculum in c. m. ut positum fuit;* Tollius: *Hi speculum in cathedra matris suppositum suæ P. l. cet. Bentleius: Hi speculum in cathedra matris ut positum suæ Pueriliter l. f. i.* Sed ut omittam, constructionis ordinem in lectione Bentleii nimis turbari, viri docti recte observant, ut non debere conjungi cum *inspexerant*, id quod doceat usus hujus particulæ, nec loco fuit supponi suæ, cum satis eorum fuisse matrem intelligamus. Cf. Harius et Burmann.—5 *Inspexerant.* Meursius conjicit, *inspexerunt*, quemadmodum fab. 2. 19. huj. libri e Cod. Per. edidi *læserunt*, pro *læserant*, ubi vide. Quæ conjectura non displicet, cum etiam in Mss. Pith. et Rem. sit *inspexerunt*, pro quo Pithæus emendavit *inspexerant*. Vid. Brotier.—7 *Sustinet fratris jocos.* Ms. Per. *fratris sustinet jocos.*—8 *Accipiens.* Heins. *Arripiens.*—*quid enim?* Rittershusius, *quidni?* Salmasius ad marginem, *quid non?* Bentlei. intrudit *quippe*, ut causam reddat, cur fratris jocos non sustineret. Sed cave quicquam mutes.—9 *Decurrit.* Ita recte libri scripti, etiam Ms. Perott. in præsentī, ut mox *criminatur*. Alii *cucurrit*, ex emendatione Pithæi.—11 *Deest* in Cod. Perotti.—12 *Amplexus ille utrumque.* Ita libri scripti et Editt. Vet. In Ms. Per. est, *Ille amplexus*; in Rigaltii 2. *Amplexus utrumque ille.* Ita Richterius.—14 Ms. Perott. *Continue, inquit ille,*

NOTE

11 *Rem fœminarum*] Omnem supellectilem mulierum, speculum scilicet, pigmenta, et id genus alia, cultui et ornatui mulierum servientia, intelligit.

14 *Quotidie speculo vos uti volo*] Sic

Plaut. Epidico: ‘Non oris causa modo homines æquum fuit Sibi habere speculum, ubi eos contemplantur suum; Sed qui perspicere possent cor sapientia.’

Tu formam ne corrumpas nequitiae malis; 15
 Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

chritudinem malis moribus: tu vero, nata, ut redimas faciem turpem boxa indole.

speculis vos uti volo.—15 Bentlei. hoc et sq. versu *te* legit, ut respondeat præcedenti (suffragante Cuninghamo); sed in vulgata nihil reprehendi potest. *Heusinger.*—*malis.* Schefferum *maclis* tuentem, et spondæum in ultima sede admittentem, recte refutat Hoogstratanus. *Burmman.* Ipsi tamen Scheffero hæc emendatio sequenti tempore displicebat, cum per eam periret oppositio, quæ servanda in tota oratione ei recte videbatur.—16 *Vincas bonis.* Bentlei. cui hæc phrasis displicet, legit *penses bonis*; sed, judicante Burmanno, multo durior est locutio *pensare faciem*, quam *vincere*. Nam *damna* et *clades* pensantur bonis aliis, non *facies*, quanquam dici possit *pensare faciei damna*. Trillerus in *Obs. crit.* p. 279. legit *pingas*, pluribusque hanc sententiam suam astruit similibus locis. Quem tamen refellit Pet. Paul. Justus in *Spec. Obs. Crit.* Vienn. 1765. editar. cap. 22. p. 76. qui vulgata lectione nihil simplicius aut expeditius recte affirmat. Etiam Cuninghamus legi jubet *pingas*.

NOTÆ

15 *Formam ne corrumpas*] Sic Plaut. ornatum turpes mores pejus cæno Mostell. ‘Nequicquam exornata est collinunt; Nam si pulchra est, nimis bene, si morata est male. Pulchrum ornata est.’

FABULA IX.

SOCRATES AD AMICOS.

VULGARE amici nomen, sed rara est fides.

Cum parvas ædes sibi fundasset Socrates,
 (Cujus non fugio mortem, si famam assequar,

Nomen amici est obvium, at constantia amicorum minime obvia. Socrates, (cujus non deprecor mortem, si obtineam nomen; et subeo invidiam, modo insons

NOTÆ

2 *Socrates*] Philosophus Atheniensis. Nota historia de illius morte. Accusatores fuere Anytus et Melitus, qui postea omnium judiciis condemnati; ipse vero Socrates absolutus post mortem, et statua donatus.

Et cedo invidiæ, dummodo absolvar cinis,)

E populo sic, nescio quis, ut fieri solet :

5

Quæso, tam angustam, talis vir, ponis domum ?

Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam !

fiam post obitum, cum sibi ædificasset parvulam domum, nescio quis e plebe, ut mos est, dixit : Cur, o tante vir, fundas ædem adeo arctam? Utinam, respondit, illam repleam amicis sinceris.

//////////

3. 4 Hos versus huic loco assutos esse, censet Jacob. At bene observat censor doctus in A. L. Z. ann. 1785. II. 281. 'wenn blos das Ueberflüssige solcher Parenthesen ihre Unächtheit beweisen könnte, würde man mehrere austreichen können.' [Anton. *fam. si as.*—5 [E p. n. q. sic ut f. s. esset continuus. Sic lib. II. fab. 5. 20. 'nescio quid boni.' Anton.]

NOTE

4 *Absolvar cinis*] Id est, post crematum corpus, et in cineres ductum. Respicit ad morem antiquum. Rogo enim imposita cadavera in cineres convertentur, exceptis infantibus adhuc edentulis.

FABULA X.

POETA DE CREDERE ET NON CREDERE.†

PERICULOSUM est credere, et non credere.

Utriusque exemplum breviter exponam rei.

Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est :

Nocivum est credere, et non credere. Subjiciam paucis exemplum rei utriusque. Hippolytus periit, quoniam fides habita est novercæ. Troja vero eversa,

//////////

† Hunc titulum, ad Græcorum morem expressum, habent Mss. Pith. et Rem. At fabularum tituli ab aliena plerumque, non Phædri, manu esse videntur. cf. Desbillon.—2 *Exponam*. Ms. Perott. *ponam*, quod, iudicante Burmanno, tolerari potest, si legatur, *breviter exemplum ponam*. Ita et Ro-

NOTE

3 *Hippolytus*] Thesei et Hippolytæ sum, a Phædra noverca, absente patre, amatus est ; sed repulsam sæpius animo sperneret mulierum congressu passa impudica mulier, insimulat stu-

Cassandræ quia non creditum, ruit Ilium.

Ergo exploranda est veritas multum, prius

5

Quam stulta prave judicet sententia.

Sed fabulosa ne vetustate elevem,

quoniam denegata est fides Cassandræ. Inquirenda est igitur plurimum veritas antequam mens ferat iudicium iniquum sententia temeraria. Sed ne minuum

//////////

mulus III. 8. auctor posuit talem fabulam.—4 [Forte non q. legend., ut non habeat accentum rhetoricum. Anton.]—5. 6 *Multum prius*. Ita Mss. Pith. Rem. et Vet. Editt. In Ms. Per. est *semper prius*, quod dedit Brotier. post Philippum. Bentleius legendum censet: *Ergo exploranda est veritas multum et diu, Ne stulta prave judicet sententia*. Etenim *multum prius* non ferendum esse statuit, rationem linguæ Latinæ postulare *multo prius*. Sed *multum prius* suos etiam habet auctores, quos nominat Burm. ad Ovid. Ep. XVIII. 71. Trist. v. II. 7. ubi quidam Codd. habent *multum*. Deinde etsi *multum et diu* sæpe solent jungi, non ideo tamen ubique illæ formulæ invitis libris ingerendæ sunt, observante Burmanno. Neque etiam Bentleius patitur, *stultam* dici sententiam, quæ judicet explorata veritate, quando stulta esse jam non possit; sed locus intelligendus est de tempore, ante explorationem, ut vis præcepti sit, explorandam multum veritatem, antequam prave judices, ut solent stulti facere, ante exploratam veritatem. Desbillonius edidit: *Ergo exploranda multum est veritas prius*; Cuingham. *multum prope*. [Nobis accedit Anton.] *judicet*. Guyetus et Heinsius volunt *judices*, ut *prava sententia* sit ablativi casus; quo remedio non opus esse judicavit David. ad Cic. de N. D. III. cap. 2. teste Burmanno. *stulta prave*. Ita Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. In Ms. Per. est *stulte prava*, quod valde placet Heusingero et Langio, et receperunt Philipp. Lallemand. Brotier. sicque olim conjecerat Burmann. Addicunt Bipontini: *Quam stulte prava judices sententia*.—7 In Mss. Pith. Rem. et Vet. Editt. legitur: *Sed fabulosam ne vetustatem elevem*, pro quo vulgo legitur: *Sed fabulosa ne vetustate elevem*. Ita Nevel. Rigaltii 2. Ursinus, prima Burmanni: quam lectionem recte tuetur Schefferus, sensum fulcire studens subintelligendo id, nimirum quod dixi de exploranda veritate; item Leonhard. cl. de Schirach. in Clav. P. I. p. 113. Et placet Tzschuckio, Langio, Bipontinis. Sed quia *vetustatem* est in libris scriptis, Guyetus, J. F. Gronov. [Anton.] et Burmannus præferunt: *Sed fabulosam ne vetustatem elevem* sc. homines, ut supra Epil. II. 3. hoc sensu: ne homines contemnunt, leviora ducant, quæ videntur fabulosa ob vetustatem, seu, quia fabulis multi fidem non habent, ut illis de Hippolyto et Cassandra, narrabo factum certum, mea memoria. At cum *rd elevare* melius ad auctorem, quam ad lectorem referatur, et *fabulosa antiquitas*

NOTÆ

pri Hippolytum apud Theseum. Ille credulus, filio, qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptunus, emisso tauro marino qui equos Hippolyti consternavit; inde per vepres et saxa distractus periit. Quod ubi rescivit male sibi conscia mulier, scelus suum confessa apud maritum, gladio se confodit.

4 *Cassandræ*] Priami regis Trojanorum filix, quæ sæpius exitium Trojæ prædixerat; sed a Trojanis fides ei non fuit habita, Diis ita volentibus.

7 *Elevem*] Hoc in loco significat, minuum, *je diminue*. Significatio insolentior, quæ tamen in Cicerone, et in Phædro bis repetitur. Desumpta videtur metaphora a trutina pondere

Narrabo tibi, memoria quod factum est mea.

Maritus quidam cum diligeret conjugem,

Togamque puram jam pararet filio,

10

Seductus in secretum a liberto est suo,

Sperante hæredem suffici se proximum.

hanc veritatem antiquitate mendaci, referam quod accidit mea ætate. Cum vir quidam amaret uxorem, et jam destinaret nato togam puram, ductus est in locum remotum a suo liberto, confidente se substitui proximum hæredem. Illic dum

rectius fidem minuere dicatur, quam minui ab aliis, quemadmodum erudite observant Tzschuckius et Langius, vulgatam præferendam duxi, quæ etiam recepta est in Editione Didoti stereotypa. Sic etiam locum intelligi volebat Praschius, legens, *Sed fabulosa ne hæc vetustate elevem*, cui obsequuntur Gud. Hoogstratan. Santoroc. Walchius. Bentleius corrigiit *fabulosam ne vetustatem elevem*. Ita Cunnigh. Sanadon, Philipp. Lalle. Brot. Desbillon. Favet huic lectioni Ms. Per. in quo est, *Sed fabulosam ne vetustatem asseras*. Bipontini ediderunt: *Sed fabulosa ne vetustate eam elevem*. Duriter, ut recte videtur Tzschuckio. Alias conjecturas Tollii et Onveringii vide in P. III. Phædri p. 165.—9 Ms. Per. *Maritus castam*, quod nescit Burmannus an sit a Phædri, an a Perotti manu. Certe mox vs. 14. sequitur.—10 *Jam pararet filio*. Ms. Per. *puram compararet filio*. Jac. de Rhoer. Fer. Daventr. lib. II. 11. legi vult *parasset*. [quod fusius defendit Schwab. atque adeo vehementer, ut dicat: 'Quovis pignore certare ausim id ipsum scripsisse Poëtam, quod de Rhoer. corrigendum censet.']—11 *A liberto est suo*. Revocavi rō est e Cod. Per. quod jam olim Bentleius reposuerat e conjectura. Ita quoque ediderunt Cuningham. Philippus, Lalle. Brotier. Desbillon. [Anton.] Sed Rittershusio legendum videtur *Seductu' st.*—12 *Suffici se*. In Mss. Pith. corrupte legitur, *sufficisse*; at in V. C. quo utebatur Rigaltius, Remensi, ut puto, *suffecisse*, pro quo Salmasius monuit legendum, *suffici se*. vid. Gudius. Ms. Per. *perperam, hæredem fieri se, proximum*. Nonnullæ Editiones, ut Rittershus. Nevelet. Ursin. habent, *hæredem se fecisse proximum*. Rigaltius et Faber hic

NOTÆ

librata: ut enim lanx una elevatur, pondus in ea impositum minuitur; quoque magis minuitur, eo magis lanx elevatur. Recte igitur *elevare* crimen, pro minuere assumitur.

10 *Togamque puram*] Deposita nimirum prætexta, quam purpura distinctam gestabant usque ad annum ætatis decimum quintum. Erat autem dicta *pura*, quod albi coloris nulla admista purpura esset. Dicebatur etiam *virilis*, quia pueris virilem ætatem ingredientibus dabatur; et *libera*, quia pueris toga pura initium quoddam libertatis erat, cum antea essent sub pædagogis.

Delph. et Var. Clas.

12 *Hæredem proximum*] Is dicitur qui et secundus. Tria hæredum genera a jurisconsultis traduntur. Aut enim sunt necessarii; aut sui et necessarii; aut extranei. Necessarius hæres est, servus hæres institutus. Ideoque sic appellatur, quia, sive velit sive nolit, omnino post mortem testatoris liber et necessarius hæres fit. Sui autem et necessarii hæredes sunt veluti filii: sui hæredes appellantur, quia domestici hæredes sunt, et vivo quoque patre veluti domini habentur; necessarii vero dicuntur, quia, sive velint sive nolint, tam ab intestato quam ex testamento, ex lege

Phædr.

L

Qui, cum de puero multa mentitus foret,
 Et plura de flagitiis castæ mulieris,
 Adjecit, id quod sentiebat maxime 15
 Doliturum amanti, ventitare adulterum,
 Stuproque turpi pollui famam domus.
 Incensus ille falso uxoris crimine,
 Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
 Subsedit: deinde noctu, subito, januam 20
 Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
 In quo dormire mater natum jusserat,
 Ætatem adultam servans diligentius.
 Dum quærunt lumen, dum concursant familia,

commentus foret plurima de filio, et multa de criminibus conjugis pudicæ, addidit id quod intelligebat amantem ægerrime luturum; venire scilicet crebro mæchum, et dehonestari nomen familiæ adulterio infami. Ille, inflammatus flagitio supposito suæ mulieris, finxit se iturum ad villam, substitit lamen clanculum in pago; dein regressus est noctu domum, et subiit recto cubiculum uxoris, in quo genitrix voluerat quiescere filium, custodiens accuratius ætatem maturam. Dum quæruntur lumen, dum servi concursant, hic impatiens furoris accurrit ad

//////////

versum deesse frustra suspicantur. v. Scheff.—13 *Qui cum*. Ita legitur in Ms. Rem. v. Brof. Sed Perottus habet *Hic cum*, ut olim conjecerat Hein-
 sius, et editum fuit a Philippo. In Ms. Pith. et nonnullis Editt. est *Qui dum*; at recte Rittershus. correxit *cum*, vel *quum*; sequitur enim *foret*, et *dum* in hac significatione indicativum sibi jungit. Male autem Schefferus *dum* explicat, dummodo, quo sensu capitur vs. 28. coll. fab. præc. vs. 4. Vel ex hoc loco potest intelligi, particulas *cum* et *dum* sæpius esse permutatas, ut vidimus ad lib. 1. fab. 15. 10. et lib. 1. fab. 4. 2. Docet etiam Serv. ad Virg. Æn. 1. 697. quem memorat Burm. *cum* sæpe pro *dum* malo errore a scriptoribus esse exaratum. De usu vero particulae *dum* uberius disputat Burm.—16 *Amanti*. Ms. Per. *amantem*.—20 *Deinde noctu*. Bentleyi conjecturam non necessariam, *dein de nocte*, cui obsequitur Cuninghams, ut rejiciam, non moveor ratione Burmanni, sed quia Phædro *noctu* et alibi placet, ut lib. 11. fab. 4. 18. et lib. 111. fab. 7. 10. et quia Perottus habet *dehinc noctu*. Burmanno autem *de nocte* tempus mediæ noctis notare videtur, non illud, quod ‘ primo somno ’ vs. 31. conveniat. At vero *de nocte* non semper est, media nocte, immo vero passim de quavis noctis parte, quemadmodum *noctu*, dicitur. Ita in loco Horatii, quem Hensingerus affert, Ep. lib. 1. 2. 32. ‘ Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones,’ ubi de prima noctis parte capi potest, cum latrones primo somno sopites opprimere soleant. Sic apud Cic. pro Mur. 33. ‘ de nocte,’ i. e. noctu, ‘ venire.’—21 *Uxoris*. Perott. *cubiculum infelix petens*.—22 *Mater natum*. Ms. Per. *natum mater*. Ita Lalleu. sed vulgatum est mollius.—24 *concurant*. Ita habent Ms. Pith. et priores Editt. ut Nevel. In Ms. Perott. et Editt. Rigalt. 2. Maittar. Danet. Richter. Walch. al. est,

NOTÆ

duodecim tabularum hæredes fiunt. non sunt, extranei hæredes appellantur. Ceteri, qui testatoris juri subjecti tur.

Iræ furentis impetum non sustinens,	25
Ad lectum vadit, tentat in tenebris caput.	
Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit,	
Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.	
Lucerna allata, simul aspexit filium,	
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,	30
Sopita primo quæ nil somno senserat,	
Repræsentavit in se pœnam facinoris,	
Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.	
Accusatores postularunt mulierem,	
Romamque pertraxerunt ad Centumviros.	35
Maligna insontem deprimit suspicio,	

lectum, tentat caput in obscuro: ut attonsum tractat, confodit corpus gladio, nihil curans, modo ulciscatur dolorem. Lampade accensa vidit in cubiculo filium dormientem una cum uxore casta, quæ sepulta alto somno nihil senserat; exhibuit in se supplicium sceleris, seque interfecit gladio quem credulitas eduxerat. Delatores accusarunt fœminam, et duxerunt Romam ad Centumviros. Iniqua suspi-

concurSAT. Utrumque rectum. Vid. V. L. ad lib. III. fab. 7. 22. Infra III. 14. 7. dixit 'concurrit populus,' et Quintil. Decl. II. 6. 'concurrit familia,' teste Burm.—26 *Vadit.* Vulgo legitur *accedit*. Sed quia in Cod. Per. est *vadit*, quod iræ furentis impetum magis exprimit, recepi. [Ob eandem causam recepit Anton.]—27 *Sentit.* Perott. *sensit*, quod recepit Cuningham. sed præferendum *sentit*.—*transigit.* Ms. Pith. et Editiones Rittershusii et Neveleti, *transfigit*, quod est ex glossa. Metrum enim postulat legi *transigit*. Sic jam olim legi iussit Rittersh. sic etiam Taubmann. ascripsit margini Edit. Rittersh. quæ asservatur in bibliotheca elect. Dresdensi splendida. Fide Gudii Salmasius legit *transicit*, i. e. trajicit.—29 *Allata.* Heinsius *illata*, (probantibus Bentleio et Cuninghamo) v. Ep. XXI. ad Scheff. et certe ita frequenter loquuntur veteres; sed utrumque verbum se scriptorum auctoritate tueri potest. Plin. Ep. IV. 9. n. 14. Tac. Ann. XIV. 44. Cic. Div. I. 20. Quare tutius, sequi lectiones Codd. Mss. nec unum alterius gratia expellere. Burm.—32 [Anton. *In se r.*]—33 *Credulitas.* Al. *crudelitas*.—35 *Pertraxerunt.* Burmanno aptius videtur *protraxerunt*, quam lectionem multis tuetur; nihilo vero secius *pertraxerunt* recepit.—36 *Maligna insontem.* Perott. *Magna inson-*

NOTÆ

27 *Ut sentit tonsum*] Viri scilicet caput: nam Romani tunc temporis barbam et capillos tondebant.

35 *Ad Centumviros*] Centumviri iudices erant, de quibus sic scribit Festus: 'Centumvitalia iudicia a Centumviris sunt dicta. Nam cum essent Romæ triginta et quinque tribus, quæ et curiæ dictæ sunt; terni ex singulis tribubus selecti fuerunt ad judi-

caudum. Licet quinque amplius quam centum extiterint, tamen, quo facilius nominarentur, Centumviri sunt appellati. In illorum iudiciis versabantur jura, ut ait Cicero, usucapionum, tutelarum, gentilitatum, agnationum, alluvionum, circumluvionum, nexorum, mancipiorum, parietum, luminum, stillicidiorum, testamentorumque ruptorum aut ratorum.'

Quod bona possideat : stant patroni, fortiter
 Causam tuentes innocentis foeminae.
 A Divo Augusto tunc petiere iudices,
 Ut adjuvaret jurisjurandi fidem, 40
 Quod ipsos error implicuisset criminis.
 Qui postquam tenebras dispulit calumniae,
 Certumque fontem veritatis reperit :
 Luat, inquit, poenas causa libertus mali.
 Namque orbam nato simul et privatam viro 45
 Miserandam potius, quam damnandam, existimo.
 Quodsi delata perscrutatus crimina

cio, quod potiatur bonis, opprimit innocentem. Adrocati stant constanter defendentes causam mulieris insontis. Iudices tunc rogarunt Dicum Augustum ut subleveret fidem jurisjurandi, quia ambiguitas criminis illos intricabat. Qui postquam discussit tenebras malitiae, et invenit fontem indubitatum veri: Puniat, ait, libertus, origo mali; namque arbitror hanc mulierem dignam potius misericordia, quam condemnatione, quae perdidit simul et maritum et filium. Si vero

tem.—suspicio. Gud. et Salmas. legi volunt suspectio. Cf. V. L. ad III. Prol. 45.—39 Hic versus in Mss. literis quadratis rubris tanquam titulus scribitur, fide Gudii. Ms. Per. Pontificem maximum rogarunt iudices. Agnoscas hic episcopi manum, quae Divum Augustum dici non passa est. Burm.—40 Ut adjuvaret. Bentleius, Ut advocarent jurisjurandi fidem, i. e. ut liceret eis jurare, sibi non liquere. At reclamant Harinus atque Burmannus, quos vide. Cunninghamus, Ut ejurarent.—41 Quod ipsos error. Ms. Per. Quando ipsos terror. Non displicet quando pro quia, ut lib. III. fab. 4. 6. [Nec displicet Antonio.] —42 Dispulit. Ms. Gud. i. e. Pith. distulit, de qua lectione amplius delibendum censet Burmannus, cum non a librario videatur profecta, quia differre, pro dissipare, varioris sit usus, quam dispellere. [‘Dispulit possit glossa esse.’ Anton.] Usos vero veteres hoc sensu, docet Burmannus ad Vellei. II. 79. Hic versus in Ms. Per. deest.—43 Certumque fontem. Ms. Per. Qui postquam fontem.—44 Perottus, poenas pessimus libertus.—45 Simul et. Ms. Per. simul ac.—47 Delata. Mss. Rem. Pith. et Editiones pleraque habent damnanda, quod merito displicuit. Schaefferns conjicit clam tanta; Heinsius, enolanda, quam lectionem multis exemplis firmare studet; Bentleius, cunctando, ut opponatur versui 25. qua conjectura Burmanno nil infelicius videtur; eam tamen probat Schirach. in Clav. P. I. p. 207. Gudius, tam infunda; Burmannus, donanda, i. e. ignoscenda, hoc sensu: si perscrutatus esset crimina illa falsa, reperisset, illis ignoscendum fuisse, quia mater sancta custodiebat aetatem adultam. Non solum enim ita loquuntur veteres, sed librarii etiam verba damnare et donare permutarunt, id quod erudite demonstrat vir doctus. Coniciebat is etiam, delata; quae conjectura confirmata est Codice Perotti, in quo est, Quodsi delatum bene scrutatus crimen, adeo, ut conjecturis virorum doctorum non opus sit. delata e Ms. Per. ediderunt Lallemand. Brotier. Bipont. Desbillon. [Anten.] Et Hensingerus hanc lectionem miice

NOTÆ

40 [Jurisjurandi fidem] Iudices enim consueverant; inquit Ascon. antequam judicarent, in leges jurare

Paterfamilias esset, si mendacium
 Subtiliter limasset, a radicibus
 Non evertisset scelere funesto domum. 50
 Nil spernat auris, nec tamen credat statim :
 Quandoquidem et illi peccant, quos minime putes,
 Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
 Hoc admonere simplices etiam potest,
 Opinione alterius ne quid ponderent. 55
 Ambitio namque dissidens mortalium
 Aut gratiæ subscribit, aut odio suo.
 Erit ille notus, quem per te cognoveris.
 Hæc executus sum propterea pluribus,
 Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus. 60

paterfamilias excussisset flagitium condemnandum, si mendacium rimatus fuisset acute a radicibus, non extinxisset familiam scelere exitiuli. Auris contemnat nihil, neque tamen credat statim; quia et hi peccant quos non crederes, et qui non peccant, opprimuntur fictis causis. Illud potest etiam docere ignaros, ne quid ponderent irulina aliorum. Etenim ambitio diversa hominum, aut ducitur favore, aut suo odio. Ille tibi erit cognitus quem noveris per te. Hæc scripsi fusius, quod incurri in offensionem quorundam nimia brevitate.

putat veram. Both. edidit *tam vana*, pro *damnanda*, quod habent Mss. Pith. et Rem. Non displicet lectio, eandemque probat Censor doctus Lips.—49 *Limasset*. Ita Mss. Pith. Rem. et vet. Editt. quæ lectio multis suspecta est. Itaque jam olim Scioppius legendum existimabat *rimasset*, ἀρχαϊκῶς, pro *rimatus* esset, addicente Salmasio, sed improbantibus Fabro, Heinsio, [Antono,] et Burmanno. Sanadon, Philipp. Lallein. ediderunt *rimatus*. Bentleius autem totum hunc locum ita constituit: *si mendacium Subtiliter rimatus a radicibus; Non evertisset s. f. d.—a radicibus*. Schefferus ad Obseq. cap. 123. videtur probare *radicitus*, ut lib. II. fab. 2. 9. ‘funditus evellere.’ Ita quoque conjicit Heinsius. Sed cum Latine dici possit, *radicibus evertere*, hac emendatione supersedere licet.—50 *Funesto*. Sunt qui legi jubeant *funestam*. Ita ‘funesta domus,’ Ovid. Met. VII. 575. et ad Liviam 474. et ‘funestæ manus Halcyones,’ merso Ceyce Mct. XI. 584. Sed *funesto* relinquendum Phædro, ut ‘irato impetu,’ et similia. *Burm.*—52 *Putes*. Ms. Per. *putus*.—54 *A vs. 54*. Perottus reliqua omisit.—55 *Nevel*. Rittershus. Ursin. Wasius de Senar. p. 120. ediderunt: *Opiniones alterius ne quis ponderet*, conjectura, orta e lectione Ms. Pith. *qui sponderet*. Praschius legi jubet: *Opinione alterius ne quis pondeat*; Heinsius vero, *Opinione alterius ne quid ponderent*.

FABULA XI.

EUNUCHUS AD IMPROBUM.

EUNUCHUS litigabat cum quodam improbo,
 Qui, super obscœna dicta et petulans jurgium,
 Damnum insectatus est amissi corporis.
 En, ait, hoc unum est, cur laborem validius,
 Integritatis testes quia desunt mihi.
 Sed quid fortunæ, Stulte, delictum arguis?

5

Spado jurgabat cum aliquo nebulone, qui, præter verba inhonesta et jurgium acre, exprobravit jacturam virilitatis ereptæ. En, inquit, illud unum est, quod me angit vehementius, quoniam careo testibus corporis integri. Sed quid, insane, carpis flagitium fortunæ? Illud quippe infame est homini, quod meritus sit ferre.

2 *Qui.* Alii, ut Nevel. Rigalt. Ed. 2. legunt *Cui*, quod habet Ms. Pith. c solenni illa *τοῦ c* et *qu* permutatione, de qua erudite disserit Gud. ad Fab. sq. Sed Heinsius cum Rittershus. legit *Qui*, quæ lectio deinde confirmata est Cod. Per. Guyetus tamen revocavit *Cui*.—3 *Amisissum corporis.* Ita legitur in Mss. Pith. Rem. et Editt. vet. sed quia *amissum corpus* recte dici posse negant, varie h. l. sollicitant Critici. Praschius conjicit *amissi roboris*, i. e. virilitatis, probante Heinsio Ep. VIII. ad Scheff. Sanadon, et Philipp. *abscissi corporis*, præeunte Praschio; alii, ut Scheff. emendant *accisi corporis*. At vero cum *corpus* pro virili parte rectum sit, et *anittere virilitatem* dici possit, probantibus Rigaltio atque Scheffero ex Ictorum scriptis lib. IV. Paud. ad L. Corn. nihil impedit, quò minus *amissum corpus* dicatur de eadem re. Etiam Cic. ad Div. lib. VII. 26. etsi sensu paululum diverso dixit, 'vires et corpus amisi.' cf. Burmann.—4. 5 Incommode admodum credebam olim hæc verba cohærere præcedentibus et sequentibus, et tribui ipsi Eunucho, quare potius continere scomma insectatoris improbi arbitrabar, et forte legendum esse conjectabam, *En ait, hoc unum est, cur labores validius, Integritatis testes quia desunt tibi*, ut jocus sit in ambigua vocis *laboris* significatione, quasi dicat, hoc unum, id est, solum est, cur plus laboris in hac lite nostra insumas, quia testes integritatis et candoris desunt tibi, quæ mihi facilius per se constant; vel *labores* est, magis sollicitus sis, verearis ne perdas litem, ut *laborare sumi vilidius* ad Petron. cap. 115. Respondet vero Eunuclus sequenti versu, *Sed quid, &c.* nondum tamen forte patet nobis hujus dicti obscœnitatis, quæ potest latere in illo verbo *labores*, ut apud Petron. cap. 92. 'juvenis laboriosus.' Nunc adhuc dubito, an Eunucho hæc verba sint tribuenda, an improbo. Non liquet. Burmann. Hæc mihi displicere ingenue fateor. Heinsius arbitraria nec necessaria emendatione legit: *Quin, ait, hoc uni est, cur laborem validius. Quin ait* placet Bentleio, et receperunt Cuningham. et Didot. Conjicit etiam Heinsius *Integritati*, cui conjecturæ favet Ms. Perotti. Schefferus pro *En* mallet *Et*, hoc sensu: etiam hoc est unum ex iis, ob quæ tantopere tecum contendo. Frustra.—6 *Delictum.* Heinsius et Gudius conjiciunt *defectum*,

Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

hoc sensu : quid Eunuchum, defectum hominem, infortunii sui arguis et accusas? In Ms. Pithæi enim reperitur, *delectum*.

NOTE

7 *Id demum est homini turpe, quod meruit pati*] Sic Plant. ‘Pergin’ servum me exprobrare Esse, quod vi hostili obtigit?’ Nulla autem calamitas, aut deformitas corporis, cuiquam probro dari debet.

FABULA XII.

PULLUS AD MARGARITAM.

In sterquilino pullus gallinaceus
Dum quærit escam, margaritam reperit.
Jaces indigno, quanta res, inquit, loco!

Dum pullus gallinæ quæritat cibum in fimo, invenit unionem. Quam inhoneste ait, tu quanta res es, abjecta sis loco! O si quis captus tuo pretio te reperisset,

1 *Sterquilino*. Vulgo legitur *sterquilinio*, quod perperam retinent Nevel. Ursin. Scheff. Santoroc. Lalle. Brotier. Didot. Sic etiam habent Anonymus Nilant. et Romulus cum Divion. tum Nilantii; quam lectionem versus iambici ratio repudiat. Itaque viri docti Salmas. Gud. Bentley. ad Ter. Phorm. III. 2. 41. Burm. Desbillon. scribendum putant *sterquilinio*, vel *sterculino*. Posterius, quod tuetur Bentley. l. c. reperias apud Plant. Cas. I. 1. 26. et Pers. III. 3. 3. quibus locis tamen Bipontini edidere *sterquilinum*. Sed præfero *sterquilino*, quia in antiquissimo Codice Veneto Catonis et Varronis, qui reliquos libros quoscumque et fidelitate et vetustate superare creditur, nunquam *sterquilinum*, sed semper *sterculinum* scriptum reperit Pet. Victorius ad Cat. R. R. cap. 2. *sterculinum* vero et *sterquilinum* veteri pronuntiatione nihil differebat, id quod erudite probat Gudius. At Schneider. ad Cat. R. R. II. 3. ubique *sterculinum*, vel *sterculinum*, quod est in Philoxeni glossis, scribendum censet. [Vult Anton. vel *sterquilino* vel *sterculino*.]—2 Inserit Bentley. post *margaritam*, ut. Sed si hæc hiant et laxa sunt, centies Phædri oratio ita juvari debet. *Burmann*.—3 *Quanta res*. Ita vulgo legunt. Sed Rittershus. Gud. et Heinsius, quibus parent alii, conjiciebant, *o quanta res*; nec sine veri specie: facile enim *o* poterat absorberi in ultima syllaba præcedentis *indigno*. Favet etiam huic lectioni, lib. I. fab. 7. 2. ‘*o quanta species*,’ et Romulus Ulm. habet, *o bona res in stercore jaces*. Neque obstat quod sequitur vs. 4.

Hoc si quis pretii cupidus vidisset tui,
 Olim redisses ad splendorem pristinum
 Ego, qui te inveni, potior cui multo est cibus,
 Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes.

5

Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

jamdudum venisses ad summum honorem. Ego qui te inveni, et cui esca est longe optabilior, neque valco tibi esse alicujus utilitatis, neque tu mihi. Hoc dico illis qui me non norunt.

‘O si quis,’ ingrata repetitione, cum in libris scriptis sit, *Hoc si quis*. Nitilo secius cum Brotier. Bipont. Desbillonio acquiesco in vulgato.—4 *Hoc si*. Non video, quare viri docti lectionem Mss. Rem. et Pith. *Hoc si* mutant in *O si*, ut Rigalt. qui excogitavit, Meursius, Hoogstrat. Tollius, Guyet. Scheff. Maittar. Desbill. Didot. alii; vel in *Te si*, ut Bentlei. Burm. Lalle. Brotier. Bipont. Schulz. Jakob. etsi Anonymus Nilantii habent, *si te cupidus invenisset*, et Romulus Divion. *te si cupidus invenisset*. Pithæus recte edidit *Hoc si*, quia sic oratio et plene procedit et pulchre cohaeret. Secuti Nevelet. Rittersh. Ursin. Burmann. in Edit. prima, Gud. Gronov. Funcc. Jördens. alii. Burmanno autem non est assentiendum, qui *Hoc* e conjectura putat esse, cum Gudins et Brotier. testentur, *Hoc* legi in Mss. Pith. et Rem. *tui*. Deest in Cod. Per.—5 *Pristinum*. Vulgo legitur *maximum*, quod exhibent Mss. Pith. et Rem. Sed scribendum *pristinum*, quod est aptius et legitur in Mss. Per. Habent etiam Romulus Divion. et Ulmens. *ut redires ad splendorem pristinum decoris tui*. Placet hæc lectio Neveleto, Bentlei. Cuningham. Burm. Censori docto in Ad. B. tom. 52. p. 192. Lalle. Brotier. Bipont. Desbillon. Jördens. al. et nuper recepta est in Edit. Didoti stereotypa. ‘Verius videtur: *Hic si*, &c. hic, hoc loco. Nec *maximum* damno, cum præsertim amet vocem poëta noster. V. infra lib. iv. fab. 20. 21. lib. v. fab. 5. 21.’ *Both*. Placet emendatio Censori Lips.—6. 7 Tollius ad Ausonii Idyll. XII. p. 490. legit: *Ego quod te inveni, potior cui multo est cibus, Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potest*. V. Hoogstrat. et Burm. Hanc lectionem firmat Ms. Per. in quo legitur, *Ego quod inveni cui potior est cibus, et vs. 7. potest*; recepta quoque est ab Hoogstrat. Bentleio, Cuninghamo, [Antono,] et nuper in Edit. Didoti stereotypa. Coniciebat jam olim Heinsius *quia*, vel *quod*, et vs. 7. *potest*. Meursius vs. 6. mallet legere: *Ego quum te inveni*. Frustra et sine auctoritate Sanadon, et Philipp. vs. 7. ediderunt, *nec tu mihi*; quibus paret Lallemant. sed in Editione Ursini est, *nec mihi tu quicquam potes*. Agmen claudat conjectura Burmanni, *Ego quo te inveni?* ut quo sit positum, quemadmodum ‘Quo mihi fortunam’ et similia, quæ produxit Heins. ad Ovid. Ep. II. 53.

NOTE

8 *Hoc illis narro, qui me non intelligunt*] Conqueritur Phædrus de illis qui utilitate suarum fabularum non

moverentur, nec sentiebant vim carminis, denegarentque ipsi honorem debitum.

FABULA XIII.

APES ET FUCI, VESPA JUDICE.

APES in alta quercu fecerant favos.
 Hos Fuci inertes esse dicebant suos.
 Lis ad forum deducta est, Vespa giudice.
 Quæ genus utrumque nosset cum pulcherrime,
 Legem duabus hanc proposuit partibus: 5
 Non inconueniens corpus, et par est color,
 In dubium plane res ut merito venerit.
 Sed ne religio peccet imprudens mea,
 Alvos accipite, et ceris opus infundite,
 Ut ex sapore mellis, et forma favi, 10
 De quis nunc agitur, auctor horum appareat.

Apes posuerant favos in sublimi quercu: Fuci pigri contendebant suos esse. Contentio venit in jus, Vespa giudice; cui cum esset perspecta probe natura utriusque, obtulit illam conditionem duabus partibus: Corpus tam simile est, et color similis, ut res adducta sit jure in ambiguum. Verum ne mea religio insciens aberret, capite alvearia, et conficite mel favis, ut ex gustu mellis, et figura favorum, dignoscatur auctor illorum de quibus controvertitur nunc. Fuci respuunt

.....

1 Mss. Pith. et Rem. in alta quercu fecerunt. Quod edidit Both. Ms. Perrott. in alta fecerant quercu; Bentleius: *Apes in alta quercu ut fecerunt favos*, more suo particulam intrudens: [quem sequitur Anton.]—3 Ms. Per. *Lis deducta ad forum est, Vespa giudice.*—9 *Alvos.* Ita legitur in Mss. Pith. Rem. v. Brotier. et Nevel. ad marginem; sicque requirit metri ratio. Frustra igitur emendavit Pithæus *Alveos*, quem non pauci secuti sunt, ut Faber, Lalle-mant. Nam viri docti testantur, in Mss. legi *Alvos*, ut Heinsius in *Advers. Harling.* 1742. edit. p. 622. Burmannus ad *Quintil. Decl.* xiiii. c. 10. Gronov. ad *Plin.* xxi. 12. Gudius et Neveletus ad h. l. Varronem et Columellam autem semper *alvos*, nunquam *alveos*, dixisse, testis est Desbillon. De scrip-tura vocis quoque consulendus Guyetus. [*Alvos*, Anton.]—11 *Quis.* Ms.

NOTÆ

2 *Fuci* 'Sunt autem fuci,' inquit Plinius, lib. 11. 'sine aculeo, velut imperfectæ apes, novissimeque a fesis et jam emeritis inchoatæ, serotinus factus, et quasi servitia verarum

apum.'

8 *Religio mea*] Judicibus religio tribuitur, propter jusjurandum quo tenebantur.

Fuci recusant: Apibus conditio placet.

Tunc illa talem protulit sententiam:

Apertum est, quis non possit, aut quis fecerit.

Quapropter Apibus fructum restituo suum.

15

Hanc præterissem fabulam silentio,

Si pactam Fuci non recusassent fidem.

legem, Apes accipiunt. Tunc Vespa protulit tale iudicium: Non est jam dubium, quis non valeat facere favos, aut quis fecerit. Quare reddo Apibus suum opus. Prætermissem silentio hunc apologum, si Fuci non violassent fidem datam.

//////////

Pith. *quibus*. Vid. ad lib. v. fab. 1. 9.—13 *Protulit*. Teste Brotierio in Mss. Pith. Rem. et Editt. Vett. et Nov. T. Fabr. Rittershus. Ursin. legitur, *sustulit sententiam*; fide tamen Gudii Ms. Pith. habet *sententia*, ut sæpius vidimus diversas in eodem Codice lectiones. Sed *tollere sententiam*, pro, ferre, a nemine Latinorum dictum constat. Hinc varie sollicitatus locus a Criticis. Gudius emendabat: *Tunc lata litem sustulit sententia*, versu concinno et sensu optimo, quæ lectio placet Grævio, addicente Burmanno; Bentleius: *Tunc illa hoc litem sustulit sententia*. Ita fere olim in mentem venerat Grævio, de quo v. Burmanni Syll. Epp. t. iv. p. 198. sed putidum putat Burmannus, elisiones ubique affectare, ubi non sunt a manu auctoris. Heinsius in Ep. xiv. ad Scheffer. tentabat: *Tunc illa talem in hos tulit sententiam*; Wopkensius: *Tunc illa (in nominativo) litem sustulit sententia*, etsi ei non displiceret scriptura Cod. Per. de qua mox. Vid. Arntzen. ad Sedul. p. 198. Ita quoque conjecerat Heinsius; nam emendatio Gudii *lata* longius ei a scriptura vetere recedere videbatur; atque solet alias quoque Phædrus isto fere modo lib. iv. fab. 4. 10. fab. 8. 3. cf. Scheff. Ep. ci. ad Heins. in Burm. Syll. Epp. t. v. p. 106. Alii alia tentant. Conjicit enim Tzschuckius, præeuntibus Scheffero et Santoroco, dici forte posse *tollere sententiam*, ut *tollere clamorem, vocem*, ut sit, clara pronuntiavit voce sententiam: quod durum videtur. Quidam retinent vulgatum *sustulit*, ut Rittershus. Guyet. Leonhard. Didot. Both. pro simplici, tulit, dictum putat, ut Græci dicere solent ἀνέλεν de oraculorum responsis, quod idem est ac *sustulit*. At vero præstat lectio Cod. Per. *protulit*, quam olim recepi: qua recepta, uti factum est a Lallemand. Brot. Bipontin. Desbillon. Jördens. [Anton.] locus est expeditior, et omnes Criticorum conatus, ut ait Burmannus, evanescent. Verumtamen hæc fabula in Ms. Perott. bis occurrit et diversa scriptura: nam in altera vs. 13. legitur *protulit*, quod recepit Cuninghamus. Alias Heinsii et Schefferi conjecturas omitto. v. Scheffer.—14 *Aut quis*. Perott. et *quis*. Both. ac *quis*.—15 *Fructum*. Scheff. reponit *favum*, repugnante metro.—16 *Præterissem*. Ita e Ms. suo edidit Pithæus. Alii *præterissem*.—17 Bentleius, censens pactionem nullam intervenisse, h. v. ita constituit: *Si legem fuci non recusassent datum*.

NOTÆ

17 *Si Fuci non recusassent fidem*] imitatores, servum pecus.
Carpit illos, quos vocat Horatius: ‘O

FABULA XIV.

ÆSOPUS LUDENS.†

PUERORUM in turba quidam ludentem Atticus
 Æsopum nucibus cum vidisset, restitit,
 Et quasi delirum risit. Quod sensit simul
 Derisor potius, quam deridendus senex ;
 Arcum retensum posuit in media via : 5
 Heus, inquit, Sapiens, expedi, quid fecerim.
 Concurrit populus. Ille se torquet diu,
 Nec quæstionis positæ causam intelligit :
 Novissime succumbit. Tum victor Sophus :

Cum quidam Atheniensis Æsopum vidisset lusitantes nucibus inter pueros, substitit, illumque habuit pro insano. Senex jocularior potius quam jocandus, ut intellexit illud, protulit in medio itinere arcum detensum: Heus, ait, Sapiens, aperi quid egerim. Accurrit multitudo. Hic se excruciat diu, neque expedit nodum quæstionis proposita. Tandem cessit victus. Tum Philosophus victor:

† In Ms. Pith. et Rem. fabula inscripta est: *De lusu et severitate.* v. Gud. —4 Perott. *ut derisorem potius deridendum ostenderet.* At Mss. Pith. Rem. et libri editi habent, *Derisor potius.*—6 *Quid fecerim.* In prioribus Editionibus Schefferus conjecerat legendum esse, *expedi, qui id fecerim, ut qui sit, quare.* Vid. Ter. Adelp. v. 3. 14. ibique Donatum. Alii, ut Prasch. Sanadon, Philipp. Lalle. *quo, pro, quem in finem.* cf. III. 18. 9. Alii, ut Ursin. *quod, pro, ob quod.* Sed Mss. Pith. Rem. et Editt. Vett. habent, *quid fecerim, quod retinendum recte censet Burmannus.*—9 *Sophus.* In libris scriptis, etiam Ms. Per. est, *Æsopus, repugnante metro. Reposuit Pithæus, Sophus.*

NOTE

1 *Puerorum in turba ludentem Æsopum]* Nec enim inhonestum quid est, si Æsopus luserit cum pueris. Hoc et summi viri fecere ante illum et post illum. Referunt Fridericum secundum Daniae regem remittendi animi causa cum aulicis lussis familiariter, dicendo: Agite ludamus, dum rex abest. Deinde postquam

tempus adesse visum, adductiore vultu: Desinamus, inquit: jam rex rediit.

Atticus] Ex Attica regione, in qua totius regionis caput Athenæ, ut jam dictum est lib. I. fab. 3.

9 *Victor Sophus]* Sic Plinius lib. XXXVI. 12. Æsopum fabularum philosophum appellat.

Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris : 10
 At si laxaris, cum voles, erit utilis.

Sic ludus animo debet aliquando dari,
 Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

Franges brevi arcum, si tencas semper tensum; verum si remiseris, poteris uti, cum erit libitum. Ita ludus est nonnunquam concedendus animo, ut fortior recurrat ad cogitandum.

//////////

—10 *Rumpes*. Bentlei. *Corrumpes arcum* reponit. Aliud etiam est, observante Burmanno, *corruptitur* arcus, e. g. pluvia, ut apud Flor. II. 8. aliud *rumpitur*.—11 *Laxaris*. Perott. *laxaveris*.—12 *Ludus debet*. Alii *lusus debent*. Hæ voces enim perpetuo inter se permutantur. v. Burmann. ad Val. Max. lib. v. 1. ext. 3. Ita legitur in Editt. Nevel. Rigalt. 2. Fabri, Desbillonii. Sic Tollius ad Cic. pro Arch. teste Hoogstrat. Et ita Freinshemius legisse videtur. Ursinus edidit, *lusus debet*. Metrum exigit, ut legatur *debet*; utrum vero *ludus* an *lusus* scribendum sit, disputant. Burmannus parum referre arbitratur; Guyetus hæret ambiguus. Sed fortasse *ludus* est præferendum, quia *ludus* dicitur de otio, quiete, joco, festo die, feriis, &c. ut plurima docent exempla, a Scheffero, Burmanno, et Gesnero in Thes. L. L. prolata. Contra *lusus* proprie dicitur puerorum. Quintil. I. 3. 10. 'nec me offenderit lusus in pueris.' Senec. de Ira II. 9. Ovid. Met. VIII. 199. de Icaro et Art. III. 372. de alea; quæ loca debeo Burmanno. Quanquam negari non potest, *lusus*, pro joco, interdum accipi, et serio opponi. Plin. lib. v. Ep. 3. 'non seria modo, verum lusus etiam exprimere laudabile est;' ut Ovid. alicubi carmina sua 'ineptos lusus' vocat.—13 *Redeat tibi*. Tollius ad Cic. pro Arch. et Not. in Phædr. P. III. p. 167. Edit. Hal. nec non Bentlei. conjiciunt, *sibi*; Heinsius *ut redeas tibi*; sed vulgata sana est, observante Burmanno: sermo enim est Æsopi ad populum, qui concurrerat. In Codice Perotti est, *Ad cogitandum ut sic melior redeat*.

FABULA XV.

CANIS AD AGNUM.

INTER capellas Agno balanti Canis,

Canis dixit Agno balanti inter capellas: Insane falleris; illa non est tua

//////////

1 *Balanti*. Præschio et Salmasio ad oram libri placet *palanti*, et recepit Bentlei. quod nescio cur præferendum sit, cum *balanti* et elegantia et proprietate recte placere possit. Burmannus vel ob eam rationem censet præ-

Stulte, inquit, erras; non est hic mater tua:
 Ovesque segregatas ostendit procul.
 Non illam quæro, quæ, cum libitum est, concipit,
 Dein portat onus ignotum certis mensibus, 5
 Novissime prolapsam effundit sarcinam;
 Verum illam, quæ me nutrit admoto ubere,
 Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.
 Tamen illa est potior, quæ te peperit. Non ita est.

mater: et monstravit oves longe semotas. Non quæro illam quæ fit gravida cum vult, deinde fert pondus incertum certis mensibus, tandem deponit projectum onus: sed quæro illam quæ me alit oblata mamma, subducitque lac parvulis, ut mihi præbeat. Verum quæ te genuit, carior est. Non ita res est. Unde illa

ferendum esse τῶ palanti, quia anxie et ægræ oves maxime balant, teste Ovid. Met. vii. 540. 'Lanigeris gregibus balatus dantibus ægros.' Vulgatum retinendam censet [cum Anton.] Tollius, quia sequitur, 'Non illam quæro,' balatu vero et agni matres, et oves agnos agnoscunt; apte laudans Lucret. ii. 365. sqq. ubi legit 'agnique petulci Balatu pecudes,' pro vulgato, balantum pecudes.—*vaganti*, quæ lectio favet τῶ palanti, habent Romulus Divion. et Ulmensis. Etiam in Romulo Rimicii esse *vaganti*, eundemque pro cane lupum inducere, testantur Nilantius F. A. p. 99. ex hoc Burmannus. Anonymus quoque Nilantii lupum pro cane facit loquentem. Sed verosimilius Phædrus, ex hoc Romulus Nilantii, Divion. et Ulmens. cani dant partes, qui, custodiæ causa gregi additus, apte colloqui fingitur cum agno. v. Burm.—2 *Non est hic*. Mss. Pith. Rem. et Editt. Vet. Nevel. Rigalt. Rittersh. Fabri, Ursin. quibus parent Walch. Danet. Maittar. al. *non est hæc*; sed viri docti rejiciunt hæc, quia de nulla seorsim antecessit. Deinde habent Romulus Divion. Ulm. et Romul. Nil. *non est hic mater tua*. Aptius etiam dicit agno, *Inter capellas balanti hic*, i. e. in hoc grege capellarum, quam, *non est hæc mater tua*. Sic enim τὸ hic planiorem sensum efficit. cf. Desbillon.—4 *Quæro*. Bentleius edidit *curo*. Meursius ad h. l. et ad sequentia, 'Tamen illa est potior,' notat, esse hiulca (præcessisse enim versum, qui exciderit). Sed non animadvertit, esse dialogum, in quo decet omittere, *ille dixit, ille respondit*: quia elegantius absunt, tanquam lector ipse audiret personas, quarum oratio fingitur. Ita fab. 7. huj. libri vs. 4, 17, 18, 25, 26. Ubi si semper inseras, *dixit canis, dixit lupus*, ex disertissima fabula odiosissimam redegeris. Perinde enim esset, ac si picturis more veterum ascriberes: hic est lupus, hic est canis. Vid. Ælian. H. V. x. 10. *Freinshem*. Laudat etiam hoc nomine Praschl. lib. iv. fab. 19. et 23.—5 *Portat*. Ms. Per. *Dein fert onus*.—*onus ignotum*. Bentl. restituit *ingratum onus*, invidis libris et sine necessitate; quia nihil gratius fœtura matri esse solet, et inter homines et inter pecudes ingens erga fœtum solet esse affectus. v. Burmannus, fuse contra Bentleium disputantem. Heinsius ad Ovid. Fast. iii. 718. legendum censet, *portat onus incertum certis mensibus*, quod displicet Burmanno propter lusum illum et alliterationem in *incertum* et *certis*.—7 *Admoto ubere*. Perott. *admodum ubere*, forte pro *admotum uberi*, sed vulgata rectior. Ita Virg. Æn. iv. 367. 'Hircanæque admornunt ubera tigres.' *Burm*.—9 Perottus: *tamen illa potior, quæ peperit; non ita est*. Cum Romulus Nilantii habeat, *tamen illa est vera tua mater*; et Romulus, quem dicunt, Rimicii, *tamen ibi est verior mater tua*, vid. Nilant. p. 99. Burmannus, ut versui consulatur, reponit: *Tamen illa est verior, quæ peperit, ejecto te*. Sic *parere* absolute ponitur lib. ii. fab. 4. 2. et multis

Unde illa scivit, niger an albus nascerer? 10
 Age porro, scisset: cum crearer masculus,
 Beneficium magnum sane natali dedit,
 Ut expectarem lanium in horas singulas.
 Cujus potestas nulla in gignendo fuit,
 Cur hac sit potior, quæ jacentis miserita est, 15

novit, an nascerer albus aut niger? Porro fac novisse: certe mihi præstitit grande officium quod me conceperit marem, ut expectarem lanionem quaquâ hora. Quare illa sit potior, cujus nulla potestas fuit in procreando, quam quæ mi-

//////////

aliis locis, a Burmanno prolatis. Is autem vocem *potior* e vs. 15. huc tractam suspicatur. Sed cum in Romulo Divion. et Uhm. sit, *tamen illa est tibi fortior mater, quæ te peperit*; et *fortior* ex *potior* factum esse videatur; *potior* etiam Ms. Per. exhibeat, et in vulgata lectione *potior* metrum constet; conjecturam Burmanni non puto esse admittendam. [et *potior* Anton.] Cf. Tzschuck. *melior* dederunt Lallemaut. et Brotier. Sine auctoritate uterque.—10 *Unde illa scivit*. Ita Ms. Pith. Rem. et Edit. Vet. Frustra Philipp. Lallema. *Anne illa scivit?* Tollius, *Unde illa sciret*.—11 Ms. Per. *Age porro, parere si voluisset fœminam, Quid profecisset, cum crearer masculus?* Heinsius, quia *Age porro scisset* ei non videbatur satis Latinum esse, legi vult: *Age porro scisse, num crearer masculus*. Vide Ep. 23. ad Scheffer. tom. v. Syll. Epp. Burm. p. 40. Etiam Prasch. mallet *num*. Sed nil mutandum. Vult reddere rationem, quare expectare in horas singulas lanium debuerit, sc. quia creatus esset masculus. Vid. Not. Scheff. Deinde Latinitatem *roû Age porro scisset* satis vindices.—12 *Beneficium magnum sane*. Ita Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. Sed in Ms. Per. est, *sane magnum*, quod recepit Lallemaut. Burmannus mallet post Salmasium: *Beneficium magnum sane nato dedit*, addicentibus Heumanno et Richtero. Metrum enim vix constare putabat, nisi *cium* contrahatur in unam syllabam, ut censebant etiam Hoogstratanus, exemplo Publii Syri id firmans, et Brotierius, laudans Virg. G. iv. 34. Sed observat Desbillonius: ‘quatuor primæ syllabæ breves in hoc versu, quemadmodum lib. iii. fab. 2. 4. et lib. iv. fab. 23. 17. duas longas quantitate non superare censentur: quod videre frequenter licet apud Plantum, Terentium, et Publium Syrum.’ Heinsius correxit: *Beneficium natalis an magnum dedit?* Sed ita perit omnis ironiæ venustas, cui unice inservit particula *sane*, qua etiam utimur quando quasi concedimus, ut Phædrus aliquoties. Cf. Burmann. ad h. l. et ad Quintil. Decl. ii. 18. et iv. 5. [Anton. Nat. s. n. b. d.]—14. 15. 16 Burmannus hæc ita emendat: *Cujus potestas nulla in gignendo fuit, Cur hac (vera matre) sit potior? quod (Ouvringius quia) jacentis miserita est*: ut sit interrogatio canis, qui hoc quærat: cur illa, quæ ubera præbet, et cujus nullæ partes fuere in gignendo, potior sit vera matre? agnus autem respondeat: *quod jacentis miserita est*. Sed omnia recte se habent, et nulla correctione opus. Nam quæ jacentis est miserita, ex interpretatione nostra, utique alia est, quam ea, cujus potestas nulla fuit in gignendo: sicque oppositio, quam Burmannus desiderabat in vulgata lectione, re vera locum habet, qua matrem comparat cum ea, quæ ubera præbet relicta a matre. In vulgata etiam omnia optime conveniunt cum prioribus; pergunt enim agnus in re-

NOTÆ

11 *Scisset*] Per syncopen, pro *scivisset*.

12 *Beneficium magnum sane*] Ironice dictum.

Dulcemque sponte præstat benevolentiam ?

Facit parentes bonitas, non necessitas.

His demonstrare voluit auctor versibus,

Obsistere homines legibus, meritis capi.

serita est destituti, et mihi largitur ultro amorem jucundum? Caritas facit parentes, non natura. Auctor voluit ostendere his versibus, homines adversari legibus, detineri beneficiis.

spondendo cani, qui monuerat, 'Tamen illa est potior.' Vide ill. de Schirach. Clav. P. I. v. *potior*. Gadius conjiciebat: *Cujus potestas nulla in gignendo fuit, Cur hæc? sit potior, quæ jacentis miserita est*; sed hæc repugnant simplicitati Phædri. Aliam conjecturam parum probabilem eandemque minime necessariam profert T. J. A. Schütze in Crit. in Phædr. Obs. p. 3. ubi vide. coll. P. II. Phædri p. 115. Neque opus erat emendatione Heinsii, *Cujus potestas nulla gignendi, vel gignentis fuit*; cf. Davis. ad Cic. Tusc. I. 42. neque etiam Barthii, corrigentis Adv. XLII. c. 14. *Cur hæc sit potior, quæ nascentis m. e. ex qua lectione Schefferus se non extricabat*. Sed ad Stat. Sylv. lib. II. I. 87. legit *jacentis*. Bentleius vs. 16. legi vult, *præstat sponte benevolentiam*. Ita enim putat versus commodiorem fore; sic quoque Cuninghamus. At Sanadon, Philipp. Lalleman. frustra mutant et invertunt hoc modo: *Hæc illa potior, quæ jacentis miserita est, Dulcemque sponte præbet benevolentiam, Quamvis potestas nulla in gignendo fuit.*—17 *Necessitas*. In Romulo Divion. et Ulmens. quem perperam dicunt Rimicium, fabula inscripta est: *Bonitas parentem facit, non nativitas, probante Neveleto*. Hinc *nativitas* receperunt Sanadon, Philipp. Lalleman. Sed optime Mss. Pith. Rem. et Editt. Vett. habent *necessitas*, quod præter Gronovium, tuentur Barth. Adv. XLII. c. 14. et ad Stat. Sylv. lib. II. I. 87. et Brotier. ad h. l. qui τὸ *nativitas* vocem esse sequioris ævi et Phædro prorsus indignam recte judicat. Pro *parentes* in Ms. Per. est *parentem*.—18. 19 Kohlius Comment. crit. I. 49. § 4. putat, hos versus ab homine quodam hebetioris ingenii vel dedita opera additos, vel primum commentationis gratia ascriptos, deinde pro imprudentiam in textum esse receptos. 'Phædri,' inquit, 'non esse, res ipsa loquitur. Quis enim, quæso, is auctor, quem dicit his versibus demonstrare voluisse, obsistere homines legibus, meritis capi? num ipse Phædrus? id quidem probabile non est, Phædrum de se ipso locutum: an vero Æsopus? at ille Græcus auctor soluta scripsit oratione apologos, non ligata.' Facile crediderim, Æsopum, quem Phædrus hocce epimythio notaverit, non esse auctorem fabulæ, cum hæc non reperiat inter Græcas Æsopi fabulas; etsi probe sciam, non unam poëtæ fabulam latere posse in tenebris, olim forsân in lucem protrahendam. At ponamus Phædrum fabulam Æsopi, soluta oratione scriptam, expressisse ligata, i. e. versibus senariis: an propterea Æsopus dici non potuit auctor fabulæ? Certe I. Prol. I. docet, utique dici posse. Sed quidni ipse Phædrus hujus epimythii auctor esse possit, equidem non video; cum e II. Prol. 7. non obscure intelligatur, non inepte se ipsum h. l. fabulæ appellavisse *auctorem*. Accedit mos Phædri, præter epimythium vel promythium, ad finem

NOTÆ

17 *Facit parentes bonitas, non necessitas*] Illi vere dici possunt patres, qui non necessitate quadam naturæ procreant liberos, sed qui procreatis vitam sustinent alimentis, et consiliis

juvant.

19 *Obsistere homines legibus*] Nam, ut ait Poëta: 'Nititur in vetitum semper, cupimusque negata.'

fabulæ versiculum *γρωμικόν* aliis disserendum committendi. Ex quo luculenter patet, hosce versus non temere esse ejiandos. Nihil vero secius de Schirach. Clav. P. I. v. *obsistere*, Kohlîi auctoritate motus, eos pro spuris habet. Censet etiam, Phædrum singularem quendam casum mente tenuisse, cum scripserit hanc fabulam, qui ad se atque illum tantum pertineret, cui dicasset hanc fabulam; laudans hanc in rem lib. III. fab. 1. et lib. V. fab. 10. sed nil attulit vir doctus, quo conjecturæ suæ aliquid adderet ponderis; immo vero habeo persuasissimum, notavisse poetam duros parentes apud Romanos, vel etiam matres.

FABULA XVI.

CICADA ET NOCTUA.

HUMANITATI qui se non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit superbiæ.

Cicada acerbum Noctuæ convicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere,
Cavoque ramo capere somnum interdium. 5
Rotata est, ut taceret. Multo validius

Qui non se componit ad humanitatem, dat sæpe pœnas superbiæ. Cicada edebat tantum importunum Noctuæ, quæ solet quærere cibos noctu, et dormire per diem ramo cavo arboris. Noctua oravit ut sileret; verum capit vociferari longe

1. 2 In Ms. Per. fabula inscripta est: *Non esse sponte alicui faciendam injuriam.* Deinde hi versus ita exhibentur: *Humanitati qui se non accommodant, Plerumque pœnas dant superbiæ.—oppetit.* Johnsonius (etiam Danet. Maittar.) edidit *appetit*, et explicat: in se deducit. Quis vero *appetit* pœnas? quas effugit quisque pro se, sed *oppetit*, quæ ipsi supervenit, pœnam, nec expectat, nec appetit. *Burm.—superbiæ.* Ursinus *superbia*.—4 *Faciebat.* Perottus *agebat*.—5 *Cavoque ramo.* Ita recte habent Mss. Pith. Rem. et Editt. Vet. [Sic Anton.] Heinsius tamen Ep. 23. ad Scheff. tom. v. Syll. Epp. *Burm.* sine necessitate conjicit, *Cavoque rami*, quia *cavus* et *cavum* substantive a Phædro et aliis ponitur. Vid. ad lib. II. fab. 4. 17. *Burmanno* parum referre videtur; sed cum Phædrus cogi non possit semper eodem modo loqui, lectio librorum scriptorum retinenda est. *Bentleius* nescit *cavos ramos*, et ideo legit: *Cavoque trunco.* Quia scilicet apes in cavo trunco mel faciunt, ideo etiam noctua debet dormire in cavo trunco, quasi noctuæ non etiam in cavo ramo sedem habere possint, quemadmodum apes (Col. IX. 8. n. 11. et Pallad. in Apr. tit. VIII. n. 5.) in cavis ramis mel suum æque ponere solent atque in truncis. Cf. *Burmanno*, in causa minuta multis contra *Bentleium* disputans. *Bentleio* tamen obsequuntur *Sanadou*; *Philipp.* *Lallemant.* At *Ursinus* edidit: *somnum capere interdium*, prævenite *Rittershusio*.—6 *Cning-*

Clamare cœpit. Rursus admota prece,
 Accensa magis est. Noctua, ut vidit sibi
 Nullum esse auxilium, et verba contemni sua,
 Hac est aggressa garrulam fallacia :
 Dormire quia me non sinunt cantus tui,
 Sonare cithara quos putes Apollinis,
 Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
 Nuper donavit : si non fastidis, veni ;

10

vehementius. Adhibitis rursus precibus, est inflammata magis cicada. Ut noctua animadvertit nullum sibi superesse auxilium, et negligi suas preces, finxit talem fallaciam ad hanc garrulam: Quoniam tuæ voces, quas credas sonare plectro Apollinis, non mihi permittunt capere somnum, volo bibere nectar quod Pallas mihi donavit non ita pridem: propra, si tibi jucundum, et potemus simul.

hamus : *Rogata tum taceret, n. v.—validius. Heinsius, validus; sed v. ad lib. i. fab. 19. 8. 'Bentl. Rog. uti taceret, multo validius. Sed ad vivum magis expressa sunt vulgata.' Both. [Bentleium sequitur Anton.]—7 Clamare cœpit. Ita Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Ms. Perott. Clamare occepit.—admota. In Editione Gronov. est admonita, quo nomine egregie vapulant editores ab Hoogstratano. Sed operarum vitium esse potest, quia in indice laudant admota. Burm.—9 Cuninghamus: Nihil esse auxilii. Perott. verba contemni data.—11 Perottus habet: dormire quoniam non sinunt.—12 Hic versus deest in Ms. Per. Sed Mss. Pith. Rem. et Vet. Editt. ut Nevelet. Fab. Ursin. habent, Sonare cithara quos putes Apollinis. Sed Burmannus, Gnyeto obscenus, edidit: Sonare cithara quos putes Apollinem, i. e. tam egregii, ut ipsum Apollinem putes cantus cithara sua sonare, i. e. canere. Etsi vero Burmannus non pauca profert, quæ ad stabiliendam istam conjecturam pertineant; nolim tamen, contra librorum scriptorum fidem, eam recipere, cum vulgatum bonum habeat sensum, adeo quidem, ut viris doctis, Bentleio, Maittario, Lallelant, Brotierio, Desbillonio, Bipontinis, Langio et nuper Editori Edit. stereotypæ, recte placuerit. cithara. Prasch. Freinshem. Bentlei. et multi alii corrigunt citharam, quod etiam Gnyeto non displicet; sed notat Burmannus, duplicem illum accusativum facere obscuram orationem et ambiguum. Nam vel, cithara sonat cantus, vel, cantus sonant citharam, capiendum esset. Sed rectius foret, cantus sonant Apollinem, ut 'Vox hominem sonat' apud Virg. et alios passim. Sonari, quod Heinsius mallet, et quod placet Tollio in Not. ad Phædr. v. P. III. Phædri p. 168. satisfacit quidem constructioni verbi, sed alium sensum efficere videtur Burmanno. Sonari enim cantus cithara Apollinis significaret, laudari, celebrari ab Apolline, ut exempla, quæ Heinsius adducit, probant, e. g. Hor. Epod. XVII. 39. sq. 'sive mendaci lyra voles sonari.' Buchnerus legi vult, e cithara; sed citharu probum.*

NOTÆ

12 *Sonare cithara quos putes Apollinis]* Id est, tu dum cantas tua voce, sonas simile quid ac ipse Apollo, dum sonat cithara. Sensus istius versus mihi visus est perobscurus; idcirco explicui.

Dæph. et Var. Clas.

13 *Nectar]* Potus Deorum. Pallas dederat noctuæ nectar, quia avis est ipsi sacra.

Pallas donavit] Pallas Jovis filia, nata ex ipsius cerebro, ut vulgatum est.

Phædr.

M

Una bibamus. Illa, quæ ardebat siti,
 Simul cognovit, vocem laudari suam,
 Cupide advolavit. Noctua, egressa e cavo,
 Crepitantem consecrata est, et leto dedit.
 Sic, viva quod negarat, tribuit mortua.

Illa, quæ astuabat siti, intelligens quoque laudari cantus suos, assilit ardentem. Tum noctua, exiens cavo, insecta est trepidam, et occidit. Ita extincta dedit, quod viva denegarat.

//////////

Cuninghamus, quos quis putet, i. e. conjectura arbitraria.—15 *Quæ*. Al. *quia*, improbante Hoogstratano.—*ardebat siti*. Sic Mss. Pith. Rem. et Vet. Editt. Perottus *arebat*, quod receperunt Hoogstratan. Lallem. Brotier. Utrumque recte dicitur. Hæc verba in libris scriptis a librariis permutari solent, observante Burmanno.—16 *Simul cognovit*. Ms. Perott. *simul gaudebat*.—17. 18 *Egressa e cavo*. Brotierio teste in Mss. Pith. et Rem. est, *egressa cavo*, salva quidem Latinitate, sed turbato metro. Ita etiam Nevel. Rigalt. 2. Fab. Pithæus emendavit *egressa e cavo*, probante Guyeto; quæ lectio, iudice Burmanno, non admodum est elegans, cum præstet et usitatus sit, *egressa cavo*, vel *cavum*. Vid. Burmann. ad h. l. et ad Ovid. Met. III. 388. et ita Val. Max. sæpe utroque casu utitur, *egredi vitam* et *vita, urbe* et *urbem*. cf. lib. VII. 3. ext. 1. et 10. Sæpissime tamen verbum *egredi*, cum præpositione *e*, vel *a*, constructum, apud optimos scriptores occurrit, ut Cic. Att. VI. 8. ‘egredi e portu;’ Id. Cat. I. 8. ‘ex urbe;’ Suet. Claud. 23. ‘ab urbe.’ Et sic alibi. Gronovii editio habet, *egressa a cavo*, forte per erratum typographicum, quia in Indice est, *egressa e cavo*. Gudius et Salmasius ad oram libri conjiciunt *egressam cavo*, quod Grævius Ep. 280. ad Heins. in Burm. Syll. Epp. tom. IV. p. 362. postulare contendit et metri rationem, et sententiam loci. Nec displicet Burmanno, ita, ut de cicada intelligatur, quæ hucusque latuerat in cavo suo, nunc vero, invadente eam noctua, trepidat et festinat evadere. Id enim est *trepidare*, ut vs. 18. vulgo legitur. Viro docto tamen placuit, servare vulgatam, quia duplex Epitheton *egressam, trepidantem* non eleganter videatur apponi; etsi lib. I. fab. 9. dixerit Phædrus *oppressum, fletus edentem*, quod facilius concoquit.—18 *Crepitantem*. Vulgo *Trepidantem*, quod explicant, cum sollicitudine evadere festinantem, ut infra lib. IV. fab. 6. 3. Sed jam olim Heinsius substituit *Crepitantem*, vel *Streptantem*. Vid. Heinsii Ep. 284. ad Grævium in Burm. Syll. Epp. tom. IV. p. 368. *Crepitantem* etiam præfert Tzschuck. cum de cicada dici possit, et *trepidantem* non satis paratum sit; *crepitantem* vero perpetuus cantus astruat, in quo oppressa sit. Cui accedit Jacobs. in Nachträge zu Sulzers Theorie, tom. VI. P. 1. p. 72. not. 22.

FABULA XVII.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

OLIM, quas vellent esse in tutela sua,
 Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
 Et myrtus Veneri placuit, Phæbo laurea,
 Pinus Cybebæ, populus celsa Herculi.
 Minerva admirans, quare steriles sumerent, 5
 Interrogavit. Causam dixit Jupiter:

Dii elegerunt aliquando arbores, quas optarent esse in suo patrocinio. Quercus arsisit Jovi: myrtus Veneri: laurus Apollini: pinus Cybebæ: alta populus Herculi. Minerva admirans cur legerint arbores infæcundas, quæsit causam.

//////////

3 *Et myrtus.* Heinsius et Both. *At myrtus.*—*laurea.* In Ms. Perotti est, *Phæbus laurus.* *Phæbo laurus* legit Bernh. Moneta, qui auxit et illustravit Menagiana, tom. iv. p. 118. adjiciendo tamen, ut succurrat versui, copulam, et legendo vs. 4. *Cybelæ*, teste Burmanno.—4 *Cybebæ.* Ita optime Mss. Pith. Rem. et multæ Editiones. Sed non pauci, Pithæcum secuti, legi volunt *Cybelæ*, ut Rigalt. Ed. 2. Rittersh. Meurs. Fab. Scheff. Lallem. syllaba secunda ob liquidam concurrentem producta; de quo v. notas Fabri. Neveletus dedit, *Cybele.* Perottus, fortasse quia non intelligebat illud *Cybebæ*, quod erat in Codice, quo utebatur perperam, habet *Pinus Neptuno.* Cf. Ant. Augustin. fin. Dial. v. de Nummis. Vet. p. 180. quem memorat Burm. Præsch. Ursinus, Salmasius ad oram libri, *Cybellæ*, invitis libris.—5 *Admirans.* Harius conjicit, *mirans*, sed v. Burm. ad l. 12. 5. *steriles.* Ms. Per. *sterilis.*—6 *Interrogavit.* Distinctionem, *Interrogavit causam; dixit Jupiter*, a Scheffero propositam, et a Tollio, Ouvering. Benti. Cuningh. Schulzio, [Anton.] fortasse propter am-

NOTE

2 *Quercus Jovi*] Nam cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis vescerentur, Jupiter ve-tuit, ne quis eo cibo uteretur, et a carnibus ad glandes convertit, quæ arbor, ab eo primum monstrata, sacra idcirco illi creditur.

3 *Myrtus Veneri*] Quia hæc arbor nascitur in littore maris, ubi Venus nata est. Quidam vero volunt idcirco myrtum esse sacram Veneri, quod

Venus myrto fuisset ornata, cum judicio Paridis discessit pulchrior Deabus.

Phæbo laurea] Quia Daphnen ab Apolline amatam in hanc arborem mutatam ferunt.

4 *Pinus Cybebæ*] Huic Deæ pinus arbor sacrata fuit, quod Atys, quem deperibat, fuerit in hanc arborem mutatus, ut ait Ovid. Met. lib. x.

Populus Herculi] Quia Hercules

Honorem fructu ne videamur vendere.

At me Hercules narrabit, quod quis voluerit,

Jupiter talem protulit: Ne videamur vendere fructum cultu. Sed certe, quicquid

biguitatem in *causam dixit*, vel probatam, vel receptam, recte rejicit Burmannus; etsi Phædrus lib. iv. fab. 18. 5. dicat, 'cum rogaret causam facinoris,' et lib. iv. 12. 6. 'causam quæsitit pater,' atque etiam Ms. Perotti huic interpunctio faveat. Sed v. lib. iii. fab. 3. 2. Terent. Hec. i. 2. 3. et iv. 4. 55. quæ loca Burmanno debentur.—7 *Honorem fructu*. In aliis Editionibus, ut Rigaltii 2. Schefferi, Santoroc. Leonh. prima Burmanni, Hoogstrat. Danet. Brindlei. quibus nuper accessit Editio Didoti stereotypa, legitur, *Honore fructum n. v. v.* hoc sensu: ne, si fertiles sumeremus, videamur fructus arborum vendere honore sacrificiorum, quo nos remunerarent quasi homines: ut ita *honor* ille, Diis habitus, esset quasi pretium, quo a Diis fructum et fertilitatem redimerent. Nam *honor*, pro sacrificiis, passim occurrit. Vide quos memorat Burmannus, Cuper. ii. Obs. 3. et Brouekhus. ad Tibull. iv. 6. 1. Lege etiam, quæ idem congescit ad Petron. cap. 133. Maxime Schefferus lectionem *Honore fructum* defendit; quam tamen recte repudiant viri docti, tuentes *Honorem fructu*: quæ conjectura confirmata est Cornucopiæ Perotti, in quo est, *Honorem fructu ne videamur vendere*; cum in Ms. Perotti inveniatur, *honorem fructus ne videamur*. Ex utroque autem facili negotio emendari potest, *Honorem fructu*. Quam emendationem probant præter Rigalt. Buchn. Bentlei. Neveletus, Faber, qui tamen edidit *Honore fructum*, Ursin. Freinshem. Guyet. Richter. Albinus, Burm. Heusinger. Lallein. Brotier. Bipontin. Desbillon. Sed Kohlius in Comment. Crit. Pentad. ii. lib. xxxii. p. 180. commodissime rem sic expediri putat, ut, communi lectione *Honore fructum* retenta, Hypallagen esse dicamus, frequentatam poëtis eul-tissimis figuram. Itaque immutandis permutandisque casibus, postulante id metro, *Honore fructum*, pro, *honorem fructu*, scriptum Phædro statuit, laudans Virg. Ecl. iv. 60-63. Kohlio assentit Schirachius V. D. Clav. P. i. v. *vendere*. Cf. cl. Wakefield. in Delect. Tragœd. ad Soph. Philoct. 324. ii. p. 187. Ego quidem adhæreo lectioni *Honorem fructu*, propter auctoritatem Codicis Perotti. Guyetus legi vult: *Honorem fructu ne videamur pendere*, ut *pendere* sit, expendere, destinare.—8 *Me Hercules*, claudicante metro, ut putant. Quo factum est, ut variis modis succurrere tentarent viri docti. Vid. Schefferi et Hoogstratani notas. Bentleius intrusa vocula *illu* legi jubet: *At, mehercule, illa, narret, quod quis voluerit*, laudans Plant. Pers. iii. 1. 45. Ursinus: *At hæc* (Minerva) *mehercule narret q. q. v.* Guyetus per *τμήσω*: *At me narrabit Hercule q. q. v.* Heinsius post varia tentata (Vid. Ej. Ep. xxiiii. ad Scheff. in Burm. Syll. Epp. tom. v. p. 40.) it. Harius et Burm. conjiciunt *mehercules*, ut priores duæ syllabæ in unam contrahantur. Hisce parent Brotier. Bipont. Desbillon. alii. Sed Harius ultimam vocis *Hercule* apud antiquos ancipitem fuisse suspicatur. Cf. Heusinger. qui laudat Vechneri Hellenolex. a se editam. lib. i. P. I. c. 3. p. 35. Priscian. lib. vi. extr. p. 723. lib. vii. p. 730. Recte igitur

NOTE

erat populo ornatus, cum descendit ad Inferos educturus canem Cerberum.

7 *Honorem fructu*] [*Honore fructum*] Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, si quando homines

nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore. Malim ego legere, quod alicubi invenitur, *Honorem fructu ne videamur vendere*, nempe dando hominibus fructum pro honore quo nos afficiunt.

Oliva nobis propter fructum est gratior.
 Tunc sic Deorum genitor atque hominum sator : 10
 O Nata, merito sapiens dicere omnibus :
 Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria.
 Nihil agere, quod non prosit, fabella admonet.

crit, sumo mihi olivam propter fructum. Tunc pater Deorum et creator hominum: O nata, jure sapiens habetis ab omnibus. Ridicula enim est gloria, nisi prosit quod facimus. Fabula docet nihil esse agendum, quod non sit utile.

tur Tzschuck. mallet vel *me Hercule*, vel, *me hercle*. *me hercule* etiam habet Didoti Editio. At vero cum in Ms. Perott. sit *At me hercules*, et hæc lectio a plurimis recepta sit, equidem non repudiaverim. *narrabit quod quis voluerit*. Ita Mss. Rem. Pith. et Ed. Vet. Sed Perottus, teste Burmanno, *At mehercules, inquit, quod quisque voluerit*. Perperam. Saadon, Lalle. Philipp. [Anton.] *At mehercule, inquit, narret, quod q. v. invito Brotierio*. Phædrus enim sæpissime verbum *inquit* omittere solet, adeo ut *narrabit* loco suo non movendum sit. Schefferus sine necessitate substituit *narravit*, concessive, ut sæpe apud Ciceronem. Sed observat Burmannus: sive *narrabit*, sive *narravit* legas, eodem reedit, ut ‘dices’ ap. Ter. Phorm. II. 2. 20. et alios, ubi obijcientem sibi aliquid fingunt. Cuninghamus: *At me hercle narravit, quod quisquis voluerit*; sed parum probabile, Phædrum ita scripsisse.—9 *Fructum*. Ms. Pith. et Vet. Edit. ut Rittershus. Nevelet. al. legunt *fructus*; sed Guyet. post Rittershus. et Fabrum reposuit *fructum*, quæ emendatio firmatur Ms. Per.—10 *Tunc sic*. Perott. *tum sic*. Ita Lalle. Brotier. Desbillon.—11 *Dicere*. Heinsius, *dicta es, vel diceris*.—13 Kohlius Comment. crit. Pentad. 49. p. 118. censet, Phædrum vs. 12. eleganter finiisse fabulam; vs. 13. vero ab aliena manu esse profectum. Neque etiam mihi magnopere placet, sed tamen non temere abijciendum puto. *fabella admonet*. Cuningham. *fabella hæc monet*.

NOTÆ

9 *Oliva nobis*] Quia plantationem a Phæbo? nummos habet arca Minervæ; Hæc sapit; hæc omnes fœnerat una Deos.
 11 *Sapiens dicere omnibus*] Unde Martial. lib. II. Epig. 77. ‘Quid petis

FABULA XVIII.

PAVO AD JUNONEM.

PAVO ad Junonem venit, indigne ferens,
Cantus lusciniæ quod sibi non tribuerit :
Illum esse cunctis auribus admirabilem,
Se derideri, simul ac vocem miserit.

Pavo accessit ad Junonem indignans, quod sibi non concesserit melos lusciniæ : Hunc esse admirationi omnibus volucris ; se vero esse derisui, ubi canit.

//////////

1 Ms. Per. *Pavo Junonem convenit*, quod Burmannus ferri posse censet.—2 *Lusciniæ*. Ita recte Mss. Pith. Rem. et libri editi, ut Faber, Ursin. cf. Brot. Ita quoque Seneca Ep. LXXVI. laudat ‘vocem dulciorem mobilioremque lusciniæ,’ ut legitur ex quinque Palat. Codd. At Perottus habet *lusciniæ*, quod syllaba secunda corripere Hor. Serm. II. 3. 244. et Martial. VII. 87. Bip. Fide Gudii in Ms. Rem. est *luscini*, quæ scripturæ diversitas in eodem Codice jam supra notata est. Male autem scribitur *luscini*, quia secunda in hac voce brevis est. Latine tamen dicitur *Luscinus* (Gloss. *Luscinus*, ἀρδών), *Luscinius* et *Lusciniæ*, quæ voces formantur, quemadmodum *simus*, *simius* et *simia*; de quo erudite disputat Gudius ad h. l. et Salmas. ad Hist. Aug. tom. II. p. 132. Nec desunt, qui legant *luscini*, ut Nevelet.—3 *Cunctis auribus*. Sic Mss. Pith. et Rem. sed emendavit Pithæus *avibus*, quod dederunt Nevelet. Ursinus, Bentl. statuens, admirationem solius animi esse. Nec displicet Langio. Jam olim tamen *avibus* reponi volebant Heins. et Gudius; quam lectionem timide se recipere fatetur Burmann. vulgatæ *avibus* magis favens, quam exhibet quoque Ms. Perotti. Lectioni tamen *avibus*, judicante eodem, aliquid roboris addunt illa Ovidii Met. IV. 271. Trist. IV. 10. 49. et ipsius Phædri II. Prol. 6. et lib. III. 10. 51. Eandem, cum sit elegantior vulgata, præferunt, præter Gronov. Hoogstrat. Richter. Maittar. Leonhardum, Lallein. Brotier. Bipont. Desbill. [Anton.] Tzschuck. qui notat ad v. *avibus*: ‘elegantè adjecit, quippe earum hic aguntur præcipuæ partes.’ Frustra Scheffer. Tollius, Cunigh. al. conjiciunt, *e cunctis avibus*, hoc sensu, inter omnes hanc potissimum in admiratione esse; Philipp. *e cunctis auribus*. v. Brotier. *admirabilem*. Ms. Pith. *amirabilem*.—4 *Miserit*. Rittershus. *emiserit*, e conjectura. At simili modo Phædrus lib. IV. II. 4. dixit ‘vocem

NOTÆ

1 *Pavo*] Erat avis Junoni sacra, quia propter illam cæsus fuit Argus a Mercurio, et in illam avem mutatus.

Junonem] Filia erat Saturni, et so-

ror Jovis, cui postea nupsit. Unde Virgilius: ‘Ast ego quæ Divum incedo regina, Jovisque Et soror et conjux.’

Tunc consolandi gratia dixit Dea : 5
 Sed forma vincis, vincis magnitudine;
 Nitor zmaragdi collo præfulget tuo,
 Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
 Quo mi, inquit, mutam speciem, si vincor sono ?
 Fatorum arbitrio partes sunt vobis datæ : 10
 Tibi forma, vires aquilæ, lusciniò melos,
 Augurium corvo, læva cornici omina,
 Omnes quæ propriis sunt contentæ dotibus.

Tunc Diva dixit, ad hunc solandum: Verum superas figura, superas amplitudine; collum tuum nitidius est smaragdo, et extendis caudam gemmantem ruriis plumis. Ad quid mihi, inquit, forma muta, si superior cantu? Ista vobis contigerunt nutu futurorum; tibi species, robur aquilæ, cantus lusciniò, augurium corvo, omina sinistra cornici, quæ omnes contentæ sunt propria voce. Noli appe-

~~~~~

misit sancta religio.' Et sic alii.—5 *Tunc*. Heins. legit *Huic*; quod admodum placet Bothio. Ouvering. *Tum*. Cuningh. *Tunc hanc, solandi, &c.*—6 In Ms. Per. est, *Sed forma vincis et magnitudine*, claudicante metro.—7 *Zmaragdi*. Vulgo *smaragdi*, ut Nevelet. Fab. Ursin. Bentl. Lalle. Brot. Bipont. Desbill. Didot. al. Sed rectius *zmaragdi* edidere Leonh. Burmann. Jördens. Tzschuck. Sic enim scribitur hæc vox in marmoribus antiquis, neque aliter in vetustissimis Mss. Etsi enim in priscis monumentis *z* pro *s* invenitur, quod aliquando vitiose, sive ad imitationem Græci *Σ*, accidit; tamen in iis vocabulis, quæ a duabus consonis *sm* incipiunt, Græcæ originis, constanter et consulto utebantur veteres litera *z*: id quod erudite probat Gudius. Laudat vero præter alia Gruter. *IOCCCLXXXIII*. 8. *IOCLX*. 2. *IOCCXVII*. 10. *MCXX*. 6. nec non duas inscriptiones, quas suis in Phædrum notis inseruit. Vid. etiam Broukhus. ad Prop. II. 13. 43. ad Tibull. I. 1. 51. et II. 4. 27. coll. Cl. de Rooy. Animadv. Crit. in Martial. p. 61. Ita *Ζυρραλὼν* frequenter occurrit in nummis, et *Zmurna* et *Zmurnæus* in antiquis Varronis, Hygini, Catonisque Codd. Ita Apollo Zminthius, Hygin. F. 106. ubi v. Buncker. Cf. Sext. Empir. Adv. Gramm. lib. I. c. 9. p. 253. Opp. ibique Fabric. *Nitor*. Wakefield. ad Lucret. II. 804. ostendere studet multis scriptorum locis, ut Ovid. A. A. I. 402. Manilii v. 261. &c. *viride* interdum idem esse quod, cæruleum, seu glaucum. *Tum* sic pergit p. 330. 'Phædrus item nobis astipulatur III. 18. 7. ubi pro *Nitor* malim *Vitor*, quæ vox solennis Vitruvio et inferioris ævi multis scriptoribus.' Quæ conjectura etsi erudite illustrata est a Wakefieldio, atque etiam vox *viridis* de fulgore et nitore zmaragdi proprie usurpatur, probante Burmanno ad Petron. cap. 55. p. 273. et ad Ovid. Amor. II. 6. 21. emendatio tamen non est necessaria, cum æque eleganter dicatur *nitor zmaragdi*, ac *viror*. Romulus etiam Divion. habet *colore et nitore sicut smaragdus perfusus*, ut dubium non sit, *Nitor* esse præferendum.—8 Cuningham. *Pictamque plumis gemmeis c. e.* Romulus Ulmens. *pictusque plumis gemmis cauda et collo refulges*.—9 In Mss. Pith. et Rem. est, *Quo mihi, inquit, mutam speciem*; sed recte Pithæus: *Quo mi, inquit, n. s.* Male Ms. Perotti, *Cur mihi, inquit, species s. v. s.* Inde Saadon et Philipp. emendavere: *Quo mi, inquit, tanta species*, quibus paret Lalle. v. Brotier. *mutæ speciem* rectius legi videtur Burmanno, hoc sensu: *Quid prodest mihi forma, si sim muta? Sed nil temere censet mutandum.* Cuningham. pro *mutam* reponit *nitidam*.—10 Romulus Div. *factorum* (Ulmens. *fatorum*) *arbitrio a Diis datæ sunt partes omnibus vobis.* Perott. *vobis sunt datæ*; Bentl. *Fatorum arbitrio partes sunt avibus datæ*.—13 *Omnes quæ.* Harius, Bentl. Cün-

Noli affectare, quod tibi non est datum,
Delusa ne spes ad querelam recidat.

15

tere, quod tibi denegatum est, ne spes frustratu delabatur ul querimonias.

ingh. Danet. Lallem. alii legunt *Omnesque*. Ita conjecerat Heins. Vid. lib. 1. 8. 8. Sed in scriptis et editis est *Omnes quæ*. Quam lectionem etiam defendit Drakenb. ad Liv. xxviii. 12. tom. iv. p. 187. *dotibus*. Mss. Pith. Rem. et Editi. habent *vocibus*, quod ante Codicem Perotti repertum tuebatur Burmann. Sed jam olim Heins. et Bentl. legi volebant *dotibus*, quæ emendatio postea confirmata est Ms. Perotti. Recte placuit hæc lectio viris doctis Heusing. Cuningh. Censori docto in A. B. T. 52. p. 192. Brotier. Desbill. Langio in Prolegg. ad Phædr. p. 26. Tzschuck. aliis. Sic et olim edidi. Non enim unice tantum sermo est de dote vocis, sed omnino de dotibus, quæ unicuique animali datæ sunt, ut vires aquilæ, augurium corvo, &c. Male igitur Burmannus: 'Sequamur scriptos, quamdiu sensus aptus subest: queritur enim pavo de voce sua, quod item queri aliæ innumeræ aves possent: sed illæ contentæ suis vocibus, lusciniò non invident, dum aliis dotibus præstant, et si *dotibus* scripsisset Phædrus, tamen de vocis dote deberet explicari.'—15 *Recidat*. Salmasius ad oram libri et Guyet. c Ms. Pith. *reccidat*, ut *rettulit*, *rettulit*, et similia, sed v. Burmann. ad Ovid. Amor. 1. 7. 62. et quæ Heinsius notavit ad Claud. Bell. Gildon. 44. sq. et Ovid. Ep. xiv. 46. quem Burmannus citat. Adde Desbill. ad 1. Prol. 1. et Broukh. ad Prop. iv. 8. 44. Ursinus dedit *decidat*.

NOTÆ

14 *Noli affectare*] Quia, ut ait Phædrus in fabula Canis, 'Amittit merito proprium, qui alienum appetit.'

Ut etiam Camelus in fabulis, qui, poscens cornua, auribus quoque privatus est.

FABULA XIX.

ÆSOPUS AD GARRULUM.

ÆSOPUS domino solus cum esset familia,

Cum Æsopus esset solus servus suo hero, jussus est instruere prandium celerius

1 Ms. Perott. *Æsopus domino cum esset solus familia*. Sic edidit Brot.

NOTÆ

1 *Æsopus domino solus cum esset familia*] Cum haberet solum servum Æsopus, neque præterea ullum. Sic

Sidonius Apollinaris: 'Respublica nostra 'Tota Camillus erat.'

Parare cœnam jussus est maturius.
 Ignem ergo quærens, aliquot lustravit domos ;
 Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.
 Tum circumeunti fuerat quod iter longius, 5
 Effecit brevius : namque recta per forum
 Cœpit redire. Et quidam e turba garrulus :
 Æsopè, medio sole, quid cum lumine ?
 Hominem, inquit, quæro, et abiit festinans domum.
 Hoc si molestus ille ad animum retulit, 10
 Sensit profecto, se hominem non visum seni,
 Intempestive qui occupato alluserit.

solito. *Pervadit igitur aliquot ædes reperturus ignem, et tandem invenit, quo excitaret facem. Quia autem circumiens protraxerat suum iter, contraxit rediens, namque regressus est recta per forum. Et quidam gerro e multitudine dixit: Æsopè, quid tu cum lucerna alto die? Quæro, inquit, hominem; et properat celebrans domum: Si hic importunus revocavit illud in animum, intellexit sane, se non visum esse hominem Æsopè, quod voluerit jocari importune cum negotioso.*

post Lallein. Ms. Pith. Rem. et Edit. Vet. *solus cum esset familia.*—3 *Aliquot lustravit domos.* Perott. *domos aliquot lustravit.*—5 *Circumeunti. circum eunti* divisivis vocibus malebat Harius, sed *circum* in compositis *m* in talibus verbis in enuntiatione amittere, nec in scriptura servare, ut solent in aliis compositis, ut *circumvenire*, &c. ex Grammaticis veteribus egregie Broukhus. ad Prop. II. 4. 26. et scribendum esse *circuire* docuit. Aliter censet Cort. ad Sallust. Jug. c. 45. p. 623. contra optimos Codices, qui et eo in loco *circuire* exhibent, et c. 49. *Burm.* Multi tamen, ut Bentl. Lallein. Brot. dederunt, *circumeunti*. [Edidit Schw. *circueunti.*]—7 *Et quidam e turba.* Ita Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Sed in Ms. Per. *Et deest*, probante Brot. Heins. *mallet, Hic quidam*, i. e. tum, suffragante Bentl. [et Anton.] *Ouveringius At quidam e turba.* Tollius copulam vult deleri, ut lib. IV. fab. 21. 11. sqq. etsi vulgatam defendi posse censeat ex lib. I. fab. 29. 10.—8 *Quid cum lumine?* Ms. Pith. Rem. Edit. Pith. Neveleti: *quid tu cum lumine?* Sed sic versus ratio non constat. Cod. Per. recte habet, *quid cum lumine?* Ita jam olim legi volebat Rittersh. probantibus Meursio, Buchnero, Freinshemio, aliis. Atque etiam notat Barmannus, rectius *tibi* fuisset, si versus admitteret, ut Ovid. Art. I. 693. ‘*Quid tibi cum calathis?*’—9 *Abiit.* Multæ editiones, ut Nevel. Rigalt. Fab. Gronov. Maittar. Desbill. *abit.* Rittersh. emendavit *abiit*, quod probant post Meursium, Gud. Salmas. plurimi Interpretes.—10 *Retulit.* Ms. Pith. *rettulit.* Ita Brot. Bipont. Fab. Didot. sed v. V. L. ad lib. III. fab. 18. 15.—12 *Alluserit.* Gud. *illuserit* e conjectura, quæ lectio ab hoc loco est aliena. Vid. Not. *Burm.*

EPILOGUS.

SUPERSUNT mihi, quæ scribam, sed parco sciens :
 Primum, esse ne tibi videar molestior,
 Distringit quem multarum rerum varietas ;
 Dein, si quis eadem forte conari velit,
 Habere ut possit aliquid operis residui. 5
 Quamvis materiæ tanta abundet copia,
 Labori faber ut desit, non fabro labor.

Restant adhuc mihi quæ fingam, verum abstinco non ignarus ; primo ne tibi sim importunus, qui distinctis multitudine diversorum negotiorum : deinde si quis velit forsitan tentare eadem, ut possit ipsi superesse aliquid residuæ materiæ quam scribat : quamvis tanta sit ubertas argumenti, ut artifex desit operi, non opus artifici.

*****

2 Mss. Pith. Rem. *Primum, esse tibi ne videar molestior*, quod ferri posse existimat Brot. cum litera *m* sæpe a Phædro non elidatur. Itaque edidit, post Neveletum. Pithæus emendaverat, *Primum, tibi esse ne v. m.* cui obsequuntur Gud. Hoogstrat. Lallein. Bentleius reponit : *Primum esse videar n. t. m.* posteriore in *tibi* longa ; quam transpositionem Burmannus putat arbitrariam, et minime necessariam, cum *tibi* in Phædro et produci et corripri possit : Bentleium tamen sequitur Cuninghamus. Harius conjicit, *videar ego molestior* : nescit Burmannus, qua elegantia aut necessitate. Lectionem, *esse ne tibi v. m.* habent Ursin. Fab. Scheff. Burmann. Bipontini, alii. At vero non temere rejicienda erat librorum scriptorum lectio. Vid. Burm. ad Petron. c. 43. *molestior*. Gronov. legi vult *immodestior*. Perperam. Nam immodestia consistit in procaciter petendo aliquid, ut lib. II. fab. 1. 15. ubi modesti opponuntur cupidis ; nihil vero hic petit Phædrus, sed brevitati suæ vult gratias deberi : id quod acute vidit Burmannus, fuisse contra Gronov. disputans.—3 *Distringit*. Mss. Pith. Rem. Nevelet. Rigalt. 2. Fab. Lallein. Brot. Danet. al. *Destringit*. Sed alii rectius *Distringit*, probantibus Burmanno et Desbill. Hæc duo verba non raro a librariis confundi, docere potest Varietas Lectionis ad lib. I. fab. 29. 2. lib. II. fab. 5. 13. et lib. IV. fab. 6. 1.—5 *Aliquid operis residui*. Harius mavult *residuam*, quia Latine dici non posse censet, *aliquid operis relictum, sed relictum*. Hunc confutavit Burmann.—6 *Materiæ*. Mss. Pith. Rem. habent *naturæ*. v. Brotier. Sed Gadius *naturæ* veram et genuinam putat esse lectionem, ut *naturæ tanta copia* idem sit quod, ‘copiosa rerum varietas’ IV. Epil. 2. *naturæ* quoque Salmasius ascripserat margini e Cod. Ms. Sed *materiæ* præfert Burmannus, quia auctor ea voce sæpe ita utitur. Deinde natura recte ‘artifex fecunda omnis bonæ malæ materiæ’ dicitur Val. Max. I. 8. ext. 18. non ipsa materies. *materiæ* vero hic exigunt sequentia *Labori faber ut desit*, qui *materiarum* inde dictus : Reines. Class. Insc. I. 2. et *materiam* proprie de illo ligno, in quo fabri laborant, dici, notum est. Cf. Burmann. qui laudat Tennil. ad Frontin. I. 5. 1. *naturæ* præter alios edidere Gronov. Brot. Sed frustra Burmannus ad h. I. a Brotierio Codices confingere dicitur, qui magno numero habeant *materia* ; cum sermo sit in nota Burmanni de loco Quintiliani II. 8. ‘cum alterum alterius natura miscendum arbitraretur,’ ubi alios codices

Brevitati nostræ præmium ut reddas, peto,
 Quod es pollicitus : exhibe vocis fidem.
 Nam vita morti propior est quotidie : 10
 Et hoc minus perveniet ad me muneris,
 Quo plus consumet temporis dilatio.
 Si cito rem perages, usus fiet longior :
 Fruar diutius, si celerius cepero.
 Languentis ævi dum sunt aliquæ reliquæ, 15
 Auxilio locus est : olim senio debilem
 Frustra adjuvare bonitas nitetur tua ;

Postulo ut tribuas mercedem quam promisisti brevitati nostræ, et præstes fidem verborum. Quotidie enim mors magis magisque instat, et eo minus redibit ad me præmii, quo plus temporis procrastinatio edet. Si conficias rem citius, usura erit diuturnior, et potiar longius, si incepero maturius. Dum reliquæ aliquæ vitæ deficientis restant adhuc, locus relinquatur auxilio: incassum tua benevolentia conabitur

//////////

magno numero *materia* habere dicit.—8 *Brevitati*. Mss. Pith. Rem. et multæ Editiones, etiam Brotierii, Bothii et Desbill. habent *Brevitatis* ; sed Heinsius, Salmasius et Tollius emendant *Brevitati*, quod plurimis placuit. *præmium*. Fide Heinsii et Brot. in Ms. Pith. pro *præmium* scriptum est, *miu*m, τῶ *præ* oscitantia librarii omisso ; qui lapsus, judicante Brot. eo erat facilior, cum initium lineæ esset *træ miu*m. Recentiori manu superscriptum *ni*. Inde Salmasius emendavit *nimirum*, quod languidam orationem facere videtur Burmanno, qui quam vim hic habeat non videt. Gronovius conjicit *mutuum*. —9 *Pollicitus*. Rittersh. scribi vult *policitus*. Frustra. Vide Freinshem. et Burm.—11 *perveniet*. Mss. Pith. Rem. *Et hoc minus veniet*, claudicante metro ; sic tamen edidit Rigalt. Rittersh. Nevel. Fab. Freinsh. Gronov. alii. Pro quo Ursin. Scheff. Heins. revocant *perveniet*, quibus obsecuti alii. Guyet. Maittar. Buchner. Harius conjiciunt *deveniet* ; sed *perveniet* ex mente Burmanni usitatius, ut Ovid. ex Pont. 1. 3. 94. Et ita ille sæpius de aliis rebus. Ita apud Jurisconsultos pecunia, hæreditas, et similia *pervenire* ad aliquem dicuntur, rarius *devenire*. v. Burm. Gudius parum probabili conjectura *minus usu veniet*, quod receperunt Walch. Hoogst. Didot. sed vellet Burmannus hoc Latine dici ostendisset, pro, hoc minus utendi muneris erit facultas, quo magis differatnr. Si quis *veniet* retinendum contendat, e conjectura Burmanni poterit legere, *Et hoc minus tui ad me veniet muneris*. Sic edidit Cuningh. et ita jam olim Faber legi posse putabat, qui etiam conjiciebat : *Et hoc minus et minus ad me veniet muneris*, ut dicitur *magis magisque, minus minusque*, suffragante Daneto.—13 *Si c. r. p.* Nevelet. edidit : *Et c. r. p.*—14 *Celerius*. Guyetus, qui credebatur secundam in *diutius* producendam, pro *celerius* rescribit *citius*, ut versus staret ; sed secunda in *diutius* brevis facit tribrachyn. Vid. lib. 1. fab. 2. Burm.—*cepero*. Vulgo legitur *cepero*, sc. frui ; sed placuit admittere conjecturam Rittershusii *cepero*, quam probat Burmann. et quam receperunt Rigalt. Danet. Freinsh.

NOTÆ

11 *Et hoc minus perveniet*] [*Et hoc minus veniet*] Hic versus mensuris suis caret. Emendari sic autem potest : *Et hoc minus, et minus, veniet ad me muneris* ; vel, *Et hoc minus tui ad me veniet muneris*.

Cum jam desierit esse beneficio utilis,

Et mors vicina flagitabit debitum.

Stultum admovere tibi preces existimo,

20

Proclivis ultro cum sit misericordia.

auxiliari mihi confecto annis, cum jam benignitas cessaverit esse opportuna, et mors propinqua exiget vitam debitam. Crede esse ridiculum adhibere preces erga te,

//////////

Lallem. Brot. Bipont. Jakob.—18 Mss. Pith. Rem. fide Neveleti et Brotierii habent: *Cum jam desideret esse beneficio utilis.* Corrupte. Pro quo Pithæus et multi alii, huic obsecuti, etiam Burmannus et Bipontini reposerunt, *Cum jam desierit esse beneficium, utile,* optimo sensu. Quæ lectio cum nimium a veteri scriptura recedere videretur, Gudius ad Mss. lectionem utique accommodatius legi vult: *Cum jam desierit esse beneficio utilis,* hoc sensu: *Cum jam Phædrus senio debilis desierit esse tuo beneficio utilis;* ut utilis capiatur active, qui uti beneficio possit. Apte tueretur Gudius hanc lectionem loco Martialis lib. II. Ep. 90. in quo est, 'nec inutilis annis,' i. e. dum annis meis uti possum. Eandem receperunt Richter. J. F. Gronov. Hoogst. Lallem. Mascier. Philipp. Brotier. Desbill. Et placet Schirachio Clav. P. I. p. 393. quibus ego accedo. Displicet tamen aliis, forte frustra existimantibus, non bene Latine dici hominem alicui rei utilem. Propterea Desbillonius verba Phædri aliter explicat, referens *ad utilis* ad vocem *bonitas*, ut sensus sit: *Cum jam tua bonitas beneficio, collato videlicet, utilis mihi esse desierit.* Heinsius, *desierit esse beneficio locus,* e conjectura.—19 *flagitabit.* Ita libri scripti et editi. Bentl. et, teste Tollo, etiam Ouvering. *flagitarit* conjiciunt, quod præcessit *desierit*; [accedit Anton.] sed Burmann. et Harius tumentur *flagitabit*, quia, si admittatur emendatio Bentleii, Phædrus diceret, cum jam mortuus fuero; quod non patitur vox *vicina*. Ad hæc, ista diversitas temporum et modorum sæpe studio et elegantia causa adhibetur ab optimis scriptoribus, de quo consules notas Burmanni, memorantis præter alia locum Ter. Andr. IV. 1. 25. 26. ut omitam, ipsam rem h. l. postulare diversitatem temporum. Post hunc versum Rigaltius mallet ponere vs. 26. et 27. sed post vs. 27. fingit lacunam. Frustra; bene enim coherent omnia.—20 *Preces existimo.* In Ms. Rem. est *preces exes*; in Pith. *præceps eris*, unde Pithæus fecit *preces existima*, quod multæ habent editiones, ut Rigaltii 2. Nevelet. Fab. Ursin. Schefferi 3. &c. Sed *existima* nescit quo referat Burmannus, et corruptam esse vocem recte credit; quare sententiæ Schefferi adhæret, qui legit *existimo*, probante Guyeto; ut sit formula confitentis importunitatem tot snarum precum. Secuti Sanadon et Philipp. E corrupta codicum lectione Gudius *sexcenties* fecit, acuta, ut ait Burmannus, et blandiente conjectura, sed dubia et fallaci; quare is non ausus fuit, recipere in contextum, ut fecerunt Gronov. Maittar. Walch. Richter. Leonh. Hoogstr. Didot. Offendunt præterea aures junctæ voces *preces sexcenties* syllabis asperis, e tot s et e confragosis: *preces sexcenties* denique esset hominis indignantis, non simpliciter rogantis, observante Bentleio, qui hinc, quanquam sine ulla veri specie, exsculpsit: *Stultum admovere tibi preces est, Eutyche, Proclivis ultro cum sis misericordia.* cf. Gud. et Burmann. it. V. L. ad vs. 21. Cum in Cod. Pith. legatur *præceps exis*, Desbillonius credit, inde erucndum esse, *perspexeris*, hoc sensu: Ipse perspexeris, me stulte facere, quod preces tibi admovcam, cum sis sponte misericors. Cuninghamus suspicatur, Phædrum scripsisse: *Stultum admovere est tibi preces enixius.* Sed præstat retinere lectionem Schefferianam, receptam a plurimis.—21 *Sit.* Suspicatur Schefferus, Phædrum scripsisse, *Proclivis cum sis misericordia,* ut Silius lib. XIII. 585. dixit, 'sceleri proclivis egestas.' Schw. Non opus est, mutare in *sis*, cum Phædrus more suo *misericiordiam proclivem* dixerit, pro viro proclivi per misericordiam in benignitatem, ut modo, 'bonitas nitetur tua,'

Sæpe impetravit veniam confessus reus :

Quanto innocenti justius debet dari ?

Tuæ sunt partes, fuerunt aliorum prius ;

Dein simili gyro venient aliorum vices.

25

Decerne quod religio, quod patitur fides,

Et gratulari me fac judicio tuo.

Excedit animus, quem proposuit, terminum ;

cum facilis ultro sis ad misericordiam. Reus confitens exoravit sæpenumero veniam : quanto æquius debet concedi insonti? Tuum est primo, deinde aliorum, et venient partes aliorum pari cursu. Statue quod religio, et quod fides sinunt, et effice ut laudem tuam sententiam. Jam mea mens aberrat a proposito termino ; verum ani-

et sexcentis aliis locis. Johnsonius ejecit *sis*, vel *sit* ; sed videat, qui versus sine eo stare possit. *Burm.*—24 sq. Brotier. testatur, in Mss. Pith. et Rem. legi : *Tuæ sunt partes, fuerunt aliorum : dein Simili gyro venient aliorum prius vices.* Fide Neveleti hi versus in Ms. Pith. ita exhibentur : *Tuæ sunt partes fuerunt aliorum dein : Simili gyro venient aliorum prius vices.* Contra Gadius in suo, i. e. Pithæi Codice, memorat inveniri : *Tuæ sunt partes, fuerunt aliorum, Dein simili gyro venient aliorum vices*, omisso τῶ prius. Quæ scripturæ et interpunctionis diversitas in eodem Codice in hoc opere sæpius notata est. Dolendum, viros doctos, qui libros scriptos inspexerunt, non accurate indicasse, quæ sint a manu prima, quæ a secunda. Pithæus emendavit : *Tuæ prius sunt partes, aliorum dein : Simili gyro venient aliorum vices.* Ita Neveletus. Alii tentarunt alia. *Burm.* ex antiquorum Codicum vestigiis vellet : *Tuæ nunc (Gadius et Bentr. Tuæ sunt) partes, fuerunt aliorum (Bentleins fuerunt illorum ; Gadius fuerunt aliorum) prius, Dein simili gyro venient aliorum vices.* (Sic etiam Bentr. et Gud.) J. F. Gronov. edidit : *Tuæ sunt partes, fuerunt aliorum, dein S. g. v. a. r. Hoogstr. et Maittarius Gudio obsecuti, dederunt : Tuæ sunt partes, fuerunt aliorum prius, Dein s. g. v. a. r. quam lectionem reliquis antefendam duxi. Sic fere Brot. Bipont. Desbillonius, nisi quod hi habeant, fuerant aliorum prius. Alii, ut constaret metri ratio, addiderunt, *Similique gyro*, ut *Burm.* in ejus Edit. majori legitur : *Tuæ prius sunt partes, aliorum dein ; Similique gyro v. a. r.* Cui parent alii. Nec defuerunt, qui hos vv. vel expungerent, vel, ut *Philipp.*, abjicerent tantum vs. 25. retento 24. *Perperam.—aliorum.* Quia bis occurrit, Bentr. prius mutat in *illorum* ; quod repudiat *Burm.* [In his vv. Schwabii lectionem habet *Anton.*]—26 *Patitur.* Bentr. legit *poscit*, invitis *Hario* et *Burm.* [*pat.* est commodum. *Anton.*]—27 Libri scripti hic mirum in modum interpolati sunt ; cf. V. L. ad vs. 24. Notante Neveleto in Cod. Pith. scriptum erat ; *gratulari me facere judicio tuo*, additumque a docta manu (an forte *Rigaltii* ? v. not. Gud.) ; *f. patere* ; sed in Mss. Pith. et Rem. *Et gratulari me tacere judicio tuo.* Vid. Brotier. *fatere* inveniri in Ms. Pith. notat *Heinsius* ; *tatare* *Gadius.* Hic faciebat inde *patere*, ut et *Heinsius*, licet diverso emendat modo ; *Gadius, Gratari me patere ; Heinsius, Me gratulari patere.* cf. *Burm.* qui, cum *patitur* modo præcedat, conjicit, *me da judicio ; Cunningham.* vero legendum existimat : *Et g. dato mi judicio tuo.* Lectio, quam*

NOTE

25 *Simili gyro venient aliorum vices]* centiæ succurrant.
Tuo nempe exemplo alii monebuntur, 27 *Gratulari me fac judicio tuo]* Ellipsis præp. *de*, ut *sit*, de tuo judicio.
et ipsi suo quisque tempore et loco præsent debitum officium, et inno-

Sed difficulter continetur spiritus,
 Integritatis qui sinceræ conscius, 30
 A noxiorum premitur insolentiis.
 Qui sint, requires: apparebunt tempore.
 Ego, quondam legi quam puer sententiam,
 Palam mutire plebeio piaculum est,
 Dum sanitas constabit, pulchre meminero. 35

mus integer, conscius suæ innocentiae, qui obruitur injuriis malvolorum, vix sibi potest temperare. Rogas quinam sint malevoli: erumpent quandoque. Ego meminero semper optime, dum ero sanus, hujus effati quod didici puer: Periculosum est homini novo obloqui publice.

dedi, auctorem habet Pithæum, quem sequuntur plurimi.—30 *Sinceræ*. Scheffernus conjicit *sincere*; Heins. *sibi veræ*. Sed bene Burmann. observat: Si talia deberent mutari, quantus non licentiæ campus aperiretur!—32 *Requies*. Rittersh. Ursin. Freinshem. Bentl. [Anton.] Cuningh. Didot. ediderunt *requiris*. Sed vulgatum *requires* locum suum tueri potest. Simili in re Cic. Arch. 6. 'Quæres a nobis, Grati.' Et cap. 7. 'Quæret quispiam, quid?'—34 *Mutire*. Ms. Pith. corrupte *mutture*.—*piaculum*. Libri scripti Phædri et pleræque Editiones habent *periculum*. Sed vera lectio *piaculum*, quemadmodum jam olim Faber volebat legi. Ita enim legitur cum in Codd. Mss. tum in Editt. vulgatis Festi. Alii vero tribuunt *periculum* Phædro, aut textum Festi mutanti, aut memoriæ vitio ita citanti; alii librario. Hisce recte accedit Burmannus, quia alias sæpe itidem aberrarunt librorum manus, et pro *piaculo*, *periculum*, notiozem vocem obruserunt. Vid. Heins. ad Ovid. Met. xv. 155. et Burm. ad Met. II. 565. Desbillonius tamen e Codd. Mss. Phædri cum Scheffero, qui vulgatum tuetur, et multis aliis edidit *periculum*, addens: 'Hæc ipsa lectionis varietas novum est testimonium, quo illud, quod jam demonstravimus, has esse Phædri fabellas, confirmatur: auctor enim si esset recens, versum Ennii retulisset, qualis in omnibus Festi exemplaribus exhibetur.'—35 *Sanitas*. Heinsius *sana mens*, e conjectura non necessaria.—*meminero*. Alii, ut Nevelet. *memini*. Sed Rittersh. monet, versum postulare, ut legatur *meminero*, ut est in Excerptis Rigaltii. cf. Not. Heinsii. Buchnerus mallet *memincrim*; at Freinsl. observat, potuisse et scribi *rememini*, ut *commemini* apud Ciceronem. Sic quoque conjicit Salmasius, teste Gudio. Fide hujus viri docti in Ms. Rem. erat *memin*.

NOTE

31 *A noxiorum*] Sejanus scilicet, quem sibi accensatorem, testem, ac judicem simul fuisse conquestus est alia fabula.

33 *Legi puer sententiam*] Ex Ennii Telepho sumtus est: 'Palam mutire plebeio piaculum est.' Istud ipsum est, quod alicubi facete dixit Juvenalis: 'Plurima sunt, quæ Non au-

dent homines pertusa dicere læna.'

35 *Sanitas constabit*] Absolute pro ipsa ratione. Ita Cic. 'Quibus ad sanitatem redeundi potestas facta est;' pro, ad bonam mentem. Sensus igitur est: Dum ero sana mente præditus, caute revocabo in memoriam hanc sententiam.

P H Æ D R I

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER IV.

PROLOGUS AD PARTICULONEM.†

CUM destinassem terminum operi statuere,
In hoc, ut aliis esset materiæ satis,

Cum proposuissem imponere finem operi, eo consilio, ut superesset aliis satis

*****

† Perperam hic Prologus in Codd. Mss. in librum v. fuit conjectus, cum ad quartum pertineat. Vid. ad vs. 14. Itaque jam olim Pithœus, videns in Codice suo vs. 14. scriptum esse, 'Quartum libellum,' eum ad calcem libri iv. rejectit. Sed Brotier. rectius libro iv. præposuit, cui cum Bipontinis, Langio, Didoto, in Editione stereotypa, obsecutus sum.— 1 *Terminum operi statuere*. In Mss. est, *terminum operis habere*, quod quia leges carminis respuunt, Meursius emendavit, *operis habere terminum*. Sic vulgo legitur, etiam in Editione Burmanni et Bipontina: pro quo Salmasius reposuit ad oram libri, *terminum operi tradere*. Alii, ut Rittershus. et Barth. Adv. xxx. 22. et Ablegm. Crit. ii. 23. conjiciunt, *terminum operi hunc*, vel *huic addere*; Cuningh. *operi terminum figere*; sed Bentl. Johnson. Maittar. Walch. post Gud. Gronov. Schefferum, Tollium, *terminum operi statuere*: quam lectionem isti viri docti vel probant, vel in textum recepere. Secutus Desbillonius, cui *habere* in vetere scriptura non multum differre videtur a *statuere*; lectio vero *operis habere terminum*, a multis Criticis recepta, hoc sensu locutio insolita et vix Latina putanda, maxime cum *destinassem* præcesserit. Agit quidem Burmannus causam vulgati, et multis credibile fa-

Consilium tacito corde damnavi *meum*.

Nam si quis talis etiam est tituli *appetens*,

argumenti, repudiavi tacite meum consilium. Nam si quis uactor talis operis surgat,

//////////

cere studet, *terminum habere* Latinum esse, quod non nego; at non ea significatione, qua hic legitur, pro, finire, finem facere. In exemplis enim, a viro docto adductis, ut Ovid. *Past. i. ult. Past. v. 602.* aliis, 'terminum habere' est, finire. Alia res esset, si Phædrus scripsisset, *opus habere terminum.* Ant. Æmilius in ora Codicis notaverat, *Cum destinassem habere hunc operis terminum.* v. Burm. Nonnullos *facere terminum* legere, testantur Walch. et Hoogstrat. quod præferrem, nisi metrum respuerit. Burmannus miratur, neminem reperisse, *terminum operi ponere.* [Possit, si quis malit, ita: *ter. meum habere opus.* Anton.]—3 *Meum.* Hæc vox deest in libris scriptis, necnon in Editt. Pith. Rittershus. et Neveleti. Eandem excogitaverunt Pithæus, Rittershus. et Salmasius ad oram libri. V. Brot. coll. Barth. Ablegm. Crit. lib. II. 23. et Not. Gud. Gronov. et Burm. prius conjiciunt. Bentleius *statim*, quod Burmanno non est verosimile; non enim probari potest, non intercessisse intervallum aliquod antequam mutaret sententiam; melius postquam jam destinasset, mutasse deberet credi. [*meum* malim quam *prius* vel *statim.* Anton.]—4 *Tituli appetens.* Locus mendosus! In Mss. Pith. Rem. legitur: *Nam si quis talis etiam est tituli.* Sed cum versus ita esset ultimo pede minor, Freinshem. emendavit *tituli appetens.* Sic et Ant. Æmilius in ora codicis sui castigavit, teste Burmanno; quæ lectio multis recte placuit, recepta a Kæbero, Richtero, Desbill. aliis. Etenim est ad sensum apta, eademque favet Liv. IV. 34. 'navalis victoriæ vanum titulum appetivere.' cui adde Ovid. Art. I. 692. Permulti vero cum Rigaltio legere maluerunt, *tituli artifex*, quod non habet sensum commodum, cum sic *titulus* capiendum sit pro, inscriptione. V. Desbill. Edidere tamen, præter Burmann. Danet. Brindl. Lallem. Brot. Didot. alii, *tituli artifex.* quo v. Exc. XIII. ad h. v. J. F. Gronov. et Ursin. mallet *tituli avidus*, i. e. ejusdem laudis, nempe e fabulis scribendis, cupidus; quæ lectio non displicet Ouvering. et Brot. Burmannus æque facile atque *avidus est* legi posse putat, *cupidus est*; et majori specie. Meursius fecit *tituli diligens*, ut per *titulum* intelligat titulum poëtæ. Sed observat Burmann. suppetere quidem exempla, quibus *diligens artis*, et similia, dicatur, quæ quotidie quis diligenter exercet, ut 'diligens antiquitatis' apud Sen. N. Q. VI. 12. sed quomodo quis possit titulum diligenter exercere, aut versare, non videt; nisi forte *tituli diligens* debeat sumi pro, diligens titulum, ut 'præmetuens doli' lib. I. fab. 16. et similia. *Studiū diligens*, quod Gudius per longas ambages circumducta conjectura et contra Codicis auctoritatem reponit, Burmanno languidius et minus elegans videtur. Neque credit, si *studiū* scripsisset Phædrus, facile librario in mentem venisse, *tituli* supponere, aut glossatori, ita explicare. Strenue tamen lectionem Gudii tuentur de Schirach. et Leonh. quam Bipontini et Jakob. receperunt in textum. Walchiu legi: *Nam si quis talis etiam esset styli diligens*, vocem *tituli*, quæ est in Mss. rejiciens, quam conjecturam, ut violentam et metro repugnantem, rejicit Henmannus in N. B. P. 27. p. 611. Johnson. *Nam si quis talis etiam studioli est amans*, sed non docuit, unde hanc vocem, Latio incognitam, depromserit. Bentl. *Nam si quis talis etiam tituli*

NOTE

4 *Tituli appetens*] [*artifex*] Si quis desideratur in quibusdam exemplaribus. Fuit vero restituta in editione Phædri, quam curavit Pithæus.

Quo pacto divinabit, quidnam omiserim,
 Ut illud ipsum cupiat famæ tradere :
 Sua cuique cum sit animi cogitatio,
 Colorque proprius ? Ergo non levitas mihi

5

qua ratione intelliget, id quod prætermiserim, ut velim commendare ipsum famæ, cum sit suus cuique modus cogitandi, et color proprius ? Non igitur aliqua incon-

*est æmulus ; Barth. Adv. xxx. 22. et Ablegm. Crit. lib. II. 23. Nam si quis talis etiam est tituli honor ; Heins. Nam si quis talis est etiam tituli locus. [Anton. Nam si cui talis est etiam tituli locus.] Sed de variis hęc conjecturis egregie Burmann. ' quæ omnes possent defendi, sed quarum nulla a Phædro profectam esse vocem, quam adjiciunt viri docti, confirmare pro certo potest.' Locus hic mutilus absque integriore Codice scripto ita plene restitui vix potest, ut amplius dubitationi non sit locus. Hinc Pithæus, Rittersh. Nevel. alii, quod sanari posse diffidebant, intactum reliquere.—est. Lege erit ; alioqui versus non stabit, nisi τὸ m sustineat syllabam. Faber. Cui accedit Guyet.—5 *Divinabit.* Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. ut Rittersh. Nevel. habent *damnabit*, errore manifesto librarii. Lectionem *divinabit* primus exhibuit Rigaltius in Edit. II. ann. 1617. Qui quia non indicavit, unde hanc eruisset, multi frustra putaverunt, eam esse Cod. Rem. lectionem. v. Brot. coll. Desbill. Multi tamen perperam retinent *damnabit*. Meursius e. c. legi vult *Q. p. damnabit quod quicquam omiserim*. Sic etiam Ursinus, nisi quod pro quod, si legat. Barth. Adv. xxx. 22. et Ablegm. Crit. II. 23. *Quo pacto damnabit, quicquam omiserim* (omissa vocula si) *Ut illum et illum cupiam famæ tradere*. Fide Burmanni Ant. Æmilii in ora codicis sui legebat : *Quo pacto damnabit, quod quicquam omiserim, Quod illum cupiam famæ tradere, vel, si quicquam omiserim.* Porro, *Quod alterum me cupiam famæ tradere*. Frustra. De alia Heinsii conjectura lege ejusdem not. in Edit. Burm. c. not. Var. coll. not. Burm. in Edit. majori.—6 *Ut illud ipsum cupiat*. Libri scripti et Editiones aliquot (Rigalt. Rittersh. Nevel. Richter. Scheff. item Wasius in Senar. p. 68. Danet. Leonh.) habent, *Ut illum ipsum cupiam*, unde sensus bonus elici nullus potest. Guyetus et Faber emendationem proposuerunt, *Ut illud ipsum cupiat*. Desbillon. Optime. Est enim ineptum, *illum ipsum cupiam f. t.* legere, et, quod volehat Schefferus, per *illum* masculino genere artificem, per *ipsum* vero quod Phædrus omiserit intelligere ; cum *illud ipsum*, *illa ipsa* de eodem non raro occurrant. Vid. Burm. Meursius legi vult : *Ut illum ipsum cupiam famæ traderem ; Ursinus : Aut non illum ipsum cupiam f. t.* Nevelletus : *Ut illum cupiam f. t.* Maittar. Didot. *Ut illum ipsum cupiam f. t.* Quæ omnia vix placebunt. Harius : *Ut ille id ipsum c. f. t.* Sed Burmanno propius ad *illum* videtur accedere *illud*.—7 *Animi cogitatio*. Heins. vult *animo* : Bentl. *conscientia Dolorque proprius*. Quem vid. cum Burmann. Mihi durum videtur *cogitatio* mutare in *conscientia* : et lectio vulgata apta est ad sensum.—8 *Colorque proprius*. In Mss. Pith. Rem. et Edit. nonnullis, ut Rigaltii 2. Schefferi, est, *Colorque prior*, metro et sensu repugnantibus ; pro quo Rittershus. legendum proposuit *proprius*, addicente Guyeto : quæ lectio, maxime cum *sua cogitatio* præcedat, merito placuit plurimis. Faber conjicit *Colorque privus*, i. e. peculiaris, proprius, in quam conjecturam, præter Walchium,*

NOTÆ

8 *Colorque proprius* [c. *privus*] Legendum est, et ob sensum et ob metri necessitatem, *Colorque privus* ; id est, proprius et particularis. At vero *color* metaphorice est, agendi ratio ; ut legere est apud Senecam.

Delph. et Var. Clas.

Phædr.

N

Sed certa ratio causam scribendi dedit.

Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,

10

(Quas Æsopeas, non Æsopi, nomino,

Paucas ostendit ille, ego plures dissero,

Usus vetusto genere, sed rebus novis;)

Quartum libellum nunc vacive perleges.

stantia mihi præbuit ansam exarandarum fabularum, sed ratio indubitata. Quocirca, Particulo, cum delecteris fabulis quas inscripsi fabulas Æsopias, non Æsopi, quia scripserit paucas, ego exaravi multas, sequens veterem rationem, sed inserens

inclinat Burmannus. Eandem receperunt Danet. Maittar. al. Suspiciatur autem Faber, rudes libentarios e privus fecisse prius, quod quia non responderet τῷ *color*, alios rescripsisse prior. Contra Desbillonio vero videtur similis, librarium scripsisse per compendium prius, ex quo alter fecerit prius; demum tertium, qui solæcismum corrigere voluerit, reposuisse prior. Salmasius coniciebat *Colorque purior*; Ant. Æmilii in ora Codicis sui *Colorque potior*; Freinshem. *Colorque propior*, quod explicat de entusiasmo poëtico, suffragante Scheffero. Nam in Vett. Editt. est *Color propior*.—11 *Æsopeas*. In Mss. Pith. Rem. et Edit. Vct. legitur *Æsopias*. Sed ut constaret metri ratio, emendandum fuit *Æsopeas*, quod Αἰσωπέοις λόγους Græcorum respondet.—12 *Paucas ostendit ille*. Fide Gudii in Ms. Rem. legitur, *Quasi paucas ille ostendit*; at Neveletus testatur in V. C. Pithæi inveniri, *Quasi paucas tale ostendit*. Sic legi in utroque Codice confirmat quoque Bentr. Sed Gudius verosimillima conjectura abiecit importunam voculam *quasi*, repetitam a libraribus ex præcedentis versus initio, reponens e Cod. Rem. *Paucas ostendit ille*, quod receperunt Hoogst. Richt. Leonh. Bipont. et placet Walchio. Etiam Burmann. istam particulam delendam censet, legi iubens, *Qui paucas ostendit*, probante Jacobs. in Observatt. ad Phædr. cit. Alio modo tamen lectiones Codd. Mss. exhibent Brot. et Desbill. Ille enim in Mss. Pith. Rem. et non paucis Editionibus ait legi, *Quasi paucas ostenderit*; hic vero notat ad h. l. 'Pithæus in suo Cod. Ms. invenit: *Quasi paucas ille ostendit*, unde confecit et edidit, *Quasi paucas ostenderit*. Quam lectionem non pauci Editores admiserunt.' Explicant autem τὸ *quasi*, quia. Cuningh. suspiciatur, poëtam scripsisse: *Cum paucas ille ostenderit*; Tzschuck. *Quas si*, ut Phædrus causam afferat. [Anton. *Paucas qui os. ego illo plures dissero.*] Guyeto hic versus suspectus videtur; Sanadon vero et Philipp. eundem abieciunt. Perperam. *dissero*. Gudius *disseram*, e conjectura. Secuti Maittar. Hoogst. Richt. Leonh.—14 *Quartum libellum*. Ita edidi e Mss. Pith. Rem. et Editt. Vett. Rigalt. 2. Nevel. Meursii, quibus præter Scheffer. Schutzium Crit. in Phædr. Obs. p. 9. Danet. Didot. Guyet. Maittar. Brot. obsecuti Bipont. Satis enim hanc lectionem vindicant cum librorum scriptorum auctoritas, tum III. Prol. 29. Neque objici potest, *Quintum* potius dicturum fuisse Phædrum, cum luculenter constet, prologum nostrum, immerito libro v. præpositum, pertinere ad lib. IV. et omnino Prologorum et Epilogorum ordinem in libris scriptis turbatum comparere. Sed Gudius, strenuus lectionis vulgatæ obtrectator, invitis membranarum scribendum autumat, *Quarum libellum*, sc. fabularum, quæ proxime præcedunt. Quæ emendatio a Burmanno aliisque multis recepta est. Aliis, ut scabrities tollatur et partes melius cohæreant, alias laceratæ, placet *Harum*, e. g. Lalleme. Tzschuck. &c. Alii huncce Prologum ad lib. v. referentes, legi volunt *Quintum*, ut Ouvring. Ursin. Cuningh. Bentr. Desbill. Meursius nimis licenter hic versum excidisse clamat. *nunc vacive perleges*. Teste Brot. in Mss. Pith. et Rem. legitur: *dum variæ vel variè perleges*, turbato metro: pro quo jam olim Pithæus

Hunc obtrectare si volet malignitas, 15
 Imitari dum non possit, obtrectet licet.
 Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui,
 Vestras in chartas verba transfertis mea,
 Dignumque longa iudicatis memoria.
 Illiteratum plausum nec desidero. 20

novas res. Dum tu otiosus leges hunc quartum librum, si livor voluerit illum carpere, carpat per me licet, modo non queat hunc assequi imitando. Acquisita mihi est gloria, quod tu et quod viri tui ingenii transcribitis meos apologos in vestris commentariis, et existimatis dignos aeternitate. Cupio venire in approbationem literatorum hominum.

ex ingenio edidit, dum vacive perleges. Vid. Gud. Pithæum deinde virorum doctorum non pauci secuti sunt. Tò varie enim ex compendio, vel mala scriptura, natum esse videtur. Vid. Burm. Etsi enim Gudius et Schützius crit. in Ph. Obs. p. 9. varie perlegere tueri student; atque etiam Rigalt. 1. Nevel. Hanoviensis 1603. nec non Editt. Fabri et Hoogstr. exhibent varie; recte tamen Burmannus, varie perlegere neque Latine dici, neque sensum aptum habere, statuit. Certe fatendum, sensum, quo capiunt viri docti τὸ varie, nimis esse quæsitum. Gudius autem post dum, quod explicat dummodo, jubet rescribi tu, idque metri causa, quod hic ἐμφατικῶς positum opponatur maligno obtrectatori. Sic, præter alios, legunt Danet. Hoogstr. Didot. in Edit. stereotypa, qui dum tu varie perleges ediderunt. Contra alii dum retineri posse negant, cum nexum luxet; hinc varie mutant. [Anton. Quarum l. tu cum varie perleges.] Ursinus mallet, nunc vacive, cui ego parui; Tzschuck. post Guyetum, Lallem. alios, tu vacive; Bipontini satis audacter tu duntaxat; Bentleius, cum vacarit perleges, cui lectioni favet III. Prol. 2. Secutus de Schirach. Clav. v. vacive; Desbillonius etiam excogitaverat, dum tu rite, quod non multum a vetere scriptura differre ait. Alii, quibus vacive insuetum et inauditum videtur, tentavere alia. Cuningh. conjicit, dum feriæ erunt, perleges. Præverat Richterius, legens in Specimine Crit. p. 67. Purrum, dum feriæ, libellum perleges, vel, Quarum, dum feriæ, l. at observat Burmann. 'si ita licet conjicere, nulla nos unquam morabitur difficultas.' Postea Richt. edidit, dum vacive perleges. J. F. Gronov. et Hoogst. in Edit. ann. 1711. mallet vacivus: 'aures vacivas' dixit Plaut. Casin. Prol. Harius: dum tu valide perleges, quod quo sensu et quam eleganter dicatur, ignorat Burmannus, nisi pro valde capiamus, ut sæpe alibi; sed nec sic placet; Schützius l. c. Quartum libellum dum varie perlegis, hoc sensu: quoniam placent tibi fabulæ, plures effero, dum tu priores lustras animo; J. Gronov. Quartum libellum ductum varie perleges, sed v. Burmann. Brot. hunc locum ita constituit: tu dum Variæ perleges, miraturque neminem deprehendisse veram lectionem, latitantem in Ms. Pith. in quo est, dum variæ perlegedi. Quæ emendatio, avide recepta a Desbillonio, etsi non penitus repudianda videtur, (vid. Ephem. Götting. liter. ann. 1784. Partic. 6. 7.) ego tamen nondum possum induci ut recipiam.—18 Vid. Burmann.—20 In Codd. Mss. Pith. et Rem. it.

NOTE

20 *Illiteratum, &c.*] [*In literarum do eruditorum hominum æstimationem habeam.*
plausum ire desidero] Parum curo quid
 de me sentiat vulgus ac iudicet, mo-

in nonnullis Editt. ut Rigaltii 2. legitur, *In literarum plausum ire desidero*. Quod quia Scioppio obscurum videbatur, et quia huic omnino loco maculam inesse putabat, legebat, *Illiteratum plausum cur, vel non desidero*; ut dicat Phædrus: tu modo et tui similes viri docti meas fabulas laudetis; ab illiteratorum hominum cavea plaudī mihi, nihil moror; seu indoctorum hominum plausus nihili facio. Hæc lectio suffragia tulit Fabri, (qui vulgatam metro repugnare recte putabat, etsi eadem illa in ejus editione legatur,) Rigaltii, Scheff. Heins. (qui tamen mallet *nec desiderem*) Freinsh. leviter mutantis in hanc formam, *Illiteratum plausum nec desidero*, cui accedunt Bipontini; Desbillonii, qui edidit *cur desidero*? Id enim censet propius accedere ad veterem scripturam, et sic vividiorē orationem effici. Gudio vulgata sana et pulchra videntur, nisi quod legendum putet, *In literarum ire plausum desidero*, quam quidem lectionem exemplis firmare studet, quorum vim probandi infringere allaborat Burmannus, statuens, Gudii lectionem nec versui nec sensui satisfacere: cogi enim virum doctum, *ire* ultima producta propter literas *pl* sequentes pronuntiare; deinde sensum, si non diversum, certe admodum ambiguum exire: nam *ire in plausum* esse idem quod plaudere, vel plausum incipere; sic ergo Phædrum dicere, se sibi nolle applaudere. Etiam Desbill. credit, *ire in plausum* nil aliud significare posse, ac plaudere. Sed Schütz. inter alia multa affert locum Senecæ de Benef. 1. 12. ex quo probat vir doctus, *ire in fastidium*, idem esse atque, fastidio haberi: passivam vim eam habere dictionem, ita ut simili modo *in plausum* ire explicari possit per laudari, vel plausu excipi. Atque etiam Quintil. lib. 11. J. O. cap. 10. uti phrasi 'in corpus ire,' quod idem esse cum Phædri 'corpus facere' lib. 111. fab. 7. i. e. corpus consequi; posse igitur *in plausum ire* usurpari ut plausum consequi, quanquam ad insolentes dictiones referri debeat. Etsi vero vir doctus cum Gudio vulgatam lectionem tuetur, tamen hujus conjecturam de convertendo verborum positu non modo necessariam, sed ne probabilem quidem judicat. Non enim, ut credat, potest adduci, Phædrum aut tam diligentem in versibus fundendis fuisse, aut illam producendi rationem, ob sequentem in altero vocabulo mutam cum liquida, perpetuo valere. Itaque in Phædro reperiri loca contendit, in quibus non quamlibet syllabam ad Grammaticorum regulas examinare vult, ut lib. 111. fab. 2. 4. Sed siquid mutandum, potius mallet legere, *In literarum plausum ire ego desidero*. Ego habeo persuasum, Phædrum scripsisse, *In literarum ire plausum desidero*, ut conjecerat Gudio. Loca enim, a Schützio producta, docent, *ire in plausum* significare posse, plausu excipi, vel etiam, plausum consequi. Deinde secunda syllaba in *ire*, ob literas *pl* sequentes, recte producitur, quod factum a poetis sæpissime, etsi non semper. Nihilo vero secius in emendatione Scioppii et Freinsh. acquiesco, cum plurimorum Criticorum suffragiis comprobata sit. Receperunt tamen Gudii emendationem Schefferus, Maitt. Hoogstr. in Edit. an. 1701. Didot. Brot. qui hunc se locum e Codd. Mss. 'restituisse' gloriatur. Jam olim etiam Rittersh. et Meurs. Codicum lectionem tuebantur, hoc sensu: Approbationem literatorum hominum promereri cupio. Rigaltio, legenti *Illiteratum, ire desidero* est, abire, facessere, valere jubeo; quæ interpretatio parum se probat Freinshemio, cujus et Leonhardi Notæ inspiciendæ. Buchnero quartum pedem in vulgata trochæum esse argenti placet, *In literarum plausum ire desidero*, vel *exdesidero*, quæ conjecturæ admodum duræ parum placent Freinshemio, legenti, ut supra dictum est, *Illiteratum plausum nec desidero*; quam lectionem codicibus, metro, et sensui accommodatam esse putat Tzschluck. [Anton. *Illit. pl. cur desiderem?*]

FABULA I.

ASINUS ET GALLI.

FABULA II. ADJECTA.

DE MUSTELA ET MURIBUS.

QUI natus est infelix, non vitam modo
Tristem decurrit, verum post obitum quoque
Persequitur illum dura fati miseria.

Galli Cybebes circum in quæstus ducere

Qui genitus est miser, non trahit solum ævum molestum, sed etiam calamitas acerba fati illum premit post mortem. Galli Cybeles consueverant circumagere,

//////////

4 *Cybebes*. Ita Mss. Pith. Rem. et non pauca Editiones. V. Desbill. et Brot. In multis tamen est *Cybeles*, ex emendatione Pithœi. Sed v. ad lib. III. fab. 17. 4. et Drakeb. ad Sil. Ital. XVII. 8. quem Burmannus laudat.—*circum* in *quæstus ducere*. In libris scriptis et multis Edit. Rittersh. Nevel. &c. legitur *circum quæstus dicere*, quæ verba Rittersh. statuit per tmesin esse divisa, *quæstus* vero positum esse per ellipsin, pro, *quæstus gratia*, vel causa, more Græcorum.—Cui accedunt Taubmannus in Notis, margini Editionis Rittershusii, quæ extat in Bibliotheca Dresdensi, ascriptis, Maitt. Danet. Leonh. Didot. Hartmannus, Bipontini, alii. Nec desunt, qui *quæstus* captant pro locis ubi fit *quæstus*, quod Latine dici vix putandum. Ita præter alios explicant de Schirach. Clav. P. I. 8. *quæstus*, et Gail. Sed Heinsius et Gudius emendant, *circum in quæstus*. V. Gudium. Istam Heinsii et Gudii emendationem unice puto veram, quæ recepta est ab Hoogstr. Richtero, [Antono] Desbill. et placet Tzschuck. etsi nondum satisfaciat Burmanno. Gronovius et Tollius conjiciunt, *circum cætus*, i. e. oppida, fora; Bentl. *circum pagos*, vel *vicos*, habet enim Babrins *πᾶσαν κώμην περιούρες*. Quas conjecturas non sine rationibus repudiat Burmannus, cui *circum* absolute positum videtur pro, *circum urbes*, *pagos*, et pro *quæstus* legendum *quæstum*, pro, *quæsitum*, i. e. ad *quæstum*; sed suæ conjecturæ nec ipse multum tribuit. Cf. Notas Batavi et quos ibi laudat viros doctos, quibus adde Schützi in Phædr. Obs.

NOTÆ

4 *Galli Cybebes*] Dicti sunt Galli, a Gallo fluvio Phrygiæ. Fuere sacerdotes Cybelæ matris, qui hanc Deam vicatim circumferebant more suo circulatorio, pectora plangentes ad cantum tibiarum, et tympanorum sonitum.

Cybebes] [*Cybeles*] Cybele filia Cæli et Terræ, uxor Saturni. Vocatur Cybele, a monte Cybele in Phrygia, ubi primo fuit honoribus divinis donata.

Circum in quæstus [c. qu.] *ducere*] Scil. gratia; ut sit Ellipsis Græcisans et tmesis.

Asinum solebant, bajulantem sarcinas. 5
 Is cum labore et plagis esset mortuus,
 Detracta pelle, sibi fecerunt tympana.
 Rogati mox a quodam, delicio suo
 Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo :
 Putabat, se post mortem securum fore, 10
 Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.
 Jocularare tibi videtur : et sane leve,

lucri gratia, Asinum ferentem onera. Cum hic periisset labore et vulneribus, avulso corio sibi confecerunt tympana. Statim interroganti cuidam quid fecissent de illo quem habebant in deliciis, responderunt ita: Putabat se fore tutum post mortem. En nova vulnera dantur extincto. Jocosum tibi videtur; et recte quidem: nam

p. 5. Harius posse *quæstu circumducere*, ut *mercede sæpius usurpatum*, dici existimat; sed exempla talis locutionis desiderat Burman. Brotierius edidit, *circum quæstu ducere*; Cuningh. *circum festis ducere*; Schützius l. c. distinctionem tollit post *solebant*, et construit, *asinum, bajulantem sarcinas quæstus*, constructionis ordine mirum in modum turbato; Ursin. legit *quæstui*, ut sit dissyllabum, quod nimis licentiosum videtur Scheffero.—6 *Is*. Bentl. *Huic*, scil. ut conveniret τῷ *detracta*, et ne anacoluthum admittatur, sed quot non loca essent corrigenda, si hæc non placerent? nam sæpe rectus casus initio periodi ponitur, cui sequentia non respondent. Sic apud Cic. N. D. II. 4. ‘Ne ægri quidem, quia non omnes convalescunt, idcirco ars nulla medicina est—.’ Burmann. qui plura dabit. Cuningh. *Cui cum conjicit*.—7 *Detracta pelle*. Suspiciat Burm. *Detracta e pelle*. Præiverat Rittershusius. Bothius: *Is cum....Detracta e pelle*.—9 *Quidnam*. Rittershus. et Heins. legi volunt *Quianam*, i. e. *quare*.—*locuti*. Sic scripti et editi; sed Heins. Bentl. Cuningh. *jocati*, e conjectura. Vulgatam tuetur Schefferus e lib. I. fab. 5. 6. fab. 27. 9. lib. IV. fab. 4. 6. lib. V. fab. 4. 14. Præterea verba Gallorum non jocum, sed miserationem, continere videntur. Vid. Burmann.—12. 13 Mss. Pith. Rem. habent: *Jocularare tibi videtur, et sane leve*. Vid. Brot. Ita Editt. Rittersh. et Nevel. sic etiam Ursinus, nisi quod post *leve* signum interrogandi ponat. Walchius interpungit: *Jocularare tibi videtur et sane leve, Dum, nihil habemus majus, calamo ludimus*. Sed Claudius Civilis, seu Withof. in Misc. Obs. Nov. tom. I. p. 126. conjicit: *Jocularare, uti videtur, et sane leve*. Putat enim, *Jocularare et leve* manifesto cohæsisse; at locum, cum nimis abruptum sit initium, satis adhuc residuum difficultatem commonstrare. Nam requireretur in hac lectione paulo ante vocabulum δευκτηκός, quod ad epitheton *Jocularare* respiceret. Cui incommodo Schefferus succurrere voluit, conjiciens: *Jocularare hoc, vel jocular' oc tibi videtur*. Secuti non pauci, etiam Bentl. Sed æque durum videtur Burmanno, *hoc* dicere, ubi nihil vel præcedit, vel postea additur. Si *genus* scribendi, vel simile quid adesset, foret tolerabile, sed *hoc* omissio τῷ *genus* ei non placet, et intelligere, durior et insolentior esset ellipsis. Hinc ex Heinsii et Schefferi emendationibus hanc conflaverat: *Joculares tibi videmur, et sane levi, Dum nihil habemus majus, calamo ludimus*. Sed quia Bentl. *jocularare* tantum de rebus, non personis, dici contendebat, (ita etiam statuit Withofius l. c. laudans Sidon. Apoll. Epil. L. II. 9. fin. Hor. Sat. I. I. 23.) Heinsii vestigia premens legebat: *Joculares tibi videntur, (et sane levi, D. n. h. m. c. l.) Sed diligenter intueri has naniæ; ut jocularares naniæ dicantur, ut 'viles naniæ' Prol. L. III. 10. Tzschuck. levi mutatione legi posse existimat, Joculari videmur*. Varia quoque conjiciunt

Dum nihil habemus majus, calamo ludimus;
 Sed diligenter intueri has nœnias;
 Quantam sub illis utilitatem reperies? 15
 Non semper ea sunt, quæ videntur: decipit
 Frons prima multos; rara mens intelligit,

dum nihil nobis majus est agendum, ludimus operam scribendis fabulis. Verum considera attente hos apologos. Quantum utilitatis deprehendes sub illis? Non semper ea sunt quæ apparent. Prima species fallit plurimos. Pauci admodum

~~~~~

Cuningh. et Tollius, de quibus v. P. III. Phædri p. 138. 171. Quibus conjecturis omnibus non opus est, si hi versus ponuntur post fabulam de Gallis, et *Joculari* ad eandem referatur. Meursius mutavit versuum ordinem sic: *Dum nihil, &c. Joculari, &c. Sed, &c.* At de Schirach. Clav. Poët. P. I. 5. *Jocularis*, nil censet mutandum in lectione Codd. Mss. *Joculari* enim absolute positum subindicare, quod facile intelligi possit, cum brevi parenthesi interjecta addat, *has nœnias*. [Anton. J. hoc tibi videbitur, et sane levi, &c.] —et sane leve. Sic est in libris scriptis et non paucis Edit. Sed emendavit Scheff. *levi*, quod jungit cum *calamo*: ut Virg. Ecl. v. 2. quam emendationem multi amplectuntur. Equidem lectionem Codd. retinendam putavi, cum *leve* apte opponatur τῷ *majus*, et commode explicari possit. Rigalt. edidit *et sane bene*, i. e. recte, merito. Secuti Faber et Danet. Bentleius: *et sane rei Dum nihil habemus majus*, i. e. dum graviore negotio non occupamur. Nam *levi calamo* non tolerare potest; neminem censet dixisse *levi calamo* eo sensu, quo *leviore lyra*, quia *levis* proprium et generale calami epitheton sit, quod nihil novæ significationis adjiciat. Sed v. Not. Burmanni, qui erudite, ut solet, probat, vocem *levis* hoc loco non respicere ad materiam calami, sed ad argumentum. Poscunt etiam Harius et Burm. exemplum locutionis, a Bentl. propositæ. Nam *quid est tibi rei mecum?* et similes ex Terentio locutiones, quas laudat, longe quid aliud notant, commercium scilicet, aut negotii aliquid, quod inter duos versari solet. Etiam de Schirach. vulgatum *leve cum calamo ludimus* jungit, ita tamen, ut positum sit adverbialiter, hoc sensu: Non seria admodum tractamus, sed condendo carmine animi remissionem quærimus. Vid. Clav. v. *joculari*.—*majus*. Cod. Pith. manus, notante Neveleto ad marginem Edit. In eodem manu legi, testis est Heins. conjiciens *in manu*; sed sic versum una syllaba abundantem facit, monente Burmanno; in eodem Codice *majus* inveniri, fide Brotierii supra dixi. Ista vero lectionis diversitas in eodem Codice passim notata est.—14 *Diligenter*. Post hanc vocem Bentl. intrudit *si*. Tollius: *Si diligenter intueri has nœnias*.—15 *Sub illis*. Ms. Pith. et Rem. *subtilis*. Vid. Nevel. et Gud. ad lib. iv. fab. 4. (5.) 38. Cuningh. *Quantum utilitatis r.*—16 *Non semper ea sunt*. Quia præcessit ‘nœniæ,’ quo ea referri nequit, Bentl. legit, *Non semper res sunt quod videntur*. Sed præterquam quod sit γνῶμη, sive generalis sententia (ut ipse agnoscit Bentl.), quæ separatim per se subsistit, et respicere etiam potest sequentem fabulam, ubi non farina erat, sed mustela; an ea non millies ponitur pro eæ res? Sed ponamus, *nœnias* intelligi, an illa variatio generis tam inusitata videri debet? Sic Cic. ad Att. iv. 10. cum præcessisset ‘res,’ addit, ‘ne ista quidem desunt.’ Burm. in cujus Notis alia exempla reperias.—*decipit*. Ms. Pith. *despici*,

NOTE

16 *Decipit Frons prima*] Unde Ciceroni: ‘Frons, vultus, oculi persæpe mentiuntur.’

Quod interiore condidit cura angulo.

Hoc ne locutus sine mercede existimer,

Fabellam adjiciam de mustela et muribus.

20

Mustela, cum, annis et senecta debilis,

Mures veloces non valeret assequi,

Involvit se farina, et obscuro loco

Abjecit negligenter. Mus, escam putans,

Assiluit, et compressus occubuit neci:

25

Alter similiter periit, deinde et tertius.

capiunt, quod industria abdedit in intimo recessu. Ne hoc videar dixisse frustra, addam fabulam Mustelæ et Murium. Cum Mustela gravis annis, et languida senio, non posset attingere cursu Mures celeres, abscondit se farina, et se prostravit cum negligentia in angulo caco. Mus, ratus prædam, adolat, sed captus periit: alius

vel despicit. Vid. Nevel. ad marginem Edit. et Gud.—18 *Interiore*. Ms. Gud. i. c. Pith. et priores Editt. ut Rittersh. Meursii, Ursin. habent *inferiore*. Emendatio *interiore* est ab Rittershusio.—*cura*. Meurs. *Quod interiore condidit cor angulo*. Frustra. Heins. sine necessitate: *Quod interiore conditur curæ angulo*. Bentl. *Quid interiore condat natura angulo*. At bene Burm. ‘non agitur,’ inquit, ‘hic de occultis, quæ natura tegit populo et vulgo minus perspicaci, sed de mente humana, sive homine, qui sæpe aliud præ se fert, aliud conditum habet, ut fabella de mustela docet, quæ sub farinæ specie omnes mures decipiebat, præter unum veterem et rerum peritum. Hic vero, aliquot jam muribus captis et enecatis, unus modo mus callidissimus sciebat, sub farina latere hostem, ut recte hæc Johnson. explicat.’—20 *Fabellam*. Philipp. edidit *Fabulam*.—*adjiciam*. Rittersh. et Heins. *adiciam*.—24 [Anton. E. m. p.]—25 *Et compressus*. Sic optime Mss. Pith. Rem. et Vet. Editt. At Rittersh. Richter. Bentl. Cuningh. Harius emendavere *compressus*, quod displicet. Etsi enim *compressus* et *compressus* in Mss. sæpe permutantur, quia *n* in *compressus* sæpe negligitur, aut linea superducta notatur, ut erudite monstrat Burmannus; etsi sensus *compressus* fert, atque alio loco lib. i. fab. 22. I. Phædrus sic loquitur: tamen *compressus* exquisitior lectio videtur. Nil igitur muta invitis libris scriptis. Tollius tuctur *compressus* ex antiqua ratione scribendi; sic ‘cessam’ pro censam affirmat legi in Mss. Cic. pro Arch. Burmannus mallet cum Heinsio *at compressus*, vel *compressus*. Vid. Syllog. Epp. Burm. tom. v. p. 8. *at* recepere Walch. Lallen. Brot.—*neci*. Bentl. edidit *necce*. [Nostram lectionem habet Anton.]—26 sq. Lectio quam dedi vs. 26. est Bentleiana, cui et obsequuntur Cuningh. et Bipont. Legitur enim in Mss. Pith. et Rem. *deinde perit et tertius*. v. Brot. Ex quo efficitur, im-

NOTÆ

18 *Quod interiore condidit cura angulo*] Quod auctoris industria occultavit, et quasi involvit fabularum involucris.

19 *Sine mercede*] Ne videar frustra dixisse, non intelligi ab omnibus quid fabulis insit credulionis sapientiæque, proponam exemplum Mustelæ et Mu-

rium.

Simile quid legere est ap. Æsop. Fab. Felis et Murium; qui, cum non posset assequi Mures, pessulum quendam conscendit, de eo se suspendit, et mortuum se simulabat: ad quem sic quidam e Muribus dixit: ‘Hem tu, etsi saccus ficres, non te adibo.’

Aliquot secutis, venit et retorridus,
 Qui sæpe laqueos et muscipula effugerat :
 Proculque insidias cernens hostis callidi,
 Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

30

pariter ; dein et alius occubuit neci : aliquot subsecutis arrepsit et rugosus, qui evaserat sæpe ex laqueis et muscipulis, intelligens procul dolos inimici versuti. Sic te habeas, inquit, ut es farina quæ jaces.

//////////

merito castigari Benth. a Burm. Romulus etiam Divion. habet : *Alter similiter capitur, deinde et tertius.* Editiones Pith. Rittersh. Neveleti hunc locum ita exhibent : *A. s. d. perit, et tertius. Aliquot venit sæculis rete territus.* Ineptam lectionem *rete territus*, quam dedit Pithæus e Codice suo, Rigaltius in Edit. ann. 1617. correxit, reponens *retorridus*, fultus auctoritate Cod. Rem. V. Desbill. Sunt qui legant *reterritus*, quod caret auctoritate. V. Burm. Meursius : *A. s. d. p. at t. Alios venit secutus recte territus. Quia, &c.—recte territus merito languidum et absonum videtur Burmanno.* Praschius : *Alter similiter, deinde venit et tertius, Qui sæpe l. e. m. e. ut vs. 16. expungatur.* Ursin. *A. s. d. perit, et tertius. Aliquot venit sepultis recte territus.* Heins. *Alter similiter deinde perit, et tertius.* Burm. mallet legere : *Alter similiter periit, et mox tertius ;* edidit tamen [et sic edidit Anton.] : *Alter similiter, deinde periit tertius.* Toll. *Alter similiter periit, perit et tertius Aliquot necatis v. e. r.* Alii aliter ; sed piget omnes omnium conjecturas proferre.—29 Both., cui vulgat. frigide dictum videtur, reponit *Procul qui*, quod Censor Lips. censet multo esse frigidius.

FABULA III.

VULPIS ET UVA.

FAME coacta vulpis alta in vinea
 Uvam appetebat, summis saliens viribus.
 Quam tangere ut non potuit, discedens ait :
 Nondum matura est, nolo acerbam sumere.

Vulpes compulsa fame appetebat uvam in vinea celsa, assiliens totis viribus. Ut non potuit hanc contingere, abiens ait : Nondum maturuit, nolo edere asperam. Qui

//////////

1 [Scheff. *altam* mihi recipienda videbatur, quia *alta vinea* adeo ambiguum est, ut causa, cur summis viribus salire debuerit, non statim incurrat in oculos. Anton.]

Qui, facere quæ non possunt, verbis elevant, 5
Ascribere hoc debebunt exemplum sibi.

attenuant verbis id quod non valent præstare, debent sibi assumere hoc exemplum.

FABULA IV.

EQUUS ET APER.

EQUUS sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum sese Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis est. Sonipes, iratus fero,
Auxilium petiit hominis; quem dorso levans,
Rediit ad hostem. Jactis hunc telis eques 5

Dum Aper se versat, fecit vadum turbulentum, in quo Equus solebat restinguere sitim. Inde nata contentio. Equus, infensus Apro, imploravit opem hominis, quem portans tergore, reversus est hilaris ad hostem. Postquam eques confodit suem

5 In libris scriptis legitur: *Redit ad hostem lætus, jactis hunc telis eques.* Vid. Not. Rigalt. et Bentl. *Schwab.* Quia in Codice Pithœi fuit *lætus jactis*, quarum alterutra vox redundat, et quia *lætor* sequitur, prior abjecta fuit a viris doctis (Gronovio et aliis). Bentleius utramque retinere volens, corrigi, ut a Gudio aliqua parte diversum proderet, *It in hostem lætus, jactis hunc*, &c. hac quidem specie in pro *ad* restituens, quia *in hostem ire* est animo hostili, ad nocendum, sed *ad hostem* etiam *redit*, qui in gratiam rediturus est. Sed cum Ter. Andr. i. 5. 17. dixerit, 'itur ad me,' et Donatus explicet, notare hoc, ut ad hostem, et Plauti loco confirmet; et Hecyr. iv. 1. 6. 'credo ipsum ad me exire,' Donatus, quasi litigaturum, explicet; nihili est hæc observatio: *ad* enim contra, adversus est, ut Guyetus docet. Vid. lib. i. fab. 21. 5. Quare in et *ad* sæpe eandem vim habent, et, ut recte Harius, ex serie narrationis apparet satis vis harum præpositionum, et ideo admodum temerariæ sunt ejusmodi correctiones. Vid. et Torrent. ad Hor. Epod. ix. 17. et Passerat. ad Prop. p. 422. Muncker. ad Hygin. fab. 91. Nec *Rediit* mutandum, nam antea turbato vado discesserat; nunc *redit* eodem animo, quo antea in aprum erat

NOTÆ

4 *Auxilium petiit hominis*] Horatius apud Himerenses adversus Phalarim, ad Tuscum Aristium fabulam narrat ut tradit Aristoteles, lib. ii. cap. 20. de Equo et Cervo. 'Imploravit opes Rhet. Ceterum hanc fabulam paulo hominis, frænumque recepit.' Hac aliter narrant Stesichorus Horatius-que, sed tamen res eadem est.

Postquam interfecit, sic locutus traditur:
 Lætor, tulisse auxilium me precibus tuis;
 Nam prædam cepi, et didici, quam sis utilis.

Atque ita coëgit frænos invitum pati.

Tum moestus ille: Parvæ vindictam rei 10

Dum quæro demens, servitutem reperi.

Hæc iracundos admonebit fabula,
 Impune potius lædi, quam dedi alteri.

sylvestrem ictu teli, ita fertur locutus: Gaudeo me tibi præstitisse auxilium rogatu tuo: feci enim prædam, et novi quantæ sis utilitatis. Sicque impulit reluctantem accipere frænos. Tunc ille tristis: Incidi in servitutem, dum quæro insane ultionem levis injuriæ. Ista fabula docebit pronos in iram offendi potius impune, quam tradi alteri.

~~~~~
 affectus. Sed nunc auxilio subnixus hominis infesta mente redit, ut lib. III. fab. 2. 19. 'Illis revertor hostis.' *Burmannus*. Rittershusii, Rigaltii 2. Fabri, Freinshem. et Daneti Editt. habent: *Rediit ad hostem lætus. Hunc telis eques*, sed recte Gronov. et Burm. tuentur *jactis*. Gudianus emendat: *Petit auxilium hominis, quem dorso levans redit Ad hostem lætus: jactis hunc telis eques*, quæ quidem lectio non sine causa displicet Hoogstratano. Cuningh. *Adit hostem lætus tunc telis eques*. [Anton. *Ad hos. red.*]—7 Cuningh. temeraria conjectura: *Lætor tulisse auxilium me præsens tibi*.—13 Cuningh. *Impune malle lædi, q. d. a. e conjectura arbitraria, ut passim solet.*

NOTÆ

10 *Vindictam Dum quæro*] Sic *Hecuba* inducitur loquens ab Euripide: *σὺ μάρτυρα Δουλεῦσαι θέλω: Istos malos ulcisci dum liceat mihi, Me servituti mancipare haud abnuo Omne per ævum.*

FABULA V.

P O E T A.

PLUS esse in uno sæpe, quam in turba, boni,

Ostendam posteritati brevi narratiuncula plus esse sæpe ingenii in uno quam in

1 *Quam in turba*. Scheff. *malit quam turba*; sed nil temere mutandum, max-

NOTÆ

1 *Boni*] Vox communis, quæ extenditur et ad bona animi, et corporis. Ibi vero ad ingenii bona refertur.

Narratione posteris tradam brevi.

Quidam decedens tres reliquit filias ;
 Unam formosam, et oculis venantem viros ;
 At alteram lanificam et frugi, rusticam ; 5
 Devotam vino tertiam, et turpissimam.
 Harum autem matrem fecit hæredem Senex,
 Sub conditione, totam ut fortunam tribus
 Æqualiter distribuât, sed tali modo :
 Ne data possideant, aut fruantur ; tum, simul 10
 Habere res desierint, quas acceperint,
 Centena matri conferant sestertia.
 Athenas rumor implet. Mater sedula
 Juris peritos consulit, nemo expedit,
 Quo pacto non possideant, quod fuerit datum, 15

pluribus. Quidam moriens reliquit tres natas, unam pulchram et venantem viros suis oculis ; aliam nentem lanam, bonam et ruricolam : tertiam turpissimam, et deditam vino. Senex moriens renuntiavit illarum matrem hæredem, ea lege, ut dividat æque tribus rem familiarem ; sed tali ratione, ut neutra habeat partem concessam, nec ea potiatur : cum vero cessaverint possidere bona quæ contigerint, dent suæ parenti centena sestertia. Fama spargitur Athenis. Mater diligens adit jurisperitos ; nullus explicat, quomodo non retineant quod fuerit attribulum, et per-

//////////

ime cum non invenusta sit illa præpositionis repetitio, etsi non raro negligi solet pro arbitrio scribentis. Vid. Burm.—2 *Brevi*. Gud. vult *gravi*, quia fabula non brevis sit ; at viri docti recte vulgatam retinendam existimant. Vix enim potuit brevius et concinnius a Phædro narrari ista historia. Vid. Præf. Richter.—5 In Mss. Pith. Rem. et Editt. Vett. Nevel. Rigalt. Fab. recte legitur, *lanificam et frugi, rusticam* ; pro quo Heins. reposuit *lanificam, frugi et rusticam*, quod placuit Maittar. Hoogstr. Burm. Bentr. Bipont. multisque aliis, lectione Codicum sine causa neglecta. Nec desunt, qui jungant, *frugi rusticam*, quemadmodum dicitur *frugi homo*. Ita præter alios, Prasch. Freinsh. et Desbill. qui legit : *At alteram lanificam, et frugi rusticam*. Brot. distinguit, *At alteram, lanificam et frugi, rusticam*, ut cum Burm. construendum sit, *rusticam, quæ erat lanifica et frugi*. Lalleu. edidit ; *At alteram lanificam, et frugi, et rusticam*.—12 *Matri conferant*. Heins. ut *conferant*, quia præcessit *ne*.—15 *Quo pacto non possideant*. Ms. Pith. *Quo pacto si non*. Vid. Nevel. ad marginem Edit. et Gud.—*fuerit*. Ita legunt plurimi Editores ut vs. 45. e. c.

NOTÆ

8 *Fortunam*] Intellige opes, bona, et rem familiarem. Frequentius usurpatur vox illa in plurali in hoc sensu.

12 *Centena sestertia*] Nota discrimen esse inter sestertium masculini generis, et sestertium neutrius, seu inter sestertios et sestertia. Sester-

tius apud Romanos moneta erat argentea, valens quartam partem denarii argentei, et, ut ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redigamus, decem denariolos Turonicos, et semissem : sestertium autem in neutro, valebat mille nummos sestertios.

Fructumve capiant : deinde, quæ tulerint nihil,
 Quanam ratione conferant pecuniam.
 Postquam consumpta est temporis longi mora,
 Nec testamenti potuit sensus colligi,
 Fidem advocavit, jure neglecto, parens. 20
 Seponit mœchæ vestem, mundum muliebrem,
 Lavationem argenteam, eunuchos, glabros :
 Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
 Boves, jumenta, et instrumentum rusticum :
 Potrici plenam antiquis apothecam cadis, 25
 Domum politam, et delicatos hortulos.
 Sic destinata dare cum vellet singulis,
 Et approbaret populus, qui illas noverat,
 Æsopus media subito in turba constitit :
 O si maneret condito sensus patri, 30
 Quam graviter ferret, quod voluntatem suam
 Interpretari non potuissent Attici !

cipiant fructus ; dein quonam pacto largiantur pecuniam dictam, cum acceperint nihil. Absumpto intervallo longi temporis, non potuit intelligi sensus testamenti. Mater adhibuit fidem, non curans jus. Dat mœchæ in partem, vestimenta, ornatum mulierum, suppellectilem argenteam balneorum, spadones depiles. Dividit lanificæ agros, pecora, villam, operarios, boves, equos, et suppellectilem rusticam. Seponit autem bibaci cellam refertam vino veteri, ædes magnificas, et hortulos amantissimos. Cum vellet tribuere singulis ista sic divisa, et populus consentiret, cui erant cognite, Æsopus prodiit derepente in media multitudine : O si quis esset sensus patri sepulto, quam moleste pateretur, quod Athenienses non potuissent

Rigalt. 2. Fab. Nevel. Ursin. Gronov. Hoogstr. Bentl. Cuningh. Brot. Desbill. Didot. al. Sed Burm. edidit fuerat, quod etiam retinent Bipont.—16 Deinde quæ tulerint nihil. Bentl. deinde quæ habuerint nihil, indignante Burm.—26 Hunc versum Rigalt. ponit post vs. 22. improbantibus Meursio et Praschio, quos vide. Sed et alio modo res potest expediri. Nam si vs. 34. et 35. cum vs. 25. et 26. compares, vix dubitandum, domum politam, hortos, et vina vetera ad partem potricis, non mœchæ, pertinuisse.—29 *Ut const.*

NOTE

20 *Fidem advocavit, jure neglecto]* Sic intellige : cum mater videret sensum testamenti non posse colligi a jurisperitis, bona fide usa est, et, ut testamento præscriptum, ita fecit ; ut nempe distribueret tribus natis æqualiter partem bonorum. Neglexit

vero appositam testamento conditionem ; ‘ sed tali modo, ne,’ &c. quia nullus illam intelligebat.

22 *Lavationem argenteam]* Suppellectilem omnem balneorum, ut strigiles, guttos, urceolos, et alia.

Rogatus deinde, solvit errorem omnium.
 Domum et ornamenta, cum venustis hortulis,
 Et vina vetera date lanificæ rusticæ : 35
 Vestem, uniones, pedissequos, et cetera
 Illi assignate, vitam quæ luxu trahit :
 Agros, vites, et pecora cum pastoribus
 Donate mœchæ. Nulla poterit perpeti,
 Ut moribus quid teneat alienum suis. 40
 Deformis cultum vendet, ut vinum paret ;
 Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret ;

colligere sensum testamenti ! Dein cunctis hortantibus, levavit errorem omnium. Dividite lanificæ rusticæ, aedes, ornamenta cum delicatis hortulis, et vinum antiquum. Tribuite potrici, vestes, gemmas, servos, et cetera. Concedite mœchæ agros, vites, et armenta cum pastoribus. Nulla ex his poterit ferre, ut possideat aliquid non conveniens suis moribus. Turpissima vendet mundum, ut emat vinum. Mœcha

*****

Bentl. quod nemini placebit. *Both.*—32 *Potuisissent.* Bentl. et Cuningh. *potuerint.*—38 *Agros, vites.* Mss. Pith. Rem. Editt. Rittersh. Nevel. corrupte habent *Agros utiles* ; unde Pithæus emendavit *vites.* Postea Gudius correxit *villas*, quod receperunt Richter. Hoogstr. Leonh. Lalle. sed vs. 23. *villam* singulari numero dixit, et plures fuisse, non est verosimile. Vid. vs. 12. Neque etiam objici potest a Gudio ne verbulo quidem vs. 23. sq. memorasse *vites*, cum vs. 36. et memoret *uniones, pedissequos*, quos vs. 20. sq. omisit. Facile quidem fuit, *villam* facere, sed, quia tunc versus laboraret, copulam adhuc intrusit Bentl. *Agros et villam et pecora cum pastoribus*, improbante Hario, [probante *Both.*] cf. Burm. qui legendum proponit *Agellos, villam et pecora* ; [quod edidit Anton.] Heins. vero *Agros avitos.* Harius : *At agros, villam et pecora.*—41 *Ut vinum paret.* Ita legitur in Ms. Pith. et Editt. Rittersh. Nevel. Fab. Rigalt. 2. Ursin. Maïttar. Lalle. Leonh. Cuningh. Brindl. Philipp. Petsch. Didot. Quod quia aliis propter *paret*, vs. sq. repetitum, incommodum videtur, varia tentant. J. F. Gronov. rescribi jussit, *vinum petat*, firmans conjecturam suam loco Suet. Claud. 40. ‘descripsitque abundantiam veterum tabernarum, unde solitus esset vinum olim et ipse petere.’ Quæ emendatio facilis plurimis editoribus placuit, [sic edidit Anton.] maxime cum *parare* et *petere* etiam alias confundi soleant a librariis, et *paret* e vs. sq. huc tractum videatur ; de quo uberius disputat Burm. ad Calpurn. Fl. Declam. xxv. Sed non inepte vulgatam lectionem tuetur Desbill. e Ter. Andr. 1. 1. 91. sq. ubi duo versus in easdem voces, ‘præter ceteras,’ exeunt, neque ullus propterea Criticus Terent. emendare tentavit. Idem vir doctus memorat etiam locum Hor. Sat. lib. 11. 3. 215. ‘Huic vestem, ut nata, paret ancillas, paret aurum,’ recte quærens : Quare ergo *ancillas paret, aurum paret* ; vel *vinum paret, ornatum paret* scribi impune non possit ? Itaque, cum etiam deformis melius vinum *parare* et sic domi in penu possidere, (cf. vs. 25.) quam vinum venale e taberna subinde petere mihi videretur, non dubitavi Desbillonii accedere sententiæ et vulgatæ inhærere, obsecutus præcepto, textum, non ipsum auctorem, esse corrigendum. [V. Porson. ad Eur. Med. 72.] Alii conjiciunt alia. Bentl. *ut vinum bibat* ; Harius, violentiori remedio usus, *vetera et vina emat* ; Gud. præter alia, h. l. prætermittenda, *ut vinum impetret*, vel, *ut vinum comparet.* De quibus omnibus fusius disputare, nec vacat nec volupe est ; sed adeant Notas Burm. quorum interest.—42 *Ornatum paret.*

At illa gaudens pecore, et lanæ dedita,
 Quacumque summa tradet luxuriæ domum.
 Sic nulla possidebit, quod fuerit datum, 45
 Et dictam matri conferent pecuniam,
 Ex pretio rerum, quas vendiderint singulæ.
 Ita quod multorum fugit imprudentiam,
 Unius hominis reperit solertia.

deseret agros, ut comparet ornamenta. Illa vero devota pecori et lanæ abjiciet venustas ædes qualicumque pretio. Ita nulla retinebit quod fuerit destinatum, et solvent pecuniam constitutam suæ genitrici, ex pretio rerum venditarum. Sic sollicitas unius hominis expedit quod latuerat multos.

Cuningh. *ornatus emat*, e conjectura arbitraria. Both. *imperet*.—44 *Luxuriæ domum*. Heins. olim conjecerat, *tradet licituris* (in Advers. a Burm. editis *licituro*), quod, nisi a literarum ductu nimis recederet, non rejecturus fuisset Grævius, qui censebat, Phædrum scripsisse, *luxuriam domus*, putans, vestem, uniones, pedissequos a Phædro *luxuriam domus* vocari. Vid. Ep. 280. in Syll. Epp. Burm. tom. iv. p. 362. coll. l. c. tom. iii. p. 469. Sed Heins. sententiam mutasse videtur, cum Ep. 284. ad Græv. Syll. Epp. tom. iv. p. 364. scribat: ‘*luxuriæ domum* non temere sollicitarim. Sic *naturæ vox*, pro, natura; *onus naturæ*. *Luxuriæ domus* igitur, quæ luxu abundat; ‘*luxuriæ pretia*’ in Cnl. vs. 59.’ Alia exempla vid. l. c. De conjectura Harii, *luxuriam et domum*, quam nihil novæ significationis aut elegantiae addere Burmannus testatur, v. huj. Notas. [Probat Both.]—46 *Et dictam*. Teste Heinsio Ms. Pith. habet *edictam*. Vid. etiam Nevel. ad marginem Editionis.—47 *Ex pretio*. Cuningh. e *pretio*.—48 Quod multi imprudentes nesciverunt. *Fugisse* nos dicitur, quod ignoramus, aut obliti sumus. Cic. pro Leg. Manil. 10. Id. Att. lib. vii. 18. Gronov.

FABULA VI.

PUGNA MURIUM ET MUSTELARUM.

CUM victi Mures Mustelarum exercitu
 (Historia quorum in tabernis pingitur)

Cum superati Mures copiis Mustelarum (quorum pugna pingitur in popinis) cape-

1 *Exercitu*. Corrigebat Bentl. cui Harius assentit, *exercitum*, et conjungebat cum *Fugerent*, quia nullo exemplo dici putabat *victos exercitu*, cum dicendum foret *victos ab exercitu*. Sed vindicat hanc locutionem Burm. præter alia laudans Ovid. Fast. v. 562. Tibull. i. 7. (8.) 4. Benteleio obsecutus est Sardon. v. Brot.—2 In Ms. Pith. est, *H. q. in t. p. fide Gudii*. Sed hunc versum ut

Fugerent, et arctos circum trepidarent cavos;
Ægre recepti, tamen evaserunt necem.

Duces eorum, qui capitibus cornua

5

Suis ligarant, ut conspicuum in prælio

Haherent signum, quod sequerentur, milites,

Hæsere in portis, suntque capti ab hostibus;

Quos immolatos victor avidis dentibus

Capacis alvi mersit tartareo specu.

10

Quemcumque populum tristis eventus premit,

Periclitatur magnitudo principum,

Minuta plebes facili præsidio latet.

rent fugam, et paverent prope cavernas obscuras, vix admissi tamen vitarunt mortem. Ductores illorum, qui imposuerant suis cervicibus cornua, ut milites haberent in certamine signum evidens quod sequerentur, remanserunt in ingressu, et oppressi sunt ab hostibus. Quos victor mactatos dentibus avidis immisit in ventrem vastum et obscurum. Ubi successus finestus urget populum, sublimitas magnatum versatur in periculo; popellus vero tutus est levi præsidio.

//////////

insitium temere delent Guyetus, Harins, Philipp. Rob. Prevost. quia *m* in *quorum* elidi nolebant. Heins. Bentr. Bipont. Jörd. [Anton.] subveniunt infarciendo *et*, quod valet *etiam*, ut legatur, *quorum et in tabernis*. Sed ejusmodi elisiones apud Phædrum obviæ, ut lib. I. fab. 4. 4. lib. IV. fab. 9. 2. v. Gud. Hinc Burm. lectionem Ms. recte retinet. Nevel. mallet legere: *Historia nunc quorum in tabernis pingitur*; edidit tamen, *Historia quorum in t. p.* Salmas. de Usur. p. 350. *Historia eorum ut in tabernis pingitur*; Heins. *Historia quorum hæc, &c.* Non pauci legunt: *Quorum in tabernis historia depingitur*. Ita Rigalt. 2. Faber, alii. Petschius, *Historia quorum in tabernis depingitur*. Etiam Jakobo parenthesis vs. 2. vehementer displicet; sed ejusmodi parentheses non temere abjiciendas esse, docet Censor doctus in A. L. Z. 1785. II. p. 281. sq.—5 *Duces eorum*. Iterum fulciendam sententiam crediderunt Heins. et Bentr. contra morem Phædri; qui legunt *Duces ad horum*, quasi illa pronomina *hic, is, iste*, semper liceret commutare, quotiescumque libido corrigendi invadit Criticos: neque etiam cum Walchio (et Santoroco) capi debet, ac si dixisset, *duces eorum* quod attinet; sed *duces eorum*, qui, &c. hæsere et capti sunt, plana sententia et constructione. Burmann. Danet. edidit: *Duces eorum, ut qui c. c. s. l.* sed Toll. legi vult, *Horum ductores*. [Idem legit Anton. ac Schwab.] —11 Heins. *pro premit*, ut insolentiori, legendum proponit *premat*, quam conjecturam amplectitur Toll. qui etiam rescribit *Quicumque*. Lalleu. *Cumcumque*.

NOTÆ

12 *Periclitatur magnitudo principum*] Similis est sententia: 'Tuta est hominum tenuitas: Magnæ periculi sunt opes obnoxia.'

est Archaismus, cum certum sit Livium nunquam aliter locutum, ut nec Sallustium, nec ejus imitatore Tacitum.

13 *Minuta plebes*] Pro, *plebs*; non

FABULA VII.

P O E T A.

TU, qui, nasute, scripta destringis mea,
 Et hoc jocosum legere fastidis genus,
 Parva libellum sustine patientia,
 Severitatem frontis dum placo tuæ,
 Et in cothurnis prodit Æsopus novis.
 Utinam nec unquam Pelii nemoris jugo

5

Tu, qui carpis subtiliter meas scriptiones, et respuis legere jocos istiusmodi, feras hunc libellum aliquantula patientia, dum sereno austeram frontem, et Æsopus adest cothurnatus insolite. Utinam pinus Thessala fuisset nunquam cæsa bipenni in sylva

//////////

1 *Nasute*. Bentl. [et Anton.] *nasutus*; qua emendatione non est opus, cum hi casus promiscue poni soleant. Vid. quos laudat Burm.—*destringis*. Recte sic legunt Rittersh. et Heinsius. Nevel. Rigalt. 2. Guyet. Danet. Santor. Petsch. *distringis*. Vid. V. L. ad lib. 1. fab. 29. 2.—3 *Parva libellum*. Teste Rigalt. in vet. Cod. erat, *Par libellum*, pro quo Rittersh. Rigalt. Salmas. mallet *Parvum libellum*. Frustra, cum *Parva* probum sit. Neveletus edidit *Parum libellum sustine*, ut sit locutio proverbialis, pro, iudicium inhibe, improbantibus Scheff. atque Burm. Benteio parum felici conjectura placet, *Parva libellum sustine*. Cum enim in fastidio, contentu, offensa labium inferius exporrigi soleat, Phædrum velle contendit: Tu, qui fastidis hoc genus jocosum, sustine parum par libellum; omitte fastidium et severitatem. Laudat vero Pers. Sat. III. 81. sq. Juv. XIV. 324. Sed insolentissima locutio *sustinere libellum* non admittenda est, judicantibus Hario et Burm.—5 *Et in cothurnis*. Meursius *En*, quod Gudius, [Both.] et Heins. recipiendum censuerunt: nec mihi displicet, quia est quasi derisori satisfaciens cum derisione. Burm. Meursii *En* repudiat Schefferus.—6 *Nec unquam*. Ms. Pith. *ne unquam*. v. Gud. Ita ediderunt Nevel. Ursin. Richter. et tuetur Tollius.—*Pelii nemoris jugo*. In Mss. Pitli. Rem. et non paucis Editt. ut Rittersh. Nevel. Rigalt. Ursin. al. legitur *Pelæi*, sed recte Heinsius *Pelii*; qui etiam conjicit *Pelii in nemoris*, quia sic Ennius ex Euripide, *Utinam ne in nemore*

NOTE

5 *Et in cothurnis novis*] Id est, novo et tragœdiæ sermone convenienti; quod erat novum et insolens Æsopo. Cothurnus autem erat calceamenti genus, quo actores tragœdiarum utebantur. Atque hinc pro sublimiori dicendi genere usurpatur.

6 *Utinam nec unquam*] Initium Me-

Delph. et Var. Clus.

deæ Euripidis: sed suo more modoque contraxit Phædrus. Possem afferre Ennianos versus (nam olim eam fabulam convertit Ennius), sed notissimi sunt.

Pelii nemoris] Sylva quæ erat in Pelione monte Thessaliæ incumbente in sinum Pelasgicum.

Phædr.

O

Pinus bipenni concidisset Thessala!
 Nec ad professæ mortis audacem viam
 Fabricasset Argus opere Palladio ratem,
 Inhospitalis prima quæ Ponti sinus
 Patefecit, in perniciem Graium et Barbarum.
 Namque et superbi luget Æetæ domus,
 Et regna Peliaæ scelere Medeaæ jacent:
 Quæ, sævum ingenium variis involvens modis,

10

Pelei, neque Argus adificasset navem arte Palladis ad iter audax mortis indubitata. Hæc prima reclusit sinum Ponti Euxini, maris inhospitalis, in ruinam Græcorum et Barbarorum. Namque familia Æetæ superbi dolet, et imperium Peliaæ eversum est flagitiis Medeaæ; quæ, tegens diversis artibus animum crudelem, illic sibi fecit

~~~~~

Pelio. Cuningh. secutus Heinsium, dedit *Pelii* in n. j.—12 *Æetæ domus.* Ms. Pith. *atate domus.* Vid. Nevelet. ad marginem.—13 [*Pelia* legi jubet metrum. Anton.]—14 *Involvens modis.* Heinsius malebat *evolvens dolis*, contra mentem, ut Burm. probat, poëtæ, qui sævitiam abdidisse et dissimulasse variis modis (*involvens*) Medeaem dicere voluit, et specie semper quadam celasse; cujus contrarium est *evolvere*, quo sensu Cic. Or. II. cap. 86. init. teste Burm. In Ep. VI. ad Scheff. Heinsius *involvens dolis* corrigit. Vid. Syll. Epp. Burm. tom. v. p. 8. quod rectius videtur Burmanno, quia *doli* et *modi* facile potuere commutari. *evolvens* Heinsii placebat quoque Guyeto. Cuningh.

NOTE

7 *Pinus Thessala*] Quæ in Pelio monte Thessaliæ reperitur frequens. Unde Ovid. 'Summa virent pinu, cetera quercus habet.'

9 *Fabricasset Argus ratem*] Is fuit navis illius artifex, qua vectus est Jason in Colchidem, ad vellus aureum reportandum.

Opere Palladio] Palladis consilio et arte.

10 *Inhospitalis prima quæ Ponti sinus*] Pontus Euxinus, antea dictus Axenus, id est, inhospitus, teste Plinio. Erat inter Mæsiam inferiorem, et Thrâciam ad occasum; Asiam minorem ad meridiem; Colchidem ad ortum; et Sarmatiam European, et Sarmatiam Asiaticam ad boream.

12 *Æetæ domus, Et regna Peliaæ scelere Medeaæ jacent*] Jason, suadente patruo suo Pelia, navi parata, et collecta nobili societate, profectus est

Colchos, pro aureo vellere obtinendo; quem filia regis Colchorum adamavit; cujus auxilio consilioque defunctus multis periculis, vellus obtinuit. Jasonem ergo Medea, relictis parentibus (erat autem Æetæ ex Hecate filia), secuta est, et eadem nupta. Creon rex Corinthiorum, filiam suam traditurus Jasoni in matrimonium, jussit occidi Medeam ob malas artes; sed, precibus Jasonis, mutatum est mortis supplicium in exilium. Medea, obtentis exilii induciis, ad spatium unius diei, Creusæ filia Creontis, jam Jasoni desponsatæ, pallam veneno tinctam dedit; quam dum tractaret Creusa, accensus subito ignis illam cum patre consumpsit. Sic luget domus Æetæ propter varia scelera filiaæ Medeaæ. Ita quoque deletum est penitus regnum Peliaæ artibus Medeaæ.

Illic per artus fratris explicuit fugam ; 15
 Hic cæde patris Peliadum infecit manus.
 Quid tibi videtur ? Hoc quoque insulsum est, ais,
 Falsoque dictum ; longe quia vetustior
 Ægea Minos classe perdomuit freta,
 Justoque vindicavit exemplo impetum. 20
 Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
 Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ ?

viam sparsis membris fratris, hic cruentavit manus Peliadum morte genitoris. Quid ais? Hoc etiam ridiculum est, inquis, et dictum false, quia Minos longe antiquior subegit navibus Ægæum mare, et ultus est incursiones suppliciiis æquis. Quid igitur tibi possum facere, lector severe, si neque fabellæ, neque fabulæ, tibi placent ?

violenta conjectura emendabat, *Quæ sæva variis ingenia volvens modis.*—20 Hic versus Gayeto frustra suspectus videtur. Cum in Cod. Pith. et Edit. Neveleti sit *imperium*, Heins. conjicit, *Justique vindicavit exemplum imperi*, quasi dicat, acquisivit sibi laudem justî imperii, pro exemplo justî principis est habitus. Sic *vindicare laudem, honorem* apud Paterculum sæpe, ut lib. 11. cap. 121. v. Not. Heinsii. Quæ emendatio, quam secutus est Bentleius, Hario durior locutio videtur. Idem Heins. in *Advers.* p. 645. legit, *Justique vindicavit exemplo imperi*. At Jakob. legi vult *imperium*, ut subintelligatur, maris; et *justo exemplo* explicetur, juste; propterea notatus a viro docto in *A. L. Z.* 1785. 11. p. 281. sq. *impetum* enim commodum habet sensum, et *vindicavit impetum* bene respondet *rois freta domuit*. Cuningh. arbitraria conjectura proponit, *Imperium justum sic exemplo vindicans.*—21 *Quid ergo.* Bentl. *Quid ego ergo*, recte castigatus a Burm. cum anapæstum non scabrum modo, sed elisione durissima intolerabilem auribus poëticis obtrudat, et sine ulla necessitate illud *ego* inserat.—*lector Cato.* Ms. Pith. teste Heinsio, *lector Cate*; in eodem tamen Codice *lecte reato* inveniri, testatur Nevel. Salmasius, *Quid*

NOTÆ

15 *Per artus fratris explicuit fugam*] Cum enim Æctas pater Medæ illam insequeretur ob extinctum Absyrtum filium suum, et fratrem Medæ; hæc dissipavit membra fratris, ut eorum collectio mærorque patrius celeritatem persequendi retardaret.

16 *Cæde patris Peliadum infecit manus*] Sic enim res narratur: Pelias Neptuni filius ex Tyro Salmonei regis filia, frater Æsonis, et Thessaliæ rex, filiarum suarum manibus jugulatus est, idque hortatu Medæ, quæ integræ ætati se illum restitutam simulabat.

18 *Longe quia vetustior*] Illam ἀνιστορησίαν Phædrus expedisset, si no-

visset duos fuisse Minoas, alterum Jovis filium, justum hominem; alterum nepotem injustum, quia pendere dirum tributum sibi jussit Athenienses. Testis est Diodorus Siculus, testis et Plutarchus in Theseo. Immo falsum fuit Argonautas omnium primos navibus usos: si quidem Æctas erat Corinthius, et in eas oras cum Medea filia se contulerat, teste Eumelo Historico, Poëta Homeri æquali, apud Scholiasten Pindari, in Oden 13. Pythionicarum.

21 *Lector Cato*] Posuit pro tetrico ac moroso censore, qui fastidit cuncta.

Noli molestus esse omnino literis,
 Majorem exhibeant ne tibi molestiam.

Hoc illis dictum est, qui stultitia nauscant,
 Et, ut putentur sapere, cœlum vituperant.

25

Noli te præbere omnino morosum literis, ne te afficiant majori incommodo. Istud spectat hos qui insani fastidiunt cuncta, et criminantur cæbum, ut videantur sapientes.

ergo possum facere, dic, lector Cato.—24 Majorem. Nevel. edidit Majorum, ut jungatur literis majorum. Sic legi volebat Salmas. exhibeant. Gud. mallet exhibeam.—25 Qui stultitia nauscant. In Editione Pithæi principe legitur, si qui stultitiam nauscant, quod Desbillonio oscitantia Pithæi, vel potius typographi, factum videtur, cum Neveletus ad fidem Cod. Pith. 1610. ediderit, qui stultitiam nauscant; nec aliter Ursinus et Rittersh. Hic tamen repudiato τῆ si legi jubet, qui stultitia nauscant. Quæ conjectura deinde non paucis recte placuit, ut Scheffero, Salmas. Gronov. Hario, Bipont. al. accedit enim prope ad scripturam antiquam. Rigalt. denique in Edit. 2. ex ingenio edidit, si qui stulti nauscant, ut si qui sit, quicumque, quique; quam lectionem, etsi longius recedat, plurimi, etiam Burmannus, secuti sunt. At Desbill. ingeniose pro stultitiam, quod habet Cod. Pith. reponit stulti etiam, hoc sensu; Qui, stulti cum sint, fastidiosi etiam sunt; laudans versionem interpretis Gallici, qui sont sots et font encore les dégoutés; it. Ter. Ean. v. 2. 21. et Phorm. iv. 3. 64. Bentl. h. l. ita constituit: Hoc illis dictum est, qui consulto nauscant, Et, ut putentur sapere, nil non vituperant. Quas conjecturas violentas et longe remotas a sensu Phædri satis refutavit Harius, probante Burm. quorum vide Notas. Cuninghano placet, qui malitia nauscant; sed Editio Didoti stereotypa retinet qui stultitiam nauscant. Heins. conjectura arbitraria, ut non raro solet, si qui stulte has nauscant sc. literas, vel, si qui hic stulte nauscant. [Anton. si qui stulti nauscant.]

FABULA VIII.

VIPERA ET LIMA.

MORDACIOREM qui improbo dente appetit,
 Hoc argumento se describi sentiat.

In officinam fabri venit Vipera:
 Hæc cum tentaret, si qua res esset cibi,

Qui lacessit lingua maligna mordaciorem se, intelligat se depingi hac fabula. Vipera irrepsit in officinum fabri. Quæ cum quæreret si quid esset esca, appetit

4 Hæc. Scheff. et Bentl. mallent Hic, quod Richt. recepit; sed Burmann.

Limam momordit. Illa contra contumax, 5
 Quid me, inquit, stulta, dente captas lædere,
 Omne adsuevi ferrum quæ corrodere?

limam: hæc reuitens contra: Quid me, ait, insana, tentas mordere dente, quæ solita sum rodere omne ferrum?

præfert *Et*, ut l. III. fab. 19. 7. l. I. fab. 6. 2. 'vidit et; ' l. II. fab. 6. 7. 'venit... et;' nil tamen mutavit in textu. *res cibi*. Græcismus aliis non placet: Bentl. reponit, [et Anton. edidit] *si qua res esset cibo*, (si quid esset, quod edere posset,) mihi vero maxime placet Heinsii emendatio, *si qua spes esset cibi*. *Spes* et *res* commutatæ a librariis sæpe. Vid. ad Ovid. Met. III. 417. et IX. 748. *Burm.* Benteleio obsecutus est Cuning. at conjecturam Heinsii probat Lang.—7 Both. *Homini adsuëvi*. Censor Lips. vulgatam stare posse recte putat, si intelligas ferrum vel durissimum.

NOTÆ

4 *Si qua res cibi*] Id est, si aliquis 5 *Illam contra contumax*] Ita Horat.
 cibus; ut 'rem voluptatum' dixit Lib. II. Sat. I. loquens de invidia:
 Plautus. Nihil crebrius apud Græ- 'Et fragili quærens illidere dente
 cos, præsertim apud Atticos et Io- Offendat solido.'
 nas, ut *χρῆμα σὺς μέγα: magnus aper.*

FABULA IX.

VULPES ET HIRCUS.

HOMO in periculum simul ac venit callidus,

Simul atque homo incidit in grande malum, conatur invenire effugium periculo

1 Vulgo legitur: *Homo simulac venit in magnum periculum*. Ita edidit Pithæus e Cod. Ms. Pith. Secuti Rigalt. Ed. 2. Nevel. Faber, Richt. Ursin. Danet. al. et rectum putat de Schirach. Clav. P. I. p. 373. In eodem tamen Codice, nec non in Remensi legitur, *Homo in periculum simul ac venit callidus*. Vid. Brot. coll. Not. Rigaltii. Burmannus [quem vide] illud *callidus*, quod Schirachius l. c. male censet esse intrusum, cum vulpes, animal callidum,

NOTÆ

Hanc Fab. legere est quoque ap. *φρέαρ κατέβησαν: Vulpes et hircus si-*
 Æsop. Ἄλωπιξ καὶ τράγος διψῶντες εἰς *lients in puteum descenderunt.*

Reperire effugium alterius quærit malo.

Cum decidisset Vulpis in puteum inscia,

Et altiore clauderetur margine;

Devenit Hircus sitiens in eundem locum;

5

Simul rogavit, esset an dulcis liquor,

Et copiosus. Illa fraudem moliens:

Descende, amice, tanta bonitas est aquæ,

Voluptas ut satiari non possit mea.

Immisit se Barbatus. Tum Vulpecula

10

Evasit puteo, nixa celsis cornibus,

Hircumque clauso liquit hærentem vado.

alterius. Cum Vulpecula imprudens decidisset in puteum, qui prætendebatur margine elatiori, Hircus sitibundus accessit in eundem locum, quæsitque an aqua esset multa et suavis. Hæc parans dolam: Veni, amice, adeo liquor dulcis est, ut mea sitis non possit expleri. Descendit Hircus; tum Vulpes elata ultis cornibus illius egressa est puteo, et deseruit Hircum jacentem alto puteo.

fabulæ hujus sit argumentum, recte recipiendum existimat. Scioppius in vulgata lectione versum laborare credit nisi ac deleatur, quod etiam Guyet. vult deleri, et Both. ; sed Freinsh. et Heins. necessariam non putant emendationem, quia *venit* præsentis temporis cogitandum est, sed in nostra lectione est *venit* præteriti temporis.—2 Cod. Rem. habet *Reperire effugium alterius quærit malo*, pro quo Nevel. Ursin. Burm. multique alii ediderunt *Effugium reperire*. At lectionem Cod. Rem. probant Gud. et Salmas. eandemque receperunt Gronov. Hoogstr. Leonh. Richt. Maittar. Brot. Bipont. Bentl. nisi quod hic non ferens *m* non elidi, transponit, *quærit alterius malo*: quam transpositionem amplectuntur Harius, Cuningh. Philipp. Lalleu. Brot. Desbill. [Anton.]—4 *Altiore*. Heins. *altiori*. Vid. Burm. ad lib. i. fab. 5. 1.—6 *Simul*. Cuningh. *simul et*, e conjectura.—9 Bentl. numero meliori legendum proponit *Voluptas ut non possit satiari mea*, probante Cuningh.—10 *Vulpecula*. Ms. Pith. *Vulpicula*. v. Gud. *nixa*. Scheffer. malebat *innixa*; Burm. *enixa*, vel *enisa*, i. e. ope cornuum hirci ascendens et se erigens; quam conjecturam erudite tuetur. Sed forte nil mutandum.

FABULA X.

DE VITIIS HOMINUM.

PERAS imposuit Jupiter nobis duas :
 Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
 Alienis ante pectus suspendit gravem.

Hac re videre nostra mala non possumus ;
 Alii simul delinquant, censores sumus. 5

Jupiter nos oneravit duobus sacculis. Imposuit unum a tergo plenum propriis vitiis : objecit alterum ob oculos onustum vitiis aliorum. Quo fit ut non possimus cernere nostros defectus, simus vero reprehensores ubi alii peccant.

NOTÆ

4 *Hac re*] Id est, ideo, vel, hac ex re: sicut dicitur, *quare*, pro, qua de re. Ita Corn. Nep. 'Vidit hostes eadem re fore tardiores,' pro, eadem ex re.

Videre nostra mala non possumus] Sic in hanc Fab. Horat. 'Cum tua præ-

videas oculis male lippus inunctis, Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum, Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?' Et Catull. 'Sed non videmus manticæ quod in tergo est.' Et Pers. 'Sed præcedenti spectatur mantica tergo.'

FABULA XI.

FUR ARAM COMPILANS.

LUCERNAM fur accendit ex ara Jovis,
 Ipsumque compilavit ad lumen suum.
 Onustus sacrilegio cum discederet,

Latro excitavit facem ex ara Jovis, et deprædavit eum ad suam lucem. Qui cum

2 [Forte: *l. c. ad s. Anton.*].—3 *Onustus sacrilegio.* In Mss. Pith. Rem. et

NOTÆ

3 *Sacrilegio*] Sacrilegium est, sacrarum rerum ablatio.

Repente vocem sancta misit Religio :
 Malorum quamvis ista fuerint munera, 5
 Mihique invisā, ut non offender surripi ;
 Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
 Olim cum ascriptus venerit pœnæ dies.
 Sed ne ignis noster facinori præluceat,
 Per quem verendos excolit pietas Deos, 10
 Veto esse tale luminis commercium.
 Ita hodie nec lucernam de flamma Deum,
 Nec de lucerna fas est accendi sacrum.

se reciperet dives sacrilegio, Religio sancta emisit subito vocem: Etsi ista dona fuerint dona sceleratorum, et mihi odiosa, ut non indigner auferri; attamen, scelestate, expiabis aliquando tuum crimen capitis pœna, cum dies supplicii aderit dictus fatis. Verum ne flamma nostra, qua pietas veneratur Divos timendos, præferat lumen sceleri, edico ne talis sit communicatio lucis. Itaque non licet hodie excitari lucernam de igne Deorum, neque accendi sacrificium de lucerna. Alter ab

multis Editt. ut Nevel. Richt. Danet. Maitt. Lalle. Philipp. Brindl. Didot. legitur, *Onustus qui sacrilegio*, syllaba redundante. Hinc Johnson. et Burm. delent τὸ qui; ille tamen metrum putat constare, si legatur *sacrilegio qui*. Ursin. et Both. ediderunt, *Qui onustus s. c. d. Cuningh. Qui sacrilegio onustus c. d.—4 Sancta*. Ms. Pith. *sanctam*. Vide Not. Heins. et Gud. *sanctam* placet Langio, ut referatur ad *vocem*; sed *sancta* præferendum, ob locum lib. 1. fab. 27. 6. Cuningh. *vocem hanc s. m. R.—7 Scleste*. Mallet Heins. *scelesto*, probantibus Bentl. et Cuningh. Sed Harius et Burm. defendunt *sceleste*, quia compelli aliquis hic debet, quod non requiritur in loco Virgilii, quem Bentl. affert; et quia minime necessaria scriptæ et editæ lectionis mutatio, quæ nihil novi significationi addit.—10 *Verendos*. Quia in Ms. Pith. fuit *colendos*, Heins. *colendos extulit* effecit, sed recte Harius ignorare se fatetur, quid sit *efferre Deos colendos per ignem*. Bentl. qui *excolere Deos* se, quid sit, fatetur nescire, legit *colendos censuit*. Sed monet Burm. *excolere* idem esse, quod *colere*; nam ex sæpe augere in compositione, ut lib. III. fab. 3. 5. Ovid. 1. Ex Pont. 7. 59. Vide hunc virum doctum ad Quintil. Decl. VIII. 12. p. 178. Judicante eodem Codicis Pith. *colendos* ex glossa venit, qua *verendos* explicuit librarius. Cuningh. edidit: *Per quem colendos excitat.—11 Luminis*. Heins. *lunini*, e conjectura minime necessaria.—12 *Ita*. In Ms. Pith. est *Itaque*, quod probat Tzschuck. post Gudium, notans: Metri causa videtur reponendum ex Ms. *Itaque*, quod et potest accipi pro, et ita, ut apud Nep. in Alc. IV. 2. Sed jam olim Freinsh. legi volebat *Ita hodie*, applaudentibus fere omnibus Criticis. Burmanno non displicet lectio Ms. si ejiciatur *nec*, quod facile subintelligi posse dicit e vs. sq. Nevelet. et Ursin. dederunt

NOTÆ

11 *Luminis commercium*] Vult vetasse accendi imposterum lumen de igne sacro. Non enim ex culina, sed e cælo petebant ignem, quo in sacri-

ficiis uterentur. Unde Servius ad Æneid. XII. ‘Apud majores,’ inquit, ‘aræ non incendebantur, sed ignem divinum precibus eliciebant.’

Quot res contineat hoc argumentum utiles,
 Non explicabit alius, quam qui reperit. 15
 Significat primo sæpe, quos ipse alueris,
 Tibi inveniri maxime contrarios :
 Secundo ostendit, scelera non ira Deum,
 Fatorum dicto sed puniri tempore :
 Novissime interdicit, ne cum malefico 20
 Usum bonus consociet ullius rei.

illo, qui excogitavit, non evolvit quantas dotes illa fabula complectatur. Edocet primo illos, quos ipse fovetis, reperiri sæpe tibi infensissimos. Significat secundo flagitia non plecti ira Deorum, sed tempore ascripto a Fatis. Tandem vetat ne vir frugi habeat societatem ullius rei cum improbo.

lectionem Cod. Ms. *Itaque hodie nec l. d. f. D.—15 Explicabit.* Heins. Benti. Cuningh. Both. *explicavit*; Salmas. *explicavit, improbante Gud.—18 Ms. Pith. Secundum.* Transponit etiam h. v. post sequentem. v. Gud. *Secundum* retinent Nev. Ursin.—19 [Anton. *Sed f. d.*]

NOTE

18 *Non ira Deum*] Summum enim bat quenquam punire, ni Parcæ prænam statuissent, et tempus pænæ dixerant, ut legere est ap. Lucian. tēbantur Dii. Unde nulli Deo lice-

FABULA XII.

MALAS ESSE DIVITIAS.†

HERCULES ET PLUTUS.

OPES invisæ merito sunt forti viro,
 Quia dives arca veram laudem intercipit.

Divitiæ odiosæ sunt juste homini magnanimo, quoniam summæ opes eripiunt

† Ita inscripta est fabula in Mss. Pith. Rem. et Vet. Editt. Sed hanc et alias ejusmodi fabularum inscriptiones, quas Meursius adjudicat Phædro, non a Phædri manu esse, non pauci sunt, qui statuant, e. g. Prasch. Freinsl. Gud. Desbill. Et vere. Quare etiam in hoc opere istarum inscriptionum

Cœlo receptus propter virtutem Hercules,
 Cum gratulantes persalutasset Deos ;
 Veniente Pluto, qui Fortunæ est filius, 5
 Avertit oculos. Causam quæsivit pater.
 Odi, inquit, illum, quia malis amicus est,
 Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

genuinam gloriam. Hercules admissus inter Deos propter virtutem, cum dixisset salutem Diis sibi gratulantibus, accedente Pluto, qui natus est Fortunæ, retorsit oculos. Jupiter rogavit rationem. Hunc odio prosequor, ait, quia facit improbi, et etiam pervertit omnia proposita mercede.

//////////

non magnopere rationem habendam duxi. Rectius fabula nostra inscriberetur ; *Divitiæ virtutis impedimenta, sive, Hercules et Pluto* ; quam inscriptionem Bentl. dedit. Cum Desbillonio et Brot. utramque posui, et vulgatam et Bentleianam. Lallemand et Didot. *Opes irritamenta malorum.*—5 Ms. Rem. (etiam Pith. v. Nevel. ad marginem) *venienti*, ut cum *avertere* jungatur, ut apud Stat. Sylv. v. 3. 59. ‘cui te nec Cerberus omni Ore, nec Orpheæ quirent avertere leges,’ pro, a qua. Sed malo esse scriptum pro *veniente*, ut sæpe in his fabulis. Vid. lib. 1. fab. 5. 1. et hoc libro fab. 9. 4. Sic Ovid. Art. Amat. 11. 615. sq. ‘hoc quoque viso Avertit vultus sæpe puella suos.’ Burm.—*Pluto*. Ms. Pith. *Plutone* ; at Nev. edidit, *venienti Pluto*.—6 Bentl. *Causam ut quæsivit pater*. [et sic Anton.]—7 [Lege, *am. e. quoniam* m. Anton.]—8 Heins. *Simul cum objecto*. Idem conjecerat *Semelque objecto*, sed deleverat iterum. Hoc certe, observante Burm. majorem avaritiam notaret, si semel objecto lucro aliquis a vera laude deduceretur.

NOTÆ

3 *Hercules*] Jovis et Alcmenæ filius, qui ob virtutem et gloriam gestorum creditur annumeratus inter Deos.

5 *Pluto*] Pluto Jasionis et Cereris filius, divitiarum Deus. Hunc Jupiter excæcavit, quod bonis tantum hominibus opes largiretur. Ex hac autem cæcitate evenit, ut jam promiscue bonos et malos ditet. Hunc etiam claudum fingit Lucianus, cum ad aliquem ditandum venit ; velocissimum vero, cum ab illo recedit.

8 *Cuncta corrumpit lucro*] Ad hoc eleganter Propert. ‘Auro pulsa fides, auro venalia jura.’ Et Petron. ‘Quidvis nummis præsentibus opta, Et veniet ; clausum possidet arca Jovem.’ In quam sententiam et ipse Horat. Sat. lib. 11. 3. ‘Omnis enim res Virtus, fama, decus ; divina, humanaque pulchris Divitiis parent ; quas qui construxerit, ille Clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam et rex, Et quicquid volet.’

FABULA XIII.

LEO REGNANS.

UTILIUS homini nihil est, quam recte loqui :
 Probanda cunctis est quidem sententia,
 Sed ad perniciem solet agi sinceritas.

Cum se ferarum Regem fecisset Leo,
 Et æquitatis vellet famam consequi,
 A pristina deflexit consuetudine,
 Atque inter illas tenui contentus cibo,
 Sancta incorrupta jura reddebat fide.
 Postquam labare cœpit pœnitentia

5

* * * *

Desunt reliqua.

*Nihil magis conducit homini, quam directe loqui. Hæc sane opinio debet comprobari ab omnibus; verum ingenuitas solet duci in ruinam. Cum Leo se creasset regem animalium, et ambiret obtinere nomen justitiæ, descendit a nativo more agendi, atque, inter illa utens parvo, dicebat jus æquum fide intemerata. * **

1 *Nihil est.* Bentr. edidit, et Both. [et Anton.]: *Utilius nihil esse homini q. r. l. sed v. Burmann.*—9 Sic vulgo legitur; sed emendavit Gronov. ad Plin. lib. xxxiv. 14. *Post quæ labare c. p.* Pro vulgato *lavare*, quod est in Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Rittersh. bene reponerat *labare pœnitentia*. Non pauci tamen inhærent vulgato, quod referunt ad ‘linguam’ fab. sq. vs. 1. Sed vs. 9. a fab. 13. non dissociandus et ad sequentem trahendus est; id quod factum a Rigaltio Edit. 2. Scheffero, Hoogstr. Funcc. Walch. Maitt. Richt. Leonh. Bipont. Brot. al. Habet enim Romulus Ulmensis, apud quem hæc fabula legitur integra, hæc: *sanctam et incorruptam juravit se fidem servare. Postea de hac re habere cœpit pœnitentiam*, (perperam in Romulo Div. scriptum *potentiam*) *et dum mutare non posset naturam, &c.* Vid. Fabb. Romuli Div. lib. III. fab. 20. coll. Anon. Nil. fab. 49. ubi hæc leguntur: *sanctam et incorruptam fidem servare juravit. Ex hac re posteaquam pœnituit, et mutare naturam non potuit patientia, cœpit, &c.* quæ paraphrasin exhibere videntur versus illius: *Postquam labare cœpit pœnitentia*. Itaque jam olim Neveletus recte vidit, versum huj. fab. nonum nihil ad sequentia pertiuere. Cum quo faciunt Nilant. Not. ad fab. 49. Anonymi, Gronovius, loco paulo ante citato; Bentr. Burm. Hensing. Lalle. Desbill. al. Sed de Schirach. mallet vulgatum *lavare* retinere et explicare, purgare se et peccatum, ut Ter. Ph. v. 8. 46. Frustra autem putat, melius h. v. ab hac

fabula dissociari. Post vs. 9. reliqua hujus fabulæ desunt, cum initio sequentis; sed conjiciunt Ritterslusius atque Schefferus, nec sine specie, spurcum fabulæ sequentis initium pium aliquem monachum, qui istam describeret, lectoremve commovisse, ut totam paginam hic excinderet. Ita spurca illa una cum fine hujus fabulæ periisse, ita tamen, ut e fabula obscœna velut cauda remaneret.

FABULA XIV.

P R O M E T H E U S.

* * * *

Afflictione veretri linguam mulieris,
Affinitatem traxit inde obscœnitas.

Rogavit alter, tribadas et molles mares
Quæ ratio procreasset? Exposuit senex. 5
Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis,
Qui, simul offendit ad fortunam, frangitur,
Naturæ partes, veste quas celat pudor,
Cum separatim toto finxisset die,
Aptare mox ut posset corporibus suis,
Ad cœnam est invitatus subito a Libero. 10
Ubi irrigatus multo venas nectare,
Sero domum est reversus titubanti pede.
Tum semisomno corde, et errore ebrio,

//////////

1 *Afflictione*. In Ms. Pith. Rem. legitur, *A fictione*, quod Toll. explicat: Post quam finxerat veretrum, transiit ad fictionem linguæ mulieris. Vid. Gud. et Brot. Hanc lectionem vel receperunt vel tumentur Nevel. Rittersh. Danet. Toll. Brot. Sed Heins. Gud. Salmas. ad oram libri, Hoogstr. Guyet. Maitt. legi jubent *Affrictione*; Faber *Affixione*; Funec. *Afflictione*.—5 *Idem*. Ita habent Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet.—6 *Qui*. Heins. corrigit *Quod*, quo nihil opus, quia *vulgus* proprie est masculini generis, sed usurpatione neutrius. Vid. Serv. ad Virg. *Æn.* i. 149. et ita sæpe Charisius, Priscianus, et Veteres Grammatici, quod notarunt commentatores ad Virg. *Æn.* ii. 99. quibus adde Voss. de Anal. lib. i. 31. *Burmann.*—7 *Celat*. Heins. more suo *velat*, sine causa; secutus tamen Walchius, sed v. Burm. qui laudat Ovid. Fast. ii. 819. Fast. vi. 579. i. Am. 4. 41.—10 *Libero*. Ms. Pith. *Liberto*.

Applicuit virginale generi masculino,
 Et masculina membra applicuit foeminis. 15
 Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

~~~~~  
 Perperam.—14 *Virginale*. Ms. Pith. *virginali*.

=====

FABULA XV.

CAPELLÆ ET HIRCI.

BARBAM Capellæ cum impetrassent ab Jove,  
 Hirci moerentes indignari cœperunt,  
 Quod dignitatem foeminæ æquassent suam.  
 Sinite, inquit, illas gloria vana frui,  
 Et usurpare vestri ornatum muneris, 5  
 Pares dum non sint vestræ fortitudinis.  
 Hoc argumentum monet, ut sustineas, tibi  
 Habitu esse similes, qui sunt virtute impares.

- Cum Capellæ obtinuissent barbam a Jove, Hirci dolentes cœperunt offendi, quia mulieres haberent parem honorem cum illis. Sustinete, ait, has potiri laude inani, et sibi arrogare insignia vestræ dignitatis, dum non æquent vestram virtutem. Hæc fabula te edocet, ut feras illos usurpare tuum ornatum, qui tibi sunt inferiores virtute.

~~~~~  
 2 Vulgo cœperant; sed cœperunt est in Mss. Pith. Rem. penultima brevi: quam lectionem recte præferunt Gud. et Heins. quibus parent plurimi. Vid. ad lib. III. fab. 2. 19. et ad lib. IV. fab. 19. 16. at non pauci ediderunt cœperant, ut Nev. Fab. Urs. Hoogstr. Bentl. Richt. Desbill. Didot. Borrich. de Poët. p. 56.—6 Sic legendum e Cod. Pith. sed Ms. Rem. habet *vestræ fortitudine*, fortasse pro *fortitudini*, ut legunt Rittersh. Gud. Bentl. Urs. Richt. Cuningh. Maitt. Leonh. Lalle. Bipont. Jörd. [Anton.] Sæpius enim literæ e et i in Cod. Rem. permutatas esse constat, ut lib. IV. fab. 12. 5. ubi v. V. L. cf. Gud. Aliis, nec paucis, secundus casus placet. Constructio enim *roû par* cum genitivo passim obvia. Laudat vero Scheff. Cic. in Pis. 4. 'illum cujus paucos pares hæc civitas tulit;' Burm. Sil. IV. 370. 'Ætatis mentisque pares;' Stat. VIII. 608. 'Par aliud morum.' Hisce adde Plaut. Rud. ProL. 49. 'erat ei hospes par illius;' Lucan. x. 382. 'par hujus erat.' Vid. Vechneri Hellenolex. lib. I. p. 2. c. 18. extr. Ed. Heusing. et quos laudat Prasch. Walchius mallet *fortitudine*, sed tunc legendum *vobis*, quemadmodum jam notavit Burm.—8 Nev. Rigalt. 2da. Fab. Heins. Danet. sint.

FABULA XVI.

GUBERNATOR ET NAUTÆ.

CUM de fortunis quidam quereretur suis ;

Æsopus finxit consolandi gratia :

Vexata sævis navis tempestatibus,

Inter vectorum lacrymas et mortis metum,

Faciem ad serenam subito ut mutatur dies,

5

Ferri secundis tuta cœpit flatibus,

Nimiaque nautas hilaritate extollere.

Cum aliquis expostularet de sua sorte, Æsopus excogitavit hoc argumentum solandi causa: Navi juctata atris procellis, inter fletus eorum qui vehcebantur, et formidinem mortis, dies vertitur de repente ad faciem tranquillam, et navis tuta cœpit agi ventis melioribus, atque perfundere nautas nimia lætitia. At Nauclerus

//////////

2 Guyeto [et Bothio] legendum videtur, *finxit hoc solandi gratia*; Buchnero, *Æsopus dixit*, aut *infit*, e conjectura non probabili. [cons. hoc g. Anton. qui, hoc, ait, præeunte Bentr. inserui.]—3 sqq. Teste Gudio in Ms. Pith. est *navis*. Sic ex hoc codice edidit Nev. sed fide Brotierii Mss. Rem. Pith. Veteresque Editiones versu 5. habent *mutatur dies*, quod recte retinendum censent Heins. et Bentr. ita tamen, ut ad fulciendum versum τῶ *mutatur* præponant *ut*. Secuti, præter alios, Bipontini, Jördens. [Anton.] Sic enim servatur lectio Codicum, sic omnia melius cohærent. Vid. Burm. Cuperns Obs. lib. II. c. 20. p. 261. legi jubet *mutat ut*, ut *mutat* passive ponatur; Cuningh. vero *dum mutat dies*. Rittersh. edidit: *Vexata sævis navis tempestatibus, Inter vectorum lacrymas et mortis metum. Faciem ad serenam subito mutatur dies. Ferri secundis tuta cœpit flatibus, &c.* Cui parent Nev. Gronov. de Schirach. Clav. P. I. v. *facies*. Hoc fere sequuntur Rigalt. in Ed. 2. Scheff. Fab. Freinsh. Santor. Burm. in Editione prima, Walch. Func. Ursin. Danet. Maitt. al. nisi quod vs. 3. *nari* legant. Idem tamen Rittersh. conjiciebat vs. 5. *mutato die*, distinctione sublata. Gud. ita transponit: *Vexata sævis navis tempestatibus Inter vectorum lacrymas et mortis metum: Ferri secundis tuta cœpit flatibus, Nimiaque nautas hilaritate extollere: Faciem ad serenam subito mutatur dies.* Quæ transpositio versuum minime placet Burmanno, cum certe dies debuerit ante mutari ad serenam faciem, quam navis posset ferri secundis flatibus, et nautæ hilaritate extolli. Istam transpositionem amplectuntur Hoogstr. et Richters, nisi quod hic habeat *subito mutatus dies*; ille vero *ut mutatur dies*. Hoogstratani lectio placet Editori Editionis stereotypæ Didoti. Cum Richtero facit Leonh. Burm. lectione Codicum sine necessitate repndiata, in Editione majori totum locum ita constituit: *Vexata sævis navis tempestatibus, Inter vectorum lacrymas et mortis metum, Faciem ad serenam subito mutato die, Ferri secundis tuta cœpit flatibus, Nimiaque nautas hilaritate extollere.* Ita volunt legi Toll. Lalle. Brot. Desbill. alii.—7 Heins. *Nimia ecce nautas hilaritas extollere, vel, Nimiaque nautæ se hilaritate extollere.* [Hoc sequitur Both.]

Factus periculo tum Gubernator sophus :
 Parce gaudere oportet, et sensim queri,
 Totam quia vitam miscet dolor et gaudium. 10

factus sapiens periculo: Oportet, inquit, lactari parce, et conqueri moderate, quoniam omnis vita miscetur dolore et gaudio.

//////////

Posteriorem conjecturam amplectitur quoque Cuningh.—8 *Periculo*. Ms. *Per. periculo*. Sic vulgo legitur; sed jam olim Guyetus reposuit *periculo*, præeunte Rittersh.—10 Ms. *Pith. Totamque*. Vid. Nevel. ad marginem Edit. et Gud. Hanc lectionem probat Salmas. at Heins. conjicit *Totam æque*.

FABULA XVII.

CANUM LEGATI AD JOVEM.

CANES Legatos olim misere ad Jovem,
 Melioris vitæ tempus oratum suæ,
 Ut sese eriperet hominum contumeliis,

Cunes miserunt quondam legatos ad Jovem, rogaturi tempus vitæ felicioris, ut non paterent amplius injuriis hominum, qui illis præberent panem furfurosum, et

//////////

2 Ita legitur in utroque Codice et Rem. et Pithæano. Vid. Desbill. et Brot. Sed jam olim Ursinus corrigebat, *Meliora vitæ tempora oratum suæ*, cui parent Toll. Desbill. Brot. Heinsius vero *Meliora vitæ tempora oratum sibi*, quod recepere Bentl. et Cuningh. Etsi vero *meliora tempora* centies occurrunt apud veteres, ut docent exempla a Burm. adducta, idem tamen recte observat, non semper in eandem loquendi formulam cogendos scriptores, cum æquè recte *melior vita* pro feliciori dicatur, ac *meliora tempora vitæ*. Vid. Burm. Heinsius Ep. viii. ad Scheffer. etiam volebat *suos*, ut referatur ad *legatos*. Hic versus Guyeto suspectus videtur; nec mihi τὸ suæ valde placet. [Anton. *Melioris vitæ tempus oratum sibi*.]—3 Quia in Ms. Rem. erat *sese ariperet*, Gudius conjiciebat *sese eriperet*. Facilis profecto emendatio! Et solet Phædrus usurpare cum *sese*, tum *eripere*. Vid. lib. ii. fab. 4. 17. et lib. i. fab. 28. 11. Quam emendationem post Hoogstr. et Maitt. receperunt Richt. Leonh. Bentl. Cuningh. Toll. Lalle. Brot. Bipont. Desbill. Didot. [Anton.] quibus ego libens accedo. At Burmannus retinuit *abriperet*; nam fide Brot. in Mss. Pith. Rem. et Editt. Vet. ut Rigalt. 2. Fab. Nevel. est, *Uti sese abriperet*, quod videtur ortum fuisse a manu emendatrice ex *sese ariperet*. Sic et alibi in eodem Codice variæ ejusdem loci veniuntur lectiones, ut passim a nobis observatum est. Heins. *se subriperet*, quod furtivis magis

Furfuribus sibi conspersum quod panem darent,
 Fimoque turpi maximam explerent famem. 5
 Profecti sunt legati non celeri pede,
 Dum naribus scrutantur escam in stercore.
 Citati non respondent. Vix tandem invenit
 Eos Mercurius, et turbatos attrahit.
 Tum vero vultum magni ut viderent Jovis, 10
 Totam timentes concacarunt regiam.
 Propulsi vero fustibus, vadunt foras:
 Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
 Mirati, sibi legatos non revertier,
 Turpe æstimantes aliquid commissum a suis, 15
 Post aliquod tempus alios ascribi jubent.

satiarent multam famem stercore fædo. Legati abierunt gradu non citato, dum indagant naribus cibum in fimo. Non parent vocati, et vix Mercurius illos reperit et adducit trepidos. Ut autem aspexere faciem summi Jovis, pavidi conspicerant sordibus totum palatium: ejecti vero fustibus, se proripiunt foras. Magnus Jupiter prohibet illos remitti. Stupentes quod legati non redirent, rati turpe quid peccatum ab suis, imperant delegari alios post aliquod tempus. Interim fama vulgavit

actis convenire contendit Burmannus, licet emendatio sit facilis ex sese ab facere se sub. Scheffero placebat, *hominum e contumeliis*, quod usitatus esse dicit, ut Cicero dixit 'e complexu parentum abreptos filios.' Sed æque recte dici potest *abripere contumeliis*, quemadmodum Sueton. Aug. 17. 'simulacro D. Julii abreptum interemit.' Maïttar. dedit, *ut sese eriperent*; Danet. *uti se abriperent*.—4 Heins. *confertum qui*.—8 Heins. *Citatis*, nullo sensu.—9 Heins. *Reos*; sed admodum improprie rei dicuntur hic legati. Malim, *Eos Mercurius, sed t. a.* ut mox vs. 19. et de elegantia usu *roû sed vid.* ad Petron. c. 128. *Burm.*—12 Heins. *Propulsi ut vero*. Harius, quia *vero* modo processit, *Propulsi ne sint fustibus*; sed quænam hæc sermonis scabrities? certe debuisset dicere, *ne propellerentur*. Quare si quædam interciderint, ut viri docti suspicantur, non offendere poterit repetita *vocula vero*, præcipue cum versu eodem *magni* epitheto ornatur Jupiter, et vs. 13. iterum; vel si audaciori esse liceret, et conijcere illud *vero* depravatum esse ex *ergo*, legerem, *Ergo propulsi fustibus*. *Burm.* In repetitione particulæ *vero*, quæ nonnullos offendit, non quærenda est ratio emendandi. Vid. V. L. ad lib. iv. fab. 5. 41. [Anton. P. v. *ut f.*]—*vadunt*. Cuningh. *ruunt foras*. Ita invenias in Edit. Didot. stereotypa. Both. *evadunt f.*—14 Toll. [et Both.] *Mirati illi, sc. canes*.—15 Bentl. *mallet autumantes*; [Accipit Both. et Anton.] sed docet Burmannus, hujus verbi vim esse, non animo modo putare, arbitrari, sed sive voce, sive scripto, sententiam suam prodere. Cf. tamen Cic. Or. 49. fin. Tzschuck. conijcit *extimantes*, quod passim Codices in bonis auctoribus; Sanad. *æstimarunt*, fide Brotierii; Cuningh. *Turpe quid existimantes c. a s.* Sed nil mutandum, cum *æstimare* hoc sensu Latine dici possit. Vid. ad lib. III. fab. 4. 5. Guycto hic versus addititius videtur.—16 [Vid. *Burm.* de

NOTE

14 *Non revertier*] Pro, non reverti. Hoc Poëtis familiare et usitatum.

Rumor legatos superiores prodidit.

Timentes rursus aliquid ne simile accidat,

Odore canibus anum, sed multo, replent,

Mandata dant, legati mittuntur, statim

20

quod acciderat primis legatis. Veriti rursus ne quid simile contingat, immittunt in anum legatorum plurimum odoris, mandant faciendâ, dimittuntque. Illi acce-

V. L. Both. *adscri*; Anton. *acciri*.]—16 [Præponit Both. vv. 14. 15. et legit in vs. 15. nostro *comm. ut suos, &c.*]—17 Bentr. *Venter* reponit, sine ulla auctoritate Codicis, quare Harius eum acrius castigat. Et sane mira esset locutio, *venter prodidit legatos*, pro, odor ex stercore ortus. Deesse alii hic putant versum; sed, si unquam, hic deberet hians sententia fulciri et scribi, *Rumor legatos ut priores prodidit*, ubi parva est vulgatæ lectionis mutatio. *Burm.* Magno placet opere ista Burmanni conjectura, recepta a Cuningh. Desb. h. v. parenthesis includit, et præponit vs. 16.—18 In Rigaltii (etiam Neveleti.) Editione est *Timentibus*: ut rumor fœdi facti, a prioribus commissi, venerit ad secundos legatos. Sed tunc versus laborat, cui succurrit Scaliger legendo *rursum pro rursus*. Sed nobis vulgata placet. *Burm.* Editio Rigaltii 2. *Timentes habet*.—*aliquid*. Heins. *ne quid simile rursus*. [*sim. ne ac. Anton.*]—19 Nescio cur spurco malit Bentr. cum contrarium velit Phædrus. Egregia vero ratio emendandi peccata priorum qua Harius utitur, qui, ubi hanc emendationem spurcitiæ damnavit, legit, *sed nimio*. Sed qua auctoritate hoc nititur, aut ad quid necesse? an *multus* odor non sufficit eorum consilio? stultitia vero potius canum debuera notari, eum stercus, odore mixtum, gravius olere sola et mera merda soleat. *Burm.* qui laudat Martial. Ep. 1. 88. et III. 55. Pro *sed m.* Both. *sedulo*.—20 In Mss. Pith. Rem. et Edit. Nevel. est, *Mandant, dimittuntur statim, Adeunt*. Corrupte et vitiose; dimitti enim non poterant, antequam Jovem adissent. Hinc varie sollicitant viri docti locum. Both. *Mandata dantur, dimittuntur: hi statim Adeunt: rogantesque aditum, c. i.* [Anton. *M. dantur: ut dimitt., statim Abeunt, &c.*] Rigalt. quem plurimi sequuntur, *Mandata dant, legati mittuntur, statim Adeunt, &c.* Rittersh. *Mandata dant: dein dimittuntur*; vel, quod etiam volebat Meurs. *deinde mittuntur statim: Adeunt*. Ursin. *Mandant eudem, dein dimittuntur statim*. Hoogstr. et Philip. hunc versum delent; omissus quoque est in Editione Didoti stereotypa. Heins. *Mandata dantur, et dimittuntur statim*. Bentr. *Mandant, dent operas, ut dimittantur statim*. Ad quæ *Burm.* notat: Quinam vero? superiores, an hi ascripti? et unde illud *operas dare* proficiscitur? quis non videt, *operas* metri causa pro *operam* intrudi? Scaliger teste *Burm.* in ora Codicis castigabat: *Mandantur, dimittuntur, ac statim Adeunt*. *Burm.* *Mandata dant legatis, quos mittunt, statim Adeant*. Quia sc. primi non celeri profecti erant pede, nunc his mandant, ut celerrime et recta adeant ad Jovem, qui eos, rogantes aditum, statim admittit. Quia sibi in hoc loco non satis faciebat, tentabat etiam: *Mandant legatis, qui mittuntur, ut statim Adeant Rogantes* (sc. illi secundi legati) *aditum c. i.* vel, *Mandant, ut qui mittuntur legati statim Adeant*. Walch. *Mandata dantur, ipsi mittuntur statim*. De Schirach. in Clav. P. 1. p. 8. *Mandata dantur; ipsi dimittuntur, ut statim Adeant*; vel, *Mandata dant, lecti dimittuntur, et statim Adeunt*. Brot. *Mandata dant; citique mittuntur; statim Adeunt*; sed v. Ephem. Göttingens. ann. 1784. Part.

NOTE

17 *Rumor legatos superiores prodidit* concacasse totam Jovis regiam.

Rumor spargitur superiores legatos

Delph. et Var. Clas.

Phædr.

P

Abeunt. Rogantes aditum, continuo impetrant.
 Consedit genitor tum Deorum maximus,
 Quassatque fulmen: tremere cœpere omnia.
 Canes confusi, subitus quod fuerat fragor,
 Repente odorem, mixtum cum merdis, cacant.

25

dunt statim orantes aditum, et sine mora obtinent. Tunc maximus pater Deorum sedens agitavit fulmen; cuncta ceperunt moveri: et, quia strepitus fuerat confusus derepente, canes reddidere subito odorem permixtum stercore. Cuncti conclamant

67. Bipontini: *Mandant, Deum, ut mittuntur, oratum statim Adeant*: quæ merito abrupta et dura videntur Tzschuck. Desbill. amplectitur lectionem vulgatam. Salmasii conject. prætermitto. In tanta lectionum arbitrariarum varietate et discrepantia, cum etiam nihil subsidii in Anonymi, Romuli, aliorumque fabulis sit, præstat inhærare vulgato, nisi quod vs. 21. pro *Adeunt* cum Scheffero legendum putem, *Abeunt*. Nam ineptum in vulgato est *statim Adcunt*, et mox *rogantes aditum*, ut jamjam vidit Burmannus; etsi nec sic locus certus et indubitatus haberi possit, ita quidem, ut eorum sententia non penitus displiceat, qui vs. 20. delendum existiment.—*legati*. Scheff. mallet *legatis*, quod jungit *rois Mandata dant*.—21 Vulgo *Adeunt*; at recepti facilem Schefferi emendationem, quam etiam receperunt Hoogstr. Richt. Leonh. Lalle. Jakob. Didot. et placet Gudio et Burm. Heins. *Vadunt*, c conjectura.—24 De hoc loco vid. longa Burmanni disputatio, ex qua excerpta dabimus, additis a Burm. omissis. In Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. legitur: *Canes, confusus subito quod fuerat* (Ursin. *fuerit*) *fragor*. Ita Scheff. Maitt. Funce. Prev. Desbill. sed *confusus fragor* stare non potest; ille enim non confunditur, sed confundit et perturbat omnia. Itaque varie sollicitant viri docti hunc locum. Gud. ingeniose monstrans erroris originem, conjectura probabilis legendum proponit, *Canes confusi, subito* (vel *subitus* Æn. 11. 692.) *quod fuerat fragor*. Quem sequitur Heins. [et Anton.] nisi quod *ruerat* (quod non probat Faber, quia non ruat fragor. At Heins. monet, ‘discurrit certe;’ qua significatione *ruere* nonnunquam sumi, in comperto est, ut in illo Nasonis Met. 1. 285. ‘exspatiata ruunt per apertos flumina campos.’) pro *fuerat* substiterit, probabilis etiam lectione, quia hoc verbum solenne in hac re est, ut patet ex Virgilii Cnl. 350. ‘Ac ruere in terras cœli fragor,’ aliisque locis, ab Heinsio ad Val. Flacc. 1. 663. adductis, ubi et hoc loco utitur. Cf. Heinsii Ep. 73. ad Scheff. in Burm. Syll. Epp. tom. v. p. 82. sq. *Ruerat* etiam notavit ad oram libri Salmas. et Walch. mallet recipi. At qui *fuerat* præferre cupiet, reperiet unde tueatur apud Heinsium ad Claud. Gigantomach. vs. 74. Apposite adduxit Schefferus, cui etiam placet *confusi* ex Quintil. Decl. 11. 20. ‘neminem fuisse in domo, quem non fragor ille confuderit,’ ubi paulo post sequitur, ‘ut primum me fragor domus, et velut tui confudere gemitus.’ Bentl. legit: *Canes confusi* (*subitus terruerat fragor*) *Repente*, &c. quemadmodum Ovid. Fast. 1. 567. scribit, ‘fragor æthera terruit ipsum;’ Cuninghamus, *subito quod fieret fragor*; Ouvering. (vid. P. III. Phædri p. 175. Ed. Hal.) *Canes, confusus subito quod fieret fragor*; Harius, *effusus subito quod fuerat fragor*. An vero *fragor effunditur*, ut nix, imber, et similia? Vid. Ovid. Met. 1. 269. et an ita loquuntur poëtæ? Gronovii in emendatione, *Canes, confusos subitus quos fecerat fragor*, vis fit versui et metro, observante Burm. Sed idem Gronov. ad Liv. xxxi. c. 45. p. 579. Edit. Drak. *Canes confusos subitus fecerat fragor*. Rep. od. &c. vel: C. (c. s. f. f.) cet. Johnson. edidit: *Canes* (*confusos subito fecerat fragor*): Rep. &c. De Schir. emendat: *Canes, confusos subito quos fecerat fragor*. Burmanno unice placet, quomodo edidit, *Canes confusi, subitus quod fuerat fragor*. Ita Brot. et Bip.—25 Gud. in Ms. suo, i. e.

Reclamant omnes, vindicandam injuriam.

Sic est locutus ante pœnam Jupiter :

Legatos non est regis non dimittere,

puniendam esse injuriam. Verum Jupiter sic fatus ante supplicium: Non decet

Pith. *mixto* se invenisse testatur, sed Nevel. ex eodem Codice edidit *mixtum*. Quæ scripturæ diversitas ejusdem Codicis ejusdemque loci hic erat notanda. Bentr. edidit *mixtis*. Perperam.—26 Bentr. [et Anton.] *Ut clamant*; Cuningh. *Proclamant*, e conjectura uterque.—27 Scheff. *Hic*; Walch. *Hinc*. Nescio quid sit difficultatis in vulgato, quod non coherere crediderunt viri docti, cum Phædri ille mos sit, et sequenti orationi et ipsis verbis Jovis rectius *Sic* præcedat, i. e. hoc modo, his verbis, quam *hic*, pro tunc, vel *hinc*, pro postquam omnes reclamassent, vel pro ideo; quia tunc tamen intelligi debet *hic* vel *hinc* locutus *sic* est Jupiter. *Burm.* Both. edidit *autem* pro *ante*. Accedit Censor Lips. *Gud. Hic ast locutus*, de particula *ast* non pauca congerens; sed vix persuadebit, Phædrum ita scripsisse. Cuningh. *At sic locutus ante pœnam est Jupiter.* Toll. *Tum sic locutus ante pœnam est Jupiter.* Oüvering. *His est locutus.* Vid. P. 111. Phædri p. 175.—27-36 Multæ Editiones, etiam Burmanniana major et Bipontina, hunc locum ita exhibent: *Sic est locutus ante pœnam Jupiter: Non est legatos regis non dimittere, Nec est difficile, pœnas culpæ imponere. Sed hoc feretis, pro judicio præmium: Non veto dimitti, verum cruciari fame, Ne ventrem continere non possint suum. Illi autem, qui miserunt vos tam futiles, Nunquam carebunt hominis contumelia. Ita nunc legatos expectant et posterî; Novum venire q. v. c. o.* [vid. Not. *Burm.*] Ita quidem, ut vs. 28. sq. alloquatur Jupiter Deos; vs. 30. canes; vs. vero 31. sq. Jupiter iterum convertat sermonem ad Deos; vs. 33. ad canes. Quod cum ferri mihi non posse videretur, Desbillonio duce, ordinem versuum, eo, quo supra dixi, modo, paululum immutavi, ita, ut pro vulgato *sed* reponerem *et*, quod receperat Desbill. Sic enim nexus melior, neque opus est criticorum emendationibus, lectionibus librorum scriptorum repudiatis. *Gudius* locum ita constituit: *Legatos non est regis non dimittere, Nec est difficile, pœnas culpæ imponere: Stet hoc (sc. decretum): feretis pro justitia præmium* (hunc versum recepere Richter. et Leonh. etsi a manu Phædri paulo longius recedat. Hanc emendationem etiam amplectitur Broukhuis. ad Tibull. 1. 2. 26. Parenthetice dicitur *fer. pro j. p.*): *Non cito* (i. e. non celeriter) *dimitti, verum cruciari fame*, (receperunt hæc Richter. Leonh. Didot. in Editione stereotypa,) *Ne ventrem continere non possint suum: Illi autem, qui miserunt hos tam futiles, Nunquam carebunt hominis contumelia. Mandantur antro* (i. e. carceri, vinculis): *non dimittuntur statim.* (Hunc versum receperunt Richt. Leonh. Lallem. Didot. it. Brotier. nisi quod hic pro *non, nec* habeat.) *Ita nunc legatos expectans et posteros, Novum venire cum videt, culum olfacit.* Uberiorem loci interpretationem habes in Not. *Gud.*—28 In Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. ordo est paulo turbatior: *Non est legatos regis non dimittere. Hinc Maitt. Hoogstr. Leonh. Lallem. Brot. Desbill. alii ediderunt: Legatos non est regis non dimittere, præeunte Gudio. Hisce ego obsecutus sum. Burmannus lectionem Codicum retinet. At Bipontini, quibus accedit Jakob. scribi volunt: Non*

NOTE

28 *Legatos non est regis non dimittere*] Ne scilicet jus gentium ipsis rentis violetur, quo jure illi sancti sunt. Ita enim Cicero: ‘Legatorum jus divino humanoque vallatum præ-

sidio, cujus tam sanctum et venerabile nomen esse debet, ut non modo inter sociorum jura, sed et hostium tela, incolume versetur.’

Nec est difficile, pœnas culpæ imponere.
 Non veto dimitti, verum cruciari fame, 30
 Ne ventrem continere non possint suum.
 Et hoc feretis pro iudicio præmium.
 Illi autem, qui miserunt vos tam futiles,
 Nunquam carebunt hominis contumelia.
 Ita nunc legatos expectant et posterī. 35
 Novum venire qui videt, culum olfacit.

regem retinere legatos, nec est operosum præmium pro meritis ascribere. Hæc itaque erit pœna. Non prohibeo remitti, sed jubeo torqueri fame, ut possint cohibere alium. Qui vero vos delegarunt tam fluidos, se eripient nunquam ex contumeliis mortaliūm. Ita nunc Canes præstolantes novissimos legatos, cum vident canem aliquem venientem, odorantur anum.

//////////

regis est, legatos non dimittere.—29 Hic versus suspectus videtur Guyeto.—30 *Non veto.* Bentl. *Non volo,* probante Schirachio in Clav. P. 1. p. 195. Editio stereotypa Didoti habet, *Non cito,* post Gudium. Si dimisit Jupiter legatos, cur non redierunt? cur posterī adhuc expectant eos? Hæc difficultas Burmannum cogit legere: *Vos veto dimitti; hoc verum cruciari fame.* Per vos posteriores, per hos priores legatos significari putat. Ut sequentia etiam opinioni suæ conciliet, rescribit: *Ita nunc legatos expectat qui posteros, Novum venire cum videt, culum olfacit. Posteros* (ita Mss.) legatos interpretatur, qui posteriores missi fuerant. Sed nec ita sublata est omnis difficultas. Nam de posterioribus legatis quæstio erat in concilio Deorum: eos vero non dimittere, regis non esse dixerat Jupiter. Non potest igitur fingi eos retinuisse. Quare satius est, dimissos quidem dicere legatos, non priores tantum, sed et posteriores; eosdem vero a canibus adhuc expectari, quod aliquamdiu certe retenti fuerant, et dimissi quidem, sed, simul etiam notati gravissime, reditum non maturaverant, cum escam in stercore scrutarentur, et legationis suæ tam turpem tristemque exitum ad suos referre non auderent. *Heusinger.* Vide mox.—32 Pro vulgato *Sed reposui Et.* Ita Desbil. edidit, sicque Tzschneck. legi posse censet. Meurs. Walch. Bentl. qui Jovem hic non legatos, sed collegium Deorum alloqui putant, legi jubent, *Sed hoc ferent hi pro iudicio præmium. Pro feretis Ursin.* habet *feretur; Lalle.* *Id vos feretis pro iudicio præmium.* Ita olim conjecerat Ouvering. v. P. 111. Phædri p. 175. Guyetus scribi vult: *Sic hoc feretis per iudicium præmium.* Conjiciebat quoque *præ iudicio.*—33 *Vos.* Gud. Heins. Bentl. Didot. [Anton.] *hos.*—34 *Hominis.* Ita libri scripti; at Scheff. conjicit *hominum,* Heins. *omni;* sine necessitate uterque. [*hominum contumeliis.* Both.]—35 sq. Libri scripti et priores Editiones, ut Rittersh. Nevel. al. habent: *Ita nunc legatos expectantes posteros, Novum venire cum v. c. o.* Sed Meurs. et Bongars. correxerunt: *Ita nunc legatos expectantes posterī, N. v. cum vident, culum olfaciunt.* Ita edidit Ursin. nisi quod vs. 36. *legat, Venire cum vident novum, olfaciunt culum.* Nostra lectio Rigaltio debetur, quæ multis placuit. Bentl. *Ita nunc legatos quisque expectans posterum Novum ve-*

NOTÆ

32 *Et hoc feretis pro iudicio præ-* tum ad illustrandum hunc locum
mium] Hic versus non legitur in Phæ- Phædri. Idcirco illum non præter-
 dro editionis Rigaltii. Sive sit Phæ- misimus.
 dri, sive alterius, confert tamen mul-

nire cum videt c. o. [quem sequitur Anton.] De Schir. in Clav. P. I. p. 195. post Gud. et Walch. *Ita nunc legatos expectans posteros, N. v. cum v. c. o. ut sit Canis ἀπὸ τοῦ κωωῦ*: et Mss. recte *posteros* habent, nimirum posteriores legatos, quibus annus odore fuerat repleta, nec adhuc dum dimissos. Sed ponunt Gud. et Walch. et post *expectans*, quia alias metrum non constat. Burm. mallet legere: *Ita nunc, legatos expectat qui posteros, Novum venire cum videt, culum olfacit*; edidit tamen, *Ita nunc legatos expectant et posteri; Novum venire qui videt, culum olfacit*. Cuningh. *Novum et venire q. v. c. o.* Ita quoque locum exhibet Editio stereotypa. Equidem, cum vs. 35. repugnet vs. 28. et 30. versus duos ultimos obscænos illos et turpes a nebulone quodam huic fabulæ subsutos esse, cum Burm. et Lang. facile crediderim.

FABULA XVIII.

HOMO ET COLUBRA.

QUI fert malis auxilium, post tempus dolet.

Gelu rigentem quidam Colubram sustulit,

Sinuque fovit, contra se ipse misericors.

Namque ut refecta est, necuit hominem protinus.

Hanc alia cum rogaret causam facinoris,

5

Respondit: Ne quis discat prodesse improbis.

Qui auxiliatur improbis, aliquanto post dolet. Quidam collegit Colubram rigidam frigore, et posuit in sinum, indulgens in sui perniciem. Ut enim recepit vires, interfecit statim hominem. Roganti vero alteri rationem sceleris, dixit: Ne quis discat auxilium ferre malis.

1 Both. *M. q. f.* quod placet Censori Lips.—3 *Harius contra se ipsum*. Sed in his locutionibus, quæ utræque quidem occurrunt, sed altera est elegantior, Burm. semper scriptos sequi tutissimum recte credit.—4 In utroque Codice et Pith. et Rem. legitur *nocuit hominem*, probante Guyeto. Vid. Nevel. ad marginem Edit. et Brot. Etiam Salmas. Exerc. Plin. p. 29. b. et in Not. ad Spart. ADR. 20. ubi verba hæc adducit, legit *nocuit*, non *necuit*, locutionem *nocere aliquem* Latinam bonisque auctoribus, ut Ovidio, Celso, receptam esse testans. Etsi vero aliqua exempla afferri possunt, ubi *nocuit* cum accusativo construitur, quod abunde docent Notæ Gudii et Burm. viri docti tamen recte probant vulgatum *necuit*: in qua lectione constituenda præverat Pithæus. Nam oscitantia librarii, qui ignorabat formam *necuit*, facile irrepere poterat *nocuit*. Sed *necuit* dixisse veteres, testantur veteres Grammatici. Vid. Voss. de Anal. lib. III. c. 20. p. m. 300. Ed. Amstel. f. qui et Libro de Constr. c. 21. p. 399. *nocuit* h. l. damnare videtur. cf. Burm.—5. 6 Burmanno non fit vero simile, colubram contra se sententiam pronuntiare, et se ipsam vocare, *improbam*; nec Phædri ingenio convenire putat, addens: ‘Forte sunt verba

poëta, sub hac fabula, ut fere in omnibus, aliquem sui temporis notantis; nam sine dubio malam gratiam improbus aliquis pro beneficio, et forte alimentis, auctori retulerat. Quare poëta interrogatus fabulæ hujus sententiam ab alio quodam, ipse respondit, hoc modo, ut forte legendum: *Hic*, vel *Hinc aliquis cum rogaret causam facinoris, Respondi: Ne quis d. p. i.* Et eleganter, cum in Promythio dixisset, ‘malis auxilium ferre,’ hic, *improbis prodesse*, subjecit; quod majorem dolorem ex ingrato homine notat.’ Ad quæ Desbill. observat: ‘At istud est, aut ego fallor, ultra modum philosophari; nam præterquam quod homines aliquando sunt ita perversi, ut sibi a bonis bene fieri nolint; non raro etiam contingit, ut improbi et malefici non modo tales se esse ultro profiteantur, sed et gloriantur: illam ergo stultam perversitatem responsioni colubræ Phædrus recte affingere potuit.’ ‘Malæ notæ vv. nam et frigide repetitur initialis fabulæ sententia, et frigide quærit altera colubra, quod per similem suam naturam scire poterat: deinde *hanc* dubium ad *causam*, an *colubram*, referendum sit, et lusce dictum istud: *Ne quis discat prodesse improbis.*’ Both. [Locum in Burmannum defendit fusius Schw.]

FABULA XIX.

VULPIS ET DRACO.

VULPIS, cubile fodiens, dum terram eruit,
 Agitque plures altius cuniculos,
 Pervenit ad Draconis speluncam intimam,
 Custodiebat qui thesauros abditos.
 Hunc simul aspexit: Oro, ut imprudentiæ

5

Dum Vulpecula, agens suum cubile, egerit terram, et fodit profundius multos cuniculos, devenit ad inum antri Draconis qui servabat thesauros abditos. Ut illum vidit: Precor primo, inquit, ut parcas meæ imprudentiæ: dein, si recte in-

~~~~~

1 Ms. Per. *Vulpecs*. Vid. V. L. ad lib. 1. 7. 1.—*eruit*. Guyet. legit *ruit*, i. e. fodit; sed vindicat Burmannus vulgatum ex Ovid. Fast. iv. 404. Senec. N. Q. iii. 30.—2 Ms. Per. *pluris*.—3 *Intimam*. Sic olim edidi e Cod. Perott. probantibus Censore docto in B. T. 52. p. 192. et Tzschuck. Secuti Brot. Jörd. [Anton.] Ita e conjectura reposuerat Bentl. firmata deinde Codice Per. Vulgo legitur *ultimam*; sic enim habent Mss. Pith. Rem. et Edit. vet. Quod si quis retinere velit, ut præter alios retinent Bipont. et Desbill. neque de ultima parte speluncæ Burmannus vult intelligi, quemadmodum Scheff. explicabat, cui obsequitur Desbill. v. Ter. Phorm. 1. 4. 38. neque cum Hoogstratano capi pro, prima, ut ‘sanguinis ultimus auctor.’ Alii legunt *ultimo*; ita Heins. laudans Salmas. Exerc. Plin. 56. e. Alii, ut Scheff. Hoogstrat. Gud. Walch. Richt. Leonh. Santoroc. *ultimum*, pro, tandem. ‘Non id agitur, ad *intimam* speluncam pervenisse vulpem, sed *postremo* ad eam pervenisse: itaque recte se habet *ultim.*’ Both.—5 Ouvering. *Oro, ait*. Vid. Not. Toll. in

Des primum veniam; deinde, si pulchre vides,
 Quam non conveniens aurum sit vitæ meæ,
 Respondeas clementer. Quem fructum capis
 Hoc ex labore, quodve tantum est præmium,
 Ut careas somno, et ævum in tenebris exigas? 10
 Nullum, inquit ille; verum hoc a summo mihi
 Jove attributum est. Ergo nec sumis tibi,
 Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet.
 Nolo irascaris, libere si dixerò:
 Diis est iratis natus, qui est similis tibi. 15
 Abiturus illuc, quo priores abierunt,
 Quid mente cæca miserum torques spiritum?
 Tibi dico, Avare, gaudium hæredis tui,
 Qui thure Superos, ipsum te fraudas cibo;
 Qui tristis audis musicum citharæ sonum; 20
 Quem tibi arum macerat jocunditas;

telligis, quam aurum conveniat parum meæ vitæ, respondeas benigne, qualem utilitatem refers ex isto labore, quæve tanta sit merces, ut priveris somno et degas vitam in tenebris? Nulla, ait, o Vulpes: verum illud mihi imperatum est a magno Jove. Neque igitur tibi concedis quicquam, neque aliis? Sic visum est Fatis. Bona verba, quæso, si dixerò libere. Qui similis est tibi, genitus est Diis adversis. Cum tibi sit abeundum illuc quo majores abierunt, quare angis infelicem animum tam cæco furore? Te alloquor, Avare, voluptas tui hæredis, qui subtrahis thus Diis, tibi vero cibos; qui mæstus excipis sonum musicum citharæ; quem hilaritas

//////////

P. III. Phædri p. 176.—7 Prasch. legendum censet *tuæ*; sed recte Scheff. tuetur *meæ*. Vulpes enim de se ipsa loquitur, veluti amoliendæ suspicionis gratia, quasi diceret: Nosti satis, hoc non esse institutum meum, ut cumulem mihi opes, quæ raptò vivo. Itaque quod quæsitura sum, non ideo facio, tanquam tibi invadeam hoc aurum, ipsaque velim habere.—8 Ms. Per. *rapis*.—9 *Tanti* Sciopp. et Heins. quod huic loco minime conveniens, ut recte Schefferus; sequitur enim ‘nullum,’ quod respondet τῶ *tantum*, non *tanti*. Et præterea tolerabilior correctio Bentl. abjicientis particulam *est*. Sed tamen, emendationis nulla cum sit necessitas, nihil novamus. Lib. II. fab. 3. 6. Ter. Phorm. v. 2. 6. Deinde ut *tantum* hic Phædrus, ita Ovid. ex Pont. II. 8. 11. ‘præmia quanta, Dii!’ *Burm.* Ms. Pith. vitiose quod *ventum*, v. Gud. [Anton. cum Bentl. delet *est*. Retinet Both. ob variandam orationem.]—11 Ms. Per. *ab summo*. Ita Cuningh.—15 [s. q. e. t. malim fere. Anton.]—16 sq. His versibus in Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. præfixa est inscriptio: *In Ararum*.—17 Cuningh. *mente cæcus*.—19 Ita libri scripti; Hoogstr. tamen et Brot. receperunt *ipse te*; et præfert Tzschuck. sed v. V. L. ad fab. 18. 3. hujus lib. Tollius: *te ipsum defraudas cibo*; at cf. lib. III. fab. 15. 8.—21 *Jocunditas*. Id est, *jucunditas*. Illud datur, nescio cur; nam et τὸ *jo* prodnci debet. Sed in prima syllaba τὸ *macerat* præterea claudicat metrum, nisi produxit noster. *Tzschuck*. Utique Phædrus produxit primam syllabam in *macerat*. Ita etiam Lucret. III. 75. qui locus Desbillonio debetur, coll. Ter. Andr. v.

Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt ;

Qui, dum quadrantes aggeras patrimonio,

Cœlum fatigas sordido perjurio ;

Qui circumcidis omnem impensam funeri,

25

Libitina ne quid de tuo faciat lucri.

tibiarum exerceat ; et cui pretia ciborum eliciunt gemitus : qui, dum addis quadrantes tuis bonis, lacessis Deos turpi perjurio : qui recidis omnes suntus funeris, ne Libitina lucretur aliquid de tuo funere.

//////////

3. 15.—22 Ms. Per. *gemitus*.—23 Corrigit *aggeres* Scheff. scilicet ab *aggerare* deductum credebat ; sed nihil opus, cum ab *aggerere* æque commode possit deduci. Senec. Consol. ad Helv. x. 'quid opes opibus aggeritis?' dum vero hic, pro dummodo positum, subiectivum postulat. Et ita *congerere* utuntur, ut mox fab. XXI. 'ego granum in lyemem congero,' de quo verbo v. Drakenb. ad Sil. v. 266. Sic eodem sensu Petron. cap. 84. 'extruere divitias,' et Hor. Od. II. 3. 19. 'et extractis in altum Divitiis potietur hæres.' Burm. Ms. Per. *quadrante augeas patrimonia* : interpolavit enim Perottus multis locis textum Phædri.—24 Videtur hæc locutio offendisse Heinsium, qui *Cellam*, vel *Altum fatigas sordida penuria* corrigebat : certe *cælum fatigare preces*, et similibus, recte dicimus, et ita millicies loquuntur scriptores. Vide præter alios Broukhuis. ad Propert. II. 16. 3. sed quomodo *perjurio* nostro *fatigare* possimus *cælum*, non facile videtur explicatu : nisi ponamus *perjurum* hunc hominem sæpe a Diis punitum, nec tamen emendatum per pœnas ; ut ita quasi fatiget Deos, qui toties coguntur in unum illum pœnas exercere ; quomodo 'Juno fatigata,' Herculis noverca, dicitur, qui frustra, ut periret, tot labores ipsi imposuit, ab Ovidio Art. Amat. II. 217. et non admodum dissimili modo Tarquinius dicitur 'fatigasse sævitiam,' a Floro I. 7. et Val. Max. III. 3. ext. 5. 'fatigare tortorum manus.' Nondum tamen mihi in hoc loco plene satisfacio ; *sordidum* enim *perjurium* negotium facessit. Schefferus (etiam Rob. Prevost.) explicat ob rem vilem, minimam ; recte quidem, sed an similiter alii unquam locuti ? an non potius, qui, mercede exigua accepta, pejerare non formidant : quales tangit Juvenalis Sat. XIV. 217. 'Falsus erit testis, vendet perjuriam summa Exigua,' ubi avaritiam, sive sordes, recte Scholiastes notari docet. An *perjurium sordidum*, quo vilissimos quoque homines fallunt ? ut 'sordidæ preces' apud Tac. Ann. I. 15. Burm. Suspectus possit esse locus hic, cum impium potius sit *perjurium*. Sed videtur illud intelligere, quod sit ob rem vilem, levem, sordidamque, i. e. avaritiam. Solent nempe avari, etiam minimæ pecuniolæ causa, pejerare. Juvenal. Sat. XIV. 217. de avaro loquens : 'Falsus erit testis, vendet perjuriam summa Exigua.' Sic alii, ut non putem, aliquid hic mutandum. Scheff.—25 *Funeri*. Sic reposui e Cod. Perotti. Ms. Pith. Rem. et libri editi *funeris*,

NOTÆ

22 *Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt*] Inde facetissimus avari ægrotantis cum medico dialogismus ap. Horat. 'Med. Tu cessas? Agendum sume hoc ptisanarium oryzæ. Ægrot. Quanti emtæ? M. Parvo. Æ. Quanti ergo? M. Octo assibus. Æ. Eheu! Quid refert morbo an fur-

tis pereamne rapinis?'

23 *Quadrantes*] Quadrans est quarta pars denarii ; poniturque hoc loco pro nummis minimis, quibus aggerendis avari rem suam amplificant.

26 *Libitina*] Dea funerum, in cujus templo vendebantur et locabantur necessaria ad funus instruendum.

quod etiam retinent Brot. Bipont. Desbill. [Anton.] At lectionem Ms. Per. recepere Cuningh. Heusing. Jörd. Et præfert Tzschuck. Sic enim ei efficacius recte videtur.—26 Olim legebatur *ne quid lucrum*. Ita habent multæ Edd. et Mss. Pith. Rem. quam lectionem tuetur Scioppius auctoritate Plauti, quem ait dicere ‘quid facinus,’ ‘quid nomen.’ Sed conjicit Scheff. *quod lucrum*, pro, aliquod; quod placebat Gudio, Gronov. Urs. Gny. et receperunt Bentl. Bipont. Jakob. Idem Guyet. tamen, post Rittersh. Fab. alios, etiam *lucri* legi posse putabat, quod Burm. præfert τῆ *quod lucrum*, ut Ter. Phorm. 1. 2. 11. etsi ediderit *quid lucrum*. Equidem jam olim recepi lectionem Cod. Perott. *lucri*, quæ præter ceteras elegans est. Ita ediderunt Cuningh. Philipp. Brot. Desbill. Jörd. [Anton.] Sic etiam legi volebat Toll.

FABULA XX.

P H Æ D R U S.

QUID judicare cogitet livor modo,
 Licet dissimulet, pulchre tamen intelligo.
 Quicquid putabit esse dignum memoriæ,
 Æsopi dicet; si quid minus arriserit,
 A me contendet fictum quovis pignore. 5
 Quem volo refelli jam nunc responso meo:
 Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
 Invenit ille, nostra perfecit manus.
 Sed exequamur cœptum propositi ordinem.

Quamvis invidia dissimulet, recte tamen video, quid nunc teneatur sentire. Quicquid existimabit in fabulis dignum commendatione, tribuet Æsopo. Si quid placuerit minus, certabit quovis pretio esse a me excogitatum. Illam volo confutare modo mea responsione. Seu illud opus sit vituperandum, seu commendandum, Æsopus reperit, nostra industria polivit. Verum teneamus ordinem inceptum nostri instituti.

1 Mss. Pith. Rem. *judicare cogitur*; sed jam olim Pith. emendavit *cogitet*, quam lectionem secuti plurimi. Perperam tamen lectionem Codicum retinent Rigalt. Nevel. Danet. Bentl. edidit *prædicare cogitet*; sed Burm. verbum *prædicare* neque necessarium, neque huic loco opportunum, esse judicat. Gud. *conetur*, e conjectura. Both. edidit *Quo*: quod magnopere mihi placere fateor.—3 Tres priores hujus fabulæ versus immutavit Perottus, et in duos contraxit: *Heu quantus est semper mortaliū livor! Sunt qui quicquid putant dignum memoria.*—4 Ms. Per. *dicunt.*—5 Ms. Per. *contendunt.*—6 *Quem*. Sic primum scripserat Perottus, sed deinde correxit in *Quos.*—9 Ita emendavit Pith. cum in libris scriptis esset *propositum*. At Gud. legi vult *cæpto propositum ordine*. Hunc vs. rejecit Perott.

FABULA XXI.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

HOMO doctus in se semper divitias habet.

Simonides, qui scripsit egregium melos,

Quo paupertatem sustineret facilius,

Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles,

Mercede accepta laudem victorum canens.

5

Hoc genere quæstus postquam locuples factus est,

Redire in patriam voluit cursu pelagio

(Erat autem natus, ut aiunt, in Cea insula).

Vir eruditus continet semper in se opes. Simonides, qui composuit pulchros versus, ut ferret commodius pauperiem, cœpit peragrarare præclaras civitates Asiæ, celebrans laudes victorum conducto pretio. Postquam evasis dives hoc genere lucri, cogitavit redire in patriam mari (ferunt enim genitum in insula Cea). Conscen-

//////////

1 Rejecto hoc versu Perott. statim incipit.—2 Guyeto et Tollio scribendum videtur *egregia mele*. Sed cum enallage numeri apud poëtas frequens sit, hæc emendatione non opus est.—5 Ita legitur in Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Sed Heins. vult *Pacta mercede*, qua locutione utitur Quintil. lib. xi. 2. narrans historiam de Simonide a Diis servato. Placet ista emendatio Grævio; v. Burm. Syllog. Epp. tom. iv. p. 196. nec non Sattlero. Hoogstrat. vero, Lalle. nec non Editor edit. stereotypæ recepere in textum. Etsi vero *pacta mercede* sæpe et eleganter dicitur, quemadmodum docent exempla in Not. Heinsii, non ubique tamen debet contra codices obrudi. v. Burm. Cuningh. *laudes*.—7 Vulgo legunt *Venire*; etiam Desbill. Bipont. sed jam olim recepi veriore Cod. Perott. lectionem *Redire*, quam reposuerat e conjectura Toll. quæ etiam placebat Heusing. Eandem receperunt Lalle. Brot. Jörd. In Edit. Rittersh. et Neveleti, *cursu pelagi*.—8 Bipont. ediderunt post Cuningh. *Erat autem, ut aiunt, natus in Cea insula*. [et sic Anton. ut etiam Bentl. fecit.] Ouvering. conjicit, *Erat enim*. Rittersh. Nevel. Urs. Dan. Maïtt. Didot. al. legunt *Ceo*, s. *Cæo*, a primo casu *Ceos*, qui et ipse usitatus. Teste Neveleto ad marginem Edit. in Ms. Pith. scriptum erat *Scithia*; at notante Heinsio in eodem Cod. Ms. *Sithia* legitur, pro quo vir doctus emendabat *Cea*. Et ita apud Ov. Met. vii. 368. rescribendum docuit. *Cea* quoque apud Val. Max. lib. ii. 6. 8. in omnibus Mss. legi, Gud. testatur; Salmas. vero ad oram libri notavit legendum esse ex veteri libro *Ceia insula*. Plin. H. N. lib. iv. 12. ‘*Ceos, quam nostri quidam Ceam dixerunt.*’

NOTÆ

3 *Simonides*] Lyricus Poëta fuit e Ceo insula, quæstui poësim habuit, et hæc arte vitam sustentabat.

8 *Cea*] Insula maris Ægæi. Unde Ovid. ‘Cingitur Ægæo nomine Cea mari.’

Ascendit navem, quam tempestas horrida
 Simul et vetustas medio dissolvit mari. 10
 Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
 Subsidium vitæ. Quidam curiosior:
 Simonide, tu ex opibus nil sumis tuis?
 Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci enatant,
 Quia plures onere degravati perierant. 15
 Prædones adsunt, rapiunt, quod quisque extulit,
 Nudos relinquunt. Forte Clazomenæ prope

dit navem, quæ distracta est medio in mari, tum sæva tempestate, tum simul vetustate. Alii sumunt crumenas, alii pretiosa quæque, in sustentaculum vitæ. Quidam curiosior, dixit: Simonide, tu colligis nihil ex tuis bonis? Habeo, inquit, omnia mecum. Tum pauci evadunt incolumes, quia multi, oppressi sarcinis, extincti fuerant in undis. Latrones assiliunt, auferunt quod quisque servaverat, et dimittunt spoliatos. Fuit forte urbs prope antiqua, dicta Clazomenæ, in

*****

—9 Heins. hic malit *Escendit*: sed licet hoc vocabulum probæ sit notæ, non tamen ubique intrudendum puto, ut sæpe viros doctos nimis hoc affectasse video. Et tentavit etiam Heins. lib. II. fab. 4. 6. *Burm.*—10 *Et abest in Ms. Per. Benth. ut dissolvit*, solenni more, quod si admittatur, indicaret, illos collegisse zonas et res pretiosas, postquam dissoluta navis jam esset; quod absurdum. Sed in vulgata lectione colligunt vectores res; dum vident in eo esse, ut dissolveretur navis, cum præsens periculum et instans viderent ante oculos. Et ita hic *dissolvit* nondum ipsam navis dissolutionem, sed instantem notat, ut viri docti notarunt ap. Suet. Cæs. 29. ‘cum adversariis pepigit,’ id est, voluit pacisci; et alia apud alios. Ita apud Luc. Evang. v. 6. *διεβήγγυτο δὲ τὸ δίκτυον: Dirumpebatur rete.* Quod si fuisset ruptum, elapsi forent omnes pisces; sed in eo erat, ut rumperetur. Ita Judas *ὁ παραδιδούς*, qui moliebatur prodere, Matth. xxvi. 25. et ita Græci et Latini passim. Præterea Heins. volebat *dissolvunt*, quia *tempestas et vetustas* hoc requirere videtur: sed quot loca corrigenda essent, si hoc ubique esset observandum, ut multis ostendimus ad Ovid. Art. II. 81. et Met. VIII. 790. ubi pro arbitrio et ratione metri sæpe variasse poëtas docemus. *Burm.*—11 Non absurda est suspicio Heinsii, non ipsas zonas, sed res pretiosas, in zonis reconditas, voluisse servare, et ideo legit, *Hi zona et illi res pretiosas colligunt.* Sed quid significat, *res pretiosas colligere zona?* an in zonam collectas congerere? nescio an ita liceat loqui. Sed si Heinsii explicatio probetur, legerem, *colligant*, a *colligare*, ut in simili re nequam ille apud Petron. Giton. c. 114. ‘zona circumvenienti se et amatorem suum præcinxit.’ Ego tamen a vulgata nondum discedere possum, quia *hi* et *illi* diversas res agere debent, et potuere res pretiosas extra zonas habere. *Burm.* Cuningh. edidit: *Hi zonas tum, i. r. p. colligant.*—13 Ms. Per. *Simonide, inquit, tu nihil ex....* In hoc versu interrogationis nota deerat, quam addidit Rittersh.—15 ‘Mihi hic v. de glossa suspectus. Quia positum insolite pro *quoniam*; deinde tota sententia languet, immo falsa est, quia etiam alias ob causas perire illi poterant, quam gravitate sarcina-

NOTÆ

17 *Clazomenæ*] Urbs fuit Asiæ minoris in Ionia, et in ora maris Ægæi et sinus Smyrnæi, media inter Smyrnam ad ortum, et Chium ad occasum.

Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
 Hic literarum quidam studio deditus,
 Simonidis qui sæpe versus legerat, 20
 Eratque absentis admirator maximus,
 Sermone ab ipso cognitum cupidissime
 Ad se recepit; veste, nummis, familia
 Hominem exornavit. Ceteri tabulam suam
 Portant, rogantes victum. Quos casu obvios 25
 Simonides ut vidit, Dixi, inquit, mea

quam naufragi se recipiunt. Hic vir quidam addictus literis, qui legerat sæpe carmina Simonidis, illumque absentem plurimum admirabatur, excepit apud se amantissime Simonidem quem agnoverat verbis, et dedit vestes, nummos, et servos. Alii naufragi ferunt suam tabulam, petentes stipem. Cum Simonides forte

*****

rum. Rescribo, h. v. deleto, *Mecum...cuncta: pauci ut enatant, Prædones, &c.* Both. [Ne pau. occultetur thesi, possit legi *p. tum*. Anton.] Ms. Per. nam *perierant*. Heins. *perierunt*, correpta penultima, ut 'cæperunt' lib. iv. fab. 15. 2. 'abierunt' lib. iv. fab. 19. 16. 'præbuerunt' lib. ii. fab. 4. 24. Heinsium secuti Guy. Salmas. Gronov. Hoogstrat. Richt. Burm. qui h. l. argntatur, alii. At recte Desbill. 'Burmans conjecturas quorundam inanes et exemplum Hoogstratani secutus reposuit, *perierunt*; atque in sua editione ultima: Non video, inquit, quare *perierunt* debeat mutari. Si credidit, hanc fuisse veterem lectionem, falsus est: legitur enim *perierant* in Codd. Mss. et in plerisque editionibus.' Rigalt. in Edit. 2. Faber, Nevel. Urs. Maitt. Bentr. Brot. Cuningh. Lalle. Bip. [Anton.] *perierant* recte retinent.—17 Mss. Pith. Rem. Perott. *Clazomene*. Ita nonnulli ediderunt; sed *Clazomenæ* rectum.—21 Ouvering. *Fueratque absentis*; sine auctoritate.—22 *Ab* deest in Ms. Per.—23 Perott. *receptum*.—24 *Tabulam Portant*. Ita recte Gud. et alii: male *Porgunt*, pro porrigunt, hic intrudunt, (ut Prasch. Salmas. Heins. Ursin. Gronov. Rittersh. Wasius in Senar. p. 153. nec Scheffero displicet), quod et Scalig. in ora notaverat. Tabellam enim, in qua depictum erat naufragium, humeris suis, aut ex collo pendentem portabant, sed manus porrigebant ad stipem accipiendam. Vid. Pers. Sat. i. 89. et ibi Casaub. et antiquus Commentator Horatii ad Od. i. 5. naufragia picta *circumferre* solitos dicit, ubi et Torrent. et Lambin. videndi. *Burm.* Ms. Pith. habet *Poriant*, teste Gud. i et t enim sæpe in Mss. confunduntur. Nevel. edidit *Porrigunt*.—25 *Obvios*. Ita olim edidi e Cod. Per. ut jam Salmas. Bentr. alii voluerant, invito Burm. Eandem lectionem recepere Heusing. Cuningh. Lall. Brot. [Anton.] At Desbill. cum Bipont. retinet vulgatum *obvius*.—26 Non est interrogativum (quod Prasch. et Desbill. putant). Tacitam continet exprobrationem. Plaut. Asin. 'Dicebam, pater, ne matri consuleres male.' *Scheff.* Adde exempla in Edit. Burmann. Ita quoque capit Burm. præter alia notans locum Prop. i. 9. 1. 'Dicebam tibi venturos, irrisor, amores,' ubi v. quæ notat Passerat.

NOTÆ

24 *Tabulam Portant, rogantes victum*] Sic enim Juven. 'Et picta se tempestate tuetur.' Nam moris erat ut naufragi in tabella ab humeris de-
 pendente ferrent pictum naufragium, mendicantes stipem. Idem Juven. 'Mersa rate naufragus assem Dum rogat.'

Mecum esse cuncta ; vos quod rapuistis, perit.

fortuna incidisset in illos : Dixi, ait, mea bona esse mecum, vos autem amisistis quod extuleratis.

Idem tamen Burm. observat, Terentium hoc fere sensu sæpe per interrogationem esse locutum, e. g. Andr. III. 5. 15. Adolph. I. 2. 3. sed addita plerumque interrogandi particula. Hinc suspicatur Desbill. Phædrum scripsisse : *dixin, ait, mea Mecum esse cuncta?*—27 Bentl. qui verbum ‘habere’ loco suo præter jus movit lib. III. fab. 3. 4. hic illud restituit, et pro *rapuistis, habuistis* legit. Sed ita perit omnis venustas dicti. Burm. Cuningh. *perperam retulistis.—perit.* Perott. *periit* ; ita et Nev. Hoogstr. *per It* ; Salmas. *ro-bis quod raptum est perit.* *Perit*, pro *periit*, familiare poetis. [*periit* Anton.]

NOTÆ

27 *Mecum esse cuncta*] Tribuitur et quo traduxisse Phædrus hoc videtur Bianti hoc dictum apud Laërtium, a ad Simonidem.

FABULA XXII.

MONS PARTURIENS.

MONS parturibat, gemitus immanes ciens ;
Eratque in terris maxima expectatio.
At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

Mons proximus partui edebat grandes gemitus, et erat summa expectatio in terris. Verum peperit murem. Hoc tibi dicitur, qui, cum jactitas magnifica, perficis nihil.

1 Romulus Divion. male, *quidam mons parturiebat geminos magnos*: melius Romulus Ulm. et Vincent. *dabat gemitus magnos.*—3 In Rittersh. editione, quam sequuntur Rigaltius in Edit. 1. et 2. Nev. et Urs. (nisi quod hic lacunam post *peperit* ex Anonymo Neveleti ita expleat, *Metumque risus solvit*) reliqua huj. fab. pars sic legitur: *Eratque in terris maxima expectatio, Quid ille pareret ; at ille murem peperit.*****Hoc scriptum est tibi, Q. m. c. m. e. n.* Recte Rigalt. in Ed. 3. *quid ille pareret* abjecit, quem deinde alii secuti sunt, quia hæc lectio, judicante Heinsio, haud dubie ex glossa orta est, qua quis antecedens *expectatio* interpretatus fuerat.

NOTÆ

1 *Mons parturibat*] Notus est ad ret hic promissor hiatu? De magnificis, verum inanibus, promissis et molitionibus.
hauc fab. versus Horat. ‘Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.’ Et alio in loco : ‘Quid dignum tanto fe-

FABULA XXIII.

FORMICA ET MUSCA.

FORMICA et Musca contendebant acriter,
Quæ pluris esset. Musca sic cœpit prior:

Conferre nostris tu potes te laudibus?

Ubi immolatur, exta prægusto Deum,
Moror inter aras, templa perlustro omnia.

5

In capite regis sedeo, cum visum est mihi,

Et matronarum casta delibo oscula,

Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.

Formica et Musca disputabant ardentem, utra præstaret. Musca incepit prima: Tu potes te comparare nostris laudibus? Ubi mactatur victima, prælibo viscera oblata Diis. Versor inter altaria, et pervado omnia delubra. Ubi placet, insideo capiti regum, et deosculor caste nobiles fœminas. Ago nihil, et rescoro

//////////

1 Vulgo, e. g. in Edit. Rigalt. 1. Ursin. præmittitur e Cod. Pith. Rem. versus: *Nihil agere, quod non prosit, fabella indicat, quem ex lib. 111. fab. 17. hinc irrepisse credunt Gud. et Heins. licet Heins. ibi notaverit, fictum esse ex hoc loco. Barm. abesse jussit. Recte; cum etiam desit in Ms. Perotti, et sub finem fabulæ scopus et propositum auctoris adjiciatur.—3 Walch. jubet legi Conferri (quod est in Ms. Gud. i. e. Pithœi) nostris num potes te laudibus? et conferri explicat pro comparari. Ego illa non capio. Saltem tu dedisset, ut Latina esset oratio: nam utrumque dici potest conferri laudibus, et se conferre. Vid. ad Ovid. Ep. xvi. 203. et Ex Pont. 1. 1. 25. 'Nec me nominibus furiosus confero tantis,' et ita centies. Sed conferri te potes, nescio qui explicari possit. Barm. Vulgata lectio Conferre etiam defendi potest e Romulo Divion. et Ulm. qui habent: *Musca sic cœpit prior: nunquid te nostris potes comparare laudibus?* Ita quoque Vincent.—8 Mallet Hoogst. cum Heinsio, *Nihil laboro*, quod reddat versum ornatorem; præterea sequitur*

NOTE

4 *Immolatur*] Vox illa proprie significat, victimam mola salsa conspergere. Unde immolatio est quasi molæ in caput victimæ aspersio. Quia autem in sacrificiis mactabatur victima, usurpatur vox *immolari*, pro mactari, frequentissime apud auctores.

Extæ prægusto Deum] Id est, Diis

oblata. Exenterata enim victima sacerdos cultro ferreo exta rimabatur, postea farina farris ea involvebat, et aris imposita comburebat in honorem Deorum. Extæ vero tribuebantur Diis, quia per ipsâ voluntas Deorum innotescebat.

Quid horum simile tibi contingit, Rustica ?

Est gloriosus sane convictus Deum, 10
 Sed illi, qui invitatur, non qui invisus est.
 Aras frequentas: nempe abigeris, quo venis.
 Reges commemoras, et matronarum oscula ;
 Super etiam jactas, tegere quod debet pudor.

rebus optimis. Quid simile horum tibi accidit, o agrestis? Est gloriosum, fateor, o Musca, uti convictu Deorum, sed gloriosum illi, qui vocatur, non qui venit odiosus. Memoras reges, et oscula nobilium mulierum: cum ego recondo diligen-

*****

statim 'Nihil laboras.'—9 Bentr. legit, *Quid horum simile tibi? Contra infit rustica*: propterea satis agitatus a viris doctis, Hario et Burm. Convicium enim, quo formicam lacerat musca, tollens, omnem poëta venustatem admittit. Deinde quis crederet, verbo eleganti et obvio librarium aliud et antiquatum fere, et quo Phædrus, cujus fabulæ tamen dialogi pleræque sunt, nunquam usus est, vocabulum *infīt* substituisset? Deinde cum in landes formicæ, quæ multi laboris, imago est viri diligentis et providi patrisfamilias, fabula sit conficta, si poëta ex sua persona eam *rusticam* vocaret, absonum foret; sed ex decore muscæ insolenti et superbæ hoc dat convicium, quæ inter aras et templa vivens ipsi exprobrat vitam duram et asperam, quam ruri agit. Vid. Burm.—*contingit*. Per. *contigit*.—10 *Sane*. Ita Mss. Pith. Rem. sed Cod. Perotti, quem sunt secuti Lalle. Sanad. et Philipp. *plane*.—11 Bentr. Cuningh. Ouvering. Toll. *invitatus*, e conjectura. [Sic et Anton.]—12-17 Hos versus Guyetus hoc ordine legi vult: 1 Reges commemoras. 2 Superba jactas. 3 Aras frequentas. 4 Nihil laboras. 5 Ego granum. 6 Te circa murum. Bentr. locum ita exhibet: 1 Reges commemoras. 2 Super etiam jactas. 3 Ego granum. 4 Te circum rura. 5 Aras frequentas. 6 Nihil laboras. Burm. vero de transpositione versuum unicuique judicium suum relinquit; ipse sequitur Editiones vulgatas: 1 Reges commemoras: 2 Ego granum. 3 Te circa murum. 4 Aras frequentas. 5 Nihil laboras. 6 Superba jactas. Ita præter alios Bipontini. Alii aliter; vid. e. g. Clav. Schirach. P. I. p. 238. Ego quidem non sine causa parvi Desbillonio, ad vs. 12. observanti: 'Hujus et sequentium quinque versuum facta est a Criticis turbida et infelix, opinor, transpositio contra Mss. Codd. auctoritatem. Primus anno 1596. turbavit ipse Pithæus, invita sui exemplaris lectione, ediditque tali ordine: 1 Reges commemoras. 2 Ego granum. 3 Te circa. 4 Aras frequentas. 5 Nihil laboras. 6 Superba jactas. Hunc secuti sunt Rittersh. Rigalt. in 2. et 3. sua Editione; Faber, Scheff. Hoogst. Burm. et alii permulti. Bentr. ab istis paulo diversus abiit, nec minus longe a vetere scriptura recessit. Nos illorum omnium conjecturas, nullo rationum pondere suffultas, Mss. auctoritati neutiquam esse anteferendas judicavimus; et sex illos versus in eum revocavimus ordinem, quo fideliter exscriptos editiones Rigaltii prima, atque Hanoviensis et Neveletana, ipsos repræsentant. Immo; ut hoc modo disponentur, postulare videbatur ipsa orationis connexio. Sic enim quæcumque Musca jactavit, suo quæque ordine a Formica refutantur. Idem sensisse mecum spero Brotier. quoniam hos versus eodem, ac ego, curavit ordine disponi.' Qui ordo, a Desbillonio constitutus, post Rigaltium et Neveletum, cum nitatur auctoritate Codicum et ipso orationis nexu, quem respiciendum esse frustra negat Lang. reliquis conjecturis omnibus merito præferendus. Eundem sequuntur præter Brotierium Toll. Lalle. et Editor Editionis stereotypæ.—14 Jam olim recepi lectionem Mss. omnium Pith. Rem. Perott. *Super etiam jactas*, pro, *Superba jactas*, quod fide Gudii Pithæus primum e conjectura dedit, et quod non pauci tuerentur Editores. Cum enim musca formicam vocasset *rusticam*, congruens esse putat Burm. ut responde-

Nihil laboras: ideo, cum opus est, nil habes. 15
 Ego granum in hyemem cum studiose congero,
 Te circa murum pasci video stercore.
 Æstate me lacessis; cum bruma est, siles.
 Mori contractam cum te cogunt frigora,
 Me copiosa recipit incolumem domus. 20
 Satis profecto retudi superbiam.

ter frumentum in hyemem, te aspicio circa murum vescentem sordibus. Moraris inter aras, sed expelleris illuc unde venisti. Non laboras, ideo egres ubi ingruit necessitas. Jactitas insolens quod verecundia debet occultare. Irritas me æstate; obmutescis hyeme: cum frigus te cogit mori rigentem, ego recipior salva in ædes abundantissimas. Repressi profecto satis tuum fastum. Hic apologus distinguit

//////////

ret etiam convicio, et eam *superbam* vocaret; sed Censor doctus in B. T. præfert *Superba*, quia oppositio, *tegere quod debet pudor*, postulare istam lectionem videatur. At ego contra fidem Codicum, si vulgatum sanum sit, novas lectiones non fingendas esse arbitror. *Super etiam* receperunt Bentl. Bipont. Desbill. [Anton.] et placet ista lectio Gudio, Salmas. de Schirach. Clav. P. 1. p. 238. At Heins. conjicit *Super et jam*, vel *hoc*; in editione vero Cuninghami vs. 14. deest.—*debet pudor*. Ms. Pith. *debes*; vid. Nevelet. ad marginem Editionis. Placet hæc lectio Gudio et Heinsio. Bentl. edidit *jubet pudor*.—10-15 Bothius hunc locum ita exhibet: *E. g. sane c. D. S. i. q. invitatus, n. q. i. c. Aras frequentas? N. a. cum v. Super etiam jactas, t. q. j. pudor, Reges commemorans et m. oscula? Nihil laboras? i. c. o. e. n. h.* Idem observat: ‘Continuitatem orationis restituere nos studuimus; insuper etiam scribentes *cum venis*, pro *quo venis*, quoniam, aris nominatis, incertum non est, quo musca veniat.’ *Cum venis* recte recepta videtur censori Lipsiensi. Ceterum ordo versuum in nostra editione a Bothiano non multum abhorret.—17 Vulgo legitur *video pasci*; sed cum Perotto et Heusing. mallet *pasci rideo*; sicque olim edidi. *Te circa murum*. Bentl. *Te circum rura*, invito Burmanno.—18 Ita Mss. Pith. Rem. et Ed. Vet. At Ms. Perott. *cur bruma siles?* Non invenuste, judicante Burm. et receipt Brot. Sanad. vero et Philipp. *at bruma siles?* [Malim *b. c. e.* Anton.]—21 Burm. hæc non apte satis modestæ formicæ dari censet (neque ita solet poëta), fabellam in priore versu finiens et legens: *Satis profecto retundit superbiam Fabella talis, hominum discernens notus, Eorum, &c.* (Nam *τὸ profecto* est approbantis et doctus Phædri, et noster in simili prorsus de fabula præcedenti iudicio lib. III. fab. 19. ‘Sensit profecto.’) Si tamen plura mutari non placet, interrogationis tantum notam addendam putat: *Satin’ profecto retudi superbiam?* Sed interrogationi obstat *profecto*. Forte, *Satis profecto retudi superbiam*, formica scilicet, ex Phædri iudicio. Heusing. Conjectura Heusingeri, si quid mutandum, præferri recte posse videtur. Recipi quoque posse censet Tzschuck. cui oratio in vulgato languere videtur; nec displicet Langio. Sed sine auctoritate Codicum haud quicquam mutare ausus sum. Evanuerat autem, teste Burm. in Ms. Per. vox *retudi*, unde non patet, quomodo legerit Perottus. Multi, etiam Bentl. Brot. Bipont. ediderunt *rettudi*, de quo inepto Grammaticorum commento, ut vocat Burm. vide ad lib. III. fab. 18. 10. At

NOTE

18 *Bruma*] *Bruma* dicitur dies solis aut 21. Decemb. quo die sol ad nos stitit hyemalis, quod accidit die 20. redit.

Fabella talis hominum discernit notas
Eorum, qui se falsis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet solidum decus.

hominum characteres; illorum qui se efferunt ementitis laudibus, et eorum quorum virtus confert veram gloriam.

~~~~~

eam in Ms. Pith. sit *profector et tudi*, hinc putat Hoogstr. lectionem *rettudi* non penitus esse spernendam, quam etiam exhibere Cod. Rem. testatur Brot.—22-24 Hosce versus Perottus more suo abjecit. Eosdem Phædro abjudicat Kohlius, Comment. crit. Pentad. I. Loc. 49. p. 121. scribens: ‘Phædri non esse statim ex ipsa dictione colligas. Observandum, poetam li. I. præceptum non addidisse, incluso his ultimis verbis argumento: *Satis profecto rettudi superbiam*. Sunt enim quædam fabellæ, quibus præceptum expressis verbis appositum non est lib. III. fab. 1. lib. V. fab. 10. lib. II. fab. 5. lib. IV. fab. 24.’ At ego non temere abjiciendos puto, cum fabula non ad eos solum pertineat, qui se falsis ornant laudibus, i. e. superbos; verum etiam eos, qui virtute et meritis veram solidamque gloriam consequuntur, qualem consequitur formica, providi et diligentis viri imago. Ex quo efficitur, verbis, *Satis profecto rettudi superbiam*, præceptum fabulæ non includi. Deinde locutio *virtus exhibet solidum decus*, fateor, ad singulares Phædri referenda; sed quot Phædri versus sic essent abjiciendi? Ut omittam, exempla a Kohlio prolata, non probare, quod probandum erat.—23 Cuningh. *Et horum.*

FABULA XXIV.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS.

QUANTUM valerent inter homines literæ,
Dixi superius: quantus nunc illis honos
A Superis sit tributus, tradam memoriæ.

Ostendi supra, quantæ artes essent auctoritatis inter homines: nunc prodam posteris, quanta ipsis gloria sit concessa a Diis. Simonides idem ille, de quo men-

~~~~~

1-3 Hosce versus omisit Perottus.—2 Ouvering. *quantus etiam illis, recte*

NOTÆ

2 *Dixi superius*] Cum nempe retulit Simonidem naufragum invenisse illius peritiam, eruditionemque sin- glarem. Clazomenis virum qui hunc excepe-

Delph. et Var. Clas.

Phædr.

Q

Simonides idem ille, de quo retuli,
 Victori laudem cuidam Pyctæ ut scriberet, 5
 Certo conduxit pretio: secretum petit.
 Exigua cum frænaret materia impetum,
 Usus poëtæ, ut moris est, licentia,

tionem feci, pactus est certu mercede canere laudes cujusdam pugilis victoris. Secessit. Cum vero vis ingenii languesceret angusto argumento, usus est, juxta

*****

improbante Tollio. Vid. P. III. Phædri p. 178.—4 Ita Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Sed Ms. Perotti, quem perperam secutus est Philipp. *Simonides ille, supra de quo retuli.*—5 *Victori.* Sic bene legitur in Cod. Perott. et ita olim Rittersh. Scheff. et Gronov. correxerant, pro vulgato *Victoris*, quod habetur in Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. et quod tuetur Richter. in præf. et recepere Brot. atque Desbill. Sed rejiciendum recte videtur Burmanno, quia ex ea lectione is sensus exit, ut scripserit, a quodam mercede conductus, laudes victoris pyctæ, diversi ab illo, qui conduxerat. Cicero etiam de Or. lib. II. 86. in ipsum Scopam, apud quem cœnabat, Simonidem carmen scripsisse narrat. *Victori* receperunt, præter Burmannum, Philipp. Lalle. Bipont. Jörd. alii. Contra Desbill. legit et interpungit: *Victoris laudem, cuidam pyctæ ut scriberet, C. c. p.* hoc sensu: Conduxit laudem, qualis in victores componi solebat, ut eam cuidam pyctæ scriberet. Nec desunt, qui jungant, *Victoris laudem cuidam pyctæ ut scriberet*, quæ vertit Brot. *il étoit convenu, de composer un éloge de vainqueur pour un certain athlète.*—6 *Conduxit.* Sic optime legitur in Mss. Pith. Rem. testibus Gudio et Brot. Sicque ediderant Pith. et Rigalt. in Edit. 1. quod amplexi sunt Rittershus. qui ex jure, in quo hoc verbum frequens, illustravit, Nevel. Ursin. multique alii. At Meurs. mutavit in *condixit* (quod et Salmas. et Scalig. probant), addens: ‘Simonides enim non *conduxit*, sed *conductus erat.*’ Et hinc Bentl. legit, *conductus pretio.* Sed erravit Meurs. ignorans vim et usum verbi *conduere*, quem vindicat Burm. ad h. l. Nihilò secius *condixit* præferunt Rigalt. in Edit. 2. Faber, Hoogstr. Maït. Danet. Leonh. Richt. Scheff. Harius, Lalle. Didot. Dispontin. de quo vide Burmannum, multis contra Harium disputantem.—*petit.* Mallet Rittersh. et Scheff. *petit*, ut fab. 21. 25. ‘per It.’ Secuti Hoogstr. Walch. Maït.—*secretum.* Gud. *decretum*, quod merito displicet. Vid. Not. Gud.—8 In Mss. Perotti legitur: *Usus poëtæ more et licentia est*, pro, *usus poëtæ more est et licentia.* Sic olim edidi, improbante Censore docto, in Ephem. Norimb. ann. 1780. Partic. 99. p. 806. Placebat tamen hæc lectio Hensingero, et recepere Lalle. Brot. Jörd. Non contentus vero hac scriptura Burm. legendum proponebat: *Usus poëta more est et licentia.* In Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. et Rittershusii, est, *Usus poëtæ moris est licentia.* Hinc emendatum, *Usus poëtæ, ut moris est, licentia.* Ita legitur permulti; sicque locum expeditum putat Tzschuck. Neque propterea cum Brotierio hæc lectio rejicienda est, quia lib. v. fab. 1. 3. Phædrus dicat, *ut mos est*, non, *ut moris.* Loco enim citato est, *ut mos est vulgi*, non, *ut mos est.* Vulgatum vero interpretantur: *Usus licentia poëtæ, ut moris est*; etsi nonnulli, ut Ursin. et Ouvering. est referant ad *usus*, quod non est necesse; cum sub *usus* facile subintelligi possit. Bentl. post Rittersh. *Usus poëta moris est*

NOTÆ

5 *Pyctæ*] Πυκτῆς significat, pugil: Sed melius restitutum *pyctæ*. legebatur antea *picte*, id est, ornate.

Atque interposuit gemina Ledæ sidera,
 Auctoritatem similis referens gloriæ.
 Opus approbavit; sed mercedis tertiam
 Accepit partem. Cum reliquum posceret,
 Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudes duæ.

10

consuetudinem, libertate poetarum, et inseruit in opus ambo sidera Ledæ, proponens exemplum laudis paris. Laudavit opus; verum donavit poetæ tertiam partem præmii. Petenti reliquam, dixit: Persolvent tibi illi duo qui habent partem

licentia, in qua lectione Hario displicet licentia moris. Hos sequitur Desbill. Heins. poetici est moris licentia, in qua emendatione numeros insuaves sibi accidere fatetur Harius; Burm. Usus, poetæ (i. e. poetis; vid. lib. iv. fab. 13. 1. Ovid. Trist. ii. 507.) ut moris est, licentia; vel, Usus, poetæ (Simonidis) ut mos erat, licentia. Hunc enim præcipuum morem fuisse Simonidi, testis est Schol. Pind. Nem. iv. 60. Salmas. et Freinsh. distinguunt, Usus, poetæ, ut moris, est licentia; Gud. vero conjicit, Usus poetici moris est licentia, in qua lectione Burm. numeros turbari contendit; Walch. Usu poetæ, ut moris est, licentiæ, quod explicat: Cum poetarum licentia, ut alias moris est, uteretur. Gronov. Ursin. et Scheff. Usus poetæ, ut moris, est licentia; Toll. Usus, poetis ut mos est, licentia; Bipont. post Burm. Usus, poetæ ut moris est, licentia. In tanta conjecturarum diversitate præstat inhærere vulgato, nisi quis satius ducat, lectionem Mss. Perott. amplecti, [quam sequitur Anton.]—9 Facile potest est subintelligi sub Usus. Aliter cum Guyeto scriberem Apte (quod etiam placet Walchio). Burm. Vide tamen mox ad vs. 10.—10 Bentl. enervans egregium hunc versum, legit: Auctoritatis illa referens gratia. Sed recte hæc refutavit Harius. Burm. Ita bene Mss. Pith. Rem. et Vet. Edit. In Ms. Per. Auctores aptæ. Inde Sanad. et Philipp. frustra emendavere: Auctores apte s. r. gloriæ. Brot. Lectionem Cod. Per. Burmannus tolerabilem judicat, si apte pro aptæ legatur.—12 Mss. Pith. Rem. et multæ Edd. Rittersh. Nev. Rigalt. 2. Fab. Ursin. Scheff. Maitt. Brot. al. habent reliquam; quod de duabus partibus dici non potest; duæ autem restabant, cum Simonides tertiam accepisset partem, altera Castoris, altera Pollucis. Leonh. tamen reliquam retineri posse censet, si subintelligatur mercedem. Walch. etiam reliqua legi posse putat, vel reliquas, ut jamjam conjecerat Gud. Heins. Cumque reliquum.—13 Sic legitur in libris scriptis, Pith. Rem. Ita ediderunt Rittersh. Nev. Fab. Rigalt. in Ed. 2. Ursin. Santor. Danet. Walch. Brot. Desbill. At Scheff. reponit laudis quæ, ut sit sensus: Illi, quorum sunt duæ

NOTE

9 *Gemina Ledæ sidera*] Intelligit Castorem et Pollucem, Ledæ ex Jove filios. Jupiter enim mutatus in cyncum cum Leda concubuit, ex quo concubitu Leda dicitur peperisse duo ova, ex quorum altero nati sunt Polux et Helena, ex altero vero Castor et Clytæmnestra. Occiso autem Castore a Lynceo, Jupiter concessit Polluci, ut alternaret immortalitatem suam cum fratre Castore. (Hic enim

cum Clytæmnestra ex Tyndaro rege orinndus, alter vero ex Jove, fingebatur.) Unde Virgil. ‘Si fratrem Pollux alterna morte redemit, Itque reditque viam toties.’ Vocantur vero ab astronomis, Gemini.

10 *Auctoritatem similis referens gloriæ*] Vult retulisse Simonidem quæ de simili Castoris et Pollucis victoria memorantur.

Verum, ut ne irate dimissum te sentiam,
 Ad cœnam mihi promitte, cognatos volo
 Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
 Fraudatus quamvis, et dolens injuria,
 Ne male dimissus gratiam corrumpere,

15

laudum in tuo opere. Sed ne intelligam te a me recessisse iracunde, condic mihi ad cœnam; volo vocare hodie agnatos, quos inter te pono. Hic licet delusus, et impatiens injuriæ, condixit illi, ne perderet beneficium mule repudiatum. Venit

reliquæ partes laudationis, reddent tibi quod postulas; ego enim quod pactus sum pro mea parte solvi. Scheffero obsecuti sunt plurimi, etiam Burm. Bipont. et placet Tzschuck. cum laudes sit remotius. Sed Faber legit et interpungit: *Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudes, duo.* In Ms. Perott. quem sequuntur Sanad. et Philippus, legitur, *quorum sunt partes duæ*; ut olim conjecerat Bentl. etsi in textum recepisset, *quorum sunt laudis duæ.* [Hoc edidit Anton.] Equidem accedo Desbillonio, lectionem Codicum strenue tuenti. [Bentl. reddant, quæ non erat necessaria. Anton.]—14 Hunc locum varie, sed sine necessitate, sollicitant Critici. Libri scripti, Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. habent, *Verum ut ne irate te dimissum sentiam*, pro quo in Editt. Rigalt. 2. Fabri, Scheff. Leonh. Freinsb. Hoogstrat. Richt. Maitt. Walch. Philipp. est, *Verum ne i. d. t. s.* Sed *ut ne*, quod in Ms. Rem. inveniri diserte testatur Gudius, rectum est. Tinetur etiam Vlit. ad Grat. Cyneq. vs. 240. p. 196. Burm. ‘Posset,’ inquit, ‘et legi, *Verum ut ne ingrâte te dimissum censeas*; et ita video etiam Heinsium in Ep. viii. ad Scheffer. censeuisse, qui etiam alteram ipsi conjecturam excutiendam dat, *Verum ut ne iratum dimissis censeas*, servans utrobique *ut ne*, quod est in Mss.’ Bentl. conjicit, *Verum ut ne irate te dimissum censeas*; Heins. vero præter alia modo memorata, *Verum ne ingrâte te dimissum sentias*; vid. Not. in Edit. Burm. Hensing. præstare omnibus his conjecturis statuit Perott. Cod. lectionem: *Verum ut sine irate dimissum te sentiant*, pro, *Verum ut sine ira te dimissum sentiant*, hoc sensu, ut ait Burm. ne Castores sentiant, me invidisse laudibus eorum, aut te ideo iratum dimississe. Hanc lectionem suæ etiam conjecturæ Burm. præferre non dubitat; Censor doctus vero in Ephem. Götting. ann. 1781. tom. i. Partic. 51. istam Ms. Perott. lectionem censet esse genuinam; et placet Schulzio. Quam tamen ut recipiam, ego quidem nondum possum adduci; etsi mallem legere cum Rittershusio et Desbill. *Verum ut ne iratum dimissum te sentiam.* Cuningh. edidit, *te dimissum sentiant.*—*irate.* Varie emendant, *ira te, irate te, iratum te.* Nil probat Schelf. sed, quia *sentiam* non bene concoquit, legit *sentias*, hoc sensu: solvent illi duo, quos pariter mecum laudasti, reliquum. Ne tamen putes propterea, quod eorum laudes admiscueris meis, esse me tibi iratum, ecce signum certum amicitiae, voco te ad cœnam. Sed *sentiam* probum est, recte judicante Burm. Nam si non promitteret ad cœnam, iratum inde colligeret Simonidem Scopas. [Anton. edidit: *V. ut ne iratum te dimissum sentiam.*]—15 Perott. *Ad cœnam mecum veni*, quod non accedit ad elegantiam vulgatæ lectionis. Vid. Burm. in præf.—16 Heins. ut sensus sit apertior, refingit *esto.* Idem ascripserat etiam oræ codicis sui, posse legi, *quorum eris in numero mihi*, non improbante Tollio. Quibus conjecturis, cum vulgatum probum sit, non opus est. Cf. tamen Burm.—18 Vulgo legunt *male dimissam*, et explicant, ne male corrumpere gratiam, si eam dimitteret et recusaret oblatam, ita ut *male*, quod interpretantur, imprudenter et eum suo detrimento, quemadmodum ‘male mulcatus’ lib. i. fab. 3. referatur ad *corrumpere.* Vid. Scheff. At cum alii *dimissum* sine sensu legi statuunt; Gronov. suspicatur, Phædrum scripsisse, *Ne male commissam gratiam dirumperet*, et exponit, amicitiam, tenui filo pendentem et vix

Promisit. Rediit hora dicta; recubuit.
 Splendebat hilare poculis convivium; 20
 Magno apparatu læta resonabat domus:
 Duo cum repente juvenes, sparsi pulvere,
 Sudore multo diffluentes, corpore

ad horam ascriptam; accubuit. Cæna nitebat late poculis, et domus perstrepebat ingenti apparatu; cum cece duo adolescentes præstantiores forma mortali, conspersi pulvere, membris madentibus plurimo sudore, præcipiunt cuidam puero, ut

cohærentem, dissueret. Hanc conjecturam vir doctus exemplis fulcire studet, quæ videri possunt in Notis Schefferi, quibus adde e Not. Burm. locum Petron. c. 113. ‘veritus ne inter initia coeuntis gratiæ recentem cicatricem rescinderet.’ Grævio vero *ne male commissam gratiam corrumpere* dictum videtur, ut ‘male cohærens concordia’ Vellei. lib. II. 47. ad quem locum consulendi Bipontini. V. Ep. 351. Græv. ad Nic. Heins. in Burm. Syll. Epp. tom. IV. p. 422. coll. Ep. 355. ad Græv. in Syll. Epp. tom. IV. p. 429. Gudio et Heinsio, quibus præter Bentl. et Burm. obsequuntur alii, placet *dimissam*, ad quod *male* referendum, sensu, quo dixi. Aliam Burmanni conjecturam, quam ipse dicit temere tentatam, et cui Heinsii et Gudii emendationem præfert, nec non violentiorem Harrii medicinam prætermitto; sed consulant, quorum interest, Notas Burmanni. Agmen claudat observatio Desbillonii: ‘Sensus est: Ne oblatam sibi gratiam, sive amicitiam, male dimittendo corrumpere. Plana, opinor, ibi sunt omnia; mirorque hunc locum a Burm. Bentl. Gud. Gronov. fuisse tam laboriose vexatum: qui mihi quidem nodum in scirpo quasiisse videntur. Quis neget, *gratiam* hic idem esse ac amicitiam? Bene autem Latine amicitiam dici posse *dimissam*, forte non crediderint: at Cicero de Am. 21. ‘amicitias nonnunquam dimittendas’ commemorat. Lectio ergo, quam revocavimus, non erat, invitis Mss. Codd. veteribusque multis editionibus, repudianda.’ Mihi quidem, ut ingenne fatear, lectio *dimissus* non magno placet opere, maxime cum paulo ante præcesserit ‘irate dimissus;’ adeo quidem, ut de vulgata *dimissam* ulterius cogitandum, et Desbillonii placita ponderanda putem. Cf. Ephem. Götting. ann. 1781. Partic. 53. Both. *demessam*, quod displicet Censori Lips. [*dimissus* Anton.]—19 Ms. Per. *Rediit*.—21 Rigaltius edidit *late*. Guyetus *late*, quod intempestivum esse putat Burm. Heinsius *lauta* conjiciebat, ut et apud Silium x. 376. ‘lantas mensas’ pro *latis* reponebat; sed v. Drakenb. Notas. Vulgatam *lata* recte tuetur Burm. *lata* etiam habent veteres Editiones. Hic versus deerat in Cod. Per.—22 In vulgatis, et Nevel. Rigalt. 2. Fab. Leonh. Richt. est, *Repente cum duo juvenes s. p.* quem versum Hoogstr. nullo modo dimetiri potest, nisi *duo* sit monosyllaba, quo nil durius. Hinc varie emendatum. Heins. et Gud. quos sequitur Walch. *Repente cum juvenes duo*; Bentl. et Burm. *Repente duo cum juvenes*. Seenti Lalle. Brot. Desbill. Bipont. Sed Ms. Per. habet *Duo cum repente j.* quod olim recepi post Heusing. sic enim verborum ordo videbatur esse concinnior; sicque edidit Jörd. [et Anton.]—23 Vulgo *Sudore multo diffluentes corpora*, ut *corpora* sit Græ-

NOTE

22 *Duo juvenes*] Fertur a Valer. ses contra Crotonienses, et pugnasse Max. I. S. Dioscuros nuntiasse Vatinio victoriam, quam obtinuerant Romani contra Persas; adjuvisse etiam, ut refert Justinius lib. xx. 3. Locren-

Humanam supra formam, cuidam servulo
 Mandant, ut ad se provocet Simonidem; 25
 Illius interesse, ne faciat moram.
 Homo perturbatus excitat Simonidem.
 Unum promorat vix pedem triclinio;
 Ruina camaræ subito oppressit ceteros;
 Nec ulli juvenes sunt reperti ad januam. 30
 Ut est vulgatus ordo narratæ rei,
 Omnes scierunt, Numinum præsentiam
 Vati dedisse vitam mercedis loco.

Simonides ad se prodeat foras; e re illius plurimum esse ne moretur. Puer sollicitus evocat Simonidem: vixque protulerat unum pedem e triclinio, cum subitus casus cœnaculi oppressit ceteros convivæ; neque ulli juvenes visi sunt ante ædes. Ut istud sparsum est in vulgus, secundum quod acciderat, agnovere cuncti Deos præsentibus tribuisse vitam poëtæ pro parte pretii.

//////////

cismus, apud Latinos poëtæ frequens, atque etiam apud historicos obvius, quemadmodum lib. iv. fab. 14. 12. Ita ediderunt Brot. et Desbill. [et Anton.] Nonnullæ etiam editiones, ut Rittersh. Nev. Ursin. habent *defluentes*, etsi jam olim Rittersh. conjiceret *diffuentes*. Sed probant viri docti lectionem et distinctionem Schefferi, *Sudore multo diffuentes, corpore S. h. f.* quam tamen non admittit Walch. quia 'corpus abluere' etiam dixerit Curtius pro, se. Hinc *diffuentes corpora sudore*, recte dici contendit. Non negat hoc Burm. sed et *diffuere sudore* simpliciter sine $\pi\hat{\phi}$ corpora, vel corpore, dici non inconcinne posse probat ex Apul. Met. lib. i. 'sudore frigido miser perfluo,' et lib. ii. 'frigido sudore diffuens,' ut Heins. pro *defluens* malebat. Ita etiam Plin. lib. xxi. 13. 'Nam et sudore diffluunt,' teste Scheff.—26. 27 Hi versus in Ms. Per. desiderabantur.—28 Ms. Pith. *moverat*. Vide Gud. Both. *is prom.* [Anton. ut *prom.*]—29 Ms. Per. *Ruina domus*. Quæ lectio iterum probat, textum Phædri non raro a Perotto fuisse interpolatum.—31 Lallemand. et Brot. *palratæ* ediderunt, sine auctoritate.—32 Ita Ms. Pith. Rem. et Edit. Vet. Sed Ms. Per. habet, *Omnes dixerunt*, quod amplectuntur Sanad. Philipp. Lallemand. *sciverunt a scisco* Heinsius hic, (et in Ep. 95. ad Scheffer. in Burmanni Syll. Epp. tom. v. p. 102.) quod Bentl. nihil monito lectore, recepit in contextum, sed perperam. Burm. [quem vid.]

NOTÆ

28 *Triclinio*] Triclinium a tribus mani.
 lectis dictum, in quo cœnabant Ro-

EPILOGUS.

ADHUC supersunt multa, quæ possim loqui,
 Et copiosa abundat rerum varietas ;
 Sed temperatæ suaves sunt argutiæ,
 Immodicæ offendunt. Quare, vir sanctissime,
 Particulo, chartis nomen victurum meis,
 Latinis dum manebit pretium literis,
 Si non ingenium, certe brevitatem approba,
 Quæ commendari tanto debet justius,
 Quanto Poëtæ sunt molesti validius.

5

Restant adhuc plurima quæ possim scribere, et diversitas copiosa rerum non deficit. Verum sales moderati conferunt ad delicias ; nimii vero, nauseæ sunt. Quocirca, Particulo, vir integerrime, cujus nomen vivet tamdiu in meis scriptis, quamdiu lingua Latina erit aliquo in pretio, si non laudas ingenium, lauda sane brevitatem, quæ debet probari tanto æquius, quanto Poëtæ prolixiores sunt incommodi.

*****

1 Schefferus mallet *possem*. Male ; præsens enim *supersunt* requirit conjunctivum præsentis *possim*, ut III. Epil. 1.—*loqui*. Heinsio et Bentl. placet *eloqui* ; nescit Burm. quare, nam et hoc e communi sententia de fabellis scripto prodendis debet intelligi. Varia hic disputat vir doctus, quæ nolumus repetere.—3 Bentl. hic iterum obtrudit *suave sunt*. Cujus Græcismi an studiosus fuerit Phædrus, nescio. Certe nullum extat vestigium, nisi hic et lib. III. fab. 7. 1. sed utrumque a Bentleii manu impressum ; vellem vero exemplum simul vir egregius protulisset, ubi plurali additur. Illud neutrum singulare ‘triste lupus’ vulgo adduci solet ; sed an ‘Triste lupi stabulis’ etiam dicere liceat dubitabo, donec auctoritates videam. Certe Voss. de Constr. c. v. quæ producit, omnia singulare habent substantivum, ut nec apud Ursin. sect. VIII. c. 2. p. 14. exemplum extat pluralis substantivi nominis. Doceri hoc equidem cupio. *Burm.*—4 Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. ut Nevel. Ursin. *Immodica* ; at Rittershus. emendavit *Immodicæ*. Cf. Gud. et Brot.—5 Ms. Pith. *artis*, fide Gudii.—7 In Ms. Pith. Rem. *approbat*. Pithæus recte emendavit *approba*. Mallet Sanad. *proba*. Brot. Non moveo litem huic lectioni, sed nil impedit, quo minus et hic *approbo* legamus, sc. tibi, ut lib. IV. fab. 24. 11. hoc verbum explicuimus. *Burm.* In vulgato *approba* forte nil mutandum.

PHÆDR I

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER V.

PROLOGUS.†

ÆSOPI nomen sicubi interposuero,
Cui reddidi jam pridem, quicquid debui,
Auctoritatis esse scito gratia:
Ut quidam artifices nostro faciunt sæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo 5
Si marmori ascripserunt Praxitelen suo,

Si inseruero alicubi nomen Æsopi, cui jamdudum detuli honorem debitum, novis id factum causa auctoritatis comparandæ, exemplo quorundam artificum nostræ ætatis, qui addunt pretium suis operibus, si apponant nomen Praxitelis novæ

//////////

† Fide Brotierii in Mss. Pith. et Rem. liber quintus non est distinctus a quarto; sed Pithæus hunc Prologum præfixit lib. v. quem Phædrus dedicavisse videtur Philetæ, cujus mentio facta in fabula hujus libri ultima. Pithæo recte obsecuti Brot. Bipont. Lang. At vero in plurimis Edd. Prolog. hujus libri duplex est; sed alterum pertinere ad Librum iv. docui ad Prol. iv. init. et ad vs. 14. dicti prologi.—5 *Novo*. Ita legendum e Mss. Rem. et Edit. Vet. At Desbill. post Bentl. edidit *novis*. ‘Hic reposui,’ inquit, ‘*novis*, quæ vox satis belle opponitur voci *vetustis*, quam vs. 8. exhibet. Cum autem sequatur *marmori suo*, quid necesse fuit, ut adjiceretur, *novæ*?’ Guy. Philipp.

NOTE

6 *Praxitelen*] Statuarius fuit multi rem; quas summa arte et industria nominis, maxime ob duplicem Venæ elaboravit: natus erat in extrema

* Trito Myronem argento. Fabulæ exaudiant
Adeo fugatæ. Plus vetustis nam favet

statuæ marmorea; aut Myronis, statuæ argentæa. Livor etenim maleficus plus

//////////

Lallem. præferunt suis.—6 Lallem. novo.—7. 8 Nullus locus in toto Phædro est vexator, nullus in quo, ut ait Burmannus, magis impune licuit hariolari; quem Schefferus, Gronov. Burm. alii, in desperatorum numero habuere. Teste Brot. Codd. Mss. sic exhibent: suo *Detrito, Myronem argento: fabulæ exaudiant. Adeo fugatæ plus vetustis favet*, sine sensu et metri lege. Difficultas autem oritur e verbis *exaudiant et fugatæ*. Priorum ausa, ut Meursii, Salmasii, (v. Ej. Exerc. Plin. p. 406. coll. Burmann. Syll. Epp. tom. III. p. 469.) Ursini, Schefferi, Gudii, Heinsii, Buchneri legi possunt in Edd. Burm. additis quæ scripsit Scheffer. ad Heins. Ep. xv. et xxv. Neque etiam Jac. Gronov. qui Gudianam emendationem excussit, hunc locum reliquit intactum. (Vid. Ej. Emendatt. in Phædr. p. 154. sqq.) J. F. Gronov. ita locum explicabat, ut vel suo *Detrito* jungeret, i. e. suo nomine omisso, non apposito; ut jam olim ediderant Pith. Rittersh. Nev. Rigalt. Freinsh. vel *Detrito Myronem argento* uno spiritu pronuntiaret, et intelligeret per *detritum argentum* vetus, esque et manibus tritum; sed tum superius *novo* mutandum in *novis*, et illud suo referendum ad *marmor* contendebat. Idem legit, *fabulæ exeant Adeo fucatæ*, i. e. prodeant in publicum, edantur, ita fucæ velut nominis Æsopei adornatæ. In Edd. Rigalt. 3. Fab. Dan. Walch. Hoogstr. Maitt. Richt. Leonh. Philippi, Rob. Prevost. Lallem. nec non editione Didoti stereotopa ita legitur: *Si marmor* ascripserunt *Praxitelen suo* (Philipp. edidit *novo Myronem argento. Plus vetustis nam favet Invidia mordax, quam bonis præsentibus: verbis, fabulæ exaudiant Adeo fugatæ, et trito, omisiss. Quæ licentia aliis displicet; ego in loco desperato laudo. Funcc. Detrito Myronem argento. Fabulæ id audeant Adeo fucatæ. Burm. olim: Praxitelen, suo Myronem argento. Fabulæ sic exeant A me fucatæ: vel, quia detrito est in codice, Trito Myronem argento. Fabulæ et audiant A me fucatæ: sed reliquit deinde desperatum locum. Ipse contentus, se intelligere, quæ sit mens Phædri, in uno alterove vocabulo depravato tempus terere volebat. Medicinam, a Burm. paratam, ad lenissima remedia cum Tzschuck. refer. Bentl. neglectis literarum ductibus: *Qui pretium operibus majus inveniunt novis, Si marmor* ascripserunt *Praxitelen, Scopan Æri, Myronem argento, tabulæ Zeuxidem, Adeo fucatæ plus vetustati favet Invidia mordax, quam bonis præsentibus. De qua Bentleii conjectura, nec non Harii, item Heinsii lectionibus, vid. Burmannum docte disputantem in novo Commentario. Causam Bentleii frustra agit Brotier. præter alia laudans Martial. lib. iv. 39. Benteleiana emendatione nihil putat felicius, nihil certius. Desbill. reponit *Trito et, pro Detrito; tabulæ, pro fabulæ; et Zeuxidem, pro exaudiant; Ideo fuscata, pro Adeo fucatæ. Cui paret vernaculus interpres Jos. Pracht. Bipont. ediderunt: novo Si marmor* ascripserunt *Praxitelen suo, Detrito. Mirum, ni animos subulæ excitent: Adeo fucatæ: suo referendum ad marmor, non ad Detrito, i. e. nomine suo omisso, ut male intellexit Lang. cujus v. Prolegg. ad Phædr. p. xxvii. Placet hæc lectio Jakob. et Meinek. Langius vs. 7. sq. edidit: Detrito Myronem argento. Fabulæ excitent Adeo fucatæ, &c. At cum verba, Myronem ar-***

NOTE

Italiæ ora, quam olim Magnam Græciam appellabant Romani.

7 *Myronem*] Statuarius fuit insignis: ex ejus operibus præcipuam lau-

dem meruit Bucula ex ære ita ad vivum conflata, ut non gregem tantum, sed et pastorem posset fallere.

Invidia mordax, quam bonis præsentibus.

Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

10

laudat vetera, quam nova. Sed jam venio ad fabulam ejusmodi exempli.

//////////

gento, ad orationis contextum suo quasi jure pertinere videantur, ista non abjicienda. Si *mirum ni* scripsisset Phædrus, vix potest intelligi, qua ratione *Myronem*, librariis minus notum, ortum sit. Itaque cum nemo sit repertus, qui satisfecerit judicio Criticorum, locum intactum relinquere malui. [Anton. *Trito M. argento: ita fab. exeant Ad. fuc.* Et dicit: Forte *Ficto* posuit legi.] *Trito*. In libris scriptis est *Detrito*. Punctum est in Ms. Pith. ante *Adeo fugatæ*; sed Pithæus hæc verba ad superiora retulit, indignante Brot. *vetustis*. Sic est in libris scriptis; at emendavit Bentl. *vetustati*. Secuti Brot. Bipont. *nam*. Hanc particulam, quæ abest in Codd. Mss. addidit Pith. post *vetustis*.

FABULA I.

DEMETRIUS ET MENANDER.†

DEMETRIUS, qui dictus est Phalereus,

Demetrius vocatus Phalereus invasit imperium Athenarum maligna auctoritate.

~~~~~

† Libri scripti et multæ Edd. habent: *Demetrius Rex et Menander poëta*; errore manifesto, ut ait Desbill. cum Demetrius archon fuerit Athenis, non rex.—1 Sic vulgo legitur. *Schw.* Burm. penultimam vocis *Phalereus* producendam putat, ideoque, non optimo exemplo, dat, *Demetrius Phaleveus qui dictus est*. In eodem errore fuerunt alii plures, quorum doctrinam nos quoque admiramus. Cur vero producat *penultima*? cum Græce vox scribatur *Φαληρεὺς*, et Latine quoties quatuor syllabis effertur, necessario ultimæ proximam brevem habeat. Quodsi secus esset, quartum casum non *Phalerea*, sed *Phalereum* daret, a *Φαλήρειος*, quo tamen Græco nemo usus est. Sed hæc pluribus disputavi ad Vechneri *Hellenolex.* p. 41. quibus adde Quintil. Burm. lib. x. c. 1. p. 902. ubi in variis lectionibus iterum legitur *Phalerea illum Demetrium*. De quantitate hujus vocis ita a me quondam consultus rescripsit, elegantis ingenii et doctrinæ vir, J. H. Kromayerus: ‘Certum est, *Phalereus* verbum penultimam porrectam nec habere, nec habere posse, cum

NOTÆ

1 *Demetrius Phalereus*] Orator fuit et philosophus eximius. Est autem memorabile in illo exemplum levitatis fortunæ, auræque popularis. Primo

enim fuit in tanto honore Demetrius apud Athenienses, ut ipsi trecentas statuas virtutis ergo posuerint: tanta postea flagravat invidia, ut fugere co-

Athenas occupavit imperio improbo.
 Ut mos est vulgi, passim et certatim ruunt,
Feliciter! succlamant. Ipsi principes
 Illam osculantur, qua sunt oppressi, manum,
 Tacite gementes tristem fortunæ vicem.
 Quin etiam resides, et sequentes otium,
 Ne defuisse noceat, repunt ultimi :

5

Plebs juxta consuetudinem accurrit undique certatim; acclamat Feliciter! Primi urbis pressant dexteram qua premuntur, dolentes intra se de luctuosa mutatione sortis. Quin et resides et indulgentes otio veniunt novissimi, ne crimini sit non affuisse. Inter

in Græco *φαιληρεὺς* sit, quod habemus apud Suidam, Lucianum, ac Diogenem Laërtium: ex quo sequitur, ut jure mirer, ad Phædri locum, quem recte ad testimonium citas, tantopere nuper Burmannum fluctuasse. Heusing. Cum Græce dicatur plerumque *φαιληρεὺς*, raro autem *φαιληραῖος*, non video, cur *Phalereus* penultimam syllabam habere brevem non possit. Schefferum ergo et Hoogstr. qui hanc esse natura sua longam pronuntiant, non audiendos puto. Neque necesse est, verba transponi hoc modo: *Demetrius, Phalereus qui dicitur est*, ut fecit Burm. aut reponi *Phalerius*, ut volebat Heins. (Vid. Burm. Syll. Epp. tom. v. p. 89.) Jam vero si arbitrati sunt, vocem *Phalereus* terminari diphthongo, quam duas in vocales distrahere non liceat, falsos eos esse ostendet Philipp. Labb. in Indicibus eruditæ pronuntiationis. Vid. Virg. Ecl. III. 46. Ovid. Her. Ep. VIII. 31. Virg. Cul. 116. Desbill. Flexio *Phalerius* nondum mihi videtur certa; etsi Cockmann. testatur, apud Cic. Off. lib. I. 1. in Codd. quos adhibuerit, esse *Phalerius*. Danetus edidit *Phalæreus*, male in ultima sede spondæum ponens. v. Burm.—2 [*Ath. cum occ.* Anton. qui: ‘cum inserendum erat, ut Bentl. fecit.’]—3 In libris scriptis, etiam Ms. Perotti et nonnullis Edd. ut Nev. Meurs. est *ruit*; unde Bentl. fecit: *Ut mos est, vulgus passim et certatim ruit, Feliciter succlamant.* Sic edidit etiam, post Meurs. et Bentl. Cuningh. Sed Codd. Mss. licet *ruit* habeant, exhibent tamen *succlamant*; quare Burm. non videt, qui magis liceat reponere *succlamat*, quam *ruunt*. Is tamen, si quis lectionem Bentl. præferre velit, legendum monet *succlamans*.—4 Alii, ut Nev. Rigalt. Fab. Urs. Danet. jungunt, *succlamant ipsi principes*. Sed recte Rittersh. et Meurs. post *succlamant* punctum ponunt, probantibus Scheff. Gud. Hoogstr. Heinsio, Burm. Nam hic egregie observat: ‘Gradatio est; vulgus ruit, et clamoribus faustis testatur gaudium. *Principes* graviter incedentes, et gementes tacite, tyranno gratulantur imperium. *Ultimi*, sequentes otium, repunt.’—5 Meurs. h. v. postponit sexto.—6 Ms. Perotti *Taciti*.—8 Vulgo legitur *repetunt*, ut Rigalt. Edit. 2. Nev. Ursin. quod jungunt cum ‘feliciter’ vs. 4. Sic est in Mss. Pith. Rem. unde Rittersh. fecit *reptant*, quem sequuntur Faber, Hoogstr. Bentl. Cuningh.

NOTÆ

actus sit in Ægyptum, et trecentæ illæ statuæ uno die per tumultum eversæ fuerint.

4 *Feliciter! succlamant*] Solennis erat acclamationis formula apud antiquos, ut hodie, *Vivat*. Tralatitia acclamatio. Ita Juvenal. ‘Dictum, FE-

LICITER; ingens Cæna sedet.’

5 *Osculantur manum*] Antiquus modus adorandi principes.

8 *Repunt*] [*Reptant*] Ita emendo, *reptant*, et melior lectio. Sic Terent. ‘Perreptavi totum oppidum.’

In quibus Menander, nobilis comœdiis,
 Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius, 10
 Et admiratus fuerat ingenium viri,
 Unguento delibutus, vestitu affluens,
 Veniebat gressu delicato et languido.
 Hunc ubi Tyrannus vidit extremo agmine :
 Quisnam cinædus ille in conspectu meo 15

quos Menander clarus scriptor comædiarum, quas Demetrius legerat, (Menandro sibi non cognito,) et admirator fuerat ingenii tanti viri: ille incedebat gradu molli et effeminato, perfusus odoribus, et veste fluente. Ubi illum Rex conspexit in ultima turba: Quare hic cinædus audeat subire meum conspectum? Qui adhærebant

Dalet. Funcc. Maitt. Toll. Richt. Desbill. [Anton.] cum Editore Edit. stereotypæ. Sed jam olim quidam *repunt*, ut Tarinus teste Menag. ad Diog. Laërt. lib. v. 79. Rittersh. Guyet. Santor. Quod, quia postea in Codice Perotti reperiebatur, merito placuit. Sunt etiam, qui legant *arrepunt*, vel *arrepunt*, quod defendit Heins. in Advers. p. 374. sed non videt Burm. quomodo salvo versu possit reponi, nisi legatur, *Ne noceat defuisse, arrepunt ultimi*. De hac lectione v. Scheff. et Heins. in Ep. vii. et viii.—9 *Quis*. Ita scribendum pro *quibus*, ut lib. iii. fab. 13. 11. Male nonnulli *quæis*. Vid. Desbillon.—10. 11 Maitt. et Bentl. hosce versus parenthesi includunt.—12 Ita legitur in Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Sed Gronov. Obs. lib. ii. c. 7. et Vlitius ad Nemes. vs. 92. mallent *effluens*, proprium vestitus laxi verbum. Ita enim Tibull. El. i. 6. 40. Bip. ‘Effluit effuso cui toga laxa sinu.’ Heinsius, cujus Notas vide, conjiciebat *fluens*, ut sit pro, in fluenti veste, ut lib. iii. fab. 8. 3. ‘insignis facie pulchra.’ Vid. Broukhuis. ad Prop. ii. 22. 26. quem Burm. laudat in Animadvers. ad Lect. Perott. ubi Editor Propertii, præter alia, citat Petronii, (cap. 133.) ‘quem Lydus adorat Vestifluus.’ Habet etiam Sueton. Jul. c. 45. ‘cinctura fluxior;’ Virg. vero Æn. i. 320. ‘sinus fluentes.’ Lectio Heinsii confirmata est Ms. Perotti, et recepta a Lallem.—15 Sic est in Ms. Pith. et Rem. fide Gudii atque Desbill. quam Bentl. Desb. Bipont. recte retinent. Alii reponunt *Quidnam*, ut Rigalt. in Edit. 2. Ita enim in admirationibus hac conjunctione utuntur. Vid. Cic. ad Div. lib. ii. 8. init. Ter. Andr. iii. 4. 1. coll. Cuperi Observat. lib. ii. c. 20. qui distinguit: *Quidnam? Cinædus, &c.* Scheff. conjicit: *Quid? Nam, &c.* sed præfert *Quinam*. Gud. et Walch. distinguunt: *Quisnam cinædus ille? in conspectu meo Audeat venire?* Rittersh. *Quia nam*, vel, *Quinam*, i. e. quomodo, qua fronte, probante Leonh. Santorocus, *Quid? num, &c.* Alii, ut Nev. Fab. Ursin. Richt. Lall. Scheff. Burm. ediderunt *Quinam*. At Burm. ad h. l. observat: ‘Nihil hic mutandum, nec reponendum *Quidnam?* nec *Quid? Nam, &c.* Centies Terentius ita, cum subito quis in conspectum venit, ut Eun. iii. 4. 7. ‘quisnam hic a Thaide exit?’ Heaut. ii. 4. 23. ‘quisnam hic adolescens est?’ et passim. *Quisnam* vero, an *Quinam* dicatur, parum interest. Plaut. Aul. iv. 9. 17. ‘*Quinam* homo hic ante ædis nostras ejulans conquiritur mærens?’ Utrumque *Quinam* et *Quisnam* suos habet

NOTÆ

9 *Menander*] Atheniensis poëta, Comicorum princeps, cujus est insignis commendatio apud Quintilianum.

Scrpsit centum et octo Comædias; de quibus nihil restat, nisi quidam versus huc et illuc sparsi.

Audet venire? Responderunt proximi:
Hic est Menander scriptor. Mutatus statim

* * * *

tyranno, dixere: *Hic est poeta Menander.* Rex statim mutatus vocat ad se hominem amice, et prendit manum.

auctores.' Equidem lectionem librorum scriptorum præferendam arbitror. *cinædus.* Perperam Danetus edidit: *Effæminatus quid hic in conspectu meo,* propterea notatus a Burm. *Effæm.* quoque dedit Maitt. *in conspectu meo.* Hanc lectionem, quæ Mss. Codd. Pith. Rem. ac multarum Edd. est, plurimis auctorum veterum similibus exemplis Scheff. et Burm. defenderunt. In Cod. Per. legitur, *in conspectum meum;* sed cum *in conspectu,* æque ac *in conspectum venire,* oratio Latina sit, veterem lectionem retinendam esse credidi. *Desb. in conspectum* receperit Lall. Brot. Reponendum censet Both.—16 Cuningh. *Respondere.*—17 Quæ desunt, suppleri vix posse puto; sed si prologo præcedenti respondebunt, aliquid in colloquio hoc accidisse debuit, quo obtrectator aliquis Menandro, illum longe ab Aristophanis, Eupolis, vel alius veteris poetæ laude abesse, objecerit; et forte carmini a se titulum antiqui poetæ inscripserit. Certe simile aliquid requirit Phædri propositum. *Burm.* Finem fabulæ Perottus sic exhibet: *Hic est Menander scriptor m... Homo inquit f... eri non potest.* Unde Bip. *Homo, in. esse non potest facietior.* Secutus Jakob. Alii conjiciunt alia. 'Hæc cur ἀσυνδέρως efferantur, nullus video. Reponend. *Respondere ut pr. Hic est M. s. mutatur statim.*' Both. [*mutatur pro mutatus Benti. recte, si hic finitur sententia. Sed multa desunt.* Anton.]

FABULA II.

VIATORES ET LATRO.

Duo cum incidissent in Latronem Milites,
Unus profugit, alter autem restitit,

Duo homines strenui faciēbant iter; unus erat timidus, alter vero audax. La-

1. 2 Cum in libris scriptis desit hujus fabulæ initium, Burm. cui aliquid præcessisse videtur de jactata ab hoc milite fortitudine, plenius lacunam explere conatus est. Alii aliter supplere tentaverunt. Quibus omnibus nunc non opus est, postquam initium fabulæ in Ms. Per. inventum est: *Duo cum incidissent in latronem milites, Unus profugit, alter autem restitit, Et vindicavit,* &c. Ad quæ notat Burm. 'Quæ si vera sunt, debet intelligi, gloriosum illum militem in via fortiter locutum, quæ omisit Phædrus, quasi satis per se intelligi possint e seqq.' Quæ tamen intelligere, vix puto opus esse. Versus Perotti recte receperunt Brot. Bipont. Desb. Lang. Meinek. Didot. Lall. Jörd. Jakob. Supplementa virorum doctorum varia videri possunt ab iis,

Et vindicavit sese forti dextera.
 Latrone occiso, timidus accurrit comes,
 Stringitque gladium : dein, rejecta pænula, 5
 Cedo, inquit, illum ; jam curabo sentiat,
 Quos attentarit. Tunc, qui depugnauerat :
 Vellem, istis verbis saltem adjuvisses modo,
 Constantior fuisses, vera existimans :
 Nunc conde ferrum, et linguam pariter futilem, 10
 Ut possis alios ignorantem fallere.
 Ego, qui sum expertus, quantis fugias viribus,
 Scio, quam virtuti non sit credendum tuæ.

tro fit illis obviam, qui petit aurum minitans mortem. Promptus manu statim faciens impetum repellit vim vi, atque invadit Latronem, nec opinum, gladio. Et sese expedit acri manu. Prædone interfecto, socius imbellis venit, et educit enssem : deinde abjecto pallio clamat : Ubinam ille est ? jam efficiam intelligat quos aggressus est. Tum qui consuerat manum, dixit : Utinam saltem me tunc sustinuisses his verbis ; fuisses animosior reputans vera. Nunc mitte gladium et verbosam pariter jactationem, ut possis decipere ignotos. Ego, qui novi quanta

//////////

quorum refert, in Editt. Rittersh. Urs. Hoogst. Danet. Maitt. Burm. Fabb. Æsop. Delect. p. 113. Vid. etiam Albinus, Gallicus interpres, a Burm. notatus, et Misc. Lips. p. 260.—3 Hoogst. mallet legere : *Seseque forti vindicavit dextera*. Ita enim versum gratius fluere censet.—4 *Timidus*. Bene, non *timidus*, ut vult Meurs. Hoc vult, cum, qui hactenus fuit timidus, et stetit e longinquo, nunc accurrisset, simulque *accurrit* pulchre notat simulationem studii et ardoris. *Scheff.*—5 Ms. Per. et Pith. *deinde*.—9 Hic versus deest in Ms. Per. sed habent Mss. Pith. Rem. et libri editi.—12 Cuningh. edidit *fugeris*.—13 In Mss. Pith. et Rem. legitur *Scio quid*, pro quo Pith. reposuit *Scio quod* ; sicque vulgo legunt. Sed legendum esse *quam*, vidit Gronov. ad h. l. Scheffero, Bentl. Burm. Gesn. in Thes. Fabr. tom. II. p. 423. Heusing. aliis suffragantibus. Gronov. enim *scio quod* Latine dici negat ; aut enim corrupta esse, aut aliter accipienda, quæcunque in hanc rem congererint viri docti. Atque etiam Sanctius Min. lib. III. c. 14. *scio quod* non Latinum esse, acriter contendebat, addicente Gud. Non pauci tamen, nec sine causa, tumentur Latinitatem locutionis *scio quod*, ut Sciopp. in Auctar. Mariangeli p. m. 45. sqq. Voss. de Constr. c. 20. et 62. Faber in Not. ad Phædr. Desbill. qui laudat Plant. Asin. I. 1. 37. maxime Perizon. ad Sanct. Min. lib. III. cap. 14. p. m. 546. sqq. Receperunt etiam Bipont. Editor. Edit. stereot. Jörd. *Scio quod*. At vero cum in Ms. Perotti sit *Scio quam* ; Mss. Pith. et Rem. vero habeant *Scio quid* ; lectionem Perotti jam olim recipendam duxi, quæ placet Burm. et recepta est a Cuningh. Toll. Lall. Brot. Desb. Tzschcnck. Langio, al. Ita Ovid. Fast. IV. 629. ‘Dux comiti narrat, quam sit sibi filius æger,’ ubi etiam *quod* vulgo legitur, teste Burm. Gud. e libris scriptis non inepte proponit : *Scio quid virtuti nunc sit credendum tuæ*, ut sit sensus : *Scio*

NOTÆ

5 *Rejecta pænula*] Vestis densa ac assumitur propter imbrem aut frigus. vilis, quæ supra tunicam in itinere

Illi assignari debet hæc narratio,
 Qui re secunda fortis est, dubia fugax. 15

velocitate fugias, scio non esse fidendum tuæ virtuti. Fabula illi scribitur, qui magno animo est re prospera, sed fugit re periculosa.

nunc, quid tribuendum sit. Hanc conjecturam amplectitur Schirach. Clav. P. I. p. 148.—14. 15 Hi versus deerant in Ms. Per.

NOTÆ

15 *Qui re secunda fortis est, dubia* Et Tacitus: 'Paganorum lixarum-
fugax] Quod bene Nonnius: 'Extra que ignava, sed ante periculum pro-
bella leo, lepus in discrimine pugnæ.' cax manus.'

FABULA III.

CALVUS ET MUSCA.

CALVI momordit Musca nudatum caput:
 Quam opprimere captans alapam sibi duxit gravem.
 Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulæ
 Voluisti morte ulcisci; quid facies tibi,
 Injuriam qui addideris contumeliam? 5

Musca pupugit caput nudum Calvi: hic, conatus illam occidere, sibi infixit magnum colaphum. Tunc illa ridens, Voluisti, inquit, vindicare nece punctionem avis parvulæ. Quam sumes pœnam de te, qui cumulavisti injuriam contumelia?

3 Anon. Nil. *ridens*, et ita in priori ed. Scheff. conjecerat legendum. Et credo rectius; sed mutatum a sciolo, qui risum proprium homini esse credebat, nec decore muscæ dari. Sed hominum actiones bestiis attribui in fabulis, sæpe diximus. Præterea huc referri posset adagium, *Habet et musca splenem*: splen enim sedes risus habetur. *Burm.* Etiam Hoogst. placet *ridens*; mollius enim versum fluere dicit, et *ridere* sæpe dici pro *irridere*. Habet tamen Ms. Per. *irridens*.—5 In Ms. Gud. i. e. Pith. et in vetusto Cod. Rigaltii erat, *quia deris*. Ita edidit Nev. sed Excerpta Rigaltii exhibent, *Injuriam qui addideris*

NOTÆ

3 *Volucris]* Quasi, volantis. Nam musca insecti genus est, non volucris.

Respondit : Mecum facile redeo in gratiam,
 Quia non fuisse mentem lædendi scio.
 Sed te, contemti generis animal improbum,
 Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,
 Optem necare, vel majore incommodo.

10

Hoc argumentum veniam ei dari docet,
 Qui casu peccat. Nam qui consilio est nocens,
 Illum esse quamvis dignum pœna judico.

Respondit : In eo pacem facile mecum, quia novi non fuisse animum nocendi. Verum tu, animal pessimum proutis abjectæ, cui gratum est haurire sanguinem mortalium, vellem te opprimere, vel majori damno. Hæc fabula innuit concedi potius veniam illi qui errat fortuito, quam qui reus est consulto, quem existimo promereri quodvis supplicium.

contumeliam, probantibus Heins. et Salmas.—7 Bentl. sine necessitate reponit, Cui non : quem egregie confutavit Burm.—10 Per. perperam, Optem carere ; Heins. enccare, e conjectura.—11 sqq. Hi vs. in Cod. Per. deerant, sed fabula erat inscripta : *His, qui casu peccant, dandam esse veniam ; qui Vero consulto delinquant, eos esse puniendos.* Libri scripti ita exhibent, et ita edidit Nev. *Hoc argumento veniam dari docet, Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens. Illum esse quamvis dignum pœna judico.* Pro quo vulgo legunt : *Hoc argumentum, veniam magis dari, docet, Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens. Illum esse quaris pœna dignum judico.* Illud magis propter sequens quam intrusit Pith. non Perott. V. Not. Tzschuck. ad h. v. Ita præter Urs. Scheff. Maitt. Richt. Burm. edidere multi. Sed cum difficultas circa *quod illum* maneret ; et quia tertius versus adjectus, vel supervacuus ; vel, si *quamvis* legatur, ineptus videbatur et absurdus : viri docti h. l. tentare ausi sunt. Gud. legit et fuisse tuetur : *Hoc argumento veniam tam dari docet, Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens ; Illum esse quamvis dignum pœna judico.* Hæc sententia falsa est, et contra mentem poetæ, ut monstrat Burm. Hanc tamen emend. receperunt Jac. Gronov. Hoogst. Walch. Santor. Editor Edit. stereot. Bentl. edidit : *Hoc argumentum veniam dandam illi docet, Qui casu peccat. Nam qui consilio est nocens, &c. Magis certe in Mss. non est. De Bentl. conject. uberius disserit Burm. qui mallet : Hoc argumentum veniam modo docet dari, Qui casu peccat. Nam qui consilio est nocens, Illum esse quavis pœna dignum judico.* Si unquam sibi placuerit, in hoc loco emendato sibi satisfacerebat. Jam olim Rittersh. et Rigalt. reponerant *quaris*, i. e. summa (lib. iv. fab. 20. 5.) pro *quamvis* ; Rigalt. vero, Scheff. et Heins. pro *quam*, *Nam*, conjiciebant. Horum vestigiis insistit Burm. *quod magis*, a Pith. intrusum, mutans in *modo*, quod perierit inter *m*, literam ult. *quod veniam*, et *do*, syllabam prim. *quod docet*, qualia multa ab omnibus criticis constat esse adhibita locis affectis : sed *veniam dari qui casu peccat* dictum esse ait pro, *ei qui peccat*, ellipsi ordinaria. [Anton. sequitur Burm. at legit *dari docet.*] Salmas. ad oram libri : *Hoc argumentum veniam deberi docet, &c. Rigalt. Hoc argumentum veniam ei dari docet.* Meurs. *Qui casu peccat, quia qui consilio est nocens, &c. Heins. Hoc argumentum, venia dignari, docet, Qui casu peccat : nam, &c. De duabus Harii conject. quas repudiat Burm. consules Not. viri docti. Bipont. Hoc argumentum veniam jam dari docet. Qui casu peccat : at qui consilio est nocens, Illum esse quamvis dignum pœna judico.* Quæ non displicet, cum *jam* facile ab ult. syll. præced. *veniam* absorberi potuerit ; sed at pro *quam* a vet. scriptura nimis recedit. Desbill. *Hoc argumentum venia donari docet, Qui casu peccat. Nam qui consilio est nocens, Illum esse*

quavis pœna dignum iudico. Non multum tamea repugnat, si quis cum Rigalt. et aliis legere maluerit *veniam ei dari*, quod recepit Brot. Jörd. *Hoc argumentum, veniam illi dari, docet, Qui casu peccat: at qui consilio est nocens, Illum esse quavis pœna dignum iudico.* Ego putavi, locum sic constitutum: *Hoc argumentum veniam ei* (ita legi iubent Lall. et Brot. post Rigalt. nec displicet Desbill.) *dari docet, Qui casu peccat.* Nam (sic ediderunt Rigalt. Bentl. Lall. Brot. Desb. sicque reponi volebant olim Scheff. Heins. et Burm.) *qui consilio est nocens, Illum esse quamvis* (hoc, præter alios, receperunt Bipont. Editor Edit. stereot.) *dignum pœna iudico.* Hæc lectio a prisca scriptura non longe recedere mihi visa est. Sic etiam retinetur *quamvis*, quod legitur in Mss. et quod innumerito repudiant Critici, cum commodum habeat sensum. Sed *Nam*, quod esse videtur a manu Phædri, facile mutari potuit in *quam*, quod est in vulgato. Eodem jure, ad sustentandum versum, inseri potest *ei*, quo alii intrudunt *modo, mage; vel at pro quam, nam, &c.*

FABULA IV.

HOMO ET ASINUS.

QUIDAM immolasset verrem cum sancto Herculi,

Cui pro salute votum debebat sua,

Asello jussit reliquias poni hordei.

Quas aspernatus ille sic locutus est:

Tuum libenter prorsus appeterem cibum,

5

Cum quidam mactasset porcum marem Herculi sancto, cui reus erat voti ob suam incolumitatem, imperavit ut residuum hordei apponeretur asello. Quo repudiato, ille dixit: Uterer libenter prorsus hoc hordeo, ni immolasses eum qui hoc est sagi-

//////////

1 Ms. Per. *Quidam cum immolasset verrem sancto Herculi.* Nonnulli suspicantur *Sanco*, ut J. F. Gronov. Guy. et teste Rittersh. Colerus, alii. *Sancus Semo* autem Hercules Sabinus dictus est, de quo v. Interpp. ad Ov. Fast. VI. 214. memoratum Burmanno, cui hæc emendatio nimis affectata videtur, atque etiam Scheff. Rigalt. et Faber eam recte rejiciunt. Præterea epitheton *sancti* et *sanctissimi* notum est sæpe Herculi proprie dari.—3 Ms. Gud. i. e. Pith. et Per. *reliquias.* Vid. V. L. ad lib. i. fab. 22. 6.—5 In Cod. (Pith.

NOTÆ

1 *Verrem sancto Herculi*] Sacrificabatur aper Herculi, ob devictum ab ipso aprum Erymanthem, quem vivum humeris sustulit. Apud Varro-

nem Hercules vocatur ‘sanctus pater;’ et Propertius, Herculem alloquens, ait: ‘Sancte pater, salve, cui jam favet aspera Juno.’

Delph. et Var. Clas.

Phædr.

R

Nisi, qui nutritus illo est, jugulatus foret.

Hujus respectu fabulæ deterritus,

Periculosum semper reputavi lucrum.

Sed dicis, Qui rapuere divitias, habent.

Numeremus agedum, qui deprenti perierint :

10

natus. *Deterritus intuitu hujusce argumenti, fugi perpetuo questum plenum alca. Verum objicis: Qui corraserunt opes, has possident. Agedum recenseamus, quot*

//////////

necnon Rem.) est, *Libenter tuum*; sed transpositæ millies sunt voces, quia olim, more soluti sermonis, scriptæ fuere hæc fabulæ, quare religiose nimis ordinem servare, si legem metricam solvit, stultum est. Bentl. qui centies turbavit ordinem vulgatum, hic eam religionem præferens, inde facit *Libenter istum*. Quam belle autem dicatur, *istum* appeterem, sequente mox, *Nisi qui nutritus illo*, relinquo ipsius Bentleii judicio. *Burm. Cod. Per. Libenter istum*, (Ita quoque Cuningh. [Anton.] Lall.) ubi Bentleii mens iterum cum Perotti manu conspirat, et unde conficere possit, *istum* etiam *δεικτικὸς* poni, quod ad lib. i. fab. i. notebat admittere. *Idem.*—6 *Illo est*. Ita Ms. Per. Laurent. inepte edidit *eo est.*—8 *Reputavi*. Sic legitur in libris scriptis et veteribus Edd. ut Rittersh. Nev. Urs. Pro quo Rigalt. in Ed. 2. sine gravi causa ex ingenio suo repositus *ritavi*. *Burm. ritavi* credit fuisse glossema, quod miratur viros doctos non vidisse, natum ex interpretatione veræ lectionis, quam putat esse *recusavi*, ut ante 'aspernatus.' Senec. Ep. ci. 'debilitatem non recusat.' Noster lib. iii. fab. 2. 16. 'Dammum laud recusant.' Ut metro vero satisfiat, legendum censet vel *Periculosum*, vel *sæpe recusavi*; edidit tamen *ritavi*, quam lectionem sunt amplexi plurimi. At vero Bentleio, Cuningh. Toll. Desb. [Anton.] lectio Codd. Mss. et Vet. Editt. *reputavi* genuina videtur, sique edidere. Quibus ego accedo; non enim subest causa, cum bono sensu dicatur *reputavi lucrum periculosum*, quare recedendum sit a veteri scriptura. Olim etiam Heins. legebat *reputato*. Meurs. frustra statuebat post vs. 8. aliquem versum excidisse, in quo lucrum fuerit descriptum. Non enim lucrum quodvis esse periculosum, sed illud tantummodo, quod honestam famam juglaret. Reliqui versus in Ms. Per. deerant.—9 Iterum post h. v. Meursio versus excidisse videtur. Heins. *dices*, ut iii. Prol. 8. et alibi; quod receperunt Hoog. Bentl. Lall. Brot. Didot. Wakefield. loco mox citando. Sed *dicis* est in antiquis Edd. Parum interesse videtur Burmanno; utrumque enim rectum. Walch. et Santoroc. hæc per interrogationem capiunt, pro, num autem dicas? indignante *Burm.* hoc enim commento nihil elegantiae aut vigoris accedit orationi. *rapuere*. Bentl. reponit *latuere*, ut *latentes* deprentis opponantur, quam lectionem fuse tueri audet van Bergen. in Obs. crit. c. xxxi. p. 65. sq. Hanc lectionem rejicit post Harinum et *Burm. Cl. Wakefield. Sylv. Crit. P. i. Sect. 32. p. 65.* qui legi tamen jubet: *Sed dicis, qui rapuere divitias, latent*: quæ sic puto intelligi debere: non omnes, qui rapuere divitias, protrahuntur ad pœnas; sed multi occultas opes possident, sique inter modicos habentur et effugiant manus principum, qui sæpe nummatus puniunt, ut eorum divitiis potiuntur: in quo certe sententia rectius procederet, quam in emendatione Bentleiana. Cf. *Burm. habent*. Cuningh. *rigent.*—10 In Ms. Pith. est *perierunt*, quod probat Gud. et

NOTÆ

10 *Deprenti*] Qui, ob nimias opes variis accusationibus circumventi, supplicii fuerint affecti. Respicit suorum temporum calamitatem, qui-

bus præsentissimum erat unicuique periculum ex magnis divitiis, ut docent Tacitus et Suet.

Majorem turbam punitorum reperies.
 Paucis temeritas est bono, multis malo.

circumventi extincti sint. Invenies majorem numerum eorum qui dederint pœnas. Audacia est utilitati non multis, pluribus vero damno.

recepit Hoog. post Nev. et merito placere potest. Vid. ad lib. iv. fab. 21. 15. Noli tamen quicquam mutare, cum *perierint* probent plurimi. *qui deprensi*. Heins. *quot deprensi*, e conjectura.—12 Ita Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Sine auctoritate et necessitate Philipp. emendavit *aciditas*. v. Brot.

=====

FABULA V.

SCURRA ET RUSTICUS.

PRAVO favore labi mortales solent,
 Et, pro judicio dum stant erroris sui,
 Ad pœnitendum rebus manifestis agi.
 Facturus ludos dives quidam et nobilis,

Homines consueverunt falli gratia perversa, et adduci ad pœnitentiam rebus eridentissimis, dum propugnant sententiam sui animi hallucinantis. Quidam nobilis,

1 Ms. Pith. *lavi*, e permutatione solenni.—2 Cuningh. *Et pro judicii stant errore dum suo*.—1-3 In Ms. Per. hi versus erant omissi.—4 Ms. Pith. Rem. et Edit. Vet. ut Nev. Rigalt. Urs. Fab. necnon editiones alia, *quidam dives nobilis*, omissio *et*. Sed *dives quidam et nobilis* est in Cod. Per. quam lectionem etiam Hensing. recte præfert alteri, *quidam dives nobiles*, i. e. ludos non obvios, quotidianos, sed celebres, quam tuentur Schefferus, Heins. inprimis Burm. quorum Notas vide. Sed lectionis Per. veritas confirmatur loco Phædri mox Fab. 7. 16. ‘Erat facturus ludos quidam nobilis,’ quod viri docti memorati sine necessitate mutant in *nobiles*; maxime vero loco nostri non multum dissimili lib. III. fab. 5. 6. ‘Venit ecce dives et potens,’ qui luculenter docet, frustra a viris doctis

NOTÆ

4 *Facturus ludos dives quidam et nobilis*] Non fuit semper penes Magistratus dare ludos populo; id etiam nobiles et potentes usurparunt, sive in funeribus, sive ut ambirent popularem auram, sicque obreperent ad honores.
Ludos] Erant Romæ maxime duo ludorum genera. Alii Circenses fuerunt, alii Scenici. Circenses dice-

Proposito cunctos invitavit præmio,	5
Quam quisque posset, ut novitatem ostenderet.	
Venere artifices laudis ad certamina :	
Quos inter Scurra, notus urbano sale,	
Habere dixit se genus spectacula,	
Quod in theatro nunquam prolatum foret.	10
Dispersus rumor civitatem concitat :	
Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.	
In scena vero postquam solus constitit,	
Sine apparatu, nullis adjutoribus,	
Silentium ipsa fecit expectatio.	15

potens opibus, daturus ludos, convocavit omnes, promissa mercede, ut quisque pro virili apportaret aliquid nori. Convenere artifices ad certationem præmii. Inter quos Scurra quidam, nobilis lepidis factiis, dixit se ostensurum genus spectacula quod nunquam fuisset exhibitum in scena. Vulgata fama excitat totam urbem; nec loca ante sola capiunt multitudinem. Postquam autem prodit in theatrum solus, sine ornatu, nullo socio, ipsa expectatio dedit attentionem. Hic statim de-

intrudi *nobiles*. Lectionem Per. olim a me receptam secuti etiam Lall. Brot. Bipont. Jörd. [Anton.] Nihilò secius Desbill. inhæret τῶν *nobiles*. Monet enim, præeunte Nic. Heinsio in præf. ad Edit. Elzevir. Virg. Romanis, Augusti præsertim sæculo, scriptoribus in usu frequentissimo fuisse, ut declinationis tertiæ nominibus, quæ casum pluralem in *ium* terminant, quartus deinde casus in *is*, non in *es*, terminaretur: quod vetustissima quæque monumenta testentur; sed usum illum nunc apud nos obsolevisse.—6 Ms. Pith. *possit*. Ms. Per. *novitatem faceret*.—8 Per. *scurra unus urbano sale*.—11 Ms.

NOTE

bantur, quod in Circo exhiberentur; Scenici, quod in Scena, hoc est, in umbra agerentur, et hi ingeniorum acumine et arte constabant. Plures numerantur ludorum Scenicorum species; Tragedia, Comædia, Satira, et Mimus. Ibi loquitur Phædrus de Ludis Scenicis, et de Mimo.

8 *Scurra*] Qui risum excitat auditoribus, non habita ratione verecundia et dignitatis.

10 *Theatro*] In quo ludi Scenici representabantur. Figura erat in modum hemicycli, cujus ab utroque cornu scenæ erant. Partes enim theatri sunt: scenæ, orchestra, proscenium, et pulpitum. Scenæ frons est theatri.

Proscenium, locus ante scenam porrectus. Orchestra locus in quo senatores spectaturi sedebant; apud Græcos vero saltationes in eo peragebantur. Pulpitum est in quo actores prodibant.

13 *Scenæ*] Proprie erat arborum in se cubantium concamerata condensatio. Nam priscis temporibus, ante usum theatrorum, sub frondibus et umbraculis agebant ludos Scenicos. Quare Scenæ dicta est, inquit Cassiodorus, ab umbra luci densissima, ubi a pastoribus, inchoante vere, carmina cantabantur. Nunc dicta est theatri pars in qua vel comædia, vel tragedia, aut satira exhibetur.

Ille in sinum repente demisit caput,
 Et sic porcelli vocem est imitatus sua,
 Verum ut subesse pallio contenderent,
 Et excuti juberent. Quo facto, simul
 Nihil est repertum, multis onerant laudibus, 20
 Hominemque plausu prosequuntur maximo.
 Hoc vidit fieri Rusticus. Non mehercule
 Me vincet, inquit: et statim professus est,
 Idem facturum melius se postridie.
 Fit turba major. Jam favor mentes tenet, 25
 Et derisuri, non spectaturi, sedent.

presso capite in sinum simulavit adeo genuine grunitum porci sua voce, ut crederent verum porcellum latere sub toga, et imperarint excuti: quo peracto, ut inventum est nihil, illum cumulant plurimis laudibus, et excipiunt magnis acclamationibus. Agrestis videns id fieri, exclamat: Certe non me superabit; et continuo promisit se imitaturum postridie similis vocem porci. Accurritur majori numero; jam favor occupat animos, et venere, non qui spectarent, sed irruerent. Ambo

//////////

Per. convocat.—16 Nev. dimisit.—17 Ita edidi e Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Ms. Per. habet: *Et sic porcellum voce imitatus est sua.* Cui obsecuti sunt Saoad. et Philipp. Heusing. mallet: *Et sic porcelli vocem imitatus est sua.*—18 Heins. Verrem. Sed nil mutandum. Cf. vs. 32. et Burm.—20 *Lancibus* Gud. et Heins. quia novitate sua placebat, arripuerunt e Cod. Pith. et Rem. Stataunt enim, misisse munera esculenta spectatores in lancibus actori ludorum aut gladiatori, si cui faverent. Vid. Heinsii Ep. ad Munck. in Burm. Syll. Epp. p. 402. At bene vindicavit Burm. *laudibus.* Gud. probat eruditissime, lances olim industriæ præmium histrionibus datas fuisse; sed hoc ut in istis ludis fieret, lances in theatrum afferre secum debuissent spectatores: quod certe usu unquam venisse Romanis, nemo, opinor, concesserit. *Desbill. laudibus* etiam tuetur Drakenb. ad Sil. III. 15. Ita *onerare promissis, donis, &c.*—22 Perott. *mehercules.* Bentl. et Heins. *Videt ut fieri;* Cuningh. *Videt ut hoc fieri.* Sed v. V. L. ad lib. I. fab. 6. 1. [Anton. ut R. et dicit: 'Possit tamen legi: *H. f. ut v. R.*']—25 Urs. *Nam;* perperam, ut jam Scheff. notavit. [Anton. *F. t. m. jam; favor et m. t.*]—26 Libri scripti hunc locum, a manu emendatrice varie interpolatum, corrupte exhibent. Pith. et Nev. testantur, in Ms. Pith. legi: *Et derisuros, non exspectaturos sit et.* Vid. Desb. et Ed. Nev. ad marginem: sed Cod. Rem. habet: *Et derisuros, non spectaturos sit et,* teste Gud. Burm. auctoritate Heinsii fultus, contendit, in Ms. Pith. fuisse, *derisuros, non spectaturos sitis;* Brot. vero, novissimus Cod. Pith. collator, lectionem Cod. quod mirum videri possit, non indicavit, et locum, ut alios, intactum reliquit, varie tentatum a viris doctis. Heins. *Ut derisuros, non spectaturos scias;* Hoog. *Et derisores, non spectatores sedent.* De Heinsii et Hoog. emendationibus plura videri possunt in Notis Burm. qui legendum proponit, *Et derisuros, non spectaturos putes,* ad quam lectionem firmendam varia affert. Salmas. et Gud. *Et derisuros, non spectaturos, stitit,* ut *sistere sit,* se præsentem exhibere; Johns. *Et derisuros, non spectaturos citat,* i. e. convocat: quem confutavit Burm. cum *favor citat derisuros sit* insolentissima locutio, et nulla hic opus sit citatione, aut convocazione, cum pridie rusticus promisisset, se affere, et de scurra victoriam reportaturum. Et hinc sine ullo præcone aut simili citatione *fit turba major* sponte ruentium

Uterque prodit. Scurra degrunnit prior,
 Movetque plausus, et clamores suscitât.
 Tunc simulans sese vestimentis Rusticus
 Porcellum obtegere, (quod faciebat scilicet,
 Sed, in priore quia nil compererant, latens)

30

subeunt scenam. Scurra grunnit primus, et excitat acclamationes clamoresque. Tunc Ruricola fingens se occultare vestibus porcellum, (quem revera occultabat,) rellicit

ad ludos. In Cod. Per. erat, *Et derisurus, non spectaturus, sedet*. Sic legendum censet Heusing. non *sedent*. Omnes fere Editiones hanc Pithœi lectionem habent: *Et derisuri, non spectaturi, sedent*, a qua discedere cum Burm. et Desbill. non ausus sum. Burm. enim: 'Cum omnia quæ novatores producunt, sint partim dubia, partim inepta, valeant, et tueatur locum suum, quod olim vulgatum fuit.' Conjicit tamen Desbill. *Et derisuros non spectaturos ciet*; quæ lectio ei valde probabilis videtur. [Anton. edidit *Et derisores, non spectaturi assident*: proponit etiam *Et derisurus, non spectaturus sedet*, et *Ut derisuri, non spectaturi sient*.]—27 Alii (ut Rigalt. Ed. 2. Nev. Scheff. Desb. Maitt.) malunt *digrunnit*, sed credo utriusque compositi nos defici exemplis: ratio docet, *degrunnit* esse præferendum, non quia, ut *caput demisit* in sinum, ita *degrunnit* in sinum; sed quod *de* augeat, et notet: Omni nisu, conatu et viribus imitatur grunnitum porci, ut in 'depugnare' vidimus fab. 2. h. l. et 'decertare' lib. 1. fab. 30. quod multis aliis exemplis probari posset. Burm. *degrunnit* primum emendabat Ritters. suffragantibus Freinsh. quem v. ad h. l. Heins. Guy. aliis. *degrunnit* etiam est in Cod. Per. sed Gesn. et Scheller. unice afferunt *digrunnit*.—28 Ms. Per. *clamorem*.—29 Per. *Tum*.—*simulans*. Ita legitur in Excerpt. Rigalt. Alii, ut Rittersh. Urs. *simulat*.—30 sq. *quod faciebat, &c.* Hæc usque ad *latens* parenthesi (quæ in aliis editionibus abest) recte inclusit Bentl. ex Freinshemii sententia: nam debent conjungi, *simulans Porcellum obtegere, Pervellit aurem vero, quem celaverat*. Burm. Mss. Pith. Rem. et Ed. vet. fide Brot. habent: *Sed in priore quia nihil compererat latens*. Schw. Aliæ Editiones (Ritters. Rigalt. Nev.) *compererat latens*, quod quia sensum non habet, putabant abesse aliquid, et lacunæ signa post hunc versum addiderant. Est autem perfecta sententia. Faciebat id revera, qui credere, eum non obtegere porcellum, quia, cum eodem gestus adhibuisset scurra, delusi fuerant, et, excusso eo, *nil compererant*. Et clarior erit sententia, si parentheseos addas notam: (*quod faciebat—latens*) *pervellit, &c.* Freinsh. Urs. Heins. Philipp. Lallemand. totum vs. 31. qui etiam deest in Ms. Per. ejiciunt, quod mallet quoque Hoog. Sed Brot. si quis h. v. retinere voluerit, versum unum adhuc suppleendum censet, in hunc modum: (*quod faciebat scilicet: Sed in priore quia nil compererat latens, Exultare nihil reformidat doli.*) Quem quidem versum perperam in textum recepit. J. F. Gronov. conjicit, *quia nil compererant, tacent*, i. e. non jubent exenti. Sic etiam Cuper. h. l. emendat, quem interpretatur ita: Non clamant spectatores, perscrutandas vestes rustici, num quid intra eas occulti gerat; de quo vide uberius disputantem Cuperum lib. 1. Obs. cap. 13. Schw. Sunt, qui legant *tacent*; sed ita præcedentia a sequentibus divelluntur. Nihil hic mutandum videtur: et miror tam sollicite hoc verbum excussum, ac si quid inesset viti, quod nullum est. *quod latens* opponitur illi, qui deprehenditur: quemadmodum deprehensus fuisset rusticus, si eum exenti jussisset populus, sicut pridie fuerat excussus scurra. Toll. Scheff. retinens *quod latens*, positum esse existimat, pro, non observari, improbante Cupero l. c. Both. h. v. nec sine causa ponit post

Pervellit aurem vero, quem celaverat,
 Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
 Acclamat populus, Scurram multo similis
 Imitatum, et cogit Rusticum trudi foras.
 At ille profert ipsum porcellum e sinu,
 Turpemque aperto pignore errorem probans :
 En ! hic declarat, quales sitis iudices.

35

aurem porci latentis, et elicit dolore grunitum nativum. Plebs conclamat Scurram effinxisse multo melius, et voluit Rusticum ejici foras. Verum hic educit porcellum e sinu, convincens illos erroris turpis prolato porco. En ! ille probat, quales iudices sitis.

//////////

vs. 33.—32 Grut. legit : *aure utraque quem celaverat*. Scheff. Heins. legi vult, *verri*, quod merito displicet Bentleio. Cf. Burm. Syll. Epp. tom. III. p. 491. et tom. v. p. 402. Ms. Per. habet *aurem porco, quem*: quod ex glossa exceptum non inepte putat Tzschuck. Optime Mss. Pith. Rem. et libri editi *aurem vero*. Vid. vs. 18.—34 Scheff. conjicit, *At clamat*, quod displicet; sequitur enim mox 'At ille.'—36 Perott. *de sinu*.—37 *Aperto pignore*. Non damno hanc lectionem, nescio tamen exemplum similis locutionis: quare forte potuit scribere *certo pignore*, quod Ovidio aliquoties usitatum est. Vid. Heins. ad Ovid. Fast. III. 741. quod eo magis posset credi, quia et alibi librarii has voces confuderunt, ut apud eundem Ovid. Met. I. 222. 'discrimine certo,' invenit in duobus optimæ notæ Codicibus Heins. pro vulgato *aperto*. Quia tamen *apertum pignus* non absurde dictum est, relinquamus Phædro sua verba, donec per Codd. si quos fortuna offert, aliter constet. Burm. In Cod. Per. erat *exprob...* forte *exprobrans*, quod verum putat Heusing. et receperunt Lall. Philipp. Brot. At Mss. Pith. Rem. et libri vet. editi *errorem probans*.

FABULA VI.

DUO CALVI.

INVENIT Calvus forte in trivio pectinem :
 Accessit alter, æque defectus pilis :
 Eja, inquit, in commune, quodcumque est lucri.

Calvus reperit casu pectinem in compito ; intervenit alius pilis æque cavens. Eja,

//////////

2 Cuningh. [et Bentl.] *Accedens*.—3 Rigalt. in Edit. 3. Fab. Danet. Freinsh.

Ostendit ille prædam, et adjecit simul :
 Superum voluntas favit ; sed, fato invido, 5
 Carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus.
 Quem spes delusit, huic querela convenit.

ait, est communis quæcumque sit præda. Hic exhibet inventum, et addidit: Voluntas Deorum arrisit ; verum fati invidentibus invenimus carbonem pro thesauro, ut dicitur. Hæc querimonia spectat ad eum qui spe frustratus est.

Walch. Scheff. ediderunt *est commune*. Male. τὸ ἐστὶν enim abest a Mss. Pith. et Rem. intrusum a Rigalt. ad fulciendum versum ; in vero facillime excidere potuit. Cf. Gud. Heins. legi jubet: *Esto, inquit, in commune*. Rittersh. Nev. Urs. *Heja, inquit, commune.*—7 More suo Bentl. *querela hæc convenit*. Quanto suavius et commodius potuisset, ejecto *huic*, quod facile subintelligi jam toties vidimus, dari cum Rittersh. unde illud *hæc arreptum est, Quem spes delusit, hæc querela convenit?* Sed tutius nihil novare, quia Phædrus sæpe relativum præponit. Vid. iv. fab. 4. 1. *Burm.* Ms. Pith. Rem. *huic querela*. Pith. emendavit, *huic querela*. Toll. *ei hæc querela convenit*, sc. Carbonem pro thesauro inveni. 'Frigidus versus, quem glossatoris fetum puto, cum præsertim fabella ad illustrandum proverbium illud *Carbonem, &c.* composita esse videatur.' *Both.*

FABULA VII.

PRINCEPS TIBICEN.†

UBI vanus animus, aura captus frivola,
 Arripuit insolentem sibi fiduciam,
 Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
 Princeps tibicen notior paulo fuit,
 Operam Bathyllo solitus in scena dare. 5
 Is forte ludis (non satis memini quibus)

Cum mens inanis, insolescens favore vano, assumsit sibi confidentiam superbam, levitas inepta incurrit facile in risum omnium. Aulectus, cognomine Princeps, erat alicujus nominis, quod solebat præstare industriam Bathyllo in scena. Hic

† Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. *Procax tibicen*. Vid. Brot.—2 Ms. Pith. Nevelet. Rigalt. 2. *Abripuit*. Prasch. reponit, *Arripuit insolentem sui fiduciam*.

NOTÆ

5 *Bathyllo*] Bathyllus pantomimus fuit, Mæcenatis libertus.

Dum pegma rapitur, concidit casu gravi
 Nec opinans, et sinistram fregit tibiam,
 Duas cum dextras maluisset perdere.
 Inter manus sublatus, et multum gemens,
 Domum refertur. Aliquot menses transeunt,
 Ad sanitatem dum venit curatio.
 Ut spectatorum mos est, et lepidum genus,

10

ludis, non sat scio quibus, decidit imprudens casu gravi dum tollitur pegma, et sibi rupit tibiam lævam, cum potius optasset amittere ambas dexteras. Elatus inter manus, et querens plurimum, effertur in ædes. Aliquot menses abeunt, dum curatio adducitur ad sanitatem. Tunc pro more spectantium visus est hic lepidus homo

Both. *Abrip.*—7 Ms. *pecma*. Ita edid. Rittersh. Rigalt. Menrs. Urs. —8 Codd. Rem. et Pith. habent, *Nec opia sed*, vel, *Ne copia sed*, pro *Nec opinans et*. Vid. Nev. ad marginem Editionis. Grnt. Salmas. Bentl. Bipont. reponunt, *Nec opinus*, post Nev. ut lib. i. fab. 9. 6. quod recedit a vestigiis librorum scriptorum, qui favent τῶ opinans, recte judicantibus Burm. et Hensing. Litera enim n centies omissa, vel virgula superducta notata. Legitur etiam ‘nec opinans’ apud Terent. et Sueton. Aug. c. 10. Gud. lectionem Mss. *opia* retinere mallet, i. e. ὀπεία, instrumenta musica tibicalia, foraminibus plena, quod cave retineas.—13 Etsi in vulgato nihil est, quod morari possit lectores; tamen varie tentarunt viri docti hunc locum. Coler. conjicit *en lepidum genus*, cui cur assentiat non videt Rittersh. Guyeto scribendum videtur, *Ut spectatorum moris est, lepidum genus*, i. e. tibicen; quia apud Ciceronem est, ‘negavit moris esse Græcorum,’ sed vide mox. Heins. et *cupidum genus*, quod, judicante Burm. non satis exprimit, ejus rei cupidum sit: nam durum esset subintelligere, cupidum videndi Principem. At sequitur *desiderari cæpit*. J. F. Gronov. malebat *ad lepidum genus*, i. e. ut solent esse affecti erga illud suave genus tibicinum. Sed vellet, Burm. illustrasset genus illud dicendi, *esse ad aliquem*, ejus, si non addatur adjectivum aliquod, exemplum ignorat. Van Bergen. Crit. Obs. c. 34. p. 76. si quid mutandum, pro *et*, scriberet *id*, atque explicaret: Id lepidum genus (tibicinis), ejus

NOTÆ

7 *Pegma*] Machina est artificiosa, in qua statux collocantur: erat varie adornata, pro diversitate argumenti.

8 *Sinistram fregit tibiam, Duas cum dextras maluisset perdere*] Ludit Phædrus in voce *tibia*. Cum enim dicit, *sinistram fregit tibiam*, intelligit pedem sinistram: cum vero addit, *Duas cum dextras maluisset perdere*, debent referri ad tibias quibus excitabat tibicen saltantium vigorem. Sic in Eunuchi titulo apud Terent. legitur, ‘eam fabulam actam fuisse duabus dextris.’ Quod ut clarius fiat, res paulo altius est repetenda. Adhibebantur olim tibix in ludis scenicis,

ad exhilarandos animos. Erant dextræ, erant sinistræ tibix. Quid autem dextræ, quid sinistræ, ambigitur. Scaliger vult dextras et sinistras appellari ab lateribus unde inflantur. Victorius autem aliter sentit. ‘Vocabantur,’ inquit, ‘tibix dextræ, quæ dextra parte oris et manus tenebantur: eodemque pacto sinistræ, quæ contraria parte oris et manus inflantur. Tibicen autem dicebatur dextris et sinistris, et duabus dextris, uti, qui simul ambas inflaret. Sinistræ gravem sonum reddebant, dextræ acutum, utpote variis organis et inæqualibus foraminibus distinctæ.’

Desiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari saltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis,
Et incipiebat ingredi Princeps. Eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo

15

desse, cujus sono ardor saltantium solebat excitari. Quidam haud ignobilis erat daturus ludos, et Princeps Tibicen incipiebat ambulare. Illexit huic mercede et

//////////

flatibus solebat excitari saltantis vigor, cœpit desiderari, ut spectatorum mos est, si quid diu abest, quod antea semper adesse solebat. Quanquam, si quem exigna hæc mutatio τὸν et in *id* offendat, sine ulla correctione eundem sensum elicere possit, si modo et sumat pro *etiam*. Sed ut omittam, *lepidum genus* melius referri ad spectatores, quam ad Principem, nescio, an *genus tibicinis* de uno tibicine recte dicatur. Certe Phædrus dixit ‘pavidum genus’ de ranis, non de rana; ‘proprium genus,’ de graculis; ‘genus mortalium,’ de hominibus. Ita ‘genus piscium’ apud Hor. Od. 1. 2. 9. etsi probe sciam, alio sensu dici posse *genus tibicinis* pro ejusdem prole, ut ‘genus Adrastr’ Ovid. Fast. 433. pro Diomedea.—16 Præter J. F. Gronov. et Burm. ediderunt *nobiles* Bentl. Richt. Desb. Didot. sed vid. ad lib. v. fab. 5. 4. *nobilis* habent Rittersh. Rigalt. Nev. Fab. Urs. Scheff. prima Burm. Maitt. Lall. Brot. Jörd. al.—17. 18 Exhibent vetusti Codd. (etiam Edit. Vet. ut Nev.) *Et incipiebat Princeps abduci reum ingredi A se reducti pretio precibus ut tantummodo*. Rigalt. conjecit: *Et incipiebat Princeps ingredier. Eum Adducit, pretio, precibus*. Sic etiam emendandum censet Prasch. non tamen sensu concinno, et in exitu fere contra metrum, observante Tzschuck. Etiam Bentl. h. vers. ob malos numeros exsibilandum censebat. Quare cum Desbill. reposui: *Et incipiebat ingredi Princeps. Eum, &c. Schwab. Bentl. Et ut incipiebat posse Princeps ingredi, Inducit pretio, precibus*, in quibus me offendunt illa *et ut*; et deinde *posse ingredi*, quod nihil plus significat, quam *ingredi*. In Mss. non reperitur *posse*; licet non negem, probabiliter *posse* defendi loco illo Ciceronis, a Gudio adducto. Sed miror virum fastidiosum, qui lib. 1. fab. 27. ‘conveniens esse potest,’ quod est in scriptis, concoquere non potuit, hic contra auctoritatem scriptorum recipere avidè illud *posse ingredi*. Sed licere, utroque modo loqui, et *posse* addere, vel omittere, sine sententiæ damno, patet ex Suet. Vesp. 7. de Basilide liberto, ‘quem jam pridem propter nervorum valetudinem vix ingredi, longæque abesse constabat;’ et ibi vix *ingredi posse* intelligitur, sed τὸ *posse* non exprimitur. Quid? si legamus continuatis verbis, *Erat facturus ludos quidam nobilis, Ut incipiebat Princeps ingredi*: i. e. eo tempore ludos erat facturus, quo incipiebat iterum ingredi. In reliquis, quæ in cod. exhibentur, a se *abduci*, et Glossa Gudii, latet aliquid, quo Principem sine adminiculo jam ingressum significatur; a se *ingredi* vero vix Latinum putem; sed cum *ingredier* fuisse in Mss. potuit, hinc in ultimis illis *er*, et etiam in *reum*, vestigia veræ lectionis, et *per absorpta*, latere possunt, et forte ita posset constitui locus: *Erat facturus ludos quidam nobilis, Ut incipiebat per se Princeps ingredi. Adducit pretio, &c. per se enim obvium est pro, solus, sine adiutoribus*, ut lib. III. fab. 10. 58. ‘per te cognoveris,’ ubi v. Scheff. et ad Ovid. Medicam. 27. et Suet. Cæs. 56. Verba autem transposita fuisse, ex antiquis edd. satis patet. Burm. Ursin. sequens proprius vestigia scripturæ: *Et incipiebat ingredi Princeps, eum Reducit pretio, precibus, ut tantummodo*; Heins. *Ut incipiebat Princeps ingredier, eum Inducit pretio et precibus, ut tantummodo*; Toll. *Et incipiebat Princeps jam ingredier. Eum A. p. p.* [Edidit Anton. *Ut inc. a se Princeps ingredi, Perducit eum pretio, precibus, tantummodo ut Ipso, &c.* Etiam proponit: *Ut inc. P. absque duce ingredi, &c.*] *Adducit*. Brot. e libris scriptis et Plin. H. N. VII. 48. tuetur *Reducit*, quod alienum est h. l. cum repugnet sensui, et nexus orationis requirat *Adducit*, vel *Inducit*.—

Ipsa ludorum ostenderet sese die.	
Qui simul advenit, rumor de tibicine	20
Fremit in theatro : quidam affirmant mortuum,	
Quidam in conspectum proditurum sine mora.	
Aulæo misso, devolutis tonitribus,	
Di sunt locuti more translatio.	
Tunc Chorus ignotum et modo reducto canticum	25

precibus, qui in conspectum prodiret solummodo ipso die ludorum. Ut statim venit, rumor spargitur in theatro de Tibicine. Quidam contendunt illum esse fato functum; quidam contra, statim se ostensurum. Demisso aulæo, factis tonitribus, Dii sunt locuti modo vulgari. Chorus et canticum usitatum tunc temporis imposuit

//////////

23 Ita Ms. Rem. et Edit. Vet. In Ms. Pith. legitur *miso*. Philipp. emendavit, *demisso aulæo*. Sine necessitate.—24 Heins. *Diis collocutis*, probante Walch.—25 sq. In Mss. Pith. Rem. et Edit. vet. Pith. Rittersh. Nev. Urs. legitur: *Tunc chorus ignotum more ducto canticum Imposuit*. Obscura hæc; unde aliquid lucis emicare videtur Tzschuckio. Opinatur *Imposuit* explicari posse, intexuit: *ducto* capiendum ait, ut ante ‘translatio.’ Pari modo libr. scriptorum lectionem strenue defendit de Schirach. Sed cum significatio verbi *imponere*, sensu, quo volunt, nondum certa sit, et exemplis, ad probandum idoneis, confirmata; nondum moveri possum, ut viris doctis accedam. Desbill. proponit: *Tunc Chorus ignotum et modo reducto canticum Imposuit*. Quam recipiendam duxi; ita tamen, ut paululum recederem ab interpretatione Desbillonii. Non enim videtur credibile, Chorum ideo Principem nihil præmonnisse, quo eum ludificaret certius. A lectione Codd. Mss. non multum abhorret Brot. *Tunc chorus et ignotum reducto canticum Imposuit*. Permultæ Editiones, etiam Burni. major, habent: *Chorus reducto tunc et notum canticum Imposuit*, quam, præter alios, vindicant Schulz. et Lang. Statuit Burni. *notum* sine dubio tenendum. Sed *ignotum*, quod est in libris scriptis, non temere abjiciendum arbitrator. Fac enim canticum ejusdemque argumentum et consilium notum fuisse Principi, qui tandem fieri poterat, ut deciperet hominem, ita, ut gratulationem populi ad se, non ad Cæsarem, pertinere crederet, sicque se exponeret risui omnium? An tibenem tam insigni impudentia fuisse censendus est? Quare *ignotum* recte retinent Bipont. qui legunt: *Tunc chorus ignotum modo reducto canticum Imposuit*; quæ ita intelligo: Chorus imposuit, i. e. injunxit tibicini, modo in theatrum reducto, canticum, quod ei ignotum erat. Ita etiam locum capit Tollius, sed

NOTE

23 *Devolutis tonitribus*] Quæ vocabantur et *Clandiana*; quia *Claudius Pulcher* instituit, ut ludis post scenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitru sonum imitaretur. Nam antea leves admodum et parvi sonitus fiebant, cum clavi et lapides in labrum æneum conjicerentur.

24 *Di sunt locuti*] Ut præsentia Deorum sentiretur magis, devolvebant tonitrua, et Dii loquebantur. Unde natum istud, *Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς*:

Deus e machina. Inducebantur autem Dii, cum dignus aliquis vindice nodus incidisset.

More translatio] Non sibi nativo et proprio.

25 *Chorus*] Multitudo canentium et saltantium cum tibicine.

Tunc C. i. et m. r. c.] [*Reducto tunc et notum canticum*] Verior hæc videtur lectio, quanquam et aliam probem: *Tunc chorus ignotum mox reducto canticum Insonuit*. Cum enim Princeps

Imposuit, cujus hæc fuit sententia :
 Lætare, incolumis Roma, salvo Principe.
 In plausus consurrectum est. Jactat basia

tibicini reduci, cujus hic fuit sensus : *Lætare, incolumis Roma, salvo Principe. Applausum est : Tibicem protendit manus, credit amicos sibi gratulari. Equites*

//////////

ita, ut pro modo, reponat mox. Sed jam olim non inepte quærebat Heins. Epist. ad J. Frid. Gronov. in Burmanni Syll. Epp. tom. III. p. 482. : 'An chori erat, imponere canticum? at supra dixit, divitem illum nobilemque virum, qui ludos erat factururus, cum tibicine pepigisse, ut tantum se ostenderet in theatro : cur ergo hic canticum illi imponitur?' Ipse Heins. l. c. legendum putat : *Chori reducto tunc ignotum canticum Imposuit.* Benth. *Tunc chorus ignotum more docto* (i. e. de more) *canticum Insonuit*, ad quæ v. Burm. qui proponit : *Tunc Chorus ; et notum mox (vel modo) reducto canticum Imposuit.* [Sequitur Anton. nisi quod ac pro et substituit.] Freinsh. *Tunc chorus ignotum mox reducto canticum Insonuit* ; Prasch. *Tunc chorus, ignoto more, ludo canticum Imposuit* ; Rigalt. *Tunc chorus notum moro educto*, i. e. Principe, moro et inepto tibicine, *canticum* ; Idem in altera edit. edidit : *Chorus reducto tunc, et novum* (Richter. *ignotum*) *canticum* ; Scheff. *Tunc chorus ignotum ac reducto canticum* ; Grut. teste Nev. *Tunc chorus ignotum amore ductus canticum* ; Cuningh. *Chorus tunc ignotum ore docto canticum Insonuit* ; Kohl. Comment. Crit. Pentad. II. l. 49. p. 203. *Chorus reducto tunc et motum canticum Imposuit*, laudans præter alia Ovid. Met. XIV. 20. sq. Editor Edit. stereot. *Chorus tunc et notum reducto canticum Imposuit.*—28 Burm. conjectura Scriverii et Heinsii deceptus, edidit, *Jactant basia*, ut hæc verba referat ad spectatores : quod mihi quidem absonum videtur. Nam ut stultus error Tibicinis intelligi posset, aliquos ille gestus edere debuit, quibus significaret, a se plausus spectatorum, tanquam sibi uni datos, accipi ; hoc autem ut præstaret, quid opportunius fuit, quam jactare basia, id est, manus et ori admovere, et ad spectatores porrigere? id quod facere solebant Romani, ut gratos se et memores ostenderent. Sana est ergo lectio Mss. Codd. et edd. fere omnium, quam exhibemus. Desbill. Præter Heins. et Burm. *Jactant* tumentur Santor. Heusing. de Schirach. [Anton.] At stare potest Benthii et Desbill. sententia. Non enim subest causa, quare lectionem Mss. repudiandam putemus ; maxime cum moris esset scenicis, adorare populum. Neque objici potest a Burm. non sine copula *putat* subjuncturum fuisse Phædrum ; cum et alibi per asyndeta procedat oratio. Vid. ad lib. IV. fab. 17. 16. 20. et ad lib. IV. fab. 21. 16. Neque etiam obstat, si Princeps jactasset basia, non equites tantum visuros fuisse, sed etiam populum. Utique enim populum videbat hominem, basia jactantem, et mox in pulpito totum se prosternentem, sed veram causam, quare hoc faceret, nescio quomodo, non intelligebat ; mox enim Phædrus narrat, populum existimasse, coronam rogare tibicinem ; donec res patefacta per equites, qui stultum errorem statim intellexerant, cuneis innotesceret omnibus, et ille ab universis foras protruderetur. Cf. vs. 32. sqq. ex quo

NOTE

Tibicem detentus fuisset lecto propter acceptum vulnus, potuerat nescire canticum in honorem Imperatoris. Ordoque horum verborum talis est : Tunc chorus insonuit canticum ignotum reducto Principi Tibicini. Quo

factum est ut erraverit vehementer, sibi dictum putans, quod imperatori dicebatur.

28 *Jactat basia*] Id est, adorat populum.

Tibicen; gratulari fautores putat.
 Equester ordo stultum errorem intelligit, 30
 Magnoque risu canticum repeti jubet.
 Iteratur illud. Homo meus se in pulpito
 Totum prosternit: plaudit illudens eques;
 Rogare populus hunc coronam existimat.
 Ut vero cuneis notuit res omnibus, 35
 Princeps, ligato crure nivea fascia,
 Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
 Superbiens honore divinæ domus,
 Ab universis capite et protrusus foras.

subodorantur illius errorem ineptum, et effusi in risus imperant iterari canticum. Repetitur. Meus homo se totum prosternit in pulpito. Equester ordo irridens consurgit in plausus. Populus credit illum postulare coronam. Cum autem res fuit cognita omnibus cuneis, Princeps crure revincto fascia candida, veste candida, et soccis candidis, insolescens majestate domus imperatoriae, pulsus est capite foras ab omnibus.

apparet, in omnibus fere edd. recte *Jactat* legi.—29 *Harius* post Walch. *Jactat basia...putans*, quod receperunt Cuningh. Jörd.—32 Distinguit Bentl. *Iteratur: illic homo*: quia *hic* et *illic* eleganter pro *tunc* sumi solet: quod debuisset probare vir doctus de τῶ *illic*. Sed producit exemplum, ut sunt ad manum plurima certe, de τῶ *hic*, de quo *hic* non agitur; quo modo si liceat emendare, nihil unquam nos morabitur. Multo verosimilius Heins. *illico*; sed servemus *illud*, sc. canticum. *Burm.*—37 Gud. præfert *Nivea tunica*, nisi quis accipere velit de duplici tunica.—38 Sic optime Paris. sublatis etiam notis lacunæ ante hunc versum (quæ habentur in Editt. Rittersh. J. F. Gronov. al.) *Deest enim nihil. Edebatur antea, honorem vidit divinæ domus* (ita Nev. Urs.) *Freinsh.* Gud. legit, *honorem in divinæ domus*, de veteri hac formula, quæ siglis etiam ita notatur IN H. D. D. erudite disputans. Vs. 33-39. hoc ordine legi vult Rigalt. *T. p. plaudit illudens eques: Princeps ligato crure nivea fascia, Niveisque tunicis, niveis etiam calceis, Superbiens honorem invidit divinæ domus; Rogare populus h. c. e. Ut vero cuneis n. r. o. Ab universis c. e. p. f.*

NOTE

30 *Equester ordo*] Erat in theatro tri ubi personæ canere agereque fabulam solebant.
 certus equestri ordini assignatus locus.
 35 *Cuneis*] Erant spectatorum sedilia in theatro, ubi sedebat populus.
 32 *In pulpito*] Pulpitum, pars thea-

FABULA VIII.

OCCASIO DEPICTA.†

CURSU volucris, pendens in novacula,
 Calvus, comosa fronte, nudo corpore,
 Quem si occuparis, teneas; elapsum semel
 Non ipse possit Jupiter reprehendere,
 Occasionem rerum significat brevem.

5

Homo *calvus* gradens super *novacula* cursu *volucris*, nudis membris, et *sincipite* *crinito*, quem si *arripas*, *possidebis*; si *sinas* *clabi* *semel*, non ipse *Jupiter* *valeat* *occupare*. Hæc *pictura* *demonstrat* *occasionem* *rerum* *esse* *momentaneam*. *Prisci*

† In Mss. Pith. Rem. et Editt. Vet. legitur: *Tempus*; pro quo recentiores habent: *Occasio depicta*.—1 Sic vulgo legitur: in qua lectione nil mutandum censeo; varie tamen locum sollicitant Critici. Pith. corrupte ediderat, *Cur sit*, unde Rittersh. fecit, *Vir sit*, h. e. pingatur; formula, a Mathematicis sumpta, qui lineam vel circulum pingere jubentes dicere soleant *sit*, vel *esto*; sed fere omnes deinde *Cursu* ediderunt. Bentl. *Cursu ille volucris*; sine necessitate. [Ei tamen accedit Anton.] Buchner. volebat *Cur sic*, et post *reprehendere* vs. 4. ponebat interrogationis punctum, et pro *pendens* legebat *pendet*. *Id* sic etiam reponit Cuningh. Burm. ‘Posset et aliquis hic reponere, *Cursu volucris, pendens in novacula*; ut *cursu celer* et similia occurrunt: quia variare voluisse videtur noster occasionis, sive temporis, dotes. Sed servo vulgatam, et distinguo cum aliis post *volucris*: ita mox, *comosa fronte, nudo corpore*. Et præterea huc credo respexisse Senec. Nat. Quæst. vi. c. ult. ‘in puncto fugientis temporis pendeo.’ *Cursu volucris pendens in novacula*, scribendum et interpungendum, docet Drakenb. ad Sil. iv. 179. Nam ‘pendentem in cursu,’ dixisse Stat. ad Crispin. Sylv. v. 2. 115. et *pendere in cursus* dici, ut ‘pendere in verbera,’ de auriga, ap. Virg. Æn. v. 147. et Sil. Quem Virgillii locum Desbill. affert ad firmandam conjecturam suam, *pendens in novaculam*, non quæ pedibus ejus subjecta sit, quemadmodum plerique recte explicant, at quam gerit manu. Quam inconcinne vero Jakob. reposuerit *pedes in novacula*, docet Censor doctus in A. L. Z. ann. 1785. ii. p. 281. [Burmanni major editio, quid mirabilius? habet mero errore typoth. *pendens*.] Bronkhus. ad Prop. iv. 2. 28. distinguit: *Cursu volucris, pendens, in novacula*; alii: *Cursu volucris pendens, in novacula*.—2 Bipont. ediderunt *nudo occipitio*.—4 Nevelet. *reprehendere*. Sic in uno Statii libro invenit Barth. quem v. ad Theb. vi. 568.

NOTE

Hæc non est fabula, sed *ὑπογραφή*. 1 *Cursu volucris, pendens in novacula*
 Est enim Occasionis descriptio, quam Id est, tanta velocitate, ut posset in-
 invenies apud Ausonium Epigram. cedere in novacula.

Effectus impediret ne segnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

pinxerunt talem imaginem Temporis, ne cunctatio pigra moraretur eventus.

—6 Heins. mallet: *Effectus impediatur ne segni mora*, quod placet Hoogstratano. Kohlins Pentadec. i. 49. p. 117. ad hosce versus acute hæc observat: ‘Phædro, nisi me animus fallit, postremus fabellæ versus hic erat: *Occasionem rerum significat brevem*. Sic enim argute satis et rotunde fabella clauditur. Qua brevitate, nescio quis, offensus inficetus adjunctor, cum accessionem scilicet afferendam Phædrinis versibus putaret, aptæ satis et concinnæ vesti laciniam, ut pluribus aliis locis factitatum, inconcinnam subtextuit.’

FABULA IX.

TAURUS ET VITULUS.

ANGUSTO in aditu Taurus luctans cornibus,
Cum vix intrare posset ad præsepia,
Monstrabat Vitulus, quo se pacto plecteret.
Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.

Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

5

Bos cnixus cornibus in transitu arcto, cum vix posset ingredi in bovine, Vitulus ostendebat quomodo se flecteret. Sile, ait; scio id antequam fuisses procreatus. Sibi id pro dicto habeat, qui docet peritiorem.

3 *Plecteret*. Ita recte Mss. et libri editi. Vid. Brot. *Schw.* Rittersh. Buchner. (etiam Urs. Walch. Danet. J. F. Gronov. Bentl. Guy. Cuningh. de Schirach.) volunt *flecteret*. Sed nihil temere mutaverim. Nam et *plecteret* est *flecteret*, cum utrumque sit a *πλέκειν*. Sic Juv. Sat. vi. 496. ‘plectitque comas,’ ut legit Ruben. Elect. ii. c. 26. Inde *plectra*, navium gubernacula, quia flectunt navem. Scheffer. Eadem ratio, quam sæpe dedimus (nempe librariorum, aut glossatorum rarioris significationis vocabula notis supposuisse, non contra) suadet, ne hic *flecteret* legamus. Vid. Scheffer. de Re Veh. lib. i. c. 4. (p. 30.) et ad Ov. Fast. i. 345. et Met. xiii. 894. *Burm.* Plaut. Bacch. i. 1. 37. ‘Pro insigni sit corolla plectilis.’ Gell. lib. xviii. c. 2. ‘Coronam (ponebat) e lauro plexam.’ *Desbill.* Barth. Adv. xlv. 6. legit *plieteret*; Heins. *inflecteret*. [Anton. *plect.*]—4 *Tu deest* in Mss. Pith. et Rem. Recte illud addidit Pith. Brot.—5 Cuningh. sine auctoritate edidit: *sibi dictum hoc putet*.

FABULA X.

VENATOR ET CANIS.

ADVERSUS cunctas fortis veloces feras
 Canis cum domino semper fecisset satis,
 Languere cœpit annis ingravantibus.
 Aliquando objectus hispidi pugnæ suis,
 Arripuit aurem : sed cariosis dentibus 5
 Prædam dimisit. Hic tum venator dolens
 Canem objurgabat. Cui Latrans contra senex :
 Non te destituit animus, sed vires meæ.

Cum Canis acer præstitisset semper suam operam hero contra cunctas celeres feras, cœpit deficere ætate devexa. Commissus vero postea in pugnam cum apro hirsuto, corripuit illius aurem; verum reliquit prædam dentibus adæsis caric. Hic tum Venator mæstus increpabat Canem: cui senex Canis allatraus: Animus meus

//////////

1 *Fortis veloces.* Ms. Gud. i. e. Pith. *fortes et veloces*, et vs. 2. *tun.* Schw. Heins. *fortis et velox*, quod recepit Bentl. (et placet Hoogst. et Walch.) quia *fortis* adversus apros et leones, *velox* contra lepores et cervos erat; sed quis unquam dixit, *velox contra lepores?* cum rectius *fortis* posset intelligi duplici de dote; viribus, pugnando contra leones, &c. *curso*, insequendo veloces, ad quod etiam viribus opus, ut noster supra fab. 2. *ridiculi* causa dixit, 'quantis fugias viribus,' et ut ille canis apud Ovid. Met. III. 219. '*curso fortis Aëllo.*' *Burm.* qui plura dabit. Heinsii et Bentl. emendationem probari posse putat Hensing. si *velox* adversus Latine diceretur.—3 Bentl. more suo *Languere ut capit.*—5 Heins. *aure*, quem iterum sequitur Bentl. credo, si *aure* fuisset in vulgata, maluissent Critici *aurem*: nam æquo jure utrumque se tueri potest, ut hoc ostendi pluribus ad Ovid. Met. II. 476. *Burm.* Etiam van Bergen. Obs. Crit. c. 33. p. 74. sq. rejicit emendationem Heinsii atque Bentl. Nil in vulg. lect. mutandum, quæ etiam tuetur locum suum auctoritate Codd. Mss.—6 Ms. Pith. *tunc.* Vid. Gud. *tunc* edidit Nev.—7 Heinsius *objurgare. Cui Latrans contra senex.* Olim (e Mss.) legebatur, *Cui senex contra latrans* (ita Rigaltii 2. Nev.) sed cum prima in *latrans* sit longa, ut hoc operose satis ostendit Hoog. (cf. Wasius in Senar. p. 32.) subventum fuit versui sola transpositione verborum, qua et nos, et omnes in Phædrum interpretes et Bentl. centies usi fuerunt; quæ medicina certe est mollissima: neque video, quid versui ita constituto insit scabri aut duri; sed vir doctus hic excedit nobis, *Cui senex contra Lacon*, et eleganter poetam,

NOTE

7 *Latrans senex*] *Latrans*, pro cane 'barbatus,' pro capro: 'sonipes,' pro dicit, ut supra 'laniger,' pro agno: equo.

Quod fuimus, laudasti; jam damnas, quod sumus.

Hoc cur, Philete, scripserim, pulchre vides.

10

non defuit tibi, sed mea vires. Probas quod fuimus; jam vituperas quod non sumus. O Philete, iudicas recte quare finxerim istud.

cum prins canis dixisset, postea inferre *Laconem* jactat. Sed quis crederet Phædrum, qui fere bestias ornat epithetis, quibus maxime ab aliis dignoscuntur, hic usum designatione canis ex origine aut genere, qua nunquam usus fuit? Sic cum 'barbatum' pro hirco, 'bidentem' et 'lanigerum' pro ove, 'auritum' pro asino, et similia dedisset nobis, multo vero similis est *latrantem*, quam *Laconem* dixisse. In Horatii loco alia res est; ibi de diversis generibus canum agitur, non de uno; 'Molossus, aut Lacon.' Alia attulit Harius, quibus *Laconem* illum exegit loco. Sed nec ille felicius mihi videtur obtrudere *hirriens*, quod nulli poetæ usitatum scio, et inter illa vocabula, quæ rarissime in poetarum aut oratorum scriptis occurrentia, apud Grammaticos fere solos nobis sunt reliqua. Sed quia fastidiosi Critici nolunt in sedem quartam bisyllabam vocem admittere, nisi sit prima brevis, legamus: *Canem objurgabat, latrans cui contra senex.* Burm. [Quod quidem legit Anton.] Benti. conjectura, ut judicat Both. est 'elegans, sed non necessaria.'—8 Ita Mss. Pith. Rem. et Edit. Vet. Brot. Heins. legebat *Non nos*. Sed voculæ duæ, tres n habentes, offendunt; quare Hoog. ex P. Francii sententia, *Non me*, et ita Walch. et Benti. Credo, parum interesse; nam canis vires, non animus destituebat dominum, quod per ejus infirmitatem præda caruerit: canem vero ipsum destituebant vires, quæ abierant, non animus, qui manebat, sed inutilis. Ov. Ep. xv. 136. 'Tam cito me somnos destituisse queror,' i. e. abiisse, reliquisse. Et posset huc aliquo modo facere illud Ex Pont. III. 9. 18. 'Judicium vires destituuntque meum.' Vid. ad lib. I. 21. Burm.—9 In Mss. Pith. Rem. legitur: *Quod fuimus laudas, jam damnus quod sumus*, claudicante versu; sic tamen edidit Nev. At ego e Romulo et Anon. Nilantii reposui: *Quod fuimus, laudasti; jam damnas, quod sumus*. Sic et olim conjecerat Burm. et recte recepit Hartman. sensu optimo. Romulus enim Ulm. quem male appellant *Rinicium*, habet, *Fuinus aliquando fortis, laudasti quod fuimus, jam (Romul. Divion. nunc) damnas quod sumus*; sed Anon. Nilantii: *laudasti quod fui, mihi jam damnus quod sum*. Pro lectione *laudasti* pugnat quoque *jam*, quæ sequitur, opponenda iis, quæ olim fecerat venator. Accedit, quod hic in præsentem canem non laudaverat, bene observante Leonh. At plurimi, etiam Burm. in Edit. majori et Bipont. legunt: *Quod fuimus laudas, jam damnas, quod non sumus*; τὸ non perperam intrusit Pith. Sed sic metrum displicet Criticis, disyllabæ vocis spondeo in quartam sedem incurrente. Hinc varie locum emendare ausi sunt. Barth. Adv. XLIV. 6. *Quod fuimus laudas? jam damnas quod sumus*; quam conjecturam gloriatur et fulcire versum, et poetâ dignam esse, et sensui aptissimam. Heins. *Quod fuimus laudas, dum damnas, quod nunc sumus*. Idem quoque conjiciebat: *Quod fuimus lauda, non damna, quod jam sumus*. Gud. et Benti. quibus obsequuntur Maitt. et Schirach. Clav. P. I. p. 305. [et Anton.] *Quod fuimus lauda, si jam damnas, quod sumus*; Faber, Q. f. *laudas, damnas, quod jam nos sumus*; Scheff. lectionem *jam damnas quod non sumus* retinet, sed hoc ordine vult construi: *damnas, quod jam non sumus, sc. id quod fuimus*; Desbill. *Quod fuimus laudas, etiam damnas, quod sumus*. Equidem in lectione nostra veteris scripturæ vestigia satis expressa

NOTÆ

10 *Hoc cur scripserim, vides*] Nempe dationem ac damna sentio, quia senex sum, et annorum depræ-

Delph. et Var. Clas.

Phædr.

S

esse putaverim; etsi verum sit, quod scribit Burm. 'quocumque modo scripserit Phædrus, sensussemper fere idem exit.'—10 *Philete*. Ita scriptum invenias in Cod. Rem. sed recentiore manu superhntum, *Fili descriperim*, teste Rigalt. Quæ docent, quantopere libri scripti, cum Rem. tum maxime Pith. interpolati fuerint a manu secunda, ut non uno loco in hoc opere intelleximus. *Philete* scribendum esse, non *Filete*, ex inscriptionibus antiquis probat Gud. Occurrit tamen *Filetus* apud Gruter. p. CCCXLVI. 2. Nev. Urs. al. ediderunt *Filite*; perperam; est enim a Græco φιλητός. In Ms. Pith. et Excerpt. Rigalt. inveniri *Filete*, testatur Heins.

APPENDIX

FABULARUM ÆSOPIARUM

XXXIV.

E MSS. DIVIONENSI, ANONYMO ET ROMULO NILANTII,
ET ALIIS.

APPENDIX

FABULARUM ÆSOPIARUM.

FABULA I.

MILVUS ÆGROTANS.

MULTOS cum menses ægrotasset Miluus,
Nec jam videret esse vitæ spem suæ ;

NOTÆ

Burmans, si non omnes hujus Appendicis fabulas, maximam tamen partem, olim a Phædro fuisse versibus senariis conscriptas credit, in quo tamen alii aliter sentiunt. Paucas Nilantius etiam tentavit versibus exprimere, in uno, judicante Burm. peccans, quod sexto pede spondæum posuerit, quod nec Phædrum, nec alium poetam, in senariis fecisse, ei persuasissimum est. De ceteris rebus observandum, Notas, quæ sine auctoris nomine, in hac Appendice exhibentur, Burmannum habere auctorem. *Schwab.* [qui monet in memoriam revocanda esse quæ in sua Notit. Liter. de hac re notat. Ea huc in tuos, Lector, usus transtulimus. ' Phædri Fabular. libri v. cum nova fabularum Appendice, ex Ms. Divionensi, Rimicio, Romulo, et aliis. Cura

et studio Pet. Burmanni. Hagæ-Comitum. apud Henr. Scheurleer. 1719. 12. Hæc editio, minor Burmanni prima, textum, ab ipso recensitum, exhibet sine notis, et habet appendicem fabularum xxxiv. Primum nempe Gudius fabulas quinque, e Ms. Divionensi descriptas, in senarios redegerat. Quatuor ex his subjecit Burmannus editioni suæ ann. 1698. Reliquas xxix. idem e Rimicio, i. e. Romulo, Anonymo et Romulo Nilantii numeris suis redditas, juris publici fecit in editione ann. 1718. adjectis fabulis quinque, a Gudio in metrum redactis. Has igitur fabulas xxxiv. repetitas in hac editione minori I. appellat novam appendicem. Sed ipse in præfatione ad editionem ann. 1727. libens agnoscit, longius sæpe se a Phædri ma-

Matrem rogabat, sancta circumiret loca,

Et pro salute vota faceret maxima.

Faciam, inquit, fili; sed, opem ne non impetrem,

5

Vehementer vereor; sed qui delubra omnia

Vastando, cuncta polluisti altaria,

Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

NOTE

nu aberrasse, licet multæ voces et locutiones sint servatæ. Interpolatores illi enim, quos secutus fuit, verbosiores Phædro, qui brevitatem semper jactat, extitere. Lege quæ hanc in rem scribit in Præf. Edit. ann. 1718. Appendix ista Gudianâ multo magis Burmanniana vix ullam, quæ Phædro digna sit, Desbillonio visa est fabulam continere, in Præf. Disp. III. p. XXVIII. Sed quinque e Cod. Divion. descriptæ fabulæ haud Phædro plane indignæ videntur Biontinis Editoribus, quorum vide Not. Liter. de Phædro p. XXVII.]

Hæc fabula ap. Rimicium l. I. 19. legitur. *Burm.* Apud Romulum Divion. et Ulmens. est lib. I. fab. 18. *Schwab.*

2 *Esse vitæ spem suæ*] Lege, *esse vitæ spem super.* Virgil. 'dum vita supersit.' Plautus etiam eleganter per tmesin separat: 'si quid super illi fuerit.' *Gud.*

3 *Sancta circumiret loca*] Sic Ms. *Sancta loca* apud Antores nondum reperi. Forte scripsit *sacra.* Sic apud Ciceronem, 'locus sacer:' oppositus profano. Virgil. 'Incus sacer,' et 'aræ sacræ.' Tamen Virgil. etiam 'flumen sanctum,' et 'Numina sancta.' Ovid. 'Di sancti.' Martial. 'Aula sanctior.' Lucret. 'Sancta Deum delubra.' Recte ergo

se habet locus. *Gud.* Et si *augusta* dicantur templa et alia loca, *augusta* vero idem notet, quod *sancta*, teste Ovid. *Fast.* I. 609. quidni liceret *sancta loca* dicere?

Circumiret] Ut in periculis constituti solebant etiam privatorum domos circumire. Tac. *Annal.* lib. II. 'Libo veste mutata cum primoribus fæminis circumire domos, orare affines, vocem adversus pericula poscere.' *Gud.*

4 *Et pro salute*] Lege: *Ejusque pro salute vota neceat.* Lucret. 'Votis vota neceat.' *Gud.*

7 *Vastando, cuncta*] Lege: *Vastasti culta polluens altaria.* Sic Clodian. 'Culta altaria,' forte Phædrum imitatus. *Gud.*

8 *Nunc quid vis rogem*] Scilicet hoc ipsum vult mater dicere, quod Cato apud Nonium: 'Nullam profecto accessi ad aram, quin Deos, suppliciiis, sumtu, votis, donis, precibus, ploratu obsecrans nequicquam fatigarem.' Egregie Cato apud Sallust. *Cat.* c. 52. 'Non votis, neque suppliciiis mulieribus auxilia Deorum parantur; vigilando, bene agendo, bene consulendo, prospere omnia cedunt: ubi socordiæ tete atque ignavia tradideris, nequicquam Deos implores: irati infestique sunt.' *Gud.*

FABULA II.

LEPORES VITÆ PERTÆSI.

QUI sustinere non potest suum malum,
 Alios inspiciat, et discat tolerantiam.

Aliquando in sylvis strepitu magno conciti
 Lepores clamant, se propter assiduos metus
 Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
 Venerunt, miseri quo se præcipites darent.
 Adventu quorum postquam ranæ territæ
 Virides in algas misere fugientes ruunt:
 Heu, inquit unus, sunt et alii, quos timor
 Vexat malorum. Ferte vitam, ut ceteri.

5

10

NOTE

Fabula est apud Rimic. II. 8. et Romul. Nil. 24. *Burm.* Apud Romul. Ulmens. et Divion. est lib. II. 9. *Schæ.*

1 *Sustinere*] Phædri plane est: lib. I. fab. 2. 'Hoc sustinete, majus ne veniat malum.' *Gud.* Malim, *Ut sustinere quis possit suum malum, Aliorum mala respiciat, et discat pati.*

2 *Alios inspiciat*] Terent. Adolph. 'Vitas hominum inspicere.' Plin. jun. 'inspicere hominem propius.' *Gud.*

Discat tolerantiam] Forte totus versus ita constitutendus: *Aliorum exemplo tolerantur discat pati.* Sic Cicero: 'Toleranter dolores pati.' Reliqua ita forte melius constitui possunt: *In sylva quondam strepitu magno conciti Lepores, assiduos velle se propter metus Finire vitam, clamitant: sic proximum Venere ad stagnum, quo*

se præcipites darent. Adventu quorum postquam ranæ territæ Confestim in imos trepidantes fugiunt lacus: Heu, inquit unus, similis illarum est timor; Sequamur et feramus vitam, ut ceteri. *Gud.*

6 *Præcipites darent*] Terent. Andr. III. 4. 'Utinam mihi esset aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem.' *Gud.*

9 *Heu, inquit*] Lib. I. fab. 31. 'Heu quanta nobis instat perniciēs, ait.' *Gud.* Mallem hoc modo: *In sylvis sæpe motu lepores arborum Pavefacti consilium ceperunt, ut semel Perire velent propter assiduos metus. Hinc fugientes ad ripam veniunt fluminis, Ubi ranæ multæ, qua se præcipites darent. At illæ, leporum numero et turbatæ sono, Profunda saltu fluminis celeri petunt. Lepus tunc unus: Alios ecce territos; Sequamur vitam, ut ceteri, quam sors dedit.*

FABULA III.

VULPIS ET JUPITER.

NATURAM turpem nulla fortuna obtegit.

Humanam in speciem cum vertisset Jupiter

Vulpem, regali pellex ut sedit throno,

Scarabeum vidit prorepentem ex angulo,

Notamque ad prædam celeri prosiluit gradu. 5

Superi risere, magnus erubuit pater,

Repudiatam turpemque pellicem expulit;

His prosecutus: Vive, quo digna es, modo,

Quæ nostris uti meritis digne non potes.

NOTÆ

Hanc fabulam nusquam reperi. *tris moribus quæ uti nequis.* Nam, uti
 9 *Quæ nostris]* Forte: *Decore nos-* *meritis, an recte dicatur, dubito.*

FABULA IV.

LEO ET MUS.

NE quis minores lædat, fabula hæc monet.

Leone in sylva dormiente, rustici

NOTÆ

Hæc fabula est ap. Rimic. 1. 18. *minor sit, ubi potest, reddat vicem.* Vel,
 Anon. Nil. 18. Romul. 16. *Burm.* *Licet miscellus, vel pusillus.* Gud.
 Ap. Rom. Div. et Ulm. est lib. 1. 17. *2 Rustici mures]* An ita dicti a
Schwab. rure? Sic musca formicam vocat

1 *Ne quis]* Aliter est; *Qui casu* 'rusticam' apud Phædrum. *Rusti-*
peccat, habeat veniam, si rogat: Licet *cus, Ciceroni idem, quod agrarius, vel*

Luxuriantes mures, unus ex iis
 Super cubantem casu quodam transiit;
 Expergefactus miserum leo celeri impetu 5
 Arripuit; ille veniam sibi dari rogat,
 Crimen supplex fatetur, peccatum imprudentiæ.
 Hoc Rex ulcisci gloriosum non putans,
 Ignovit et dimisit. Post paucos dies
 Leo, dum vagatur noctu, in foveam decedit. 10
 Captum ut se agnovit laqueis, voce maxima
 Rugire cœpit; cujus immanem ad sonum
 Mus subito accurrens, Non est, quod timeas, ait;
 Beneficio magno gratiam reddam parem.
 Mox omnes artus, artuum et ligamina, 15

NOTÆ

agrestis: 'rustici et agrestis vitæ.'
 Postea pro *unus ex iis* legi potest,
adhuc rudis, i. e. parvulus, novitius,
 insciens. *Gud.*

4 *Cubantem*] Vel leonem. *Gud.*

Casu quodam] Ms. *non voluntate*,
 quod versus respuit. Scribo, *non li-*
benter, quod Ciceronis est. *Gud.* Mal-
 lem *Super cubantem sponte non transit*
sua. Nam *non voluntate* habent om-
 nes, quod ex Livio recte Nilantius
 asserit, sed versui senario non æque
 convenire suadebat *Gud.* Posset
 tamen ex Rimicio in versum alium
 admitti, hoc modo: *Leo excitatus ce-*
leri corripit impetu Misellum murem,
veniam qui sibi dari Rogabat, quia vo-
luntate haud peccaverat.

7 *Fatetur*] Vel *fatendo*. *Gnd.*

Peccatum imprudentiæ] Cic. ad At-
 tic. 'Peccatum stultitiæ.' *Gud.*

10 *Dum vagatur noctu*] *Pervagando*
nemora. *Gud.*

In foveam] *In casses*. *Gud.*

In foveam decedit] Sic lib. III. fab.
 3. Vel, *Leo, dum vagatur, cæcam in*
foveam incidit. 'Fossæ cæcæ' apud
 Columellam. 'Plagæ cæcæ' apud
 Lucret. latentes, coopertæ, quæ non

apparent. 'Vada cæca,' ap. Virgil.
 et 'vestigia cæca.' *Gud.*

11 *Captum laqueis*] Virgil. *Geo. I.*
 'Tum laqueis captare feras.' *Gud.*

Voce maxima] Cic. de *Orat. I.*
 'Hypseus maxima voce,' &c. *Gud.*

12 *Immanem ad sonum*] Vel, *cujus*
ad sonum mus advolans. *Gud.*

13 *Non est, quod timeas, ait*] Sic
 plane noster lib. II. fab. 2. *Gud.*

14 *Beneficio magno*] Ms. *Beneficii*
non immemor. *Gud.*

15 *Mox omnes artus*] Ms. *Divion.*
Dixit et omnes artuum illius ligaturas
lustrare cœpit, cognovit loco rodendo, et
sunsit laborem oris sui, et dentibus ner-
vos cœpit secare, et laxare artis illius in-
genia. Ms. *Pet. Dixit et omnes artis*
illius ligaturas lustrare cœpit . . . (erasa
hic sesqui linea) . . . nervos secando
laxat artuum ingenia. *Artus* sunt nodi
 et juncturæ, ut articuli, noduli, par-
 vulæ juncturæ. Cic. de *Sen.* 'Arti-
 culi sarmentorum.' Et *Plin. H. N.*
 'Articuli segetum,' pro, nodis; et
 'articuli montium,' pro, summitati-
 bus. Eleganter autem *Phædrus ner-*
vis conjunxit artus; quemadmodum
enim in humani corporis fabrica in-

Lustrare cœpit, cognitosque dentibus
 Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
 Sic captum mus leonem sylvis reddidit.

NOTE

cisis nervis laxantur artus; (nam 'artus nervis contineri' Cicero ait) ita in laqueis, e nervo ferino contextis, artus sive nodi, quibus feræ mirifico quodam artificio constringuntur, laxantur, si nervos seces. Eleganter quoque et venuste dixit *ingenia artuum*, pro artificio et ingenioso apparatu nodorum eurrentium, quibus statim implicabatur fera, atque in latentibus illos gladios incidebat. Sic Plinius in Epist. dixit 'ingenium cœnæ,' pro, artificioso apparatu convivii; et 'ingenium soli.' Et Gellius: 'Ingenia lactis et proprietates.' Ingeniosam hanc inventionem ejusmodi capturæ Gratius ipse vix satis laudare posse sibi visus est; dicit enim: 'O felix tantis quem primum industria rebus Prodidit auctorem, Deus ille, an proxima Divos Mens fuit?' &c. Ipsam autem artem paucis, iisque non satis perspicuis, verbis, indicat magis, quam docet: 'Nam fuit et laqueis aliquis curracibus usus; Cervino jussere magis contexere nervo; Fraus teget insidias, habitu mentita ferino. Quid qui tentatas iligno robore clausit Venator pedicas, cum dissimulantibus armis. Sæpe habet imprudens alieni lucra laboris.' Locus vero leviculo mendo laborat, nec satis cohæret; an enim ea ætate jam desierant esse in usu laquei ejusmodi, quos *curraces* vocat? immo vero contrarium ex aliis patet. Ut ergo sensus versui constet, et se-

quens apte cohæreat, legendum censeo: *Nam fuit ut laqueis aliquis curracibus usus.* Hoc est: nam postquam in aliquo usu laquei curraces esse cœperunt, jussere artis hujus magistri, cervino nervo contexere. *Gud.* Plurima hic corrupta in Rimicio. *Cognovit loca rodenda*, quod certe pro *lora* librarius supposuit, in reliquis Divionensi consentit. Romulus plura de sno intermiscet, et plures mures cœvocasse fingit; *artus* autem pro nodis et juncturis dici non puto. Ego vero Anonymum hic Nilantii sequendum judico, qui plerumque pressius retinuisse verba Phædri videtur. Quare ita constituerem: *Mox ut lustravit omnes nodos artuum, Laxare cœpit dentibus ligamina Artisque ræfræ ingenia morsu solvere.* *Artuum nodos*, pro nodis, quibus artus Leoni erant illigati; *ingenia artis* sunt machinæ, retia, laquei, quos ars venatoria excogitat, ut recte Gudius, nisi quod male *artuum ingenia* capiat, nullo sensu. Ovid. Met. viii. 155. 'Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis.' Tertull. de Spect. x. 'artuum ingenia.' Ita 'ingenium scelerum fraudisque nefandæ,' Stat. ii. 482. 'Ingenium necis,' iii. 153. et ita, præsertim inferiore sæculo, *ingenia* pro machinis posuerunt. Vide Barth. ad Guilielm. Briton. Philip. vii. 159. Salmas. ad Tertull. Pall. p. 131. Marci. ad Martial. Spectac. Ep. 10. Buchel. ad Bekæ res Ultraj. p. 82.

FABULA V.

HOMO ET ARBORES.

PEREUNT, suis auxilium qui dant hostibus.

Facta bipenni quidam ab arboribus petit,

Manubrium ut darent e ligno, quod foret

Firmum: jusserunt omnes oleastrum dari.

Acceptum munus, aptans et manubrium

5

Cœpit securi magna excidere robora.

Dumque eligebat, quæ vellet, sic Fraxino

NOTÆ

1 *Qui dant*] Sic, 'consilia qui dant prava,' Phædrus. Et: 'Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.' 'Auxilium dare' est Virgillii. *Gud.*

2 *Facta bipenni quidam*] Melius forte: *Facta securi quidam ab arboribus petit.* Nam homo, quod in membranis est, videtur ex glossa esse, et relative quidem apud Phædrum occurrit, sed non simpliciter pro eo, quod Gallis *un homme*; Germanis *ein Mensch*. Sed illud *quidam* proprium in ejusmodi fabulis Phædri est. Lib. II. fab. 2. 'Laceratus quidam morsu,' &c. Lib. III. fab. 4. 'Pendere apud lanium quidam vidit simium.' Lib. III. fab. 5. 'Æsopo quidam petulans lapidem impegerat.' Lib. III. fab. 8. 'habebat quidam filiam.' Lib. III. fab. 13. 'Puërorum in turba quidam.' Lib. IV. fab. 4. (5.) 'Quidam decedens tres reliquit filias.' 'Gelu rigentem quidam.' 'Quidam immolasset.' 'Facturus ludos quidam.' *Homo* tamen est lib. IV. 'necuit hominem protinus,' et eodem libro, 'Homo perturbatus excitat Simonidem.' Et eodem libro fab. 3. 'Auxi-

lium petiit hominis.' *Gud.*

Petit] Est pro, petiit, ut *perit*, pro, periit, apud Phædrum lib. IV. 'Vos quod rapuistis, perit.' Atque hinc apparet, *postulat*, quod in membranis est, a monacho esse, qui non animadvertit, *petit* præteriti esse temporis; itaque interpretatus est *postulat*, cum debuisset *postulavit*. *Gud.*

3 *E ligno*] Sic Plant. 'e ferro fabricatum est.' 'Lorica ex ære,' Virgil. Vide tamen, an pro *e ligno* scribendum sit *ilignum*: nam 'iligna manubria' laudat Plinius. Dicebant veteres *ilignus* et *iligneus*. Hor. Sat. II. 4. 40. *Firmum* proprie de ligno durissimo ad imitationem Virgillii sui *Æu.* lib. II. 'firma cavavit Robora,' i. e. dura, quæ Plinius vocat 'inflexibilia.' *Gud.*

5 *Aptans*] 'Aptare facta manubria' est apud Col. lib. XI. *Gud.*

6 *Excidere robora*] Est apud Ovid. 'securi cædere:' apud Virg. 'cædere arbores.' Cic. de Divin. 'qui robur illuc cecidit.' Id. in Divin. *Gud.*

Dixisse fertur Quercus: Merito cædimur.

NOTÆ

6 Merito] *Dixisse fertur: Digne et bene patimur.* Sic idem Ms. membranaceus Codex lib. I. fab. 31. in fin. 'merito plectimur,' plane simillime ineptissime circumscribit, *digne et bene putimur, qui in os prædoni commi-*

simus. Ex quo apparet, recte h. l. nos restituisse, *Merito cædimur,* atque hæc tantum Phædri esse, cum cetera sint Glossatoris inepti. *Gud.* Vide ad Phædri I. Prol. 6. *Schwab.*

 FABULA VI.

MUS ET RANA.

MUS, quo transire posset flumen facilius,
 Auxilium ranæ petit. Hæc muris alligat
 Lino priorem crus ad posterius pedem.
 Annem natantes vix medium devenerant,
 Cum rana, subito fundum fluminis petens, 5
 Se mergit, muri ut vitam eriperet perfide.
 Qui dum, ne mergeretur, tendit validius;
 Prædam conspexit Miluus propter volans,
 Muremque fluctuantem rapuit unguibus,
 Simulque ranam colligatam sustulit. 10
 Sic sæpe intereunt, aliis meditantes necem.

NOTÆ

Hæc fabula est ap. Rimic. I. 3. Alii a rana. Sed illud magis e more Anon. IV. Romul. III. *Burm.* Eandem fabulam narrant Romul. Div. et Phædri, qui lib. IV. fab. 4. (5.) 'Auxilium petiit hominis.' Vid. et infra *Wlm.* lib. I. fab. 3. *Schwab.* fab. 25. Reliqua facilia et Phædri stylo convenientissima.

2 Ranæ] Ita habet Anon. Nilant.

FABULA VII.

GALLI DUO ET ACCIPITER.

GALLUS, cum Gallo sæpe pugnam conserens,
 Accipitrem victus judicem litis petit.
 Hic, ambo si venirent, mente concipit
 Spem devorandi, qui exhiberet se prior.
 Mox cum venisse, causam ut orarent suam, 5
 Vidit,prehendit illum, qui primus forum
 Deduxit ad suum litem. Ille clamitans :
 Ne plectar ego, sed ille, qui fugam petit.
 Cui ales : Hodie ne te credas unguibus
 Posse eripi meis ; quos alteri dolos 10
 Tendebas, æquum te nunc est ipsum pati.
 Qui sæpe tractat aliorum secum necem,
 Ignorat, triste quid sibi fatum paret.

NOTÆ

Hanc fabulam solus habet Anon.
 Nil. n. vi.

2 *Judicem*] *Vindicem* Anon. sed *judicem* prætulimus, quia postea ita vocat, et lis ad accipitrem deducta est.

4 *Exhiberet*] Verbum juris pro, iudicio sistere. Mille exempla dabit Brissonius, et alii.

7 *Deduxit*] Phædr. lib. III. fab. 13.
 'Lis ad forum deducta est.'

8 *Fugam petit*] Latinissime; vide Davies. ad Jul. Cæs. B. G. II. 24. ut et *fuga petere locum*: v. Gronov. ad Liv. VII. 2.

12 *Tractat*] De hoc verbo egimus ad Quint. XI. 1. et Schul. ad Decl. v. 2. Sic 'tractare sensu' Stat. Theb. VIII. 626. pro, cum aliis consilia capere, obvium apud Sueton. Justin. Florum, et alios.

FABULA VIII.

COCHLEA ET SIMIUS.

AMORE tacta speculi inventi Cochlea
 Fulgentis orbem scandens, cœpit lingere,
 Nil illi melius contulisse se putans,
 Quam si splendorem commacularet sordibus.
 Ut inquinatum vidit speculum simius :
 Qui se calcari talibus permiserit,
 Meretur, inquit, tale dedecus pati.

5

Hæc illis est fabella scripta fœminis,
 Ineptis quæ se jungunt et stultis viris.

NOTÆ

Et hanc Anon. habet n. VIII.

Nil. Anon. rescribendum putamus.

1 *Speculi*] Ita pro *speculo*, ut habet

FABULA IX.

MUS URBANUS ET RUSTICUS.

HOSPITIO quondam mus urbanus rustici
 Exceptus, vili glande cœnat in cavo.
 Induxit precibus post, ut urbem rusticus

NOTÆ

Hæc fabula legitur et apud Rimic.
 r. 12. et Anon. XIII. Romul. x. et
 Horat. Sat. II. 6. 80.

Romul. *Susceptus* Rimic. omnes bene.
 Vid. ad Ov. Ep. XII. 27. ubi plura di-
 cemus.

2 *Exceptus*] Ita Anon. *Receptus*

Cellamque intraret plenam rebus optimis.	
In qua dum variis perfruuntur reliquiis,	5
Impulso venit ostio Cellarius.	
Quo mures diffugiunt strepitu perterriti,	
Et notis facile urbanus se condit cavis;	
At miser, ignota trepidans rusticus domo,	
Timensque mortem, per parietes cursitat.	10
Ut, quæ volebat, sustulit Cellarius,	
Clausitque limen, iterum urbanus rusticum	
Hortatur: ille, perturbatis sensibus,	
Vix, inquit, possum capere præ metu cibum.	
Putasne, veniet ille? Quid tantum times?	15
Urbanus inquit; age fruamur ferculis,	
Quæ frustra rure quæras. Contra rusticus:	
Tu, qui timere nescis, fruire his omnibus;	
At me securum pascat glans et liberum.	
In paupertate tutum præstat vivere,	20
Quam divitiarum carpi sollicitudine.	

NOTÆ

4 *Rebus optimis*] Vid. ad Phædr. l. iv. 23.

6 *Impulso*] *Repulsis ostiis* Anon. 'Ostium impulsum' Petron. 19. Vid. et ad cap. 16.

Cellarius] *Cellarius* reperit Nilant. in suo Cod. et alia loca Jctorum adducit, ubi ita aberrarunt scribæ. Vid. Brisson. Lexicon.

FABULA X.

ASINUS DOMINO BLANDIENS.

BLANDIRI domino Asellus ut vidit suo

NOTÆ

Occurrit apud Rimic. i. 17. Anon. xvii. Romul. (Nil.) xv. *Burm.* Apud Rom. Div. et Ulm. est lib. i. fab. 16. *Schw.*

1 *Blandiri domino*] *Dominum* Anon. quam infelicitatem vocat Nilant. Atqui J. Gronov. talia pro notabilibus et commodis acciperet. Vid. ad Min.

Canem, et de mensa saturari quotidie, Et frustra largiter jactari a familia ; Sic est locutus: Si canem immundissimum In tantum dominus et familia diligit,	5
Quid me futurum, si par illi fecero Officium, multo qui sum melior hoc cane, Rebusque pluribus utilis et laudabilis ? Alor qui sanctæ fontibus puris aquæ, Ciboque nunquam soleo pasci sordido.	10
Sum sane catulo dignior vita frui Beatiore, honorem et summum consequi. Asellus hæc dum secum, stabulum conspicit Intrare dominum: quare accurrens ocyus Rudensque prosilit, et humeris ambos pedes	15
Imponit, osque lingua cœpit lingere, Vestemque fœdis scindens unguis, gravi Herum fatigat, stulte blandus, pondere. Clamore domini concitatur familia ; Fustesque et saxa passim arripiens obvia,	20
Rudentem mulcat; et mox membris debilem Fractisque coxis, domini lapsum a corpore, Semianimum tandem dejecit ad præsepia. Fabella, ineptus ne se invitis ingerat, Melioris aut affectet officium, docet.	25

NOTE

Fel. 8. Credebant, puto, librarii, perinde esse, an *blandiri*, an *adulari* scriberent, hoc vero accusativum admittere notum est. Immo et hic legi posset, *Dominum adulari Asellus ut vidit suum*. Quædam hic similia fabula Phædr. l. III. 7. occurrunt.

10 *Ciboque nunquam*] Posset et propius ad scripturam vulgatam legi *Pa-*

nisque semper cui mundus dari solet. Nam *mundum* proprie panem dici, docuit Salmas. ad Alexand. Sever. c. 42. cui *sordidus* opponitur, de quo præter alios Pricæus ad Apulei. Met. p. 314.

17 *Gravi fatigat*] Phædr. lib. II. fab. 6. 'Gravi nequicquam te lassabis pondere.'

FABULA XI.

GRUS, CORNIX, ET DOMINUS.

FÆDUS juratæ Grus et Cornix junxerant,
 Cornicem Grus ab avibus ut defenderet;
 Cornix futura, ut Grus caveret, diceret.
 Hinc cum frequenter ad cujusdam rustici
 Agrum volarent, atque evellerent sata
 Radicitus; agri Dominus vidit, et dolens,
 Saxum da, clamat, quo feriam Gruem, puer.
 Cornix ut audit, illico monet Gruem,
 Sibi quæ cavit. Alia dein die audiens
 Cornix petentem saxum, rursus commonet
 Gruem, ut vitaret sedulo periculum.
 Avem divinam suspicatus rusticus
 Audire jussa, puero, Si, inquit, dixero
 Offam da, tu mihi clam lapidem porrige.
 Grus venit, ille puerum offam jubet dare;
 At ille lapidem, quo ferit Gruem, dedit;
 Et crura fregit. Vulneratus Grus ait:
 Divina Cornix, ubi nunc auspicia tua?
 Cur non monere socium, ut juraveras,
 Properasti, tale ne mihi veniret malum?
 Respondit illa: Non meretur ars mea

NOTÆ

Hæc fabula apud solum Anon. Nil. n. XIX. occurrit.

1 *Juratæ*] *Conjurazione unita firmaverunt*, Anon. ubi *inita* mallet. Sed *conjurati* hic nullus locus; ideo *juratæ*, i. e. cum jurassent, prætulit. Ita Plautus, Liv. Cic. Ovid. et alii utuntur.

3 *Diceret*] Id aptius, quam *narrat*.
Delph. et Var. Clas.

ret Anonymi. V. Heins. ad Ov. Ep. v. 33.

12 *Avem divinam*] Ita vocat Horat. Od. III. 27. De voce *divinus* vid. ad Petron. c. 7.

18 *Ubi nunc*] Vid. ad Ov. Ep. IV. 150.

20 *Veniret malum*] Vid. ad Ov. Ep. IV. 113. ad Phædrum I. 2. ult.

Phædr.

T

Culpari, sed dolosa sunt bilinguium
 Consilia, qui aliud dicunt, atque aliud agunt.

Promissis ducunt qui imperitos subdolis,
 Mox fictis causis haud desistunt ludere. 25

NOTÆ

- 22 *Bilinguium*] Vid. ad Phædr. *cere* aptius. Propert. lib. III. 13.
 11. 4. 'Promissis ducere anantes.' Vid.
 24 *Ducunt*] *Inducunt* Anon. sed *du-* Bronkhus. ad Tibull. lib. 1. 7. 1.

FABULA XII.

AVES ET HIRUNDO.

AVES in unum cum devenissent locum,
 Viderunt hominem seminantem linum agro.
 Quod ut pro nihilo habere Hirundo intelligit,
 Sic convocatas allocuta traditur:
 Hinc nobis instat omnibus periculum, 5
 Si semen ad maturitatem venerit.
 Aves risere. Germinavit ut vero seges,
 Hirundo rursus, Instat pernicies, ait;
 Adeste, germen eruamus noxium:
 Ne, si mox crescat, inde fiant retia, 10
 Et nos possimus artibus humanis capi.
 Ridere pergunt verba Aves Hirundinis,
 Consilium et spernunt stulte prudentissimum.
 At illa cauta ad hominem se mox contulit,

NOTÆ

- Hæc fabula occurrit ap. Rimic. 1. *nissent*: mihi *devenissent* placet, ut
 ult. Anon. fab. 20. Romul. 17. Phæd. lib. IV. 8. 'Devenit hircus si-
Burm. Apud Rom. Div. et Ulnens. tiens in eundem locum.'
 est lib. 1. fab. 19. *Schw.* 3 *Pro nihilo*] Ciceroni usitata locu-
 1 *Devenissent*] Anon. *cum essent in* tio, qui *pro nihilo habere, putare, ducere*
unum, pro, *issent*, vel, ut Nilant. *ve-* passim habet.

Ut tuta tignis nidum suspendat suum. 15
 Sed, quæ salubre monitum Aves despexerant,
 De lino factis captæ pereunt retibus.

 FABULA XIII.

PERDIX ET VULPIS.

RESEDIT alta quondam Perdix arbore :
 Advenit Vulpis. Deinde sic cœpit loqui :
 O quanta vultus species est, Perdix, tui !
 Coralla rostrum, crura vincunt purpuræ
 Fulgorem : at si dormires, quanto pulchrior 5
 Esses ! Ut stulta clausit oculos, illico
 Rapit credentem Vulpis. Illa fletibus
 Hæc mixta gravibus verba supplex edidit :
 Per o tuarum, Vulpis, artium decus,
 Ut ante, quæso, nomen proferas meum ; 10
 Sic devorabis. Vulpis, ubi voluit loqui,
 Aperuit os : at Perdix evasit necem.
 Decepta Vulpis : Quid opus erat loqui mihi ?
 Respondet Perdix : Et dormire quid mihi
 Erat necesse, sômnus cui non venerat ? 15
 Hoc illis, qui loquuntur, ubi nil est opus,
 Et qui, vigilare cum necesse, dormiunt.

NOTÆ

Hæc fabula apud solum Anon. n. xxx. legitur ; multa vero cum Phædro lib. i. fab. 13. habet communia.

1 *Arbore*] *Loco eminentiori* Anon. sed nos *arbore* prætulimus, quæ ‘ ex-

celsa’ Phædro dicitur. Licet vero plerumque perdices propter humum volitent, et raro in arboribus sedeant, Poëtis hæc fingere permittitur. Ita Ov. Met. viii. 237. ‘ Garrula ramosa prospexit ab ilice perdix.’

FABULA XIV.

ASELLUS, BOS, ET VOLUCRES.

ASELLUS et Bos, uno sociati jugo,
 Plastrum trahebant: Bos, dum tendit validius,
 Confregit cornu. Asellus nil levaminis
 Sentire jurat se a consorte debili.
 Laborem intendens; cornu rumpit alterum, 5
 Terræque tandem Bos procumbit mortuus.
 Asinum hubulcus carne mox onerat Bovis,
 Qui plagas inter mille ruptus concidit,
 Et expiravit, media collapsus via.
 Ad prædam Volucres convolantes inquirunt: 10
 Si te precauti mitem exhibuisses Bovi,
 Non immaturo pasceres nos funere.

NOTÆ

Et hanc Anon. habet solus n. xxxiv. *atm* Anonymi, quod per compendium
 5 *Rumpit alterum*] *Alterum* latet in *erat scriptum.*

FABULA XV.

LEO ET PASTOR.

ERRANS in sylva spinam calcavit Leo,
 Mox ad Pastorem cauda venit blandiens;

NOTÆ

Hæc fabula narratur a Rimic. III. nec. de Benef. II. 19. et Gell. III. 14.
 1. Anon. xxxv. Romulo 25. et ad *Burm.* Eadem occurrit ap. Rom. Div.
 veram historiam refertur. Vid. Se- et Ulm. lib. III. fab. 1.

Ne perturberis, imploro supplex opem,
 Non prædam quaero. Pōnit in gremio pedem
 Homo sublatum, et, eximens spinam, gravi 5
 Levat dolore. Redit hinc in sylvas Leo.
 Falso post tempus accusatus crimine
 Pastor damnatur, atque ludis proximis
 Jejunis projici jubetur bestiis.
 Emissæ dum discursitant passim feræ, 10
 Agnovit hominem, qui medicinam fecerat,
 Leo, et sublatum rursus in gremio pedem
 Pastori ponit. Rex ut cognovit, statim
 Sylvis Leonem, et Pastorem reddit suis.

NOTÆ

7 *Post tempus*] *Post aliquantum tempus* Rimic. et Romulus, sed *post tempus* est a manu Phædri lib. iv. fab. 17. et 18.

9 *Jejunis*] *Emissis* Anon. quod fa-

cile ferre possumus. Ex caveis enim suis emittebantur feræ in arenam, sed *Jejunis* magis placuit, quo majus esset miraculum, si et illæ parcerent. *Emissæ* vero sequenti versui dedimus.

FABULA XVI.

CULEX ET TAURUS.

CULEX cum Taurum provocasset viribus,
 Cuncti venerunt populi, ut pugnam cernerent.
 Culex tum: Satis est, quod venisti cominus:
 Nam parvus mihi, judicio sum magnus tuo.
 Hinc se per auras penna sustulit levi, 5

NOTE

Hæc est fabula ap. Anon. xxxvi.

1 *Viribus*] Recte. Ita in lucta et certaminibus, quæ nudi corporis viribus agebantur, loquebantur. Justin. xxxvii. 4. 'inter æquales aut equo,

aut cursu, aut viribus contendebat.' 'Certamina virium' Liv. vii. 33. et xxxiii. 22. Virg. Æn. v. 67. 'Qui viribus audax.'

Lusitque turbam, et Tauri destituit minas.
 Quod si fuisset validæ cervicis memor,
 Et Taurus hostem contempsisset sordidum,
 Fuisset vana inertis gloriatio.

Amittit famam, qui se indignis comparat.

10

FABULA XVII.

EQUUS ET ASINUS.

ASELLO Sonipes phaleris occurrit tumens,
 Et lassus, multo tardius quod pondere
 Viam dedisset transeunti, Vix, ait,
 Me teneo, quin te sævis calcibus exteram.
 Tacuit Asellus, gemitu testatus Deos.

5

Equus, currendo ruptus parvo in tempore,
 Ad villam mittitur. Hunc onustum stercore
 Ut vidit Asinus, tali derisit joco :

Quo, gloriose, phaleras has quondam tibi,
 Modo ad despectam qui redisti miseriam ?

10

Felix ne spernat, dubiæ sortis immemor,
 Humilem, cum quid futurus ipse nesciat.

NOTÆ

Hæc fabula legitur ap. Rimic. lib. III. fab. 3. Anon. fab. 37. *Burm.* Ap. Rom. Div. et Ulm. est fabula lib. III. 3. *Schw.*

4 *Quin te sævis*] Potuissem facile, *quin te sævis rumpam calcibus*; sed ardebat illud *exteram* ex Phædr. lib. I. fab. 21. ubi vide.

6 *Ruptus*] Ita proprie de equo, nimo cursu fatigato, et inutili facto. Plin. XXVIII. 20. 'rumpi equos, qui vestigia inporum sub equite sequuntur.' Ita 'rupta mula,' Mart. IX. 58.

et ipsi homines 'rupti,' x. 56.

Parvo in tempore] Sic Anon. recte; 'in diebus paucis,' Ter. Andr. I. 1. 77. Suet. Aug. 94. Tib. 60. Vid. ad Ov. Met. XI. 39.

9 *Quo tibi*] *Quid tibi faleris* Anon. quod servavit Nilant. Rimic. addit, *Quid tibi proderunt, pro proderant*: sed lege *Quo phaleras*. Vid. Heins. ad Ov. Ep. II. 8.

10 *Redisti*] Dubito an non præstet *recidisti*.

FABULA XVIII.

VOLUCRES, QUADRUPEDES, ET VESPERTILIO.

BELLUM gerebant Volucres cum Quadrupedibus,
 Et vincebantur versa victores vice :
 At Vespertilio, dubios eventus timens,
 Ad illos semper, quos superasse viderat,
 Se conferebat. In pacem cum pristinam 5
 Redissent, fraus utrique generi apparuit.
 Damnatus ergo tam pudendo crimine,
 Lucem refugiens, atris posthac condidit
 Se tenebris, sola noctibus semper volans.
 Qui se duabus venditabit partibus, 10
 Utrisque ingratus vitam deget turpiter.

NOTE

Hæc fabula est ap. Rimic. lib. III. 10 *Venditabit*] Ita puto scriben-
 fab. 4. Anon. fab. 38. Romul. 27. dum: *vindicari* est in Anonymo: *se*
Burm. Eadem occurrit ap. Rom. Div. *venditare* Plauto, Justino, et aliis fa-
 et Ulm. lib. III. fab. 4. *Schw.* miliare.

FABULA XIX.

LUSCINIA, ACCIPITER, ET AUCEPS.

ACCIPITER in Luscinii nido dum sedet,

NOTE

Hæc fabula est ap. Rimic. lib. III. *Burm.* Eandem habes apud Rom.
 fab. 5. Anon. fab. 39. et Rom. fab. 28. Div. et Ulm. lib. III. fab. 5. *Schw.*

Aurito insidians, illic pullos invenit ;
 Mater, periclo mota prolis, advolat,
 Supplexque, pullis ut pareat suis, rogat.
 Accipiter, Quod vis, inquit, faciam, si bona 5
 Cantabis voce carmen modulatum mihi.
 At illa, quamvis excideret animus, tamen
 Metu parebat, et coacta cantitat
 Luctuque plena. Prædam qui captaverat
 Accipiter, inquit : Non tu cantasti bene : 10
 Et unam ex pullis apprehendit unguibus ;
 Cœpitque devorare. Ex diverso venit
 Auceps, et calamo clam crescente perfidam
 Visco contingit, atque in terram detrahit.
 Quicumque fraudes alii tendit subdolas, 15
 Timere debet, ne ipse capiatur dolo.

NOTÆ

2 *Aurito*] Anon. ut *specularetur auritum* ; sed Rimic. et Rom. ut *specularetur auras* : corrupte. *Auritus* est lepus, ut et Avieno dicitur. Pro asello vidimus ad Phædr. lib. i. fab. 11. Posset et legi, *Auritum specularans*.

7 *Excideret animus*] *Animus* Rimic. se *præcederet animo* Anon. *animo excideret* Rom. Ego Rimicii scripturam prætulī. Sic ‘ingenium excidit,’ Ov. Trist. 1. 1. Vid. Heins. ad Remed.

Amor. 348.

8 *Metu parebat*] *Pavebat* Anon.

13 *Clam crescente*] Hoc ex ipso aucupio reposuimus. *Silenter*, vel *silentio levato*, Rimic. et Anon. Vid. ad Petron. xl. et quos ibi laudavi.

[*Perfidam*] Sic Schwabius et Burmannus. Forsan emendandum *perfidum*.]

14 *Detrahit*] Vel *dejicit*, ut Rimic. et Anon.

FABULA XX.

LUPUS, VULPIS, ET PASTOR.

LUPUS per tempus maximam congesserat

NOTÆ

Hæc fabula est ap. Rimic. lib. III. fab. 6. *Schw.*
 fab. 5. Anon. fab. 40. *Burm.* Legi- 1 *Per tempus*] Recte hic Nilant.
 tur ap. Rom. Div. et Ulm. lib. III. Dictum est eodem modo, ut ‘post

Prædam in cubile, haberet ut cibaria,
 Queis plures posset menses otio frui.
 Vulpes ut novit, ad cubile abit Lupi,
 Et voce tremula : An recte, frater, omnia ? 5
 Quod te non vidi sylvis venantem tuis,
 Tristem per omnes exegi vitam dies.
 Lupus, livorem postquam agnovit æmulæ :
 Non tu sollicita huc causa venisti mea,
 Sed partem ut captes. Fraude quid petas, scio. 10
 Irata Vulpis ad ovium Pastorem adit :
 Agesne, Pastor, inquit, gratias mihi,
 Inimicum si tradidero hodie gregis tui,
 Ut nunquam sis sollicitus ? Pastor, Serviam
 Tibi, inquit, tribuam et, quicquid volueris, lubens. 15
 Cubile monstrat illa Pastori Lupi ;
 Qui clausum protinus peremit lancea,
 Et gaudens de alieno saturavit æmulam.
 Ut vero Vulpis in venantes incidit
 Deprensa, canibus et laniata, sic ait : 20
 Dedi vix alteri malum, et jam punior.
 Timere debet, quisquis alii sustinet
 Nocere, pejus ipsi ne eveniat malum.

NOTE

tempus' fab. 14.

3 *Otio frui*] Ut Phæd. lib. I. fab. 25.
 'lambe otio,' ubi vide Gud.

5 *An recte omnia*] Ex antiqua formula. Ter. Andr. iv. 5. 9. 'Quid vos, quo pacto hic ? satin' recte ?' Quint. Inst. vi. 3. 'Cicero cum Ovinium libertum Vatini interrogasset, Recte-

ne omnia ? dicenti Recte, Mortuus est ? inquit.' Similis est *satisne salve*, vel *salve*, ad quam alludit scriptura Rimicii *salve, frater*.

11 *Ad ovium Pastorem adit*] Ita locuti Nepos et alii ; licet Donatus inimico et expostulatorio animo *adire* explicet ad Andr. III. 3. et IV. 1.

FABULA XXI.

OVES ET LUPI.

OVES Lupique cum certassent prælio,
 Illæ vicerunt, tutæ præsidio canum.
 Lupi legatos mittunt, et justam petunt
 Hac lege pacem, ut dederent Oves canes,
 Et obsides Luporum catulos reciperent. 5
 Oves, æternam sic sperantes gratiam
 Iniri, faciunt, quod poposcerunt Lupi.
 Post paulo cum cœpissent ululare catuli,
 Lupi, necari causantes natos suos,
 Pacemque ruptam ab Ovibus, undique impetu 10
 Invadunt facto nudas defensoribus ;
 Fidem quæ stultæ quod habuerant hostibus,
 Consilium sera damnat pœnitentia.
 Præsidium, quo quis olim tutus vixerat,
 Si prodat aliis, frustra post desiderat.

NOTÆ

Hæc fabula legitur ap. Rimic. lib. 111. fab. 13. Anon. fab. 43. et Romul. fab. 32. et Demosthenes hac vel simili narrata fabula obtinuit, ne oratores dederentur Alexandro. Vid. Plutarch. Alexandr. et alios. *Burm.* Occurrit hæc fabula ap. Rom. Div.

et Ulm. lib. 111. fab. 13. *Schw.*

6 *Æternam gratiam*] Ex Terent. Eun. v. 2. 33.

12 *Fidem*] Ita ex Anonymi corruptis verbis, *consilium quod dudum habuerant accusabant*, pro, *consilium quo fidem h. a. feci*.

FABULA XXII.

SIMIUS ET VULPIS.

ROGABAT Vulpem Simius, caudæ suæ
 De magnitudine aliquid ut sibi daret,
 Nates velare quo posset turpissimas.
 Quid enim, inquit, cauda tantæ longitudinis
 Prodest? quo tantum pondus per terram trahis? 5
 Cui Vulpis: Esset quamvis illa longior,
 Majorque multo, mallet per terram et lutum
 Spinasque trahere, quam partem tibi dare,
 Meo ne tegmine videaris pulchrior.
 Avare, te fabella hæc, et locuples, monet, 10
 Qui, quamvis superest, nil tamen das pauperi.

NOTÆ

Est ap. Rimic. lib. III. fab. 17. *Vulpem rogabat partem caudæ simia,*
 Anon. fab. 46. et Rom. fab. 36. *Burm. Contegere honeste posset ut nudas nates.*
 Legitur ap. Rom. Div. et Ulm. lib. III. *Cui sic maligna: Longior fiat licet,*
 fab. 17. Hanc fabulam, a Perotto *Tamen illam citius per lutum et spinas*
 concinnatam, et sine dubio Phædri *traham, Quam tibi impartiar parvum*
 verbis convenientiorem, dedit *quamvis....Ubi in titulo ex mente Bur-*
 in Præf. ad Edit. ann. 1727. coll. *manni legendum, sibi superest, et in*
 Præf. Edit. Mitav. p. 42. *Avarum ultimo forte versu, Quam tibi impar-*
 etiam quod ei superest non libenter dare. *tiam parvum quamvis pilum. Schw.*

FABULA XXIII.

LUPUS, PASTOR, ET VENATOR.

CUM Venatorem fugeret instantem Lupus,

NOTÆ

Habet hanc Rimic. lib. IV. fab. 3. Legitur apud Rom. Ulm. et Div.
 Anon. fab. 50. Rom. fab. 38. *Burm. lib. IV. fab. 3. Schw.*

Et a Pastore visus, qua parte fugeret,
 Et quo se conderet loco, plenus metu :
 Omnes per, oro te, Bubulce, spes tuas,
 Ne prodas innocentem, cui nihil mali 5
 Fecisse me, per magnos adjuro Deos.
 Noli timere, Pastor inquit, alteram
 Monstrabo partem. Mox Venator advolat :
 Non huc venire, Pastor, vidisti Lupum ?
 Qua parte fugit ? Cui Pastor : Venit quidem, 10
 Sed læva fugit, voce dixit maxima ;
 At oculis clam designat partem dexteram.
 Non intellexit ille, et festinans abit.
 Lupo tunc Pastor : Quas habebis gratias,
 Quod te celarim ? Maximas linguæ tuæ, 15
 Lupus, ago, dixit ; at oculis fallacibus
 Æternæ cæcitatem noctis imprecor.
 Qui, verbis blandus, fraudem celat pectore,
 Hoc argumento se describi intelligat.

FABULA XXIV.

HOMINES DUO, FALLAX, VERAX, ET SIMIL.

AGENTES Mendax et simul Verax iter,
 In Simiorum forte terram venerant ;
 E turba ut vidit unus, qui se fecerat
 Regem, teneri jussit illos, sciret ut
 De se quid homines dicerent : simul jubet 5

NOTE

Hæc fabula occurrit ap. Rimic. Ovidiana phrasis A. A. II. 84. et Met. VIII. 225.
 lib. IV. fab. 8. Anon. fab. 51. Rom. 3 E turba] Ita pro *E multitudine*,
 fab. 41. *Burm.* Legitur ap. Rom. quia Phædri magis mori convenit,
 Div. et Ulm. lib. IV. fab. 8. *Schv.* qui ita lib. III. fab. 19.
 1 *Agentes iter]* Ita Rimic. et Anon.

Omnes astare Simios longo ordine
 Dextra lævaque ; sed sibi poni thronum,
 Ut hominum reges quondam facere viderat.
 Mox jussos homines in medium adduci rogat :
 Qualisnam vobis esse videor, hospites ? 10
 Respondit Mendax : Rex videris maximus.
 Quid hi, quos apparere nunc vides mihi ?
 Hi comites, hi legati, et militum duces.
 Mendacio laudatus cum turba sua
 Adulatori munus imperat dari. 15
 Hic secum Verax, Tanta si mendacio
 Sit merces, quanto non ego, dixit, munere
 Donabor, verum si pro more dixerero ?
 Hinc ad Veracem Simius. Et qualis tibi
 Videor, et illi, quos stare ante me vides ? 20
 Respondit ille : Verus es tu Simius,
 Et Simii omnes illi, qui similes tui.
 Iratus illum dentibus Rex imperat
 Lacerari et unguibus, quod vera dixerat.
 Blandum laudatur a malis mendacium ; 25
 Bonis honesta fert exitium veritas.

 FABULA XXV.

HOMO ET LEO.

HOMO certabat cum Leone, fortior
 Quis esset, litisque hujus testimonium
 Dum quærunt, ad sepulcrum tandem venerunt,

NOTE

Habet hanc fabulam Rimic. lib. iv. 3 *Venerunt*] Possit legi *venerant* ;
 fab. 15. Anon. fab. 52. et Rom. sed et Phædrum corripuisse similia,
 fab. 44. *Burm.* Ap. Rom. Div. et sæpe notatum a Commentatoribus.
 Ulm. est lib. iv. fab. 17. *Schw.*

Elisis in quo ab homine pictum faucibus Leonem ostendit, argumentum virium.	5
Leo respondit: Humana hoc pictum manu. Videres hominem dejectum, si pingere Leones scirent. Sed ego testimonium Dabo virtutis certius. Ad spectaculum Induxit Hominem, monstrans ubi bona fide	10
Enectos a leonibus homines, ait: Non est colorum testimoniis opus; Hic exhibetur vera virtus actibus. Colore frustra mendaces uti docet Fabella, certa cum datur probatio.	15

NOTE

- 7 *Dejectum*] *Suffocatum* habent fa-
bulatores, sed mihi placet *dejectum* ex
Phædr. lib. 11. fab. 1.
- 10 *Induxit*] *Induxit ad amphithea-*
trum, Rimic. et Anon. Mallem *Duxit*,
sed nolui mutare.

FABULA XXVI.

CICONIA, ANSER, ET ACCIPITER.

VENISSET notum ad stagnum cum Ciconia, Mergentem invenit se frequenter Anserem Sub undis; quærit cur hoc faceret. Ille ait: Hæc nobis consuetudo est, et in luto Reperimus escam, et Accipitris simul impetum Venientis ad nos tuti sic evadimus.	5
--	---

NOTE

- Apud solum Anon. fab. 53. reperitur hæc fabula.
- 1 *Notum*] *Solitum* Anon. sed alterum Phædro gratius. Vid. lib. 1. fab. 11. lib. 11. fab. 5. et alibi.
- 3 *Ille ait*] Ap. Anon. fæminino genere Anser bis terve inducitur. Vid. Nilant. et Scheffer. ad Phædr. lib. 11. fab. 4.
- 6 *Venientis ad nos*] Ipsa Phædri phrasis. Lib. 1. fab. 21. 'Aper fulmineis ad eum venit dentibus.'

Sum multo Accipitre fortior, Ciconia
 Inquit; amicitiam si vis mecum jungere,
 Illi insultare victor poteris credulus.
 Et protinus auxilium petens Anser, simul 10
 In agrum prodit; illico supervenit
 Accipiter, et comprehensum sævis unguibus
 Fugiente devorat Anserem Ciconia.
 Cui Anser: Qui patrono se tam debili
 Credit, pejore finiri debet nece. 15

NOTE

9 *Insultare victor*] *Victor* addidi, 'victorque Sinon incendia miscet In-
 quia *insultare* proprie victoris est, et *sultans.*'
 Virgilii illa imitari voluit *Æn.* II. 329.

FABULA XXVII.

OVIS ET CORNIX.

IN tergo Cornix otiosa considens
 Ovis, tundeat illud rostro: cum diu
 Fecisset, inquit patiens Ovis injuriæ:
 Hanc si fecisses contumeliam cani,
 Ejus latratum haud ferres. At Cornix Ovi: 5
 Collo tam forti nunquam sedeo, nam scio
 Quos debeam lacescere, annis callida;
 Acribus amica, at importuna inermibus.
 Sic me creatum Di voluerunt vivere.

NOTE

Hæc fabula legitur ap. Rimic. alios. Vel etiam ut supra fab. 20.
 lib. IV. fab. 19. et Anon. fab. 55. 'otio frui,' commodo suo. Terent.
Burm. Est ap. Rom. Div. et Ulm. Andr. II. 3. 'alia otiosus quæret.'
 lib. IV. fab. 21. *Schw.* 6 *Collo tam forti*] Hæc corrupta.
 1 *Otiosa*] Hic est, sine nullo metu, Rimic. *Collibus equidem fortibus sedeo.*
 secunda, ut sæpe apud Terentium et Ego negationem addendam censui.

His, qui lacesunt innocentes infimi, 10
Vexare fortes metuunt, scripta est fabula.

FABULA XXVIII.

FORMICA ET CICADA.

HYEMIS Formica grana tempore e cavo
Trahens siccabat, quæ prudens collegerat
Æstate. Esuriens hanc, ut aliquid sibi daret,
Rogat Cicada. Cui Formica, Æstate quid
Agebas? inquit. Illa: Non erat otium, 5
Ut de futuro cogitarem tempore:
Errabam cantans per sepes et pascua.
Ridens Formica, et grana referens, sic ait:
Æstate quæ cantasti, age, salta frigore.
Piger laboret certo semper tempore, 10
Ne, cum nil habeat, poscens accipiat nihil.

NOTÆ

Hanc fabulam reperies ap. Rimic. 44. *Burm.* Ap. Rom. Div. et Ulm.
lib. iv, fab. 17. Anon. fab. 56. Rom. lib. iv, fab. 19. *Schw.*

FABULA XXIX.

EQUUS ET ASINUS.

EQUUM rogabat Asinus paululum hordei.
Libenter, ait; et, si superesset, largiter

NOTÆ

Solus Anon. hanc habet fabulam n. LVIII.

Pro dignitate nostra tribuerem tibi :
 Simul sed nostra vespere ad præsepia
 Venero, mox plenum farre sacculum dabo. 5
 Asellus inquit : Nunc qui rem parvam negas,
 Quid in majore te facturum existimem ?
 Qui, magna cum promittunt, parva denegant,
 In dando se tenaciores indicant.

 FABULA XXX.

LEO SENEX ET VULPIS.

DEFECTUS annis, languorem finxit Leo.
 Ægrotum ad regem visitandum bestię
 Plures venerunt ; devorat quas protinus.
 Sed cauta Vulpis ante speluncam procul
 Stabat salutans regem. Quam rogat Leo, 5
 Cur non intraret. Video quod vestigia
 Intransium multa, at nulla exeuntium.
 Prodesse cautis pericula aliorum solent.

NOTÆ

Legitur ap. Rimic. lib. iv. fab. 12. Schw.
 Anon. fab. 59. Rom. 43. *Burm.* Ap. 1 *Languorem*] Morbum, ut Ovid.
 Rom. Div. et Ulm. est lib. iv. fab. 12. et alii sæpe.

FABULA XXXI.

PULEX ET CAMELUS.

PULEX Cameli dorso forte considens,
 Gravatus multis qui incedebat sarcinis,
 Sibi placebat, longe visus altior.
 Iter cum longum facerent; vespera simul
 Ad stabulum venerunt, Pulex leviter statim 5
 Ad terram saliens, Ecce, dixit, ocyus
 Descendo, attritum ne gravem diutius.
 At ille, Gratum est, inquit; sed nec pondere,
 Te imposito, me gravari sentire potui,
 Nec, te dejecto, habere quid levaminis. 10
 Qui se sublimi, nullo cum sit ordine,
 Jactat, notatus in despectum devenit.

NOTÆ

Legitur fabella ap. Rimic. lib. iv. Div. et Ulm. lib. iv. fab. 18. *Schw.*
 fab. 16. et Anon. fab. 60. qui pro pu- 3 *Sibi placebat*] Potuisset et *Sibi*
 lice *Culicem* habet, in memoria habens *plauderat*, ut Rimicius, et loquitur
 alteram de Culice et Tauro fabulam Horatius. Sed prætuli alterum, quia
 supra 15. *Burm.* Occurrit ap. Rom. magis culici conveniret *alis plaudere*.

FABULA XXXII.

HÆDUS ET LUPUS.

CAPELLA, foetum ut custodiret, exiens

NOTÆ

Est fabula ap. Rimic. lib. ii. fab. 9. Div. et Ulm. lib. ii. fab. 10. *Schw.*
 et Anon. fab. 61. *Burm.* Ap. Rom.

Pastum, imprudentem monuit Hædum, ne ostium
 Aperiret, multas quod sciret stabula feras
 Circumire pecorum. Ut abiit, advenit Lupus,
 Assimulans vocem matris, et jubet fores 5
 Sibi reserari: ut Hædus audivit, Lupo
 Per rimam spectans inquit: Audio sonum
 Matris, sed fallax atque inimicus es mihi;
 Sub voce matris nostrum quæris sanguinem
 Potare, et nostra carne satiari. Vale. 10
 Laus magna natis, obsequi parentibus.

NOTÆ

2 *Imprudentem*] *Ignarum* alii. Sed Ita Justin. lib. v. 7. 'imprudencia.'
imprudentes rerum ætate teneri sunt.

FABULA XXXIII.

PAUPER ET SERPENS.

SERPENS in ædibus cujusdam Pauperis
 Venire semper ad mensam consueverat,
 Et inde micis pascebatur largiter.
 Dives post paulo factus, irasci incipit
 Serpenti, et vulnerat secure: tempore 5
 Ad pristinam interposito egestatem redit.
 Pro sorte varia Serpentis postquam videt
 Fortunam mutari suam, blande petit,
 Ignoscat ut peccanti; cui Serpens ait:
 Te pœnitebit sceleris, usque dum mea 10
 Cicatrix clausa fuerit; at tamen optima
 Fide me posthac noli amicum credere.

NOTÆ

Habet fabulam Rimic. lib. III. fab. 10. et Anon. fab. 65.

Redire tamen hac lege in gratiam volo,
Securis nunquam perfidæ si meminerim.

Suspectus esse debet, qui læsit semel,
Et caute semper integranda gratia. 15

FABULA XXXIV.

AQUILA ET MILVUS.

IN ramo tristis sederat cum Miluö

Aquila. Quid vultu te tam mœsto Miluüs

Conspicio? Quæro, dixit illa, conjugem

Parem, nec invenire possum. Me accipe,

Te multo qui sum fortior. Quid? an potes 5

Ex raptò victum quærere? Unguibus meis

Struthiocamelum rapui premsum sæpius.

Inducta verbis Aquila conjugem capit.

Parvo post nuptias transacto tempore

Aquila: Abi, et prædam promissam mihi rape. 10

Volans in altum, soricem immundissimum

Et longo Miluüs affert putridum situ.

Hæcne est polliciti, Aquila dixit, fides tui?

Cui Miluüs: Ego, ut pervenirem nuptias

Ad regias, nihil non posse me fidem 15

Dedissem, quamvis me nequire noverim.

Qui se majores cupidi quærunt conjuges,

Dolent decepti se post junctos vilibus.

NOTÆ

Solus Anon. n. 67. habet hanc fabellam.

R E P E R T O R I U M

A D F A B U L A S

ROMULI DIVIONENSIS, PHÆDRI, ROMULI NILANTI, ET
ANONYMI NILANTI.

AUCTORE

GOTTH. EPHRAIM LESSING.

Romulus Divionensis.	Phædrus.	Romulus Nilanti.	Anonymus Nilanti.
Liber I. 1	III. 12 — —	1 — —	— —
— — 2	I. 1 — —	2 — —	— —
— — 3	App. Burm. 6	3 — —	— —
— — 4	— — — —	4 — —	— —
— — 5	I. 4 — —	5 — —	— —
— — 6	I. 5 — —	6 — —	— —
— — 7	I. 6 — —	7 — —	— —
— — 8	I. 8 — —	8 — —	— —
— — 9	I. 19 — —	9 — —	— —
— — 10	IV. 18 — —	— — — —	11 — —
— — 11	I. 29 — —	— — — —	12 — —
— — 12	App. Burm. 9	10 — —	— —
— — 13	II. 6 — —	12 — —	— —
— — 14	I. 13 — —	13 — —	— —
— — 15	I. 21 — —	14 — —	— —
— — 16	App. Burm. 10	15 — —	— —
— — 17	App. Burm. 4	16 — —	— —
— — 18	App. Burm. 1	— — — —	— —
— — 19	App. Burm. 12	17 — —	— —
Liber II. 1	I. 2 — —	18 — —	— —
— — 2	I. 31 — —	19 — —	— —
— — 3	I. 23 — —	20 — —	— —
— — 4	— — — —	21 — —	— —
— — 5	IV. 22 — —	22 — —	— —
— — 6	III. 15 — —	23 — —	— —
— — 7	V. 10 — —	— — — —	62 — —
— — 8	I. 28 — —	11 — —	— —
— — 9	App. Burm. 2	24 — —	— —
— — 10	App. Burm. 32	— — — —	61 — —
— — 11	App. Burm. 33	— — — —	65 — —
— — 12	I. 16 — —	— — — —	— —
— — 13	V. 3 — —	— — — —	66 — —
— — 14	I. 26 — —	— — — —	63 — —
— — 15	I. 7 — —	— — — —	— —
— — 16	I. 3 — —	— — — —	26 — —
— — 17	III. 6 — —	— — — —	— —
— — 18	IV. 23 — —	— — — —	27 — —
— — 19	I. 10 — —	— — — —	28 — —
— — 20	I. 22 — —	— — — —	29 — —
— — 21	I. 24 — —	— — — —	33 — —

Romulus Divionensis.	Phædrus.	Romulus Nilanti.	Anonymus Nilanti.
Liber III. 1	App. Burm. 15	25 — —	— —
— — 2	— — —	26 — —	— —
— — 3	App. Burm. 17	— — —	37 —
— — 4	App. Burm. 18	27 — —	— —
— — 5	App. Burm. 19	28 — —	— —
— — 6	App. Burm. 20	— — —	40 —
— — 7	I. 12 — —	29 — —	— —
— — 8	— — —	— — —	— —
— — 9	— — —	30 — —	— —
— — 10	— — —	31 — —	— —
— — 11	— — —	— — —	— —
— — 12	IV. 7 (8) —	— — —	42 —
— — 13	App. Burm. 21	32 — —	— —
— — 14	App. Burm. 5	33 — —	— —
— — 15	III. 7 — —	34 — —	— —
— — 16	— — —	35 — —	— —
— — 17	App. Burm. 22	36 — —	— —
— — 18	— — —	— — —	47 —
— — 19	II. 8 — —	— — —	48 —
— — 20	IV. 12 (13) —	37 — —	— —
Liber IV. 1	IV. 2 (3) —	— — —	— —
— — 2	IV. 1 (2) —	— — —	— —
— — 3	App. Burm. 23	38 — —	— —
— — 4	III. 18 — —	39 — —	— —
— — 5	III. 2 — —	— — —	— —
— — 6	— — —	40 — —	— —
— — 7	— — —	— — —	— —
— — 8	App. Burm. 24	41 — —	— —
— — 9	IV. 3 (4) —	— — —	— —
— — 10	I. 11 — —	42 — —	— —
— — 11	— — —	— — —	— —
— — 12	App. Burm. 30	43 — —	— —
— — 13	— — —	— — —	— —
— — 14	— — —	— — —	— —
— — 15	— — —	— — —	— —
— — 16	— — —	— — —	— —
— — 17	App. Burm. 25	44 — —	— —
— — 18	App. Burm. 31	— — —	60 —
— — 19	App. Burm. 28	45 — —	— —
— — 20	— — —	— — —	— —
— — 21	App. Burm. 27	— — —	55 —

NOTÆ VARIORUM

IN

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI

FABULAS ÆSOPIAS.

MONITUM.

FABULARUM ordinem paulo mutavit Schwabius. Tabulam, igitur, illius et veterum editorum rationem indicantem, subjicimus, ne citationes in sequentibus Notis falsæ videantur.

Vett. Edd.		Ed. Schw.
III. 20.	=	IV. 1.
IV. 2, 3.....12.	=	IV. 3, 4.....13.
IV. 13, 14.	=	IV. 14.
IV. 25.	=	III. Epilog.
V. Prolog. vv. 1—20.	=	IV. Prolog.
V. 5. vv. 39—47.	=	IV. Epilog.

NOTÆ VARIORUM

IN

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI

FABULAS ÆSOPIAS.

EX EDITIONE PETRI BURMANNI,
8vo. AMSTEL. 1718.

LIBER I.

Aug. Liberti] Tiberium intelligendum aiunt. Lipsius expresse in notis ad Senec. Cons. Polyb. c. 27. 'Phædrus Tiberii libertus.' And. Schottus lib. II. Obser. Hum. c. 19. 'Adjicio, alios pereruditos extitisse libertos, scriptis etiam claros. Augusti quidem Hyginum, Tiberii Phædrum.' Jacobus Bidermannus Utopiæ l. I. 'Phædrum legi, Tiberii principis libertum.' Olaus Borrichius in De lexic. Lat. jejunitate: 'Phædrum cum Augusti libertum fuisse constat, non Octavii putandum, quo vir quidam clarissimi nominis inclinatur, sed Tiberii, id quod Sejani nomen et artes, quas leviter tangit Phædrus, facile persuaserint.' Similiter Demsterus. At Pithæus dubitat. Sic enim præfat. ad Frauciscum fratrem: 'Reddo fabellas imperatorii liberti, et, quantum quidem conjicio, Tiberii, atque adeo post Sejanum damnatum.' Ut hoc sic con-

jiceret Pithæus, factum censi possit per ea, quæ leguntur fine libri quarti. At ibi *præmii*, cujuscunque denique, fit mentio, non libertatis. Et jam ante libro III. conquestus Phædrus erat de injuria Sejani, accusantis eum, atque condemnantis. Quis vero credat accusatum a Sejano, tanto viro, mancipium? Ergo saltem illud falsum, quod *libertum* factum post *Sejanum damnatum* tradidit Pithæus. Sed nec quare a Tiberio tandem liber fieri debuerit, causa reddi potest. Quin potius, cum expresse AUGUSTI LIBERTUS dicatur, de Octavio id intellexerim, cum propter causas alias, de quibus egimus in vita Phædri, tum quia is sic vulgo simpliciter appellabatur. *Schefferus.*

Æsopiarum] Recte. Sic enim nominabantur communiter, illæ etiam, quæ alios, quam Æsopum, haberent auctores. Adeo non audiendus Ta-

naquillus Faber est, quando ait in editione Phædri ultima p. 229. ' Ut Æsopi^{us} et Æsopeus promiscue usurpantur, non idem dixeris de Æsopicus; quod enim Æsopi est, id Æsopium dicere debemus, quod autem more modoque sen stylo Æsopi conditum fuit, id Æsopicum dicendum fuit.' Fallit bonus Faber; adeo a me, quod putat ipse, dicta isthæc non oportuit. Si enim Æsopicum, quod stylo tantum Æsopi, cur Phædrus ipse fabulashæc maluit Æsopias vocare? Verba clara sunt lib. v. c. 1. ubi de his suis fabulis: ' Quas Æsopias, non Æsopi, nomino. Quasi paucas ostenderit; ego plures disse-ro, Usus vetusto genere, sed rebus novis.' Hic aperte facit alias Æsopi fabulas, alias Æsopias, contra quam dicendum Faber arbitrabatur, et Æsopias appellat eas quoque, quas præter paucas, ab Æsopo ostensas, ipse disseruit, et confinxit novas. Sane partem maximam has Phædri, non Æsopi esse, ipsa res testatur. Ergo optime doctissimus Menagius ad Lærtium p. 98. ' Fabulator dictus est Æsopus, non quod primus, sed quia præcipue hoc scribendi genus sectatus est, unde et fabulæ ÆSOPIÆ similes fabulæ dicuntur.' Sed et Priscianus aliter, ac Faber: nam Æsopias appellat non eas solum, quæ Æsopi sunt, sed quascunque. Prisciani verba sunt clarissima, desumpta ex Hermogene, (quo cum et Aphthonius consentit:) ' Nominantur autem

ab inventoribus fabularum aliæ Æsopiæ, aliæ Cypriæ, aliæ Libyæ, aliæ Sybariticæ. Omnes autem communiter Æsopiæ, quoniam in conventibus frequenter solebat fabulis uti.' Habes simul causam in his verbis, ob quam, quisquis deinde fuit imitatus Æsopum, fabula utendo, etiam a se ac proprio ingenio conficta, Æsopiam referre diceretur. Atque isto sensu Æsopiæ, hæc quoque. Cæterum Æsopias num noster scripserit, an Æsopeas, dubium esse potest, cum præsertim in præfatione dicta libri quinti posteriore modo hoc vocabulum ediderit Rigaltius, priore Pitheus alique: Æsopias vocavit Priscianus quoque, sic, ut vidimus, et Ausonius ep. 16. et Macrobius Som. lib. 1. c. 2. Æsopias vero Seneca Cons. ad Polyb. c. 27. ut codicem Rigaltii, de quo ante dixi, omittam. Atque licet hæc sint eadem, propter diphthongum Græcæ vocis Αἰσώπειος, quam Latini nunc per *e*, nunc per *i*, reddere consueverunt, alterutro tamen modo scripsisse Phædrum necesse est. De quo cum nihil habeamus certi, miramur equidem, quod mirari sese dicat Faber, hæc de re dubitationem nos movere. Quod vero Isidorus, et plerique ex recentioribus Æsopicas appellant, nescio, an bene faciant, cum alterutrum ex prædictis requirere vox Græca, qua plerique utuntur ex antiquioribus et melioribus, videatur. Scheff. ' Æsopi' tamen ' fabulas' dixit Quinctilianus lib. 1. c. 9.

PROLOGUS.

1 Æsopus Auctor] Phryx fabulator Æsopus cæteris in hoc genere scribendi materiam præbuit, vel quod ex primis studium id tractavit, vel quod creditur *ἄριστα πάντων* (ut ait Aphthonius) *συγγράψαι τοὺς μύθους*. Avienus sane cum Phædro materiæ ducem

sibi Æsopum fatetur præposuisse, Præfatione ad Theodosium Imperatorem. *Neveletus*.

Æsopus auctor] Hoc tamen in dubium vocat Fabius lib. v. ' Illæ quoque fabulæ, quæ, etiamsi ab Æsopo originem non acceperunt, (nam vide-

tur earum primus auctor Hesiodus,) nomine tamen Æsopi maxime celebrantur, ducere animos solent.' Theon quoque Sophista Homerum et Hesiodum, atque etiam Archilochum, Æsopo vetustiores, operibus suis Fabulas inscripsisse observat. Verum id fuisse aliud fabularum genus, ac longe diversum ab Æsopæis fabulis, nemo non videt; atque ut recte observat Philostratus in Imag. Φοιτῶσιν οἱ μῦθοι παρὰ τῶν Αἰσωπῶν, ἀγαπῶντες αὐτῶν, ὅτι αὐτῶν ἐπιμελεῖται· ἐμέλησε μὲν γὰρ καὶ Ὀμήρῳ μύθου καὶ Ἡσιόδῳ, ἔτι δὲ καὶ Ἀρχιλόχῳ πρὸς Λυκάμβην, ἀλλ' Αἰσώπῳ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκμεμύθηται. Rigaltius.

Materiam] *Materia* est res ipsa, ex qua aliquid fit, aut politur: ea quidem a nemine efficitur, sed in naturæ operibus reperitur. Materiam construendi Fabularum operis reperit Æsopus, ab Æsopo repertam polivit Phædrus: quo utroque quid verius est? *Barthius* Adv. XLVII. c. 10. qui ibi pluribus de hoc loco agit.

Repperit] Usitatum verbum de primis rerum inventoribus, pro, excogitavit ingenio, diligenti meditatione adinvenit. *Plinius* lib. VII. c. 55. 'litteras alii apud Syros repertas volunt.' *Virgilius* quoque, quem frequenter imitari Phædrus consueverit, quod statim ab initio notatum, observari debet etiam in sequentibus, *Æn.* VI. 'Ipse repertorem medicinæ talis et artis.' *Scheff.*

2 *Versibus senariis*] Quos Phædrus senarios scripsit, ii medio quodam temperamento sunt inter accuratam veterum Græcorum (nam recentiores minus religiosi fuerunt) et solutam comicorum Latinorum negligentiam. Illi enim, quod nemini paulum modo humaniori ignotum est, studiosissime scriptitabant, hi pleraque omnia inertissime; (de metro loquor.) Itaque adeo nec dubitavit alicubi dicere *Tullius*, 'Comicorum senarios

propter similitudinem sermonis' (ita dictum ut ab *Horatio*, 'Sermoni propiora') 'sic plerumque esse abjectos, ut nonnunquam in iis aut numerus aut versus vix possit intelligi.' In eo numero sunt *Plautus*, *Terentius*, et alii, quorum hodieque fragmenta passim et παραρτήματα apud veteres scholiastas reperiuntur. At *Phædrus* noster illis castigatior est et adstrictior, sed ita tamen, ut honesta quadam interdum libertate utatur. Quod a nobis ea gratia dicitur, ne quis omnia ejus carmina ad molestam illam purioris Iambici diligentiam postulet revocari. Nam, quod suspicatur *Schoppius*, ignorasse *Phædrum* leges metricas, cui, quæso, persuaserit? Eadem opera *P. Syrum*; eadem opera *Plautum*, *Terentium*, veteresque alios accuset, et *Virgilium* ipsum, si *Diis* placet: o Pudor, ποῦ σε εἶναι φῶ; Sed solens suo more facit *Schoppius*; qui *Scaligeros* ausus est, et *Casaubonos* insectari, κολοῖς πρὸς ἄετόν. *Faber.*

3 *Duplex libelli mos*] *Dion Petavius* Præf. *Ration.* temp. hunc in modum citat: *Duplex libelli dos.* 'Quæ lectio ex iis est,' (ita vir magnus in litteris ad me datis,) 'quæ prima specie blandiuntur: nescio autem an excusata satis se probet eruditus. *Duplex mos libelli*, duplex lex est: satis eleganter, ut puto.' Et ita legit *Cod. Pith.* teste *Neveleto*: qui tamen, *Rigaltium* sequentis, edidit, *Duplex libellis os est.* Nihil durius. *Praschius.* Est et alia lectio, *Duplex libelli mos est*, quam explicat *Schoppius*; Quia, inquit, morem, id est, ἤθος, et ingenium rebus inanimatis tribuunt veteres. Quod vere a *Schoppio* dictum, eaque res est apud scriptores Latinos tralatitia. Sed hoc loco nil tale opus est. Nam quin *dos* quoque dicatur ἐν ἐνικῶ pro utilitate, fructu, ornamento, &c. nemo dubitabit, qui ap. *Ovid. Met.* v. 562. legerit 'dotem oris' pro eloquentia. In edi-

tione Rigaltii, quæ anno M.DC. prodit, legitur, *Duplex libellis os est*. Hodiernam lectionem e codice, ut opinor, Remensi protulit postea idem Rigaltius, aut, neque enim satis commemini, clarissimum illud literarum decus Sirmondus. Sed unicus T. Livii restaurator Gronovius, scriptis ad me nuper epistolis, monebat, videri sibi legendum, *Duplex fabellis os est*. Faber. Ita ex Remensi cod. in posteriori editione scripsit— Rigaltius. Editiones priores Pithæi, Rittershusii, et aliorum habere *mos est*. Quod non paucis placuit, et nuper admodum Ludovico Praschio in elegantibus ad hunc auctorem notis, viroque una docto, quem in eis laudat. Quamquam forte rectius fecerit, qui voce *moris* non pro lege, sicut ille, verum indole, conditione, qualitate quapiam acceperit. Quo modo Virgilius usurpavit Georg. 1. quem ignoro, utrum noster non respexerit, cum hoc scriberet, ceu in plerisque aliis consuevit. Versus est 51. ‘Ventos et varium cæli prædiscere morem.’ ‘Debes,’ inquit Servius ad hunc locum, ‘etiam cæli qualitatem nosse, utrum pluviis gaudeat, an tepore, vel frigore.’ Sicut ‘morem cæli’ dixit Virgilius pluere, vel tepere, vel frigere, ita Phædrus *morem libelli* movere risum, monere vitam, potuit dixisse. At vero Tan. Faber id amplectitur, quod in cod. Rem. reperitur. Fecit idem prius et ampl. Freinshemius, qui non importune huc adduxit versum Martialis ex Epigr. XIII. 10. ‘Nec poteris simillæ dotes numerare, nec usus.’ Dicit tamen Faber, unicum illum Livii restauratorem Gronovium, ex editione prima Rigaltii, in qua fuit, *Duplex libellis os est*, velle, *Duplex fabellis os est*, scribere. Atque ita ipse optimus Gronovius in suis ad me literis, e quibus ecce tibi ipsa viri doctissimi verba: ‘Lego: *Duplex fabellis os est*. Fabulæ,’ inquit, ‘duplicem habent faciem sive

personam; alteram, quæ ridicula apparet; alteram, quæ sapere docet. Nec *libellis* bene dicitur, pro, huic libello, nec, si de quibusvis libris sumas, verum est.’ Hæc Gronovius. At cum Rem. cod. facit nunc et N. Heinsius (nam aliter censuerat in not. ad Ovid. Met. XII. 430.) quem admodum per literas me docuit. Nec fortasse peccat, qui ab auctoritate tam vetusti libri temere non recedit. Schcf. *Tò mos* tuetur Gebhard. Crepund. II. 6.

Duplex libelli dos est] Sic habet Remensis bibliothecæ Cod. Antea edideram ex Pithæano, *Duplex libellis os*, ut esset *duplex os*, quasi duplex persona: quæ scilicet risum moveret, et quæ consilio vitam moneret. Sic enim Max. Tyrius, Or. xxx. ἐπαυῶ, inquit, τὸν μῦθον τῆς χάριτος καὶ τῆς πρὸς τὸ ἀληθὲς ὁδοῦ. Atque hic demum est Horatii mos, ut misceat utile dulci. Sed nunc magis mihi placet illa Rem. lectio. Rig.

Duplex libelli dos est] Ita recte a Rigaltio restitutum ex vetustissimo Codice Remensi. *Duplex dos* veterem illam verborum vernilitatem sapit: quemadmodum enim in puellis elocandis duplex dos commendatur, unde Comicorum venustissimus Terentius in Adelphis de paupere corrupta dicit, ‘Primum indotata est; tum præterea, quæ secunda dos ei erat, Perii; pro virgine nuptum dari non potest.’ Sic Phædrus, fœtum suum elocaturus, eleganter libellum hunc a duplici dote commendat; cum enim Æsopi materiam aridam et incomptam videret, duplici dote, jocosum scilicet suavissimorum et consiliorum prudentium, eam locupletasse et ornasse dicit. Scilicet hæc illa est dos duplex, quam adeo in ejusmodi libellis desiderat Horatius inter artis suæ præcepta, ‘Lectorem delectando pariterque monendo.’ Quem locum Phædrus statim subjicit paulum mutatis verbis, et ad libellum suum egre-

gie transtulit. *Dos* vero hoc loco, ut passim, significatione latius patet, quam vulgo creditur. Notat enim decus et ornamentum. Ausonius interdicta Biantis, 'Quæ dos Matronæ pulcherrima? vita pudica.' Et inter gnomas veteres Ethico-Politicæ Gruteri versus senarius, 'Pudica vita dos matronæ smaragæst.' Plin. l. xxxvii. 5. 'Dos smaragdi,' pro decore et ornamento iis proprio. Sic apud Vopiscum in Aurel. 'Aureliano clementia, Imperatorum dos prima, defuit.' Eodem modo, ut ante apud Terentium, illibata virginitas, ἡ παρθενία, *dos*, id est, decus et ornamentum virginale, *dos* secunda appellatur. Neque aliter illud Ciceronis de Orat. i. accipiendum est, 'cujus artem, cum indotatam atque incomtam videres, verborum eam dote locupletasti et ornasti:' quem locum Nonius in voce *dotatum* citat; sed, ut solet, nugatorie explicat: quæ Ciceronis verba totius hujus loci παραφραστικῆ explicatio est. Et Ovid. Metam. v. 'Tantaque dos oris linguæ deperderet usum.' *Dos* proprie id, quod cuique datum est, sive id decus atque ornamentum, sive lucrum atque emolumentum. 'Virgo laudatissima dote formæ,' Ovid. Hinc ex veterum usu forma et pulchritudo puellarum *dos* tertia dici potest, quia pulchritudo semper inter dotes puellarum numeratur. Unde elegans formarum ille spectator de Chione ita canit Metam. xi. 301. 'Quæ dotatissima forma Mille procos habuit.' Afranius apud Nonium, 'Formosa virgo est, dotis dimidium vocant isti, qui dotes negligunt uxorias.' Martial. xiiii. 10. 'Nec poteris similæ dotes numerare nec usus.' Valer. Max. v. 7. in pr. 'Det nunc vela pii et placidi affectus parentum erga liberos indulgentia, salubrique aura provecta gratam suavitatis secum dotem afferat.' Hoc est emolumentum et lucrum, ut solent navigantes, a quibus Valerius phrasim

nimis affectatam petit more suo putidiuscule *Templorum dos*, Ovid. Met. lib. x. 'Templisque accedere dotem Hanc jussere meis.' Atque ita *dos* est emolumentum et commodum illud, quod sponsus cum nova nupta lucratur, et quod sponsa rei familiari affert. Solent autem poetæ de libellis suis loqui, tanquam comptis politisque puellis et viro maturis: et eorum dotes, id est, decora, ornamenta, commoda, et emolumenta, lectoribus enumerare. Catull. 'Quoi dono lepidum novum libellum, Arida modo pumice expolitur.' Sic Virgilius ipso statim initio Georgicorum enumerat cominoda, quæ est traditurus. Martial. Ep. ii. 1. 'At nunc succincti quæ sint bona disce libelli.' Et Epig. iii. 2. 'Cujus vis fieri, libelle, munus, &c. Faustini fugis in sinum? sapisti. Cedro nunc licet ambules perunctus, Et frontis gemino decens honore, Pictis luxuriis umbilicis, Et te purpura delicata velet, Et cocco rubeat superbus index.' Et Epig. i. 4. 'Æthereas, lascive, cupis volitare per auras; I, fuge, sed poteras tuior esse domi.' Sic libellum suum *vernā* et *vernulam* vocat Ep. lib. iii. 1. 'Domina qui natus in urbe est: Debet enim Gallum vincere verna liber.' Et Ep. lib. v. 18. 'Præter libellos Vernulas nihil misi.' *Gudius*.

Libelli] Posset videri scribendum *libellis*, cum ipse Phædrus init. lib. iii. dicat: 'Phædri libellos legere si desideras.' Et Avienus hos 'quinque libellos' vocet. Sed Phædrus lib. iv. de hoc suo opusculo scribit, 'Parvum libellum sustine patientia.' Hinc videtur nihil mutandum, ad exemplum Catulli, 'Cui dono lepidum novum libellum.' *Idem*.

Risum movet] Id est, voluptatem, quæ remittat utique, non quæ solvat. Neque enim proprium fabularum est γελωτοποιεῖν, sed χαριεντίζεσθαι. Transfer huc, quæ dixi ad fab. 7. Explicat ipse se in Prol. libri secundi, ubi id

quærere se profitetur, ut 'capiant aurem' argumenta ejus. Ita mox 'jocari' se, et infra 'calamo ludere,' prædicat. Quo etiam patet, caute accipiendam esse distinctionem Aug. Politiani in Panepistemone: 'Historia vel fabularis, vel ad fidem. Fabularis aut voluptatis, ut in argumentis comicorum, aut adhortationis gratia. Hæc aut argumentum habet ex ficto, ut in Æsopis fabulis; aut ex veri soliditate, quæ aut per turpia contextitur, ut in quibusdam pœticitis figmentis; aut pio tegitur velamine, quod solum genus philosophi veteres admiserunt.' Similia habet Isidorus Orig. I. 39. *Praschius*. Voluptatem, quæ remittat, non quæ solvat, ut bene locum hunc exponit *Praschius*. Puto rursum in animo habuisse Virgiliium suum. Nam et ipse hoc sensu Æn. IV. 120. 'Annuat, atque dolis risit Cytherea repertis.' *Scheff.*

Risum movet] Avienus Theodosio: 'Habes ergo opus; quo animum oblectes, ingenium exerceas, sollicitudinem leves; totumque vivendi ordinem cantus agnoscas.' Gellius lib. II. 29. 'Æsopus ille e Phrygia fabulator haud immerito sapiens existimatus est, quum, quæ utilia monitu suasque erant, non severe, non imperiose præcepit et censuit, ut Philosophis mos est: sed, festivos delectabilesque apologos commentus, res, salubriter ac prospicienter animadversas, in mentes animosque hominum cum audiendi quadam illecebra induxit.' *Rig.*

Movet...monet] Ἀντανάκλασις. Sic lib. IV. fab. 3. 'Impune potius lædi, quam dedi alteri.' Et lib. I. fab. 4. 'Et quem tenebat, Nec quem petebat.' *Gud.*

Movet...monet] Ἀντανάκλασις elegans. *Ritt.*

4 *Prudentis*] *Prudenti* V. C. et pro *monet* forte legendum *fovet*. Heinsius. *Prudenti* etiam recte tuetur Gebhard. Crepund. II. 6. quæ enim superbia

Phædri foret, si prudentem monere sibi sumeret? Durior autem locutio visa Heinsio, *vitam monere*, qui *fovet* volebat; sed æque insolens mihi apparet *fovere vitam consilio*: quare hic *vitam capio*, pro ipsis hominibus, qui cum maxime vivunt: quo sensu centies apud Plinium occurrit: ut lib. VIII. 16. 'vita non decreverit.' lib. XV. I. 'cultum agrorum docenda vita: ubi *docenda vita*, ut hic *monenda*: quod imitatus Orientius videtur Communit. lib. I. 16. 'Vita docenda mihi est.' Idem Plinius lib. XXXIV. 'et vita ipsa non desiit honorem mitiorem ferro habere.' vide Gronov. ad præfat. lib. XIX. ita et Lucan. VI. 910. 'Nec sancto caruisset vita Catone.' Martial. VIII. 3. Agnoscat mores vita legatque suos: et ita hoc et sequenti seculo alii; unde jam Phædri ætate cœpisse hanc vocem ita capi colligo, cum Ciceronem, et ejus æquales, ita vix usurpasse putem. Manilius tamen, qui ævo optimo proximus fuit, eodem modo usus lib. I. vs. 66. 'Nam rudis ante illos, nullo discrimine, vita In speciem conversa, operum ratione carebat.' *Burmansius*. *Cauti*, Avien. S. *Rig.*

Monet] Commode ait, *monet*. 'Significat enim *αἶσος*' (loquor cum Melanchthone ad Hesiod. p. 74.) 'sermonem tecte aliquid monentem de moribus: unde et apologos *αἰσους* dixerunt; scilicet ἀπὸ τοῦ αἰνεῖν, ἡγροῦν παρανεῖν, ut amplius explicat Cl. Dietericus in Hesioidea, quæ sub prælo jam est, Lexilogia, voce *αἶσος*. *Prasch.* Ut degat quisque ex præscripto honesti. Id enim est *monere*, fitque proprie consilio. Donatus ad Terent. Hec. Act. V. I. 'Monemus consilio, hortamur impulsu.' *Scheff.*

6 *Arbores*] Miror, quare hæc excuset noster, cum tamen arbores loqui nusquam faciat hoc libro, ac ne in cæteris quidem. An vitium est in scriptura? Nobilissimus Nicolaus Heinsius non putat, maxime, cum

simile quid in præfatione Avieni extet. Phædri autem pluscula existimat intercidisse, relicta distinctione librorum, deletisque obscærioribus ac lascivis, ut cætera ipsius tutius prælegi possent pueris. Quam sententiam lubentissime amplector. Idem suspicatus fuit etiam Rigaltius in ed. post. *Scheff.*

Arbores loquantur] In C. Epidii commentariis arbores locutas notavit Plinius lib. xvii. 25. Sed hoc etiam inter ostenta prodigiosum. In hac vero fabularum Philosophia non utique est absurdum. Avienus: 'Loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus,' &c. Isidorus: 'Æsopiæ fabulæ sunt, quum animalia muta inter se sermocinasse finguntur, vel quæ animam non habent, ut urbes, arbores, montes, petræ, flumina.' Certe in Avieni fabulis Quercus et Arundo loquuntur, et apud Cameraarium quoque nonnullæ arbores quasi sermones miscent: at heic apud Phædrum nou item. Dicendum igitur, arborum fabulas intercidisse. Iis autem in Philosophia sua usum fuisse Æsopum, docet Max. Tyr. Or. xxxiii. Αἰσώπη τῶ φρυγῖ πεποιήνται λόγου διὰ τῶν θηρίων τῆς ξυνουσίας. Διαλέγεται δὲ αὐτῶ καὶ τὰ δένδρα, καὶ οἱ ἰχθύες, ἄλλο ἄλλω, καὶ ἀνθρώποις ἀναμίξ. Est et in libro Judicum cap. ix. arborum inter se disceptantium super eligendo Rege parabola, et Paralip. ii. c. 25. Carduus filia Cædri nuptias filio suo expetit. *Rig.*

Arbores loquantur] Ubi vero in his quinque libris arbores loquuntur? Certe hinc discimus, plures Phædri fabulas desiderari; inter alias autem, quæ interciderunt, etiam reperi in veteri Ms. hanc fabulam Phædri, a Monacho mirum in modum interpolatam et deformatam, in qua arbores loquuntur. De Securi et Manubrio: 'Aliquanto dantes auxilium hostibus suis percunt. Homo scure facta ab

arboribus postulat, manubrium ut darent de ligno, quod esset firmum: omnes Oleastrum jusserunt dare. Accepit homo manubrium, apta secure robora cæpit decidere, magna truncabat et eligebat. Sic quercus fraxino dixisse fertur: Digne et bene patimur, quia manubria dedimus.' Ex Phædri Iambis hanc fabulam interpolatam esse mihi dubium non est, eamque sic numeris suis restituendam puto. *Auxilia qui dat hostibus suis, perit. Secure facta ab arboribus homo postulat, Manubrium ut darent de ligno, quod foret Firmum: jusserunt omnes Oleastrum dari. Accepit ille; oblatum et manubrium Aptans securi magna cædit robora, Et eligebat arbores. Tunc Fraxino Dixisse fertur Quercus: Merito ferreas Patimur bipennes: quia dedimus manubria. Aliter et melius ad vestigia veteris libri; Pereunt suis auxilium dantes hostibus. Facta bipenni ab arboribus homo petit, Manubrium ut darent e ligno, quod foret Firmum. Jusserunt omnes oleastrum dari. Accepit ille munus, et manubrium Aptans securi magna cædit robora: Dumque eligebat, quæ vellet, sic Fraxino Dixisse fertur Quercus: Merito maleficas Patimur bipennes, quibus adjumento sumus. Aliter adhuc; Pereunt, suis auxilium qui dant hostibus. Facta bipenni quidam ab arboribus petit, Darent manubrium e ligno, quod firmum foret. Subito jusserunt omnes oleastrum dari. Accepit munus, factumque aptans manubrium Cæpit securi magna excidere robora. Hic dum truncanda eligeret, Fraxino Dixisse fertur Quercus: Merito cædimur.* [V. ad Append. fab. 5.] *Gud.*

Non tantum feræ] Satyrici nomina scriptis suis convenientia procidunt; puta si in luxuriosas mulieres invehuntur, nomina inserunt Migales, Medullinæ, Tryphænæ, Quartillæ, Quintillæ, Lyciscæ, Phiales, Tibiæ, Floræ; si in molles, semiviros, Trypheri, Trimalcionis, Hedymeles, et sic deinceps. Fabulatores quoque moribus

hominum notandis bestiarum personas producunt, quia iis quoque insunt vitia et virtutes quædam. Sic hominem rapacem lupum vocant; simplicem, ovem aut columbam; astutum, vulpem; violentum aut generosum, Leonem, &c. Philostratus Imaginibus: Αἰσώπῳ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκμενύθωται, καὶ λόγου τοῖς θηρίοις μεταδέσκαε λόγου ἕνεκα. Πλεονεξίαν τε γὰρ ἐπικόπτει, καὶ ὕβριν ἐλαύνει καὶ ἀπάτην· καὶ ταῦτα λέων τις αὐτῷ ὑποκρίνεται καὶ ἀλώπηξ καὶ ἴππος ἢ Δία, καὶ οὐδὲ ἡ χελώνη ἄφρωνος.

Adamantius lib. II. Φυσιογνωμονικῶν. Ἐκαστα γὰρ ἦθη τῶν θηρίων ἐκάστου καταφανῆ ἔστι τοῖς εἶδεσιν, ἦθεσι τοῖς ἐκείνου ἕκαστα εἰκότα. Οἶον λέοντος ἦθος θυμικὸν καὶ ἄλκιμον, καὶ τὸ εἶδος τοιοῦτον· παρδάλεως δὲ ἄβρον καὶ ὀργίλον, καὶ λοχητικὸν, καὶ ἐπίβουλον, δειλὸν ἄμα καὶ θρασὺν, καὶ ἡ μορφὴ τούτοις ἔοικεν· ἄρκτος δὲ ὠμόφρων, δολία, σκαιά. Καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ζώοις κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιφαίνεται τὸ οἰκεῖον κέρδος· οὐτ' ἀγρίῳ ὀργῇ ἀπρονόητος· βοῦν σεμνότης, ἀκακία· ἴππῳ μεγαλαυχία, φιλοτιμία· ἀλώπεκι τὸ δολερὸν, καὶ ἐπίβουλον· πιθήκῃ τὸ βωμολοχικὸν, καὶ εἰρωνικόν· προβάτῳ τὸ εὐθεσ· τράγῳ τὸ μάργον· ὕτ τὸ μιαρὸν καὶ γαστρίμαργον· καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐρπετῶν τε καὶ πετεινῶν τὰ εἶδη τοῖς ἦθεσιν ἔοικεν.

Nemesius lib. de natura hominis cap. 2. Εἰπόντος γὰρ Πλάτωνος τὰς μὲν θυμικὰς καὶ ὀργίλους καὶ ἀρπακτικὰς ψυχὰς λύκων καὶ λεόντων σώματα μεταμφιένυσθαι, τὰς δὲ περὶ ἀκολασίαν ἡσυχολημένους ὄνων καὶ τῶν τοιοῦτων ἀναλαμβάνειν σώματα, οἱ μὲν κυρίως ἤκουσαν τοὺς λέοντας καὶ τοὺς λύκους καὶ τοὺς ὄνους, οἱ δὲ τροπικῶς αὐτὸν εἰρηκέναι διέγνωσαν τὰ ἦθη διὰ τῶν ζῶων παρεμφαίνοντα. Πισίδες Κοσμουργία. Καὶ πτηνὰ μὲν δέικνυσι τὰς κούφας φρένας, σῆας δὲ πόρρους, καὶ λύκους τοὺς ἄρπαγας, σφῆκας δὲ πλήκτας, θυμικοὺς δὲ παρδάλεις. Ποιεῖ δὲ τοὺς εἰρῶνας ἀθλοῦς κύνας, Σαίβειν δοκοῦντας, καὶ δάκνειν ἠπειγμένους. Ὅφεις δὲ πικροὺς εἰτελεῖ τοὺς

βασκάνους τὸν ἰὸν ἐνθεῖς τῇ κακῇ περιπλάσει. Sic μυθολογικῶς intelligenda, quæ de Circe, item quæ de metempsychosi et metensomatosi priscaurum religionem confinxit superstitione. 'Nam etsi quidam homines bestis adæquantur pro qualitatibus morum, et ingeniorum, et adfectuum, quia et Deus, Adsimulatus est, inquit, homo irrationalibus jumentis: non ideo milvi ex rapacibus fient, et canes ex spurcis, et panthera ex acerbis, aut oves ex probis, et hirundines ex garulis, et columbæ ex pudicis, quasi eadem substantia animæ ubique naturam suam in animalium proprietatibus repetat.' Tertullianus lib. de Anima c. 12. Quod hic semel ad sequentes omnes fabulas notasse sufficiat. Æsopæi Philosophi moribus hominum notandis ferarum quasi personas inducunt, quibus a natura indita sunt vitia et virtutes quædam. Deque hoc philosophandi modo eleganter Artemidorus lib. IV. Oneirocr. χρῆ δέ γε, inquit, καὶ τὰ ἦθη τῶν ζῶων ἀντιπαραβάλλειν τοῖς ἦθεσι τοῖς ἀνθρωπίνοις. Festive autem et lepide Philostratus præcipuas partes in Æsopia scena tribui Vulpeculæ ait, quemadmodum in Comœdia Davo: Κορυφαία δὲ τοῦ χοροῦ ἡ ἀλώπηξ γέγραπται, χρῆται γὰρ αὐτῇ ὁ Αἰσώπος διακόνῳ τῶν πλείστων ὑποθέσεων, ὥσπερ ἡ κωμῳδία τῷ Δάμῳ.

7 Fictis fabulis] Epithetum, ut ap. Cic. pro Mil. cap. 3. et alibi, παρέλκει. Ita h. l. vim habet confutandi Momo ex ipsius natura rei, cuius velut ὑπογραφὴν continet. Infra, 'fictos jocos,' et rursum, 'arte fictas fabulas' nominat. σεσοφισμένους μύθους Græce dixeris, verbo S. Petri Ep. 2. 16. Præsch. Quid opus addere fictis? dixerit aliquis; nam τὸ fabulis suffecerat. Sed maluit proprie loqui Phædrus, ut Cicero in Miloniana. Fabula enim ex earum vocum numero est, quas vulgo μέσας vocamus, ut gratia, ut dolus, &c. verumque et falsum significat, unde infra legitur, 'vera fa-

bella.' Quare proverbium illud, quod apud Terentium his verbis conceptum est, 'Lupus in fabula,' apud Plantum sic concipitur, 'Lupus in sermone.' Ita apud Græcos *μῦθος* est fabula, seu narratio falsa; sed et aliquando vera narratio est; quin etiam apud gravissimum scriptorem, et quem tanti faciebat Plato, Isocratem dico, *μῦθοι* pro sermonibus aut libris religiosis et mysticis sumuntur; et apud Homerum nec non Callimachum *μῦθος* pro sermone vero sumitur; ita etiam apud Plutarchum in vita Agidis et Cleomenis P. DCCCXVI. edit. Paris. *μυθολογείν*, pro *διηγείσθαι* seu narrare, in re vera ponitur. Satis est locum ipsum indicasse. *Faber*. Proprie, quia *fabula*, a fando dicta, est narratio rei cujuscunque, etiam veræ: adeo hoc non abundat, ut non nemo putat. Sic Terentius Hecyr. Act. IV. 3. 'Jam nos fabulæ sumus, Pamphile.' h. e. sumus ii, de quibus loqui joco consueverunt, quos sermonibus suis exagitare. Sic enim intellexit et Quietus, dixitque, significationem ludibrii habere, sicut apud Tibullum, 'ne turbis fabula fiam, Cum mea ridebunt vana magisteria.' Cicerò etiam alicubi: 'fabula Trojæ,' pro historia, et rebus gestis eo loco. Similiter Suetonius in Domit. c. 16. 'Evenit, ut id ei cœnanti inter cæteras diei fabulas referretur.' *Fabulæ diei*, sunt narrationes rerum variarum, quæ de die acciderunt. Ha-

bet similem locutionem cap. 70. Vitæ Augusti. Sulpitia: 'Fabellam permitte mihi detexere paucis.' Historiam innuit, de pravo statu reip. sub Domitiano. Vopiscus: 'Non inepta, neque inelegans fabula est, scire quemadmodum imperium Probus sumserit.' Adde Sidon. ep. lib. VII. 2. ibique Savaronem. Cum ergo *fabula* sit rei etiam veræ, ad illius differentiam recte *ficta* dicitur. Cicero de Fin. lib. V. 'Quid? cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla duci potest, cum voluptate legimus.' *Schef.*

Fictis fabulis] Sic lib. II. fab. 9. 'Arte fictas fabulas' dicit. Isidor. lib. I. 39. 'Fabulas Poëtæ a fando nominaverunt, quia non sunt res factæ, sed tantum fando factæ, quæ ideo sunt inductæ, ut ficto mutorum animalium inter se colloquio imago quædam vitæ hominum nosceretur.' *Gud.*

Fictis fabulis] Sic etiam loquitur lib. II. fab. 9. et lib. III. Prol. 'fictis jocis:' exemplo Ciceronis, qui et De Offic. et alibi 'fictas et commentitias fabulas' dixit. *Ritt.*

Jocari] 'Jocos Phædri' dixit Martialis. Ipse Phædrus lib. III. 'Calumniamque fictis elusit jocis.' Lib. IV. 'Et hoc jocorum legere fastidis genus.' C. Mellissus Grammaticus libello inscripsit *Ineptiarum, Jocorum*. Tranquill. cap. 21. de illust. Gram. *Rig.*

FABULA I.

Lupus et Agnus] Fabula hæc *πρὸς τοὺς ἀδεῶς φανερῶς ἀδικοῦντας* narratur a Babrio, 17. et Camerario, 263. Vetus liber fabularum Ms. in Bibliotheca Victoriana Paris. 'Est lupus, est Agnus; sitit hic, sitit ille; fluentum Limite non uno quærit uterque

Delph. et Var. Clas.

sibi. In summo bibit amne Lupus, bibit Agnus in imo. Hunc timor impugnat, verba movente Lupo: Rupti potumque mihi rivoque decorem. Agnus utrumque negat, se ratione tuens: Nec tibi nec rivo nocni, nam prona supinum Nescit iter, nec

Phædr.

X

adhuc unda nitore caret. Sic iterum tonat ore lupus: Mili damna minaris? Non minor, agnus ait; cui Lupus: Imo facis: Fecit idem tuns ante pater sex mensibus actis: Cum bene patresses, crimine patris obi. Agnus ad hæc: Tanto non vixi tempore; prædo Sic tonat: An loqueris, furcifer? huncque vorat. Sic nocet innocuo nocuus, causamque nocendi Invenit: heci regnant qualibet arte Lupi! Hom. II. X. Οὐδὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ὁμόφρονα θυμὸν ἔχουσι, Ἄλλὰ κακὰ φρονέουσι διάμπερες ἀλλήλοισιν. Horat. Epod. iv. 'Lupis et agnis,' &c. Rig.

2 *Superior*] Livius XXI. 27. 'Adversi fluminis impetum parte superiore transmittens, tranquillitatem infra trajicientibus linitibus dabat.' Ibid. c. 47. 'superiora Padi vada.' Heins.

3 *Face improba*] Quid si voce improba? Lupus latro incitatus improba voce causam jurgii quæsit. Nisi pro *Latro*, legendum sit, *Lucro*, ut prædæ speciem intelligat. *Scioppius*. Id est, desiderio improbo. Utuntur hac translatione scriptorum probatissimi. Retinenda est igitur, non *fame* legendum. Siti potius urgebatur lupus. In agnum autem forte quum incidisset, ex repentino ad aspectu natum est repentinum potiundi desiderium: quod a fame plurimum distat. Taceo, quod nec *Gabrias fab.* 35. nec *Æsopus fab.* 233. nec *Fabulator Anonymus fab.* 2. famis meminit. *Prasch.* Rittershusius suspicatur legendum *fame improba*; *Schoppius*, voce *improba*, jungendumque cum iis, quæ sequuntur, *jurgii causam intulit*. *Rigaltius* olim legit *face improba*, per *facem* iram intelligens, quod minime omnium probem. *Faber.* *Face improba*] Sic *Faber* et *Rigalt.* edidit ex *Rem. cod.* *Pithæus* cæterique habent *face*, quod cur respuant tantopere, non video. Sane *causam inferre fauce*, num dicatur apud Latinos, ignoto, neque *incitare fauce* reperio.

At *face incitari*, sicut 'incitari ira' apud *Ciceron.* *Off.* I. 'incitari studio' apud *Cæsarem Civ. Bell. lib.* III. Nam et *fax* hic nihil aliud significat, quam stimulum cupiditatis. Quomodo *Quintilianus*, vel quicumque denique opusculi de causis eloq. corruptæ auctor, cap. 40. 'Quantum ardorem ingenii, quas oratoribus faces admovebant?' Adde *Barthium Adv. lib.* XLVII. 10. Quanquam, ne quid hic dissimulem, in animo habuisse *Noster* videatur locum *Virgilio*, qui est *Æn.* II. vs. 355. et seq. ubi 'improbam ventris rabiem,' et 'fauces siccas' Poëta in lupis commemorat. Quod si verum est, per *faucem improbam* famis magnitudinem, et studium devorandi, hoc in loco intelligere debemus. Et huc quidem inclinat cum *Freinshemio Gebhardus Crepund. lib.* II. 6. Quanquam vero valde verisimile sit, ita scripsisse *Phædrum*, vel propter allatum locum *Virgilio*, quem in suis amat sequi, tamen stat pro lectione altera *Pithæi* codex. Cujus cum ne ipsius quidem sensus aut loquendi formula sit inepta, causa utique non potest dari certa, cur probari tandem, quod vult *Tan. Faber*, altera, repudiata ista, debeat. Dicit quidem *Faber*: 'nam per *faucem improbam* intelligit ferocitatem, seu aerem lupi famem:' quod illud ipsum est, quod jam olim etiam nos indicavimus. At quis hinc concludat, ergo lectio hæc vera est infallibiliter? Nemo de interpretatione dubitat; de voce ipsa *fauce*, num sit *Phædri*, necdum constat. Sane *incitari fauce* licet non repudiem, sine exemplo tamen dici credam eo usque, donec aliquod a *Fabro* fuerit allatum. *Schef.* *Fauce* ex *V. C.* recte legitur. Male alii *face*, cum quibus et *Barth. Adv.* XXIV. 10. et *I. XLVII. 10.* facit. *Heins.* Vide *Cuper. observ.* II. 20. Qui *face* defendere volet, posset capere pro rabie ventris, quæ *Βουλυλα* Græcis dicitur, de qua plurima

Illustris Spanhemius ad Callim. Hym. in Cerer. 68. Claverius ad Persii Satyr. III. in fine, de Furiis capit, quod an huic loco conveniat nescio. De siti Senec. Thyest. 171. 'Qua cum percaluit sanguis et igneis Exarsit facibus.' Ego tamen *fauce improba*, id est, insatiabili, prætulit. Ita enim de Lupo Virgilius, et Stadius, quorum loca adduxit Gudius, quibus adde Lucan. VI. 553. 'Morsusque luporum Exspectat siccis raptura e faucibus artus.' Et de siti Lucret. IV. 1018. 'Flumen item sitiens, aut fontem propter amœnum Adsidet, et totum prope faucibus occupat amnem.' *Burm.*

Face improba] Nolim quicquam mutari. Camerar. 'Torvo vultu et minacibus verbis.' *Face improba*, ira improba. Pers. Sat. III. 'Nunc face supposita fervescit sanguis, et ira Scintillant oculi.' Lucretius III. 'Nec nimis irai fax unquam subdita percit Fumida.' Idem: 'Est etiam calor ille animo, quem sumit in ira; Cum fervescit, et ex oculis micat acribus ardor,' &c. Hinc irati, *incensi* et *aecensi*. Phædrus lib. III. 'Incensus ille falso uxoris crimine.' Idem: 'Rursus ad mota prece Accensa magis est.' Seneca de Ira, I. signa irascentium notat. 'Flagrant et micant oculi, multus ore toto rubor, exæstuante ab imis præcordiis sanguine.' Arnobius Adv. G. I. 'Et quid ergo sequitur necessario, nisi ut ex eorum luminibus scintillæ emicent, flammæ æstuent, anhelum pectus spiritum jactat ex ore, et ex verbis ardentibus labiorum siccitas inalbescat?' Virgil. Æn. XII. 'Totoque ardentis ab ore Scintillæ absistunt, oculis micat acribus ignis.' Recte autem Phædrus lupum iratum fugit, quo scelestiorem indicet. Lupus enim iratus magis Lupus est. Seneca: 'Nullum est animal tam horrendum, tamque perniciosum natura, ut non appareat in illo, si ira invasit, novæ feritatis accessio.' Quo

pertinet Virgilianum illud: 'et se suscitata ira.' Verior tamen mihi videtur scriptura Remensis: *fauce improba*. Rig.

Fauce improba] Varie hunc locum tentarunt Viri eruditi. Salmuriensis Magister, postquam Rittershusii et Scioppii infelices conjecturas annotasset, tandem addit: 'Rigaltius olim legit *face improba*, per *facem* iram intelligens, quod minime omnium probem.' Vide hominis iudicium; minime omnium probat, quod certe præ his aliis conjecturis maxime omnium merebatur: quid enim Latinius dici potest? Sic plane Valerius ille Maximus, lib. VIII. 14. Phædro *σύγχοπος*: 'Animum ejus Marathou et Salamis tacitis facibus incitabant.' Et lib. V. c. 7. 'Novercæ Stratonices infinito amore correptus memor quam improbis facibus arderet.' Pers. Sat. III. 'Nunc face,' &c. Zeno Veronensis, 'Prædonum corda face furiali succensa.' Palladius Julio Tit. IV. 'Ut facem libidinis augeat dilatio voluptatis.' Lucret. 'fax irai.' Valer. Flac. lib. III. 'fax odii.' Claud. Stilich. II. 'facibus pudoris.' Fax igitur est accipienda pro ardore, fervore, et pro eo, quod ignis instar accendit atque urit. Tale est in affectibus animi cupiditas gloriæ, irâ, amor, furor, et in corporis sustentatione magna fames, quæ *igneæ* dicitur. Quintil. Declamat. XII. 'Postquam omnem patientiam vicerat ignea fames.' Talem famem apposite *facem* dixisset. neque etiam, in quo Faber fallitur, hæc Rigaltii conjectura, sed lectio libri Pithæani. Sed quanquam hæc Pithæi lectio et valde Latina est, et Ms. ejus niti videatur, mihi tamen placet illud ex Rem. cod. a Rigaltio vulgatum, *fauce improba*. Nam, præterquam quod sensus natus et sanus est, non dubium mihi est, quin Phædrus hæc scribens in mente habuerit Virgilii sui illum locum ex Æn. II. 'Raptores atra in nebula, quos in-

proba ventris Execgit cæcos rabies, catulique relictæ Fauces expectant siccis.' Quem Virgilius *Raptorem*, hunc Phædrus *Latronem*, (Sic Manilius eadem facie *Leonem prædatorem* appellat) et quod ille *Ventris rabiem improbam*, hoc noster *fauces improbam* dixit. Sic alibi Virgil. *Æn.* ix. dixit, *fauces sanguine siccas*. 'Ac veluti plenus lupus insidiatur ovili, Cum fremit ad caulas, ventos perpessus et imbres. Nocte super media, tuti sub matribus agni Balatum exercent: ille, asper et improbus ira, Sævit in absentes, collecta fatigat edendi Ex longo rabies et siccæ sanguine fauces.' Respicit fortasse et hunc locum Phædrus, nam siti compulsus eo venisse lupum dixerat; poterat tamen sitim ex rivo extinguere, neque etiam propter sitim agno insidiabatur; itaque melius est explicare de rabie ventris et magna fame, quæ 'maxime bestias accendit,' inquit Livius lib. xxv. Hincque proprie Phædrus *incitatus*, i. e. accensus, dixit. Hinc Ovid. *Metam.* l. viii. fin. 'Dira famæ implacatæque vigeat Flamma gula.' Plant. *Cureul. Act.* ii. Sc. 3. dixit 'Lupiunt fauces fame,' i. e. imitantur lupos. Locum Virgiliti imitatus est Silius Italicus in fin. lib. ii. quanquam ad Leonem transtulit: 'Ceu stimulante fame, cum victor ovilia tandem Fauces invadit siccis Leo.' Id est, faucibus sanguinem sitientibus. De lupis Stat. *Thebaid.* lib. x. 'Sub noctem coiere lupi, quos omnibus agris Nil non ausa famas longo tenuavit hiatu, Jam stabula ipsa premunt, torquet spes irrita fauces, Balatusque tremens, pinguesque ab ovilibus agnæ.' *Improba*, i. e. insatiabili, ut Servius ad *Georg.* i. 'Improbis, ingluviem:' ubi et Philarg. 'Improbis, hic, avidus.' Ovid. *Epist.* x. 'Qui laniant avido viscera deute lupi.' *Fauce*, i. e. gula. Sic alibi, 'Os devoratum fauce quum hæret lupi.' Quam postea gulam

ibi vocat. Avienus *fab. ult. vs. ult.* 'Quam rapidi fauces exsaturare lupi.' *Gud.*

4 *Latro*] Scioppius *Lucro*. Non placet. Ut hic *latronem* lupum, sic posterius *raptorem* milvium, *calumniatorem* canem vocat. *Prasch.* Leonem, qui pueros duos arenam renovantes peremerat, *prædonem* vocat eodem sensu Martialis *Ep.* ii. 75. 'Exclamare libet: Crudelis, perfide prædo, A nostra pueris parcere disce lupa.' *Nev.* *Latrones* quoque lupos vocat antiquus Scholiastes Statii lib. v. 167. ubi vide Barth. Eadem ratione venatorem *Latronem* dixit Virgil. *Æn.* xii. 7. *Burm.*

Latro incitatus] Lupum *latronem* vocat, ut infra de eodem Lupo: 'Raperere atque abire semper adsuevit Lupo.' Homines rapaces, crudeles, et immodestas usuras exigentes Lupi nomine significantur. Martialis xi. *Ep.* ult. Et Apuleius lib. i. Lupi ejusdem meminit negotiatoris magnarii. Deque templo Jovis Lycæi sive Lupini in Arcadia Plato lib. viii. de *Republ.* ubi homini, qui humana viscera degustaverit, necesse est esse Lupo. De Lycaone Ovid. *Incitatus*] Virgil. 'Se suscitatur ira.' 'Irasci, incitari, impingi:' Seneca i. de *Ira* c. 3. Sic 'proritaverit, incitaverit,' Anian. ad tit. xvii. lib. i. Pauli sentent. *Rig.*

Jurgii causam intulit] *Inferre causam* dixit, sicut elegans scriptor, Cornelius Nepos, pro, aliquid caussari. *Schiop.* Cæsar de Bello Gall. i. 39. 'Alia causa illata;' etsi Fr. Guetus in notis adhuc *ἀνεκδότος* malit *allata*. Dictys Cretensis de Bello Trojano lib. i. 'Hæc atque alia hujusmodi inferens.' Et scriptor ad Herennium 4. 35. 'inferre crimina' dixit. *Prasch.* Optime et Latinissime, de eo, qui non accipit, sed facit. Hirtius de bell. *Hisp.* c. 1. 'Propter pecuniæ magnitudinem aliqua ei inferebatur causa, ut, eo de medio sublato, ex ejus pe-

cenia latronum largitio fieret.' *Schef.*
Vide Gronovium Diatrib. Stat. c. 45.
Jul. Cæs. de Bell. Gal. I. 39. 'Alius
alia causa illata, quam sibi ad pro-
ficiscendum necessariam esse diceret,
petebat : ' quod recte D. Vossius vin-
dicat contra illos, qui *allata* male-
bant. Sic 'inferre sermonem' Cicer.
de Orat. I. 8. et de Off. I. 40. ut ita
Lucas εἰσφέρειν utitur Act. XVII. 20.
ubi vide Pricæum. *Burm.*

Jurgii causam intulit] Id est, rixam
affectavit. Sicut 'sermonem,' vel
'mentionem inferre' Cicero et Livius
dixerunt. *Ritt.*

Jurgii causam] Pro jurgio: ut 'res
cibi,' infra pro cibo. *Causa* pro re
apud Jurisconsultos et alios. Sic 'res
voluptatum' apud Plautum pro vo-
luptatibus. *Inferre jurgium*, ut 'in-
ferre litem' apud Ciceronem. *Gud.*

6 *Istam bibenti*] Totus locus ita con-
stituendus: *Cur, inquit, turbulentam
fecisti mihi, Age hanc, bibenti.* Sic sæpe
Noster. Infra fab. 25. 'age crede,
pota leniter.' Sic enim legendum.
Lib. III. fab. 7. 26. 'Age ire quo fert
animus.' *Heins.* Nescio quas turbas
excitent viri, quasi non satis intel-
ligatur, *aquam* innui, quam δεικτικῶς
lupus indicat: ut millies solet fieri,
et bene indicavit Hoogstratanus nos-
ter. Vid. ad Petron. CXII. *Burm.*

Laniger] Ita pro ariete etiam Ov.
Met. VII. 313. et in Catalectis Pithæi
p. 168. codices habent 'Laniger
astrorum ductor.' Vulgo *Corniger*.
Burm.

Laniger] 'Lanigeras greges,' Ovid.
lib. VI. et VII. 'fætus laniger,' 'lani-
geris gregibus.' *Gud.*

8 *A te decurrit*] *Recurrit* Rimicius,
sed male; *decurrunt* flumina a superio-
re parte fontis ad mare. Pomp.
Mela I. 18. 'Caicus decurrens:' et
ita passim Poëtæ. Ov. Met. III. 568.
Stat. Theb. VI. 409. VII. 405. et Silv.
I. 2. 127. et alii. *Burm.*

9 *Repulsus*] De hoc verbo pluribus
ad Ov. Met. I. 759. agemus. *Burm.*

Repulsus veritatis viribus] Ἰσχυρό-
τατον γὰρ πάντων ἀλήθεια. Vincit
super omnia verum. Vide Polyb.
Eclog. lib. XIV. Æschinem contra
Timarchum, et Ciceronem pro M.
Cælio. Prudentius: 'Vox veritatis
festis extingui nequit.' Sed fortasse
gratiam a lectoribus inibo, si et illo-
rum verba adscripsero. Sic igitur ait
gravis auctor Polybius Eclogis lib.
XIV. Καὶ μοι δοκεῖ μεγίστην Θεὸν τοῖς
ἀνθρώποις ἢ φύσιν ἀποδείξει τὴν ἀλήθειαν,
καὶ μεγίστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν.
πάντων γούν (forte γὰρ) αὐτὴν καταγω-
νιζομένων, ἐνίοτε καὶ πασῶν τῶν πιθανο-
τήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταπτομένων,
οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτῇ δι' αὐτῆς εἰς τὰς φυλάς
εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων. καὶ ποτὲ δὲ
πολλὸν χρόνον ἐπισκοπισθεῖσα τέλος αὐτῇ
δι' αὐτῆς ἐπικρατεῖ καὶ καταγωνίζεται τὸ
ψεῦδος. Hoc est: *videtur mihi Natura
maximum Deum hominibus ostendisse
veritatem, maximumque ei attribuisse
robur. Nam utut eam omnia oppug-
nent, interdum etiam omnes probabiles
rationes eam inter mendacium collocent;
tamen nescio quo pacto ipsa per se animos
hominum subit; ac interdum quidem
statim demonstrat, quantum vim habeat;
nonnunquam vero diu tenebris involuta,
tandem ipsa sua vi obtinet, ac mendacium
superat.* Æschines autem ita: Ὄντως
ἰσχυρόν ἐστιν ἡ ἀλήθεια, ὥστε πάντων
ἐπικρατεῖν τῶν ἀνθρώπων λογισμῶν.
Quem locum ante oculos habuisse
videtur M. Tullius, cum pro Cælio
ista diceret: 'O magna vis veritatis,
quæ contra hominum ingenia, callidita-
tem, solertiam, contraque fictas
omnium insidias facile se per se ipsam
defendat!' *Ritt.*

10 *Hos*] Latinissima et elegantis-
sima particula, vim habens monstra-
tivam, innuensque tempus proxime
præcedens. Ad eundem modum Te-
rentius Eun. II. Sc. 3. 'his mensibus
Sex septem prorsum non vidisse.'
Plautus ab initio Persæ. 'Continuo
tibi reponam in hoc triduo, aut
quatridduo.' *Schef.* Livius XXVII. 11.

‘Decretum, ut C. Hostilius Prætor Ludos Apollinares, sicut his annis voti factique erant, voveret faceretque.’ Quinct. vi. 3. ‘dies hi longiores sunt.’ Vide ad Petron. c. 38. *Burmann.*

Hos] Eleganter apud Latinos *παρ-έλκει* pronomen *hos*. Designat autem proxime præcedens tempus. *Ritt.*

At maledixisti mihi] Convitiis injuriam fecisti. Terent. Eun. ‘Cave sis, nescis cui maledicas nunc viro.’ Cæterum egregii viri, cujusque eruditio singularis pridem indicio nob. N. Heinsii mihi cognita, Marquardi Gudii lectionem a Cl. Petro Axenio laudatam, non possum non amplecti, qui sic scribit: *Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi.* Schef. Marcellius ad Horat. Epist. i. 3. *delet ait.* *At* est in V. C. Rigalt. *Heins.* Grande piaculum et morte piandum, quod Gudius, et qui magna conspiratione ejus transpositionem laudarunt, commiserunt; sed quod egregie vindicavit doctus Hoogstratanus, qui videndus: sæpe vero animadverti, quosdam Mssctorum religionem ad invidiam crepare, ubi alius quis conjectura probabili et non molesta medicinam affecto loco facit; sed nulla veneratione antiquorum codicum moveri, ubi ridiculas et ineptas lectiones ipsi effingunt: sed cur ipse censor fab. 3. 7. secutus transpositionem Gudii? *Burm.*

At maledixisti mihi] Mss. Rem. et Pith. *ait*, quod cum versus respueret, editores inde fecerunt *at*: perperam sine dubio: levi quippe transpositione scribendum censeo, *male, ait, dixisti mihi.* Tmesis elegantissima ad imitationem Catulli. Epigram. xciii. ‘Lesbia mi dicit semper male, nec tacet unquam De me.’ Quemadmodum et *benedicere* modo conjunctim, modo divisim. Plant. ‘bene quæso inter eos dicite, et mi absentem tamen.’ Similiter *contradicere* eleganter separatur apud Ciceronem de Orator.

‘Si contra te dixeris, mihi male es dicturus,’ ut ex fide Mss. legendum est. Nec *male dicere* magis una vox est, quam *male loqui*, quod est apud Plautum quatuor locis. Tmesis hæc frequentissima est apud Poëtas. Terent. Andr. i. Sc. 1. ‘cum quibus erat cunque una.’ Sic sæpissime apud Plautum, ‘per mihi gratum.’ Et Truculent. 2. Scen. 7. vs. 39. ‘Quem per nam novi hominem nihili,’ ubi ex sententia Taubmanni et Gronovii duplex Tmesis est, pro quemnam pernovi. Crebro etiam Virgilius Tmesi utitur. Sic Æn. lib. i. ‘Arida circum Nutrimenta dedit.’ Quem locum in animo habuit Gratius princ. Cynege. ‘Altaque circum Firmamenta dedit,’ quod diligentissimum Vlitium fugit. Idem Æn. ii. ‘Jamque adeo super unis eram.’ Et Ecl. vi. ‘Namque super tibi erunt.’ Sic etiam in prosa oratione sæpe Tmesin deprehendas. Tacit. Hist. i. ‘Illis vix decimæ super portiones erant.’ Imprimis autem Phædrus videtur imitatus Catulli locum, quem ante adduximus, quem, ut meretur, in deliciis habuit, unde et illa, quæ proxime antecedunt, mere sunt Catulliani saporis, ‘Qui possum quæso facere, quod quereris, Lupe,’ quæ respiciunt illa Catulli carm. 68. ‘Sed facere, ut quivis sentiat et videat, Qui possum?’ Delectatur etiam Phædrus sæpe Tmesi. Sic lib. i. fab. 28. ‘quem stans Volturius super,’ pro, cui superstans. ‘Galli Cybeles circum in quæstus ducere,’ sic enim ibi legendum. *Gud.*

11 *Equidem natus non eram]* *Lego, ne quidem natus tum eram.* Heins. Hoc argumentum inter probationes inexpugnabiles refert Quinctil. Instit. v. 10.

12 *Pater]* Ita solent peccata parentum, quæ sæpius nulla sunt, filiis imputari. ‘At nihil iniquus est, quam aliquem hæredem paterni odii fieri,’ ait Seneca lib. ii. de Ira. *Nev.*

Pater hercle tuus] Anon. meus leg.

Pater tuus inquit hercle maledixit mihi.
Gud.

Hercle tuus inquit] Barth. Adv.
XLVII. 10. *Hercule.* Heins.

13 *Injusta nece]* Sunt hæc judiciousa scriptoris verba, idcirco distinguenda a præcedentibus. Non enim *lacerare nece* dicitur. Sensus: Lacerat eam, ut sequeretur nex seu mors, atque illa injusta. *Schef.*

15 *Qui fictis causis innocentes opprimunt]* Respicit statim initio opusculi ad suos adversarios: de quibus infra plenius. Similis Apologus de Fele et Gallo narratur. Vide Færn. XLIII. Ubi hoc ponit *επιμύθιον*: 'Vim qui inferre parat, cupidus certusque nocendi, Frustra illum ratione premas, aut jure refellas.' *Ritt.*

Qui fictis, &c.] Satyrica hæc sunt et Tiberium respiciunt, de quo e Suetonio et Seneca notum, eum fictis criminibus sub nomine justitiæ, quos vellet, peremisse. *Causæ* autem hic sunt crimina, ut Græcis *αἴτια*. Gloss. 'Αἴτια, causa, materia, querela, culpa, noxa.' *Gud.*

Fictis causis] Supra dixit 'illatis.' Est ellipsis. *de.* Porro, fictis de causis, pro, fictas ob causas, ut sæpissime. *Schef.*

Opprimunt] Lupini lujusce facinoris sexcenta exempla occurrere olim, occurruntque etiamnum hodie: adeo ut 'Hi regnent qualibet urbe lupi,' ut bene fabulator noster Anonymus fabula 2. *Nev.*

FABULA II.

Ranæ Regem petentes] Hanc fabulam retulit etiam Camerarius, tit. De Ranis et Jove: et consimilem de Asino et Olitore. Vid. Artemidor. lib. II. c. 15. Liber Ms. Biblioth. Victor. 'Dum nihil auderet ludentes lædere ranas, Supplicenere Jovi, ne sine Rege forent. Jupiter huic voto risum dedit; ausa secundas Rana preces, subitum sensit in amne sonum. Nam Jove dante trabem, trabis ictu flumine moto, Demersit subitus guttura rauca timor. Placato rediere metu, videre tigillum: Stando procul Regem pertinere suum. Ut videre trabem per se non posse moveri, Pro Duce fecerunt tertia vota Jovi. Ira Jovem movit, Regem dedit, intulit hydrum. Hydrus hiante gula cœpit obire lacum. Clamitat ecce lacus: Morimur, pie Jupiter, audi; Jupiter exaudi, Jupiter adfer opem: Nos sepelit venter, nostri sumus esca tyranni: Aufer cædis opus, redde quietis opes. Ille refert: Emptum longa prece ferte

magistrum: Vindicet æternus otia spreta metus. Omne boni pretium nimio vilescit in usu, Fitque mali gustu dulcius omne bonum. Si quis habet, quod habere decet, sit lætus habendo. Alterius non sit, qui suus esse potest.' *Rig.*

1 *Athenæ]* Nota; Democratica licentia desinit ac migrat in tyrannidem. Rationes ex Politicis petendæ. Eleganter Cicero de Divinat. 2. 'Id enim ipsum a Platone Philosophiaque didiceram, naturales esse conversiones quasdam rerum publicarum, ut eæ tum a principibus tenerentur, tum a populis, aliquando a singulis.' Sic easdem Athenas Demetrius quoque Phalereus alias etiam occupavit imperio improbo: ut Phædrus noster ait infra lib. v. De Pisistrato autem, qua arte Athenarum acropolin bis occupavit, vide Herodotum lib. I. Justinum lib. II. Plutarchum ac Lærtium in Solone. Ejus posterii quoque, Pisistratidæ dicti, Athenis per

xxxvi. annos imperitarunt, ejecti tandem a Lacedæmoniis, duce Cleomene: de quo vide eundem Herodotum Terpsichore. *Ritt.*

Athenæ cum florerent æquis legibus] Gravis descriptio democratix: sicut sequentes duo versus ochlocratiæ faciem exhibent. Commentarii vicem his præstabit Dissertatio Cl. Bœcleri, præceptoris patronique summe venerationi, de Notitia Reipubl. *Prasch.* Non simpliciter, ut opponantur iniquis, sed in respectu ad cives, quos et faciebant æquales, et æquali jure continebant, Cicero de Offic. 1. appellat 'æqualitatem juris,' quod jam Faber observavit. Senecæ est 'æquum jus,' Diogeni Laërtio *ἰσονομία*, quod eruditissime, ut omnia, ad ipsum observavit Cl. Menagius recentissimæ editionis suæ pag. 25. ubi plura legas. *Schef.* A Solone recens natis. Vide Plutarchum Sol. c. 49. et seqq. cujus comparatio totum hunc locum illustrabit egregie. *Freinshemius.* 'ἰσονομία, id est, juris æqualitate, Cic. Offic. lib. 1. Faber. 'Æquatæ leges' sunt Livio passim, ut in republica. Hinc 'Ἀθῆναι ἰσόνομοι, in Alcæi fragmento de Harmodio et Aristogitone, quod citat Vorst. ad Valer. Max. lib. 11. c. 10. ext. 1. *Heins.* Vid. Gronov. Diatr. Stat. c. 11.

Æquis legibus] Ut scilicet in Democratia assolet: quam juris æqualitatem esse rem oppido bonam putat Herodotus lib. v. contra tamen disputante Megabyzo et Dario apud eundem lib. 111. *Ritt.*

2 *Procar]* Hoc est, petax. Sic enim Servius ad Æn. 1. 'Procar, proprie petax est. Nam procare est, petere.' Eleganter ergo, *procar libertas*, quæ, suo ac præsentī haud contenta, semper plura expetit et aliena, nec unquam satiatur. Cæterum hic totus locus grandis est, ob argumenti dignitatem. *Schef.*

Procar libertas civitatem miscuit] Quintil. de Orator. cap. 4. 'Apud

Athenienses omnia populus, omnia imperiti, omnia, ut sic dixim, omnes poterant. Nostra quoque civitas, donec erravit, donec se partibus et discursionibus et discordiis confecit, donec nulla fuit in foro pax, nulla in senatu concordia, nulla in judiciis moderatio, nulla superiorum reverentia, nullus magistratum modus, tulit sine dubio valentiorē eloquentiam.' Et idem cap. 36. 'Tamen ista perturbatione ac licentia plura sibi assequi videbantur, cum, mixtis omnibus et moderatore uno carentibus, tantum quisque orator saperet, quantum erranti populo persuaderi poterat. Hinc leges assidua, populare nomen, hinc conciones, hinc procerum factiones, et assidua Senatus adversus plebem certamina. Quæ singula etsi distrahebant rempublicam, exercebant tamen illorum temporum eloquentiam.' *Gud.*

Miscuit] *Miscuit civitatem* dixit, pro, turbavit; sicut contra dicunt veteres, *turbare*, pro, miscere. *Schiop.* Pro, cives miscuit, grandius. *Miscere* porro recte usurpatur de mixtura partium inconveniēti per turbas et seditiones. Cic. Orat. cont. Rull. 1. 'Homines non inerant in urbe, qui malis concionibus, turbulenti senatus consultis, iniqui imperiis rempublicam miscerent.' *Schef.*

3 *Licentia]* *Lege licentia.* *Heins.* Non est primus casus, verum ultimus, quem causæ nominant; vult enim ostendere, quid mixturam illam Athenis pepererit, videlicet licentia, per quam immodicem intelligit libertatis usum, ad impunitatem eorum etiam, quæ iniqua sunt et inhonesta. *Schef.*

4 *Hinc]* *Leg. Hic* ex Ms. Remensi, quod pro, tunc eleganter dicitur. v. Scheffer. ad fab. 15. *Gud.*

Conspiratis factionum partibus] Active, pro, conspirantibus, quasi diceret, interea dum illæ conspirant; quod jam alii observarunt. Sic Macrobr. Sat. præf. 1. 'Multarum in hoc

libro ætatum exempla sunt; sed in unum conspirata.' *Conspirata* autem partes, non de conjunctis, sed divisis sunt intelligendæ, nec enim conspirabant inter se, sed adversus se mutuo, per factiones. Sensus: Dum unaquæque factio partes sibi adsociat, et firmare sua adversus alteram parat, Pisistratus id egit. Mallet tamen eruditissimus Gronovius, *Hinc conspirata factionis partibus*, legere, ut per literas significavit. *Scheff.* Justinus III. c. 5. 'eo conspiratius ad arma currunt.' Qui locus male variis modis tentatur. Suet. Cæs. 82. 'Assidentem conspirati specie officii circumstetere.' Dictys Cretensis, lib. vi. 'Itaque conspirati inter se cum magna manu Mycenæ veniunt.' Sic V. C. non *conspirato*. Heins. Claudianus Bell. Gil. 313. ut in Mss. legitur, 'Vos conspiratis opibus junctosque tulissent.' Amm. Marcel. xv. 4. 'omnes suos conspiratis mentibus ciebant ad pugnam.' XXI. 5. 'in crebritate bellorum contra conspiratas gentium copias consideratus et cautus.' Tertul. de Spectac. cap. 10. 'duo ista Dæmonia conspirata et conjurata inter se sunt, ebrietatis et libidinis.' *Burm.*

Conspiratis factionum partibus] *Conspiratis*, active accipe, pro, cum conspirassent partes. Sic *ventus*, pro eo qui venit: *successa*, id est, quæ successerunt; *discensus*, qui discessit; *antecessus*, pro eo qui antecessit, &c. Vide Verisimil. G. Schoppii lib. II. 2. *Ritt.*

Conspiratis factionum partibus] Viri docti explicant hic *conspirati* qui conspiraverant: quod etsi Latinitas ferat, et aliis in locis concedam, hic non habet locum. *Conspirare* in prima notione significat, ut ejus simplex *spirare*, flare, conflare, et est verbum activum. Sic apud Virg. Æn. VII. 'Æreaque assensu conspirant cornua rauco.' Ubi Servius notat, 'nam et tubæ simul inflabantur,' ita ut ex

mente Servii *conspirare cornua* est, tubas simul inflare. Ita Cic. pro Ligar. 'Quis est, qui horum consensum conspirantem et pene conflatum hac prope æqualitate fraterna non noverit?' Deinde si activum est *spiro*, ut apud Virgil. 'Divinum vertice odorem Spiravere.' Horat. Carm. III. 'Quod spiro et placeo, tuum est.' Apul. Metam. 5. 'Deam spirat mulier.' Propert. 'Qui nunc magnum spiramus amantes,' sic cætera ejus composita activa sunt, ut *exspiro*: Arnob. lib. I. 'Suas animas exspiravere venti.' *inspiro*: Virgil. 'Occultum inspires ignem.' Stautius, 'Tacitum inspirat amorem.' unde 'inspirantur,' apud Columellam, 'granaria aquilonibus.' et Anson. Epist. 22. 'Inspirata dehinc vento cantavit arundo.' *adspiro*: Quintil. 'Adspirat Deus mentem aut ingenium hominibus.' Virg. 'Adspirat primo fortuna labori,' subaudi *se*: *respiro*: Cicero de Nat. Deor. 'Aspera arteria excipit animam meam, eandemque a pulmonibus respirat ac reddit.' Stat. 'Palus respirat spatiosum aëra.' *suspiro*: Tibull. 'Alios suspirat amores.' Lucan. 'Suspirare nebulae,' quidni ergo etiam *conspirare*, ut ex Virgilio et Cicerone docuimus. Sunt vero hæc verba, ut Græcorum μέσα, quod cum Latini non habeant, ubique tamen exprimere sategerunt. Unde *copulor*, *mulctor*, *objurgor*, *juror*, *prorumpor*, et sexcenta alia promiscue, nunc ενεργητικῶς, nunc παθητικῶς usurpavere, eadem ratione, qua Græcis desinentia in ομαι agendi et patiendi ἐν τῷ μέσῳ habent significationem. Indidem sunt participia ista, de quibus nunc agimus, quæ, licet passivam habeant terminationem, activa tamen sunt, ut Græci in participiis mediis perfectum et plusquamperfectum et Aoristum I. et 2. adhibent. Sic Valer. Max. IV. c. I. §. 7. 'Utraque parte perorata,' id est, cum utraque pars perorasset. Gellius lib. XVII.

c. 2. ex Claudii Annal. lib. 1. 'Sole occaso.' Horat. Sat. II. 4. 'Perna magis ac magis hillis Flagitat immorsus refici,' quod Lambinus non intelligens depravavit. *Immorsus*, in Gloss. est *jejunus*, qui nondum momordit. Persius Sat. VI. 'Qui prior es cur me indecursum lampada poscis;' nam ita in Mss. legi testatur Casaubonus. Ergo *indecursus*, qui nondum decucurrit. Sic in iisdem doctissimis Glossis *impeccatus* pro, ir-reprehensibilis. Plaut. Amph. 1. 1. vs. 2. 'Nam injurato scio plus credet mihi quam jurato tibi.' Vetus poëta apud Ciceron. 'Usurpata duplex cubile.' Lucret. lib. II. 'Intervallis magnis consulta resultant.' Nam ita in Ms. haberi Giphanius docet, qui ingenue eam loquendi rationem sæpe repertam testatur. Nemesianus E-clog. II. 'tosto sub sole caneant.' Ita Mss. quod rectissime. *tostus*, qui totum diem calore homines torruit. Sic 'sol assus' Ciceroni. Sic infra 'defectus,' qui deficit. Hinc ergo patet, recte dici posse *conspiratos* de iis, qui conspiraverant: sed hoc loco melius passive sumitur, et interpreta-tur de iis, qui in unum collecti et conflati sunt; nam *conspirare* proprie est, in spiram colligere, metaphora ducta a serpentibus, qui in spiram et circulum se concludunt; et inde 'conspirare' apud Plin. juniorem dicitur. Hinc intelligendus Macrobius, in præfat. Saturn. qui expressit locum Senecæ Ep. 84. ubi, ad Musicum concentum respiciens, dicit, 'Multarum ætatum exempla, sed in unum conspirata,' ubi male Schefferus ex-ponit *conspirantia*: nam *conspirata* eo loco esse videtur collecta, conglobata. Glossæ veteres Divionenses, toties laudatæ Salmasio in membranis vetustis, '*conspirati*: collecti, condensati.' Hinc emendandus atque explicandus Cæsar Bell. Civ. III. c. 46. 'Milites legionis nonæ subito con-stipati pila coniecerunt.' Scribe ex

Ms. Petavii et Cujacii *conspirati*, id est, veluti in spiram et globum collecti et condensati: *constipati* est a Glossatore, idque Scaliger male in textum recepit. Priores editiones habent *conspicati*, quod propius ad veram lectionem accedit, et eodem modo apud Sueton. Jul. Cæs. cap. 28. corrupte quædam editiones habent *conspicati* pro *conspirati*, ut recte Casaubonus edidit: 'Assidentem conspirati specie officii circumstiteret.' Ubi *conspirati* sunt qui conspiravere, conspirantes, nisi mavis intelligere de condensatis, et quasi in spiram collectis, ut nemo posset percurrere. Eodem ergo modo hic apud Phædrum debet exponi, *conspiratis factionum partibus*, de factionibus in unum conflatis, collectis: nam quid est illud *conspirantibus factionum partibus*, si vulgarem explicationem sequaris? nam partibus et factionibus semper inest tacita conspiratio et consensus, sive in bonum sive in malum: postquam vero factiones conspirarunt, an partes, an factiones adhuc dantur, quæ non conspirant? *Partes* sive *factiones conspirant*, idem ac æque otiosum est dicere, ac si quis dicere vellet, discidia, sive discordiæ dissentiant. Id si Phædrus voluisset, dixisset potius, *hinc factiones, hinc partes*, ut Quintil. loco citato c. 36. 'Tali perturbatione ac licentia, mixtis omnibus, atque uno moderatore carentibus, &c. Hinc procerum factiones.' Tacit. Ann. XVI. c. 22. 'Thra-seæ objectabatur triennio curiam non introiisse, privatis clientium negotiis vacavisse, secessionem jam id et partes.' Idem lib. IV. 17. 'incusabat Sejanus diductam civitatem ut civili bello; esse qui se partium Agrippinæ vocent;' et Hist. IV. c. 17. 'nunc easdem omnium partes:' et ita Ann. IV. 40. et 44. Si vero *conspirare* est idem quod conflare, quidni simpliciter Latine dici potest *conspirare factiones*, aut *factionum partes*? quemadmodum

Cicero dixit de Arusp. 'Scelerum pactiones, societates conflare,' immo vero ut Cic. pro Cluent. dicit, 'seditionem esse conflant.' Sic eodem sensu Phædrus, *Hic conspiratis factionum partibus*, dixit, pro tali tempore conflatis, simul inflatis et accensis, collisis et invicem excitatis partibus factionum; *conspiratæ partes, παθηρικῶς*, ut 'inspirata vento arundo' apud Auson. Deinde *conspirare* per metaphoram pro, consentire dicitur, unde apud Ciceronem conspiratio, consensus et concordia conjunguntur: 'Magnas utilitates adipiscimur conspiratione hominum et consensu.' deinde in malam partem deflexa; idem: 'illa conspiratio conflata restricta est:' ubi notandum est 1. *conspirationem* pro conjuratione dici, et 2. dici *conspirationem conflantem*, quasi dixisset *conspirationem conspirare*. Est enim idem *conspirare* et *conflare*. Gud.

Factionum partibus] *Partes* hic seditiones, *διχοστασίαι*. Aliam occupatæ a Pisistrato tyrannidis viam explicat Herodoti Musa prima. Dux autem illarum partium fuisse videtur Solon. Sic enim Laërtius: *ἤξας γὰρ Σόλων εἰς τινα ἐκκλησίαν μετὰ θῶρακος καὶ ἄσπιδος προεῖπεν αὐτοῖς τὴν ἐπιθεσίαν τοῦ Πεισιστράτου*. Rig.

5 *Arcem*] *Dominationem arx* h. l. signat *μετωνυμικῶς*. Ausonius: 'Primum regalem patefecit Julius anlam Cæsar, et Augusto nomen transcripsit et *arcem*.' Clapmar. Arc. rer. i. 9. jus imperii arci comparat; arcana vero imperii muris ac propugnaculis, quæ hanc arcem a factiosorum injuriis defendunt. *Prasch*. Revera, et ex fide historiarum. Docet Meursius in Pisist. c. 3. Quanquam simul *occupare arcem* sit, statuere ac firmare sibi dominationem in civitate libera. Valer. Maxim. vi. c. 1. 'Quo interfecto aliquanto tetrior arcem occupavit.' *Schrf*. Justin. xxi. 2. 'Exul a Lo-

crensibus exceptus, velut jure regnaret, arcem occupat.' *Heins*.

Arcem] Non tantum ἀκρόπολι, ut hic vir doctus adscripserat, sed rempublicam invaderebat. Valer. Max. de Sicilia Tyrannis lib. vi. 2. 'Certa est ratio propositi mei. puella enim, cum gravem tyrannum haberemus, carere eo cupiebam. quo interfecto aliquanto tetrior arcem occupavit.' Scilicet quod, qui rempublicam tyrannus invadebat, ante omnia arcem occuparet, hinc factum est, ut *arcem occupare* pro, rempublicam invadere dixerint. Habes sexcenta exempla in Senecæ et Quintilian Scholasticis declamationibus et apud Calpurnium Flaccum Declam. vi. 'Sceleratis ingeniis et plus quam civilia cupientibus non dominari instar servitutis est; jam pridem arci nostræ tua fortuna minatur.' *Gud*.

Arcem tyrannus occupat] *Arx* proprie tyranni sedes, ut monet Asconius in Divin. et observare est passim apud Rhetores. Juvenalis Sat. x. 'Nullus ephorum Deformem sæva castravit in arce tyrannus.' *Rig*.

6 *Tristem servitutum*] Fab. 3. Ipse Phædrus: 'Repulsus tristem sustinuit notam.' lib. ii. fab. 6. 'occidit tristi nece.' lib. ii. 20. 'non vitam modo tristem decurrit.' lib. iv. fab. 5. 'Populum tristis eventus premit.' lib. v. fab. 1. 'gementes tristem fortunæ vicem.' *Idem*.

7 *Non quia crudelis ille*] Hinc nata Ciceroni distinctio inter Pisistraticum et Phalarismum. *Prasch*.

Non quia crudelis ille] Miltiadem Æmilius Probus 'tyrannum' appellatum fuisse ait, sed 'justum.' *Rig*.

8 *Sed quoniam grave omnino insuetis onus*] Quam graviter et iniquo animo servirent Athenienses, indicat Epimenidis epistola ad Solonem apud Laërtium: *Μεμαμένοι, inquit, τῆς Σόλωνος μανθίσιοι ἀλγέοντι παῖδα αἰσχύναντες, οὐδὲ ἀνέξονται τυραννοῦμενοι*. *Rig*.

Omnino insuetis] Lege *Omne insuetis*, ut *insuetis*, sit quadrisyllabum. Sic fab. 11. *insueta voce*. Et prolog. libri tertii, *Ut adsuētam fortiter præstes vicem*. Et fab. 65. *Omne adsuēvi ferrum quæ corrodere*. Heins. Hæc non placent J. Gronovio, qui Poëtica a Poëtis captari jubet; sed mihi necessaria videtur emendatio: nam, quid *Omnino* hic notet, non video: non enim erat re vera grave onus Tyrannis Pisistrati, sed leve per ejus clementiam et humanitatem: sed libertati adsuētis *omne* onus, etiam leve, erat grave. *Burm.*

Capissent queri] Questi essent. Sic ipse loquitur infra: ‘Corripere cœpit singulas.’ Item: ‘Redire mœrens cœpit ad proprium genus.’ Et passim deinceps. Petron. Satyr. ‘Cœpit me præcedere,’ ‘cœpi fugere,’ ‘cœpit rogare.’ Vid. Collectanea. Catull. ‘Nemone in tanto potnit populo esse, Juventi, Bellus homo, quem tu diligere inciperes?’ *Rig.*

9 *Æsopus talem]* Nisi ita in numeris dissolutus foret Phædrus, nihil ut pensi habeat, et hic et aliis multis in locis dicere possemus, *τὸ s* more veterum elidi. Sed neque Phædrum ego hoc spectasse puto, et illa, qua ipse scripsit, tempestate jam desierant hanc elisionem. *Ritt.*

10 *Ranæ vagantes]* Hanc Phædri fabulam legisse videtur, qui hæc adnotavit ad illud Virgillii; ‘Et veterem in limo ranæ cœcinere querelam:’ ‘Æsopus sequendus est, qui dicit hoc: Quum Jupiter omnibus animalibus Reges daret: et ranis, ni fallor, colendum brevissimum tignum dedisset, illæ quæstæ et aspernatæ sunt eum: et tunc eis hydram iratus dedit, qui vescitur ranis.’ Quæ tamen Serviana esse vix puto. Ceterum huic consimiles apologos narrat Aristoteles Rhet. 11. *Rig.*

Liberis paludibus] Omissa præpositione; exemplo Virgillii, qui *Æn.* v. ‘totaque vagatur Urbe furcens.’ *Schf.*

Scite dictum: ut liberæ civitates sunt ab imperio regio immunes. ‘*Ἀναρχίας* voce utitur Æsopus fab. 170. *Prusch.*

11 *Petierunt a Jove]* Puto scribendum, *petierunt Jovem*. Sed video scriptorem hunc leges metricas minus calluisse, vel certe insuper habuisse. Sic statim ‘diutius’ trisyllabon fecit. *Schiop.* Al. *petierunt*, sed ita male habet versus. Schoppius legit: *petierunt Jovem*, sed hoc non Latinum videtur doctis. Legerem igitur, *petiere a Jove*. Imo nihil mutandum. Forte in secunda regione anapæstus est, magno prima correpta. Sic *agnus, cygnus* et talia, de quibus vide Andr. Schott. Observat. 11. 37. *Buchncrus*. Sed hoc videtur parum probabile, sequutus igitur hic sum editionem Rigaltii. *Freinsh.* Nos *petiere a Jove* accusativus posset admitti, hic dubiam sententiam faceret, quasi ipsum Jovem sibi regem voluissent habere. vid. ad Ovid. Met. vii. 290. *Burm.*

12 *Ut compesceret]* Cod. Pith. habet *vi compesceret*, quod retinendum videtur. Neque avulsum arbitror suo loco hunc versum, ut visum est viro doctissimo: sic enim Rimicius quidam, qui Phædri fabulas soluta oratione reddidit, servatis ut plurimum verbis, hac eadem de re loquens ait, *Ranæ vagantes in liberis paludibus et stagnis, clamore magno ad Jovem facto petierunt sibi rectorem, qui errantes corrigeret*. Rimicii hujus exemplar mihi e Palatina Bibliotheca suppeditavit V. A. Janus Gruterus, Ulmæ olim impressum. Fabulas Æsopi, Avieni et Anonymi nostri fabulatoris Latina Germanicaque oratione exposuit. Id monendum hoc loco duxi, quod aliquoties hujus Rimicii facturus sum mentionem. *Nev.* Recte *vi*; non, quod alii leg. *ut*. Nempe fine suo externo caret jus, nisi vires ministras habeat: sicut Solon res confecit maxi-

mas, ut ipse prædicabat, *μοῦ Βίην τε καὶ δίκην συναρµόσας*. Grot. de J. B. et P. Proleg. ex Plutarchi Solone. *Prasch.* Bono sensu, pro potestate ac imperio. Ita Cicero de Reg. 3. 'Magistratus hæc est vis, ut præsit, præscribitque recta.' Vlitius scribit ut in not. ad Gratium, ex Pith. cod. aitque eleganter abundare. Vide ipsum p. 196. *Schef.* Recte vi explicat Schefferus: ita passim etiam Jcti vim pro potestate, auctoritate, et imperio ponunt. V. Alciat. Parerg. 1. 28. et Jan. a Costa ad Instit. de Tutel. §. 1. Ita 'vis imperii summi,' Cicer. Verr. II. 5. est, auctoritas: et cap. 10. 'Quæ vis erat in Volcatio tanta:' et millies. Librarios vero sæpe hanc vocem permutasse cum ut, docet Gadius ad fab. 11. et ipse centies deprehendi. Ita apud Ovid. Epist. XVII. 186. et Met. VI. 690. pro vi quidam codices habent ut. Apud Stat. Achil. II. 361. pro 'aspernatusque tonantem est Ut generum,' Barth. et alii legunt Vi generum: et hoc fraudi fuit Vlitio hoc loco idem tentanti. Vid. etiam ad Quinctil. X. 1. *Burm.*

13 *Risit*] Martial. Ep. I. 104. 'Riserunt faciles, et tribuere Dei.' *Gud.*

14 *Parvum tigillum*] Sic ipse lib. IV. 'Parvum libellum.' Hinc vero contra viros bonos Nonium et Lambinum firmanda veterum librorum scriptura apud Plaut. Aul. II. 4. 'De suo tigillo funus si qua exit foras.' Sic Græci *μικρὰ ἀνθρωπάκια*. *Rig.*

Parvum tigillum] Hirtius de bello Afric. cap. 54. 'Parvulam modo casulam nactus Cæsar:' et Cæsar alibi: 'parvulam naviculam conscendit.' Sic Cic. Verrin. 'litterulas minutas.' Et I. de Legibus, 'perpau- culis passibus.' Valer. Max. 8. 'parvuli filioi;' et idem lib. I. 5. §. 3. dixit non tantum 'parvulam filiolam,' sed 'admodum parvulam filiolam osculatus est.' Tertull. lib. I. 20. ad

Nationes: 'Patet jam hinc vobis, (quantum aperire potuerim) e pauculis istis libellis.' Sic diserte vetustissimus ille Codex Ms. Agobardi, sed Gothofredus perperam edidit *paucis*; perperam; ut ex adductis potest patere. *Gud.*

Tigillum] A tigno, quod a tegendo dictum putat J. C. Leg. I. §. 1. D. de tigno juncto. Aliud Aldhelmo est tigillum, cujus ratio ex hac ipsa etymologia pendet. Vide Cl. Gronov. Observ. in script. eccl. cap. 20. p. 222. *Prasch.* Poterat Phædrus non addere *parvum*. Ita Terentius in Andria 'minutos pisciculos;' sed Aristophanes, ille Græcarum Venerum parens, rem ipsam impendio minorem effecit, cum in Vespis scripsit *δικαστηρίδιον μικρὸν πάνν*. Satis enim esse poterat per sese τὸ *δικαστηρίδιον*, addidit tamen ille *μικρὸν*. Neque id satis habuit, sed, ut rem minima minorem faceret, subjecit *πάνν*. Itaque adeo pæne factum est, ut ex dicasterio fieret nihil. *Fab.* Romulus *valde magnum truncum dedisse* scribit; sed Anonymus Nielantii *tigillum* quoque habet: Rimicius *lignum magnum tigillum*. Servius ad Virg. Georg. I. 178. ubi hanc fabulam laudat, 'brevissimum lignum' exhibet: ubi et *tignum* posset legi, nisi noster etiam mox *lignum* vocaret. *Burm.*

Missum] Scribit Rittershusius, *immissum*. Causa nulla, quia simplex hic, ut sæpe alias, vim habet compositi. Pariter et Statius, *mittere corpus sepulturæ* dixit. Imo *missum* hic est *demissum*, non *immissum*, propter id, quod sequitur. *Schef.* Male *immissum* Rittershusius; sic infra fab. 34. legendum *Tinctum cruore panem misit malefico*. Et fab. 57. *vocem miserit*. Dixi ad Propertium. *Heins.* *Missum* hic dictum, ut inf. lib. V. 7. *missum auleum*. et ut Juppiter fulmen *mittere* e cælo etiam dicitur; vid. Ovid. Met. II. 312. et passim: ita

idem Ovidius Met. v. 12. absolute mittere pro, hastam jacere dixit. Vid. et fab. 22. *Burn.*

Missum] F. *immissum*. Sic erratum puto et apud Celsum lib. III. 12. 'In his autem cum veteraverunt, utilis fames non est.' Videtur enim legendum, cum *inveteraverunt*: ut mox c. seq: 'Si res inveteraverit:' et c. 21. eod. lib. 'At si malum inveteraverit, non siue magna molestia discutitur.' Sic et in lib. LII. §. si quis ex sociis. D. pro socio: 'sumptus qui in eam pensi sunt:' videtur legendum, *impensi*. Taceo alia ex eodem fonte. *Ritt.*

Missum] Fuge mutare. Non spernenda cod. Rem. scriptura: *missum quod subito vadi Motu sonoque*. Rig.

Missum quod subito vadis] Rittersh. *immissum*, frustra. nam lege *subito vadi Motu sonoque*, ex Rem. Cod. quam lectionem confirmat vetus Anonymus, cujus fabulas nonnullas, ex Phædro expressas, Rigaltius notis prioris editionis inseruit: 'Juppiter huic voto risum dedit, ausa secunda Rana preces, subitum sensit in amne sonum.' Ita ibi legendum. Perperam Rigaltius ediderat; leg. *inane*. Sensus Phædri est: Parvum tigillum cum a Jove Ranis mitteretur, subito vadi motu sonoque terruit pavidum genus, sive, ut elegantissimis Statii verbis hæc exponam, ad subitum vadi motum sonumque 'Fugit omnis in imos Turba lacus, viridesque metu stipantur in algas.' *Gud.*

Quod subito vadis Motu sonoque] Meursius *Totum sonore*. Prius a Phædro esse reor: sive is motu visum, sono auditum vult exterritum, sive causam et effectum junctim ponit. Habet etiam utrumque Anonym. fab. 21. *Prasch.* Joannes Meursius V. CL. 'Rescripserim,' inquit, 'Totum sonore terruit pavidum genus:' sed nihil necesse est. *Fab.* Rem. cod. habet *vadi*, optime: vult enim, cum

daretur cœlitus, delapsum commovisse aquas, et in iis edidisse sonum, atque ita terruisse *motu vadi*. Pro *Motu sonoque* frustra Gebhardus et Meursius, *Totum sonore*, quod jam Faber quoque monuit. Buchernus quoque circa mentem auctoris: '*Motu sonoque* dixit, pro, sono motus. Ita *dolor et mens* pro, dolore mentis usurpatur Horatio.' Freinshemius: 'Simplicius acciperem territas decidentis, deinde fluctuantis, motu tanquam viventis tigilli esse ranas, sed et sono, quem excitaverit illis aquis.' Optime Praschius: '*Motu visum*, sono auditum vult exterritum.' *Schef.* Gebhardus Crepund. III. 10. non legit cum Meursio *Totum sonore*, sed *Motus sonore*; sed vitio operarum editum ibi *sonoret*. Johannes Clericus Biblioth. select. tom. XXIII. p. 445. ut libidini maledicendi satisfaceret, et Hoogstratani nostri laudibus obstreperet, et omnes livore et malignitate Criticos detrectaret, hunc quoque locum tetigit; sed nihil novi afferens, Remensis tantum codicis scripturam probat. Heinsii conjecturam quod rejiciat, facile ignosco, quia vitio operarum olim editum, quasi legeret *Moto sonore*, cum scribendum esset *Moti sonore*; ut nunc emendavi. Recte vero Gudius *subito* conjunxit cum *Motu sonoque*: ita enim et Ov. Fast. II. 501. licet in alia re, 'Cum subito motu nubes crepuere sinistrae.' Quomodo et legi posset eodem libro, 439. 'Cum subito motu tremuere cacumina silvæ?' Richterius quoque in specimine Animadv. Criticar. p. 63. legit *missum quod subito levi Motu sonoque*: sed an *leviter* mittere solet Jupiter ex cœlo? vel an, *levis* si motus fuisset, opus addere *sono*, quo terreret pavidum genus? nos scriptis propius hic in hærendum putamus, unde nihil absurdi sensus oriri potest. *Burn.*

16 *Mersum limo*] *Vadi* scilicet. Porro *mersum* pro, demersum, sicut

supra 'missum.' *Schef.*

17 *Profert e stagno caput*] *Dixeris*, hæc luxata, et in sedem suam ita danda: *Hoc mersum stagno quum jaceret diutius, Forte una tacite profert e limo caput.* Stagnum quid sit proprie, docet *Ulpian.* *Leg. un. §. 4. D.* Ut in flum. publ. nav. lic. et ibi *Gothof. Prasch.*

Profert e stagno caput] *Ovid. Met. vi.* de Lyciorum in ranas transformatione, 'Nunc proferre caput.' *Gud.*

18 *Explorato Rege*] *Ligneo* scilicet. Alio sensu 'Lignarium regem' dixit *Tertullian. lib. advers. Judæos. Rig.*

Evocat] *Advocat* legit *Rimiccus. Nev.* Ita et *Anonymus Nilant. Male. Sic fab. 11.* 'Asinum evocat.'

20 *Lignumque*] *Prorsus* eleganter, non *tigillum*, ut ante, vel *tignum*, appellat, voce viliori, ut ostendat, quam contemptus fuerit rex ille a ranis. *Schef.* Subest documentum, divinæ contraire sanctioni, qui venerationem Regibus detrahit. *Elegans* hac de re emblemata suggerit *Melanchthon Phys. 1. p. m. 127. Prasch.*

Lignumque supra] *Quod supra tigillum*, nunc *lignum.* *Glossæ Philoxeni;* 'Tignum; ἔδλον, δοκός.' *Rig.*

21 *Quod cum inquinassent omni contumelia*] *Can. Apost. LXXXIV.* Punitur, quisquis Regem vel Principem contumelia afficit: ὅστις ὑβρίζει τὸν βασιλέα ἢ ἔρχοντα παρὰ τὸ δίκαιον. *Matthæus Blastaras cap.* ὅτι βασιλέα ὑβρίζειν οὐ δεῖ. β'. κεφ. ζ'. Παρὰ τὸ δίκαιον δὲ προσθεις, καὶ γὰρ αὐτὸν ἀμεταβλήτως τὸν ἱερὸν ἐξεθέμην κανόνα, τὴν μὲν ἀπειοκῶνα ὑβριν ἀνείλον, οὐ μέντοι καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἔλεγχον, ὅτε τούτων καθάρτοιός τις, ὡς τινὰ παρὰ τὸ προσῆκον δρώντων, κὰν εἰς ὑβριν αὐτοῖς οἱ λόγοι ἔλεχοι λογιζῶνται. *Photius Nomocan. tit. ix. c. 36.* *Optat. Milevitan. II. advers. Parmen. Rig.*

Omni] *Omnis* generis. *Cic. in Ver. II. c. 17.* 'omnibus insidiis.' *Contumelia* non verborum modus, sed rerum. *Huc enim maxime spectat verbo in-*

quantes, quasi diceret, conspuisse in id, ac concacasse. Atque ita voce hac utuntur optimi scriptores. Vide *Plautum in Asin. Terent. in Eunuch.* et alios. *Seneca de Ira, III. c. 38.* 'Contumeliam tibi fecitaliquis. Numquid majorem, quam *Diogeni, Philosopho Stoico?* cui de ira cum maxime disserenti adolescens protervus inspuat.' *Inspuere*, hic contumeliam appellat, et sic apud nostrum ponitur. *Schef.*

22 *Miserè*] *Proprie* de legatis et oratoribus. *Vult enim ablegasse aliquas, quæ hanc petitionem earum deferrent ad Jovem.* *Curtius lib. v. c. 3.* 'Suppliciorum metu percussis, ad *Sisymbim Darii* matrem occulto itinere ignotoque hostibus mittunt, qui peterent, ut ipsa regem mitigaret.' *Schef. Suet. Aug. 44.* 'Cum quosdam etiam libertini generis mitti deprehendisset.' *Corn. Nepos Themist. II.* 'Miserunt *Delphos* consultum.' Vide *Manut. ad Cicer. ad Fam. v. 20. Gronov. ad Liv. VIII. 23. Burn.*

24 *Tum misit illis hydrum*] *Notat Phædrus ferum Caligulæ ingenium. Sueton. Quod sagacissimus senex ita prorsus perspexerat, ut aliquoties prædicaret, exitio suo omniumque Caium vivere: et se natricem (serpentis id genus) populo Ro. Phæthontem orbis terrarum educare. Hydrus, natrix, χέρσυδρος. Vetus Gloss. "Ῥδρος ὄφης, aquatilis.'* *Nec translaticie Jupiter ranis petulantioribus hydrum Regem misit. Est enim ranis maximo terrore.* *Ælianus περὶ ζῴων, XII. 15.* Βάτραχος ὕδρον μισεῖ καὶ δεδοικεν ἰσχυρῶς. *Rig.*

Hydrum] *Caligulam* innuere putat *Rigaltius.* *Ego vixisse nostrum ad Caligulæ tempora non opinor. Saltem quomodo convenire prior fabulæ pars possit, non invenio, cum Tiberius speciem tigilli, quale nostro memoratur, minime retulit. Etiam Freinshemio Rigaltii suspicionem displicuisse nunc cogosco. Ipsum vide.*

Schef. Rursus φιλοσοφικῶς. Audiendus Augustinus de Civ. Dei iv. 33. et v. 19. Adde Mel. lib. iii. in Pol. Arist. *Prasch.* Caligulam quoque inui, inimo Phædrum post Caligulæ imperium scripsisse, censet Tristan. comment. tom. ii. p. 303.

Dente aspero] Serrato, καρχάρω δήγματι. Ælian. xvi. 8. Plinius xix. 'In orbe terrarum,' inquit, 'pulcherrimum anguim genus est, quod in aqua vivit: hydri vocantur, nullis serpentium inferiores veneno.' *Rig.*

25 *Corripere*] Proprie de Serpentina. Propert. Eleg. lib. iii. 8. 'Ille sibi admotas a virgine corripit escas.' Ovid. Metam. xii. init. 'Matrem circum sua damna rotantem Corripuit serpens, avidaque recondidit alvo.' Valer. Max. lib. i. c. 8. fin. de ingenti serpente Atilii Reguli. 'Multisque militibus ingenti ore correptis, compluribus caudæ voluminibus elisis.' *Gud.*

Corripere cæpit] Sic Terent. Andr. Act. iii. sc. 2. 'Itane tandem idoneus Tibi videor esse, quem tam aperte fallere incipias?' Noster mox c. 4. vs. 10. 'redire mœrens cæpit.' *Schef.*

Corripere singulas] Ad hunc locum annotat Rittershusius, ut est circa Latinitatem diligentissimus, ea quæ sequuntur: 'Singulas pro, omnes. Sic infra aliquoties. Videndum igitur,' pergit idem Rittershusius, 'ne Muretus injuria sugillaverit Perionium, qui 'singulis diebus' vel 'annis' dixerit, pro quotdiebus, quotannis.' Hæc ille: At, mea quidem sententia, fallitur. Primum enim hoc ipso loco, quo de nunc agitur, *singulas* non significat *omnes*, sed quod Gallice dicimus *les unes après les autres*, id est, Liviano more 'alias post alias.' Sed fortasse, quod est in Proverbio, δευτέρων ἀμεινόντων: itaque hunc alterum locum affert, quo sententiam suam probet: 'Magno dolore victus cæpit singulas Indicere pretio.' Verum sibi plane adversatur. Quid porro tertius? 'Qui

regnum adeptus cæpit vesci singulas.' Tantundem profecto agit. Quid quartus denique? 'Dum scrutatur singula, Cervi quoque,' &c. Ibi quoque πάνυ ἐνηθικῶς χάσκοντα, nam τὸ *singula* itidem, ut in locis ante allatis, converti et intelligi debet plane contra ipsius sententiam. *Fab.* Non *omnes*, ut exponit Rittershusius, sed *unam post alteram*, ut dicit Faber. Virgilius Geor. iii. 'Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus, Singula dum capti circumvertantur amore.' *Schef.* Ita Vegetius art. Veterinar. i. c. 26. 'Hujusmodi autem cura nunquam nisi singulis pedibus adhiberi debet.' Justinus ii. 2. 'majore labore ei singulas consecandas.' Horat. iii. Od. 11. 'Quæ, velut nactæ vitulos lænæ, Singulos eheu! lacerant.' Vid. inf. ad fab. 31. Dictum vero hoc velut illud Flori, i. 9. 'proximis quibusque correptis.' *Burm.*

26 *Fugitant inertes*] *Inermes* mallet *Gudius*, sed rectius hic *inertes* dici puto, quia ignaviam eorum tangit, ut ita passim *inertia* pecora dicuntur. Vide Philarg. ad Virgil. Georg. iv. 25. et Serv. ad Æn. iv. 158. *Inertes* ergo, qui non audent resistere regi, qui se non movent, ut ita fortibus opponi docuit Muret. ad Cicer. in Catil. i. 2. Sæpe vero *inertes* et *inermes* a librariis confundi patet ex Heinsii notis ad Ovid. Met. v. 175. *Burm.*

Vocem præcludit metus] Ex Sophocle Antig. 511. Εἰ μὴ γλώσσαν ἐγκλείσει φόβος. Senec. Œd. 736. 'Continet vocem timor.' *Burm.*

Vocem præcludit metus] Eleganter, atque ex iis, quæ in terrore fieri assolent, hoc dicit. Sic Virgilius Æn. 2. 'Vox faucibus hæsit.' Guntherus lib. iii. 'Vix fauces in verba soluta Vocis iter præstare valent.' *Ritt.*

Vocem præcludit metus] Ita Terent. Eunuch. 'Lingua hæret metu.' Achil. Tat. lib. ii. φόβος γὰρ γλώττης ἐστὶ δεσμός, eleganter; *Mctus est vinculum linguæ.* *Gud.*

27 *Furtim*] Vid. Valer. Max. lib. vi. c. 3. §. 9. ubi locus corruptus a Pighio, qui *fustim* substituit. Sic apud Lucan. lib. iv. ‘Rapit agmina fartim.’ *Gud.*

29 *Noluistis vestrum ferre bonum*] Rex bonus: *Εὐεργέτης. Εὐεργεσία*, regius character. Græci Theologi: τέλος βασιλείᾳ τὸ εὐεργετεῖν διὸ καὶ εὐεργέτης λέγεται, καὶ ἡνίκα τῆς εὐεργεσίας ἐξαπονήσει, δοκεῖ κιβδηλεύειν κατὰ τοὺς παλαιούς τὸν βασιλικὸν χαρακτήρα. *Rig.*

Vestrum ferre bonum] Virg. Georg. i. ‘Sua si bona norint.’ Cicer. ad Q. Fr. III. ‘Ut bona nostra norimus.’ *Gud.*

Ferre, inquit, bonum] Τὸ *bonum* ponitur neutraliter et absolute, pro re bona, de qua elegantissime usurpatur illud *ferre*, in respectu ad curam, studium, laborem, quæ requiruntur, ut secundis et utilibus recte utamur. Curtius III. 12. ‘Orientem fortunam moderate et prudenter tulit.’ Et Cicer. Off. i. ‘Immoderate res secundas ferre levitatis est.’ *Schef.*

30 *Malum perferte*] *Malum*, id est, δύσκολον, et truculentum, inquit N. Rigaltius; sed fugit eum ratio. Neque enim τὸ *malum* ad principem seu regem ἀναφορὰν suam habet, sed ἀπλῶς significat τὰ κακὰ, seu τὸ κακῶς ἔχειν. Ita Terentius dixit, ‘ferre suum malum.’ Videlicet non existimabat Rigaltius, dici posse Latine, *Ferre bonum suum*, de quo tamen dubitare desiisset, si locus hic Plauti ei in mentem venisset, ex quo apparet tam eleganter dici posse, *bonum suum pati*, ac, *pati malum*. ‘Hem, ista virtus est, quando usu’st qui malum fert fortiter; Fortiter malum qui patitur, idem post patitur bonum.’ Nempè, *pati*, ut *ferre*, tam ad læta quam injucunda pertinet: nam quod quidam in illo Plauti loco legendum existimarunt *potitur*, melius profecto, melius, si Harpocrati et Angeronæ li-

tassent. Meminisse decebat, Aristophanem, Theognin, ceterosque bonos scriptores, usurpare τὸ πάσχειν non solum κακῶν πέρι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγαθῶν. Ceterum ad historiam quod attinet, huic addi possit, quod apud Græcos anicula illa de Dionysio Siciliae tyranno dicebat: res nota est. *Fab. Malum* opponitur præcedenti *bonum*. *Perferre*, non solum est ferre, sustinere, sed cum æquabilitate animi ac constantia ferre: quasi diceret: Non potuistis animum vestrum sic componere, ut posset ferre bona et secunda; facite nunc, ut melius sciatis ferre mala. Terentius Heeyr. Act. III. sc. 1. ‘Tum uxori obnoxius sum, ita olim suo me ingenio pertulit.’ Aliter, et priori sensu, idem in Phorm. Act. II. sc. 1. ‘Non causam dico; quin, quod meritus sit, ferat.’ *Schef.* Senec. Thyest. v. 307. ‘Leve est miseria ferre, perferre grave.’

31 *Hoc sustinete, majus ne veniat malum*] ‘Syracusana quædam sola quotidie tempore matutino votis expectantibus a Diis salutem gravissimi et importabilis tyranni Dionysii devotissime exorabat. Quod ut is cognovit, non debitam sibi admiratos benevolentiam, ad se vocatam, cur, aut quo suo merito id faceret, interrogavit. Tum illa: Certa est ratio, inquit, propositi mei. Puella enim, cum gravem tyrannum haberemus, carere eo cupiebam. Quo interfecto, aliquanto tetrior arcem occupavit; ejus quoque finiri dominationem magni æstimabam. Tertium te superioribus importuniorum cœpimus habere rectorem. Timens itaque, ne, si et tu absumptus fueris, etiam tibi succedat deterior, caput meum pro salute tua devoveo.’ Jo. Sarisberiensis Policrat. VII. cap. 25. ex Valerio Maximo lib. VI. 2. *Rig.*

FABULA III.

Graculus] Theophylactus Simocatus Epist. Themist. ad Chrysip. hunc Graculum ad sensum perelegantem transtulit, quem vide, et Achill. Tattium quoque lib. II. *Gud.*

Graculus superbus] Simile quid de Cornicula fabulantur Horatius et Babrius, Aphthonius fab. 31. Æsopus, Theon Sophista fab. 3. et Camerar. de Monedula et Columba. De Graculo vero expressim Theophylactus Simocata in Epist. 'Ο κολοῖδς τὴν οἰκείαν δεδιῶς ἀμορφίαν, τὴν τῆς φύσεως δημιουργίαν ἐνόθευσεν, ἀλλοτρίῳ κόσμῳ τὴν ἑαυτοῦ καλλωπίζων εὐπρέπειαν. 'Ἄλλ' ἤλεγξε τὴν ἀμορφίαν ἢ γλαυξ, καὶ τὸν ἐπίπλαστον κόσμον ἐδείκνυε· τὸ γὰρ οἰκεῖον ἐπιγνοῦσα πτερὸν, ὡς ἴδιον ἀφείλετο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὄρνέοις ἐδίδου παράδειγμα, ἕκαστον ἀφαιρεῖσθαι τὸ ἴδιον, καὶ γέγονεν αἰθῆς δ κολοῖδς κολοῖδς. Diversum deinceps a Phædri mente, sed tamen elegans subnectit ἐπιμύθιον. Vid. Tertul. lib. advers. Valentin. c. 12. *Rig.*

1 *Ne gloriari*] Simile quid monuit Aristippus, qui Ἀδχοῦντὸς τιμὸς ἐπὶ τῷ κολυμβᾶν, οὐκ αἰσχρὴν, εἶπεν, ἐπὶ δελφίνου ἔργου ἀλαζονεύμενος. *Nev.*

Gloriari alienis bonis] Senec. Epist. 41. 'Nemo gloriari nisi suo debet.' *Gud.*

Libet] Absolute; pro, ne quis sit, cui libitum sit, qui velit hoc facere. Virgil. *Æn.* IX. 'Cum tamen omnes Ferre libet subter densa testudine casus.' *Schef.*

4 *Tumens*] Hinc natum proverbium notiss. 'Alienis plumis se exornare' de vanitate et ἀλαζονείᾳ, qua quis alienis bonis sese jactat et effert. *Ritt.*

Graculus] Hanc fabulam Nicephorus Basilaces habet num. 3. ab Allatio in Excerptis Variis Sophistarum editus, sed qui ambitione ductum

Graculum, ut regnum obtineret in Aves, se exornasse fingit, et, cum creatus esset rex, demum fuisse spoliatum. *Burm.*

Superbia] Spe regni: si explicare fas est ex Æsopi fab. 191. vel victoriae ἐν ἀγῶνι κάλλους ex Aphthonii fab. 31. et Gabr. fab. 26. *Prasch.*

6 *Seque exornavit*] *His sese exornat*: vel *Seque his ornavit*. Heins. Anonymus habet *seque exinde ornavit*; unde forte conjici posset, Phædrum scripsisse *Seque inde ornavit*: notum enim est, illa adverbia *hinc, inde*, pro pronominibus poni. Ita *inde* apud Ovid. *Met.* VI. 650. VII. 515. et alios. *Burm.*

7 *Immiscuit se pavonum*] Metrum vult, ut legamus, *πῶνῶν*; *pavus* et *pavo*, notum. *Schiopp.* Statuenda est *συνέζησις* in voce *immiscuit*, quæ hoc loco *τρισύλλαβος* est; ita Virgilius τὸ 'misenerunt' trium syllabarum fecit. Ita et hic noster lib. II. fab. 6. 'præbuerunt,' in trium syllabarum modum coëgit: 'Felisque catulis largam præbuerunt dapem.' Neque vero hæc scriberem, nisi Schoppium, qui sibi argutissimus est, vidissem legere, *πῶνῶν* pro *pavonum* (nam et *pavus* et *pavo* dicitur) ut versui, quem laborare existimat, remedium aliquod afferat. *Fab.* Buchernus post *immiscuit* tollendum putat *se*, ut ex glossa natum, nec cum Schoppio *πῶνῶν* legendum. At vero tribus syllabis, conjunctis duobus postremis vocalibus, efferendum esse, Faber contra Schoppii emendationem monet; jamque ante Barthius *Adv.* XLVII. 10. id fecerat. Verum rectius nob. Heinsius statuit, trajiciendas esse voces, isto modo: *Se immiscuit pavonum formoso gregi*: cum illud *miscuerunt*, ex Virgilio quod allegat Faber, sit dac-

tylus; *præbuerunt* vero ex Nostro, anapæstus; veteresque talia tam correpta, quam producta, tertia syllaba enunciaverint. *Schef.* Marci. ad Horat. Epist. I. 3. legit: *immiscet se.* Buchnerus *immiscuit* retinet, sed *τὸ se* delendum censet; nos Gudii lectionem recepimus. Posset tamen legi, *Se miscuit pavonum formoso gregi*: nam Anonymus habet, *Miscuit se p.* f. g. *Burm.*

Immiscuit se pavonum formoso gregi] Omisso *se* legendum: *Immisc. pavonum for. gr.* Alias redundat Versus. *Τὸ se ἀπὸ κοινοῦ* ex superioribus repetendum, non autem huc infarciendum fuerat. *Ritt.*

Immiscuit se formoso pavonum gregi] Prorsus nihil agunt, qui metri causa *pavām* substituunt, pro *pavonum*, neque etiam audiendi sunt, qui *immiscuit* trisyllabum hic esse contendunt, et ita Virgilium ‘miscuerunt,’ Phædrum ‘præbuerunt’ in trium syllabarum modum coëgisse pronuntiant; sed ut versus constet, omnino scribendum est, *Form. se pavonum imm. gr.* Sic numerus non tantum constabit, sed auribus etiam rotunda quadam suavitate gratior erit. Vulgata dispositio est descriptoris monachi, qui artis poetice imperitus, et syntaxeos regulas sequens, mutationem hanc ineptam instituit, ut substantivo quam proximum ad latus esset adjectivum Epitheton, quod Tyrones solent facere in explicandis versibus. *Pavonum gregi*] ‘Graves Pavonum greges,’ Varro apud Non. *Gud.*

8 *Illi*] Scilicet pavones. Aliter accepit vir doctus, tanquam referretur ad graculum, essetque singularis numeri dativus. Nec enim aliud cogitare potuit in fine versus, pro *avi* rescribens *aves*. *Freinsh.*

Eripiunt] Rimicius habebat *vi* eripiunt.

9 *Fugantque*] Suspiciatur Heinsius, *Figuntque rostris*, quia id proprium hac in re verbum. *Ovid. Met. XIV.*

de pico Martio, ‘duro fera robora rostro Figit.’ *Schef.*

Male multatus] *Male. Mulcatus* *Cod.* *Rem. Mulcare* elegans et antiquum verbum est. *Terent. Eunn.* ‘Male mulcabo ipsam.’ et *Adelph. Suetonio* id restituit *Torrentius*; alii aliis auctoribus, ut *Victorius Ciceroni* non uno loco, *Tacito Beroaldus junior.* *Gloss. Isidor.* ‘*Mulcat*: percutit.’ *Rigalt.* in secunda editione inter errata monuit, ‘scribe *mulcatus.*’ *Gud.*

Multatus] *Leg. mulcatus.* *Heinsius.* Vide de hoc verbo *Gronov. ad Liv. XXVIII. 30.* et *Græv. ad Sueton. Cæs. 17.* Reddendum id etiam *Valerio Max. I. 4. 6.* ubi de *Aquila*; ‘ea, quæ a parte *Bruti* fuerat, male mulcata fugit.’ *Burm.*

10 *Redire capit*] *Anon. fab. 35.* latuisse præ pudore fingit, et fugisæ socios. *Prasch.*

Ad proprium genus] ‘*Ordinem*’ dixit *Plautus* simili in fictione *Aul. Act. II. sc. 2. 51.* quem locum prolixum nimis vide. *Nev.*

11 *A quo repulsus*] *Repulsæ* legit *Jacob. Tollius* ad *Anson. pag. 337.* cui non possumus non adsentiri, præcipue cum non refragentur ductus literarum: *repulsæ* enim facile abire potuit in *repulsus*; quod si retineatur, nihil opus est addi *tristem notam*; significantius multo *nota repulsæ*: id quod etiam confirmatur versu ultimo, ubi eadem vox. *Hoogstratanus.*

Sustinuit] *Sustulit*, pati coactus fuit. Quomodo *Plautus* in *Milite*, ‘sustinere suspicionem’ dixit. *Vult* autem *Graculus* reliquos hunc variis et acerbis contumeliis proscidisse. *Schef.*

Sustinuit notam] *V. C. Notitiam.* *Theon:* ἐγμνοῦτο τοῦ κολοιοῦ τὸ εἶδος. *Theophylact. καὶ γέγονεν αἰθῆς ὁ κολοιοὺς κολοίος.* *Rig.*

13 *Sedibus*] *Rimicius* habet, *si has vestes amasses.* Inde *Neveletus* conjectabat, *vestibus* pro *sedibus* hic legendum. Verum ego nihil muto. Nam

respexit verbis hæc, quod de graculo præcedit, *Immiscuit se gregi pavonum*. Quod autem vestes attinet, id innuitur verbis sequentibus, *si voluisses pati, quod natura dederat*. Nempe reprehendit duo, et quod plumis alienis sese exornarit, et quod, desertis suis, contulerit se ad alios. *Schef. Lege catibus vel dotibus*. Heius. Nihil mutandum. Sic Senec. Herc. Cæt. 1632. 'Sedibus pulsæ suis Volucres pererrant nemore succiso diem Quæruntque lassis garrulæ pinnis domos: ita enim recte constituerunt viri docti hos versus. Sic et de piscibus Ovid. Halieut. 92. 'Descripsit sedes varie natura profundi.' Et Virgilius, imitatus Lucretium, eadem ratione dixit secundo Georgicorum, 'Antiquas domos avium.' Sic pro nido 'domum' posuit Valer. Flac. iv. 48. Stat. Theb. ix. 360. et eodem modo Græci, ut Lycophron δῶμα σφηκῶν: *Vesperum domus*: et Homerus Iliad. II. 261. *Vespis οἶκτα* tribuit: et in Antholog. i. 20. rami arborum οἶκτα τεττῆγων dicuntur. Vide Pricænum ad Lucæ Evan. xiiii. 19. et Ampliss. Cuper. Obser. iii. 18. *Burm.*

Sedibus] Nevelet. ex Rimicii sterquilinio gemmulam, ut putat, eruit, *vestibus*. Sed potius vetustissimorum codicum lectionem retinebimus, quæ sana est et elegans. Natura enim unicuique animalium generi sedes et receptacula sua dedit. Virg. 'Principio sedes Apibus statioque.' Idem, 'Statio tutissima mergis.' In Ms. nostro Rimicii est *sedibus*, ut et in Rem. et Pith. *Gul.*

14 *Pati*] Plane eleganter, *pati, quod natura dat*, sicut Plautus dixit 'pati bonum.' Est autem admodum accommodatum huic loco, propter comparisonem munerum, quæ natura habent alii majora, alii minor. Nam isthoc respectu qui minor acceperunt, optime dicuntur ea *pati*, cum iis sunt contenti, et majora non affectant. Alexander apud Curtium lib. iv. 1. 'Libet scire, inopiam qua patientia tuleris?' Respondet Abdolonymus: 'Utinam eodem animo regnum pati possim.' *Schef.* Vide ad fabulam præcedentem.

Pati] Id est, contentus esse; Seneca in Thyeste. *Gul.*

FABULA IV.

2 *Canis per flumen*] Eadem fabula apud Babrium, Aphthonium, Theon. Soph. et Simeonem Settum lib. de Regni gubernatione Animalium exemplo, qui μυθολογίαν ad ambitiosos humanarum gloriarum sectatores transtulit. *Rig.*

Per flumen] Ita et Æsop. fab. 213. et Anon. fab. 5. Pro quo Gabr. fab. 32. et Aphth. fab. 35. *propter flumen*. *Piasch.*

Per flumen] Babrius, Ποταμοῦ πλησίον. Aphthonius, παρ' αὐτὴν διέκει τὴν ζῆσθην τινὸς ποταμοῦ. *Rig.*

Dum ferret] Nescio num non esset melius, *cum ferret*. Nisi malis, *dum fert, et natans*. *Schef.* Vid. ad lib. III. fab. 9.

3 *Lympharum in speculo*] Sicut infra cervus fab. 22. Corydon apud Virg. Ecl. II. qui sumisit a Theocrito, Bucoliastis. Idem speculum Narcissum formæ, Actæonem deformitatis admonet, apud Ovid. Met. III. 6. et 2. Scite nonnemo, nihil aqua commodius esse, dixit, quæ et monstret sordes, et tollat. Ejus rei φυσιολογίαν exhibet Alex. Aphrod. quem Psellus de

Lapid. ad omnia, etiam naturæ, enucleanda promptissimum vocat, probl. 134. *Prasch.* *Nympharum* Anonym. vid. Heins. ad Ovid. Epist. v. 31. Salmacis similiter apud Ovid. Met. iv. 312. 'Et quid se deceat spectatas consulet undas.' *Burm.*

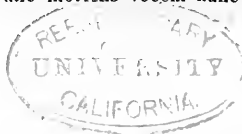
Lympharum in speculo] Naturalia specula sunt in undarum æquore et saxorum lævore. Seneca Natur. Quæst. i. c. 17. 'Rerum natura facultatem nobis dedit nosmetipsos videndi. Fons cuique perlucidus aut læve saxum imaginem reddit. Nuper me in littore vidi, Cum placidum ventis staret mare.' Pentadius de Narcisso: 'Se puer ipse videt, patrem dum quærit, in amne: Perspicuoque lacu se puer ipse videt.' Lucretius lib. iv. 'Postremo in speculis, in aqua, splendoreque in omni Quæcunque apparent nobis simulacra,' &c. Vid. xii. Scholastic. Poëtarum Imaginem in umida iv. Epigram. vet. et Apul. Apol. Nec ausim ineptiæ continuo dammare, Virgilium, Theocritum, Senecam. Etenim Servianæ in Eclogam ii. inquisitioni pertinacius favere mihi videtur Jo. Meursius doctissimus adolescens, quem sæpe miror. Et certe supra suos annos litterarum dote ditescit: *Βλάστημα καλλιπρωρον, ἀνδρόπαις ἀνήρ.* Vid. Aristotel. Problem. Sect. xxiii. 8. et 38. *Rig.*

Lympharum in speculo] Nemesian. Eclog. i. 'Quin etiam speculo fontis me mane notavi.' Macrobi. Saturn. vii. c. 14. 'Grandescit imago ejus, tanquam in aquæ speculo visatur.' Isidor. lib. xii. cap. 1. de ovibus Jacob. 'Umbras arietum desuper ascendantium in aquarum speculis contemplantantur.' Scholiast. Theocr. ad Idyl. Σ. *εἰς τὴν θαλάσσαν ἐμφανίζειν καὶ ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ δεκνύειν.* *Gud.* *Vidit simulacrum*] Seneca Nat. Quæst. i. 'Quid sibi rerum natura voluit, quod, cum vera corpora edidisset, etiam simulacra eorum aspici voluisset?' Cæterum illud *πλεονέξιας*

exemplum dabit Demetrius, qui, 'dum aliena affectat, ut assolet fieri, propria per defectionem Syriæ amisit.' Justin. lib. xxxix. cap. 1. *Nev.*

4 *Aliamque prædam*] Elementum *M* in fine τοῦ *prædam* extritum non est, more veterum. Ita Lucretius, divinus vir atque incomparabilis, (Scaligeri Patris testimonium est comment. in hist. Anim. Aristotelis) 'Expressit multa vaporis Semina, seque simul cum eo commiscuit ignis.' Adi, si tanti est, Gifanii indicem, cui addes locum Lucilii, qui apud Isidorum, 'Multorum magnis tuditantium ictibus' tundit. Legendus quoque Paulus Merula ad Annales Ennii pag. dxvii. *Fab.* Elementum ultimum hic non eliditur, ut olim recte contra emendationem Meursii notavit Barthius, Adv. 47. 10. et in suis Faber repetiit. *Schef. Lege, Aliamque prædam ab alio se ferri putans;* id est, ab alio ac diverso cane, ac ipse erat. Sic Horat. Od. iv. 10. 'Quoties te speculo videris alterum?' Si cui hæc lectio vero dura videatur, potest legere, *ab alio ac se.* Ita Terentius Phorm. iv. 4. 'Aliud mihi respondes ac rogo.' Sæpe autem auctores eleganter *alius* bis eadem periodo repetunt. Sic Virgil. Georg. i. 'Ipsa dies alios, alio dedit ordine luna.' Sallustius, 'Aliud alii iter natura ostendit.' Et ita Cicero passim. *Heins.* Marci. ad Horat. d. l. legit *ferri deputans.* Danetus secutus editionem Meursianam exhibet, *Aliamque prædam ab alio perferri putans;* et tamen *M* non elidi notat: quare merito insignem rei metricæ peritiam in eo miratur Hoogstratanus. *Burm.*

Aliamque prædam ab alio ferri putans] Ut versus constet, hic *m* non elidi debet, ut in pluribus apud Phædrum locis. Sic lib. i. fab. 11. 'Qui postquam cæde fessus, Asinum evocat.' Sic V. C. Ad fulciendum versus intruserunt est. Eod. lib. fab. 12. 'Tunc moriens vocem hanc dedisse

dicitur.' Sic Cod. P. Daniel. Sed Rem. *edidisse: vocem dare*, ut 'vocem mittere,' fab. 10. lib. iv. Prol. lib. III. 'Et laude invicta in hanc vitam incubuerim.' Ibid. fab. 6. in Ms. est, 'Nam ubi strigandum et ubi currendum est scio.' Lib. iv. fab. ult. ex Ms. Rem. 'Primum esse tibi ne videar molestior.' Ibid. fab. 8. ex Ms. Rem. 'Reperire effugium alterius quærit malo.' Ibid. fab. 5. ex eodem Ms. 'Historia quorum in tabernis fugitur.' Lib. v. prol. 'Quum destinassem operis habere terminum.' Gud.

5 *Eripere voluit*] Scilicet *illi alii*. Ellipsis notanda, quia casus alius subaudiendus, quam qui præcedit. Ita supra, 'Illi impudenti pennas eripiunt avi, Fugantque rostris:' scil. *avem*, non *avi*, quod præcessit. *Schef.*

6 *Et quem...Nec quem*] Eleganter jungitur affirmativa cum negativa particula: ut apud Ciceronem sæpissime.

Demisit] Ita habuerunt veteres. Rigaltius in suis edidit, *dimisit*; causam nullam video. *Demisit ore* idem est ac, *misit de ore*. Sic plane Virgilius, quem nescio utrum non respexerit noster, lib. vi. 'Demisit lacrymas, dulcique affatus amore est.' Et Georg. iv. 'et sacrum jugulis demitte cruorem.' *Schef.*

7 *Nec quem petebat adeo*] Vel isthæc una vocula *adeo* tam concinne, tam eleganter, usurpata, et loco tam suo posita, satis ostenderit, quam veræ fuerit genuinæque Latinitatis sciens Phædrus. Gallice verteres *et avec tout cela il ne pût, &c.* Scio aliter in-

terpretatum esse doctissimum illum et politissimum virum, qui hunc scriptorem Gallicè nuper convertit: neque tamen sententiam meam mutatam velim. Servius ipse ad lib. vii. vers. 427. *Æneidos* non est assecutus vim hujus particulæ, quæ ibi quidem paulo diversa est, sed non significat *valde*, uti ille existimavit. Eundem errorem erravit ad versum 629. ejusdem libri. *Fab.* Particula est elegantissima, et ex media Latinitate sumpta, jungendaque non verbo *petebat*, sed particulæ *Nec*. Vis ejus plane singularis. Hoc vult, etiamsi jacturam fecerit prioris cibi, non potuisse tamen id sufficere ad præsens infortunium, sed præterea etiam illo, quem appetebat, cibo carere coactum. Habet Noster ex Virgilio, qui passim sic usurpat. Ut *Æn.* iv. 'Nec me adeo fallit.' *Schef.* Heinsius margini conjecturam adscripserat *e vado*, sed postea, ut videtur, meliora doctus, nihil mutandum subjecerat. Elegantissimus hic usus est particulæ *adeo*, quæ significat, Canem non tantum cibum, quem tenebat ore, non obtinuisse, sed et multo minus aliam prædam potuisse attingere. Sic apud Tacit. Annal. III. 34. 'Pauca feminarum necessitatibus concedi, quæ ne conjugum quidem penates, adeo socios non onerent;' id est, multo minus socios. Et lib. vi. 15. 'ne tecta quidem urbis, adeo publicum consilium numquam adiit.' *Burm.*

Nec quem petebat adeo] In 5. sede hujus versus debet esse *.....* Gud.

Nec potuit attingere] Nec enim corpus erat, sed simulacrum. *Rig.*

FABULA V.

Vacca et Capella] Æsopus. Babrius. Omnium optime ad Phædri mentem Camerarius 173. Liber Ms. Biblioth. Victor, *Ut ratione pari fortunæ munerâ sumant, Sumunt fœdus Ovis, Capra, Juvenca, Leo. Cervus adest: Cervum rapuit Leo: sic ait: Heres Primæ partis ero, nam est mihi primus honor: Et mihi defendit partem vis prima secundam; Et mihi dat major tertia vota labor: Et pars quarta meum, ni sit mea, rumpet amorem. Publica solus habet fortior, ima premens. Ne fortem societ fragilis vult pagina præsens: Nam fragili fidus nescit esse potens. Rit.*

1. *Nunquam est fidelis*] Aviennus xi. *Pauperior caveat sese sociare potenti; Namque fides illi cum parili melior.* Porro hanc fabulam auctor glossarum in Institution. i. 'Nam et ita coiri,' De societate, Avieno tribuit. Joan. Faber ad eum Instit. locum, quis fuerit Avienus, nescire se fatetur. Nec sane in Avieno hæc fabula legitur, adeoque nec in tribus manuscriptis. *Rit.*
Cum potente societas] Euclio prudenter apud Plautum Aulul. iii. 4. 'Dii immortales, facinus audax incipit, Qui cum opulento pauper homine cœpit rem habere aut negotium.' *Nev.*

Cum potente societas] Ea ex hac ipsa fabula appellata est a Cassio J. C. 'Leonina societas,' l. 29. 'si non fuerint.' §. Aristo. D. pro socio. Huc pertinet fabula altera de olla ænea et fictili, quam hoc ἐπιμυθίῳ Færnus clausit: 'Potentiorum semper est vicinitas Vitanda tenuioribus.' Et Scaliger ad eandem allusit Epidorpid. lib. i. tit. 'Par societas: 'Ætate opibusque atque animo para sodalem. Æræ comitatu crepuit fictilis olla.' *Rit.*

2 *Propositum meum*] Propositio-nem, sententiam præmissam intelligit. Vide Quinctil. lib. vii. c. 1. et quæ nos in Gymnasio Styli pag. 121. prodidimus. *Schef.* Θέσω vel effatum, dictum. Quo sensu proponendi verbum familiarissimum est Cornelio Celso. Ut ecce, initio statim: 'quos tamen Homernus vulneribus tantummodo ferro et medicamentis mederi solitos esse proponit.' *Prasch.* Scopus. Glossæ: 'Propositum, προσκελίμενον.' *Axenius.* Ovidio familiaris quoque vox, ut Fast. iii. 544. 'Fabula proposito nulla tacenda meo.' Ea expulsa promissum restituit Heinsius lib. i. 296: nescio an bene: nam sæpius Naso ea utitur. Vide Heins. ad Metam. ii. 104. *Burm.*

Propositum] Id est, propositionem: ut enunciatio et enunciatum idem valent. *Rit.*

3 *Vacca et capella*] Eadem personas introduxit Anonymus fab. 6. diversas Babr. fab. 9. Æsopus fabula 229. Adde fab. 38. *Prasch.*

Patiens injuriæ] Dictys Cret. ii. 'Ad omnia, quæ dicebantur, tanquam injuriæ ejus patientes, annuere.' Ita V. C. meus, non *participes*. Heins.

4 *Socii fuere*] Leg. *Sociati*, vel *Sociatim iere*, vel *ivere*. Heins. Nob. Heinsius *Sociati iere*. Quod si admittimus, sequens *in saltibus* ad *cepissent* referendum fuerit. *Schef.* Ego *in saltibus* cum *fuere* conjungendum puto. *Rimicius cum in saltibus silvis venissent* habet; *esse* autem pro venire eleganter dicitur: ita 'obvius esse' passim occurrit; 'in conspectum fuisse' Suetonio in Aug. xvi. restituit Casanbonus et Modius Curtio vr. 5. qui 'in Ciliciam fore' pro venturum dixit iii. 15. Ordo vero est: *Vacca, &c.*

cum Leone fuere in saltibus. Societas vero hæc ficta ad morem venatorum: ita Claudian. Stilic. 1. 31. 'Si quando sociis tecum venatibus ibant:' et hos esse, qui ἐπὶ λέων οἰχόμενοι in l. 4. ff. de colleg. et corporib. dicuntur, bona cum venia virorum doctissimorum, quos hæc lex exerevit, puto. *Burm.*

Saltibus] Locis, venationi aptis. Plin. pag. 81. 'Quæ remissio tibi, nisi lustrare saltus, excutere cubilibus feras?' *Schef.*

6 *Partibus factis*] Dict. Cret. lib. 1. uno verbo extulit 'quadripertire.' *Prasch.* Alludit ad partes in conviviis. Sic infra fab. 32. 'Prædator intervenit partem postulans.' *Heins.*

Partibus factis] Portionibus divisis. Ciborum κλάσματα, μερίδες, partes dici notum est ex II. et X. Asini Aurei. Petron. Satyric. de Ovo: 'Ego quidam pene projecit partem meam, nam videbatur mihi jam in pullum coisse.' Non mediocriter fallitur H. Stephanus cap. 1. Expost. de Latin. susp. cum autumat Peniculum parasitum de se et uxore sua loqui in Menæchmis, Act. 3. Sc. 2. 'Satur nunc loquitur de me et de parte mea.' *Purs.* prandii portio, qua carere Peniculus cogebatur, quia nec opportune sublati mensis advenerat. Sic 'participare opsonio,' 'prandio,' &c. Plant. Apul. *Rig.*

Partibus] Lib. II. fab. 7. II. V. Gronov. Diatr. Stian. c. 13. *Gud.*

Nominor quia leo] Produci ultimam syllabam, contra vulgarem consuetudinem, opportune licet notavit *Praschius*. At vero vir clarissimus *Marquardus Gudius* post *nominor* inserendum putat *rex*, ut hoc observat litteratissimus *Axenius* in *Addendis* p. 13. *Schef.* In *quia* ultimam producit, quam mox corripit. *Jampridem* observatum eruditus, multa (*Grosippus* mavult, pleraque) ancipitia esse, quæ vulgo breviter aut longa tantum credantur. Vide *Mariaug.* a Fano *Be-*

ned. Auct. Gramm. Gros. p. 73. *Praschius*. Speciosa sunt, quæ *Gudius* profert pro lectione sua, *nominor quia Creon*, sed vix persuadet: si enim *Creon* sit idem quod *rex*, pariter languet oratio, sive dicas *nominor quia Leo*, sive *Creon*: si vero proprii vicem nominis fungatur, insolens certe, nomen hominis tribuere animali, ideo, quia, ut *Creon* sic dictus fuerit absolute post regnum, licet antea aliud habuerit nomen, ita quoque *Leones*, (non hunc vel illum, sed in eo omne genus Leonum) *Creontes* vocare. Cujus rei an exemplum alibi exstet, vehementer dubito. Præterea eadem difficultas in ultimæ syllabæ vocis *quia* modo manet, nisi illam produci propter sequentes literas *Cr* dicamus; quod æque procedere, atque ante *Leo*, puto. Contrahi in unam syllabam *quia* apud *Terent. Maur.* notavit *Barthius Adv.* xv. 2. Sed nec hoc juvat: quare, quia et *Anonymus* habet *quia nominor Leo*, et tres illæ causæ, quas *Leo* adducit, cur præferatur, sint imaginariæ, et possent ad unam referri, ideoque *Phædrus* ex *Leonis* persona ταυτολογεῖ, ego vulgatum hactenus retineo; nam *quia sum Leo*, *quia sum fortis*, *quia plus valeo*, unum idemque argumentum, non a jure, sed a vi et potentia desumptum, efficiunt; ut autem versui consulatur, ex *Anonymo* una modo litera mutata posset legi, *Ego primam tollo partem, quia dominor Leo*: et ita componi omnes fluctus, quos nimis longe petito acumine excitavit *Gudius*. Nam medicina, quam facit *Richter* in *Specim. Animad.* *nominor quoniam Leo*, talis est, ut simili omnia affecta loca possimus sanare. *Dominor* vero lucem capit ex lib. IV. fab. 12. *Burm.*

Nominor quia Leo] Ultimam in *quia*, natura sua brevem, licet produci volunt propter sequentem liquidam, quod non est admittendum, cum liquidarum vis et natura alia plane sit apud Latinos, ac apud Græcos, nec

eam licentiam in liquidis Latini sibi arrogent: alibi certe eam Phædrus corripit, etiam sequente liquida. Fab. 22. hujus libri. 'Nunc quia laboras ut fruaris reliquis.' Deinde in aprico est, sententiam ipsam jacere, et omni sale destitui, quæ enim hæc jejuna ratio, Primam tollo, quia Leo nominor? frigidiusculum id quidem est, quid si capella replicasset, Primam capio, quia nominor capella? imo φύσει erat Leo. Sed in fabulis Leo plerumque rex ferarum nominatur, unde Phædrus ipse libro IV. *Quum se ferarum regem fecisset Leo.* Quare ut sua Phædro constet gratia, meo iudicio et sensum efficias vividiorum, et numero pristinum decus restitues, si duabus literulis restitutus scripseris, *nominor Rex quia Leo.* Ita certe videtur legisse Anonymus, qui Phædri fabulas versibus aliis transcripsit; 'Leo sic ait: Hæres Primæ partis ero, nam mihi primus honos.' Primus honos est τὸ βασιλικόν, ἡ τιμὴ βασιλική. Qua autem ratione Phædro monosyllabum illud *Rex* periit, statim animadvertent, qui sequiorum temporum compendiosam scribendi rationem non ignorant. Scriptum enim fuit **NOMINOREX**, quomodo sæpe etiam in Pandectis scriptum videas. Id Monachi exscriptores animadvertentes, et ignorantes simplex illud *R* geminandum esse legentibus, quod supererat τὸ *EX* veluti παρέλκον et otiosum eiecere. An potius legendum est *nominor quia Basileus*, ut alibi *sophus? βασιλεὺς* potuit facile corrumpi, nam secundo tertioque post natum Christum seculo scribebant *Vasileus*, atque illud *Vasi* absorptum videtur ab altera voce *quia*. Sed omnium verosimillimum esse puto, quod, etiam invitis illis, quas hodie habemus, membranis, scribendum puto, *nominor quia Creon*. Græcis *Creon* simpliciter *Rex* dicitur, ut *Creusa* Regina. Hinc apud Homerum aliquoties κρέων Ἀγαμέμνων, *Rex Aga-*

memnon, dicitur: Etymolog. magn. κρέων ὁ βασιλεὺς, κρέουσα ἡ βασίλισσα. Hoc nomen origine sua fuit appellativum, nam moris erat vetustissimis populis et etiam hodiernis plerisque familiaris, ut regem suum ἀπλῶς absque nomine proprio appellarent; hinc uxor Jasonis proprio nomine dicta fuit *Glauce*, quæ tamen etiam *Creusa* appellatur. v. Hygin. fab. 25. Unde illud illiteratis illis temporibus plane extinctum esse video: neque enim dubium est, quin prius Atheniensium *Rex*, antequam imperium capesseret, aliud nomen proprium habuerit, sed adepto regno simpliciter *Rex* sive *Creon* dictus fuit, quo nomine postea innotuit, proprio vetustate et incuria temporum oblitterato: hoc igitur nomen regium, pueris etiam Romæ ea significatione notum, in tragædiis et veterum fabulis adeo celebre, ut Phædrus, qui diligenter tragædias veteres legerat, inde in ferarum fabulis suis eleganter transtulerit. Sic *Creon* *Rex* Corinthiorum dicitur apud Euripidem in *Medea*, qui in ea fabula præcipuus partes agit. Sic *Creusa* Regina, uxor Xanti Regis Atheniensis, qui cum uxore regnum acceperat, apud Euripid. in *Ion*. Præcipue vero huc referri debet *Creon* tyrannus Thebanorum, de quo Euripides in *Phœniss.* et *Stattius* in *Thebaid.* qui regnum *Œdipi* invasit, et mutuo bello consumptis sororis filii *Eteocle* et *Polynice*, se regem Thebanorum fecit. Pluribus locis ex *Statio* posset violentum ejus et tyrannicum ingenium ostendi; ut huc respexisse Phædrus credi posset; sed præcipue ubi *Stattius* *Creontem* eleganter *Leoni* comparat. Sic lib. XII. non aliter de *Creonte* loquitur, ac de immani Leone, aut certe de crudeli homine in Leonem converso; vix aliter illum quam 'sævum, dirum, immansuetumque Leonem' appellans. Sic fin. lib. XI. ubi *Antigone* sic *Creontem* alloquitur, 'Nec longa preca-

mur Dona, Creon: miserere senis (Edipi) mæstique parentis.' Paulo post addit, sine dubio ad locum Phædri lib. i. fab. 22. respiciens, 'Qualis Leo rupe sub alta, Quem viridem quondam silvæ montesque fremebant, Erigitur, meminitque sui, viresque solutas Ingemit,' &c. Et lib. xii. inducit Creontem ex homine Leonem factum, et nova quadam transformatione in hominem esse transmutandum canit. Sic enim ait, vs. 166. 'Bello cogendus et armis In mores hominemque Creon.' Hinc ergo eleganter Phædrus personam et nomen in fabulas suas transtulit, nam *Creon* hic esse scribendum multis rationibus asseri potest. Ac primo, quod jam ante annotavimus, languet oratio, si vulgata servatur, *nominor quia Leo*; quia in eo *Leo* nihil singulare præ cæteris animantibus habet, neque debuisset dicere *nominor*, sed *sum quia Leo*; nam cum *nominor* dixit, respicit certe ad nomen aliquod, quo in fabulis cæteris præstantiores, atque adeo reges, appellabantur, quale est illud *Creon*, quo nullum aptius Leoni potest dari, utpote ferarum regi, ut ipsi Phædro etiam dicitur lib. iv. fab. 12. Deinde, inexcusabilis *ταυτολογία* esset, quod brevissimo spatio in paucis versiculis ter nomen *Leonis* repetisset, et duos se proxime sequentes versus eadem voce, *Leo*, clauderet; quæ non tantum vitiosa et auribus ingrata, sed maxime fabulatore nostro fastidita est. Hinc lupus illi mox 'latro' et 'prædator.' Rana mox 'stagni incola.' Ovis mox 'hidens,' lib. i. fab. 16. quem locum etiam superiorum temporum barbaries corripit. Hircus mox 'barbatus,' lib. iv. fab. 8. Equus mox 'sonipes,' lib. iv. Asellus mox 'Auritus.' Ciconia mox 'peregrina volueris,' lib. i. fab. 27. Agnus mox 'Laniger,' lib. i. fab. 1. Aper mox 'sus nemoricultrix,' lib. ii. fab. 5. Mittam alia. Hæc certe ratio post diligentem disquisitionem-

culam indicio mihi atque argumento fuit, laborantis *hujus* versus vitium latere in voce *Leo*. Tertio, hinc emendationis nostræ ratio demonstratur, quod in vulgata metrum non constet, quia ultima in *quia* semper brevis sit; quare, cum primum ad locum hunc emendandum accederem, syllabam quandam excidisse existimabam; sed reperta tandem vera lectione, qua *ἀντὶ τοῦ Leo* substituitur *Creon*, veritatis vis ex omni parte se ostendit, et sponte natum est simul remedium versui laboranti; nam ultima in *quia*, quæ alias, ut dixi, brevis est, fit longa propter duas consonas vocis *Creon*, atque ita metrum sibi constans pulchre procedit. Quarto, vulgatam lectionem manifestæ corruptelæ arguunt alii, qui eandem fabulam, sive ante, sive post Phædrum, literis consignarunt. Sic Camerarius, qui fabulas ex optimis auctoribus collegit, ut in earum præfatione fatetur Philippus Melanchthon, eas ex Mstis antiquis desumpsit, et plerasque iisdem verbis ornavit, certe eo ordine eas exhibuit, quo in membranis Divionensibus leguntur. Hujus igitur fabulæ locum ita reddidit: 'Prima, ait, mea erit: debetur enim hæc præstantiæ meæ.' Quibus verbis videtur respexisse ad dignitatem regiam; sive quod ita in codicibus suis reperisset, sive quod certe ipsi non placeret nimis frigida illa ratio, *nominor quia Leo*. Idem supra in Anonymo, quem Rigaltius notis inseruit, vidimus, qui dicit, 'Nam mihi primus honor.' Quinto, accedit quod descriptores Monachi, egregie rudes et linguæ Græcæ imperiti, ut illa ferebant tempora, ignorantes quid sibi vellet nomen *Creon*, ex antecedentibus statim arripuerunt ex ipsa fabula notiozem vocem, et propter affinitatem literarum et soni viciniam *Leo* scribendum putaverunt; idque verissimum esse sentiet, qui in memoriam revocabit, scriptum fuisse in membranis, ut solet, *Creō*,

lineola ita adjecta *n* denotante; qua lineola neglecta, sive amorum lapsu deleta, cum quid sibi vellet *Creo* non intelligeret scriba librarius, quid aliud pro captu suo comminisci potuit, quam scribendum esse *Leo*? Ultimo, quod Phædrus *Creon* scripserit, sive ad significationem nominis, sive appellativi, sive proprii, in Græcorum fabulis respiciens, cum utroque modo Rex denotetur, etiam hinc confirmari potest, quod Phædrus Græcis vocabulis, literatæ quippe Græciæ propior, delectetur. Libenter autem usurpare Poëtas peregrina verba, et ea etiam ratione fabulas suas solere ornare, quis nescit? Sic Catull. in carmine de Atys, 'Ait hæc minax Cybele, religatque juga manu; Ferus se ipse adhortatus rapidum incitat animum.' Non solum autem Ms. sed nonnulli etiam formis excusi libri primis illis annis, quibus hæc ratio scribendi libros inventa est, habent, *Ferus sese adhortatus lis rapidum incitat animum.* Quæ vera et germana lectio, quam vidit Victorius in Castig. ad Epist. Cic. lib. xii. epist. 18. et probat Francisc. Robortellus de arte Critica, et ignoratione vetusti verbi corruptam fuisse ait. *Lis* autem Poëtis Græcis est *Leo*; *λῆς* idem quod *λέων* Homero, Hesiodo, Theocrito; quod qui ignorant, parum in lectione Græcorum Poëtarum versati sunt. Theocritus in Idyllio, quod appellavit Hylam, ter ipsa usus est. Achilles Statius notat, in Ms. omnibus idem vitium insidere *Adortalis*; sed non vidit, quid sibi velit. Imo etiam in MS to meo est *Adorta lis*. Sic sive appellative positum est Græcum vocabulum *Creon*, regem significans: similiter apud nostrum 'sophus,' pro sapiente vel sapientiæ doctore, est lib. iii. fab. 15. et lib. iv. fab. 16. et 'pyctes,' Græcis *πίκτης*, pro pugile coronato, lib. iv. fab. 24.; sive *Creon* hoc Phædri loco proprii nominis instar pro rege, ut in Græcorum fabu-

lis; sic alibi 'Cato' pro moroso censore lib. iv. fab. 6. 'quid possum facere tibi, lector Cato?' uti in Mss. nostris. Simile peccatum ex Monachorum scholæ, quod primus recte correxit optimus Pithæus. Deinde Græcis vocibus abundat Phædrus. Sic lib. iii. Prol. 'Mnemosyne' pro Dea memoriæ; et lib. iv. fab. 14. 'Tribas,' quam Latini subagitricem vocant, quæ misere a Monachis corrupta, et ad Latinas voces detorta. Sic pro *Mnemosyne* illi *nemo sine, trivadas* pro *tribadas*. Sic et lib. iii. fab. 19. 'melos,' Latinis *carmen*, et 'Deus Pelagius,' *πελάγιος*, Latinis *æquoreus*; lib. v. fab. 7. 'pegma;' et lib. ii. fab. 5. 'xystus.' Neque tantum verba a Græcis est mutuatus Phædrus, sed et ex fabulosa vetustate, et veteribus præsertim tragicis, dramata sive fabulas in exemplum citat. Sic lib. iii. fab. 11. 'Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est. Cassandra quia non creditum, ruit Ilium.' Lib. iii. Prol. 'Sed hoc quodcumque fuerit, ut dixit Sinoc.' Sed valde memorabilis est locus lib. iv. fab. 6. ex Euripidis *Medea* expressus. Atqui, ut jam diximus, in illa fabula *Creon* Rex Corinthiorum præcipuas partes agit. *Gud.*

8 *Quia sum fortis*] *Fortis* hoc loco non *ἀνδρείαν σωματικὴν*, sed *ψυχικὴν* notat, ut Platonici nostri optime distinguunt. Marinus in vita Procli pag. 418. et hic est animosus et acriter morti se offerens, ut apud Horat. 'animosus atque Fortis appare,' et Cic. pro Milone: 'vir fortis et animosus.' Atque ita non *παντολογεῖ* Phædrus: sequitur enim tum, *quia plus valeo*; quod ad corpus debet transferri. Hæc non intellexit Gallicus Phædri interpret. *Gud.*

9 *Plus valeo*] Valentior sum. Sic 'valentissima bestia,' Cic. Epist. 'Leones ferarum generosissimi,' Plin. lib. x. cap. 21. *Rig.*

Me sequetur tertia] Mea erit. Cur-

tius lib. v. c. 1. 'Omnia sequi armatos.' *Schef.* Ita sæpe Quintilianus. Lib. iv. 6. 'refert autem in quantum dictus tropus auctorem sequatur;' et alibi. Vid. ad lib. ii. 14. et latius de hoc loquendi genere Barthii *Advers.* iii. 16.

10 *Malo adficietur*] Gudii conjecturam *affligetur* recepit in textum Hoogstratanus: nollem factum: vindicavit enim egregie Gronov. ad Senec. de Ira lib. i. cap. 16. et quid magis obvium apud Ciceronem, quam *affici calamitate, morte, ignominia, exilio, &c.* quorum exempla Nizolius suppedabit? Terent. *Phor.* ii. 4. 'quanta me cura atque solitudine adficit gnatus.' 'Difficultatibus adfectus atque adflictus,' Cicer. pro Quinct. 2. 'Affectum malo' dicit Fabius Inst. vi. proem. sed longe alio sensu, atque hic. *Burm.*

Afficietur] Legendum *adstigitur*, ut fab. 11. 'Leonis adstignatur horrendo impetu;' ita omnino legendum ex schedis Danielis, ut monuerunt viri docti. *Adfici malo* vix reperias; sed *adfligi malo* est Quintiliani. *Gud.*

11 *Prædam*] Proprie de eo, quod venatione capitur. Vide Vlitium ad Nemes. vs. 50. Noster infra lib. ii.

cap. 8. 'Cervium convocata jubet occidi familia, Prædamque tollit.' *Schef.* Vid. infr. ad lib. ii. fab. 1.

Sola improbitas] Grandius, et ut sententia esset apertior, sic loquitur, nec hic ullo modo Meursius est audiendus. Noster supra fab. 5. 'verum decepta aviditas,' et sic sæpissime. *Improbitas* porro est, nimietas, ut sic dicam, ac insatiabilitas cupiditatis. Neque Barthium hic sequor, qui crudelitatem explicat, quando non est sermo de crudeli hoc in loco, sed de eo, qui, fiducia potentiæ, avarus est, et cupidus, raptorque alieni. Virg. *Georg.* i. 'Hic piscibus atram Improbus ingluviem ranisque loquacibus explet.' Servius ad hæc verba: 'Improbis; insatiabilis;' et Philarg. 'Improbis; hic avidus.' *Schef.* Nil vidi melius, tamen audi Meursium: 'Malebam,' inquit, '*solus improbitate abstulit;*' sed quis versui quiritanti subveniet? neque enim erit versus trimeter, si ita legas: idque πάσης μουσικῆς ἔγνωστοι sentient. *Fab.* Nihil mutandum esse docet imitatio Auctoris Queroli p. 26. 'omnes fructus paucorum improbitas capit.' *Burm.*

FABULA VI.

Ranæ ad Solem] Babrius. Camerarius. Liber Ms. Biblioth. Victor. de femina et fure. 'Femina dum nubit furi, vicinia gaudet. Vir bonus et prudens talia verba movet: Sol pepigit sponsam; Jovis aures terra querelis Perculit, et causam, cur foret ægra, dedit: Sole neor solo; quid erit, si creverit alter? Quid patiar? quid ager tanta caloris hiems? Hic prohibet sermo cætum præbere

favorem His male qui faciunt, vel mala facta parant.' *Rig.*

1 *Vicini*] Illud *Vicini* dicitur in respectu ad *Æsopum*, cujus erat vicinus, et ob furta infamis. *Schef.*

3 *Uxorem quondam sol cum vellet ducere*] Ita V. C. Festive in hanc Phædri sententiam de Lunæ quoque nuptiis fabulatur Camerarius 265. *Rig.*

Solem velle] Correxeram de conjectura: *sol cum vellet ducere*; cum ecce

video id jam ante me fecisse ex veteri libro eruditissimum Rigaltium. *Meurs.*

4 *Clamorem*] Mox 'convicium' et 'querclam' dixit. Sic 'clamorem' et 'convicium' conjunxit Plautus: 'Vis tibi ducentos nummos jam promittier, ut ne clamorem hic facias neve convicium.' *Gud.*

5 *Convicio*] Vid. Cl. Bæcl. Chrestom. Terent. voc. *Convicium*. Præsch. Proprie loquitur Phædrus: *Convicium* enim non a *vitiis*, ut alicubi dubitat Festus, dictum est: neque porro a *concentratione*, ut ridicule censebat Labeo I. C. sed a *collatione vocum*, ut optime alii Themidos *ἑποφάπτει*, quasi *convocium*, unde et syllaba secunda longa est, neque hoc loco maledictum aut contumeliam significat. *Faber.* Collatione, conjunctione vocum, proprie. Et sic exponit Labeo apud Ulpianum I. xv. §. 4. ff. 'de Injur.' quem, nescio, quare Valla, et post eum Faber, ridicule hic dicant censere. Verba Labeonis hæc sunt: 'Convitium dicitur a concentratione, vel a conventu, hoc est, collatione vocum. Cum enim in unum plures voces conferuntur, convitium appellatur, quasi convocium.' Nihil melius, nec quidquam aliud hic affert Faber. Quod autem illud *concentratione* sugillat, in eo, nescio, an percepit Labeonis mentem. Nam *concentratione*, et *citare*, est a *ciere*, vel *cire*, quod sæpe apud veteres reperitur pro, *vocare*. Virg. *Æn.* iv. 'Nocturnosque ciet manes.' Tacit. *Histor.* iii. c. 10. 'Ut quemque notum, et aliquo militari decore insignem aspexerat, ad ferendam opem nomine cients.' Atque hinc *conciare*, ac *concentratione*, i. e. *convocare*, quod Labeoni voces jungere. Ait quidem Faber in editione Phædri ultima, 'Labeonem persuadere nobis cupere, *convicium* dici a *concentratione vocum*:' ego vero nihil tale apud Labeonem video. Hoc ait potius, 'convitium appellari, quasi

convocium, cum in unum voces plures conferuntur.' Quid his Faber melius? 'convicium non a *vitiis*, neque porro a *concentratione*, sed a *collatione vocum*, quasi *convocium*.' Dicas, exscripsisse Labeonem, et eum nihilominus ridere. Sed scripsit tamen ridicule Labeo, 'convitium dicitur a *concentratione vocum*.' Quasi vero Labeo ab hoc vocabulo *concentratione* derivaverit vocabulum *convicium*. Aliud sequentia, quæ superius attulimus, ostendunt. Hoc voluit, quia in hoc est *citatio* quædam *juncta* collataque, quam appellat *concentrationem*, quia *vocum* veluti *conventus* aliquis, ideo respectu ejus *concentrationis* dictum esse *convicium*: est enim *convicium convocium*, quod significat idem, atque *concentrationem*, sive *collationem* et *conventum vocum*. Facit ergo Faber longe aliud ex verbis hisce, quam quod Labeo intendebat. Ideo et *concentrationem vocum* junxit, cum *concentrationem* ille posuerit simpliciter. Et hoc erat, quod volebam. B. August. in Gram. 'A *ciro*, *cito*, quod significat, frequenter vocito. Unde nunc aliquos *voce præconis citatos* dicimus, id est, frequenter vocatos.' Cæterum hoc sensu *vocem convicii* usurpasse veteres, ostendit quoque Ovidius, quando et ipse de ranis Met. lib. vi. 378. 'dilatant patulos convicia rictus.' Item Columella quando lib. x. v. 12. 'Perpetitur querulæ semper convicia ranæ.' Adde inf. lib. iii. cap. 16. *Schef.*

Convicio] Clamore, coaxatione, collatione vocum, et quasi convocio. Labeo lib. xv. §. *Convicium*. D. 'de Injur.' Vetus Gloss. 'Καταβόγης, *Convicium*. Καταβωῶ, *Convicior*.' Rig.

6 *Querelæ*] Anon. fab. 7. querelam hanc terræ tribuit, non ranis: quas non questas, sed lætatas scribit Gæbrias fab. 20. *Præsch.*

Stagni incolæ] Cicero Tuscul. v. 'Namque alias bestias nantes aquarum incolas esse voluit.' Velit, nolit

Grammaticorum natio, confiteatur necesse est, *incolum* etiam feminini generis esse, ejusdem 'advenam' dixit Martian. Capella in libro III. de Analogia p. 71. edit. Grot. Grotius quidem in notis putat esse vitiosam lectionem; sed inveni eam in tribus *ὁ ποτηροῦ κόμματος* clirographis codicibus, quos Romæ vidi. Potest tamen τὸ *quadam* referri ad Ranam, ut Rana dicatur incola, sicuti Aquila Rex. *Axcn.*

Stagni incola] Ex Cicerone desumptum, cujus est Tuscul. v. 'Bestiæ nantes, aquarum incolæ.' Sic idem in Arateis dixit, 'Aquaï dulcis alumna, Cum clamore paratis inanes fundere voces, Absurdoque sono fontes et stagna cictis.' Muretus putat esse ex Arato de Ranis in Diosem. vs. 214. *Δειλαί γενεαί, ὕδροισιν ὕνειαρ, Αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοῶσι γυρνῶν.* Id est: *Infelix natio, aquaticis serpentibus lucrum, Illinc ex aquis patres clamant ranuncolorum.* Ubi nota illud *ὑδροισιν ὕνειαρ, hydrys lucrum*, ad eam fabulam, quæ est de ranis et hydrolyjus libri secunda, Aratum prævisse. *Gud.*

7 *Omnes unus*] Catullus: 'Omnis una omnes surripuit veneres.' *Rig.*

Unus] Solus, etsi plures non extant: refertur ad solem. Virgilius *Æn.* XII. 'spes nunc una senectæ.' *Schef.* Terent. *Eun.* I. 2. 'Ego cum illo, quo cum tum uno rem habebam hospite, Abii huc.' Liv. I. 18. 'Quo præsidio nus per tot gentes pervenisset.'

Exurit] Iterum in animo Virgilium habuit, qui *Georg.* III. 'Postquam exusta palus, terræque ardore dehiscent.' Scio, alios *exhausta* legere; sed frustra sunt, quando pro hac lectione pugnant codices antiquissimi. Ino ipse Poëta, quoniam ita *Geor.* I. 'Et cum exustus ager morientibus æstuat herbis.' Nam et hic *exustus* est, exsiccat, absumpto per calorem

humore omni. Quomodo et Colmella VI. c. 8. 'Caseus aridus provenit, si sole exustus est.' *Schef.* *Καταχρηστικῶς.* Lacus definitur L. un. §. 3. D. 'ut in flum. pub. nav. lic.' 'Hebræis lacus appellatur mare, ut mare Cinnereth.' *Prasch.* Eadem varietas, quam Schefferus in loco Virgillii notat, est apud Stat. *Theb.* III. 259. 'tacent exhausti solibus amnes:.' ubi Mss. alii *exusti.* *Burm.*

8 *Cogitque miseram arida sede emori*] Ablativus causæ, propter aridam sedem, sen quia sedes est arida: *sedem* vocat paludem, quasi locum commorationis, ubi degunt. Quomodo supra cap. 3. 'Contentus nostris si fuisses sedibus,' et Curtius I. III. c. 2. 'excitam sedibus suis molem' dixit. *Schef.*

Emori] Sic, ut nulla reliqua maneat, *aussterben.* Sed malle *mori.* Nam plus est, saltem intentione dicentis, quod mox metuit. At si *emori*, eo quidem sensu, sicut dixi, legamus, majus nihil esse potest. *Schef.*

Mori] Legendum est *emori*, ut est in Mss. Similiter apud Publum Syrum, 'Bis enim mori est alterius arbitrio mori.' Lege, *Bis emori est alterius arbitrio mori.* *Gud.*

9 *Quidnam futurum est, si creavit liberos*] Babrius: *Εἰ γὰρ μόνου τρέμοιμεν ἀγρὰς ἡλίου, τίς, εἴ γε τεκνώσειε, τοῦτον βαστάσει;* Querolus: *Vicinus mihi malus est. Lar. Ecce rem vere malam. Tamen, Querole, de uno isto, quantum etiam hic præstiterim, vide. Vicinum malum pateris unum tantum; quid faciunt illi, qui plures habent? Quer. Conserra istum queso, Lar familiaris, ex voto meo. Tuere quem præstitisti, ne forte nascentur duo.* Nimirum ex doctrina præstantissimi Hippocratis lib. *περὶ ἐπιτραήνην*, similia in similibus longissimo tempore similiter perstant: *ὁμοια ἐν τῷ ὁμοίῳ ὁμοίον ἔστι.* Sic, quæ fructuum quærendorum causa sepouuntur a rusticis, optima et pulcherrima eligi debent. *Bassus Geoponi-*

εις : τὰ καλὰ σπέρματα ὅμοια τὰ ἐξ αὐτῶν ἐσόμενα ποιήσεις. Etenim sicut mali corvi malum ovum, ita τῶν πονηρῶν σπερμάτων ἕξια τὰ γεωργία. Niceph. Gregoras 22. Eademque ratione Proclus Archimedi apud Theophylactum Simocatam scribit : "Ἐξεις πατρικῆς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς καὶ ἰνδάλματα· οὕτω γὰρ καὶ τὰ τῆς ἐχλιδνῆς κνήματα μητρικὴν ἀνοσιότητα διαδέχεται, τὴν κνοφόρον καὶ τιθνην γαστέρα διαρρηγνύοντα· Maxime vero ad hanc Ranarum fabulam alluisse videtur osor ille mulierum in Libani Declam. Κατὰ γυναικὸς λαλίας. Λογίζομαι γὰρ τίς ἔσται τὴν γλῶτταν, ἐπίτεξ γενομένη, τίς ὠδίνουσα, τίς τεκοῦσα ; Εἰ δὲ καὶ πολλὰ μοι τέκοι, καὶ ταῦτα αὐτῇ παραπλήσια, δεικνύντα ἥς ἔστι, πῶς βιώσομαι, μέσος εἰλημμένος τοιοῦτου χοροῦ ; Huc pertinet, quod ait Juvenalis de Julia, quæ abortivis fœcundam solvebat vulvam, atque offas patruo similes futuras effundebat : Sat. 2. Rig.

Crearit] Optime. Livius lib. 1. cap. 3. 'Is Æneam Sylvium creat.' Virgilius Æn. x. 'Sulmone creatos Quatuor hic juvenes rapit.' *Schef.* Vid. inf. fab. 54. De feminis quoque hoc verbum usurpatur. Flor. 1. 6. 'matre serva creatum.' In lapide apud Gruter. DCCLXIX. 9. et Catal. Pithœi pag. 121. de Claudia : 'Gnatos duos creavit.' V. Munker. ad Hygin. fab. 3. *Burm.*

Crearit liberos] Nec fabulose quoque. Sol creare liberos dicitur. Et so-

lus multorum pater audit. Nemo scilicet homo patrem suum, nisi matris testimonio fidem adhibeat, agnoscere potest : fatetur Telemachus Ὀδυσ. Α'. Μήτηρ μὲν τ' ἐμέ φησι τοῦ ἔμμεναι αὐτὰρ ἔγωγε Οὐκ οἶδ'. οὐ γὰρ πῶ τις ἐὼν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω. Quos autem Venus volgivaga et πάνδημος varie procreavit, iis nec mater ipsa certum patrem adsignare potest. Sed evenit etiam, ut quis aliquando nec patrem noscat ; Solem unicum certo sibi sciat parentem. Hominem enim a Sole et homine generari, Physici adfirmant. Estque elegans in hanc rem Plautinus jocus Epidico Act. IV. scen. 3. 'Abi modo intro, atque hanc adserva Circam Solis filiam.' Lambini et Douzæ editiones *Circam Solis filiam* interpretantur, veneficam, nec vere, nec apte. Quin potius more suo fecit Comicus, lusit in nomine Circes, quæ Solis filia perhibetur : ideoque fidicinam *Circam Solis filiam* nuncupavit, quia, ut Circe a Poëtis Sole prognata fingitur, ita hæc fidicina, quam et pater et mater (ut paret ex ejusdem scenæ superioribus versibus) nosse negabant, Solem sibi tantummodo parentem poterat nominare, ex illo vulgari Philosophorum pronunciatio. Sic eleganter et acute *Circam Solis filiam* Plautus indigitavit. Rig.

Crearit] Etiam de brutis animantibus ; sic lib. III. fab. 16. 'quum crearer masculus.' *Gud.*

FABULA VII.

Vulpis] Ita legendum, non *Vulpes*, et sic sæpe auctores. Sic Avienus e Mss. fabula 40. 'Pardus et vulpis.' Sic Bongarsius in variis lectionibus ad Justinum lib. XII. notat, in Mss. Justini inveniri *cædis*, *Alcibiadis*, *indolis*, *subolis*, *cladis*. Ita et apud Pro-

pert. *torquis* pro, torques : 'Torquis ab incisa decidit unca gula.' Contra *canes* pro, canis reperitur. Vide Vossium de Analogia lib. 1. cap. 15. *Pierium* ad Virgil. Æn. v. 198. et nos ad Petron. LVIII. *Burm.*

[*Personam tragicam*] Recenset hoc

de capite et lupo Anon. fab. 24. *Prasch.*

Personam tragicam] *Persona* sceni-
corum artificum, a *personando*; quo-
niam indumentum illud oris clarescere
et resonare vocem facit. Ut autem
persona, sic in Glossario vet. 'Ἠχώ,
Resona.' *Personare*, claros et cano-
ros sonitus edere. Satyricus: 'avo-
rum magna sonates Nomina.' Et ita
sape apud Martial. Alias *personare*,
χαρακτηρίζειν. Vetus Glossarium:
'Διαχαρακτηρίζει, personat.' 'Χαρακτη-
ρίζω, noto, persono.' 'Χαρακτήρ, vul-
tus, titulus, figura, luminamentum.'
Lege: *lineamentum*. Notandum ve-
ro, *personam* minus recte dici *στομάτι-
ον* vel *oscillum*: etenim caput et os
cooperimento *Personæ* undique tec-
tum. *Persona*, caput. Et in *Æsopi*
fabulis, κεφαλή μορμολυκέου, κεφαλή ἢ
ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Videatur Gellius
lib. v. cap. 7. *Persona* in scenicorum
artificum supellectile non esse *στο-
μάτιον* vel *oscillum*, sed totius oris et
capitis cooperimentum, ex Fabio Bas-
so probavit Gellius lib. v. 7. *Rig.*

2 *O quanta species, &c.*] In respectu
ad externam majestatem. Nam ang-
ustam et venerabilem intelligit spe-
ciem, quam ut rebus aliis, sic ore
vultuque exprimebant in tragœdiis,
ut in quibus reges aliique viri magni
ab actoribus inducebantur. Neve-
letus mallet ex Rimicio: *O quanta
species, ait, et cerebrum non habet!*
Quid? si scripsit: *O quanta species,
et cerebrum non habes!* ut illud *inquit*
vel *ait*, sit a glossis. Ea solet fere
noster omittere. *Schef.* Græca dul-
cins: ὁ οἷα κεφαλή, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ
ἔχει, *Æsop.* fab. 11. *Prasch.* Horat.
Od. i. 18. vocat 'vacuum verti-
cem.'

O quanta species cerebrum non habet]
Sic Homerus *Odyss.* θ. Οὐνεκά οἱ καλῆ
θυγάτηρ, ἀτὰρ οὐκ ἐχέθυμος. Id est:
*Filia pulchra ipsi fuerat, sed mentis
cæca.* Venustissime exposuit etiam
Gabr. Fænius LXVI. et hoc Fabellam

hanc *Epimythio* clausit: 'Sordet ho-
nos formæ, nisi cui sapientia juncta
est.' *Ritt.*

3 *Illis*] *Supra* fab. 1. 'propter illos,'
id est, in illorum usum. *Schef.* Bene
Syrus: 'Fortuna nimium quem fovet,
stultum facit.' *Juvenalis* itidem *Sat.*
VIII. 'Hæc satis ad juvenem, quem
nobis fama superbum Tradit et infla-
tum, plerumque Nerone propinquo:
Rarus enim ferme sensus communis
in illa Fortuna.' 'Communem sensum'
præterea dixit Horat. *Serm.* i.
3. 66. *Nev.*

Quibus, &c.] Res secundæ animos
hominum plerumque fatigant et infa-
tuant, fitque tunc illud, quod *Psalmus*
ait 49. 'Homo, cum in honore esset,
non intellexit. Comparatus est ju-
mentis quæ intereunt.' Et quod
Publius Syrus in *Mimis*: 'Fortuna
nimium quem fovet, stultum facit.'
Ritt.

Sensum communem] *Intellectum*,
qualem communiter de rebus homi-
nes habere solent, quo qui destituti
sunt, stupidi vocantur. Sic vocavit
aute *Phædrum* etiam *Lucretius* et
Horat. *Serm.* i. 3. Hinc *Fabius* i. cap.
3. 'Sensum ipsum, qui dicitur com-
munis, ubi discet, quum se a congres-
su, qui non hominibus solum, sed mu-
tis quoque animalibus, naturalis est,
segregavit?' *Schef.* *Juvenalis*: 'Ra-
rus enim ferme sensus communis in
illa Fortuna.' Fortasse ex *Phædro*,
quem scimus illa tempestate lectitari
solum, *Martialis* testimonio. *Fab.*
Vide *Budæum* ad l. i. ff. 'de Instit.
et Jur.'

Sensum communem] Ἐποίησε κατὰ τὴν
ψυχὴν ἀλογίστους. *Tertullianus* de *Re-
sur.* c. 3. 'Et quidem et de commu-
nibus sensibus sapere in Dei rebus,'
&c. Item c. 5. 'Igitur quoniam et
rudes quique de communibus adhuc
sensibus sapiunt, et dubii et simplices
per eosdem denuo inquietantur,' &c.
Idem 'sensem publicum' dixit de
Anima cap. 11. 'sed et natura ple-

raque suggeruntur quasi de publico sensu, quo Deus animam dotare dignatus est.' Et ita 'communem Deum' dixit Auson. in Gratiarum act. 'Mens ista aurea, quam de communi Deo plus quam nullus hausisti.' 'Publicam venam' Juven. Sat. VII. D. Hilarius Fragmentis ex op. hist.

'conscientiam publicam' vocat symbololum, quod populus Dei conscire et consciscere debet. 'Communes et publicas literas' Tertullian. de Testim. an. c. I. Horatius Serm. I. 'Communi sensu plane caret.' Juv. Sat. VIII. 73. *Rig.*

FABULA VIII.

Lupus et Gruis] Habes hanc fabulam apud Æsopum, Aphthonium fab. 25. Babrium et Camerarium. *Rig.*

Lupus et Gruis] Ita allegat hoc lemma Salmas. ad Histor. Aug. p. 413. et recte: dicitur enim *gruis* et *grus*. Sic *sepes* et *seps*, *neces* et *nex*, *plebis* et *plebs*, *suis* et *sus*. Apud Ciceron. Disputat. Tuscul. v. ad fin. 'grunnitum cum jugulatur suis:' sic recte Codex Regius omnium optimus et vetustissimus, itemque alter Pitheæanus; perperam hactenus cum *jugulantur sues*. *Gruis* etiam est scriptum in vetustissimo Mss. inter Ænigmata Symposii titulo xxvi. Glossæ; 'γερὰνδς, gruis, grus.' Sic etiam dicitur *faucis* et *faux*. Gloss. Philox. 'φάρυγξ, faucis.' Item *lentis* et *lens*. Eædem; ὁ φακός, lentis: ἡ φακῆ, lens.' Glossæ nostræ Græcolatinæ; 'λὺγξ, lycnis.' Eædem; λὰξ, calcis.' *Gud.*

Gruis] Ita legendum est. Sic in Notis Tyronis pag. 179. *Gruis* legitur. Vide de similibus his nominativis Muncker. ad Hygin. fab. 139. et Rittershusium ad hanc fabulam. *Burm.*

Gruis] Antiquè pro, *Grus*: ut infra 'plebes' pro, plebs. Et 'vulpis' pro, vulpes, l. i. f. 10. et 27. l. iv. f. 19. Sic alicubi legi 'turturis,' pro, turtur. Sic 'mentis' pro, mens, et 'pedis' pro, pes apud veteres reperio positum. Ennius Epicharmo, citante Prisciano: 'Terra corpus est: at mentis ignis est.' Nævius apud No-

Delfr. et Var. Clas.

Phædr.

nium: 'Est pedis unus Ingens in naso.' Vidend. Giphani. Index Lucetianus in voce, *Sanguinis*. Ritt.

Pretium meriti] Absolute *meritum* pro benemerito, id est, beneficio. Virg. Æn. I. 'Tum pietate gravem, ac meritis.' *Schef.* 'Ἐργετήματος. Inde pro, beneficium collocare, dictum alicubi memini, 'meritum collocare:' et, nisi fallor, apud Ciceronem est, 'meritum dare:' quod ut ad vulgi palatum non facit, ita Latinis auribus placebit. *Fab. Pretium meriti* hic est merces beneficii et operæ alicui præstitæ. Multis exemplis hujus vocis *pretii* usum illustrat Illustrissimus Nic. Heinsius ad Ovid. Epist. VI. 146. et Metam. II. 701. *Meritum* autem hic beneficium et gratam operam denotat; plus autem quam, officium valet, ut ostendit Manut. ad Cicer. Famil. Epist. I. 1. aliquando etiam pro munere apud auctores sumi docet Donatus ad Terent. Eunuch. III. 2. *Burm.*

2 *Bis peccat*] Malefacit, sive in respectu ad id, quod est justum honestumque, sive in respectu ad id, quod conducibile: quo qui peccat, imprudenter potius, quam inique, agit committitque, quod appellat Cicero in Ep. ad Att. 'stultitiæ peccatum.' Plautus in Epidico Act. III. sc. 4. loquens de argento; 'stulte datum Reor, atque peccatum largiter.' *Schef.*

Indignos] Quod qui facit, vitia sce-

Z

læraque illorum hæcenus promovet. Quo intuitu et Ennius apud Cicer. de Offic. II. 'Benefacta male locata, malefacta arbitror.' Pro *malefactis* noster *peccata* dixisset. *Schef.*

3 *Impune*] Sine detrimento, nocu-mento. Virgil. *Æn.* XI. 'Per sylvas Teuceri, mistique impune Latini Erravere jugis.' Servius ad hunc locum: 'Impune, hoc loco, sine periculo.' Imo sine noxa, sine damno, ut in cæteris poetæ locis. Vult, neutrum læsisse alterum propter inducias, licet essent hostes. Curtius v. c. 3. 'Nataantium manus stipitibus saxisque lacerabant, donec debilitati impune navigiis excipi possent.' Eleganter autem hoc vocabulum usurpat noster, quia peccati illius sui hanc velut pœnam subire coguntur, qui hoc faciunt. Vide infra cap. 21. *Schef.*

Impune abire deinde quia jam non potest] Non video quo modo, Phædre; nam prius ut tibi concedam, certe posterius non possum. Impune enim abire non posse, peccatum non est, sed potius infelicitas et peccato nata. Itaque te fugit ratio. *Meurs.* Responderet Phædrus, sibi rationem constare. Peccatum esset adjuvare improbum, etiamsi fieri sine periculo posset. Alterum igitur peccatum est, sua culpa in periculum venire. *Freinsh.* Hoc alterum est peccatum. Efficit, inquit, qui pretium meriti ab improbo desiderat, ut non possit abire impune. Quid ita? quia improbi pro gratia damnum referunt. *Isocr.* ad Dæmon. 'Improbi non minus eos, qui bene de ipsis merentur, quam qui eis nocent, lædunt.' Porro, facere, ut, qui meruit gratiam, reportet damnum, id haud dubie est peccare. *Meursius* hic frustra nostrum sugillavit. *Schef.* Supple: quod tamen provideri poterat ac debebat. Primum ergo peccatum, improbitas; alterum imprudentia. Hanc *Βραχυλογία* assequutus non videtur *Meursius*. *Praschius.* Barthius vero *Advers.* XLVII.

10. putat, vocem *peccati* hic ambiguae significationis esse, et priore loco culpam, posteriore errorem designare. Errorem autem in eo consistere, quod, deinde in societatem mali veniens et liber demissus, non videt, se satis magnum beneficium accepisse, quod a perfidi hominis consortio integer et inviolatus redire potuerit. Hoc ex Lupi ad Græm verbis in fine hujus fabulæ recte effici putat; sed ut ea sententia his verbis affingatur, legendum monet, *jam nunc potest*; vel concinnius, *jam tunc*; quod tamen nemini huc usque persuadere potuit. Heinsius margini adscripserat, legendum: *quoniam non potest*. Gebhard. *Crepund.* III. 10. legit, *Impune abire deinde inanis non potest*: sed nec ille facile lectores in suam sententiam trahet. Non animadvertenter viri docti vim particularum *jam non*: quæ notant: Jam non potest abire impune, ut ante quam se improbo venditaverat. Vide quæ ad *Quintil.* lib. VI. præf. notavimus, et ad *Ovid.* Art. II. 93. *Bern.*

Jam] Lectissima iterum particula, et ex intimis recessibus Latinitatis deprompta. Vim habet singularem, quasi dixisset: Statim inde in periculum hujusmodi talis incidit, nec malum effugere ulla posthac ratione potest. *Varro* de R. R. II. cap. 4. 'Quum porci depulsi sunt a mamma, a quibusdam *delici* appellantur: neque jam *lactantes* dicuntur.' Male *Barthius* sollicitat hunc locum *Adv.* XLVII. cap. 10. *Schef.*

4 *Os devoratum*] Simile quidpiam de Crocodilo narrat *Apuleius* *Apolog.* 'Bellua inmanis Crocodilus ille, qui in Nilo gignitur; ea quoque, uti comperior, purgandos sibi dentes innoxio hiatu præbet. Nam quod est ore amplo, sed elingui, plerumque in aqua recluso multæ hirundines dentibus implectuntur: eas illi, cum egressus in præripia fluminis hiavit, una ex avibus fluvialibus amica avis,

injecto rostro, sine noxæ periculo exscalpit.' Vid. Herodot. Euterpe. *Rig.*

Os devoratum fauce quum hæveret lupi] Longe gravioris animi exemplum suggerit Lco ille, de quo Plinius lib. VIII. cap. 21. 'Os morsu avidiore inhæserat dentibus, cruciabatque inedia, tum pœne in ipsis ejus telis, suspectantem, ac velut mutis precibus orantem: dum fortuitu fidens non est contra feram, multo diutius miraculo, quam metu cessatum est. Degressus tandem evellit præbenti et quam maxime opus esset accommodanti. Traduntque, quamdiu navis ea in littore steterit, retulisse gratiam venatus aggerendo.' *Rig.*

Fauce lupi] Sic supra ex Cod. Rem. 'tunc fauce improba Latro incitatus.' *Rig.*

8 Tandem persuasa est jurejurando Gavis] Hiatum h. l. quærit Meursius, qui forsitan haud respexit perpetuam Phædri breviter, aut præceptum Fabii lib. IV. cap. 2. 'Quoties exitus rei satis ostendit priora, debemus hoc esse contenti, quo reliqua intelliguntur.' Agit ibi de narratione: cuius sub ditione fabulæ sunt. *Prasch.*

Persuasa est jurejurando] Galatea Thetidi apud Theophil. Simoc. Πρὸς ἀπάντην ὄρκος σοφιστῆς ἐστιν ἀξιοχρεῶς. *Rig.*

Credens] Eleganter in respectu ad antecedens lupi jusjurandum, et rei periculum, pro, committens et immitens. Virgilius Æn. XI. 'rex nostra reliquit Hospitia, et Turni potius se credidit armis.' *Schef.*

Colli longitudinem] Longum collum; ut infra, 'corvi stupor,' pro corvo stupido, Fab. XIII. Ibi congesta exempla leges, non injucunda cognitu. *Fab.* Pro, collum longum. Utitur autem hoc locutionis genere, quoniam in collo maxime attendebatur ad ejus longitudinem, ut idoneam faciendæ medicinæ. Quomodo et Cicero alicubi in Verrem, 'noctis longitudi-

nem consumebat stupris.' Atque ita fit et in aliis huic similibus locis, quod est semel observandum. *Schef.* His videtur reclamare primus versus: *Os devoratum fauce quum hæveret lupi:* utique cum ciconiæ rostrum non sit adeo breve. Esse autem fabulas debere πῖθωνάς, dictum ad digress. post fab. 61. Cautius egerunt Aphthon. Fab. 25. Æsop. Fab. 144. Anon. Fab. 8. *Prasch.*

Colli longitudinem] Pro, longum collum; ita vice versa supra fab. 1. dixit 'fauce improba' pro, insatiabilitate et improbitate faucis. *Gud.*

9 Periculosam] Quomodo? num respectu gruis, collum inserentis lupi faucibus? num respectu lupi, versantis mortis in periculo, et ossis male devorati? Potest utrumque intelligi; verum prius puto magis nostrum respexisse. Præcedit namque, *persuasa, item credens.* *Schef.*

Periculosam fecit medicinam] Periculosa medicina, cujus erat πείρα σφαλερή. Hippocrat. Aphorism. Simile quidpiam de Crocodilo et Trochilo narrat Plinius lib. VIII. Solin. cap. 30. Apuleius in Apol. *Rig.*

Fecit medicinam] Sic Latinos loqui, docuit ex Cicerone Rittershusius, cui ego nunc et Plautum antiquiorem addo, qui sic Cistell. A. I. sc. 1. 'Si medicus veniat, qui huic morbo facere medicinam potest.' *Schef.* Eodem sensu Cicero pro Quinct. 'Medicinæ faciendæ locus non erit.' 'Facere medelam' dixit Gellius lib. XII. cap. 5. *Prasch.*

Fecit medicinam] Sic infra Fab. 14. Cicero ad Terentiam: 'Ita sum levatus, ut Deus mihi aliquis medicinam fecisse videatur.' Ep. I. XIV. 7. Sic aliquoties et Symmachus noster. *Ritt.*

Pro quo cum facta] Recepimus certissimam Gudii emendationem: *Pro quo cum pactum flagitaret præmium.* Et ita Faërnus hanc fabulam expressit: 'Ea pacta pretium.' Confirmat quoque Anonymus a Nielantio editus.

Sæpe hanc vocem a librariis in *factum* mutatam, docebunt notæ Heinsii ad Ovid. Her. III. vs. 115. et Grævii ad Flor. I. 15. Minime etiam necessarium est cum quibusdam legere *A quo*: nam pro medicina petit præmium, et satis intelligitur a Lupo petiisse. *Burm.*

Pro quo cum facto flagitaret præmium] Ms. Rem. *factum*: scribe *pactum*. Dixerat enim Phædrus, lupum singulos illexisse pretio, et tandem convenisse cum Grue: præmium ergo erat *pactum*. Atque ita apud Phædrum fuisse confirmat Anonymus fabulator; 'Grus promissa petit, de faucibus osse revulso.' Immo etiam vetus ille glossator, sive metaphrastes fabularum Phædri, quem rectius Phædrum barbare glossatum dixeris, Romulus, *sanus cum esset lupus, rogabat Gruis reddi sibi promissa præmia*. Sic ille in Ms. Divionensi. Quod isti *petere promissa præmia*, id elegantius dixit Phædrus *pactum præmium flagitare*; plane ut apud Valerium Maximum lib. IV. c. 3. 'Pactumque victoriae præmium flagitantibus;' et Cicer. Ep. ad Q. frat. III. 3. 'Propter suspicionem pactorum præmiorum.' Sic alibi noster lib. III. fab. 14. 'Si pactam fuci non recusassent fidem.' *Pactum præmium* Noster lib. I. fab. 14. dixit 'positum præmium,' et I. v. 'propositum præmium.' *Gud.*

11 *Ore quæ nostro*] Pro ex, vel abs ore; cui scilicet immiseras. Præpositionem omittit ob verbum subsequens, *abstuleris*, cui vis ejus inest. *Schef.*

Ore quæ nostro caput incolome abstuleris] Ita etiam Crocodilus beneficium et mercedem Trochilo se dedisse

putat, cum illi permisit incolome caput referre. Ælian. III. cap. 11. Τὸ μηδὲν ἀδικῆσαι τὸν τρόχιλον, λογίζεται μισθόν. Philes: Καὶ τὴν γε κεφαλὴν ἀντὶ μισθοῦ λαμβάνει, Μηδὲν κακὸν παθούσαν ἐκ τοῦ θηρίου. Tale 'latronum beneficium, iis se dedisse vitam, quibus non ademerint:' M. Tul. Phil. II. *Rig.*

Quæ nostro] Quid? si scribatur *quum nostro*, propter subsequens, *abstuleris*? *Schef.*

Caput] Supra 'collum' dixit. Nempe hic respectus fit ad vitam et salutem, quæ vulgari consuetudine loquendi posita est in capite. Unde illa: 'capite suo dimicare,' 'defendere caput alterius,' et similia. Alias utrumque junctum intelligit, et caput, et collum. Neque video, quomodo repugnet fidei, quod nonnemo hic putavit. Nam nec fauces sunt tam breves in quadrupedibus, nec rostrum gruis (de grue sermo est, non ciconia) tam procerum. Et quid? si dicamus os hæsisse in imis faucibus? Denique Æsopus ipse ideo scribit gruem esse potuisse lupo saluti hoc in negotio, quod haberet longum collum. Adeo non major est in ipso cautio, quam auctore nostro, si incautus Noster fuit, de quo nihil adhuc, qui suspicabatur, idonee probavit. *Schef.*

12 *Postulas*] Ego nihil muto: nam, conjunctionem, *et*, non τὸ *abstuleris*, sed *Ingrata es*, cum verbo *postulas* connectere, existimo. Sensus est: Tu pro hoc meo beneficio non ingrata solum es, non laudando videlicet raram hanc et singularem meam clementiam, sed insuper et mercedem postulas, quasi non satis sit mercedis, quod vitam tibi concesserim. *Schef.*

FABULA IX.

Consiliator] Sic lib. II. 6. 'Si vero accessit consiliator maleficus.' Avienus fab. xxvi. 'Nam quamvis rectis constet sententia verbis, Suspectam hanc rabidus consiliator habet.' Plinius Epist. lib. IV. 17. 'Ille in inchoandis deductor et comes, ille gerendis consiliator et rector.' Vetus Interpres Juven. Sat. III. 46. *Consiliarius* dixit pro, consiliatoribus. *Consiliator*, consiliarius, *βουλευφόρος*. Cujac. Paratit. I. Cod. De Adsectorib. domestic. &c. et ad Novel. cxix. *Rig.*

1 *Sibi non cavere*] *Cavere alicui* proprie de Jurisconsulto dicitur, cum amicum vel consultorem instruit monitis et consilio, ne suam conditionem faciat deteriorem, sed potius meliorem. Hinc Cicero in præfat. Topicorum ad Trebatium JC. 'Cum tu mihi meisque sæpe multa cavisses.' Eundem tamen suggillat in Epistolis: 'Melius ei cavere volo, quam ipse aliis solet.' Sic De Offic. 'In jure cavere et consilio juvare.' Sed de hoc ut et de cæteris duobus JCTi muneribus vide Fr. Hotomanni libellum, quem 'Jurisconsultum' inscripsit. Notum est autem illud Euripideum, quo et Cicero utitur: *Μισῶ σοφιστήν, ὄστις οὐκ αὐτῷ σοφός*. *Odi sapientem qui sibi ipsi non sapit.* Ovidius quoque in Jurisconsultum amore captum ita ludit: 'Illo sæpe loco capitur consultus amore. Quique aliis cavit, nec cavet ipse sibi.' *Ritt.*

Sibi non cavere, &c.] Imitatur Terentium Heaut. act. v. sc. 1. 'Nonne id flagitium est, te aliis consilium dare, Foris sapere, tibi non posse auxiliarier?' *Gud.*

3 *Oppressum ab aquila*] Proxime huc accedit Abstem. Fab. 141. *Prasch.*

Fletus] Omissa conjunctione, pro, et fletus. Varro Myster. 'Una pestilentia, hostica acies puncto temporis immanes acervos facit.' Curt. v. 1. 'Euntibus a parte læva Arabia, odororum fertilitate nobilis regio, campestre iter est.' *Schef.*

Fletus edentem graves] Sic Noster infra: 'Tunc moriens vocem hanc edidisse dicitur;' quem locum male sollicitant viri docti. Sic Cicero Tuscul. Quæst. II. 'Videmus rudem illum et inexercitatum, quamvis levi ictu, ploratus turpissimos edere.' Et paulo ante Sophoclis verba vertens: 'Heu virginealem me ploratum edere!'

4 *Ubi perniciousitas*] Elegantissimus in exprobrationibus et irrisionibus est usus particulæ *ubi*. Exempla plurima congestit Heins. ad Ovid. Epist. IV. vs. 150, et Freinshem. ad Tacit. Annal. II. 2. Sic et Tacit. Ann. xv. 62. 'Ubi præcepta sapientiæ? ubi tot per annos meditata ratio adversum imminetia?'

5 *Quid ita*] Locutio elliptica, pro, Ob quid ita, hoc est, Ob quam causam ita cessarunt? Sicut in illo Terentii Andr. act. II. sc. 2. 'Lætus est, nescio quid.' Ubi Donatus 'Deest, propter; ut sit, propter nescio quid.' Et Adelph. act. III. sc. 3. 'S. atque iratum admodum. D. quid autem?' Ubi idem Donatus: 'Quid pro, quare, vel, ob quam causam.' Et sic optimi scriptores. Cicero pro Roscio: 'Accusatis Sextum Roscium; quid ita? quia de manibus vestris effugit.' *Schef.* Id est, pigri et tardi facti sunt. *Fab.* *Cessare* non tantum significat hic, quid pigri et tardi facti sunt? sed cur officium suum, strenue currendo, et te exitio

cripiendo, non fecerunt? nam *cessare* etiam significat, languide et negligenter aliquid facere, ut notavit doctissimus Vavassor de vi et usu quorundam verborum. Ita apud Virgilium *Æn.* vi. ‘cessas in vota precesque, Tros, ait, *Ænea?*’ id est, languide agis? Sic Horat. *Epist.* i. 2. versu penult. opponit ‘cessare’ et ‘strenuum anteire.’ V. Calp. ad Ter. *Heaut.* iii. 1. *Burm.*

6 *Nec opinum*] *Nec* hoc loco, *Non* est. Ut apud Ciceronem de *Leg.* iii. ‘Senatori, qui nec aderit, aut causa, aut culpa esto.’ Adde Asinium Capitonem apud Festum. *Opinum* dicitur, ut *supinum*; significat autem id, quod opinatur. Nam ut a *divino* est *divinus*, qui exercet divinationes; a *festino*, *festinus*, qui festinat; sic plane ab antiquo *opino*, quod ex Plauto, Cæcilio, aliisque citat Nonius, est *opinus*, qui opinatur. Ita *inopinus* legitur apud Ovid. *Met.* vi. 465. in Mss. teste Nobiliss. Heinsio; itemque Pacatum nostrum c. 2. ubi plura secundis curis. *Schef.* Sic *nec opinans* Cicer. ad *Famil.* xiii. 18. ubi Manut. *Vid. inf. v. 7. Burm.*

Necopinum] *Vetus Gloss.* ‘*Necopinanter*; ἀπροσδοκῆτως.’ *Rig.*

8 *Semianimus*] Pro, *Semianimis*, imitatione Ennii, qui sic apud Cicer. *Divin.* i. de aquila: ‘unguibus anguem *Semianimum*, et varia graviter cervicem micantem,’ &c. *Schef.*

Mortis in solatio] *Mendum* hic latere puto; quod quale sit, quæramus. *Sciopp.* Scripserim *mortis in solatium*. Sed nihilominus hæc hiulca sunt, et exciderit versus: *Hæc conspicatus, infit: O bone, Qui modo securus, &c.* Certe talis aliquis: nam non hæc verba *solatium* *mortis* lepori afferebant, sed aspectus similis fortunæ, in quam passer incidebat. *Meurs.* Fortasse legendum *in solatium*; id est, ut solaretur; *Publ. Mimus*: ‘Didicere flere feminæ in mendacium.’ *Buchn.* Facilis emen-

datio. Videlicet scripsit *Phædrus, mortis in solatium*, more veterum, cujus hodieque apud *Plantum, Terentium, Lucretium* et *Catullum* vestigia supersunt, et in omnibus fere Mss. *Codd.* sed sciolus aliquis, aut negligens exscriptor, *solatio* scripsit. *Sensus* est: Tum *lepus moricus*, quo tristem atque acerbum ultimæ necessitatis casum solaretur, dixit: *Qui, &c. Fab.* Recte *Meursius, in solatium*. Sed hiulci nihil video. Abunde *solatii* est, amaris dictis amara vindicare. *Prasch.* Id *solatio*, quod suspectum habet *Schoppius*, mutat *Gebhardus* et *Meursius in solatium*, ut sit dictum, sicuti ‘in spem,’ ‘in contumeliam;’ hoc est, ad vel propter tale quid. Possêt propius a scriptura veteri *solatia* hic poni, sensu parili. Quod autem *Meursius* hic putat aliquid deesse, in eo frustra est haud dubie. Nam solent crebro sic onittere verbum, *inquit* (*vid. Amplis. Cuper. Observ.* ii. 20.), quod et hic fit. *Virgil. Æn.* v. ‘Tum pius *Æneas*: Equidem sic poscere ventos Jam dudum, et frustra cerno te tendere contra.’ Hæc notaveram, cum incomparabilis *Gronovius* in literis ad me suis: ‘Non patior hæc corrigi. Est enim: *Lepus* accepto in media morte *solatio* *mortis*, vel quum ei adhuc semivivo hoc *solatium* et levamentum sui mali offerretur, (nempe, quod deisorem suum videbat ante oculos interfici) dixit nempe, quæ sequuntur.’ Atque ita et in politissimis observationum libris nuper editis. *Vide lib. iii. 8.* Sed et *Freinshemius* vulgatum putat posse ferri, nec hiulcam esse orationem. At vero *Tan. Faber*, cujus postea eruditissimas in *Phædrum* notas *Argentorato* ad me misit juvenis elegantissimus doctissimusque, *Dn. Eriens Lindemannus Ostrogothus*, emendationem *Meursii* retinet, nisi quod pro *solatium, solatiom* antique scripsisse *Nostrum* putet. *Praschius* quoque *Meursium* sequi-

tur. Heinsius sic locum totum scribit: *Lepus semianimus: Mortis en solatia!* ut sint verba leporis. Ingeniosissime, ut solet. *Schef.* Lege *mortis en solatia: Livius xxv. 16.* 'Qui eam victimam præ se ad inferos misisset, cum decus eximium egregiumque solatium suæ morti inventurum.' Vel *mortis i solatia.* Vid. ad *Metam. iv. 603.* *Heins.* Vide *Barth. Adv. XLVII. 10.* et *Periz. ad Sanct. Miner. iv. 4. 27.* qui in *solatio* vindicat. Sic 'ultionis solatium,' et similia, de quibus vide *Pricænum ad Apul. Miles. lib. II.* et quæ huc affert *A. Axenius.* Quibus adde locum *Ovid. Metam. iv. 191.* 'Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras:' et *Lucan. VIII. 315.* 'Sed magna feram solatia mortis.' Quis vero ferat *Gebh. Crepund. III. 17.* attentantem *Phædrum*, et legentem *mortis cit (vel inît) solatium?* *Burm.*

Mortis in solatio] In *solatium*, *Meursius* et alii: et ita *Salmasius* coniecit ad marginem libri: sic *Panegyricus* incertus *Constantino* dictus *cap. XVI.* 'ad solatium suæ mortis voluit secum trahere quam plurimos.' Tolerandum est et *Glossema* e *Valerio Maximo lib. III. 2.* 'Pænus enim in victoria obnoxius morienti, Romanus in ipso fine vitæ vindex sui exstitit:' deletis ex *Ms.* vocibus *solatio fuit*, quæ glossemata sunt. *Gud.*

Mortis in solatio] Quale illud est solatium? Nempe hoc: *παραμυθίαν γὰρ φέρεi τὸ κοινωνοὺς εἶναι τῶν συμφορῶν:*

ut ait *D. Chrysostomus Hom. 10. Epist. ad Tim. I.* Et vulgo quoque sententia nota est: *Solatium esse miseris, habere calamitatum socios.* Hinc illud in *Consolationibus τῶν ἔξω* frequentissimum: 'Non tu solus: Non tu primus, neque ultimus es, cui hæc accidant.' Quæ tamen revera misera et frigida consolatio est. *Symmachus Ep. lib. VIII. 27.* 'Adversa, quæ cum pluribus perferimus, more ingenii humani habent aliquod de societate solatium: quæ vero speciatim alicui casus durus adjecit, altius imprimi solent.' *Ritt.*

Mortis in solatio] *Seneca Natur. Quæst. VI.* 'Nullum est majus solatium mortis, quam ipsa mortalitas.' Idem paulo post: 'Non quia fas est optare publicam cladem, sed quia ingens mortis solatium est, terram quandoque videre mortalem.' *Libanius Sophista, κατὰ γυναικ. λαλ. Εἰ παῖς ἦν μοι τεθνεὼς, ἦν ἂν ἐκ τῶν τὰ αὐτὰ πεπονθότων ἢ παραμυθία, καὶ ταῖς ἐπιγιγνομένας τέρψεσιν ὑπεχώρουν ἂν αἱ λύπαι. τὸ κακὸν δὲ τοῦτο πρῶτον μὲν μόνῃ μοι συμβέβηκεν, καὶ οὐκ ἐνὶ πρὸς παράδειγμα βλέψαντι λαβεῖν παραμυθίῳν τι τῆς ψυχῆς.* *Joh. Tzetzes Hist. Chil. X. Τῶν ἀνιώντων τι παθεῖν τινα μόνον, ἢ πρῶτον, Ὀδύνην ἄγει περιττήν. τὸ δὲ σὺν ἄλλοις, πρᾶον, &c. Μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὰς φέρε μετριωτέρως.* Vide *fab. Æsopi*, cui epigraphe, 'Ἐχθροί. *Rig.*

10 *Deploras]* *Barthius* ad *Claud. p. 220.* et *Advers. XLVII. c. 10.* legendum putat *deploras.* Sed male. *Heins.*

FABULA X.

Lupus et Vulpis, &c.] Extat ap. *Cammerar. p. 178. Rig.*

Barth. Advers. XLVII. 10. 'Fabella hæc longe elegantissime concepta est a *Phædro*; nec puto rectius eum

quicquam aut faventioribus *Musis* concinnasse.' *Gud.*

1 *Turpi fraude]* *Ablativus* cansæ, pro, propter *turpem fraudem: turpi* sententiosæ, ut fere solet in talibus.

Schef. Similem apud Cæsarem de Bel. Gal. i. 28. 'quod egregia virtute erant cogniti,' locum illustrat hoc loco Daviesius, et ex altero Phædri lib. v. fab. 5. 'scurra notus urbano sale.' *Burn.*

2 *Etiamsi verum dieit, amittit fidem*] Hoc Aristoteles quoque aiebat, lucrifacere mendacem, ut ne vera quidem dicenti quisquam credat. *Ritt.*

Amittit fidem] Vide Horatium de plano crus fregisse fingenti. *Freinsh.* 4 *Furti*] V. C. Pithæi, *forti.* Heins. *Mss. forte.* Gud.

Crimine] Ita Cicero in Ver. 'Non modo te hoc crimine arguo.' Adde Cornel. Nep. Pausan. c. 3. *Schef.*

5 *Culpæ proximam*] Pro, culpæ propinquam, i. e. ream. Cicero sic 'affinem culpæ' posuit, ut bene Rittershusius notavit. *Proximum* pro propinquo habes sæpe alias. Ut apud Apuleium Apolog. 1. 'Respondet mihi Æmiliaus, quo proximo signo ad accusandum magiæ sit inductus.' Hic *proximum signum*, manifeste propinquum est. Porro *propinquum rei*, quod ejusdem est cum ea indolis. Sic 'propinqua pars amicitiae' apud Terentium in Heaut. i. sc. 1. 'vel virtus tua, me, vel vicinitas, Quod ego in propinqua parte amicitiae puto, facit.' Mallet tamen Heinsius, *culpæ obnoxiam*, de quo vide politissimas ejus notas ad Ovidium A. A. i. 395. *Schef.* Communis tamen lectio defendi potest ex Cicero, qui sæpe 'adfinis culpæ' dixit, et Valer. Max. iii. 7. 8. cui similis est locutio apud eundem lib. i. 1. 10. 'Propior publicæ religioni, quam privatæ charitati.' Auctor Declamationis, quæ nomine Sallustii in Cicero-nem circumfertur, is 'erat calumniæ proximus.' An non ita Sophocles in Trachiniis v. 259. dixit ἀγχιστῆρα τοῦδε τοῦ πάθους? pro auctore hujus calamitatis. Vide Heins. ad Val. Flac. iii. 391. *Burn.*

Culpæ proximam] In *Mss.* est *culpa*:

recentior manus correxit *culpæ*: mallem *obnoxiam*. Apud Tertull. tamen de Pall. c. 4. princip. est, 'Culpæ prope est habitum transferre;' ubi v. Salmas. p. 277. Pindarus: Ἐγύστα τῆς μάλας valei. *Gud.*

Culpæ proximam] Arnobius iv. 'Ne quis posthac hominum id, quod esset turpitudini proximum, loqueretur:' et vii. 'Atqui ego contumeliæ proximam, quinimo esse plenam contumeliam, judico.' Apul. Apolog. 'Cujus magnitudo vel minimam reprehensionem proximam crimini aspernatur.' Marius Victorinus in Rhetor. Cic. ii. 131. 'Quoniam innocentem probare non possumus, ab hoc tantum facinore, quod in judicio est, remotum esse doccamus.' *Rig.*

6 *Judex inter illos sedit*] *Sedere proprium* judicium est: ut alias pluribus docui. Nunc unicum Lactantii locum adduco e lib. vi. 18. 'Sedet enim maximus et æquissimus iudex, speculator ac testis omnium.' *Ritt.*

Inter illos] Ut apud Ciceron. de Div. i. 'Judicavit inter Deas tres.' *Schef.*

Sedit] Hoc sermonis genere notio, quam vocant, signatur. Quod vero sedent iudices, prima causa est in majestate: alteram expedit Lil. Gyrard. ad illud Pythagoricum, 'Adoraturi sedeant.' *Prasch.* Proprie de iudice, ut observat Rittershusius. Innuit autem majestatem, et quieti animi ac perturbationis nullis obnoxii tranquillitatem, quod non incommode *Praschius* monuit. *Schef.* Propert. Eleg. iv. ult. 'Aut si quis posita iudex sedet Æacus urna.'

7 *Causam perorassent suam*] Hoc quoque Ciceronianum est, ut totius libelli elegantissima est. *Ritt.*

Perorassent] Orationem deduxissent ad finem, ac, quantum necesse videbatur, proposuissent. Ita sæpe optimi auctores. Proprie. *Schef.* Propert. Eleg. iv. ult. 'Causa perorata est.' *Sciop.*

Dixisse] Etiam hoc proprie ac solenniter. Brissonium consule. *Schef.*

9 *Tu non videris perdidisse*] Similiter respondet Diogenes apud Laërtium lib. VI. n. 54. *δυσὶν ποτε νομοκῶν ἀκούσας, τοὺς δύο κατέκρινεν, εἰπὼν, τὸν μὲν κεκλοφέναι, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι.* Cum duos aliquando audisset legis peritos, ambos damnavit, dicens alterum quidem furatum esse, alterum vero non perdidisse. *Gud.*

Tu non videris, &c. Te credo] Ulpianus ad Olynth. I. τὸ ΝΟΜΙΖΩ, καὶ τὸ ΔΟΚΕΙΝ, καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐ πάντως ἐπὶ ἀμφιβόλου τάττουσιν οἱ παλαιοί, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ ἀληθεύειν. οὕτως οὖν καὶ τὸ νομίζω ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ κρίνω, καὶ ΠΙΣΤΕΥΩ. Persimilis exstat Diogenis sententia apud Laërtium. *Riggall.*

Non videris perdidisse] *Videri, vel non videri,* erat formula in sententiis iudicum: de qua Cicero in Academ. 4. Brisson. Select. Antiquitat. II. 1. et lib. V. de Formulis; et ante hunc Budæus in Annotat. posteriorib. ad

Pand. Item Cujacius Observ. III. 26. *Ritt.*

Videris] Est et hoc solenne verbum iudicum, sententiam dicentium, ut Rittershusius notavit. Puto autem usurpare modestiæ causa consuevisse. *Schef.* Immo quia sæpe etiam falli iudices solent, et in rebus humanis incerta plurima esse solent, quæ pro certis tamen haberi debent. Plin. Hist. XIV. 13. 'Cn. Domitius iudex pronuntiavit, mulierem videri plus bibisse, quam valetudinis causa.' *Burm.*

Videris] Sic apud Cicer. Verr. V. statim initio, de iudice sententiam dicente: 'fecisse videri pronuntiavit.' *Gud.*

10 *Surripuisse*] Heinsius malebat *surpuisse*, Catulli, Horatii, et aliorum exemplo, ut sit mitior numerus. *Schef.* In diversum abit Anon. Fab. 39. *Prasch.*

Pulchre] Speciose, callide, scite. Sic apud Ciceronem alicubi in Epist. 'Is pulchre asseverat,' &c. *Schef.*

FABULA XI.

Asinus et Leo] Similes fabulæ apud Æsopum, Avienum, Babrium, et Camerarium. Vide Proverb. 'Asinus apud Cumanos.' *Rig.*

1 *Virtutis expers*] *Virtus* pro fortitudine, viribus, et robore: ut infra fab. 13. 'Virtute et semper prævalet sapientia.' Quomodo et Theognis ἀρετῆς verbo utitur in versu valde similis sententiæ: Κρείσσόν τοι σοφίη καὶ μεγάλης ἀρετῆς. Sic lib. III. fab. 6. 'Qui sine virtute vanas exercet minas:' id est, sine viribus. Sic lib. V. fab. 2. Sic usurpat Statius Papinius, qua usum ait Capaneum Thebaid. lib. III. in illa impia sententia: 'Virtus

mibi numen, et ensis, Quem teneo.' *Ritt.*

Verbis jactans gloriam] Pro, jactans gloriosa verba, ut Virgilius, Æn. X. 'Voces jactare inertes' dixit. *Schef.* *Gloriam* pro gloriatione poni notarunt jam Taubman. ad Plaut. Milit. Glor. I. 1. 22. et Gebhard. ad Nepot. Agesil. 5.

2 *Ignotus fallit, notis est derisus*] Veteres habuerunt *Ignotos*. Quod si Rigaltius ex codice antiquo immutavit, bene est. Sin minus, puto illud *Ignotos* posse retineri. Monet enim recte Vlitius ad Cyneg. p. 395. *Ignotos* hic active accipi, de iis, qui non

noscunt, quomodo et in aliis est factum. Avien. Fab. 5. 'Forsitan ignotos imitato murmure fallas.' Etiam ante Cicero sic 'producere ad ignotos' usurpavit in Verrina v. 29. quod in indice Freinshemii notatum est. Et profecto ipse Noster supra 'conspiratos' ita posuit. Quod autem Barthius (Ablegm. Critic. II. 5. et Adv. xxx. 5. et XLVII. 10.) existimat, *Ignotus fallit, notus est derisui*; eo minus placet, quia *notis* est in omnibus codicibus. *Schef. Ignotos*, id est, quibus erat ignotus. Sic infra fab. 14. 'Ignoto loco:' et fab. 54. 'Ovis ignotum.' Ovid. Epist. ix. 155. 'Exultat ignotis Tydeus germanus in oris.' Et Epist. vii. 117. 'Applicor ignotis.' Vid. Manut. ad Cicero. Famil. Epist. v. 12. et nos ad Petron. cxii. *Burm.*

Ignaros fallit] Ita quidem utraque Salmuriensis editio, quæ magna aut oscitantia, aut inscitia, editoris est; quid enim necesse veterem facilemque, imo id loci valde concinnam, lectionem corrumpere? Omnes membranæ et editiones aliæ, *Ignotos*; quod et Avienus confirmat. *Ignoti* hic sunt, non qui tibi sunt ignoti, sed quibus tu es ignotus, qui te non noscunt. Cicero in Verr. V. 'producere ad ignotos:' quem locum in indice notavit Freinshemius. Cic. Famil. v. 12. 'Corporis simulacra ignotis nota faciebant,' &c. Plaut. Menæch. I. 2. 'Qui mihi molestus homini ignoto.' V. Æmil. Port. Lex. Pindar. *Gud.*

5 *Ut insueta voce terreret feras, Fugientes ipse ut exciperet*] Mss. Rem. ut ipse exciperet. Pithæi Codex similiter, ipse ut exciperet. Scribe *Fugientes vi ipse exciperet*. Dispartitis operis, ut solet in venationis societate, monebat Asellum, ut insuetæ vocis inertis nequitiâ ipse Leo vi et virtute rem ageret. Scilicet ut Phædrus lib. II. fab. 7. ait: 'Vis et nequitiâ quicquid oppugnant, ruit.' *Vis*

autem, ut notum est, proprie de leonibus dicitur. Lucretius: 'Impri-mis vis est violenta Leonum.' 'Fraus quasi Vulpeculæ, vis Leonis videtur,' Cic. de Offic. I. Itaque *vi exciperet* respicit illa, quæ statim sequuntur, 'Leonis addliguntur horrendo impetu.' Ita enim scribendum ex vetustissimis P. Danielis schedis supra ostendimus. Et probat Gronov. Obs. IV. 8. et Guyetus, et Salmasius ad marginem libri. Deinde *fugientes vi excipere* valde concinne et proprie de venatione; quemadmodum 'insidiis caprum excipere,' ex Virgil. Ecl. II. notavit Schefferus: 'venabulo aprum excipere,' Quintiliano: et 'fugientes excipere,' Ciceroni in Catilin. et pro Rosc. Sic 'bestiam vi conficere,' est Valerii Maximi; sed locus est corruptus: lib. VI. cap. 3. §. 5. 'Interrogatumque qua vi eam bestiam confecisset:' sic lego cum antiquissimis membranarum optimi et omni laudum genere eminentissimi Cardinalis Francisci Barberini. Vulgo *qui eam*, quod ferri quidem potest, sed nobis magis aridet lectio vetustissimi libri. Sane multis auctorum locis excidit aut corrupta est vocula illa *vis*. Similiter erratum est fab. 2. hujus libri: 'Qui dissolutos mores ut compesceret.' Sic Rem. et Pith. ubi recte a Vlitio restitutum *vi*. Sic Torrentius eam ex uno Ms. recte restituit Suetonio Aug. cap. 10. 'Confestim ut Apollonia rediit, Brutum Cassiumque et vi nec opinantes aggredi statuit,' &c. Reddamus eandem, quia bella est occasio, aliis auctoribus. Justin. lib. I. c. 6. 'Ingens post necessitatem pugnandi animus exercitui ejus accessit.' Vetus Codex Bongarsii optime, *exercitui et vis accessit*. Quæ sane vera et elegans lectio est: debent enim pugnanti exercitui et animus et vis adesse. Salustius Catil. init. 'Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi, res militaris magis proce-

deret.' Cic. pro Milone: 'Magna in hoc certe vis, et incredibilis animus, et non unius viri vires judicantur.' Valerio Maximo iterum eadem vocula excidit, l. 1. c. 8. §. 8. 'Non occideras tu quidem Cæsarem, neque enim exstingui ulla divinitas potest.' Sic hactenus omnes editiones; sed Mss. Codices omnes, quos vidimus, atque inter eos tres Remenses, *neque enim exstingui ulla vi divinitas potest*: quomodo Valerium scripsisse non dubitamus. Perit in multis libris vocula illa *vis*, absorpta a proxime antecedentibus literis, quippe eam quidam ita transposuerant: *neque enim extingVI vi divinitas potest*. Vis autem, ut in bello, ita maxime ad venationem, necessaria. Sic Romæ in tabula marmorea duabus statuis subscriptum vidimus; alteri,

DIANÆ SACRUM IMPER.

alteri,

VIRIBUS SACRUM:

et ibidem marmor quadratum, in cuius uno latere canis cervam persequitur; in altero illa est inscriptiuncula,

VIRIBUS SACRUM:

apud Gruter. p. LXXXIX. 9. Sic et in alia inscriptione apud Gruter. p. MXI. I. conjungitur

DIANÆ. ET. VIRIBUS.

Hinc etiam apud Phædrum lib. v. fab. ult. senex ille canis venaticus objurganti venatori respondet: 'Non te destituit animus, sed vires meæ.' Gud.

Terreret] Allusit Artemid. II. 12. ubi de asinis: *Καὶ πρὸς τοὺς φόβους δὲ ἀγαθοὶ διὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἱστορίαν, καὶ τὸν ἐν συνθηλαῖ λόγον.* Präsch.

Feras] Æsopus Fab. 230. εἶδος exprimit, silvestres capras. Präsch.

Ut exciperet] Verbum proprium venatorum. Videtur autem imitatus esse id Virgilii, quod extat Ecl. II. 'Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum Excipere insidiis, multum latrante Lycisca?' Servius hoc loco:

'Excipere, Dolo capere: ut, Excipit incautum insidiis.' Intelligitur hinc, quam posuerit accommodate. Schef. Vide, quæ nos ad Quinct. II. c. 12. notamus: sed nihil hic esse novandum, ut Gudius voluit, censeo: propter locum Ciceronis Catil. III. 4. 'Præsto esset ille, qui et fugientes exciperet,' &c. Certe Virgilii locum, quem adduxit Schefferus, non respexisse Phædrus ex Gudii sententia potest: cum diversa sint *vi excipere*, et *insidiis*. Burn.

6 *Hic*] Eleganter. Vide, quæ mox scribo, fab. xv. vs. 5. Schef.

Hic aurículas Clamorc subito] Veteres Membranæ: *hic aurículas Clamorem sub.* §c. Chartula Danielis: *hic aurículas Clamorem subito tollit*, §c. An leg. *auritulus*? Sic 'asellus auritus' Ovidio Amor. II. Eleg. 7. 'Aspice, ut auritus miserandæ sortis asellus,' &c. Aristotelis Physiognom. c. 6. *Οἱ τὰ ὄτα μικρὰ ἔχοντες, πικρῶδεις. οἱ δὲ μεγάλα, ὀνόδεις.* Phædrus 'Lanigerum' pro Agno, 'Barbatum' pro Capro, 'Latrantem' pro Cane. Non displicebit, si quis ope veterum exemplarium scribere malit: *heic auritulus Clamorem subito tollit totis viribus*. Festus: 'Auritus: a magnis auribus, ut sunt Asinorum.' Rig.

Aurículas] *Tò u* in penult. syllaba scandendo evanescit, quasi scriptum foret *auriclas*. Ritt.

Aurículas Clamore subito tollit] Ms. Rem. *Clamorem*. Optime. Unde minus dubium, quin Rigaltius, ductu veterum schedarum Petavianarum, recte restituit: *hic Auritulus Clamorem subito tollit*. *Auritulus* pro asello illo, eleganter; ut 'barbatus' pro hirco, lib. IV. fab. 8. 'sonipes' pro equo, lib. IV. fab. 3. 'bidens,' ex egregia emendatione Heinsiana, pro ove, lib. I. fab. 17. 'laniger' pro agno, lib. I. fab. 1. communi Poëtarum exemplo, qui animalia ab ea parte corporis, qua maxime cognoscuntur,

denominare solent. 'Auritus: ab auribus, quales sunt asinorum.' Festus. V. Torrent. ad Horat. Od. 1. 12. atque ita Afranius apud Macrobr. lib. vi. c. 5. 'Nam quod vulgo prædicant aurito me parente natum, non ita est.' Asinus itaque κατ' ἐξοχὴν auritus dicitur. Si qui sunt alii auribus longiusculis, auriti quidem dici possunt, sed addito suo nomine. Sic apud Virgil. Georg. 1. 'Auritosque sequi lepores.' Gud.

Auriculas Clamore, &c.] Scripserim, hic auriculans Clamorem subito tollit. Asinus auriculans erit dictus Phædro, sicuti 'luna corniculans' Ammiano Marcellino. Meurs. Bis in hac scriptura peccatum est; nam auricula secundam syllabam brevem habet; dein illepide videtur dictum, tollit auriculas clamore summo totis viribus. Itaque necessario revocanda est veterum librorum lectio, quæ talis fuit: Clamorem subitum tollit totis viribus. Ut lubet, inquires; sed quid fiet τῶν auriculas? Nil facilius. Nam iidem veteres libri habent, non auriculas, sed auriculus: quod quid sit aliud, quam auritulus? neque enim dubium est, quin Phædrus prægrandes aselli aures, quasi lepidum aliquod χαρίτων ἀθυμάρτιον, velit ὑποκοπίσθαι. Itaque eadem forma effectum fuerit auritulus, (id est, auritus) qua 'barbatulus,' 'eruditulus,' 'limatulus,' 'politulus,' et sexcenta alia apud Ciceronem, Catullum, alios. Meursius quidem V. C. existimavit legendum esse auriculans, quemadmodum dicitur corniculans. Sed criticam non recte advocavit Doctor ille quondam Historiæ Græcæ. Ejus enim conjecturam si admittamus, tum certum exitum versui. Fab. Meursius emendat, hic auriculans, quasi qui motaret aures. Longe melius Rigaltius in editione ultima, auritulus, quasi per jocum, ut 'nasutulus,' 'barbatulus.' Et legitur in schedis Sereniss. Christinae auriculus, quod ab auritulus abest

proxime. Vide Heinsium ad Ovid. Amor. 11. El. 2. vs. 15. Idem, sive inventum apud Rigaltium, sive a se excogitatum (nam non indicat), Faber quoque probat. Quod si auriculas ex lectione veteri esset retinendum, (neque enim officit, quod vulgo habeat secundam brevem, cum hic, ut in canicula et similibus possit produci, ut jam alii notarunt,) et mox legeretur Clamores, omissa foret conjunctio, plane ut in capite decimo præcedente, nec non congruerent omnia. Adde quoque infra fab. xv. solet quippe Noster hoc modo. Schef. Egregie Hoogstratanus noster vindicavit veram lectionem contra eos, qui vim faciunt rei metricæ. Sic auritos Asellos dixit et Ovid. Fast. vi. 469. et θῆρ οὐδαρῶς Asinus dicitur in Epigrammate Anth. Græcæ, lib. 11. 40. p. 236. Burn.

7 Clamore subito] Meursius Clamorem subito legit. Faber Clamorem subitum. Mihi placet inhærerere proxime scripturæ veteri, ac legere Clamores subito. Nil frequentius in libris Mss. hoc errore, ex similitudine literarum. Hoc scripseram, cum nob. Heinsius per literas mihi indicat, in prædictis reginæ schedis legi: Clamorem subitum totis tollit viribus: quod probo. Schef.

Clamorem subito] Clamorem subito mallem cum Remensi, quam Clamorem subitum cum Petav. Subito, id est, improvise, quod et Terentii est. Plautus dixit alicubi, 'de subito.' Cicero 'de repente.' Ea significatione subito utitur passim Phædrus. Sic 'Venantum subito vocibus conterritus;' et lib. 1v. fab. 6. 'Æsopus media subito in turba astitit.' Et lib. 1v. fab. 17. 'Canes confusi subito quod fuerat fragor.' Et lib. 1. fab. 2. 'Missum quod subito.' Lib. 1v. fab. 24. 'Ruina camera subito oppressit cæteros.' Lib. 11. fab. 7. 'Subito latrones ex insidiis advolant.' Venantium autem esse clamorem ejusmodi,

nemo ignorat. Senec. Hippol. Act. I. 'Tu præcipientes clamore feras subsector ages.' De subsector vid. Arnob. p. 162. Virg. dixit bis, 'premere clamore feras:' 'Ingenti clamore premes ad retia cervum.' Idem: 'Aut spumantis apri rursus clamore prementem.' Sic et ad hostes terrendos clamor subito tollitur. Phædr. lib. I. fab. 16. 'Hostium clamore subito territus.' *Gud.*

8 *Novoque turbat*] Avien. 'Mitibus ille feris communia pabula calcans, Turbat placidos per sua rura boves.' *Novo miraculo*] Avien. *Ne detracta gravem faciant miracula risum.* Miraculum erat reliquis feris Asinus, quia velatus alieno et incongruo tegmine: ideoque illis ignotus. *Mirari* veteres dicebant nescire. Ignorantia enim admirationis mater. Donatus in Andr. Act. v. Sc. 4. Carfilis: 'Ἐπιφώτισεν τί τερατώδες τερον δοκέει εἶναι τῶν θηρίων;' 'Ο δὲ εἶπεν, ὃ οὐδὲς ἐπίσταται. *Rig.*

Turbat] Exterret. Ita sæpe Virgilius. Unde et *turbidus* apud eum, pro terribili, ut Servius interpretatur. Tac. Ann. XII. 16. 'Ductæque altius turres, facibus atque hastis turbabant obsessos.' *Schef.*

9 *Exitus notos*] Vias elabendi. Sic et Cicero usurpavit. Cornel. Nep. vita Hannib. c. 12. 'Cum omnes exitus occupatos ostendisset.' Velut de fera loquitur, quod notandum. *Schef.* Editio Amstelodamensis habet *novos*; quod sphalma typographicum puto. *Axen.* Certe: nam nihil frequentius apud Poëtas et alios, quam res *notas* vocare, quibus quotidie utimur, quas videmus, audimus, &c. frequenter: inf. II. fab. 5. 'Noti flexus.' Horat. Od. I. 2. 'Nota quæ sedes fuerat columbis.' Ovid. Met. I. 360. 'Adeunt pariter Cephisidas undas, Ut nondum liquidas, sic jam vada nota secantes.' VII. 576. 'Notis Semianimes errare viis.' Manil. IV. 415. 'Et notis fugientia flumina ri-

pis:' ut et Petron. 'Flumina per notas ibant morientia ripas.' *Exitus* vero eleganter vocantur angusti trames et loca, per quæ et in bello milites, et in venatu feræ, elabi solent. Vide Gronov. ad Livii lib. IX. 15. editionis prioris. *Burm.*

10 *Adficiuntur*] Putabam olim *adfici impetu* sic dici pro, impeti, sicut 'adfici pœna' pro, puniri; 'adfici honore' pro, honorari, 'adfici terrore' pro, terreri. Et retinebat Barthius (Adv. III. 9.) quanquam per, vexare explicaret. Verum suadet aliud codex Petri Danielis, et Sere-niss. Christinae, qui post ad manus Vossii pervenit, in quo *adfiguntur* legitur. Vide Heins. ad Ovid. Amor. II. El. 7. 16. (et ad Met. XII. 139.) Faber quoque, licet alteram lectionem non omnino rejiciat, magis tamen hanc sibi ait arridere. Quod facit et Freinshemius, allato pro vulgata lectione Flori loco ex lib. II. 20. ubi auctor: 'Numantia Romanum exercitum pudendis fœderibus adfecit.' Incomparabilis Gronovius in observationum optimarum lib. IV. c. 8. 'Apud Phædrum legebatur de bestiis: *Leonis adficiuntur horrendo impetu*, cum vera lectio esset in Mss. *adfiguntur.*' Cæterum *adfigi horrendo impetu* sic dicitur, ut 'primo impetu pelli,' vel 'opprimi.' *Adfigi* enim est, allidi terræ; sicut optime Gronovius prædicto loco monstrat. *Schef.* Gennina lectio est in Ms. *adfiguntur*, teste Gronovio Obs. IV. 8. ubi fines regit, sive differentiam tradit, inter *adfigi*, *adfigi*, *adfici*. Prasch.

Adficiuntur horrendo imp.] Verior mihi videtur lectio in exemplari Danielis: *adfiguntur horrendo impetu.* *Rig.*

11 *Fessus est*] In Ms. deest *est*. Igitur *m* in *asinum* non est elidendum, ut constet versus. V. supr. ad fab. IV. Vel legi potest *defessus*, absorpta syllaba de a præcedenti voce *cæde*. *Evocat*] Scilicet, e fruticibus. *Gud.*

12 *Jubetque vocem premere*] An *Jubetque voce cervum premere Ille insolens?* Ut apud Virgilium, cujus locos supra adduximus, 'clamore premere cervum.' *Gud.*

Premere] Comprimere, id est, tacere; quomodo apud Virgil. *Æn.* lib. ix. de Mnesteo: 'Sic memorat, vocemque premit.' Pulchre autem ac convenienter leo ita, tanquam superior, et pro auctoritate sua et imperio. Nam *premit*, qui hoc facit, quomodo modo coactus. *Schef.*

Tunc ille insolens] In hoc versu vitium est. A Ms. abest *Tunc*, quod primus editor Pithæus excogitavit ad fulciendum versum, imo ipsam orationem: sed audacter nimis, ut puto; nam eadem licentia posset alius aliam ejusdem sensus particulam obtrudere. Itaque, librorum veterum vestigiis inlærentes, ex compendiosa scribendi ratione, non dubitamus, quin propter tres ultimas literulas verbi *premere* exciderit et revocandum sit *EA RE*. Sic enim pulchre habebit se versus, *Jubetque vocem premERE: EA RE ille insolens*. Elegans et vetustus, sed prope oblitteratus, usus illarum vocularum, *ea re*, pro, ideo, ea de causa. Veterum elegantiarum amantibus lectionis nostræ veritatem facile probabo. Curtius lib. v. c. 9. 'Ea re paruit Artabazo.' Mutant hoc, sed absque ratione. Corn. Nep. Miltiad. c. 4. 'Vidit hostes eadem re fore tardiores.' Idem Datam. c. 2. 'Qua ex re majoribus copiis præesse cœperat.' Quos locos adduxit Schefferus ad lib. iv. fab. 9. Sic Plant. 'eam rem,' pro, ob eam rem. A. Gellius Noct. Att. iv. 1. 'Etsi ignoro, an hordeum sit ex penu, aut quibus verbis pennus definitur, non ea re literas quoque alias nescio.' Petrus Lambecius in juvenilibus suis Lucubrationibus Gellianis, quid voces istæ, *ea re*, sibi velint, se non videre, inquit, et ideo legendum credit *propterea*; sed fallitur. Utitur

præter citatos auctores ea sæpissime Ammianus lib. xvi, xvii, xxxiii. &c. Nihil igitur mutandum. Aliter etiam posset in Phædro legi, *Ille exin insolens*: nam ejusmodi particulis frequenter noster utitur in suis narratiunculis; sic 'dein' et 'dehinc,' &c. et interpretari, asinum post præstitam operam insolentem et paulo superbiorem factum; alioqui haud dici potest *insolens* abjectum et vile naturæ dedecus, ignavus sanguis. *Gud.*

13 *Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ*] In Mss. abest vocula *hæc*; legendum itaque, *Qualis videtur opera tibi vocis meæ?* Ita ex Danielis chartulis ad marginem libri sui Salmasius. *Gud.*

Opera hæc vocis] Propter quam tubicen creatur in prælio quadrupedum, apud Laur. Abstem. fab. 95. *Prasch.* Labore et auxilio, quomodo Cornel. de Alcibiade c. 4. 'Ejusdem opera Ioniam a societate averterunt Atheniensium.' *Schef.*

14 *Nisi nossem tuum Animum*] Avien. 'Forsitan ignotos imitato murmure fallas: Ast mihi, qui quondam, semper asellus eris.' *Rig.*

15 *Genusque*] Sic hic usurpat, ut Virgilius Georg. ii. 'Genus acre virum,' de Marsis Sabellisque, ubi pariter qualitatem notat. *Schef.*

Fuissem] Vet. Cod. Petr. Dan. *fugissem*; idque, et ad marginem libri, probat Salmasius. *Gud.*

Fuissem in metu] Metri ratio postulat, ut legas, *simili fuissem in metu*. At, inquires, ad Carmentam nos et Evandrum remittis: 'Sed pax sit rebus,' ait Ille; ita enim Plantus in Pœnulo dixit 'fuverim:' 'Quo genere gnata, qui parentes fuverint.' Est iambicus trimeter. Ita et Lucilius apud i. Rufinianum dixit ex emendatione Douzæ: 'Vellem in concilio vestro, quod dicitis, olim, Cælicolæ, vellem, inquam, adfuisse mu' priore.' Idque a verbo *fuo*, quod nec Virgilius ipse in *Æn.* refugit:

'Tros Rutulusve fuat, nullo discrimine,' &c. Format autem ex sese *fuvi* ad eundem plane modum, quo dicebatur 'pluo, pluvi.' Plautus alicubi in Menæchmis: 'Nam rus ut ibat forte, ut multum pluverat.' Ita ex *adnuo* 'aduuvi' apud Ennium *Merulae* p. 10. Et, quod scio magis mirum visum iri quibusdam, ex *geno* veteres faciebant 'genuvi.' Apud eundem p. 3. et 9. Ceterum P. Danielis exemplar habebat, *simili fugissem metu*. Quod in prima editione monuerat Rigaltius V. Clar. Possis et alio confugere, ut primum dicas τὸ *fuissem* esse disyllabum, per *συνίησιν* scil. dein τὸ *M* extritum non esse a

Phædro. *Fab.* Metri causa scribit Faber *fuissem*, sicut Plautus 'fue-
rim,' et Lucilius 'adfuvissemus,' ab antiquo *fuo* extulere. Nescio tamen, annon præferendum sit, quod habet codex Danielis teste Rigaltio: *simili fugissem metu*. Nam præcedit, 'Fugientes ipse exciperet.' Item: 'Exitus notos petunt.' Probant sane Neveletus, Freinshemius, et Ursinus. *Schef.* Hanc lectionem etiam probat Heinsius, qui eam in Mss. Vossii exstare ad marginem notavit: et ita *fuit* et *fugit* in Mss. confusa esse apparet et notis Heinsii ad Ovid. *Epist.* xvii. 192. *Burm.*

FABULA XII.

Cervus ad fontem] Aphthonius fab. 18. Babrius: Περὶ δορκάδ. τὴν τῶν ποδῶν λεπτότητα μεμφομένης. *Rig.*

1 *Laudatis utiliora, &c.*] Locus obscurior, propter ellipsin. Totus sic se habet: Narratio hæc exierit, inveniri sæpe, utiliora esse ea, quæ contemseris, laudatis, hoc est, quam ea, quæ laudantur. *Laudata* hic, quæ opponuntur *contemtis*, sunt, æstimata, magni facta. Cæterum hi versus aliter se habent in laudatis *Sereniss. Christinae* schedis, ut comperi a nob. Heinsio; sic nempe: *Sæpe esse utiliora quæ contemseris, Ejusce rei testis hæc narratio est.* Faber in editione nupera sic notat ad hæc verba: 'Sed hoc didicerim libens, quod hoc novum trimetrorum genus fuerit.' Item: 'An hic quoque versus Iambicus, *Sæpe esse utiliora, quæ contemseris: vos dicite, Musæ.*' Scilicet hoc nobis fuit propositum, ut versus illi crederentur Iambici, omnibusque numeris absoluti. Quo autem verbo hoc tradidimus? Ergo hoc laud sane bene.

Licebat interim, opinor, afferre lectionem veterem, si quis ingeniosior exculpere ex ea posset, quod huic loco conduceret. *Schef.* Forte legi melius posset: *Sæpe esse factu utilia, quæ contemseris: Ejusce reji testis hæc narratio est: producta prima in reji, ut sæpe apud Lucretium.* Vid. *Giphan.* Indic. in *reji*. Vel melius forte ad vestigia libri Vossiani: *Sæpe esse utilia, more quæ contemseris: Ejusce reji testis hæc narratio est. More, id est, de more, ut apud Plaut. Trinum.* 1. 4. 'More habent licentiam.' Et ibid. 'More fit.' *Cicer.* ad *Fam.* 11. 29. 'Tu, mi Oppi, conservabis amorem tuum, etsi more magis hoc quidem scribo, quam quo te admonendum putem.' *Virgil. Æn.* 7. 'Hoc Priami gestamen erat, dum jura vocatis More daret populis.' Vel *more* hic positum, ut alibi sæpe Noster, *stulte*. Sic præfat. libri tertii: 'Stulte nudabit animi conscientiam: et sæpe alibi. *Heins.* Ingeniosa quidem Heinsii conjectura, et ita *more* sumitur

apud Quinct. xi. 3. 'Cultus non est proprius Oratoris aliquis, sed magis more conspicitur,' ut legendum ibi esse ostendimus. Sed pro *stulte* poni a nostro non credimus, immo vulgatum retinendam censemus. *Laudata* vero sunt, pulchra, quæ vulgo laudari solent. Vid. Heins. ad Ovid. Met. v. 59. et nos ad Quinct. Declam. v. et ita idem hæc verba volunt, quod de alia re Florus dixit, iii. 12. 'Ut non in usum, ita ad speciem:' et Justin. xiv. 6. 'Speciosus magis quam ntilis grex.' *Burm.*

2 *Inveniri*] Eleganter, in respectu ad inopinatum eventum. Quomodo Germani mei: *Ich befunde disz anders.* Et Galli: *Je trouve cela bien autrement.* Sic Terent. Eunuch. Act. v. Sc. 8. 'Scis Pamphilam meam inventam civem?' Donatus hic: '*Inventam*, cognitam.' *Schef.*

Hæc exerit narratio] Mss. Rem. *hæc erit narratio.* Pithæus *exerit* edidit. Sic Seneca: 'mentis secreta ore exerit.' Si quis tamen scripti libri lectionem tueri malit, ne in metro quid desideret, præstabit aspirationis ratio. Senec. in Octavia: 'Tristes Philippi, hausit et Siculum mare.' Idem in Agamem. 'Hinc scelere Lemnon nobilem, hinc Chalcida.' *Gud.*

Exerit] Prodit, aperit, notum facit: de eo, quod latebat, ignorabatur. Sic Ovid. ad Pison. 'Tu, Piso, latentem Exere.' Et apud Senecam in Herc. Cæt. 'Mentis secreta exerere' invenias. Heinsius legit *asserit*, vel *disserit.* *Schef.*

3 *Cervus*] Hæc etiam fabula inter Arabicas Locmanni pag. 3. legitur. *Burm.*

Restitit] Est, stetit. Plaut. Trinum. iii. sc. 2. 'Stasime, restas solus.' Terent. Phorm. v. 6. 'Id quidem jam tibi fiet, nisi resistis, verbero.' Virgilius Æn. i. 'Restitit Æneas, claraque in luce refulsit.' Curtius v. c. 2. 'Donec, ut considerem, annueres, restiti.' Adde Terent. Eun. A. ii.

Sc. 3. Ipse noster infra lib. iii. 8. 'Salutantes dein invicem Ut restiterunt.' *Schef.*

4 *Et in liquore vidit*, &c.] Ipse s. f. 4. *Lynpharum in speculo vidit simulacrum suum.* Rig.

5 *Ramosa cornua*] Etiam hoc ex Virgilio expressisse vult in notis suis Faber, qui alicubi: 'Cornibus arboris.' Ramos tamen dici eos cornuum aculeos vulgare est. Plinius vii. c. 32. 'Indicia ætatis in illis [cornibus] gerunt, singulis annis adjicientibus ramos.' *Schef.*

Ramosa mirans laudat cornua] Dositheus magister: καὶ μάλιστα μὲν ἐπῆγει τὴν φύσιν τῶν κεράτων ἀναστησαμένων εἰς πολλὸν ἄερα. Rig.

7 *Venantum*] Pro, Venatorum. Lucret. lib. iv. 'Venantumque canes in molli sæpe quiete Jactant crura tamen subito.' *Schiop.* Pro, venantium; hoc est, venatorum; ut apud Virgilium, 'natantum,' 'peccantum,' 'recusantum,' atque plura alia. *Schef.* Ita 'volantes' Virgilio sunt, aves; 'natantes' pisces; 'medentes' Lucretio et aliis medici; qui Celso 'curantes.' Veteres enim nominis loco interdum participiis utebantur, et vice versa, ut: 'Hinc populum late regem.' Cæterum Æsopo Fab. 184. venator ille est leo. *Prasch.* Vid. Giphani. Indic. Lucret. in *medentes.*

Subito] Puto legendum *subitis*: vel, ut fabula superiore exposuimus, accipiendum ex abrupto. *Gud.*

Vocibus] Consueto clamore, quo hortantur canes; vide Ovid. Met. ii. v. 241. et ibi Heins. *Schef.*

8 *Cursu levi*] Facili, celeri. Mallem tamen, *levis.* Nam sic Virg. lib. xii. de Messapo, 'Levis cursu,' &c. Et solet proprie de cervis usurpari. Idem Ecl. i. 'Ante leves ergo pascentur in æthere cervi.' *Schef.* Non damno illud Schefferi *levis*: ita 'Levis ense nudo,' Virg. Æn. ix. 548. de quo plura ad Valer. Flac. i. 382. sed et vulgata potest ferri; sic 'volu-

crem cursum' dixit Stat. Theb. v. 167. quam 'volucrem levitatem' dixit Lucret. iv. 204. et, quod propius accedit, Silius vii. 645. 'Nunc dexter levibus flexo per devia gyris Ludificatur equo:' ubi frustra *brevibus* reponunt viri docti: sed quocumque modo legatur, *levis* hic pro agili sumitur, et Græco *ελαφρός* respondet. *Burm.*

9 *Elusit*] Elegantissime, de illis flexibus circuitibusque implicitis, et in se redeuntibus, quales faciunt in fuga, et sic insequentes canes fallunt. Virgilius eodem modo *Æn.* lib. xi. 'Orsilochum, fugiens magnumque agitata per orbem, Eludit gyro interior, sequiturque sequentem.' *Schef.* 'Deludit' in re simili utitur Val. Flacc. vi. 239. 'Mollique per æquora Castor Anfractu levioris equi deludit anhelos?' quo loco et Schefferi correctio posset firmari: sed *eludit* etiam recte, quo et Ovid. *Met.* viii. 687. utitur. *Burm.*

Ferum] *Cervum.* Ita infra lib. ii. fab. 8. Imitatur iterum Poëtam suum, qui sic *Æn.* vii. usurpavit. *Schef.* Non temere prætereunda vox est: ita enim dicitur *ferus ἀπλῶς*, ut *feru*. Sic apud Virgilium pro equo: 'In latus, inque feri curvam compagibus alvum.' Ita apud Catullum in Galliambo *ferus* sumitur pro leone; iterum pro cervo apud Virg. 'Pectebatque ferum.' Ita apud Nostrum hunc: 'Tum gaudens ferus Bobus quietis agere cœpit gratias.' *Fab.* Hæc fere Rittershusio debentur. V. et Herald. ad Arnob. pag. 144. et Erhard. ad Petron. cap. LXXXIX.

Ferum] *Ferus* pro fera aliquoties a Phædro usurpatur substantive: hic et infra lib. ii. fab. 8. de cervo: mox lib. i. fab. 21. et lib. ii. fab. 1. de leone: et lib. iv. fab. 3. de apro. At Virgilius de equo utitur *Æn.* ii. Quanquam idem et de cervo. *Ritt.*

10 *Retentis impeditus cornubus*] Nescio, an rectius esset, *retentus impedi-*

Delph. et Var. Clus.

tis: nam de cornibus hic potissimus est sermo. Et *impedita cornua* essent, ramis implicatis devincta; quomodo Cicero de *Divin.* i. 'impediri vinculis' dixit. Potest tamen idem et ex recepta lectione hauriri. *Schef.* Ego vulgatam retinendam esse censeo. Nam cornua feri inter densos arborum ramos hæserunt, et his quasi vinculis impeditus fuit Cervus. Sic Veget. *Art. Veter.* i. c. 10. dixit, 'impeditum animal:' et Colum. vi. 2. 'Ne arboribus aut objacenti culibet rei se implicent.' Val. Flac. vi. 421. 'Hærentes cornibus altis Invenit.' Salust. *Jug.* 53. 'Elephantii impediti ramis arborum.' Apud Ovidium in re alia *Fast.* lib. v. 15. *Mss.* 'Sol quoque cum stellis nulla gravitate retentis, Et vos Lunares exsiluistis equi?' vulgo *retentus*. *Burm.*

Retentis] Forte *retensis*; id est, repandis. Sic supra dixit 'ramosa cornua.' Ovid. *Metam.* x. 110. 'Ingens cervus erat, lateque patentibus altas Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras.' *Gud.*

12 *Vocem hanc edidisse*] Quæ abest ab Anon. Fab. 47. et Aphthon. Fab. 18. *Prasch.* Cicer. *Tusculan.* ii. 'Quas hic voces apud Sophoclem in Trachiniis edit.' Valer. *Max.* lib. vi. 4. 3. extern. 'Alexander illam vocem nobiliter edidit.' Vide supra ad fab. 9.

Vocem hanc edidisse dicitur] V. Danielis: *vocem hanc dedisse d.* Sic Petron. *Satyr.* 'Reddidi illi voces suas.' *Rig.*

14 *Ut illa*] *Ut* est, quantum. Itaque mox sequitur, *quantum luctus*. Non dissimulandum est, in schedis regis hæc ita legi: *Utilia mihi quam fuerint*. Atque sic et Danielis habuit exemplar, teste Rigaltio. Verum prius probo. *Schef.*

Ut illa mihi profuerint] *Ms. quam profuerint*: hinc Daniel. *Cod. Utilia mihi quam fuerint*; quod non displicet Salmasio; neque mihi. Nam tunc respondet principio fabulæ; deinde

Phædr.

2 A

favet Rem. codex, qui habet *Utilla* pro *Utilla*; nam sapissime in eo codice I mutatur in L. Sic fere semper, ubi legendum est *jocus*, scripsit

locus. Gud.

Ut illa mihi profuerint] V. C. *Ut illa mihi quantum* p. Rig.

FABULA XIII.

Vulpis et Corvus] Exstat apud Babrium et Aphthonium fab. 29. Rig.

1 *Qui*] Ms. Vossii, *que*. Heins.

Laudari verbis subdolis] Vetus Glossarium: 'Εἰρωνεία, Blanditiæ.' Rig.

Gaudet] Codex Danielis ista in plurali effert. Pariter et schedæ regiæ, quas easdem esse cum dicto codice, non male ex his cæterisque locis suspiceris. Schef.

Subdolis] Dolo formatis et compositis ad voluntatem audientis. Ita Plautus in Capt. Act. III. Sc. 3. 'subdola mendacia' usurpat, et in Trinum. Act. II. Sc. 1. de amore: 'Eos cupit, eos consertatur, subdole blanditur.' Schef.

2 *Fere dant pœnas turpi pœnitentiâ*] Longe mihi rectius videtur, quod in codice Danielis reperit Rigaltius, *Sera*. Nam *seram pœnitentiam* dici receptum est; non ita, *turpem*. Curtius lib. III. 2. 19. 'Sera deinde pœnitentia subiit Regem.' Livius lib. XXIX. 'Celerem enim pœnitentiam, sed seram et inutilem, sequi.' Et sic passim alii. In schedis regiis fuisse aiunt *Seræ pœnitentiæ*, quod non probo. Pro *turpi* in prædicto Danielis codice *turpeis* legitur, ut ad *pœnas* referatur. Optime, nisi fallor. *Turpes* intelligit, ob turpitudinem et dedecus ex eis, quia fere, qui sic puniuntur, simul risui aliorum sunt expositi. Schef. Ἀντανάκλασις, aut allusio ad ἔτυμον *pœnitentiæ*: de quo sic Auson. Epigr. 12. 'Sum Dea, quæ facti non factique exigo pœnas; Nempè ut pœniteat, sic Metanœa vocor.' Turpe quidem, pœnitenda

committere; non vero turpe, commissorum pœnitentiam agere. Ἡ μετάνοια φιλοσοφίας ἀρχὴ γίνεταί, ait Hierocles. Inde (quod notat approbaturque Heraclides Allegoriis Homericis) ἡ σὺν φρονήσει μετάνοια ἐν τοῖς ποιήμασιν Ἀθηναῶ νομίζεται. Alexander M. apud Julianum Imp. in Cæsariibus; Ἡ μεταμέλεια, σώφρων πᾶν, καὶ τῶν ἐξημαρτηκότων σώτεια δαίμων. Quare ab eo, quod præcedit, Phædrus hoc epitheton sumit. Τὸ γὰρ σαθρὸν τῆς αἰρέσεως τῆ μεταμελεία ἐλέγχεται, ut iterum Hierocles. Præsch. Codex Vossianus habet: *Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ*. Lege: *Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ*. Heins. Jorrand, de Reb. Get. cap. 31. 'Sera pœnitidine in campis munitiones efflagitant.'

Fere dant pœnas turpi pœnitentiâ] Cod. Danielis, *gaudent verbis subdolis*, *Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ*. Hoc Guyeto placet; sed Salmasius legit, *Seræ dant pœnas turpi pœnitentiæ*; vel *Seræ* pro *Seræ*. 'Pœnitentiam agere' est apud Valer. Maxim. *Turpis pœnitentiæ* est, quia decipitur, qui verbis subdolis laudatur. Gud.

Fere dant pœnas turpi pœnitentiæ] Non abs re quibusdam rectius videbitur, quod exemplar Danielis suggerit: *Qui se laudari gaudent verbis subdolis*, *Seræ dant pœnas turpeis pœnitentiæ*. Rig.

3 *Quum de fenestra corvus*] Hoc pertinet Horatianum illud Epist. II. 'Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet Plus dapnis, et rixæ multo minus invidiæque.' Eandem vero fabulam sic paucis narrat Apuleius lib.

de Deo Socrat. 'Corvus, ut se vocalem præberet, quod solum decesse tantæ ejus formæ vulpes simulaverat, crocitate adortus, præda, quam ore gestabat, seductricem compotivit.' *Rig.*

De fenestra] Idem saxum volvit Æsopus fab. 208. Gabrias fab. 19. Aphthi. fab. 29. Anon. fab. 15. Experitur hic adulationis laqueos corvus, cujus ipse alias imago, tam rapacitatis ratione, quam similitudine Græcæ vocis. Vide Agapet. Diac. cap. 12. *Prasch.* Latinissime Testamentum Vetus Porcelli: 'Adfer mihi de culina cultrum.' Eunius apud Nonium in *prognariter*: 'Animam de corpore mitto.' Sic 'fugere de civitate,' Fabius usurpavit. Ulpianus lib. vii. ff. de furt. 'furtum facere de domo.' Pro *fenestra, canistro* Heinsius maluisset. Possumus tamen *fenestram* accipere de quocunque foramine in muro aut pariete. Virgilius Æn. ii. vs. 482. 'Ingentem lato dedit ore fenestram.' Donatus: 'Alusit de hostio ad fenestram; cæterum cavernam dicere debuit factam.' Sic Vitruvius lib. x. 22. 'Qua machina accessura erat, ea regione murum pertudit, et jussit omnes publice et privatim, quod quisque habuisset aquæ, stercoris, lutî, per eam fenestram, per canales effundere ante murum.' Habes manifeste *fenestram* pro foramine, pertusione facta in muro. Sic interpres Bibliorum ad Cor. ii. 11. 'Per fenestram in sporta dimissus sum per murum.' Græca ita habent: Καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχάλασθη διὰ τοῦ τείχους. Nihil aliud intelligitur, quam foramen in mœnibus, qualia habebant multa, ad emittenda tela. Hesychius: Θυρίς, ὀπή μικρά. H. e. *Θυρίς est parvum foramen.* Scheff. Heinsii emendationem optimam esse nullus dubito: in canistris enim edulia et cœnarum reliquiæ reponebantur. Horat. Sat. ii. 6. vs. 101. apposite de mure: 'Multaque

de magna superessent fercula cœna, Quæ procul exstructis inerant hesternæ canistris.' Ubi Vetus Commentator a Cruquio editus: 'Canistrum sportula est, panibus, frustulis, et reliquiis cœnæ excipiendis.' Ita et Virgilius Æn. i. vs. 701. 'Dant manibus famuli lymphas, Cereremque canistris Expediunt.' Val. Flac. i. 253. 'Extæ ministri Rapta simul veribus, Cereremque dedere canistris.' Juv. Sat. v. 74. 'Vis tu consuetis audax conviva canistris Impleri?' Stat. Theb. i. 523. 'His cumulare canistris Perdomitam saxo Cererem.' Nisi *fenestram* hic capimus, in qua cibi venales proponebantur, vel pendebant, ut inf. iii. fab. 4. *Burn.*

4 *Residens*] Ut supra fab. 12. 'restitit.' Virg. Æn. v. 'Siccaque in rupe resedit.' *Schef.*

Hunc vidit vulpes] Hæc enim Æsopii chori veluti dux est. Χρῆται γὰρ αὐτῇ ὁ Αἰσωπος διακόνῳ τῶν πλείστων ὑποθεσέων, ὥσπερ ἡ κωμῳδία τῷ Δαύῳ, ut est in Iconibus, Philostrato adscriptis. *Prasch.* Forte leg. *Vulpes adivit, deinde sic cœpit loqui.* Heins. *Vidit bene se habet.* Æsopus fab. 208. Ἀλώπηξ δὲ τοῦτον θεασαμένη. Et ita quoque Aphthonius. *Deinde sic cœpit loqui non rejicio.*

Hunc vidit vulpes, dehinc sic occæpit loqui] Mss. Rem. *Vulpis hunc vidit, dehinc sic cœpit loqui.* Salmas. *Vulpes ut vidit, sic dehinc cœpit loqui.* Mss. Wissenb. *Vulpis hunc vidit, deinde sic cœpit loqui.* *Vulpis* pro *vulpes*, error describentium est; quamvis autem *occæpit* Plautinum sit, tamen Phædrus semper aliis in locis *cæpit*, græcismo ipsi familiarissimo. Sic lib. i. fab. 2. 'Corripere cœpit singulas.' 'Fugere cœpit,' lib. i. fab. 12. 'Inlicere cœpit,' lib. i. fab. 8. Fab. sequenti: 'facere cœpisset.' 'Flagitare cœpit,' lib. i. fab. 19. 'Cæperunt bibere,' lib. i. fab. 20. et eodem fab. 26. Lib. i. fab. 29. 'Orare incipit.' Lib.

ii. fab. 2. 'Cœperunt legere.' Lib. ii. fab. 5. 'Cœpit conspargere,' et infinitis aliis locis. Porro illud *deinde*, quod extat in Ms. Wissenb. præterquam quod metrum id postulet, vera est atque hinc loco conveniens lectio; hoc enim dicit Phædrus: Quum corvus, quod rapnerat, vellet comedere, vulpes hunc vidit, *deinde*, hoc est, post brevem meditatumculam, qua potissimum astutia corvo caseum eriperet, cœpit oratione ad fallaciam composita sic loqui. Eleganter sic sæpe Phædrus utitur illa particula. Sic lib. i. fab. 3. 'Seque exornavit, deinde contemnens suos;' et lib. iv. fab. 19. 'Des primum veniam, deinde si pulchre vides.' Sic lib. iii. fab. 7. 'Lupus forte occurrit; deinde salutantes invicem, Ut restiterunt: Unde sic, quæso, nites?' Ita enim ibi legendum est: et contra mentem Phædræ et Codices Mss. transposuit Pithæus. *Gud.*

6 *Qui*] Qualis, quam magnus atque admirabilis! Nam intendit sensum. Cicero de Divin. i. 'Xenophon Socraticus, qui vir et quantus!' *Schef.* Ms. Vossii habet, *quis pinnarum*. Heins. Ita perpetuo variant codices, et quamvis non multum interesse censeam, præferrem tamen *qui*. Ita apud Ovid. Art. ii. 361. 'Qui stupor hic, Menelaë, fuit?' Trist. iii. 11. 5. ex Mss. 'Qui gradus ulterior.' Trist. iv. 1. 23. 'Qui me deceperit error.' Valer. Flac. iv. 704. ut ante Carriorem legebatur: 'Heu qui datus iste Deorum Sorte labor nobis?' Vid. Pier. ad Virg. *Æn.* vi. 561. qui recte et lib. ix. 723. 'qui casus agat res,' ex auctoritate Charisii reponit: quod firmat Ovidii locus Met. xiv. 162. 'Qui te casusve, Deusve, Servat, Achæmenide?' *Burm.*

Nitor] Splendorem intelligit, quamvis paulo minus sit *nitor*, quam *splendor*: cum hic quasi radios emittat, *nitor* minime; id quod volebat Plinius, quando lib. xxxvii. 2. de vasis

myrrhinis: 'Splendor his sine viribus, nitorque verius, quam splendor.' Vires enim eas intelligit, quæ, velut fulguris aut radorum solis, oculos percellunt. *Schef.*

7 *Geris*] Ex germana et ingenua Latinitate, *gerere* pro habere. Ita Virgil. 'Gerens vocem Methysci.' Ita Terent. 'Infirmum animum gerunt.' Ita Salustius, et optimi quique. *Fab.* Ex germana et ingenua Latinitate *gerere* posuisse pro, habere, ait Faber. Bene, quanquam *gerere* non solum sit sic simpliciter habere, id est possidere, quam sic habere, ut et tu præferas, et alii id respiciant ac observent. Et huc spectat ille locus Virg. a Fabro laudatus ex *Æn.* xii. 'Cuncta gerens, vocemque, et corpus, et arma Metisci.' Cui nunc adjungo alium similem ex *Æn.* i. ubi pariter sic usurpatur: 'Virginis os habitumque gerens, et virginis arma.' Curtius quoque ita lib. iii. 3. 'Eminebant duo aurea simulacra cubitalia, quorum alterum Nini, alterum Beli, gerebat effigiem.' *Schef.* Locis Scriptorum a Fabro congestis adjicio Plautinum, qui est in Truculento, iv. 4. 17. de mure. 'Qui, si unum ostium obsideatur, aliud per fugium gerit.' *Axen.* Vide ad Calpurn. Flacc. Decl. xiii.

8 *Nulla prior ales*] Usitatius est Poëtis *ales* genere masculino. Aliquando tamen et feminino reperitur. *Ritt.*

Prior] *Putate te*, quod intelligendum; *prior* autem est, melior, seu potior, præstantior: quoniam sic prævaluisset rebus omnibus, nec pulchritudine solum, sed et voce. Virgil. *Æn.* xi. 'Hic pietate prior.' Adde Serv. ibi. *Schef.* *Prior*, id est, pulchrior. Horat. Carm. iv. 10. 'Nunc et qui color est puniceæ flore prior rosæ.' Ubi vetus scholiographus: '*Prior*: pulchrior.' *Axen.* Sic in Priapei. Carmine 45. 'Num tandem prior es puella, quæso?' id est, pul-

clrior. Ita 'prima puella,' Ter. Eunucli. III. 5. et de quacunq̄ re, quæ præstat, ut 'prius fædus' Flor. I. 16. non tempore, sed religione: et ita passim. *Burm.*

9 *At ille stultus dum, &c.*] *Ostendere* hic pro ostentare, jactare, ut apud Virgil. *Æn.* v. 376. 'Ostenditque humeros latos.' Ubi Servius male Virgilium reprehendit: unde patet quam inconcinne Gebhard. *Crep.* III. 10. voluerit hic legi, *voce os tendere.* *Burm.*

Dum vult vocem ostendere] Apuleius: 'Dum vult clarissime clangere,' *Rig.*

Ostendere] 'Pro, ostentare.' *Salmasius.* *Gud.*

10 *Emisit*] Sic Terent. *Phorm.* v. 5. 'Emissa est manu.' *Supra* fab. 5. 'Ore demisit cibum.' Sic enim ibi legi oportere dixi tum, et vel locus hic confirmat. *Schef.* Forte melius hic legi posset, *Amisit.* Ita Curtius, de corvo quoque verba faciens, I. IV. c. 6. n. 11. 'Forte prætervolans corvus glebam, quam unguibus ferebat, subito amisit.' Et idem lib. IX. 26. 'Nolite maturos fructus per inertiam amittere e manibus.' Apulei. *Metamorph.* VI. 'Ut vel unam de manibus amittas offulam.' Ad quem locum v. *Pricæum.* Ita et Cicero *Verr.* III. 13. 'Cum rem de manibus amisisses.' Sic apud Lucret. IV. 507. *Lambinus* legit: 'Quam manibus manifesta suis amittere quæquam:' pro *emittere*, et egregie vindicat. Nec recte puto *Muretum* et *Acidalium* apud Auctorem *Dialogi de Orator.* cap. 5. pro 'Amittit studium,' *Emittit* legere: nam sic passim apud *Ciceronem*, *Livium*, et *Cæsarem*, 'amittere occasionem.' An tamen non rectius *Omisit* legendum sit, dubitationem injicit *Acron* ad *Horat.* Sat. II. 5. vs. 56. ubi hanc eandem fabulam, ad quam adluserat *Horatius*, refert his verbis: 'Corvus, cum prædam ore portaret, laudatus a vulpe, quod bonam vocem haberet, clamare incipiens, omissam

prædam perdit.' Et *L. Septimius* (*Dictyn Cretensem* vocant) lib. v. 7. 'Avis aquila stridore magno immittit se, atque extorque partem cripit, moxque supervolans ad naves Græcorum pergit, ibique raptum omittit.' Apud Terent. *Adelph.* v. 8. 'Non omittis,' *Micio* dicit *Demææ*, qui manibus eum tenebat. *Senec.* *Agamemn.* 141. 'Proinde omisi regimen e manibus meis.' Vide et ad *Ovid.* *Amor.* II. 1. 17. *Burm.*

11 *Vulpes*] Ms. *culpīs.* *Heins.*

12 *Tum demum*] Eleganter notat *judicii tarditatem.* Terent. *Heaut.* II. sc. 3. 'Vah! nunc demum intelligo.' *Adde* *Andr.* v. sc. 3. ibique *Donatum.* *Scheff.*

Corvi deceptus stupor] Id est, *Corvus* stupidus. Sic 'error *Herculis*,' id est, *Hercules* errans, ut dixi in *Verisimilibus.* Sic *Virgilius* in *prolusionibus* 'nocturnum' vocat 'stuporem,' id est, hominem stupidum: et *Catullus* similiter: 'Talis iste meus stupor nil videt, nihil audit.' De quo infra sub finem, *Schiop.* Id est, *corvus* stupidus; aliquot exempla ad *Oppianum* *Vir doctiss.* *Conradus Rittershusius* conguessit: hæc autem erit mea symbola. Apud *Martialem*, 'doctorum corda virorum,' id est, docti viri. Apud *Euripidem*, ἐμὸν δέμας pro, me: τὸ σὸν δέμας pro, te, apud eundem in *Hecuba.* Ita δὲ μήτηρ σεβασμῆ: ita Μέμνονος βία, pro *Memnone* ipso apud *Pindarum*, et alibi, Αἰάκου παίδων τ' ὄργα (quo loco ὄργη indoles est) pro *Æacus* et filii. His addas *lepidum* illud *Ennii*, 'Olli respondit suavis sonus *Egeriai.*' Id est, ei suaveloquens *Ægeria* respondit. Ita 'meum cor' pro, ego, apud eundem pag. XXVII. collectionis *Scrivarianæ.* Ita denique apud *Persium* 'cor *Ennii*,' pro *Ennio* ipso. *Fab.* *Dictum* est supra c. 8. *Adde* quoque *Barthium* *Adver.* lib. LII. 3. *Stupor* refertur ad animum, et usurpatur de

eo, qui et illa non intelligit, quæ ab omnibus intelliguntur. Ἀναίσθητον Græci vocant, de qua vide Theophrasti Characteres, et ibi Casanbonum. Schef. Mss. libri hic exhibent: *Corvus eur dolosis fuisset deceptus fraudibus ignavius*. Vossii codex habet, *Cerdonis dolos*. Lege: *Tunc demum ingemuit corvus delusus dolos*, vel *strophas*, ut in fabula sequenti. Heins. Nil muta. Senec. Suasor. II. 'Corvo stuporis testimonium reddendum.'

13 *Hac re*] Id est, hac fabula, hac narratione, hoc exemplo, hoc argumento: infra fab. 27. 'Hæc res avaris esse conveniens potest.' Axen.

Hac re probatur quantum ingenium valet, Virtuti et semper prævalet sapientia] Ausonius tetrastico in Severum Pertin. 'Punica origo illi, sed qui virtute probaret, Non obstare locum, quum valet ingenium.' Respicit autem Ausonius absque dubio fabulam hanc de vulpe et corvo, immò hoc ipsum ἐπιμύθιον Phædri, quod res et verba ista indicare videantur. Sed re ipsa Ausonius Severum voluit comparare Æsopeæ huic vulpi; nam ut vulpes, cum inhiaret caseo, virtute sua probaret, quantum valeret ingenium, neque ipsi obstare locum, etiam non celsissimam arborem, cui corvus insidebat; similiter Severus, inhians imperio, virtute atque astutia vulpina probavit, non obstare celsitudinem loci, quum ingenium valeat. Sed omnino verius esse existimo, primum hunc versiculum esse spurium et irreptitium, a Monacho glossatore formatum ex hoc Ausoniano disticho: explicaturo enim apud Phædrum, quomodo virtuti prævaleat sapientia, in mentem illi venit illud Ausonianum, 'Virtute probari, Non obstare locum, quum valet ingenium.' Unde, ut solebant tum temporis, sive historicorum sententias, sive gnomicos quosvis veterum Poëtarum versiculos in monostichos iambos redigere, quod aliquot mille exemplis Gruterus os-

tendit, glossator formavit hunc iambum ad marginem Phædri, mutatis paucissimis verbis. Nam cum in Ausonio reperisset, 'Virtute probari, Quum valet ingenium'; ille pro *Virtute* posuit *Hac re*; respiciens ad primam in Phædri genuino versiculo vocem *Virtuti*, quam ita voluit explicare, secutus Ausonium, quamvis parum apte; deinde *quum* fecit metri causa *quantum*, non animadvertens Latine non dici *quantum valet*, sed *quantum valet*. Deinde spurium et ἔμυσον hunc esse versiculum ex antiquissimo codice fabularum Æsopiarum Wissenburgensi patet, in quo Phædri pleræque fabulæ satis ampla paraphrasi explicantur, in quo nec vola neque vestigium hujus inepti versus exstat; sic enim redditur ultima pars fabulæ: 'Tunc vero corvus ingemuit stupore deceptus; multi, quod viribus non possunt, sapientia explicant.' Ubi recte et eruditius, quam a Monacho fieri potuisset, explicatur illud *Virtuti* (sic enim scribendum est apud Phædrum, *Virtuti semper prævalet sapientia*, ut et Salmas. ad oram libri notavit) de viribus, unde vetustas illius Paraphrastæ apparet. Vides autem egregie putidum illum versum omitti, quod sane non fecisset, si eum in suo exemplari reperisset, cum, Phædri vestigia proxime premens, nullum verbum alicujus momenti intactum relinquit; deinde etiam, ut monet Priscianus, adfabulatio, sive oratio, qua utilitas fabulæ docetur et retegitur, quam Græci ἐπιμύθιον vocant, a quibusdam prima, a plerisque postrema ponitur; apud Phædrum, sæpius primo, nunquam etiam extremo, sed nunquam in una et eadem fabula utrobique et primo et ultimo loco reperitur, ut hic factum est. Nam cum adsit elegans προμύθιον, et Poëta more suo fabulæ summam satis jam tradidisset in initio fabulæ duobus illis versiculis, 'Qui se laudari,' &c. quis non videt,

valde absurdum esse iterum in fine Poëtam intervenire, dictantem aliud ἐπιμύθιον? Hoc autem voluit ille glossator, qui istum versiculum nobis intrusit: cum enim non caperet, quo pertineret ultimus ille versiculus, *Virtuti semper prævalet sapientia*, addito suo fictitio, Phædrum, qui adfabulatoris officio in principio fabulæ jam functus erat, denuo fecit loquentem. Frustra et inepte, cum non intelligeret artificium Phædri; perquam suave enim et elegans in fabulatore nostro est, si quid amplius præter ἐπιμύθιον lectorem e fabula monere vult, id plerumque ἡνωτικῶν versiculo ad finem fabulæ aliis disserendum committere: scilicet, ut animalia et alii, in fabulis loquentes lusus jocosque snos, ultimo versiculo ad Epigrammatis exemplum non quidem acuta adeo, sed gravi, ut decet, sententia lectorem dimittant. Sic lib. I. fab. 26. ‘Peregrinam sic locutam volucrem accepimus: Sua quisque exempla debet æquo animo pati:’ et lib. III. fab. 8. lupus, speciosam libertatem animose repudiens, canem ita dimittit: ‘Regnare nolo, liber ut non sim mihi.’ Sic lib. III. fab. 18. Jupiter tali effato desinit: ‘Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria:’ et lib. III. fab. 12. ‘Id demum est homini turpe, quod meruit pati.’ Ita enim hoc loco fingitur corvus, deceptus, et sero sapiens et ingemiscentes, dicere hanc sententiam: ‘Tum demum ingemuit corvi deceptus stupor: Virtuti semper prævalet sapientia.’ *Ingemuit* hic valet idem ac cum gemitu dicere. Sic Statius Theb. lib. XI. fin. ‘An ne prope limina clarum Ingemat?’ Et statim, ‘Vires solutas ingemit:’ hoc est, cum gemitu queritur. Idem lib. XII. initio: ‘Gemitus tandem erupere paterni: O nisi magnanimus tantæ te laudis inisset Ardor, Echionios mecum venerande penates, Atque ultra recture puer.’ Hoc est, pater cum gemitu

tandem exclamat. Eodem modo noster lib. V. fab. ult. ‘Cui senex (canis) contra latrans;’ id est, latrando obijciens. Sic Stat. Thebaid. lib. XII. vs. 780. ‘Nec non prius ore superbo Intonat,’ id est, cum fremitu proclamatur. Nonnunquam vero additur aliud verbum. Sic Ovid. Metam. VII. ‘Æacus ingemuit, tristisque ita voce loquutus.’ Ovid. Metam. lib. VIII. in fin. ‘Gemitus sunt verba secuti.’ Apud Phædrum vero gemitus verba secuta sunt. Idem Metam. lib. XI. ‘Tum demum ingemuit: Neque, ait, sine numine vincis.’ Quod plane respondet Phædri loco; nam illud *ait* in ejusmodi confabulationibus et omitti et addi potest. *Gud.*

Quantum ingenium valet] Laborare hunc versum adnotatum quidem est asterisco. Vide num levi mutatione legendum, *Hac re probatur, ingenium quantum valet.* Nev. In *quantum, τὸ m*, ut sæpe apud Phædrum, non eliditur. *Prasch.* Vel transponenda verba sint, vel elementum *m* syllabam in sese inclinatum sustineat necesse est. Vide quæ ad fab. 4. dicta fuerunt. *Fab.* Hic syllaba ultima non eliditur, ut monuit Rittershusius, et repetit Faber in suis. *Schef.* Hos vero duos versus delendos, ut spurios, notavit ad marginem Heinsius; quia Phædrus, quo fabulæ suæ pertineant, sæpe ante ipsam narrationem, raro post narratam prodit fabulam, non vero utroque simul loco: et versum priorem ejecit, duce Gudio, ex sua editione Hoogstratanus. Nos nobis tantum non permittimus. *Burm.*

Quantum ingenium valet] Sic Avienus fab. 40. Vulpi consilium tribuit: ‘Vade, ait, et pictæ nimium confide juventæ; Dum mihi consilium pulcrius esse queat.’ *Rig.*

Quantum ingenium valet] De præstantia ingenii multa notavi olim ad Oppianum, quæ huc conferri possunt. *Tὸ m* non eliditur hic ante vocalem. Exempla similia sunt apud Lucreti-

um et Q. Serenum Sammonicum. *Ritt.*

20 *Virtute*] Mallet Rittershusius, *Virtuti*. Et sic Barthius quoque ad Grat. p. 36. Salmas. ad Spar. p. 26. Quid? si *pravalere virtute* sit, valere præ virtute, hoc est, ante virtutem, et sic ponatur in respectu ad præpositionem, quæ componit verbum. Quomodo 'incumbere arma' etiam in Salustio reperitur. Quanquam cum in vet. cod. absit *semper pravalet sapientia*, Neveletus corrigat: *Hac re probatur ingenium quantum valet*. Etiam Heinsius versum ultimum, ut spurium, repudiat. *Schef.* Hoc loco *virtus*, vis est, *ρόμη*. Videlicet primis Urbis temporibus τὸ *virtus* aut ἀνδρείαν significabat, aut robur. Inde

illud Ennii, 'Melius est virtute jus.' idque adeo verum est, ut a Plutarcho quoque, primulo statim Coriolani initio, sit observatum. Verba prudentissimi scriptoris sunt: "Ὀλως μὲν οὖν ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἡ Ῥώμη μάλιστα τῆς ἀρετῆς τὸ περὶ τὰς πολεμικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἐκύδαινε πράξεις. Καὶ ἐμαρτυρεῖτο τὴν ἀρετὴν ὑπ' αὐτῶν ἐνὶ τῷ τῆς ἀνδρείας (virtutis) ὄνόματι προσαγορεύεσθαι καὶ τοῦτο τοῦ γένους ὄνομα κοινὸν ὑπάρχειν, φ' τὴν ἀνδρείαν ἰδίᾳ καλοῦσιν. Hæc Plutarchus. *Fab.*

Virtute] Malim *Virtuti*. Cæterum sententia hæc manifeste translata est ex hisce Ennianis versibus: *Melius est virtute jus. Nam sæpe virtutem nanciscuntur mali. Jus atque æquum se a malis spernit procul*. *Ritt.*

FABULA XIV.

1 *Malus*] Artis suæ imperitus. Sic 'poëtam malum' dixit Cicero in De Nat. Deor. *Schef.* 'Malus medicus' Cicero ad Fam. iv. 5. et Senec. de Clement. i. 17. Ita *κακὸς ἱατρὸς* Æschyl. Prometh. 472. et contra Horat. Sat. i. 3. 'sutor bonus.' 'Malus Citharædus' Suet. Ner. 40. *Burm.*

Malus sutor] Ex malo sutore malus medicus, et Chironica arte institutus: οὐ Χείρων, ἀλλὰ χείρων. Vetus Gloss. 'Pessimus: *κάκιστος, χείριστος, ἔσχατος, χείρων.*' Notavi ad Onosand. p. xi. *Rig.*

Deperditus inopia] Eleganter, de eo, cujus facultates omnes sic exhansit, ut jam sutor esse diutius non posset. Plane sicut Germani *verdorben*. Est autem hic omissa conjunctio, ut supra fab. 10. 'Oppressum ab aquila, fletus edentem.' Ubi vide, quæ notavi. Quanquam, nescio quomodo, mihi rectius videatur, *inopiaque perditus*. Nam *deperditus* hand facile sic repe-

rias. At *perditus* est apud optimos scriptores. Ipse Cicero pro Domo c. 44. 'Quem in numerum ex multis Clodiis nemo nomen dedit, nisi aut egestate aut scelere *perditus*.' *Schef.* Cic. de Provin. Cons. c. 5. 'Non solum bona, sed etiam honestatem, miserii deperdiderunt.' Val. Max. vii. 3. 8. 'Amore scorti deperditus.' *Burm.*

2 *Medicinam facere*] Aliter hic usurpat, quam supra fab. 9. Hic enim *facere medicinam* est, artem eam exercere. Quod miror Rittershusium præterituisse, hosque locos pro iisdem habuisse. Plautus isthac ratione dixit, 'Facere artem ludicram,' in Aulul. Act. iv. Sc. 3. Cicero in Verrin. 'Facere argentariam;' item, 'Facere mercaturam.' Supra non dicebat, 'Fecit medicinam,' absolute; verum, 'Fecit medicinam illi;' contra quam hic loquitur. *Schef.* Ita Græci ποιεῖν τὴν ἱατρικὴν. Alfenus

Jurisconsultus in l. xxvi. ff. de operis libertor. 'Medicus libertus, quod putaret, si liberti sui medicinam non facerent, multo plures imperantes sibi habiturum, postulabat, ut sequerentur se.' Ita dicuntur, qui vecturis vivunt, 'vecturam facere;' Varr. de re Rust. i. Notum etiam vulgare diverbium: 'Artem pudere proloqui, quam factites.' *Axen.* Ita 'Facere lenocinium,' Sueton. Calig. 40. et 'Lanam facere,' Ovid. Met. vi. 31. et Epigr. Veter. Pithœi p. 121. et 'Barbatoriam facere,' Petron. lxxiii. ita enim malo nunc exponere pro, artificium tonsoris exercere: sic 'Topiariam facere,' Cicer. ad Q. F. iii. 1. 'Naviculariam facere,' Ver. v. 18. ubi vide Cl. Græv. et cap. 59. 'Argentariam facere,' et similia. *Burm.*

3 *Falso antidotum nomine*] Ita i. Timot. 6. 20. Vulgatus 'falsi nominis scientiam;' ad quem locum consule Pricæum. *Axen.* Pro, falsi nominis antidotum; id est, quod falso habebat hoc nomen; an potius, sub falso illo nomine, quomodo Juvenalis ait, 'falso nomine poscere,' Sat. i. *Antidotum* medicamentum est, quod contra venena datur. Cornel. Celsus, medicus latinissimus, et qui sub Augusto vixit, lib. v. 'Antidota raro, sed præcipue interdum necessaria sunt.' Adde cetera. Nam inde discas, proprium esse artis nomen, quo propterea Seneca, et Plinius deinde, et Quintilianus usi sunt. *Schef.*

4 *Verbosis strophis*] *Verbosas strophas* vocat eleganter, composita in elegantem speciem verborum multorum veluti decipula. Cicero 'Laqueos verborum' appellavit in Cæcina. Et sunt *strophæ* proprie laquei decipiendis feris. *Schef.* Proprie: nam, ut monet doctissimus scholiast. Aristophanis, *στροφὰ λέγονται καὶ οἱ συμπεπλεγμένοι καὶ δολεροὶ λόγοι.* Aliquando latius patet, ut apud Platonem in tertio Πολιτικῶν p. ccccxl. edit. Læmariæ: *Δεινὸς ὧν περὶ τὸ ἀδικεῖν,*

καὶ ἰκανὸς πάσας στροφὰς στρέφεσθαι. *Fab.* Martial. Ep. iii. 7. 'Nihil stropharum est: jam salarium dandum est.' Hinc adjectivum *strofosus*, quod in Glossario δόλιος exponitur. *Burm.*

Verbosis strophis] *Vetus Glossarium:* 'Συνεστραμμένη δμῖλλα: Tortiloquium.' Martialis Ep. iii. 7. 'Nihil stropharum est: jam salarium dandum est.' Ep. lib. x. 8. 'Jam strophæ talis abit.' *Vetus Gloss. Ms.* 'Στροφὰς Ἀντιλογίας, διαστροφὰς.' Hipocrates: *Νόμω ταῦτα ὦν χρῆ ἐς τὴν ἡτρικὴν τέχνην ἐνεγκαμένους, καὶ ἀτρεκέως αὐτῆς γνώσῳ λαβόντας, οὕτως ἀνὰ τὰς πόλεις φοιτεῦντας, μὴ λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἡτρώδης νομίζεσθαι ἢ δὲ ἀπειρή, κακὸς θησαυρὸς, καὶ κακὸν κερμῆλιον τοῖσιν ἔχουσιν αὐτήν, καὶ ὕναρ καὶ ὕπαρ.* Eundem etiam vide *περὶ τέχνης. Rig.*

Verbosis acquisivit sibi famam strophis] Ut solet illud agyrtarum et circumforaneorum genus, non solum famam, sed et rem facere: 'Aures verbis divitant Alienas, suas ut auro locupletent domos:' ut Accius vetus poëta de auguribus fecit, quibus nihil se credere ait. Versus refert Nonnius in Divit. Et alius poëta Pacuvius hoc genus hominum censet magis audiendum, quam auscultandum, id est, quam eis obsequamur. Versus ejus sunt apud Ciceronem in fine lib. i. de Divinat. quorum in primo legendum puto, *Nam istos:* ubi vulgo, 'Nam istis.' *Istos audiendum* Græcismus est elegans: *ἀκροατέον αὐτούς.* Exempla similia ex Plauto, Lucretio, Symmacho, jam ab aliis, præsertim Schoppio nostro Verisimil. lib. iii. 3. sunt observata, quæ non compilabo: sed iis et hoc addendum dico. *Ritt.*

Adquisivit] *Ms. adquesivit strophis:* id est, fraudibus, imposturis; a *strophæ, stropharius, strophiosus*, impostor, fraudator. Martialis Ep. lib. ii. 8. 'Jam strophæ talis abit.' Prudentius *Ἀποθ. i.* 'Captiosus sycophantarum strophis.' 'Tortiloquium:' *Gloss.*

Vet. 'strophæ:' Gloss. '*Strophæ*: Torcinus, fraus, nequitia involuta. *Stropharius* seu *strophiosus*: Impositor, fraudator.' *Gud.*

5 *Hic*] Eleganter pro, tunc. Sic supr. fab. 6. 'Hic auritus Clamorem subito tollit,' et II. 9. 'Hic bos latenti,' et v. 9. 'Hic tum venator dolens.' Terent. *Hecyr.* I. 2. 'Hic animus partim uxoris misericordia devinctus.' Ubi Donatus: 'Hic: pro, tum,' citatque Virgilium: 'Hic annis gravis atque animi maturus Alethes.' Cicero Acad. Quæst. II. 'Hic Catulus; Etsi heri, inquit,' &c. Idem pro Cluentio: 'Hic tum Fabricius, non modo ad meos vicinos et amicos non adduxit.' Idem Verr. III. 'Hic tum alius ex alia parte.' *Axen.* Elegantissime pro, Tunc, Eo tempore. Ita lib. II. 8. 'Hic bos latenti.' Curt. IV. 4. 'Hic rex fatigatus statuerat Ægyptum petere.' Cicero in Ver. v. 'Hic illi flentes rogare atque orare cœperunt.' Particula ex media latinitate deprompta. *Schef.* Valer. Max. I. 7. 1. ext. 'Hic dux: Italiæ vides, inquit, vastitatem.' Ovid. Met. II. 126. 'Si potes, hic saltem, monitis parere paternis:' et ita passim Virgilius, Terentius, et alii. *Burm.*

Jaceret] Decumberet. Bene, de ægrotantibus. Cic. Ep. IX. 20. 'Ego, te jacente, bona tua comedam.' Ita infra c. 21. hujus libri. *Schef.*

6 *Rex*] Rex hic, qui summam tenet Reipublicæ. Atque sic antiquitus appellabantur singularum quoque urbium moderatores. *Urbis ejus*, scilicet in qua exercebat medicinam. Quanquam ego mallem hoc pronomen jungere cum sequenti vocabulo *experiendi*, ut sit similis locutio isti Plinianæ, 'Illorum videndi gratia.' *Schef.*

Rex urbis ejus] Melius distinguitur, *Rex urbis, ejus experiendi gratia.* *Gud.*

Ejus experiendi] *Experimur* eos, qui suam nobis operam locant, mercenarios, inquam, cum eorum opera uti-

mur. Plaut. Mercat. 'Co. Vin' me experiri? *Ly.* volo. Co. mercedem cedo.' Nec satis decore sibi consuluit Lambinus, dum ibi *experiri* interpretatur, 'jure et judicio tecum contendere;' quin cocus conductus ait se paratum esse operam suam præstare: quam si uti et experiri nolit, debere eum tamen mercedem dare. *Schopp.* Schoppius hoc loco: '*Experimur* eos, qui suam nobis operam locant, mercenarios, inquam, cum eorum opera utimur.' Optime; at huic loco minime accommodate, quippe in quo longe aliud quid innuitur. *Experiri* hic est, explorare, tentare. Hoc enim Noster vult, accersivisse medicum hunc novum, et adhibuisse commentum, de quo sequitur, ut per id cognosceret artem atque fidem ejus. Nempe sic in usu fuit apud veteres, cum de medicina esset dubium. Elegans est exemplum apud Apuleium Asini, lib. x. in sceleratissima fraudulentissimaque muliere. 'Non prius,' inquit, 'medicorum optime, non prius charissimo mihi marito trades istam potionem, quam de ea bonam partem hauseris ipse. Unde enim scio, an noxium in ea lateat venenum?' Plautus in Pseud. 'Nunc ego te experiar, quid ames, quid simules.' Cornel. Nepos in Alcib. 'In hoc natura, quid efficere possit, videtur experta.' Velleius II. 28. 'Hæc naturalis exempli imitatio ad experiendum Sejanum Cæsarem protulit.' *Schef.* Forte legendum *hujus experiendi*, vel *reii experiendæ*, ut supra ab fab. 12. *Heins.* Terent. *Hecyr.* v. 2. 'Hanc nunc experiamur.' Eodem sensu Florus lib. I. 5. 'Quem rex in experimentum rogavit:' et cap. 13. 'Ut in experimentum illatam putem divinitus calamitatem.' *Burm.*

7 *Fusa aqua*] Ovidius Metam. XIV. 401. 'Fusos latices.' *Heins.*

9 *Bibere*] Forte legendum *Obbibere.* *Heins.* Hoc verbum in antiquis Ci-

ceronis editionibus Tuscul. I. 40. reperitur, postea tamen a viris doctis expulsum; et pro eo *obduxisset* repositum; quod defendunt Victorinus et Schottus ad Aurel. Victor. de viris Ill. cap. 76. et ita Senec. Troad. 1163. 'Obduxit statim, Sævusque totum sanguinem tumulus bibit.' Ita *obsorbere* apud Hygin. fab. 125. recte defendit Munckerus. *Obbibere* forte etiam Ovidio reddi posset Art. Am. III. 763. ubi codices scripti, 'Hoc bibe, qua patiens caput est,' et legi *Obbibe*. Richterius per caras Musas jurat, se malle *Ebibere*: sed hoc est pro libidine cuncta mutare. Quia vero Heinsiana hæc correctio, ut semper, ita hic quoque, displicet Gronovio, qui ex ultima syllaba *τοῦ τοξικου* repetita mavnit, *Tum bibere*; posset aptius legi, *Combibere jussit*. Horat. Od. I. 37. 'Ut atrum Corpore combiberet venenum.' *Burm.*

Posito præmio] Suspicio est, Phædrum hæc, ut alia, e fontibus maximi Poëtarum delibasse, qui Æn. lib. v. 'Invitat, qui forte velint, et præmia ponit.' Apulei. Miles. I. 'Hæc tibi merces posita est.' *Axen.* *Posito*, pro, proposito. Imitatione Virgilii, qui Æn. lib. v. 'Invitat precii animos, et præmia ponit.' *Schef.* Jul. Obseq. LXXXV. 'Quæ avis, præmio posito, ab aucupe capta.' Apulei. Met. I. 'Hæc tibi merces posita est.' Hinc ludi, in quibus palma posita erat, *θεατρικολ.* Vide Comm. ad Marm. Oxon. III. Martial. Spectac. 29. 'Lex erat ad digitum posita concurrere palma.' *Burm.*

10 *Timore mortis*] Imminentis ex haustu poculi toxicati, sicut credebatur. Quod scribo, ne quis erret, ac de timore a rege accipiat. *Schef.*

11 *Non artis ulla medicum se prudentia*] Scientia, peritia; sic 'Prudentiam literarum,' Cicero, et 'Prudentiam operum,' Ovidius. Pari sensu apud Columellam lib. II. 22. 'Prudens agricolationis' legitur. *Schef.*

Recte Heinsius *medicæ* corrigit. Ita fere semper loquuntur auctores. Hygin. fab. 101. 'Quibus Achilles respondit, se artem medicam non nosse.' Ubi vide Doctissimum Muncker. Ovid. Metam. II. 618. de Apolline: 'Medicas exercet inaniter artes.' Sic Curtius lib. VII. 4. 8. apposite ad mentem hujus loci, 'Artis magicæ magis professione, quam scientia, ce-leber.' *Burm.*

12 *Nobilem*] Refertur ad claritatem famæ. Nam præcedit: 'acquisivit sibi famam.' Curtius III. 6. 'Erat inter nobiles medicos secutus Philippus.' *Schef.*

13 *Addidit*] Cl. Gronovius, in suis ad me literis: 'Lego *edidit*, ut fab. 12. *Moriens vocem hanc edidisse dicitur.*' Idem Heinsius conjecit. *Schef.* V. supra ad fab. 12.

Addidit] Gronovius apud Schefferum legit, *edidit*: ut fab. 12. *Moriens hanc edidisse vocem dicitur*; quæ conjectura etiam Heinsio in mentem venit. Sed recte est *addidit*, scilicet iis, quæ advocata in concione sunt ipse fatebatur. Sic lib. v. fab. 6. 'Ostendit ille prædam et adjecit simul.' *Gud.*

15 *Capita*] Vide supra cap. 7. Elegantissime hic autem usurpatur, propter sequens *pedes*, augetque dicti acrimoniam ex oppositione. *Schef.*

Capita vestra non dubitatis credere] Cato apud Gell. I. 15. 'Pharmacopolæ verba audiuntur, verum ei se nemo committit, si æger est.' *Gud.*

16 *Cui calcandos nemo commisit pedes*] Marcus Cato apud Gellium lib. I. 15. de quodam hujuscemodi nebulo et plano: 'Ita est cupidus orationis,' inquit, 'ut conducat, qui auscultet. Itaque auditis, non auscultatis, tanquam pharmacopolam; nam ejus verba audiuntur, verum ei se nemo committit, si æger est.' Scribonius Largus ad C. Jul. Callistum: 'Raro enim aliquis,' inquit, 'priusquam se suosque credat medico, dili-

genter de eo iudicat: cum interim nemo ne imaginem quidem suam committat pingendam, nisi probato prius artificio.' Deinde subjungit: 'Quia sunt quidam, qui pluris omnia, quam se ipsos, æstimant.' *Rig.*

Calceandos] Calceis instruendos, muniendos. Probum verbum. Nam et Plautus, quamvis per jocum, 'Dentes calceatos' dixit in *Capt.* et 'Calceare soccis' usurpat Plinius ex Varrone lib. xxxvi. 5. *Schef.*

Commisit] In editione Pithæana et Rittershusiana est *commiserit*. Censeo legendum, *nemo commisit pedes*. Et est ἀρχαϊκὸς notissimus, pro *commiserit*. Meurs. Conjiciebat Meursius *commisit*. Et sane ita postulat purioris Latinitatis ratio. Ita *pugnassit* pro, pugnauerit; *commossit* pro, commoverit; et alia id genus ὁσα κῶνς. *Fab.* Meursius mallet *commisit*, antique, pro *commiserit*. Faber probat, itaque ait postulare purioris Latinitatis rationem. Videtur tamen et recepta lectio posse stare isto sensu: Vos nunc ei committitis capita vestra, cui nemo antehac commisit pedes. Eandem fuisse etiam Cl. Freinshemii sententiam, video nunc ex notis ejus ad hunc scriptorem, post ipsius obitum publicatis, atque lætor. Cæterum *committere* spem significat et fiduciam. Sic inf. ii. c. 8. 'Hominumque tecto spiritum commiseris.' *Schef.* *Commisit* potest capi pro *commiserit*; sic *Credis* pro, credideris: Lucret. lib. v. 'Ne forte ex homine et veterino semine equorum Confieri credis centauros posse.' *Nescis* pro, nescieris apud Terent. *Eunuch.* iv. 4. *Ebullit* pro, ebullierit *Pers. Sat.* ii. *Buchn.* Forte legendum *crediderit*, vel *committat*. Heins.

Commiserit] Recte v. c. teste Pithæo *commisit*, nam et metrum id postulat. *Ritt.*

18 *Quorum stultitiæ*] Ordo hic est: *Quorum* impudentia est quæstus stultitiæ, id est, qui per impudentiam

suam quæstum et lucrum faciunt apud homines stultos et imperitos. *Ritt.*

Quorum stultitiæ quæstus impudentia est] Lubentius legerim, *Quorum stultitiæ quæstus imprudentia est*, hoc sensu: Quibus uberrimus quæstus est; quis, quæso? imprudentia stultitiæ; id est, eis emolumento est aliorum fatuitas. Et hæc lectio occurrit in prima editione Rigaltii; quæ tamen, nescio qua ratione, immutata fuit in illa meliori Ann. m.d.c.xxx. sed ego non possum non probare J. Georgii Grævii V. Cl. conjecturam, cujus me non ita pridem per literas participem fecit: ea est, *Quorum stultitia, quæstus impudentiæ est*; id est: Qui ita fatui sunt, ut quæstus ad impudentes devolet: vel, ut iis sit quæstus, qui gnaviter impudentes sunt. *Fab.* Putat Rittershusius, esse ordinem: *Quorum impudentia est quæstus stultitiæ*. Porro, *quæstum stultitiæ* interpretatur, quæstum apud stultos. Ego non existimo, Latinos formula hac ita uti, ut, cum Cicero ait de *Off.* i. 'Illiberales et sordidi quæstus mercenariorum,' intelligat, apud mercenarios, sed quos mercenarii faciunt apud alios. Sic ergo quæstus stultitiæ esset, quem stultitia facit. At hoc penitus repugnat menti præcedentium. Itaque lego: *Quorum stultitia quæstus impudentiæ est*: ac interpretor de iis, quorum de stultitia quæstum sibi facit impudentia aliorum. Ita scripseram olim, cum ab amplissimo Gronovio literas accipio, quæ hanc conjecturam meam firmant. Sic autem habent: '*Quorum stultitia quæstus impudentiæ est*, i. e. quorum simplicitas et imperitia præbet quæstum improbis.' Addit tamen: '*Vel quæstui*. Livius lib. iv. 30. 'Quibus quæstui sunt capti superstitione animi.' Sed et, *quæstus*, non male.' Eadem in mentem venisse olim Georgio Grævio postea ex notis Fabri observavi. Quanquam Faber ipse lec-

tionem aliam non rejiciat, eam nempe, quam habet prima editio Rigaltii, in qua pro *impudentia* legitur *imprudencia* est, hoc, sicut loquitur ipse, sensu: 'Quibus uberrimus quæstus est, quis, quæso? imprudentia stultitiæ; i. e. eis emolumento est aliorum fatuitas.' Et posset aliquis *imprudenciam stultitiæ* sic credere dictam, pro stultorum imprudentia. Verum nobis placent præcedentia. Sane etiam Freinsheimius: 'Ego non dubitem, a Phædro scriptum fuisse: *Quorum stultitia quæstui impudentiæ est.*' Ita enim ibi, non *imprudentiæ*, scribendum esse liquet. *Schef.* Lege *Quorum e stultitia quæstus impudentiæ est.* Heins. Ego *stultitia* ablativi casus esse putem, et hunc sensum: Per quorum stultitiam lucrantur impudentes: ita Liv. xxv. 1. 'Et quæstus ex alieno errore facilis est:' quæ Heinsianam firmarent lectionem. Si *stultitia* nominativo casu capias, erit appositio: Stultitia aliorum est quæstus impudentium:

ita Claud. Laud. Stil. 1. 99. 'Hector Irato vindicta fuit, vel quæstus Achilli.' Apposite Valer. Max. lib. 1. 3. de Chaldæis: 'Levibus et ineptis ingeniis, fallaci siderum interpretatione, quæstuosam mendaciis suis caliginem injicientes.' *Burm.*

Quorum stultitiæ quæstus impudentia est] Ms. *imprudencia*, probe! nam fatebatur, non 'artis ulla medicum se prudentia;' respicit itaque demenciam et stultitiam eorum, quorum errore et imprudentia quæstus est stultitiæ, et imperitiæ artis. Ita Phædrus II. 3. 6. dixerat 'Præmium est culpæ.' Sic eodem sensu lib. IV. fab. 3. 'Itaque quod multorum fugerat imprudentiam.' Sæpe confunditur autem *imprudencia* et *impudentia*. Sic Cæs. de Bell. Civil. lib. III. 'Integras vero tenere possessiones qui se debere fateantur, cujus animi, aut cujus impudentiæ est?' Sic meliores Ms. plerique; at Bong. teste codex recens *imprudencia*. *Gud.*

FABULA XV.

Asinus ad senem Pastorem] Eodem fere modo fabulatur Camerarius de Asino et Vitulo, p. 232.

1 *In principatu commutando sapius*] In Ms. legitur, pro *sapius*, *civium*; quod probum est, alterum a glossatore adscriptum. *Principatus civium*, ut 'Princeps civium' in Inscript. Sutrapud Gruter. p. 355. 3. 'Princeps Sabinorum,' ut notavimus ad Gruteri paginam 305. 7. Vid. apud Grut. p. 472. 4. ubi 'Princeps Civitatis Nopolitanorum.' Itaque *principes civium* dicebantur primores civitatis. Cæs. de Bell. Gall. lib. v. 4. 'Principibus Trevirorum ad se convocatis.' Atqui hi principes Tacito Histor. v. appellantur *Senatores*. Vide plura ad fab.

31. hujus libri; hic autem non puto de tali principatu civium agi, sed vocem *civium* referendam ad *pauperes*, ut *pauperes civium* dicantur plebei, humiles, eodem modo ut Virgil. *Æn.* lib. IV. dixit, 'Sancte Deorum.' Et Plin. 'Lanarum nigræ nullum colorem bibunt.' *Gud.*

Principatu] Generatim sic appellat imperium quodvis. *Schef.* Immo Romanos respicit, quorum imperatores adhuc *Principes* ex Augusti instituto dicebantur, ut notissimum.

Sapius] Sic, præter Fabrum, et Rigaltius editione postrema, et Rittershusius quoque. At vero media Rigaltii pro eo habet *civium*, quod ignoro, cur rejectum fuerit. Sane ad eundem

modum cap. 31. *Principatus gregis*, ut hic *principatus civium*. Et *civium* in suo codice reperit quoque Neveletus. Placet quoque Gudlio, qui ad sequens *pauperes* refert, ut sint *pauperes civium* pro, *cives pauperes*, vel, *pauperes ex civibus*. Schef.

2 *Nomen*] Ita primus edidit Bongarsius; priores habuerunt *mores*. Unde Heinsius faciebat *sortem*. Forte *mores* usurpavit pro conditione vendi, quam quisque eligit ex suis moribus. Verum integra librorum illorum lectio fuit ista: *Nil propter domini mores mutant*. Puto esse bonam, isto sensu: Nil mutant propter mores domini, cum sint iidem, et illius, qui decedit, et illius, qui subsequitur. Cicer. ad Att. vii. 'Tironem propter humanitatem et modestiam malo salvum, quam propter usum meum.' Schef. Meo animo proba et latina locutio est: *Nil propter domini mores mutant pauperes*, et propter hoc nihil mutem. Axen. Lege: *Nil præter dominum more mutant pauperes*. V. supra ad fab. 12. Heins. Ego *nomen* retinui, quia hæc fabula clare docet, pauperes non mutare mores: rogabat enim asinus, an victor binas clientellas esset impositurus, quod negat senex: sed illum iisdem moribus fore, quibus prior dominus. Sed *nomen principum* et *potentium mutant pauperes*, et cavillatio est de Ptolemæis, et regibus ejusdem nominis sibi succedentibus; hic enim non agitur de tali regno, sed de principatu civium, ut fuit in concertationibus inter Sullam et Marium, Pompeium et Cæsarem; quorum quis prævaleret, parum intererat pauperiorum, qui ab omnibus æque premuntur; intererat vero divitum et factiosorum, quia illi vel cum duce suæ factionis dominantur, vel succumbunt: sed pauperes modo *nomen* mutant, non *mores*; nec refert, quibus serviant, dum jugum portent. In regnis contra mutant sæpe *mores domini pauperes*,

quia magis ab hoc, quam ab illo, premuntur aut sublevantur: ita Macedones (quod rarum erat) mortuo Philippo in Alexandro 'Corpus hominis, non virtutem,' id est mores, 'regis mutasse se dicebant,' Just. xi. 1. hoc est: Nihil diversitatis in moribus deprehendebant. Pertinet ergo illa mutatio regnorum ad omnes, divites et pauperes, rerumpublicarum vero tantum ad divites, non æque ad pauperes, quibus nulla incrementa honorum aut dignitatum ex vicissitudine illa sperari possunt: sed æque miseri sunt et manent: divites vel cædibus vel exsilio partium fortunas luunt, vel ex victoria præmia amplissima capiunt. Sic Statius Theb. iv. 78. inter eos, qui Polynici auxilium ferunt spe prædæ et dignitatum, illos enumerat, 'Quis mutare potentes Præcipuum.' Burm.

Nomen] Mss. habent *mores*. Sed hoc ab erudito Scholiaste, qui locum Taciti Histor. lib. ii. 'Magis alii homines, quam alii mores,' margini adscripserat, in textum irrepsit. Gud.

Pauperes] Intelligit eos, qui quacunque ex causa subesse aliis coguntur, nullo speciali respectu ad inopiam nummorum; miseros, inferiores. Schef.

4 *Timidus*] Scribendum *tumidus*, id est, impotenter dominans. Meurs. Meursius et hic, et fab. S3. pro *timidus*, adoptat vocem *tumidus*: ultra necessitatem, ut videtur. Si pro sene vitulum ponas, eadem exhibit fabula, quam proponit Abstemijs fab. pag. 538. Præsch. Meursius emendat *tumidus*, contra mentem Phædri, ut opinor. Nam *timidum* vocat recte, propter ea, quæ sequuntur de consilio fugæ, asino dato. At *tumidus* quo pacto quadret in pastorem? sed nec de impotenter dominante usurpari solet, nec dominatur impotenter, qui asello singulas imponit clientellas. Meursii correctionem rejicit et Freinshemius. Schef.

Timidus] Meursius mavult *timidus*; non recte: *timidus* proprie dicitur senex. Horat. de Art. Poët. 170. 'Quærit, et inventis miser abstinet, et timet uti.' *Gud.*

Senex] Ms. *Senes*. *Gud.*

6 *Suadebat asino fugere*] Pro, fugam, Græca consuetudine. Consule Minervam Sanctianam lib. III. 6. *Schef.* Ita omnes editiones; mili autem persuasum est, Phædrum scripsisse: *Suadebat asinum fugere*; imitatur enim Virgilium suum, qui eodem modo Æn. x. 9. 'Quis metus aut hos, Aut hos, arma sequi, ferrumque lacessere suasit?' Et non audiendus Servius, qui *σολοικουιδὲς* esse putat, *hos suasit*. Ita enim veteres frequenter locuti sunt; sive infinitivus sequatur, sive omittatur. Sic apud Ovidium Epist. xvii. 185. ex duobus codicibus, Regio et Oxoniensi, legitur, 'Quam male persuades, utinam bene cogere posses?' et Trist. II. 314. etiam Mss. 'Curve meus quemquam suadet amare liber?' Virgil. Æn. x. 366. ex codicibus, 'Aspera quos natura loci dimittere quando Suasit equos.' Sic apud Curtium lib. VII. 11. 'Cophas admissus suadere cœpit Arismazen petram tradere,' libentius legerem, quia in Mss. mox sequitur, 'Gratiam regis initurus,' ubi cum Sebisio legendum *initurum*. Sic Tertullianus de cultu Fœminarum lib. I. 1. 'Tu es, quæ eum suasisti, quem diabolus aggredi non valuit.' Ita enim ibi legi debere recte monuit Barth. ad Claudian. Consul. Mall. ver. 212. Apulei. lib. IX. 'Tunc uxorem ejus tacite suasit, ac denique persuasi secedere paululum:' ita enim legendum.

Eadem constructione compositum *persuadere* sæpe reperitur. Sic Ennius apud Servium ad dictum locum Virgilii: 'Quis te persuasit?' Petron. XLVI. 'Aliqua die te persuadeam;' et cap. 72. 'Persuadeo hospitem nostrum.' *Fugere* autem hic positum est pro, fugiendum esse; de qua locutione vide Cl. Gronov. ad Liv. II. 5. Sic Justin. II. 11. 'Persuasi mori.' *Burm.*

Ne possent capi] Ne caperentur. Cic. Cat. I. 'Nonne impetrare debeat, cum vim non adhibere possit?' *Schef.* De hac locutione vide Præcæum ad Lucæ Evan. XVI. 2. et ad Apuleii Miles. lib. II. p. 129. et lib. IX. p. 570. et Torrent. ad Horat. Od. III. 3. 43. qui Poëtis hanc venustam loquendi formulam usitatam notat. Adde Gronov. ad Liv. XXXIII. 13. Passer. ad Propert. p. 425. Tennul. ad Frontin. I. 7. 7. *Burm.*

Ne possint capi] Id est, ne caperentur. Sic infra lib. I. fab. 23. 'An cibo possit capi.' Plane ut Afranius apud Nonnum: 'Ni possent homines delinimentis capi;' pro, Ni caperentur. Vide Scoppii nostri Verisimil. lib. II. 20. et Gul. Canter. Nov. lect. lib. II. 2. *Ritt.*

7 *At ille*] Lege *Ad illa*, ut supra fab. 13. correximus, vel *At illi*, vel *Huic ille*, ut infra, lib. II. fab. 32. 'Cui placidus ille.' *Heins.*

8 *Clitellas*] Instrumenta lignea, in quibus colligatæ sarcinæ imponuntur asinis vel equis, Festo teste. Dixi de his latius in opere peculiari de Vehiculari lib. II. 2. *Schef.*

Clitellas] Gloss. '*Clitellæ*: *ἔντυγες*.' *Gud.*

FABULA XVI.

1 *Fraudator nomen, &c.*] Præfero illud e veteri scheda Danielis, *Fraudator nomen cum locat*. Sed neque *Fraudator* mihi sincerum ac sine fraude illic esse videtur: non enim respondet ovi, quod animal plane innoxium est, et omnis fraudis ignarissimum. Itaque expendendus locus. Censebam ego: *Fraudatur nomen q. l.* estque *Fraudatur* pro, defraudatur, decipitur. Meurs. Hic versus malæ tractationis in Criticorum foro agere jure potest. Rittershusius in metro vitium ponit. Inobservatum scilicet plerisque, quod non semper iambo Phædrus ultimam regionem occupat. Salmasius (quod mihi indicavit Vir Cl. Jo. Cunr. Dietericus) de Modo Usur. cap. 16. p. 705. ita februare locum tentat: *Fraudatori nomen locans sponso improbo*. *Sponsus* (ut in seq. videre est p. 711.) accipi vult veteribus, pro sponsore. Haud scio, an scribendum sit: *Fraudator homines cum orat, sponsore improbo*. Ita mox: 'Ovem rogabat corvus modium tritici, Lupo sponsore.' Prasch. Ita edidit ex Mss. Rigaltius. Nec est quidquam immutandum. Malebant quidem Meursius: *Fraudatur, nomen cum locat sponsore improbo*; Salmasius de Mod. Usur. *Fraudatori nomen locans sponso improbo*; Gebhardus Crep. III. 10. *Fraudator nomen cum locat sponsor et improbus, Non rem expedire, sed malum addere (vel dare) expetit*; Freinshemius; *Fraudator homini quum dat sponsorem improbum: Non expedire rem, sed videri expetit*; alius, qui notas olim addidit interpretationi Gallicæ: *Fraudatur nomen qui locat sponso improbo, Nec rem expedire, sed malu videre expetit*; Praschius: *Fraudator homines cum orat, sponsore improbo*; Ursi-

nus: *Fraudator nomen sponsore locat cum improbo*. Verum frustra. Optime Gronovius in suis ad me literis, ubi totum locum ita scribit, et exponit: *Fraudator nomen quum locat sponso improbo, Non rem expedire, sed malum dare expetit*. Nomen locat, qui accepto mutuo vel merce alteri obligatur, qui suum tanquam debitoris nomen locat, et patitur apud alium esse in tabulis, in quas referimus, si cui mutuamus aut vendimus in diem. *Sponsus*, est idem, quod 'Sponsor,' Ovid. Amor. I. 13. 'Eadem sponsum consulti ante atria mittit, Unius ut verbi grandia damna ferat.' Is talis non rem expedire, rem solvere, reddere mutuum, vel mercis quod convenit pretium (ut Expedire nomen, Suet. Gram. 11.) sed dare damnum, vel malum, creditori expetit.' Similia et Heinsius ad me scripsit. Schef. Variis modis hunc locum tentavit Salmasius; primo ad Solinum p. 121. legit: *Avarus nomen dum locat sponso improbo*. Deinde aliter de Modo Usurarum p. 705. et 711. et Disquisitione de Mutuo p. 358. Nusquam bene. Tentarunt et alii. Mihi certum est in primo vocabulo *Fraudator* latere mendum, neque enim *Fraudator* respondet Cervo animali minime fraudulento, quod et Meursius vidit. Scribo e vestigiis Codicis Pithæani: *Vadato nomen qui invocat sponso improbum, Non rem expedire, sed malum dare expetit*. *Vadato sponso*, ut 'Casu vadato' apud Horat. Sat. I. 9. *Vadari* commune verbum teste Prisciano. Plaut. Pers. 'Vadatur hic me. P. Utinam vades desint.' Omnia hic vocabula juridica. *Nomen improbum*, ut 'Malum,' et 'Lentum nomen.' *Nomen*, qui pro altero debitorem se facit, aut legibus

obnoxium. Pro *invocat* possis legere etiam *advocat*, e vestigiis vulgatae lectionis. Utrumque hac significatione apud veteres Jctos usitatum reperitur. Cicero de Orat. lib. I. 'Advocatum invocare ad defendendum.' Sponsum, ut Servius Sulpicius apud Gell. lib. IV. 4. 'Qui stipulabatur ex sponsum agebat.' *Malum dare* scribendum vidit Gronovius. Possis etiam scribere, *Vadatus nomen qui invocat sponsum improbum*. Idque verius. *Rem expedire* illustravit Grævius ad Justin. lib. XLIII. 1. Ita 'Expedire rationes' Jctis, quod qui non faciunt, dicti *conturbatores*. 'Rem' habes apud Horatium prædicto loco. Heins. Conjecerat et Heinsius: *Cum fraudulentos advocos sponsum improbos, Non te expedire, sed male audire, expetis*: vel, *Fraudator nomen cum obligat sponsum improbo, Non se expedire, sed malum dare expetit*: locus fæde depravatus: posset tamen et commodo sensu legi, *Fraudator hominem cum vocat sponsum improbum, Non rem expedire, sed mala videre* (vel *malum dare*) *expetit*. Ita ut velit Phædrus: Fraudatorem alium decepturum esse, cum sponsorem allegat improbum et malum. *Sponsum vocare*, propria in hac re locutio, idem valet ac, jubere aliquem fidem pro se interponere, et cavere. Ita Horat. Epist. II. 2. vs. 67. 'Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis Omnibus officiis.' Et ita 'Sponsum mittere,' pro, ad spondendum, in Ovidii loco, a Cl. Gronovio laudato, accipiendum est. Eadem ratione Græce dici *Κελεύειν ἀναδέχασθαι*, docuit Casaubon. ad Theophrast. Περὶ ἀκαρίπιας. Sic 'Ducere quæstum' inf. lib. III. 20. ubi vide. *Hominem improbum* familiari sibi locutione dixit Phædrus. Sic infra fabula 19. 'Homo malus.' 31. 'Homo improbus.' 35. 'Homo bilinguis,' et plurimis locis, ubi 'Homo' pro aliquo, et indefinito, ponitur. Neque video, cur non Cervo recte conveniat *Fraudatoris* appel-

Delphi. et Vur. Clus.

latio, cum simplicissimæ et innocen-
tissimæ ovi facile insidias struere
possit, et, societate cum lupo inita,
eam fallere, et velocitate tardum ani-
mal prævertere. *Vocare* vero cum
locare sæpe a librariis confundi, docuit
Donza filius ad Catull. cap. 11. et ita
variant codices apud Lucan. VII. 815.
'Quocumque eant fortuna vocabit,
Hæ quoque eant animæ:' ubi multi
locubit: vitiosum et hoc verbum *locare*
apud Manil. I. 244. puto: 'Et cum
luce refert operum vadimonia terris:
Nos in nocte sumus, somnosque in
membra locamus:' quod recte Latine
dictum negavit Scaliger, nec mere-
batur ab Huetio obsoletarum locuti-
onum exemplo defendi: lege, *somnos-
que in membra vocamus*: quod rectum:
nec multum ab hac locutione differt
illa Ovid. Met. II. 235. 'Sanguine
tunc, credunt, in corpora summa vo-
cato, Æthiopum populos nigrum tra-
xisse colorem.' Confuderunt iterum
locare et *vocare* apud Manilium librarii
lib. III. 70. Richterius in Specimine
Animadv. violentam manum huic loco
desperato adhibet, et legit, *Fraudator
homo aliqua rogans sponsore improbo*:
per me liceat, si sibi placere possit.
In secundo versu potest vulgata lec-
tio, *mala videre*, retineri, et *videre* per,
procurare exponi; de qua significa-
tione ejus verbi vide Heins. ad Ovid.
Art. Am. I. vs. 587. et Victor. ad
Cicer. Ep. ad Attic. v. 1. Sic et
Cicero Tuscul. Quæst. III. 'Aliquid
videamus cibi.' Ubi in recentioribus
editionibus repositum est *provideamus*.
Melior tamen est correctio Gronovii
malum dare. Terent. Andr. I. 1. 116.
'Qui dederit damnum aut malum.'
Cicer. Ver. II. 10. 'Cohors tota illa
tua, quæ plus mali Siciliae dedit, quam
si centum cohortes fugitivorum fuissent.'
Male videre, quod Gronovius
mavult, a Scheffero sumtum. Plautus
Pænul. III. 5. 3. 'Qui in re divina du-
dum dicebant, mihi Malum damnumve
maximum portendier, Is explicavi

Phædr.

2 B

meam rem postilla luero.' Qui locus egregie huc facit, et quid sit *rem expedire* declarat. Suet. Tiber. 48. 'Nec res expediretur.' 'Explicare pecunias' Jctus l. xxxi. ff. de Re Judicat. *Burm.*

Fraudator nomen quum locat sponso improbo, Non rem expedire, sed mala videre, expetit] Vexatissimus locus. Varias virorum doctorum conjecturas recenset Schefferus. Mss. *homines cum acocat sponsore.* Lego ex Ms. *Fraudator nomen quum locat sponso improbo, Non rem expedire, sed mala videre, expedit.* Vel *vitare, vel videri*; id est: Melius utiliusque est, haberi utrumque pro nominibus malis. *Sponsus* idem est quod, *sponsor*; et sic posset sensus hic ab exemplo patris, qui filiam virginem sponso nuptiis locat pretio vel mercede, *sponsus* vero virginem pro sua ducit: sic *fraudator* nomen locat improbo sponsori, id est, conducenti tradit; *sponsor*, sive *sponsus*, locatum nomen pro suo ducit, id est, debitum tanquam suum agnoscit, ideoque *fraudator* non expedit rem. *Expedire* autem *rem*, non est, ut Pithœus, Gronovius, et alii viri docti putarunt, pecuniam mutuo acceptam solvere et reddere, quod est debitoris; hoc vero est veteribus 'Nomen expedire:' ut apud Cicer. 'Nomina mea per Deos expedit, exsolve;' et apud Sueton. 'Omnes solvere posse quæstiones Unum difficile expedire nomen.' Sed longe aliud est *rem* vel *pecuniam expedire*, quod significat, pecuniam erogare, annuere, appendere, collocare. Sic Valer. Max. iv. c. 4. de paupertate Scipionis: 'Petens ut sibi successor mitteretur, quia filiam virginem adultæ jam ætatis haberet, neque ei sine se dos expediti posset.' Ubi *dotem expedire* est, dotis summam erogare, ut Valerius eo loco statim se ipse explicat. Plautus, Musarum ac venerum Latinarum parens, Amphitr. Prolog. 'Et ut res rationesque ves-

trorum omnium Bene expedire vultis peregre et domi.' Ubi *res expedire* idem est, quod Germanis dicitur, *Selt wol und sicher aucthun, ungefachrt und nutzbar bele-* GEN. Cicer. l. i. Epist. ad Cæs. Jun. inter fragm. a Sigonio et Patricio collecta: 'Ex cæteris generibus pecunia expeditur, cum legionibus victricibus erunt, quæ spondimus, persolvenda.' Cicero Ep. ad Att. lib. xvi. 15. 'Cum tanta reliqua sint, ne Terentia quidem adhuc quod solvam, expeditum est.' Locus egregius, ex quo, quid differat *solvere* et *expedire*, apparet. Videtur ergo Phædrus Insisse in nativa vocis *expedit* significatione. *Non expedit* (id est, non utile est) *rem* (id est, pecuniam) *male expedire*, (hoc est, collocare pecuniam tuam fraudatori, sub fide improbi sponsoris) sed expedit bene rem expedire. *Gud.*

Sponsore improbo] F. legend. *sponso improbo.* Alias enim claudicabit versus. *Ritt.*

Mala videre] Quid si *mala ridere* legas? hoc sensu: Is hujusmodi deinde ridere tantum ob ea mala cupit, in quæ fraude sua homines credulos præcipitat. Legit tamen Gruterus, Neveleto teste: *sed malam dare expedit*; hoc est, efficere, ut res illa evadat non expedita, sed mala. *Schef.*

3 Ovem rogabat modium] Paullo aliter narrat Anon. fab. 31. *Præsh.* Livius lib. iii. 'Qui plebem Romanam tribunos rogaret.' Duo accusativi. Ovid. Met. xiv. 787. 'Hos rogat auxilium.' Ita etiam *petere* supra fab. 2. 'Regem petierunt Jovem,' ut Scoppius legit. Ovid. Met. vii. 296. 'Petit hoc Ætæda munus:' ubi plura. *Burm.*

Cervus] Forte *Corvus.* Heins.

4 Præctuens dolum] Statim et in antecessum metuens. Sic Lucret. et Jul. Cæsar, B. G. vii. cap. 49. Cæterum hic verbum *inquit* omittitur, ut

supra cap. 9. Nam ovis verba sunt, quæ sequuntur. *Schef.* Προσφοβουμένη. Utitur hoc verbo et Cæsar B. G. VII. 49. et Pont. Paulin. Epist. quadam ad Anson. *Prasch.* Præmetuendi verbo, non facile obvio, eaque re observando, usi sunt præter Phædrum Lucret. III. 207. et IV. 820. Cæsar de Bello Gallico VII. cap. 49. Symmach. Epist. I. 1. Plautus Prolog. Amphit. usurpat 'Prætimet.' *Axen.* Lege præmetuens doli. Heins. Vide ejus notas ad Ovid. Met. I. 323.

5 *Rapere atque abire*] Observa elegans antitheton in *abire* et *advenire*. Ita non erit cur τὸ *abire* mutes in *avere*: ut quidam præter rem argutus divinabat. *Ritt.*

Atque abire] Eleganter: Tu, inquit, soles primum rapere, et postea, cum rapinam fecisti, celeriter discedere, sc. ne deprehendaris. Et est ita Inporum consuetudo. Particula *et* est ex media latinitate desumpta, quæ hic non tam connectit, quam celeritatem significat. Et sic usurpasse Virgilium Georg. I. vs. 203. Servius testatur. Adde Curt. III. 7. 6. et seq. Apuleius lib. VII. 'Noluit Cæsar esse semilatronis collegium, et confestim interiit.' Vetus interpres bibliorum Matthæi, c. 13. 'Venit inimicus ejus, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit.' Noster inf. lib. III. 19. 'Hominem, inquit, quæro, et abit.' *Schef.* Quæ Schefferus hic de particula *et* observat, rectius de *atque*, quæ hic exhibetur, notari debuissent. Plautus Mostell. v. I. vs. 9. 'Quem cum convocavi, atque illi me e senatu segregant.' id est, statim, confestim me segregant. Terent. Eunuch. I. I. vs. 7. 'Atque, ubi pati non poteris, cum nemo expetet, Infecta pace ultro ad eam venies.' Id est, illico venies, ut recte Palmerius exposuit.

Vide Gell. x. cap. ult. Colv. ad Apulei. Met. I. Et Gronov. ad Liv. xxvi. 39. Gebhard. Crepund. I. 9. et Barth. ad Stat. IX. 481. et XII. 360. *Burm.*

6 *De conspectu*] 'E conspectu' ait Terentius. Sed tamen *de* sic usurpavit Cicero in Verr. 'De complexu parentum ad mortem raptus.' *Schef.* Ita in Mss. Ovid. Ep. IV. 96. 'Ibat ad hunc sapiens de sene Diva viro.' Vulgo *a sene*: et Met. I. 739. 'Fugunt de corpore setæ.' *Burm.*

7 *Ubi vos requiram*] Dissimili in re similiter Dordalus apud Plaut. in Persa Act. IV. Sc. 7. 'Argentum accepit, abiit: quid ego nunc scio, An jam asseratur hæc manu? quo illum sequar? In Persas? nugas.' *Nev.*

Cum dies advenerit] Juridice hoc quoque dictum est. Vid. lib. CCXIII. cedere diem: ff. de Verb. Sig. 'Venire diem significat, eum diem venisse quo pecunia peti possit.' *Ritt.*

Dies] *Dies* Jureconsultis notat primo laxè quodvis temporis spatium, intra quod fieri quid oportet. Illustris est locus Ciceronis in Verr. II. 'Itaque ego, quum diem in Siciliam inquirendi perexiguam postulavisset, invenit iste, qui sibi in Achaiam biduo brevior diem postularet.' Deinde restrictius exitum illius temporis, 'terminum' vocant, ut h. l. *Prasch.* Sollemniter, pro die solutioni præstituta. Atque ita optimi scriptores. Cornel. Nepos Att. cap. 9. 'Cum illa fundum secunda fortuna emisset in diem.' Vide Pacatum nostrum c. 18. et quæ nos ibi in curis secundis. *Schef.* Jctus lib. CCXIII. ff. de V. S. 'Venire diem significat, eum diem venisse, quo pecunia peti possit.' Infr. IV. 10. Vid. Hottom. Obs. IV. 9. et ad Cicer. Verr. v. 41. Columel. I. 7. 'Dies pecuniarum.' *Burm.*

FABULA XVII.

Ovis, Canis, et Lupus] Camerar. de Cane et Ove. Hac autem Fabula lusisse videtur Phædrus in Sejanum ceterosque delatores, qui multi sub Tiberio. *Rig.*

1 *Maleficii*] *Lege malefici.* Sic infra lib. iv. 'Justique vindicavit exemplum imperi,' ut ibi legendum ostendemus. *Heins.*

2 *Calumniator*] Ordo est turbator, simpliciter se ita habet: Canis calumniator cum peteret panem ab ove, quem, sc. panem, contenderat se commodasse, sc. ovi. *Calumniator* adjective hic, qui calumnias exercet. Sunt autem *Calumniæ*, Marcello Jcto auctore, 'frustratoriæ, doloque susceptæ, et male fundatæ actiones.' *Schef.* Nic. *Rigalt.* *Gloss.* *Agrimens.* 'Calumniæ: lis improba.' Quod declarat locis Siculi Flacci, Argenti, et Suetonii. Dicitur ab antiquo *calvor.* Lib. ccxxxiii. ff. de V. S. *Prasch.*

Peteret] *Judicio.* Inspice lib. xv. D. Rem rat. hab. *Prasch.*

Quem commendasse] F. legend. *commodasse.* Sic et apud Petronium videtur peccatum a librariis in illa de muliebri levitate lepidissima fabella, cum scripserunt: 'Simulque et lacrimas commendabat lugenti.' Aio enim verum esse, *commodabat.* Ut præficæ lacrimas suas et planctum suum alienis mortuis locabant mercede: sic istam fidissimam ancillam eleganter dicit Petronius heræ suæ *lacrimas commodasse:* id est, in gratiam ejus flevisse una, ut ita ipsius allevaretur dolor. Nimis frigida est illorum lectio, qui restituunt, *lacrimas commundabat lugentis.* Quasi vero tam fuerit languida aut delicata ista matrona Ephesina, aut adeo defessa flendo, ut ei, tanquam infantibus solet fieri, lacrimæ

ancillæ ministerio fuerint abstergendæ. Apage has ineptias. Quid? quod et in libris Juris Civilis hæc verba aliquando perperam fuisse permutata observavit Cujacius et Petrus Pithæus in Notis ad fragm. Modestini sub tit. 10. libri qui inscribitur 'Lex Dei.' Sin retineas *commendasse, commendare* est, deponere; lib. xxiv. et xxxvi. D. de depos. lib. clxxxvi. *commendare.* D. de Verb. Sig. At *commodare* est idem quod, utendum dare. Repudiata est enim Labconis sententia, qui aliquid inter hæc duo interesse putabat. Ulpian. Leg. 1. D. Commod. *Ritt.*

Commendasse] *Vet. Dan. Charta Quem commodasse.* sed frustra. hac voce eodem sensu usus Justin. xxxv. 2. 'Demetrius duos filios apud Gnidium hospitem suum, cum magno auri pondere, commendaverat:' ubi videsis Ampl. Bongarsii notas, qui aliquot exemplis id confirmat. *Nev. Commodasse* in postrema editione *Rigaltii*, quod Faber quoque retinuit, et Ursinus. Neque aliter in Danielis et reg. *Christinæ* codice legebatur. Ante fuit *commendasse* ex Pithæi codice, quod tuetur Neveletus loco Justin. lib. xxxv. 2. Ita plane et Spartianus in Pescennio cap. 10. 'Jussit, ne in zonis milites ad bellum aureos vel argenteos numos portarent, sed publice commendarent.' Denique expresse Ulpianus lib. clxxxvi. de V. S. 'Commendare, nihil aliud est, quam deponere.' Et sic Plautus in Querulo, sic Cicero de LL. II. cap. 9. usurparunt. Placuit quoque illa lectio interpreti Gallo, qui pro defensione ipsius adducit locum Senecæ ex Epist. xxvii. ubi Philosophus: 'Bona mens nec commendatur, nec emitur.'

Schef. Plura de verbo *commendare* hic affert Axenius, ad quæ lectorem remittimus. Heinsius tamen mavult *commoddasse* cum V. C. Danielis, Vossii Ms. et Rigaltii : nos etiam *commoddasse* nunc recipimus, quia servandos dedisse se panes calumniatum Lupum vix credimus, sed mutuos dedisse, ut Anonymus Niclantii habet. Eadem varietas in *commoddare* et *commendare* est apud Quinctil. vi. 3. Inter *commendare* vero et *deponere* quid intersit, vide Hottom. Obs. iv. 14. Vetus interpres Lucæ cap. 12. 24. *παρέθεντο πολὺν*, vertit, *commendaverunt multum*; eleganter. *Burm.*

Commoddasse] Ms. cum *mendasse*: lege *commoddasse*. ‘*Commoddare* est deponere: lib. xxiv. et xxvi. ff. deposit. l. clxviii. *commendare* de V. S.’ Hæc Rittershusius, qui tamen conjectabat *commoddasse*; et Guietus notat: ‘*Commoddasse* legendum esse indicat τὸ *Debere*,’ quod mox sequitur. Et ita ad marginem Salmas.

Sese] Ita Ms. et prima editio. Sed corrigit Salmasius, et legit *se*. Gud.

Se contenderet] Crebro et constanter affirmaret. Nepos in Epam. cap. 8. ‘Sua opera factum contenderent ut legi non obedirent.’ Cæterum hoc loco legendum est, *contenderat*, ut recte Heinsius admonuit. *Schef.* Lege, *Quem commoddasse se panem prætenderat*. Heins.

4 *Lupus citatus testis*] Plures testes nominat Anon. fab. 4. *Prasch.* *Citari* proprium esse in hac re verbum docent dictata Gronovii patris. Petron. cap. 11. ‘Ne Pœtas quidem ad testimonium citem.’

Lupus citatus testis] Quasi minister et assessor furis iudicis. Vid. Vet. Interp. Juven. Sat. iii. vs. 46.

5 *Deberi, dixit*] Forte, *non unum modo Panem debere, rerum, &c.* Heins. Ursinus edidit *Debere*. *Schef.* Et ita Ms. Vossii.

Afirmavit] Ms. *adfirmavit*. Gud.

6 *Ovis damnata*] Lege *Quojus*. Heins.

8 *Ovis*] Rectissime Heinsius correxerit *Bidens*; nam in Cod. Daniel. sive Vossiano est *Videns jacentem*. Gud.

Ovis jucentem] Scribam verba ipsa nob. Heinsii ad me de hoc loco: ‘Ille versus multum jam olim me torsit. Quis enim ferat inconcinnam repetitionem *ovis*, cum ea vox jam præcesserit, et de ove pergat verba facere Phædrus? variis itaque conjecturis me fatigaram, quod certus essem, scripturam vulgatam esse interpolatam. Sed bene sit fragmento regio, quod inter libros Pauli Petavii Lutetia advectum in palatio hujus civitatis olim servabatur. In eo diserte exaratum: *Videns jacentem prospexit in fovea lupum*. Noli dubitare quin Phædrus ipse nobis reliquerit: *Bidens jacentem in fovea prospexit lupum*; *Videns*, pro *Bidens*, solenni librariorum errore. *Bidentes* pro *ovibus* passim a pœtis dici, quis nescit? de usu ejus vocis copiose disputarunt A. Gellius et Macrobius.’ Hactenus Heinsius, cujus sententiam toto animo amplector. Nec fraudari debuit gloria optime restituti loci vir doctissimus a Tanaquillo Fabro, quando ita scribit in notis ad editionem nostram priorem: ‘Placet omnino Petaviani codicis lectio, *Bidens jucentem*.’ Non est illa lectio Petaviani codicis, sed Nic. Heinsii, ut abunde verba ejus monstrant. Quare vel non diligenter satis ea inspexit Faber, vel facto parum laudabili mutavit. Sed et in eo Faber fallitur, quod *prospexit* pro, *consperxit*, parum hic Latinum putat, quando ‘quæ in fovea fiunt, ea conspici quidem possunt, prospici vero hand sane possunt:’ quæ sunt ejus verba. Nam ex adverso *prospicit* latinissime elegantissimeque, qui ex editiore loco vergit oculos in depressiorem. Claudianus in Eutrop. Præfat. lib. ii. ‘Prospectant Paphiæ

celsa de rupe puellæ.' Ipse Virgilius *Æn.* lib. iv. vs. 409. 'Cum littora fervere late, Prospiceres arce ex summa.' Et clarius adhuc Cornelius Severus in *Ætna*: 'Prospectat sublimis opus, vastosque recessus.' De nube loquitur, quæ semper supra *Ætnæ* cacumen residet. Mox de ipsis hominibus, *Ætnæ* crateres considerare cupientibus: 'Summo cerne jugo, vel qua liberrimus *Ætna* Inprospectus hiat, tantarum semina rerum.' Non est alius nostro similior locus, ut dubitationi nihil sit relictum. *Schef.* Ovid. *Met.* ii. 90. 'Prospicit occasus, interdum respicit ortus.' Vid. *infr.* ii. 4.

Jacentem in fovea] Non mortuum, ut accepit Gallicus interpres, verum delapsum atque captum. Solebant enim capi olim quoque foveis. Unde Horatius *Ep.* lib. i. 16. 'Cautus enim metuit foveam lupus.' Atque talis fovea captandis lupis dolo structa hic intelligenda; quod nisi fiat, perit omnis dicti elegantia. *Schef.* De structura harum fovearum v. *Sil. Italic.* lib. vi. vs. 329. 'Hand secus ac stabulis procurans otia pastor, In

foveam parco tectam velamine frondis Ducit nocte lupos positæ balatibus agnæ.' Ex quo loco discimus, ovem ad foveam ligari solere, ut lupi ad ejus balatum in structas sibi insidias incidant: quod et ex *Claudian.* de *Laud. Stil.* iii. 339. ubi de Leonibus agit, patet; 'Non illos tædæ ardentem, non strata superne Lapsuro virgulta solo, non vocibus hædi Pendentis stimolata fames, non fossa fellit.' Talis foveæ etiam mentionem facit *infra* *Noster* lib. iii. fab. 2. 'Panthera imprudens olim in foveam incidit.' Ab his *Foveis*, *Fovios*, qui postea *Fabii*, dictos fuisse docet *Festus* in *Forii*. *Burm.*

Jacentem in fovea] *Infra* lib. iii. 'Panthera imprudens olim in foveam decidit.' Vid. lib. xxxviii. D. ad legem *Aquil.* *Foveæ*, ὀρύγματα, ποδάγγραι, ποδοκλάσται, non solum ferarum, sed et hostium capiendorum causa factæ. *Suid.* in *Ποδάγρα* 'Τάφρους ἄρυξε καὶ ποδάγρας ὑφήκεν ὡς θηρίοις τοῖς πολεμίοις. *Curius Fortunatian.* 'Leno, qua parte venturos ad se adolescentes sciebat, nocte foveam fecit occultam; ea juvenes perierunt.' *Rig.*

FABULA XVIII.

Mulier parturiens] Hanc non ut fabulam, sed historiam, refert *Plutarchus* in *Conjug.* *Præcept.* pag. 143. *Ovidius Trist.* ii. 85. in eandem sententiam dixit: 'Et mea cymba, semel vasta percussa procella, illum, quo læsa est, horret adire locum.' *Burm.*

I *Nemo libenter recolit*] Docte: *Ovid.* *Trist.* *Eleg.* iii. 1. 'At nunc (tanta meo comes est insania morbo) Saxa meum refero rursus ad ista pedem,' &c. Sic apud *Justin.* *Dido* lib. xviii. 9. 'Fingit se ad eum migrare velle, ne amplius ei mariti do-

mus, cupidæ oblivionis, gravem luctus imaginem renovaret, neve ultra amara admonitio oculis ejus occurrat.' *Nev.*

Nemo libenter recolit, qui læsit, locum] *Seneca Ep.* 63. 'Nemo libenter ad id redit, quod non sine tormento cogitaturus est.' Unde et *nebullo* ille in *Petronio Satyrico*: 'In platanona,' inquit, 'descendi: etiamsi locum inauspicatum timebam.' At est valde prudens *Nasonis* consilium de *Remed.* *Am.* ii. 'Et loca sæpe nocent, fugito loca conscia vestri *Concubitus*; cau-

sas illa doloris habent.' Phalaris Epistola ad Teucrum: *Φίλτατα γὰρ τὰ χαρῖα τοῖς νυμφαγωγῆθῃσιν, ἔθθα ἂν τὰ πρῶτα θεσμὰ ἀπόθωται παρβενίας.* Rig.

Nemo libenter recolit, qui læsit, locum] Sententia hæc expressa est ex Amplididis Comici versibus: *Ἐν οἷς ἂν ἀτυχήσῃ τις ἄνθρωπος τόποις, ἠκίστα τοῖτοις πλησιάζων ἤδεται.* Ritt.

Recolit] Denuo, et sæpius, ad eum venit, repetit eum, revisit. Sic 'Reclamant' infra lib. iv. c. 17. *Schef.*

Qui læsit] Pro, ubi quis est læsus. Sic Virgilius 'Fraudem loci' dixit Æn. ix. et Curt. l. v. c. 5. ubi vide et Freinsh. *Schef.*

Instante partu] Plutarchus in Præcept. Conjug. *Ἡ μὲν γὰρ ὠδίνουσα καὶ δυσφοροῦσα πρὸς τοὺς κατακλίνοντας αὐτὴν ἔλεγε: Ἰπῶς δ' ἂν ἡ κλίνη ταῦτα θεραπεύσειεν, οἷς ἐπὶ τῆς κλίνης περιέπεσεν;* Rig.

Peractis mensibus] A glossa hoc est. Rescribo, *Mulier actis mensibus.* Aliiter versus non constat. *Meurs.* Sic Plaut. Amphitr. i. 3. 'Menses tibi exactos vides.' *Schiop.* Circumactis, finitis. Ita Hyginus in Poët. Astron. ii. c. 8. ubi vide, quæ notavi: *exactis* dixit Curt. x. c. 6. 'Exactos menses solus exspectat.' Est igitur simplex pro complexo apud Nostrium, uti solet. Quanquam et Plautus, 'Actam ætatem' sic usurpet in Trinum. Horatius quoque de Art. vs. 173. 'Laudator temporis acti Se puero.' *Schef.* Non facile *actis* mutem: nam ita et Livius viii. 26. 'Acto honore triumphus:' ubi vide Sigonium. Quinct. decl. vi. 8. 'Per annos pariter actos.' Aliiter in hac re *exacti* menses proprie dicuntur. Servius ad illa Virgil. Georg. i. 435. 'Exactum ad mensem,' notat: 'Usque ad mensis ultimam partem. Unde et exacti menses dicuntur, qui circa partum sunt.' Vid. et ad Georg. lib. iii. 139. Cicer. Ver. i. 18. 'Latnam gravidam, etiam ad pariendum

vicinam, temporibus exactis confugisse Delum.' 'Exactas mero noctes' Quinct. Decl. xv. 6. et 'Exactos sordibus dies,' Decl. xvii. 13. sic 'Exacta ætas' dicitur de senibus: Liv. xxx. 26. Cicer. Tusc. i. 39. et Ver. v. 8. quare forte melius hic legeretur, 'Instante partu, exactis mulier mensibus.' *Burm.*

Peractis mensibus] Novem scilicet, et decimo iuchoato. Idem frequentissimum partus tempus. Varro Myseris: 'Nascimur enim spissius, quam emorimur. Vix duo homines x. mensibus edolatum unum reddunt puerum. Contra una pestilentia, hostica acies, puncto temporis immanes acervos facit.' Ritt.

Actis mensibus] Mss. *peractis.* Sed scribendum *actis*; ita et Salmas. Aliiter non constat versus. *Actis mensibus* est latinissimum. Varro de LL. l. iv. 'Donec mensibus actis prodierit in lucem.' Fragmentum veteris inscriptionis, ubi infans in cunis jacens in marmore sepultus visitur: **MENSIBUS ACTIS POST NUPTIAS TENERO.** Supple: Infante maritum donavit. Romæ in Villa Borghensi. Vid. Descript. della villa Borghese di Giac. Manilli. *Exactis* habet Plaut. Cistell. 'Illa peperit decimo exacto mense.'

3 *Humi*] Pithœanus codex habuit *Humo.* Quomodo Ovid. Heroid. Ep. 14. 'Nuda nuda recumbis humo:' et Metam. iv. 'Et jacuit resupinus humo.' Et post: 'Sedit humo nuda.' Mallet tamen cum nob. Dn. Heinsio optimus Gronovius in laudatis sæpe litteris, *Humi.* *Schef.* Lege *Humi.* Heins. *Humo* potest per ellipsin præpositionis pro, in humo accipi, de qua locutione vide doctissimum Muncker. ad Hygin. Fab. 247. Melius tamen legitur *Humi*: ita enim frequenter Poëtæ et alii. Ovid. Metam. ii. 105. 'Spargit humi jussos, mortalia semina, dentes.' Id est, spargit in humum, in terram: et

paullo post, 'Jecit humi.' Vid. ad Metam. iv. 121. et Heins. ad Val. Flac. i. 710. *Burm.*

Humo] Pro *Humi*. Ritt.

Flebiles genitus cicens] Venus apud Coluthum: Φιλότητος ἐμῆς ἐμὸν ὄστρον ἐλοῦσαι Πολλάκις ὠδίνουσι, καὶ οὐ θνήσκουσι γυναῖκες. *Rig.*

Genitus cicens] Ms. *genitu conciens*. Gud.

4 *Vir*] *Vir* pro marito, absolutum pro relativo, quo fere nihil quicquam apud Plantum frequentius. Sic Amphitr. 'Tuus ego vir sum?' Similiter apud eundem *mulier* alicujus, pro uxore, sæpius. Sic Penelope ad Procos de Ulixæ suo, in libero carmine: 'Qui quoniam periit, modo vos intendite: qualem Esse virum sciero, vir sit ut ille meus.' *Schiopp.* Sæpissime ea significatione Ovidius usurpat.

Corpus reciperet] Pro, ut reciperet. *Recipere corpus lecto*, ut 'recipere aliquem domo,' 'lare,' et similia. *Corpus* lassa et defatigata membra significat. Et sic Senec. Herc. Cæt. 'Reddere corpus morbo.' *Schef.* Propert. Eleg. ii. 24. 'Nulla tamen lecto recipit se sola libenter.' Nep. Hannib. 11. 'Eodem, unde ierat, se recepit.' *Burm.*

5 *Onus naturæ*] 'Pondus naturæ' dixit Propertius Eleg. iv. 7. *Nev.* Arnobius 'Intestinum pondus' vocat: alii aliter, ceu videre licet apud Henr. Salmuth, de Vet. nat. ritu p. 8. Infra quoque 'Onus' et 'Sarcina' dicitur, fab. 54. *Prasch.* Num intelligit impositum a natura, an potius partes muliebres per *naturam* innuit? Posteriori modo dictum esset *Onus naturæ*, sicut 'Onus ventris,' et 'Onus uteri' apud Ovid. Sed forte rectior est conjectura nob. Heinsii, *maturum* hic legentis, ut apud Ovid. Fast. ii. 453. 'Maturumque utero molliter aufer onus.' *Schef.* Leg. *maturum*. Solin. 'Decimus mensis maturum facit par-

tum.' *Heins.* Firmare possent Heinsii conjecturam *Focas* in vita Virgillii: 'Hæc cum maturo premeretur pondere ventris:' et Mart. Spect. xiv. 'Maturi pignora ventris.' Ovid. Met. ix. 282. 'Tunc cum matura vocabis Præpositam timidis parientibus Ilithyiam.' Just. xiiii. 2. de Roxane, qua: 'exacto mense octavo jam matura ex Alexandro erat:' Et sæpe confundi *naturam* et *maturam* a librariis offendi: ut apud Horat. Art. Poët. 157. Apud Justinum quoque lib. vii. 2. offendunt illa: 'Cui Alexandro tanta omnium virtutum natura ornamenta extitere, ut etiam Olympio certamine vario ludicrorum genere contenderit.' Quare legerem, *tam matura omnium virtutum incrementa*: quod firmatur ex lib. v. 5. ubi de Iphicrate: 'Nec umquam ante eum Athenienses inter tot tantosque duces, aut spei majoris, aut indolis maturioris, imperatorem habuerunt:' et Liv. iii. 12. 'Neque tantam indolem tam matura virtutis umquam exstittisse.' Vide Heins. ad Vellei. Pater. ii. 116. curis secundis. *Burm.*

Onus naturæ] *Onus naturæ deponere*, nihil aliud esse videtur, quam alvum exonerare. Unde Heinsius legit *Onus maturum*. Sed *Natura* hic ponitur pro partibus genitalibus. Sic iuf. lib. iv. fab. 14. 'Naturæ partes.' 'Natura' pro utero Cicero, et Plinius, et 'Fœcunda natura' est apud Lucretium. Ovid. Ep. xi. 'Et positum est uteri crimen onusque mei.' Arnob. vocat 'Intestinum pondus.' Ovid. 'Tendit onus matrem;' In Ms. est *ventrem*. Non recipienda ergo est Heinsii conjectura. Gud.

Deponeret] Proprium in hac re vocabulum. Catull. 35. 'O Latonia, maximi Magna progenies Jovis, Quam mater prope Deliam Deposivit olivam.' Et ita 'Fœtum deponere' fabula sequenti. 'Ponere' Ovid. Ep. xi. 64. 'Et positum est uteri crimen

onusque mei.' Ita et infra lib. II. fab. 4. Græci ita utuntur ἀπορίθημι. Vide Steph. ad Call. Hymn. in Jov. 15. et Dian. 25. *Burm.*

Deponeret onus] Id est, fœtum deponeret, ut fab. seq. et lib. II. fab. 4. loquitur. Sic Lucretius dixit, 'Pondus suscipere,' pro, concipere. *Gud.*

7 *Malum finire*] Hoc tamen malo laborans mulier sana censetur: maximum enim ac præcipuum fœminarum munus est, hoc malum accipere, et conceptum tueri. Vid. I. XIV. §. 1. De Ædilitio Edicto. *Rig.*

Conceptum] Acceptum. Sic 'Con-

cipere maculam' dixit Cicero pro Rosc. Amer. Sed hic elegans est, in respectu ad conceptionem partus, de qua hoc loco agitur. *Schef.*

Conceptum est] Vetus Gloss. 'Συνέλαβεν, ἐπὶ γυναικός' Conceptit.' Ludit Phædrus in ambiguo verbi sensu. Veteres Glossæ: 'Ἀνδροληψία' Conceptio.' *Rig.*

Initio] In schedis regiis fuit, *initium*; unde Heinsius colligebat, *primulum*. *Schef.* Terent. Adelph. III. 1. 'Dolores occipiunt primulum.' *Heins.*

FABULA XIX.

Canis parturiens] Vid. Camerar. pag. 173. Hanc fabulam paulo aliter narrat Commanus Segotegiorum Rex apud Justinum lib. XLIII. 'Canem aliquando partu gravidam locum a pastore precario petiisse, in quo pareret: quo obtento, iterato petiisse, ut sibi educare eodem loco catulos liceret: ad postremum, adultis catulis, fultam domestico præsidio, proprietatem loci sibi vindicasse.' *Rig.*

1 *Habent*] Continent in se: optime. Sic Cicero de LL. II. 26. 'Habet enim luctum concursus hominum:' et Lucilius: 'Virtus est homini scire id quod quæque habeat res.' Cornel. Nep. vita Thrasyb. c. 3. 'Corona nullam habuit invidiam.' Petronius, de inimico vitiorum: 'Primum propter morum differentiam odium habet.' Alio loco: 'Mentis pavida gaudium lacrimas habet.' Rursum alio: 'Contemptus amor vires habet.' Adde Velleium lib. II. c. 76. Senec. Troad. vs. 862. *Schef.* Supra fab. 12. 'Quantum luctus habuerint.' Quinctil. Decl. 273. 'Bella quoque insidias habent:' et etiam Decl. XIV. cap. ult. 'Si venenum istud non habet mortem.'

Vid. ad Petron. cap. 51. 66. et 84. *Burm.*

Habent insidias hominis blanditiæ mali] De hujusmodi homine recte usurpabimus versusum Lucillianum: 'Quanto blandior, hoc tanto vehementius mordet.' refert Nonius in *Improbis*. *Ritt.*

3 *Rogasset alteram*] *Alter* pro alio quovis, sicut vicissim *alius* pro altero. Plaut. Capt. 'Captus fuit in pugna Hegionis filius; Alium quadrum fugiens servus vendidit.' Apulei. de Asin. IV. 'Namque ille alius asinus divinato et antecapto meo cogitatu.' Et lib. V. de colloquio duarum sororum, 'Suscepit alia;' id est, altera respondet. Eodem libro: 'Pervenit ad civitatem aliam, in qua pari modo soror morabatur alia.' *Schiopp.* *Aliam*: Cic. de Off. III. 'Detrahere autem alteri sui commodi causa,' &c. Plaut. 'Qui de altero obloquitur, ipsum se contueri oportet.' Adde infra v. 7. *Schef.*

4 *Tugurio*] V. Dan. *tugulio*. *Rig.*

Deponeret] Deponere liceret: proprie autem *deponeret*, ac respectu ad fœtum, quem et supra dixit 'Onus:'

ubi pariter sic τὸ *deponere* usurpat. 'Ponere' ait inf. lib. II. cap. 4. *Schef.*

6 *Preces admovit*] Plaut. in Cistel. act. II. sc. 2. 'Quot illi blanditias? quid illi promisi boni? Quot admovi illi fabricas? quot fallacias?' *Nev.* Bene hos gradus facit: quos negligit Auon. fab. 9. *Prasch.* Eleganter, de eo, qui ab invito studet obtinere, sicut machinæ admoventi dicuntur. Sic Ovidius et alii. *Schef.* Infra III. 16. 'Rursus admota prece.' Et IV. 25. 'Stultum admoventi tibi preces existima.' Ovidius, vel quisquis Auctor Elegiæ in mortem Drusi: 'Admoventique preces, et jus immiscuit illis.' Idem alibi: 'Admoventique preces, quarum me dedecet usus.' *Aræu.* Seneca Hipp. 635. 'Precibus admotis agam.' Plin. Hist. N. VII. 45. 'Preces Proculeio mortis admotæ:' ubi inepte Harduinus *admotam mortem* vicinam interpretatur: cum sensus sit: Preces admotæ Proculeio, ut occideret Augustum desperantem. Ex hac vulgari formula etiam Ovidio librarii dederunt Met. VI. 214. 'Admotura preces:' sed ubi nos aliter legendum esse ostendemus. 'Adhibere' etiam dixit Metam. III. 376. *Burm.*

Preces admovit] Eleg. de mort. Drusi Albinov. Ovid. Met. VI. Valer. Max. I. c. 4. 1. *Gud.*

Preces admovit] Sic et infra loquitur lib. III. fab. 16. et lib. IV. fab. 25. et Ovid. lib. III. eleg. 7. de Ponto: 'Quam, quas admorint, non valuisse preces.' Alia in hanc rem adfert Schoppius noster Suspect. Lect. I. III. Epist. 3. *Ritt.*

Exorans] Id est, valde orans, efficacissimis instans exorabilis, ut Apuleii voce utar. *Prasch.* An diu multumque orans? quomodo 'Extimere,' multum timere apud alios; 'Expetere,' diu multumque petere; 'Expostulare,' multum postulare. Corippus: 'Exorat pacem, nec fidere millibus

audet Tot.' Barthius Adv. XVII. 33. ad hunc locum: 'Exorat, non id, quod vulgo solet sonare, sed quod valet alias, vehementer orat.' Ipsum adi, et quos laudat. Fragmentum Petronianum: 'Stolatæ ibant nudis pedibus in clivum, et Jovem aquam exorabant:' ita suspicabar olim: nunc facile assentior ampliss. Gronovio, cui *exorare* hic, orando impetrare; vel propterea, ne bis idem dixisse videatur, quoniam præcedit, 'Preces admovit.' *Schef.* Terent. Andr. III. 4. 'Gnatam ut det oro, vixque id exoro.' Plaut. Bacch. V. 2. ter quaterve dixit, 'Exorare' aliquid: et V. 82. 'Hanc veniam illis sine te exorem:' est vero idem quod, impetrare. *Burm.*

7 *Firmiores posset catulos ducere*] Pro, abducere: sicut etiam in jure civili sumitur, sed cum significato vindicandi, pr. L. III. D. de Utrubi. Inde 'Jus ductionis' l. III. §. 1. D. de lib. exhib. *Prasch.* Proprie de bestiis, cum catulos suos, ægre adhuc incedentes, post se trahunt. Est, qui pro, educere positum existimat: sed alterum magis probō. Plinius de cervis et eorum hinnulis lib. VII. 32. 'Ad prærupta ducunt.' Augustus ipse ad Agrippinam, etiam de hominibus usurpat, apud Suet. Calig. 8. 'Puerum Caium XV. Kal. si Dii volent, ut ducerent Talarinus et Asellus, heri cum his constitui.' Imo *ducere* in universum, post se trahere, habere secum in consortio, in comitatu suo. Cicero Att. IV. 11. 'Ego mecum, præter Dionysium, duxi neminem.' Fabius Decl. 269. 'Potestis aliquid ex ipso fugæ comitatu colligere; ne servos quidem amplius quam duos duxi.' Quos locos mihi liberaliter pro lectione hac amplissimus Gronovius subministravit. Sed in schedis regis est *deducere*. Suspiciatur Heinsius legendum: *Dum firmiores posset caula educere*, vel: *Dum firmiores catulos inde abduceret*. *Schef.* Adscrip-

sit alias conjecturas libro suo Hein-
sius; *Dum firmiores catulos post educe-
ret*: vel, *catulos septo educeret*: ut
fab. 39. 'Boum septum' rescribent:
vel, *Tum firmiores catulos posse edu-
cere*.

8 *Validius*] Infra fab. 24. 'Dum
vult validius se inflare.' Et lib. III.
fab. 11. 'Cur laborem validius.' Et
fab. 16. 'Multo validius clamare cœ-
pit.' Et lib. V. fab. 6. 'Quanto Poë-
tæ sunt molesti validius.' *Axen*. Ita

Hygin. fab. 186. 'Cum autem Meta-
pontus priores valide amaret:' et
Quinct. Decl. x. 'Validius amat:' et
sæpius in illis declamationibus. Vid.
Munker. ad Hygin. fab. 174. Hein-
sius legit cum Rittershusio *validius*.
Burm.

Validius] F. *validius*: ut bis apud
Horatium. Sic legerim et infra lib.
I. fab. 24. lib. III. fab. 11. et 16. et
lib. V. fab. 5. *Ritt*.

FABULA XX.

Canes famelici] Camerarius p. 389.
Rig.

1 *Effectu caret*] Nequit effici; quo-
modo 'Culpa caret' pro, nequit cul-
pari, apud Terentium et alios; aut
'Reditu carent vela,' apud Ovidium
pro, nequeunt redire. *Schef*. Ovid.
Amor. II. 3. 'Non caret effectum, quod
voluere duo.'

2 *Ad perniciem quoque mortales devo-
cat*] Sic et infra loquitur lib. III. fab.
5. 'Successus ad perniciem multos
devocat.' *Ritt*.

Devocat] Rarum hoc verbum, quo
et Corn. Nepos utitur in Cimone:
'Ut quos invocatos in foro viderat,
omnes devocaret.' *Schiopp*. Pro, vo-
cat eleganter, in respectu ad celeri-
tatem, qua perniciem sequitur. Sic
infra I. III. 6. et 'Devocare ad auxi-
lium' apud Livium legitur, lib. VI.
Schef. *Devocandi* quoque verbo, quod
rarum imprimis, usus etiam Seneca,
de Benefic. VI. 27. 'Nunc vis illum
subjici tibi jactura rerum suarum, et
status mutatione in id devocari, ut
infra sua beneficia jaceat.' Usi eod-
em Imp. in lib. I. C. Theod. si per
obrept. fuerint impetrata. Et C.
Theod. de itinere muniendo I. I. *Aren*.
Valerius Max. VI. c. 5. 5. 'In judi-
cium populi devocavit.' Vid. Heins.

ad Ovid. Met. V. 102. Infr. III. 5.
Vid. Davies. ad Cæs. B. G. VI. 7.

3 *Corium depressum*] Est hæc fab.
inter Æsopias 211. *Prasch*. Ab alu-
tario videlicet. Sic enim solent.
Unde simul liquet, *corium* hic deno-
tari, sicut est detractum pecori.
Schef. *Depressum*, id est, demersum,
in imo jacens. Cicero pro leg. Man-
nil. 'Depressa classis;' et 'Navis
depressa,' lib. VI. et VII. ff. ad L.
Rhodiam. *Axen*. Canes autem coria
appetere ostendit Horat. Sat. II. 5.
83. 'Ut canis a corio nunquam abs-
terrebitur uncto.' Hinc Græcum
proverbium, *Χαλεπὸν μαθοῦσα κύνων
σκυτοτραγέϊν*: de quo vide Scholiast.
Theocrit. Idyl. x. 11. *Burm*.

Canes] Hæc fabula inter Arabicas
Locmanni legitur; sed ille Lupis tri-
buit, quod Phædrus Canibus.

5 *Cæpere bibere*] Codex Daniel.
cæpere ebibere. Id quod probat Ne-
veletus, non absque ratione. Fir-
mantque schedæ regiæ. *Schef*. Pro-
bat et Heinsius. Anonymus Nielantii,
cæperunt lambere, quod non displicet.
Ita fab. 25. 'Quamlibet lambe otio.'

Rupti] Disrupti, nimio scilicet
aquæ potu. Quomodo apud Virgilium
Ecl. VIII. 'Cantando rumpitur
anguis.' Vide infra cap. 24. *Schef*.

6 *Periere*] Ms. et prior. edit. *Ibi periere*; sed *Ibi* recte delet Salmasius. *Gud.*

Contingercut] Tangerent, attingerent, manente scilicet eadem fluminis

altitudine. Virgilius rursum *Æn.* ii. 'Funemque manu contingere gaudent.' *Schef.* Supra fab. 4. 'Nec quem petebat adeo potuit attingere.' *Æren.*

FABULA XXI.

Leo senex, &c.] Camerarius p. 179. *Rig.*

2 *Ignavis*] *Ignavus*, pro timido. Congruit autem cum hac sententia illud, quod est apud Ciceronem: 'Ubi non sis, qui fueris, non est, cur velis vivere.' *Ritt.*

Jocus] Eleganter hoc dictum; nam, *Jocus*, ut et *Ludus*, pro re abstracta et levi, quæ merito ludibrio haberi possit. Cic. pro Flacco, de Græcorum levitate: 'Num illos idem putatis? quibus jusjurandum jocus est, testimonium ludus,' &c. Catull. 'Jocum me putat esse mæcha turpis.' Propert. 'Fallaci dominæ me pudet esse jocum.' *Schiop.* Petron. LVII. 'Nunc spero, me sic vivere, ut nemini jocus sim.' Fabulæ hujus veritatem firmat Xerxes apud Justin. III. I. qui 'terror antea gentium, bello in Græciam infelicitate gesto, etiam suis contemptui esse cœpit:' et hoc est, quod dicit Nero apud Auctorem Octaviæ vs. 455. 'Calcat jacentem vulgus.' *Burm.*

3 *Defectus*] Nam cur defectum annis dicit senem? an quia vita ipsum deficit? gerræ. Tu bono meo periculo scribe *Defessus*. Sic apud Apuleium de Asino lib. iv. scribo: 'Jamque confecta bona parte itineris et viæ spatio defessus et sarcinæ pondere depressus, ictibusque fustium fatigatus,' &c. Sed ibi in omnibus censis et scriptis libris est, *Defectus*: quod nequam et nihili esse aio. *Schiop.* Schoppius ad hunc locum:

'Nam cur defectum annis dicit senem? an quia vita ipsum deficit? gerræ. Tu,' inquit, 'meo periculo scribe *Defessus annis*.' Hæc ille novus Aristarchus; sed errat, et ad Orbilius remittendus est. Quid enim? quia non intelligit Schoppius, ideo mutari debet, quod a Phædro dictum est? nova sane κερτυκῆς ἐπινοία. Atque huic loco germanissimus est apud Columellam, quem videre debuerat Schoppius, cor Zenodoti, jecur Cratetis: exemplum illud, lector, scin? tu quod sit? 'Defecta senio arbor.' Vides esse geminum germanum, nam *defectus annis*, et *defectus senio* idem significant. Neque vero satis habuit Schoppius παραδιορθώσει Phædrum corrumpere; Apuleium quoque, ut est magnus ardelio, inquinavit lib. iv. Fabellæ Milesiæ: 'Jamque confecta bona parte itineris, et viæ spatio defectus, et sarcinæ pondere depressus,' &c. Quid ad hæc Schoppius? Hoc 'nequam est,' inquit, 'et nihili; lege, *Defessus*.' Sed ignoravit ille, quo tandem pacto intelligendus hic Phædri locus, nec non ille alter Apuleii. Videlicet ita existimabat, *defectum annis* eum esse debere, cui anni deessent, atque adeo ad mutationem ei confugiendum fuit. Verum *defectus annis* est, qui præ annis sen senio defectus est: *defectu arbor senio*, quæ præ senio deficit. Hoc enim significat *defectus*, ut ex Phædro, Columella, Apuleio, nec non Tacito constat. Nam cum hic postremus

scripsit Annal. quarto, 'Tum accusator Cn. Lentulum et Seium Tuberonem nominat, magno pudore Cæsaris, cum primores civitatis, intimi ipsius amici, Lentulus senectutis extremæ, Tubero defecto corpore, tumultus hostilis, et turbandæ reipublicæ arcesserentur:' cum, inquam, hæc scripsit Tacitus, quid aliud intelligebat, quam absumptas Tuberoni corpusculi vires fuisse? Et hæc quidem de Schoppii conjectura; qui cum principes bonarum artium velle carit, et sæpe sub ferula habuerit, quæ hominis confidentia erat, hic tamen se tam turpiter tamque ridicule dedit. *Fab.* Schoppius: *Defessus*. Nihil minus; Columella lib. i. præf. 'E turba lecticiorum defectissimum annis et viribus in agrum relegat.' Petronius: 'Lucernæ humore defectæ.' Ulpianus lib. iii. ff. ad S. C. Silan. 'Ignoscitur etiam his, qui ætate defecti sunt.' Simile quid habet *Fab.* Decl. xiii. 'Defectaque labore senectus.' Item Apuleius lib. iv. Asini. Quem iccirco frustra Schoppius emendat. Idem enim et lib. vi. 'Gradum, defectum assiduis laboribus, spes incitabat.' Rectius Rutgersius, quando *Lect.* Var. lib. v. 10. vocabulum hoc vindicat Terentio quoque, ex Scholiaste Juvenalis, qui sic versum ejus Adelpho act. ii. sc. 2. retulit: 'Ego vapulando, ille verberando usque ambo defecti sumus.' Adde etiam *Salmas.* ad *Tertull.* Pall. p. m. 197. Studet equidem tueri sese Schoppius, et *defectum* ab argenteæ ætatis scriptoribus pro, confectum ait usurpari in *Infamia Famiani* p. 115. ubi multis de hoc genere. Verum frustra, ut opinor, maxime si Rutgersii sententia hic audienda. *Schef.* Ovidius *Metam.* v. 'Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.' Et *Metam.* ix. 'Quæ vires defecto reddat amori.' *Axen.* Qui plurima hujus locutionis exempla affert. Firmat haec lectionem Anonymus

Nielantii. Vide et Heinsium ad *Ovid.* *Fast.* iii. 674. et quæ nos ad *Quinctil.* *Declam.* xiii. 2. adnotavimus. De Leone vero sene vide, quæ collegit *Dausq.* ad *Q. Calabrum* lib. ii. pag. 60. *Burm.*

Defectus annis] Quem scilicet anni deficiebant: 'Nam vita morti prior est cotidie.' Hominem sexagenarium, cui sexaginta quinque annorum vita vivenda est, anni deficiunt: nempe quinque tantum illi supersunt. *Martialis* *Epigr.* xiii. 77. 'Dulcia defecta modulatur carmina lingua,' &c. *Tacitus* *Annal.* iv. 'Lentulus senectutis extremæ, Tubero defecto corpore.' 'Defectæ domus, et fœnei defective homines,' *C. Th.* lib. iii. de *Indulg.* *Debit.* Atque ita rectissima lectio *Apul.* *As. Au.* iv. 'Jamque confecta bona parte itineris, et viæ spatio defectus, et sarcinæ pondere depressus.' *Vid. vet. Interp. Juven.* *Sat.* iii. vers. 289. *Vetus Gloss.* 'Deficit: Κάμνει, λεπθυμεί.' *Defectus*, ut contrario sensu, 'Refectus.' *Defectus annis*, ut *inf.* lib. v. 'Defectus pilis.' Sustine igitur mutandi pruriginem. *Rig.*

Defectus annis] *Deficere annis* dictum est, ut *animo deficere* apud *Celsum*, lib. ii. 17. 'Ut per æstum animo deficiat;' ita legendum; vulgo, *anima*. *Virg. Georg.* lib. iii. de equo generoso, 'Hunc quoque, ubi aut morbo gravis aut jam signior annis Deficit, abde domo.' Sic *Gratius* *Cyneget.* 'Huc defecta mala vidi pecuaria tæbe Sæpe trahi.' Sic *Cicer.* 'Mulier abundat audacia, consilio et ratione deficitur.' *Justinus* lib. xii. 18. 14. 'Quorum non studiis deficiatur, quam annis;' hoc est, quorum militum non tam studia Alexandrum destituunt, quam anni et ætas. *Lucan.* lib. iii. vers. 625. 'Hostilem defectis robore membris.' Ita in omnibus *Mss.* et edit. antiquis; recentiores perperam *detectis*; hoc primum. Deinde, dele glossema, quod omnes codices obsedit,

et ex Rem. Mss. lege *defectis robore nervis*. Ita lib. iv. de Petreii militibus post sitim revallescentibus, vers. 372. 'Mox robor nervis Et vires rediere viris.' Idem lib. iv. vs. 600. 'Jam defecta vigent renovato robore membra:' et lib. v. vs. 333. 'Vos defecta, senes, exhaustaque sanguine turba.' Ubi male quædam editiones, *despecta*. Hirtius de Bell. Gall. lib. viii. 'Ne aut Cæsar copia pabuli frumentique, si longius progredi vellet, deficeretur, aut hostes incendiis terrerentur.' Scaliger edidit *deficeret*: perperam; nam *deficeretur* constanter omnes libri scripti et primæ editiones. Cæs. de Bell. Civil. lib. iii. 'Labore et multitudine telorum nostros vicit, dejectisque defensoribus, qui omnes scaphis excepti refugerant, etiam navem expugnavit:' ubi Mss. constanter, *defectis*. Idem eodem libro c. 64. 'Cum gravi vulnere esset affectus Aquilifer, et viribus deficeret.' Ita quidem omnes editiones; notat tamen Fulv. Ursinus, in suo Ms. fuisse a *viribus deficeretur*: et similiter in vetustissimo Cod. Ms. Petaviano a *viribus deficeretur*. Martial. xiii. 77. 'Dulcia defecta modulatur carmina lingua Cantator Cygnus funeris ipse sui.' Tertul. de Pall. 'Jejunus scilicet semper et indefectus.' Quam lectionem veterum Mss. Salmasius recte defendit p. 197. *Indefectus*, ἀλεπτος. Sic in Institutionibus tit. Quib. modis test. infirm. §. 2. 'Aut conditione, sub qua hæres institutus est, defectus sit:' ubi in vetere Gottorp. primitus scriptum erat *defunctus*, quod ex vestigiis apparebat, sed postea correctum *defectus*. Similis vero plane huic Phædri loco est alter apud Columellam in præfat. lib. i. 'Pedissequorum lecticariorumque defectissimum annis et viribus in agrum relegat, cum istud opus non solum scientiam, sed et viridem ætatem, cum robore corporis ad labores sufferendos desideret.'

Eodem modo *confectus* reperitur in Ennio apud Ciceron. de Senect. 'Equus senio confectus.' Sic noster, 'Morbo confectus,' lib. i. 14. 5. et 'Macie confectus' lib. iii. 7. 2. Sed fortasse scribendum est hoc loco *Defectus armis*, ut Ms. Rem. habet. Feræ enim *armatæ* dicuntur. Hinc Alcimus Avitus Poëm. lib. iii. p. 520. 'Inde truces sævire feræ, dudumque timentes Excitat ad pugnam tum primum conscia virtus, Reddit et armatas unguis, dens, ungula, cornu.' Hinc ipse Phædrus, fab. ult. lib. i. columbas vocat 'genusnerme,' quia neque unguibus, neque rostris, ad vim *armatæ* sunt; et idem est, ac si dixisset, *genus defectum armis*. Sic Martial. Ep. lib. iii. 57. dixit, 'Vitululus inermi fronte,' id est, absque cornibus; et Statius Thebaid. ix. de aprinis dentibus, 'Armaque curva suum.' Et ita lib. xi. in fin. ubi de leone jam senio confecto agit, quod propius ad nostrum accedit, 'Jam piger et longo jacet exarmatus ab ævo.' *Gud.*

Desertus viribus] Omissa præpositione *a*. Sic Tacit. Ann. iii. 20. 'Neque prælium omisit, donec desertus suis caderet.' *Schef.* Sic Ovid. Ep. xii. 161. 'Deseror conjuge:' ubi vide.

4 *Jaceret*] Sic fere solent de ægrotis. Noster quoque supra: 'Cum jaceret morbo confectus gravi.' *Schef.* Statius de leone Thebaid. ii. 'Jam piger et longo jacet exarmatus ab ævo.' *Axen.*

Trahens] Eleganter difficultatem, et ultimos quasi conatus, vivendi exprimit. Columella lib. vii. 9. 'Cum quodam impedimento tractus spiritus.' Curtius lib. iii. 6. 'Spiritus meus semper quidem ex te pependit, sed nunc vere sacro et venerabili ore trahitur.' *Schef.* Justin. lib. xxviii. 3. 'Olympias gemino filiorum vulnere afflicta, ægrum trahens spiritum, non diu filiis supervixit.'

5 *Aper fulmineis dentibus*] Ovidius *Metam.* x. 'Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.' Ansonius *Monosyllabis* historicis: 'Cædis Adoneæ mala gloria fulmineus sns.' Et idem *Epist.* 4. ad Theonem: 'Stringere fulmineo venabula cominus hosti.' Quæ de apro intelligenda esse, ex præced. intelligitur: 'Aut spumantem apri cursum clamoribus urges.' Oppianus noster *Cyneget.* lib. III. ver. 379. *luculentis versibus* hanc vim dentis aprugni describit: 'Ἔστι δὲ τις κάπριο φάτις πέρι, λευκὸν δδόντα Λάβριον ἐντὸς ἕμεν μαλερὴν πυρρέσσαν ἐνίπην. Σῆμα δ' ἔφημερλοισιν ἀριφραδὲς ἐβρίζωται. Ὀππότε γὰρ πολλὸς ὄχλος ἐπήγριμος ἀγρευτήρων Σὺν κυσὶν εὐτόλμοισι ποτὶ χθόνα θῆρα βάλωνται, Αἰχμησίην δολιχῆσιν ἐπασσύτερον δαμάσαντες, Δὴ τότ' ἀπ' αὐχένος εἶτις ἀειράμενος τρίχα λεπτήν Θηρὸς ἐτ' ἀσθμαίνοντος ἐνιχρήψειεν δδόντι, Αἴψα μάλᾳ σφαιρηδὸν ἀνέδραμεν αἰθομένη θρίξ. Καὶ δ' αὐτοῖσι κύνεσσιν ἐπὶ πλευρῆς ἐκάτερθεν, Ἐνθα σὺς γενύων πέλασαν αἰθωνες δδόντες, Ἴχθια πυρσευθέντα διὰ ῥινόιο τέτανται. *Rittl.*

Fulmineis] Mutuatus est ab Ovidio, qui de apro scripserat: 'Fulmineo celeres dissipat ore canes.' *Faber.* Proprie de apro, propter candorem inter nigras setas. Notat et ictus repentinos, ut vult *Rittershusius.* 'Fulmineum ensem' binis locis dixit *Virgilius*, propter candorem splendoremque, quem puto hic, ut alias, imitatum esse nostrum. *Faber* mutuatum ab Ovidio existimat, qui de apro: 'Fulmineo celeres dissipat ore canes.' *Schef.* Plurima hic congerit *Axenius.*

Fulmineis] Satis multa de *fulmineis* *Rittershusius.* *Stat.* lib. XI. 530. 'Fulmineos veluti præceps cum cominus egit Ira sues, strictisque erexit pectora setis, Igne tremunt oculi, lunataque dentibus uncis Ora sonant, spectat pugnas de rupe propinqua Venator pallens, canibusque silentia suadet.' Idem *Achill.* lib. II. 410.

'Fulmineosque sues.' Et lib. VI. vs. 861. 'Fulminei sic dente sues.' Ubi fortasse melius posset legi, *Fulmineo*; ut apud Ovidium et Phædrum; sed non minus excusari potest vulgata lectio. Hos dentes fulmineos *Status* lib. IX. 589. dixit 'Arma curva suum.' *Gud.*

Ad eum venit] Forte legendum *ægrum impetit*, id est, impetum facit. Vel legendum *irruit ægrum*, vel *ægrum invadit.* Heins. Nihil hic mutem: nam ut passim 'Ire in aliquem' hostilem et irritatum animum notat, ita et verbo *Venire* sæpe eandem vim inesse deprehendimus. *Status* eo sic aliquoties utitur, ut lib. VIII. 694. 'Illum, illum, semel in quem venerat, urget.' *Tieb.* VI. 799. simpliciter usus est: 'Venientem eludit:' et vers. 875. 'Venit arduus ille Desuper.' Recte utrobique *Barthius* per, ruere, irruere, interpretatur, et ejus glossæ etiam inopinatam vim hic explicant: et ita cepit hic *Anonymus Nielantii*, qui *super venit*, ut *Nielantius* legit, habet. *Propertius* quoque absolute ponit, lib. I. eleg. X. 25. 'Irritata venit, quando contemnitur, illa:' et *Eleg.* XVIII. 14. 'Non ita sæva tamen venerit ira mea.' 'Venire vero contra,' vel 'adversum aliquem' *Ciceroni* et aliis usitatissimum. Vide *Comment.* ad I. I. ad *Att.* I. et pro *Rosc. Com.* cap. 6. *Burm.*

6 *Ictu veterem*] Proprie, de morsu aprorum. *Ovidius Met.* VIII. vers. 344. 'Obliquo latrantes dissipat ictu.' Hinc *Germanis* *aper*, *ein hauer.* *Schef.* *Ictu* hic latine et proprie positum; *Horat.* *Od.* III. 23. 'Quam (pinum) per exactos ego lætus annos Verris, obliquum meditantis ictum, Sanguine dono.' *Ovid.* *Metam.* VIII. 'At non Iethiferos (apri) effugit Enæsimus ictus.' *Axen.* Non constat versus. Forte *Et vindicavit ita* (vel sic) *veterem injuriam.* Heins. Non video vitium in vulgata lectione, cum in *Heinsiana* emendatione hiatus debeat admitti, nisi cum

Anonymo Nielantii legamus *veteres injurias*.

7 *Infestis*] Veteres habuere, *Infestus*. Sed hoc rectius. *Schef.* Et ita Neveletus.

9 *Frontem exterit*] Frontem exterit, ἐξεγκεφαλίζει, excerebrat. *Rig.*

Exerit] Comminuit, terendo et calcitrando confringit. Ita Stat. Theb. lib. x. 473. 'Gravis exterit artus Ungula.' Consule et Ovidium Amor. i. Eleg. 9. vs. 12. ibique doctissimas Nic. Heinsii notas. In Cod. Danielis fuit, *extudit*. *Schef.* Ita Seneca de brevitate vitæ: 'Ingenti mole animalium exteri.' Codex V. Pithæi habet *exterxit*. Heins. Sic apud Lucret. i. 79. ex Mss. Memmiano: 'Quare religio pedibus subjecta vicissim Exteritur.' V. Barth. ad Statii locum a Scheffero laudatum. *Burm.*

Exerit] Ms. Rem. et Cod. Dan. *extudit*; nec temere discedendum a vetustissimorum duorum librorum auctoritate. Pithæi tamen prima editio in textu recepit *exterit*, quod non probo; legendum omnino *extudit*, quod latinum et elegans est, de violenta et sæpius repetita percussione. Suetonius Vespas. 2. eleganter hoc verbo usus est; 'Ea demum extudit magis convicio, quam precibus vel auctoritate.' Atque ita si hic legatur, conveniunt tempora, quæ cæteroque discrepant: *extudit* enim perfecti est temporis, ut antecedentia, 'venit,' 'viudicavit,' 'confodit,' 'vidit,' a quibus plane dissonum est illud *exterit*. *Gud.*

10 *Indigne tuli*] Cum indignatione. Refertur ad personam hoc loco, quod notandum. Cicero usurpavit de re: ut et noster infra facit. Suetonius absolute posuit hoc sensu. *Tuli*] Schedæ Regiæ habent *fero*. Eædem hic deficiunt, magno cum detrimento auctoris. *Schef.*

11 *Insultare*] De iis, qui injurias per ludibrium inferunt. Serv. ad Virgil. Æn. lib. 11. vs. 330. '*Insul-*

tare, est, in alienum dolorem gaudere.' *Schef.*

Te naturæ dedecus] Non habet hæc Anon. fab. 16. *Prasch.* Eleganter: ex quo formato natura non tam laudem meruit, quam dedecus. Asinum intelligit. Et sic Cicero 'Dedecus familiæ' pro Rabirio usurpavit. Apuleius Asin. lib. ix. 'Universi sexus dedecus.' *Schef.*

Te naturæ dedecus] Infra: 'Sinistra quos in lucem natura extulit.' *Rig.*

Naturæ dedecus] Sic eleganter vocat Asinum. *Ritt.*

12 *Quod ferre certe cogor, bis videor mori*] Mallem, *Quod ferre cogor, certe bis videor mori*. Alexandri milites apud Curt. lib. x. 14. idem voluerunt, dum aiunt: 'Milites tui, cives tui, incognita caussa, captivis suis ducentibus, trahuntur ad pœnam: si mortem mernisse judicas, saltem ministros supplicii muta.' *Ncv.* Rectius transponas vocem loco suo motam, legasque: *Quod ferre cogor, certe bis videor mori*. Meurs. Σίγχνσις παθητικῆ, nec fortasse aliis ignota. Virgil. Epist. ad August. 'De Ænea quidem meo, si mehercule jam dignum auribus haberem tuis, libenter mitterem.' Similia apud Comicos reperies. Quocirca nihil immutandum censeo. *Praschius.*

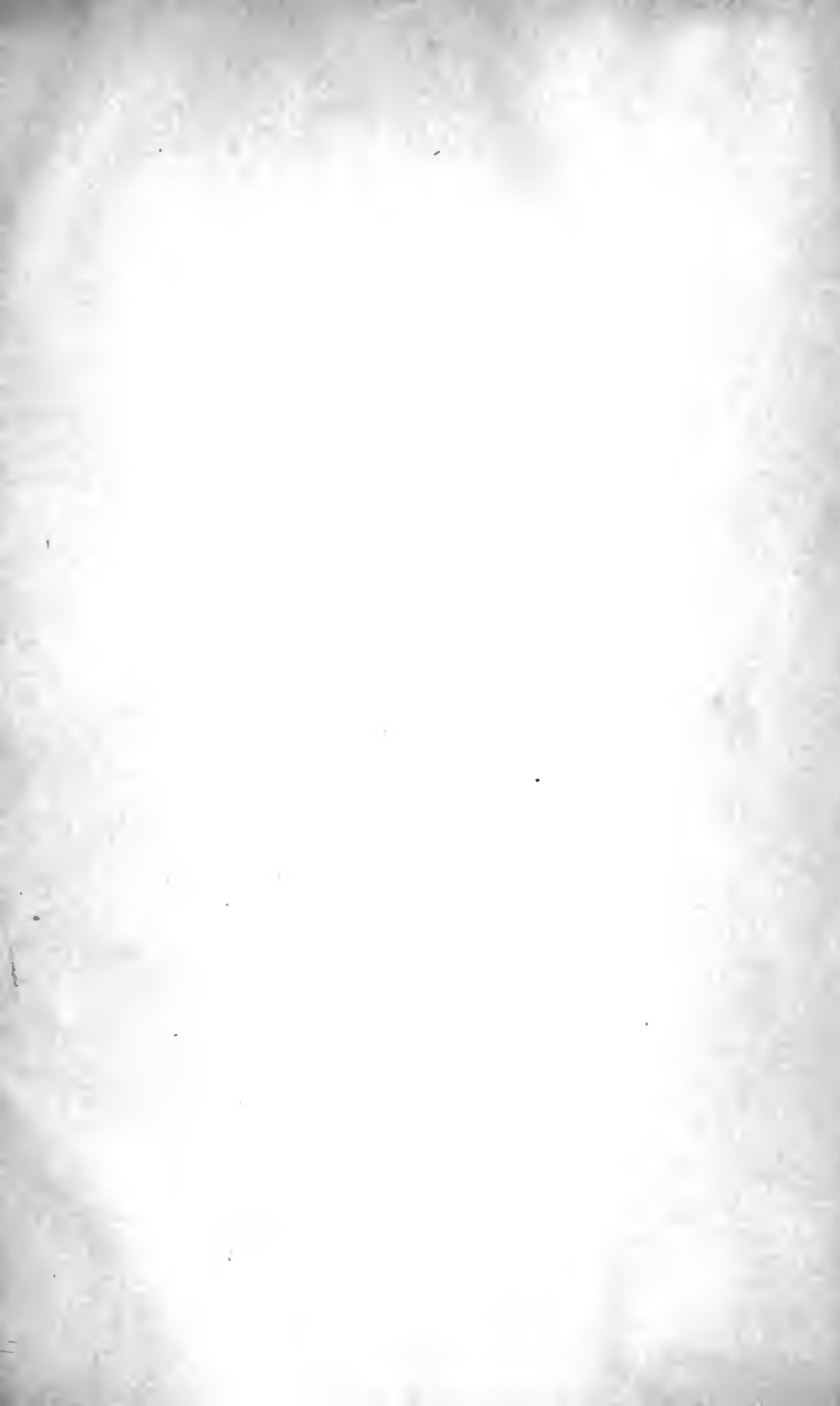
Quod ferre cogor, bis videor mori] Æsopus præceptis mittendus: ὦ Ζεῦ, εἶπε, τί ποτέ σε ἠδίκησα, ὅτι οὕτω παρὰ λόγον ἀπόλλυμαι; καὶ τὰτα οὐθ' ὑφ' ἴππων γενναίων, οὐθ' ἡμίονων ἀγαθῶν, ἀλλ' ὄναριων εὐτελεστάτων. Avicn. fab. ult. *Rig.*

Ferre cogor, certe] *Quod ferre certe cogor*, ut est in Mss. vulgatæ præfero, ob elegantem et παθητικὸν situm particulæ. Sic Cicero Ep. ad Attic. lib. i. 9. 'Quod te modeste ferre certo scio.' Παθητικῶς autem expirans Leo ad Asinum: *Te ferre certe cogor*, ait, respiciens ad supremam illam necessitatem et fatalem naturæ dissolutionem, qua impeditus insolentiam

The first of these was the...
 second...
 third...
 fourth...
 fifth...
 sixth...
 seventh...
 eighth...
 ninth...
 tenth...
 eleventh...
 twelfth...
 thirteenth...
 fourteenth...
 fifteenth...
 sixteenth...
 seventeenth...
 eighteenth...
 nineteenth...
 twentieth...
 twenty-first...
 twenty-second...
 twenty-third...
 twenty-fourth...
 twenty-fifth...
 twenty-sixth...
 twenty-seventh...
 twenty-eighth...
 twenty-ninth...
 thirtieth...
 thirty-first...
 thirty-second...
 thirty-third...
 thirty-fourth...
 thirty-fifth...
 thirty-sixth...
 thirty-seventh...
 thirty-eighth...
 thirty-ninth...
 fortieth...
 forty-first...
 forty-second...
 forty-third...
 forty-fourth...
 forty-fifth...
 forty-sixth...
 forty-seventh...
 forty-eighth...
 forty-ninth...
 fiftieth...
 fifty-first...
 fifty-second...
 fifty-third...
 fifty-fourth...
 fifty-fifth...
 fifty-sixth...
 fifty-seventh...
 fifty-eighth...
 fifty-ninth...
 sixtieth...
 sixty-first...
 sixty-second...
 sixty-third...
 sixty-fourth...
 sixty-fifth...
 sixty-sixth...
 sixty-seventh...
 sixty-eighth...
 sixty-ninth...
 seventieth...
 seventy-first...
 seventy-second...
 seventy-third...
 seventy-fourth...
 seventy-fifth...
 seventy-sixth...
 seventy-seventh...
 seventy-eighth...
 seventy-ninth...
 eightieth...
 eighty-first...
 eighty-second...
 eighty-third...
 eighty-fourth...
 eighty-fifth...
 eighty-sixth...
 eighty-seventh...
 eighty-eighth...
 eighty-ninth...
 ninetieth...
 ninety-first...
 ninety-second...
 ninety-third...
 ninety-fourth...
 ninety-fifth...
 ninety-sixth...
 ninety-seventh...
 ninety-eighth...
 ninety-ninth...
 hundredth...

The second of these was the...
 third...
 fourth...
 fifth...
 sixth...
 seventh...
 eighth...
 ninth...
 tenth...
 eleventh...
 twelfth...
 thirteenth...
 fourteenth...
 fifteenth...
 sixteenth...
 seventeenth...
 eighteenth...
 nineteenth...
 twentieth...
 twenty-first...
 twenty-second...
 twenty-third...
 twenty-fourth...
 twenty-fifth...
 twenty-sixth...
 twenty-seventh...
 twenty-eighth...
 twenty-ninth...
 thirtieth...
 thirty-first...
 thirty-second...
 thirty-third...
 thirty-fourth...
 thirty-fifth...
 thirty-sixth...
 thirty-seventh...
 thirty-eighth...
 thirty-ninth...
 fortieth...
 forty-first...
 forty-second...
 forty-third...
 forty-fourth...
 forty-fifth...
 forty-sixth...
 forty-seventh...
 forty-eighth...
 forty-ninth...
 fiftieth...
 fifty-first...
 fifty-second...
 fifty-third...
 fifty-fourth...
 fifty-fifth...
 fifty-sixth...
 fifty-seventh...
 fifty-eighth...
 fifty-ninth...
 sixtieth...
 sixty-first...
 sixty-second...
 sixty-third...
 sixty-fourth...
 sixty-fifth...
 sixty-sixth...
 sixty-seventh...
 sixty-eighth...
 sixty-ninth...
 seventieth...
 seventy-first...
 seventy-second...
 seventy-third...
 seventy-fourth...
 seventy-fifth...
 seventy-sixth...
 seventy-seventh...
 seventy-eighth...
 seventy-ninth...
 eightieth...
 eighty-first...
 eighty-second...
 eighty-third...
 eighty-fourth...
 eighty-fifth...
 eighty-sixth...
 eighty-seventh...
 eighty-eighth...
 eighty-ninth...
 ninetieth...
 ninety-first...
 ninety-second...
 ninety-third...
 ninety-fourth...
 ninety-fifth...
 ninety-sixth...
 ninety-seventh...
 ninety-eighth...
 ninety-ninth...
 hundredth...

L 007 625 723 7

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

AA 000 404 898 9

SOUTHERN REGIONAL LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LIBRARY
LOS ANGELES, CALIF.

